ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

ΤΩΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΟΝ.

Περὶ τῶν Ὀφφικίων, Κληρικάτων καὶ Ἀρχοντικίων τ τοῦ Χριστοῦ ἁγίας Ἐκκλησίας, καὶ τ ζημασίας αὐτῶν, διαιρέσεώς τε ⸗ τάξεως τ πάλαι ⸗ νῦν, ⸗ ἑτέρων τινῶν πρὸς ἀναγκαίων τοῖς ἐγκαταλεγομένοις τῷ Κλήρῳ, καὶ αὐτοῖς Ἀρχιερεῦσι.

Καὶ περὶ τ πέντε καὶ τ ἑξοχὴν ἁγιωτάτων Πατριαρχικῶν Θρόνων, ⸗ τ Μητροπόλεων τ κατὰ ζωοδικὴν Διάγνωσιν αὐτοῖς ὑποκειμένων μ τ ὑπ' αὐτὰς Ἐπισκοπῶν.

Περί τε τῶν αὐτοκεφάλων Ἀρχιεπισκόπων μ τῶν αὐτοῖς ὑποκειμένων Θρόνων Διαλαμβάνον.

Ἐκ Διαφόρων μὴ Τακτικῶν, καὶ τῶν ἀποφάσεων διεσκορπισμένων, μάλιστα δὲ τῆς κατὰ πρόνοιαν αὐτοῦ ἀκριβοῦς ἐρεύνης τῶν πραγμάτων Συλλεχθὲν,

Ἐπὶ δὲ τοῦ Εὐσεβεστάτου, Ἐκλαμπροτάτου τε καὶ Τ ὑψηλοτάτου Ἡγεμόνος Πάσης Οὐγγροβλαχίας, Κυρίου, Κυρίου, Ἰωάννου ΣΤΕΦΑΝΟΥ Βοεβόδα τοῦ Καντακουζηνοῦ,

Παρὰ τῷ Πανιερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Οὐγγροβλαχίας Κυρίῳ ΑΝΘΙΜΟ τῷ ἐξ Ἰβηρίας,

Μετὰ τ Ἐγχειριδίων τ περὶ τ ἑπτὰ Μυστηρίων Γαβριὴλ Φιλαδελφείας, ⸗ Ἰωὴβ ἁμαρτωλοῦ, ζῶν Ὁμιλία τινὶ θεαρεστείᾳ Γενναδίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, περὶ τοῦ Μυστηριώδους Σώματος τοῦ Κυρίου, τὸ τέλος αἰσίως ὑποφωσκούσῃ, Τυπωθὲν.

Ἐπιμελείᾳ καὶ διορθώσει Μητροφάνους ταπεινοῦ Ἱερομονάχου τοῦ ἐκ Δωδώνης,

Ἐν τῇ κατὰ τὸ Τεργόβυσον τῆς Οὐγγροβλαχίας ἁγιωτάτῃ Μητροπόλει.

Ἐν ἔτει ἀπὸ Θεογονίας Χιλιοστῷ Ἑπτακοσιοστῷ Δεκάτῳ Πέμπτῳ, Κατὰ Μῆνα Μάρτιον.

ἐκ τῶν τ Ἀντωνίου εὐμενοῦς
Χρυσανθ κτήτ.

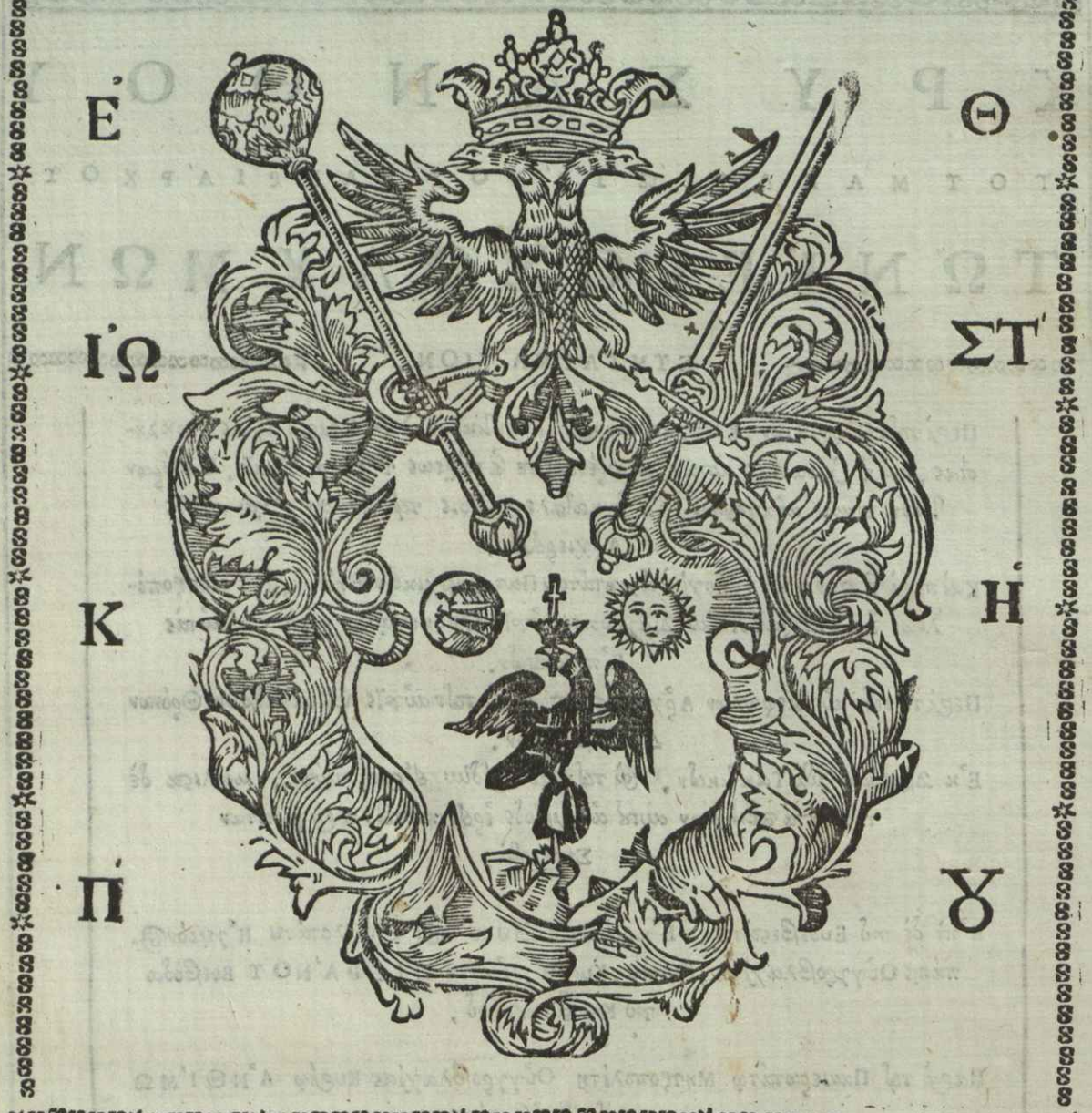

Πρὸς τὸν Εὐσεβέστατον, Ἐκλαμπρότατον καὶ Τ᾽ψηλότατον Αὐθεντῶν καὶ Η᾽γεμόνα
πάσης Οὐγγροβλαχίας, Κύριον, Κύριον Ἰωάννην ΣΤΕΦΑΝΟΝ Βοεβόδα,
τῷ Βασιλικῷ Γένει τῶν Καντακηζηνῶν
τὸν Α᾽πόγονον.

Η᾽εἰς τὸ εἶναι Ο᾽ΤΣΙΑΣ παρηγμένης
Θνητῆς τ᾽ανωλέθρου τε πάσης ΔΕΣΠΟΤΙΣ,
Τῶν δ᾽ὀρθοδόξων κ᾽ σκέπη κ᾽ θεσπάλις;
Τῶν θεοπνεούτων τὸν σὸν ἄῤῥητον ΤΟΚΟΝ,
Καθικέτευε πῶ ΤΡΙΦΩΤΟΝΟ᾽ΤΣΙΑΝ,
Α᾽μα ΣΤΡΑΤΑΡΧΑΙΣ πυρεμόρφων Ταγμάτων,
Βροτῶν Ο᾽ΛΥΜΠΙΩΝ τε θεία πληθύϊ.
Σώζειν ἄασσον ῥύεσθαι τε ὑψόθεν

Α᾽σμα

Ἄσειστον ἀκεράδαντον ἐσηρεισμένον
Ἀγακλεῶς τε ἐνΘΡΟΝΩ πεπυθμένον
Δῖον ΣΤΕΦΑΝΟΝ γῆς ΜΥΣΩΝ τὸν ἠγέτην,
Τὸν ἐξ ΑΝΑΚΤΩΝ καὶ τὰ κεῖθεν ζωνυμίων
Ἕλκοντα κεδνὸν κ̓ ΘΕΟΣΤΕΠΤΟΝ γόνον.
Οὗ εἰς τὸ πρῶτον αὐτὸ τ̓ ΑΡΧΗΣ ἔτος,
Ἡ ΒΙΒΛΟΣ αὕτη ἐξυφάνθη τῷ τύπῳ,
Λειμῶνα θεῖον ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ γεωργίᾳ
ΟΦΦΙΚΙΩΝ φέρουσα ἐξελωθισμένων,
Καλλ̓ ἄνθη πλεῖστα τῶν λίαν ὀνησίμων,
Ἅπερ πρὸς ὠφέλειαν ἡμῶν τοῦ χθόνος,
Παρὰ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ πρώτου τοῦ Δεσπότου,
Καὶ Πατριάρχου τοῦ ΘΕΟΥ ΛΟΓΟΥ τάφου,
Προσωπεθέντα πανσόφως ἠθροισάτην.
Καὶ δὴ δεόντως οἴδαμεν πλείστην χάριν
Ἄμφω δίκην τε κ̓ παῤ ὧν τ̓ ΨΙΘΡΟΝΩ
Ὡς δυπρεπῶντες τῆς δε τῆς θείας ΒΙΒΛΟΥ.
ΘΕΟΝ δ̓ ἀΰχων τοῦ δἰ ἡμᾶς Δεσπότου
Ἀεὶ πονοῦντας ἀξιοῦντες σωτήνως,
Δίῳ ΣΤΕΦΑΝΩ τοῦ χθονὸς γεραιφόρῳ
Τῆς ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ ἀντιδοῦναι ὡς γέρας
Καὶ ἐμπεδῶσαι τὸν ὑπὲρ ΘΡΟΝΟΥ χρόνον
Εἰρηνικαίαν εἰς ἀπείρους ΗΛΙΟΥΣ.

Ὁ τῆς ὑμετέρας Ἐκλαμπρότητος
πρόθυμος θεράπων
τῶν Ἱερομονάχων ὕστελὴς
Μητροφάνης.

Π Ι Ν Α Ξ .

ΣΤΗΝ ΘΕΩΝ Α΄ ΓΙΩ ΤΗΣ ΒΙΒΛΟΥ ΤΗΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΑΛΑΙΚΑΙΝΤΩΝ
Ὀφφικίων τ μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ ἑτέρων τινῶν χρησίμων, καὶ πάνυ ἀναγκαίων
Ἀρχιερεῦσί τε καὶ τοῖς τοῦ Κλήρου, καὶ πᾶσι τοῖς φιλομαθέσι.

Περὶ Ὀφφικίων, Κληρικάτων ἐκκλησιαστικῶν, καὶ Ἀρχοντικίων. Ξελὶς. κγ σειρὰ. ά.
Περὶ Ζημιάσεως Ὀφφικίου. Ξελὶς. ά. σειρὰ. κγ΄.
Περὶ Ζημιάσεως Κληρικοῦ. Ξελὶς. ά. σειρὰ. λδ΄.
Περὶ τοῦ ὅτι μοναχοὶ, ἀναγνῶσαι, ὑποδιάκονοι, διάκονοι,
καὶ πρεσβύτεροι, καινότερον κληρικοὶ λέγονται. Ξελὶς. β΄. σειρὰ. ιγ΄.
Περὶ Κληρικάτου καὶ Ἀρχοντικίου. Ξελὶς. β΄. σειρὰ. μά.
Περὶ τῶν ἁπλῶς ὑπηρετῶν τ Ἐκκλησίας καὶ τ Βήματος. Ξελὶς. γ΄. σειρὰ. ζ΄.
Περὶ τ ὀνομασίας τῶν Ὀφφικίων τ μεγάλης Ἐκκλησίας, κατὰ
τὴν τοῦ Κυροπαλάτου Ματθαίου εἰς ἐννέα πεντάδας διηρημένων. Ξελὶς. γ΄. σειρὰ. ιδ΄.
Περὶ τ ὀνομασίας τῶν ἔξω τοῦ Κυροπαλάτου Ὀφφικίων,
τῶν ἐν Διαφόροις Τακτικοῖς διεγραμμένων. Ξελὶς. δ΄. σειρὰ. μδ΄.

Περὶ τ πρώτης πεντάδος τῶν Ὀφφικίων. Ξελὶς. έ. σειρὰ. λζ΄.
Περὶ τοῦ μεγάλου Οἰκονόμου, καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ. Ξελὶς. έ. σειρὰ. μά.
Περὶ τῶν χειροτονιῶν τῶν ἔξω τοῦ Βήματος γινομένων. Ξελὶς. ς΄. σειρὰ. μδ΄.
Περὶ τ μεγάλου Σακελλαρίου, καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ. Ξελὶς. ζ΄. σειρὰ. κέ.
Περὶ τ μεγάλου Σκευοφύλακος, ἢ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ. Ξελὶς. ή. σειρὰ. κβ΄.
Περὶ τ μεγάλου Χαρτοφύλακος, καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ. Ξελὶς. θ΄. σειρὰ. ς΄.
Περὶ τοῦ Σακελλίου, καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ. Ξελὶς. ιά. σειρὰ. θ΄.
Περὶ τοῦ Πρωτεκδίκου, ἢ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ. Ξελὶς. ιά. σειρὰ. κζ΄.
Περὶ τ Διακονίας ἡ πρώτη πεντὰς λέγεται πεντὰς τῶν Ἑξακατακοίλων,
καὶ πόθεν τοῦνομα τοῦτο παρελήφθη. Ξελὶς. ιβ΄. σειρὰ. λδ΄.
Περὶ τοῦ Ἀρχιδιακόνου καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ.
ἐν ᾧ καὶ περὶ μετακινήσεως Ὀφφικίων. Ξελὶς. ιέ. σειρὰ. κ΄.
Περὶ τοῦ διατρέχοντος τῶν Διακόνων τοῦ τε πρώτου ὃν ἀναφέρεται,
καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ. Ξελὶς. ιή. σειρὰ. ιγ΄.

Περὶ τῆς δευτέρας πεντάδος τῶν Ὀφφικίων, Ξελὶς. ιή. σειρὰ. λέ.
Περὶ τοῦ Πρωτονοταρίου, ἢ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ. Ξλὶς. ιή. σειρὰ. μ΄.
Περὶ Ζημιωμάτων πιττακίου. Ξελὶς. κ΄. σειρὰ. ά.
Περὶ τοῦ Λογοθέτου, ἢ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ. Ξελὶς. κ΄. σειρὰ. κζ΄.
Περὶ βιβλίων Βασιλικῶν, Διαφορᾶς τε καὶ χρήσεως ἑκάστης,
καὶ τῶν ταύτας βασταζόντων. Ξελὶς. κά. σειρὰ. γ΄.
Περὶ Πράξεως, παρὰ Πατελιαρχῶν πρὸς Μητροπολίτας διδομένης. Ξελὶς. κβ΄. σειρὰ. ς΄.

Περὶ

Περὶ Πράξεως ἑτέρας παρὰ τῶν αὐτῶν περὶ τὰς αὐτὰς, ... ξελὶς, κδ'. σειρὰ, ί.
Περὶ Πράξεως ἑτέρας ἀπὸ Μητροπολίτου εἰς ἐπίσκοπον διδομένης. ξελὶς, κέ. σειρὰ, μά.
Περὶ τοῦ Καισελινάτου, καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ. ξελὶς, κζ'. σειρὰ, ά.
Περὶ τῆς Ῥεφενδαρίου, καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ. ξελὶς, κή. σειρὰ, έ.
Περὶ τῆς Τομηματαγράφου, καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ. ξελὶς, κή. σειρὰ, λβ'.
Περὶ σημειωμάτων Διαφόρων ὑπομνημάτων. ξελὶς, κθ'. σειρὰ, β'.

Περὶ τῆς τρίτης Σχολαστικῆς τῶν Ὀφφικίων. ξελὶς, λ'. σειρὰ, ιή.
Περὶ τοῦ Ἑρομνήμονος, καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ, ἐν ᾧ καὶ περὶ Ὁμωνυμίας κανταχίου. ξελὶς, λ'. σειρὰ, κβ'.
Περὶ τῆς ἀπὸ τῶν γονάτων, καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ, ξελὶς, λά. σειρὰ, ιβ'.
Περὶ τοῦ ἀπὸ τῶν δεήσεων, καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ, ξελὶς, λά. σειρὰ, ιή.
Περὶ τοῦ ἀπὸ τῶν ξενρέτων, τῶν τε ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ καὶ τῆς Διαφορᾶς τοῦ Ὀφφικίου τούτου καὶ τοῦ Ἀσηκρήτις. ξελὶς, λά. σειρὰ, κδ'.
Περὶ τοῦ ἀπὸ τῆς Ἱερᾶς καταστάσεως, καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ. ξελὶς, λβ'. σειρὰ, ιέ.

Περὶ τῆς τεταρτης Σχολαστικῆς τῶν Ὀφφικίων. ξελὶς, λβ'. σειρὰ, κή.
Περὶ τῶν Τομημνήσκοντος, καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ, ξελὶς, λβ'. σειρὰ, λβ'.
Περὶ τῶν Διδασκάλου τῆς Εὐαγγελίου, τοῦ Ἀποστόλου καὶ τοῦ Φαλτῆρος, καὶ τῶν ἀνηκόντων ἑκάστῳ τῷ Ὀφφικίῳ, ξελὶς, λβ'. σειρὰ, λή.
Περὶ τοῦ κατ' ἐξοχὴν Διδασκάλου, καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ, ξελὶς, λγ'. σειρὰ, κδ'.
Περὶ τοῦ Ῥήτορος, καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ. ξελὶς, λγ'. σειρὰ, μ'.

Περὶ τῆς πέμπτης Σχολαστικῆς Ὀφφικίων, ξελὶς, λδ'. σειρὰ, β'.
Περὶ τῶν Ἄρχοντος τῶν Μοναστηρίων, καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ. ξελὶς, λδ'. σειρὰ, ς'.
Περὶ τοῦ Ἄρχοντος τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ. ξελὶς, λδ'. σειρὰ, ί.
Περὶ τοῦ Ἄρχοντος τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ, ξελὶς, λδ'. σειρὰ, ιδ'.
Περὶ τοῦ Ἄρχοντος τῶν Φώτων, καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ. ξελὶς, λδ'. σειρὰ, ιθ'.
Περὶ τοῦ Ἄρχοντος τῶν Ἀνημνησίων, καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ, καὶ περὶ Ἀνημνησίου, ξελὶς, λδ'. σειρὰ, κζ'.

Περὶ τῆς ἕκτης Σχολαστικῆς τῶν Ὀφφικίων, ξελὶς, λέ. σειρὰ, ζ'.
Περὶ τῆς πρώτης καὶ δευτέρας Ὀσιαρίας, καὶ τῶν λοιπῶν, ξελὶς, λέ. σειρὰ, ιά.
Περὶ τῆς Πρωτοπαπᾶ, καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ, ξελὶς, λς'. σειρὰ, κγ'.
Περὶ τῆς δευτερεύοντος τῶν Ἱερέων, καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ, ξελὶς, λς'. σειρὰ, μγ'.
Περὶ τοῦ δευτερεύοντος τῶν Διακόνων, ξελὶς, λζ'. σειρὰ, ζ'.

ζήτει

Ζήτει δὲ τὰ περὶ τούτου, Ζελίδι. ιή. σειρᾷ. ιγ'.

Περὶ τῆ ἑβδόμης τακτάδος τῶν Ὀφφικίων, Ζελὶς. λζ'. σειρᾷ. ιά.
Περὶ τοῦ Πρωτοψάλτου, καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ. Ζελὶς. λζ'. σειρᾷ. ιέ.
Περὶ τοῦ Δομεστίκου, τῆς τε τοῦ Δομεστίκου Σημασίας, τῶν τε λοιπῶν Δομεστίκων, καὶ τῶν ἀνηκόντων ἑκάστῳ τῷ ὀφφικίῳ, καὶ περὶ τῶν ἀπὸ τοῦ Δομεστίκου ὀνόματος παραγομένων. Ζελὶς. λζ'. σειρᾷ. λ'.
Περὶ τῶν Λαοσυνάκτων, καὶ ὅσα ἀνήκει αὐτῶν τῷ ὀφφικίῳ, Ζελὶς. λή. σειρᾷ. κθ'.
Περὶ τῶ Πετμικηλίων, καὶ τῆ τοῦ πετμικήλιος ὀνόματος Σημασίας, ἐν Διαφόροις τάγμασί τε καὶ Ὀφφικίοις λεγομένοις, & τῶν ἀνηκόντων ἑκάστῳ τῷ Ὀφφικίῳ, & περὶ τῆ Σημασίας τοῦ ὀνόματος τῶν Ταβουλλαρίων, ἢ Ταβελλιώνων, & Ἐξκουβίτων, Ζελὶς. λή. σειρᾷ. λβ'.
Περὶ τοῦ Ἄρχοντος τῶν Κοντακίων, καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ. Ζελὶς. λθ'. σειρᾷ. λδ'.

Περὶ τῆς ὀγδόης τακτάδος τῶν Ὀφφικίων, Ζελὶς. μ'. σειρᾷ. β'.
Περὶ τοῦ Πετμικηλίου τῶν Ἀναγνωστῶν, Ζελὶς. μ'. σειρᾷ. γ'.
Περὶ δὲ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ, ζήτει. Ζελίδι. λθ'. σειρᾷ. ιβ'.
Περὶ τοῦ Νομοδότου, καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ. Ζελὶς. μ'. σειρᾷ. ς'.
Περὶ τοῦ Πρωτοκανονάρχου, Ζελὶς. μ'. σειρᾷ. ιέ'.
Περὶ τῶν Ἐξαρχῶν, τῶν τε Διαφόρων Σημασιῶν τοῦ Ἐξάρχου ὀνόματος, καὶ τῆς μεταταῦτα αὐτῷ ὑπεροχῆς, Ζελὶς. μ'. σειρᾷ. ιδ'.
Περὶ διοικήσεως τῆ καὶ τὸ πάλαι αὐτὴ ἐπαρχίας ὀνομαζομένης, Ζελὶς. μά. σειρᾷ. ι.
Περὶ τῶν δύο μέγιστα μέρη, Δυτικόν τε & Ἀνατολικὸν διαιρέσεως τῆς Ρωμαϊκῆς Βασιλείας, καὶ ἑκατέρου μέρους τούτων ὑπὸ διαιρέσεις εἰς διοικήσεις καὶ ἐπαρχίας, κατὰ τὰς βασιλικὰς Διατυπώσεις, ὡς τὸ κάτωθεν Διάγραμμα, Ζελὶς. μά. σειρᾷ. κή.
Περὶ διοικήσεως εἰς ὁλόκληρον κλίμα, μετὰ τὴν ἀνωτέρω πολιτικὴν διαίρεσιν ληφθείσης, Ζελὶς. μγ'. σειρᾷ. γ'.
Περὶ Ἐπαρχίας καὶ διοικήσεως καὶ τῶν αὐτῶν Διαφορᾶς. Ζελὶς. μγ'. σειρᾷ. ι.
Περὶ τοῦ ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἐπομένως τῇ πολιτικῇ διαιρέσει τῶν διοικήσεών τε καὶ ἐπαρχιῶν, τὰς πατριαρχικὰς, καὶ τὰς τῶν μητροπόλεων θρόνους ἐκάθισε. ἐν ᾧ καὶ περὶ τῶν πάλαι ἀξιῶν τῶν μεταξὺ Πατριαρχῶν τε καὶ Μητροπολιτῶν, Ζελὶς. μγ'. σειρᾷ. ιθ'.
Περὶ τῶν πολλαχῶς λεγομένων Ἐξάρχων Ζελὶς. μδ'. σειρᾷ. ς'.
Περὶ Γράμματος Ἐξαρχικοῦ πρὸς Κληρικὸν διδομένου παρὰ Πατριάρχου, Ἐξαρχίαν τινὰ αὐτῷ φιλοδωρουμένου. Ζελ'. μδ'. σειρᾷ. λή.
Περὶ Ἀρχιερέων Ἐξάρχων, παρὰ Πατριάρχου κατ' Ἀρχιερέων πρὸς τοῦτο χειροτονηθέντων τῇ Ἐκκλησίᾳ πεμπομένων, ἐν ᾧ καὶ Σημείωσις τοῦ διδομένου αὐτοῖς Συνοδικοῦ γράμματος. Ζελὶς. μέ. σειρᾷ. θ'.
Περὶ Ἐξάρχων ἱερωμένων ἢ λαϊκῶν πρὸς Ἀρχιερεῖς πεμπομένων. Ἕνεκεν ἀναγκαίας χρείας τινὸς, ἐν ᾧ καὶ Σημείωσις τοῦ διδομένου αὐτοῖς Συνοδικοῦ γράμματος. Ζελὶς. μς'. σειρᾷ. γ'.
Περὶ Ἐξάρχου τοῦ καθιστωμένου ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς Ὀφφικίοις, & τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ. Ζελὶς. μς'. σειρᾷ. κή.

Περὶ

Περὶ διαφορᾶς σημασίας τοῦ Πατριάρχης ὀνόματος, καὶ τῶν κατ' ἐξοχὴν Πατριαρχῶν. ξελὶς, μς'. σιεϙ', λβ'.

Ἐπιστολὴ Πέτρου Ἀλεξανδρείας πρὸς τὸν Ἀκυληΐας ἑαυτὸν Πατριάρχην διαφημίζοντα, διαλαμβάνουσα περὶ τῶν κατ' ἐξοχὴν Πατριαρχῶν. ξελὶς, μζ'. σιεϙ', λή.

Γράμμα συνοδικὸν ὅτι Καλλινίκου Κωνσταντινουπόλεως περὶ τῶν αὐτῶν. ξελ'. μή. σιεϙ'. λ'.

Περὶ τοῦ ὅτως ὁ Πάπας ὄνομα τοῦ ῥώμης ᾠκείωται. ξελὶς, μϑ'. σιεϙ'. λδ'.

Περὶ τοῦ Ἐκκλησιάρχου, καὶ τῶν αἰτούντων αὐτὸ τοῦ Οἰκουμενίου. ξελὶς, ν'. σιεϙ', ϑ'.

Περὶ τῆς ἐνάτης Πεντάδος τῶν Οἰκουμενίων. ξελὶς, ν'. σιεϙ', κβ'.

Περὶ τοῦ Δομεστίκου τῶν Θυρῶν. ξελὶς, ν'. σιεϙ', κέ.

Περὶ τῶν Χαρτουλαρείων καὶ ὑπουργουμένων, καὶ τῶν αἰτούντων τοῦ Οἰκουμενίου αὐτῶν. ξελὶς, ν'. σιεϙ', κς'.

Περὶ τῶν Δεσποτάτων, καὶ τῶν αἰτούντων τοῦ Οἰκουμενίου αὐτῶν. ξελὶς, ν'. σιεϙ', μ'.

Περὶ τοῦ ὑπὸ τὴν Ποδέας, καὶ τῶν αἰτούντων αὐτὸ τοῦ Οἰκουμενίου. ξελὶς, να'. σιεϙ', ις'.

Περὶ τῶν σημαιῶν τῶν ἔξω τοῦ Κυροπαλάτου διεσκευμένων Οἰκουμενίων. ξελὶς, να'. σιεϙ', κδ'.

Περὶ τοῦ Πρωταποστολαρίου, καὶ τῶν αἰτούντων αὐτὸ τοῦ Οἰκουμενίου. ξελὶς, να'. σιεϙ', κς'.

Περὶ τοῦ Κατηχητοῦ, καὶ τῶν αἰτούντων αὐτὸ τοῦ Οἰκουμενίου, ξελὶς, να'. σιεϙ', κϑ'.

Περὶ τοῦ Πεντοδούλου ἢ πρότερον λεγομένου Χωρεπισκόπων καὶ Πεντοδούλων, καὶ τῶν προθυμιῶν καὶ ἐνεργειῶν αὐτῶν, καὶ περὶ τοῦ ἐν ποίοις μέρεσιν ἤδη τὰ τούτων προθύμια διενεργῆται, ἢ τελευταῖον περὶ τοῦ Οἰκουμενίου τοῦ Πεντοδούλου, περὶ οὗ ὁ λόγος, καὶ τῶν αἰτούντων αὐτὸ τοῦ Οἰκουμενίου. ξελὶς, να'. σιεϙ', μά.

Περὶ τοῦ ποῖαι λέγονται Συναλικαὶ, καὶ ποῖαι εἰρηνικαὶ καὶ ἀπολυτικαὶ ὑπόλαι παρὰ τοῖς ἱεροῖς κανόσι. ξελὶς, νδ'. σιεϙ', οϑ'.

Περὶ διαφόρων τύπων συναλικῶν, εἰρηνικῶν καὶ ἀπολυτικῶν ὑπολῶν. ξελὶς, νς'. σιεϙ', οϑ'.

Περὶ τοῦ τύπου τῆς συμμαρτυρίας, ὃν ὁ πανδυμαλικὸς τοῦ μέλλοντος ἱερᾶσθαι δίδωσι. ξελὶς, νζ'. σιεϙ', ιέ.

Περὶ διαφόρων τύπων γραμμάτων ἐναλλαγείων. ξελὶς, νζ'. σιεϙ', κή.

Περὶ τοῦ ὅτι ἴδιον τῶν Ἀρχιερέων τὸ ἀναδέχεσθαι λογισμὸν τῶν ἐν μετανοίᾳ αὐτοῖς σφαλησομένων. ξελὶς, νή. σιεϙ', μ'.

Περὶ ᾧ τρόπῳ τὰ ἐναλλάγεια γράμματα δίδονται τοῖς πανδυματικοῖς ἀνδράσι παρὰ τῶν Ἐπισκόπων. ξελὶς, νϑ'. σιεϙ', ά.

Περὶ τοῦ Μυροδότου, ἢ τῶν αἰτούντων αὐτὸ τοῦ Οἰκουμενίου. ξελὶς, ξ'. σιεϙ', ζ'.

Περὶ τοῦ Βαπτοῦ, ἢ τῶν αἰτούντων αὐτὸ τοῦ Οἰκουμενίου. ξελὶς, ξ'. σιεϙ', ϑ'.

Περὶ τοῦ Κυβερνήτου, ἢ τῶν αἰτούντων αὐτὸ τοῦ Οἰκουμενίου. ξελὶς, ξ'. σιεϙ', ιγ'.

Περὶ τοῦ Ὀρφανοτρόφου, καὶ τῶν αἰτούντων αὐτὸ τοῦ Οἰκουμενίου. ξελὶς, ξ'. σιεϙ', κδ'.

Περὶ τῶν Ἐκδίκων, καὶ τῶν αἰτούντων τοῦ Οἰκουμενίου αὐτῶν. ξελὶς, ξά. σιεϙ', β'.

Περὶ τοῦ Νομικοδότου, ἢ τῶν αἰτούντων αὐτὸ τοῦ Οἰκουμενίου. ξελὶς, ξά. σιεϙ', δ'.

Περὶ τοῦ Τυπικάρη, καὶ τῶν αἰτούντων αὐτὸ τοῦ Οἰκουμενίου. ξελὶς, ξά. σιεϙ', ί.

Περὶ τοῦ ὑπὸ τῶν Κείτων, καὶ τῶν αἰτούντων αὐτὸ τοῦ Οἰκουμενίου, ξελὶς, ξά. σιεϙ', ιδ'.

Περὶ τῶν Θεωρῶν, τῶν τε αἰτούντων τὴν διακονίαν αὐτῶν, ἢ τῶν τοῦ ὀνόματος τούτου σημαινόντων. ξελὶς, ξά. σιεϙ', κβ'.

Περὶ

Περὶ τῶν Καμηλατῶν, καὶ τῶν ἀνηκόντων τῇ Διακονίᾳ αὐτῶν. ζελὶς, ξά. σειρὰ, μά.
Περὶ τοῦ Καυδηλάπτου. ζελὶς, ξβ'. σειρὰ, ζ'.
Περὶ τῶν Λαμπαδαρίων, καὶ τῶν ἀνηκόντων τῷ Ὀφφικίῳ αὐτῶν, ζελὶς, ξβ'. σειρὰ, ή.
Περὶ τοῦ Καταγερδιτοῦ, καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ. ζελὶς, ξβ'. σειρὰ, ιϛ'.
Περὶ τοῦ Περιπερχομένου καὶ Περιφερομένου, ζελὶς, ξβ'. σειρὰ, κ'.
Περὶ τοῦ Βασιλικοῦ, καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ, σελὶς, ξβ'. σειρὰ, κβ'.
Περὶ τοῦ Προξίμου, καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ τῷ Ὀφφικίῳ, σελὶς, ξβ'. σειρὰ, κέ.
Περὶ τῶν Δεκανῶν, τῆς τε Διαφόρου τοῦ ὀνόματος τούτου σημασίας,
καὶ τῶν ἀνηκόντων ἑκάστῳ τούτων τῷ Ὀφφικίῳ. σελὶς, ξβ'. σειρὰ, λβ'.

Περὶ τοῦ ὁποίαν τάξιν σώζουσι κατὰ τὴν κῦ δέκατον ὄγδοον αἰῶνα τὰ
Ὀφφίκια ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίᾳ, ζελὶς, ξγ'. σειρὰ, ιϑ'.
Σημείωμα σωδικὸν περὶ τοῦ περιβλέπτου τοῦ μεγάλου Ῥήτορος, σελὶς, ξγ'. σειρὰ, λέ.
Περὶ τῆς τάξεως τῶν Ὀφφικίων τῆς πρώτης συντάξεως, σελὶς, ξδ'. σειρὰ, ιέ.
Περὶ τῆς τάξεως τῶν Ὀφφικίων τῆς δευτέρας συντάξεως, σελὶς, ξδ'. σειρὰ, κδ'.
Περὶ τῆς τρίτης, τεταρτης, καὶ τῶν λοιπῶν Ὀφφικίων τῆς συντάξεως. σελὶς, ξδ'. σειρὰ, λέ.
Περὶ Ὀφφικίων ἱερωμένων, τῶν ἐν ταῖς συνόδοις ἐκ δεξιῶν τοῦ Πα-
τριάρχου καθεζομένων. σελὶς, ξε'.
Περὶ Ὀφφικίων Κοσμικῶν Κληρικῶν. σελὶς, ξέ.
Περὶ τῶν κοσμικοῖς ἐκ παίδων ὠνομένων διδομένων Ὀφφικίων. ζελὶς, ξέ.
Περὶ Ὀφφικίων τινῶν βασιλικῶν εἰς ἐκκλησιαστικὰ μὴ τιθεμένων. σελὶς, ξέ.
Περὶ τῶν Θρόνων τῶν ἐν Ἀσίᾳ καὶ Εὐρώπῃ Μητροπολιτῶν, τῶν ὑποκειμένων τῷ
πατριαρχικῷ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Θρόνῳ καὶ τῶν θεωνομίων καὶ ἐπισκόπων ἑκάστῳ, σελὶς, ξς'.
Περὶ τῶν κατὰ τὴν Πελοπόννησον Μητροπολιτῶν καὶ τῶν θεωνομίων καὶ ἐπισκόπων ἑκάστῳ, σελὶς, ξή.
Περὶ τῶν Ἀρχιεπισκόπων τῶν ὑποκειμένων τῷ πατριαρχικῷ τοῦ Κωνσταντινου-
πόλεως Θρόνῳ καὶ τοῦ ἐν ταῖς Πατριαρχικαῖς συνελεύσεσι συνεδριάσεως αὐτῶν, καὶ ἐν
τοῖς συνοδικοῖς γράμμασιν ὑπογραφῶν. σελὶς, ξή.
Περὶ τοῦ πῶς ἔθισαν γράφειν τὸν Πατριάρχην πρὸς τοὺς Μητροπολίτας, καὶ
τούτους αὖθις πρὸς ἀλλήλους, ὡσαύτως καὶ πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους, καὶ τούτους
αὖθις πρὸς ἀλλήλους. σελὶς, ξϑ'.
Περὶ τοῦ παρὰ τίνων τὰ ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοὶ δεῖ γράφεσθαι, καὶ παρὰ
τίνων τὰ αὐθεντικὰ καὶ δέσποτα, σελὶς, ξϑ'.
Περὶ τοῦ ἁγιωτάτου καὶ Πατριαρχικοῦ Θρόνου τοῦ Ἀλεξανδρείας, καὶ τῶν ὑποκει-
μένων αὐτῷ Θρόνων καὶ θεωνομίων. σελὶς, ξϑ'.
Περὶ τοῦ ἁγιωτάτου καὶ πατριαρχικοῦ Θρόνου τοῦ Ἀντιοχείας, σελὶς, ὁ.
Περὶ τῶν ὑπὸ τὸν Ἀντιοχείας Μητροπόλεων καὶ τῶν θεωνομίων
τῶν ἐν αὐταῖς Μητροπολιτῶν. σελὶς, οά.
Περὶ τοῦ ἁγιωτάτου καὶ πατριαρχικοῦ Θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων, σελὶς, οβ'.
Περὶ τῶν ὑπὸ τὸν ἁγιώτατον Θρόνον τῶν Ἱεροσολύμων Μητροπόλεων
καὶ τῶν θεωνομίων τῶν ἐν αὐταῖς Μητροπολιτῶν, σελὶς, οβ'.
Περὶ τῶν ὑπὸ τὸν ἁγιώτατον Θρόνον τῶν Ἱεροσολύμων Ἀρχιεπισκόπων
καὶ τῶν θεωνομίων τῶν ἐν αὐταῖς Ἀρχιεπισκόπων. ζελὶς, ογ'. σειρὰ, γ'.
Περὶ τοῦ Ἅτι τῶν Ἀρχιεπισκόπων ὁ ὑπέρτιμος θεωνόμιον
λέγεται. ζελὶς, ογ'. σειρὰ, ιβ'.

Περὶ

Περὶ τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου Θρόνου τῆς Μοσχοβίας, πότε, καὶ ὑπὸ τίνος Βασιλέως αὐτῆς ἐκτίσθη.

Περὶ τοῦ μεγέθους καὶ ὄψεων τῆς Μοσχικῆς Βασιλείας.

Περὶ τῶν ὑποκειμένων Θρόνων Μητροπολιτῶν, Ἀρχιεπισκόπων, καὶ Ἐπισκόπων τῷ πατριαρχικῷ Θρόνῳ τῆς Μοσχοβίας.

Περὶ τῶν συνοικιῶν τῶν ἐν τῇ Μοσχοβίαν Ἀρχιμανδριτῶν.

Περὶ ἀπαριθμήσεως τῶν κατὰ τὴν Μοσχοβίαν Ἐπημοτέρων Ἀρχιμανδριτῶν.

Περὶ τῶν κελτηείων τοῦ Πατριάρχου τῆς Μοσχοβίας.

Περὶ τῶν κατὰ τὴν Μοσχοβίαν μέχρι τοῦ νῦν χρηματισάντων πατριαρχῶν.

Περὶ τῶν Ὀφφικίων τῆς Μοσχικῆς Βασιλείας.

Περὶ τῶν δρχείων, ἤτοι δικαστηρίων τῆς Μοσχικῆς Βασιλείας.

Περὶ τοῦ πόσοι καὶ ποῖοι εἰσὶν οἱ μὴ ὑποκείμενοι πατριαρχικῷ Θρόνῳ Ἀρχιεπίσκοποι.

Περὶ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἀχριδῶν καὶ τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ Θρόνων Μητροπολιτῶν καὶ Ἐπισκόπων.

Ὅπη ἡ Βλαχία καὶ Μπογδανία σὺν ἰδίῳ ποτὲ ὑπὸ τὸν ἀχριδῶν Δακίας ἐνεγράφη.

Περὶ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, σὺν τοῖς περὶ τοῦ ποῖοι τῶν αὐτοκεφάλων Ἀρχιεπισκόπων πρῶτοι καὶ δεύτεροι καὶ καθεξῆς μέχρι τοῦ τελευταίου κατὰ τάξιν καὶ ἰσοτιμίαν, καὶ ποῖοι κατὰ τὴν ἀρχαιότητα.

Περὶ τῆς καθέδρας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Κύπρου, καὶ τῶν αὐτῷ ὑποκειμένων Θρόνων.

Περὶ τῶν κάτω καὶ ἄνω Ἰβηρίας καὶ τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν τῶν ὑποκειμένων τῶν μὲν τοῖς Ὀθωμανοῖς, τῶν δὲ τῷ περσάρχῃ.

Περὶ τοῦ ἐπαρχιῶν, ἤτοι ἡγεμονιῶν καὶ ἡγεμόνων πάσης τῆς Ἰβηρίας.

Περὶ τῆς τάξεως καὶ τοῦ Τίτλου τῶν Βασιλέων τῆς Ἰβηρίας.

Περὶ τῶν Ἀρχιεπισκόπων τῶν κάτω καὶ ἄνω Ἰβηρίας, καὶ τῶν συνοικιῶν αὐτῶν.

Ἀπόδειξις ἐξ ἱκανῶν Μαρτυριῶν, ὅπη ἡ κάτω Ἰβηρία ὑπέκειτο τῷ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Θρόνῳ.

Περὶ τοῦ ὅπη ἡ ἄνω Ἰβηρία ὑπῆν τῷ τῆς Ἀντιοχείας Θρόνῳ.

Περὶ τῆς καθέδρας τοῦ καθολικοῦ τῆς κάτω Ἰβηρίας.

Περὶ τῶν ὑποκειμένων Θρόνων τῷ καθολικῷ τῆς κάτω Ἰβηρίας.

Περὶ τῆς καθέδρας τοῦ καθολικοῦ τῆς ἄνω Ἰβηρίας.

Περὶ τῶν ὑποκειμένων Θρόνων τῷ καθολικῷ τῆς ἄνω Ἰβηρίας.

Περὶ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Πεκίου.

Ὅπη οἱ ὑπὸ τὸν Πεκίου Θρόνοι δυσὶν ἤδη ὑποκειμένοις Βασιλείαις,

Περὶ τῶν ὑποκειμένων Θρόνων τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Πεκίου.

ζελὶς,	ογ'.	σειρὰ,	κβ'.
ζελὶς,	οδ'.	σειρὰ,	κζ'.
ζελὶς,			ος'.
ζελὶς,	οζ'.	σειρὰ,	ά.
ζελὶς,	οζ'.	σειρὰ,	ιδ'.
ζελὶς,	οζ'.	σειρὰ,	λέ.
ζελὶς,	οή.	σειρὰ,	ή.
ζελὶς,	οή.	σειρὰ,	κή.
ζελὶς,	οθ'.	σειρὰ,	γ'.
ζελὶς,	ϖά.	σειρὰ,	β'.
ζελὶς,	ϖά.	σειρὰ,	ή.
ζελὶς,	ϖβ'.	σειρὰ,	ά.
ζελὶς,	ϖβ'.	σειρὰ,	ιζ'.
ζελὶς,	ϖδ'.	σειρὰ,	ιή.
ζελὶς,	ϖδ'.	σειρὰ,	μβ'.
ζελὶς,	ϖέ.	σειρὰ,	έ.
ζελὶς,	ϖέ.	σειρὰ,	λγ'.
ζελὶς,	ϖς'.	σειρὰ,	δ'.
ζελὶς,	ϖς'.	σειρὰ,	κέ.
ζελὶς,	ϖς'.	σειρὰ,	λέ.
ζελὶς,	ϖζ'.	σειρὰ,	ις'.
ζελὶς,	ϖζ'.	σειρὰ,	κς'.
ζελὶς,	ϖζ'.	σειρὰ,	λ'.
ζελὶς,	ϖζ'.	σειρὰ,	λθ'.
ζελὶς,	ϖζ'.	σειρὰ,	μγ'.
ζελὶς,	ϖή.	σειρὰ,	ιθ'.
ζελὶς,	ϖή.	σειρὰ,	μβ'.
ζελὶς,	ϖθ'.	σειρὰ,	ί.

ΠΙΝΑΞ.

ΚΕΦΑΛΑΙΩΔΗΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠΤΑ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ

τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας Συνταγματίου τοῦ Γαβριὴλ Φιλαδελφείας.

Πρόλογος Γαβριὴλ Φιλαδελφείας περὶ τῶν ἑπτὰ ἁγίων Μυστηρίων. Σελὶς, ιά. σειρὰ, δ'.

Ἐκ τῶν προλεγομένων εἰς τὰ ἑπτὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας τῶν εἰς ἑνιαυτὸν Κεφάλαια διηρημένων, Κεφάλαιον πρῶτον περὶ διαιρέσεως τῶν Μυστηρίων. Σελὶς, ιά. σειρὰ, λέ.

Κεφάλαιον, β'. περὶ τοῦ πόθεν Μυστήριον. Σελὶς, ιβ'. σειρὰ, ς'.

Κεφάλαιον, γ'. περὶ τοῦ ποσαχῶς λέγεται τὸ Μυστήριον. Σελὶς, ιβ'. σειρὰ, κή.

Κεφάλαιον, δ'. περὶ τοῦ Τί ἐστι Μυστήριον. Σελὶς, ιβ'. σειρὰ, λς'.

Κεφάλαιον, έ. περὶ τῆς τῶν Μυστηρίων ποσότητος. Σελὶς, ιγ'. σειρὰ, ὀ'.

Κεφάλαιον, ς'. περὶ τῆς Διαφορᾶς τῶν Μυστηρίων. Σελὶς, ις'. σειρὰ, λζ'.

Κεφάλαιον, ζ'. περὶ τοῦ πόσα καὶ ποῖα τῶν Μυστηρίων παρέχει σφραγῖδα τοῖς ταῦτα λαμβάνουσιν ἀνεξάλειπτον. Σελὶς, ιζ'. σειρὰ, κδ'.

Κεφάλαιον, ή. περὶ ᾧ τίς ἐστιν ὁ τὰ Μυστήρια Διατάξάμενος. Σελὶς, ιζ. σειρὰ, κβ'.

Κεφάλαιον, θ'. περὶ τῆς τάξεως τῶν Μυστηρίων. Σελὶς, ιή. σειρὰ, κδ'.

Ἐκ τῶν, ιβ'. Κεφαλαίων τῶν περὶ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος.

Κεφάλαιον, ά. περὶ τοῦ πόθεν Βάπτισμα. Σελὶς, ιή. σειρὰ, κγ'.

Κεφάλαιον, β'. περὶ τῶν ζημιωνομένων τοῦ Βαπτίσματος. Σελὶς, ιή. σειρὰ, λέ.

Κεφάλαιον, γ'. περὶ ᾧ ποσαχῶς τὸ Βάπτισμα. Σελὶς, ιή. σειρὰ, λθ'.

Κεφάλαιον, δ'. περὶ ᾧ τί ἐστι Βάπτισμα. Σελὶς, ιθ'. σειρὰ, μά.

Κεφάλαιον, έ. περὶ τῶν πολυωνύμων ᾧ Βαπτίσματος. Σελὶς, ἑ. σειρὰ, β'.

Κεφάλαιον, ς'. περὶ τοῦ πόσα καὶ ποῖα προδιετύπωσε τὸ Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος. Σελὶς, ἑ. σειρὰ, ιβ'.

Κεφάλαιον, ζ'. περὶ τοῦ πότε ἤρξατο τὸ Βάπτισμα ἐνεργεῖσθαι. Σελὶς, ἑ. σειρὰ, λδ'.

Κεφάλαιον η'. περὶ τοῦ ὁποῖα & πόσα εἰσὶ τὰ τοῦ Βαπτίσματος ἀναγκαῖα. Σελὶς, ρά. σειρὰ, β'.

Περὶ τοῦ Ποιητικοῦ αἰτίου τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος. Σελὶς, ρά. σειρὰ, έ.

Περὶ τοῦ Τελικοῦ αἰτίου τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος, Σελὶς, ρά. σειρὰ, ί.

Περὶ τοῦ Διὰ τί ὕδωρ καὶ οὐκ ἄλλο τι τῶν στοιχείων εἰς τὸν τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος τελετὸν εἰσήχθη. Σελὶς, ρά. σειρὰ, ιέ.

Περὶ τοῦ Εἰδικοῦ αἰτίου τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος. Σελὶς, ρβ'. σειρὰ, ά.

Περὶ τοῦ Διατὶ τὸ εἶδος ἐστὶν ἡ ἐπίκλησις τῆς ἁγίας Τριάδος, Σελὶς, ρβ'. σειρὰ, ς'.

Ἀποδεικτικὸν περὶ τοῦ Διατί οἱ Ἀπόστολοι εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐβάπτιζον, καὶ οὐχὶ εἰς τὸ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Σελὶς, ρβ'. σειρὰ, κθ'.

Περὶ

Περὶ τοῦ ὅτι ἕκας τῶν χριστιανῶν ὀφείλει ἱερέως ἢ ἀνάγκης κατεπειγούσης βαπτίζειν. ξελὶς, ρβ'. σιεφὲ, λή.
Περὶ τοῦ τελικοῦ αἰτίου τοῦ ἁγίου βαπτίσματος. ξελὶς, ργ'. σιεφὲ, έ.
Κεφάλαιον ἕνατον, περὶ τοῦ ἐν ποίῳ καιρῷ δεῖ βαπτίζειν, ξελὶς, ρδ'. σιεφὲ, β'.
Κεφάλαιον δέκατον περὶ τοῦ ἐν ποίῳ τόπῳ δεῖ βαπτίζειν. ξελὶς, ρδ'. σιεφὲ, θ'.
Κεφάλαιον ἑνδέκατον περὶ τῶν ποίας ὕδει δεῖ βαπτίζειν ἢ ποίας ἀναβαπτίζειν. ξελὶς, ρδ'. σιεφὲ, ιθ'.
Κεφάλαιον δωδέκατον περὶ τῶν ἀμφιβαλλομένων νηπίων εἰ ἐβαπτίσθησαν, ξελὶς, ρδ'. σιεφὲ, λή.

Ἐκ τῶν δέκα κεφαλαίων τῶν περὶ τοῦ ἁγίου Μύρου, Κεφάλαιον πρῶτον περὶ τοῦ τίνες Μύρον. ξελὶς, ρέ. σιεφὲ, έ.
Κεφάλαιον Δεύτερον περὶ τοῦ πόθεν Μύρον. ξελὶς, ρέ. σιεφὲ, ιά.
Κεφάλαιον Τρίτον, περὶ τοῦ ποσαχῶς τὸ Μύρον. ξελὶς, ρέ. σιεφὲ, ιδ'.
Κεφάλαιον Τέταρτον περὶ τῶν σημαινομένων τοῦ χρίσματος. ξελὶς, ρέ. σιεφὲ, κά.
Κεφάλαιον Πέμπτον, περὶ τοῦ τίς ἡ τοῦ Μύρου ὕλη. ξελὶς, ρέ. σιεφὲ, λέ.
Κεφάλαιον Ἕκτον, περὶ τοῦ πῶς τοῦ Μύρου εἴδους. ξελὶς, ρέ. σιεφὲ, λθ'.
Κεφάλαιον Ἕβδομον, περὶ τοῦ τίνα ἐδόθη κυρίως χρίειν. ξελὶς, ρέ. σιεφὲ, μβ'.
Κεφάλαιον Ὄγδοον, περὶ τοῦ ποίας δεῖ χρίειν καὶ ποίας οὐ δεῖ, ξελὶς, ρς'. σιεφὲ, ς'.
Κεφάλαιον Ἔνατον, περὶ τοῦ τίνος ἕνεκεν χριόμεθα, ξελὶς, ρς'. σιεφὲ, ιζ'.
Κεφάλαιον Δέκατον, περὶ τοῦ τί παρέχει τοῖς χριομένοις τὸ θεῖον Μύρον, ξελὶς, ρς' σιεφὲ, κγ'.

Ἐκ τῶν ἑνδέκα κεφαλαίων τῶν περὶ τῆς θείας λειτουργίας, Κεφάλαιον πρῶτον περὶ τοῦ πόθεν λειτουργία, ξελὶς, ρς'. σιεφὲ, μβ'.
Κεφάλαιον Δεύτερον, περὶ τῶν σημαινομένων τῆς θείας λειτουργίας, ξελὶς, ρζ'. σιεφὲ, ς'.
Κεφάλαιον Τρίτον, περὶ τῶν Πολυωνύμων τῆς θείας λειτουργίας, ξελὶς, ρζ'. σιεφὲ, θ'.
Κεφάλαιον Τέταρτον, περὶ τοῦ τίνες λειτουργία. ξελὶς, ρή. σιεφὲ, κ'.
Κεφάλαιον Πέμπτον, περὶ τῆς ὕλης τῆς θείας λειτουργίας. ξελὶς, ρή. σιεφὲ, κδ'.
Κεφάλαιον Ἕκτον, περὶ τοῦ εἴδους τῆς θείας λειτουργίας, ξελὶς, ρή. σιεφὲ, λά.
Κεφάλαιον Ἕβδομον, περὶ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου τῆς θείας λειτουργίας, ξελὶς, ρή. σιεφὲ, μ'.
Κεφάλαιον Ὄγδοον, περὶ τοῦ τελικοῦ αἰτίου τῆς θείας λειτουργίας, ξελὶς, ρή. σιεφὲ, μγ'.
Κεφάλαιον Ἔνατον, περὶ τοῦ ἐν ποίᾳ ὥρᾳ τῶν θείαν λειτουργίαν εἴωθε ποιεῖν ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία. ξελὶς, ρθ'. σιεφὲ, θ'.
Κεφάλαιον Δέκατον, περὶ τοῦ πόσα καὶ ποῖα ὑπῆρχον τὰ παθητικὰ τῶν θείαν λειτουργίαν, ξελὶς, ρθ'. σιεφὲ, κς'.
Κεφάλαιον Ἑνδέκατον, περὶ τοῦ τίνος χάριν ἡ λειτουργία τελεῖται, ξελὶς, ρί. σιεφὲ, έ.

Ἐκ τῶν ἑπτὰ κεφαλαίων τῶν περὶ τῆς τάξεως τῆς Ἱερωσύνης, Κεφάλαιον πρῶτον περὶ τοῦ τί ἐστιν Ἱερωσύνη. ξελὶς, ρί. σιεφὲ, ιζ'.
Κεφάλαιον Δεύτερον, περὶ τοῦ πόθεν Ἱερωσύνη. ξελὶς, ρί. σιεφὲ, κβ'.
Κεφάλαιον Τρίτον, περὶ τῆς τάξιν ποσότητος τῆς Ἱερωσύνης, ξελὶς, ρί. σιεφὲ, κς'.
Κεφάλαιον Τέταρτον, περὶ τῆς ὕλης τοῦ Ἱερατικοῦ τάγματος. ξελὶς, ριά. σιεφὲ, β'.
Κεφάλαιον Πέμπτον, περὶ τῆς ὕλης τῆς Ἱερωσύνης. ξελὶς, ριά. σιεφὲ, ς'.
Κεφάλαιον Ἕκτον, περὶ τοῦ εἴδους τῆς Ἱερωσύνης. ξελὶς, ριά. σιεφὲ, ιά.
Κεφάλαιον Ἕβδομον, περὶ τοῦ ὁποῖόν ἐστι τὸ ἔργον καὶ ἡ πρᾶξις ἑνὸς ἑκάστου τάγματος. ξελὶς, ριά. σιεφὲ, ις'.

Περὶ

Περὶ τοῦ τίνος τόπον ἐπέχει Ἐπίσκοπος, καὶ τίνος ἱερᾶς, καὶ οἱ λοιποὶ, καὶ τίνων τὸ Ἐπίσκοπος ὄνομα κατηγορεῖται καὶ περὶ τῆς αἰτίας τοῦ πατριάρχης, μητροπολίτης τε καὶ Ἐπίσκοπος ὀνόματος. ξελὶς, ριά. σιεφὰ, λή.

Ἐκ τῶν Ἑνδεκα Κεφαλαίων τῶν περὶ τῆς μετανοίας Κεφάλαιον πρῶτον, περὶ τοῦ τί ἐστι μετάνοια. ξελὶς, ριβ'. σιεφὰ, ις'.
Κεφάλαιον Δεύτερον, περὶ τῶν σημαινομένων τῆς μετανοίας. ξελὶς, ριβ'. σιεφὰ, κά.
Κεφάλαιον Τρίτον, περὶ τοῦ πῶς χρὴ μετάνοια, ξελὶς, ριβ'. σιεφὰ, κδ'.
Κεφάλαιον Τέταρτον, περὶ τῶν μερῶν τῆς μετανοίας, ξελὶς, ριβ'. σιεφὰ, λά.
Περὶ τοῦ ὅτι Ἄρχοντες, Ἄγγελοι, Θεοὶ καὶ Ἐπίσκοποι, οἱ Ἀρχιερεῖς καλοῦνται. ξελὶς, ριγ'. σιεφὰ, ιά.
Κεφάλαιον Πέμπτον, περὶ τοῦ τίς ἐστιν ὁ τὴν μετάνοιαν διδάξας, ξελὶς, ριδ'. σιεφὰ, ζ'.
Κεφάλαιον Ἕκτον, περὶ τοῦ ὅτι ἐστὶν ἀναγκαία τοῖς μετανοοῦσιν ἡ μετάνοια. ξελὶς, ριδ'. σιεφὰ, κζ'.
Κεφάλαιον Ἕβδομον, περὶ τοῦ τίς ἡ ὕλη τῆς μετανοίας. ξελὶς, ριδ'. σιεφὰ, λς'.
Κεφάλαιον Ὄγδοον, περὶ τοῦ τί τὸ εἶδος τῆς μετανοίας, ξελὶς, ριδ'. σιεφὰ, μά.
Κεφάλαιον Ἔνατον, περὶ τοῦ ὅσοι καὶ ὁπόσοι εἰσὶν οἱ καρποὶ τῆς μετανοίας, ξελὶς, ριέ. σιεφὰ, ζ'.
Κεφάλαιον Δέκατον, περὶ τοῦ ὁπόσοι καὶ ὅσοι εἰσὶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ οἱ τόποι, ἐν οἷς οἱ μετανοήσαντες τὰς σφῶν ἔκλαιον καὶ κλαίουσιν ἁμαρτίας, ξελὶς, ριέ. σιεφὰ, λά.
Περὶ τοῦ ὅτι ἡ ἐκκλησιαστικὴ τροχὸς ἐστι, ξελὶς, ριέ. σιεφὰ, μδ'.
Κεφάλαιον Ἑνδέκατον, περὶ τοῦ πόσα καὶ ὅσα δεῖ τὸν Πνευματικὸν πατέρα ἐρωτᾶν τοὺς προσερχομένους αὐτῷ, καὶ μετανοοῦντας ἐφ' οἷς ἥμαρτον, ξελὶς, ριϛ'. σιεφὰ, κϛ'.

Ἐκ τῶν Ἐννέα Κεφαλαίων τῶν περὶ τοῦ Γάμου
Κεφάλαιον πρῶτον, περὶ τοῦ τίνες Γάμος, ξελὶς, ριή. σιεφὰ, ί.
Κεφάλαιον Δεύτερον, περὶ τοῦ ποταχῶς λέγεται ὁ Γάμος. ξελὶς, ριή. σιεφὰ, ις'.
Κεφάλαιον Τρίτον, περὶ τῆς διαιρέσεως τῆς μνηστείας καὶ τοῦ Γάμου, ξελὶς, ριή. σιεφὰ, λ'.
Κεφάλαιον Τέταρτον, περὶ τοῦ τίς ὁ τὸν Γάμον νομοθετήσας, ξελὶς, ριθ'. σιεφὰ, λγ'.
Κεφάλαιον Πέμπτον, περὶ τοῦ Διὰ τί τέλος ὁ Γάμος ἐστοχάσθη, ξελὶς, ριθ'. σιεφὰ, μβ'.
Περὶ τοῦ ὅτι συνταχῶς ἐστιν ἡ Μνηστεία, ξελὶς, ρκ'. σιεφὰ, ς'.
Κεφάλαιον Ἕκτον, περὶ τοῦ πόσα δεῖ ἔχειν τὸν νόμιμον Γάμον, ξελὶς, ρκ. σιεφὰ, λ'.
Κεφάλαιον Ἑβδομον, περὶ τοῦ ποῖα καὶ ὁπόσα εἰσὶ τὰ τὸν Γάμον κωλύοντα γίνεσθαι, καὶ ποῖά εἰσι τὰ τοῦτον Διασπῶντα, ξελὶς, ρκ'. σιεφὰ, μγ'.
Κεφάλαιον Ὄγδοον, περὶ τοῦ τίς ἡ ὕλη τοῦ Γάμου. ξελὶς, ρκά. σιεφὰ, ιδ'.
Κεφάλαιον Ἔνατον, περὶ τοῦ τί τὸ εἶδος τοῦ Γάμου, ξελὶς, ρκά. σιεφὰ, ιή.

Ἐκ τῶν ἑπτὰ κεφαλαίων τῶν περὶ τοῦ Εὐχελαίου
Κεφάλαιον πρῶτον, περὶ ὅρου Εὐχελαίου. ξελὶς, ρκά. σιεφὰ, κέ.
Κεφάλαιον Δεύτερον, περὶ τοῦ τίς ὁ τὸ Εὐχέλαιον νομοθετήσας, ξελὶς, ρκά. σιεφὰ, λδ'.

Κεφά-

Κεφάλαιον Τέκτον & τέταρτον, περὶ τοῦ ἁ Μυσηρίου τοῦ Εὐχελαίου, καὶ πῶς αὐτοῦ ἡ ὕλη. ζελὶς. ρκά. σειρὰ. μά.
Κεφάλαιον Πέμπτον, περὶ τοῦ τί τὸ εἶδος τοῦ Εὐχελαίου. ζελὶς. ρκβ'. σειρὰ. δ'.
Κεφάλαιον Ἕκτον, περὶ τοῦ χρησίμου & τοῦ τέλους τοῦ Εὐχελαίου. σελὶς. ρκβ. σειρὰ. ή.
Κεφάλαιον Ἕβδομον, περὶ τοῦ Τίς ἐστιν ὁ ἐνεργῶν τὸ Μυσήριον τοῦ Εὐχελαίου. ζελὶς. ρκβ'. σειρὰ. ιγ'.
Περὶ τοῦ Τίνος ἕνεκεν ὥθεὶς τὰ Μυστήρια τὰ θεῖα τῇ Ἐκκλησίᾳ παρέδωκε. ζελὶς. ρκβ'. σειρὰ. ιζ'.

ΠΙΝΑΞ

ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΟΥ ΤΟΥ ΙΒΩ ΑΜΑΡΤΩΛΟΥ

Περὶ τῆς τῶν ἐπὶ τὰ ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας Μυστηρίων καὶ τοῦ Ἀγγελικοῦ Σχήματος τῶν Μοναχῶν ἐξηγητικῆς θεωρίας καὶ Διασαφήσεως.
Περὶ τῆς κατὰ τάξιν ἀπαριθμήσεως τῶν Μυστηρίων. ζελὶς. ρκγ'. σειρὰ. ς'.
Περὶ τῶν ἀναγκαίων πάσι & κοινοτάτων τελουμένων πρώτων Μυστηρίων. ζελὶς. ρκγ'. σειρὰ. θ'.
Περὶ τῶν ἁπλῶς πάσι κοινῶν δύο τελουμένων μυστηρίων. ζελὶς. ρκγ'. σειρὰ. κδ'.
Περὶ τῶν ἰδίων Μυστηρίων. ζελὶς. ρκδ'. σειρὰ. κά.
Περὶ τοῦ Τί μή ἐστι ἁγιασμάτων μετάληψις θεσπιζομένη τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος καὶ τοῦ θείου Μύρου, μείζων τοῦ ἀξιώματι τούτων ὕπο. ζελὶς. ρκδ. σειρὰ. λδ'.
Περὶ τοῦ κύρους τοῦ τῶν ἱερῶν Μυστηρίων. ζελὶς. ρκδ'. σειρὰ. μά.
Περὶ τοῦ πόσα τῶν ἱερῶν ἐπὶ τὰ Μυστηρίων, μὴ πονήσασι, μηδὲ σθεναρωκλασιμόχοις ἡμῖν ὑπάγινεται, καὶ πόσα μετὰ τῆς αὐξήσεως χάριτος ὑπόκειται καὶ τὴν ἡμετέρας συνεργείας. ζελὶς. ρκέ. σειρὰ. ζ'.
Περὶ τοῦ πόσα τῶν ἱερῶν ἐπὶ τὰ Μυστηρίων ὁπτελεῖν εἴθισαι ὁ τῶν πρεσβυτέρων βαθμός. ζελὶς. ρκέ. σειρὰ. μβ'.
Περὶ τῶν ἀσθαιρέτως καὶ κατὰ σθαίρεσιν ὑπαγινομένων ἡμῖν ἱερῶν Μυστηρίων. ζελὶς. ρκς'. σειρὰ. ή.
Περὶ τοῦ πόσα τῶν ἱερῶν ἐπὶ τὰ Μυστηρίων ἐστὶν ὑπὲρ φύσιν, & πόσα κατὰ φύσιν, καὶ πόσα ἐν τῇ φύσει. ζελὶς. ρκς'. σειρὰ. κέ.
Περὶ τοῦ ποῖα τῶν ἱερῶν ἐπὶ τὰ Μυστηρίων μοναδικῶς ἢ μονοχρόνως ἡμῖν ὑπιτελεῖται, καὶ ποῖα πλεοναχῶς. καὶ αὖθις τῶν πλεοναχῶς τελουμένων ἕκαστον ἵνα ἀπὸ πλεοναχῶς ἡμῖν ὑπιτελεῖται. ζελὶς. ρκζ'. σειρὰ. θ'.
Περὶ τοῦ πόσα τῶν ἱερῶν ἐπὶ τὰ Μυστηρίων ἀνδράσι τε & γυναιξὶν ὑπιτελεῖται, καὶ πόσα μόνοις ἀνδράσι. ζελὶς. ρκή. σειρὰ. ά.
Περὶ τοῦ πόσα τῶν ἱερῶν ἐπὶ τὰ μυστηρίων τὸ ἀόριστον ἐν τοῖς καιροῖς ἔχει, καὶ πόσα τὸ ὡρισμένον. ζελὶς. ρκή. σειρὰ. ή.
Περὶ τοῦ πόσα τῶν ἱερῶν ἐπὶ τὰ Μυστηρίων πᾶσι χριστιανοῖς ἐν ταὐτῷ & ἐν μιᾷ ὥρᾳ ὑπιτελεῖται. ζελὶς. ρκή. σειρὰ. λς'.

Περὶ

Περὶ τοῦ πόσα τῶν ἱερῶν ἑπτὰ Μυστηρίων τὸ ἀναλογὸν καὶ σύμφωνον ἔχει πρὸς τὰ λοιπά. καὶ πόσα ἑκάστῳ τούτων ἀναλογεῖ. Ζελὶς. ρκή. σιεφ. μβ'.

Περὶ τῶν ἐξ περισσῶν τῶν ἱερῶν ἑπτὰ Μυστηρίων. Ζελὶς. ρκθ'. σιεφ. νή.

Περὶ τοῦ πόσα τῶν ἱερῶν ἑπτὰ Μυστηρίων μιᾷ τελετῇ πολλοὶ ἐν ταὐτῷ τελοῦσι, καὶ πόσα ἕνα μόνον ἢ δύο. Ζελὶς. ρλ'. σιεφ. λδ'.

Περὶ τοῦ πόσα τῶν ἱερῶν ἑπτὰ Μυστηρίων ἅπαξ ἡμῖν ὅλη τελεῖται, καὶ πόσα πλεοναάκις. πόσα τε ἐγγίνεται ἡμῖν αἱρεμβόοις, μὴ αἱρεμβίοις γεμίλ. ὃ δέ ποτε. Ζελὶς. ρλά. σιεφ. γ'.

Περὶ τοῦ εἰ σὺν τῶν ἱερῶν ἑπτά ἐστι Μυστηρίων καὶ ἡ ἅπασα τῆς ἱερᾶς μυσταγωγίας ἀπώλεια. Ζελὶς. ρλά. σιεφ. νή.

Περὶ τοῦ εἰ μυστήριόν τι ἐστὶν, ἢ ἡ καθιέρωσις, ἢ ἐγκαινισμὸς θείου ναοῦ, ὑπό τινι τῶν ἑπτὰ Μυστηρίων ἀνάγεται. Ζελὶς. ρλά. σιεφ. κζ'.

Περὶ τῶν ἐθίμων τῆς Ἐκκλησίας, ὄντων τῷ ἀριθμῷ πεπάρων. Ζελὶς. ρλά. σιεφ. λέ.

Περὶ τῆς τελετῆς τοῦ θείου Μύρου. Ζελὶς. ρλά. σιεφ. μά.

Περὶ τοῦ μεγάλου καλουμένου Ἁγιασμοῦ τῶν Θεοφανείων. Ζελὶς. ρλβ'. σιεφ. ε.

Περὶ τοῦ μικροῦ Ἁγιασμοῦ. Ζελὶς. ρλβ'. σιεφ. νγ'.

Περὶ τῆς λεγομένης Παναγίας. Ζελὶς. ρλβ'. σιεφ. νθ'.

Περὶ τοῦ ἁγίου καὶ ἀγγελικοῦ Σχήματος τῶν μοναχῶν ἐξηγητικὴ θεωρία. Ζελὶς. ρλγ'. σιεφ. β'.

Περὶ τοῦ τίνι μὴ ἔστι ἱερὰ παρθενία μετὰ τοῦ ἀγγελικοῦ Σχήματος σὺν τῶν ἱερῶν ἑπτὰ καταλέγεται Μυστηρίων. Ζελὶς. ρλγ'. σιεφ. ις'.

Περὶ τοῦ ὅτι ὁ γνησίως τὸ ἅγιον Σχῆμα μὴ τὸν Γάμον παρελθών, ἐν τῷ χορῷ τῶν παρθένων συγκαταλέγεται. Ζελὶς. ρλγ'. σιεφ. λς'.

Περὶ τοῦ ὅτι τὸ ἅγιον Σχῆμα, μετὰ τὸ ἀνῶφελες χάος τὸ τῆς ἀνθρωπίνης συνεργείας παρὸς ἀπαρτισμὸν δείται. Ζελὶς. ρλδ'. σιεφ. β'.

Περὶ τοῦ ὅτι παθαιρουμένων τῶν δεχομένων, τὸ ἅγιον Σχῆμα δείκνυται. Ζελὶς. ρλδ'. σιεφ. νώ.

Περὶ τοῦ ὅτι τὸ ἅγιον Σχῆμα ἐν τῇ φύσει ἐστὶ, καὶ γνώμης οἰκείας ὁρμῇ ἡμῖν δείκνυται, καὶ τριχῶς παραβαίνει, καὶ ἐν χρόνῳ ἀορισμένῳ. Ζελὶς. ρλδ'. σιεφ. ν'.

Περὶ τοῦ τίνι τῶν ἱερῶν ἑπτὰ Μυστηρίων ἀναλογεῖ τὸ ἅγιον Σχῆμα τῶν μοναχῶν. Ζελὶς. ρλδ'. σιεφ. λβ'.

Περὶ τῶν ἐξ παθολικῶν τοῦ ἁγίου καὶ ἀγγελικοῦ Σχήματος. Ζελὶς. ρλέ. σιεφ. γ'.

Περὶ τοῦ ὅτι οὐδεὶ πολλοὶ μοναχοὶ ἐν ταὐτῷ γίνεσθαι, καὶ ὅτι τὸ ἅγιον Σχῆμα ὀλίγοις ἀριθμοῖς ἐγγίνεται. Ζελὶς. ρλέ. σιεφ. νθ'.

Τοῦ μακαριωτάτου Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου, τοῦ χρηματίσαντος πρώτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τὴν ἅλωσιν, ὁμιλία περὶ τοῦ Μυστηριώδους Σώματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ῥηθεῖσα κατὰ τὸν παρακλητικὸν τοῦ Λαζάρου τῇ μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ, ἐν τῷ δυσυχεῖ Παλατίῳ πρὸ τῆς ἁλώσεως. Ζελὶς. ρλς'. σιεφ. β'.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΡΙ Ὀ ΦΦΙΚΙΩΝ,

ΚΛΗΡΙΚΑ ΤΩΝ Ε ΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ Καὶ Ἀρχοντικίων.

Τὰ Ὀφφίκια, Κληρικάτα, Ϛ ὀκκλησιαστικὰ Ἀρχοντίκια, διεμερίζοντο (καθὼς καὶ ἕως τ' ϛήμερον ϝτο φυλάττεται) εἰς μεγάλα, Ϛ μικρά. Ϛ μεγάλα μὲν ἐλέγοντο αἱ τρεῖς πρῶται πεντάδες, ὅθεν καὶ οἱ προβιβαζόμενοι εἰς ταῦτα τὰ ὀφφίκια, μεγάλοι ἐλέγοντο ἄρχοντες. μικρὰ δὲ τὰ μετὰ τὴν τρίτην πεντάδα, διαφέρει δέ πως τακτικῶ λέγεται, ἔξω μὲν τῶν δεκαπέντε Ὀφφικίων, καὶ Κληρικάτων τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας, διῶρισαν οἱ ἁγιώτατοι Πατριάρχαι Ἀρχοντικία μικρὰ, εἰς ὑπηρεσίαν τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας, τὰ ὁποῖα ἀπαξάπαντα ἐμεταλλάσσοντο διαφόρως, ἐπειδὴ καὶ ἐκρέμοντο εἰς τὴν θέλησιν καὶ ἐξουσίαν τῶν κτ, καιρὲς ὀρθοδόξων Βασιλέων, Ϛ μάλιστα τ' ἁγιωτάτων Πατριαρχῶν, διαφέρουσι δὲ πολλαὶ καὶ διάφοροι τάξεις τούτων τ' Ὀφφικίων, ὡσαὐτως ὅπου αὐτοβιβάζοντο Ϛ καταβιβάζοντο κατὰ διαφόρους καιρούς. ὅθεν γράφει Ϛ ὁ Ἰωάννης ὁ Νίκαιος Κύπρου εἰς τὰς ἀποκρίσεις ὁποὺ κάμνει πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον Καβάσιλαν ἀρχιεπίσκοπον Δυρραχίου ἐρωτήσει ὀγδόῃ λέγων, τοιαύτῃ μὲν οὖν ἡ παλαιτέρα παράδοσις εἶχε τὴν τ' Ἀρχοντικίων τάξιν, καὶ ἐστίν. ὅτι δὲ αἱ τούτων χρεαγλίδες τοῦ θελήματος τῶν Ἀρχιερέων ἐξήρτηνται, διάφοροι δὲ εἰσι καὶ γνώμαις, καὶ ταῖς ὀρέξεσιν οἱ Ἀρχιερεῖς, τοῦτο χάριν συνεχέθη ἡ τάξις ἡ παλαιὰ, κἀντεῦθεν ἐδόκει ἡ σύνταξις τ' Ἀρχοντικίων ὅπ' τῆς ἱδρύσεως ἔμεινεν, ἀλλὰ μεταικινήθη κ' τὸ τῶν Ἀρχιερέων δοκοῦν. Καὶ πάλιν ἀνωτέρω ἐν τῇ αὐτῇ ἐρωτήσει, τὸ τοῦ Πρωτεκδίκου Ὀφφίκιον ἐν τοῖς ὑποβεβηκόσιν ὂν ἔκπαλαι, ὕστερον τοῖς ὑπερέχουσι συνετάγη παρὰ τ' μακαριότητος λήξεως πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Ξιφιλίνου. Ἡμεῖς ὅμως ἀφέντες τὰς διαφόρους τάξεις Ϛ στάσεις ὁποὺ μὲ φιλοπονίαν ἴδομεν εἰς διάφορα τακτικὰ χειρόγραφα, καὶ ἐν τύποις, ϛημειώμεθα τοῦ παρόντος μόνον τὴν ἀκολουθίαν καὶ ϛειρὰν ἐκείνην ὁποὺ ὁ Κυροπαλάτης Κωδηνὸς ἀριθμεῖ, διηρημένην εἰς ἐννέα πεντάδας, προσθέμενος ἀκόμη Ϛ ὅπα ἄλλα ὀνόματα Ὀφφικίων ἢ διακονιῶν ἐδωκήθημεν νὰ δώσωμεν. Εἰς διαφεσέραν ὅμως κατάληψιν τούτων, ἄρμοδιον εἶναι νὰ γνωσθῇ πρότερον τί σημαίνει Ὀφφίκιον, τί Κληρικὸς, Ϛ Κληρικάτον, ἢ τὸ ὀκκλησιαστικὸν Ἀρχοντίκιον.

Περὶ ϛημασίας Ὀφφικίου.

Τὸ μὲν σὼν ὄνομα τοῦ Ὀφφικίου εἶναι ϛρικὸν, καὶ λαμβάνεται ὅσον εἰς τὰ ὀκκλησιαστικὰ, ὅσον καὶ εἰς τὰ βασιλικὰ καὶ πολιτικὰ ἀξιώματα, ὡσαὐτως ὁποὺ ϛημαίνει Διοίκησιν, Ἀξίωμα, Λειτουργίαν, Τάξιν, καὶ Ἐξουσίαν. καὶ τὰ τακτικὰ γράφουσι περὶ τῶν Ὀφφικίων τοῦ παλατίου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ ὁ Κυροπαλάτης ἐν τῷ περὶ περιβλήσεως διατάττει, κεφ', ιή, ἀριθμῷ, γ', σελ', ρλς'. Ἰδέον ὅπ ἔχουσι μόνον περιβάλλεται διατάττω ὁ Βασιλεὺς ἵστασι, ἀλλ' ὁσιωτικὰ καὶ τῶν Ὀφφικίων ποιήσῃ τι κἂν ἐλάχιστον ἢ, ἱσάμβρος τοῦτο ποιεῖ. Περὶ τούτου ὁ Ζωναρᾶς λέγει εἰς τὸν, λγ'. Κανόνα τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου, τὸ ὄνομα τοῦ Ὀφφικίου εἶναι ῥωμαϊκὸν, καὶ σημαίνει διοίκησιν. καὶ ἀξιοπρέπειαν. Καὶ ὁ Μοσχόπουλος, Ὀφφίκιον γράφεται διὰ δύο φφ', καὶ ἔστιν ἡ λέξις ῥωμαϊκή. ὃ τούτων λοιπὸν συνάγεται, ὅπ Ὀφφικιάλιος λέγεται ὁκεῖνος ὁποὺ ἔχει τὸ Ὀφφίκιον, δηλαδὴ διοίκησιν, Ϛ φροντίδα ὀκκλησιαστικὴν ἢ βασιλικήν.

Περὶ ϛημασίας Κληρικοῦ.

Τὸ δὲ Κληρικὸν, καὶ Κληρικάτον, ἀφέντες τὰ πολλὰ, λέγομεν μόνον ὁκεῖνο ὁποὺ ϛυπτείνει πρὸς τὴν παροῦσαν ὑπόθεσιν, ὅπ ἅπαντες οἱ χριστιανοὶ ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀρχὴν τ' ϛυστάσεως τῆς ὀκκλησίας τὸ

σας τοῦ Χριστοῦ εἰς δύο τάξεις ἐμερίσθησαν, καὶ οἱ μὲν ἐλέγοντο κληρικοί, οἱ δὲ λαϊκοί. καὶ λαϊκοὶ μὲν, ὅσοι δὲν ἐκαταλέγοντο εἴς τινα ὑπηρεσίαν ἐκκλησιαστικήν. κληρικοὶ δὲ, ὅσοι ἐπίπτοντο, καὶ διωρίζοντο εἰς ἐκκλησιαστικὴν ὑπουργίαν. Κληρικοὶ λοιπὸν λέγονται μόνον τὸ ἱερὸν ζύγισμα, καὶ
Πράξ. Α'. ἔλαβον τὴν ἀρχὴν τοῦ τοιούτου ὀνόματος ἀπὸ τοῦ Ἀποστόλου Ματθία, ὅς πὰς ἔκλήρον ἔτυχε τοῦ Ἀποστο-
κεφ'. λικὴν ἀξίωμα. καὶ κατ' ἐκεῖνον τὸν τρόπον ἅπαντες οἱ ἐκκλησιαστικοὶ γίνονται κλῆρον καὶ
ά. Ε'δαφ. ἐκλογὴ, καὶ διὰ ἀποθέσεως ἀρχιερατικῆς χειρός. Οθεν ὁ Βαλσαμὼν εἰς τὸν λγ'. κανόνα τῆς ἐν
κς'. „ Τρούλλῳ συνόδου λέγει, σημείωσαι ὅτι ἅμα τῷ δέχεσθαί τινα ψῆφον διακονίδος ἀπὸ χειρὸς
„ ἀρχιερατικῆς, κληρικὸν τοῦτον ἔχει ὁ κανών. Οτι δὲ καὶ οἱ ἀπὸ ἡγουμένου διακονίδα δεχόμενοι
„ λέγονται κληρικοὶ, αὐτὸς δηλοῖ ἐν τῷ νά. κανόνι τῆς τρίτης διακόνου τοῦ μεγάλου Βασιλείου φησὶ
„ Ἀμφιλόχιον, ἑρωτῶν, Εἰ ἂν δέ τις μόνιμος ἔχων διακονίδα ἀπὸ διακόνου, ἢ ἡγουμένου, ἐμπέσῃ εἰς
„ ἔγκλημα, ἀλλεοπρόσωπος ὢν πρωρηθήσεται; ἀποκρίνεται, Καὶ ὁ τοιοῦτος κληρικὸς ἔστι, καὶ καταδι-
„ καθήσεται ὡς καὶ οἱ λοιποὶ κληρικοί.

Περὶ τοῦ ὅτι μοναχοὶ, ἀναγνῶσται, ὑποδιάκονοι καὶ πρεσβύτεροι, καινότερον κληρικοὶ λέγονται.

Περιέχονται δὲ εἰς τὸ τοιοῦτον ὄνομα καινότερον οἱ μοναχοὶ, ἀναγνῶσται, ὑποδιάκονοι, διάκονοι, καὶ οἱ πρεσβύτεροι. καὶ ὅτι μὲν οἱ μοναχοὶ λέγονται κληρικοὶ, φανερὸν ἐκ τῆς τεθείσης ἀποκρί- ιέ
σεως. τοῦτο σαφέστερον φανερὸν ἐν τῷ λδ'. κανόνι τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου ὁ αὐτὸς λέγων τεθεῖ-
„ τῷ τέλει, Ε'πὶ σημείωσαι ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι τῶν κληρικῶν καὶ οἱ μοναχοὶ περιέχονται. Οτι δὲ καὶ
οἱ λοιποὶ, ὁ αὐτὸς Βαλσαμὼν, καὶ οἱ λοιποὶ ἐξηγηταὶ τῶν ἱερῶν κανόνων ἐν πολλοῖς λέγουσι, περιέχονται
ὅμως πάντες παρὰ τοῦ αὐτοῦ Βαλσαμὼν εἰς τὸν ῥηθέντα, νά. κανόνα τοῦ μεγάλου Βασιλείου,
„ λέγοντος. Διωρίσατο ὁ ἅγιος διὰ τοῦ παρόντος κανόνος πάντας τοὺς κληρικοὺς πάντε κεχειροτο- κ'
„ νημένους ὡσαύτως οἱ πρεσβύτεροι, οἱ διάκονοι, καὶ ὑποδιάκονοι, πάντε μόνης ζρεσγίας ἐνέργειαν
„ ἔχουσιν ἱερατικὴν, καὶ οἱ ἀναγνῶσται, οἱ ψάλται, οἱ θυρωροὶ, καὶ οἱ δμοιοι. καὶ ἡ τρίτη Ισιδώρου
„ Νεαρὰ λέγει. Θεσπίζομεν μὴ περαιτέρω μὲν ἐξήκοντα πρεσβυτέρους καὶ τοὺς ἁγιωτάτου μεγάλου
„ ἐκκλησίαν εἶναι, διακόνους δὲ ἄρρενας ἑκατὸν, τεσσαράκοντα δὲ θηλείας, καὶ ὑποδιακόνους ἐνενή-
„ κοντα, ἀναγνώστας δὲ ἑκατὸν δέκα, καὶ ψάλτας εἰκοσιπέντε, ὥς τε εἶναι τὸν πάντα ἀριθμὸν τῶν κέ
„ ἁπλουστάτων κληρικῶν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἐν τετρακοσίοις εἰκοσιπέντε τεθεωμένοις, καὶ ἑκατὸν
„ τεθεῖσι τούτοις τῶν καλυμένων πυλωρῶν. Καὶ ἐν τῇ ρλγ'. Νεαρᾷ λέγει, Τοὺς δὲ πρεσβυτέρους καὶ διά-
„ κόνους, καὶ ὑποδιακόνους, καὶ ἀναγνώστας καὶ ψάλτας, θεσπίζομεν κληρικοὺς καλεῖσθαι. Εκ τούτων
φανερὸν εἶναι ὅτι κληρικοὶ λέγονται καὶ οἱ ἱερεῖς. ἢ ἐν Τρούλλῳ ὅμως συνόδου κανόνι, οζ'. καὶ ὁ αὐτὸς
Βαλσαμὼν τῷ κανόνι τούτῳ ἀκολουθῶν, ποιοῦσι διαφορὰν ἱερωμένων καὶ κληρικῶν. Καὶ ἱερωμένους λέ- λ'
γουσι τοὺς τοῦ βήματος, οἵτινες καὶ χειροτονοῦνται, οἷον ἐπισκόπους, ἱερεῖς, διακόνους, καὶ ὑποδιακό-
νους, κληρικοὺς δὲ τοὺς ὑπηρετοῦντας ἐκτὸς τοῦ βήματος ἐν τοῖς ναοῖς, ἤγουν ἀναγνώστας, θεωροὺς, καὶ ἑτέ-
ρους τοιούτους. Οθεν καὶ κατὰ τὸν σκοπὸν τοῦ παρόντος κανόνος λέγουσί τινα τακτικὰ, ὅτι οἱ ἱερεῖς κληρικοὶ
δὲν λέγονται, τὸ δὲ αἴτιον τῆς τοιαύτης διαφωνίας ἄλλο δὲν φαίνεται νὰ εἶναι, παρὰ μόνον ὅτι τοῦτο
τὸ ὄνομα, τὸ κληρικὸς, λαμβάνεται μὲν καὶ ἀπολύτως, λαμβάνεται δὲ καὶ καθ' ὕστερον ἀναφέρεται λέ
πρὸς ἕτερον. Κατὰ τὸ πρῶτον λοιπὸν σημαινόμενον, καὶ οἱ ἱερεῖς κληρικοὶ λέγονται, ὅτι κλῆρον κλῆ-
σιν ἐκλογὴν γίνονται, καὶ ἰδίως κληρονομία τοῦ Θεοῦ ὀνομάζονται. καὶ δὲ πρὸς τὸ φέρειν τὸ Ὀφφικίων ἐκεῖνον
ὅπου ἐπενοήθησαν εἰς ὑπηρεσίαν τῶν ἀρχιερέων, κληρικοὶ οἱ ἱερεῖς δὲν λέγονται, διότι οἱ τοιοῦτοι κλη-
ρικοὶ ἔγιναν διὰ ὑπηρεσίαν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ διὰ τὰς ὑποθέσεις ὅπου συμβαίνουσιν εἰς τὴν ἐκκλη-
σίαν, οἱ δὲ ἱερεῖς ἐπάχθησαν εἰς τὸ νὰ ἱερουργοῦν πρὸς ἀναίμακτον θυσίαν, καὶ ὄχι νὰ εἶναι ὑπηρέται τῶν μ'
ἀποστόλων.

Περὶ Κληρικάτου καὶ Ἀρχοντικίου.

Τὸ δὲ Κληρικάτον, ἀπὸ τοῦτα ὅπου εἴπαμεν ἔγινε φανερὸν ὅτι ἄλλο δὲν σημαίνει, παρὰ μόνον ἐκ-
κλησιαστικὸν Ὀφφίκιον, καθὼς τὸ αὐτὸ λέγεται καὶ Ἐκκλησιαστικὸν Ἀρχοντίκιον, καὶ τὸ ἀνάπαλιν.
καὶ καλὰ καὶ ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικὰ Ὀφφίκια δὲν λέγονται καὶ Ἀρχοντίκια, διότι πολλὰ Ὀφφίκια

δὲν

δὲ λέγονται ἡ ἀρχοντίκια, καθὼς ἐξεναντίας ὅλα τὰ ὀκκλησιαστικὰ ἀρχοντίκια λέγονται ἡ Ὀ ὀφφί-
,, κια. ὅθεν πάλιν ὁ Βαλσαμὼν λέγει ἐν τῷ ζ'. Κανόνι τ πέμπτης σωύδυ, Ὀ ὀφφίκια μὲ ὀκ-
,, κλησιαστικὰ λέγονται τὰ ἀρχοντίκια. τὰ ὁποῖα αὐτὰ Ὀ ὀφφίκια ἡ ἀρχοντίκια λέγονται ἡ βαθμοὶ,
ὅμως καταλληλικώτερον, διότι κυρίως βαθμοὶ εἶναι οἱ τ Ἱερέων, Ἱεροδιακόνων, Ὑποδιακόνων,
ἐ καὶ ἀναγνωστῶν, τὰ δὲ Ὀ ὀφφίκια καὶ τὰ ἀρχοντίκια τιμαὶ εἰσι, καὶ προεδρίαι, ὡς ὁρῆθεὶς
Βαλσαμὼν λέγει ἐν τῷ ιζ', κανόνι τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ ἀλλαχῦ.

Περὶ τῶν ἀμίσθων ὑπηρετῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τυ βήματος.

Πρὸς τύτοις χρεία εἶναι νὰ ἠξεύρωμεν, ὅτι ὅσοι ὑπηρετῦσιν ἀμίσθως εἰς τὴν ὀκκλησίαν, ἡ εἰς τὸ
ἅγιον Βῆμα, δὲν λέγονται νὰ ἔχωσι καὶ ὀκκλησιαστικὰ ὀφφίκια, ἀλλὰ μόνον Διακονίας.
ἰ Θεωροὶ δὲ, καὶ Δεσπότης, ἡ Καμισάτης, σὐκ εἰσὶν Ὀ ὀφφίκια, ἀλλὰ Διακονίαι πρὸς τὸ ἅγιον
,, Βῆμα, τύτοις ἁρμύζυσαι, ὡς λέγει ὁ Κύριλλος.

Περὶ τῶν ὀφφικίων τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας, ἡ τὴν Διατύπωσιν τ Κυροπαλάτυ εἰς ἑνδεκα
πεντάδας διηρημένων.

ΠΡΩΤΗ ΠΕΝΤΑΣ.

ἰέ Ἡ ἱερὰ ὑπερτάτη πεντὰς εἶχεν ὕτως.

Ὁ μέγας Οἰκονόμος.

Ὁ μέγας Σακελλάριος. ἤτοι ὁδηγὸς τῆς μεγάλης Σακέλλης.

Ὁ μέγας Σκευοφύλαξ.

Ὁ μέγας Χαρτοφύλαξ.

κ' Ὁ Σακελλίυ, ἤτοι ὁδηγὸς τῆς μικρᾶς Σακέλλης.

Καὶ ὁ Πρωτέκδικος.

Καὶ ὕτοι κάθηνται ἐν τῇ Ἱερᾷ καὶ θείᾳ ζωάδι μὲ τῶν ἀρχιερέων.

Σημείωσαι δὲ, ὅτι ἂν καλὰ καὶ ὕστερον ἐτάχθη εἰς ταύτην τὴν πεντάδα, ὡς εἴρηται, παρὰ τὸ
Ξιφιλίνυ ὁ πρωτέκδικος, καὶ ἀντὶ πενταδος ἔγινεν ἑξάς, ὅμως ἐφυλάχθη τὸ πρῶτον ὄνομα,
κέ ἡ παλαιὸν, καὶ ὅλον πεντὰς πρώτη ἐλέγετο, καὶ ὄχι ἑξάς.

Ταύτην τὴν πρώτην πεντάδα σκάλαν ἡ ὡσύτε αἰθήσεις τ Πατριάρχυ, ἡ τὰ Ὀ ὀφφίκια τύτων
ὁ Βαλσαμὼν τὰ ὀνομάζει ὡσύτε ζειρετῶν διαγὴ λογοθεσία. Περὶ τύτων λέγει ὁ Θεσσαλονί-
,, κης Συμεών, σελ. ρο'. ἐν τῷ περὶ χειροτονιῶν, Οἱ καὶ ἐξαιρέτως χειροτονῦνται κελτοὶ, τὸ θεῖον
,, εἰς χεῖρας λαμβάνοντες Εὐαγγέλιον, ὃ τὸ μεῖζον ἐγχείρημα, ἡ ἐγγίζυσι τῷ ἀρχιερεῖ, ἡ πρῶτοι
λ' αὐτὸ τυγχάνυσιν ὑπουργοί. (ὕτοι ἐλέγοντο καὶ Ἐξωκατάκοιλοι, καθὼς μετέπειτα θέλομεν
,, εἰπεῖ.) μετὰ τύτυς δὲ καὶ ἕτεροι εἰσι πολλοὶ, ἄλλοι ἄλλων ἱερὰν λειτυργίαν λαμβάνοντες, οἱ
,, πάντες ὁμοῦ ἀμίσθως ἡ ὡς ἔτυχεν ἐνεργῦσιν, ἀλλὰ χάριν λαμβάνοντες Πνεύματος ἁγίυ, ἵνα καὶ
,, τὴν εὐλογίαν παρὰ τυ Ἱεράρχυ, καὶ τὸν ἁγιασμὸν, καὶ τὴν εὔδοσιν, ἡ τὴν ἰσχὺν πρὸς τὸ ἐνεργεῖν
,, ἀφ' τῆς χάριτος ἔχωσιν, ὅτι ἡ ἀπὸ τ Ἀποστόλων τοῦτ' ἔστιν, ὡς ἡ πρὸ Βαρνάβα, καὶ Παύλυ γέγρα-
λέ πται, ὅτι προσευξάμενοι οἱ Ἀπόστολοι, ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας, καὶ πρὸς τὸ ἔργον ἀπέστειλαν.

ΗΔΕΤΤΕΡΑ ΠΕΝΤΑΣ.

Ὁ πρωτονοτάριος.

Ὁ λογοθέτης.

Ὁ κανστρισιος, ἢ Κανστρίνσιος, ἢ ἡ Κανστρίνσιος.

μ' Ὁ ἐφερενδάριος, ἢ Ῥ αφερενδάριος.

Ὁ ὑπομνηματογράφων.

ΗΤΡΙΤΗ ΠΕΝΤΑΣ.

Ὁ ἱερομνήμων.

Ὁ ὁδηγὸς τῶν γονάτων.

δ'.

ΠΕΡΙ Ὀ'ΦΦΙΚΙ'ΩΝ.

Ο Ὑπὸ τῶν δεήσεων, ὁ καὶ Ὑπομιμνήσκων λεγόμενος.
Ο Ὑπὸ τῶν ζεκρέτων.
Ο Ὑπὸ τῆς ἱερᾶς καταστάσεως.

Ταῦτα τὰ Ὀ'φφίκια ἐλέγοντο καὶ Ὀ'φφίκια τῆ δεξιᾶ χορῆ τῆ Ἀρχιερέως, ὥσαν ὅπου οἱ Κληρικοὶ τούτων τῶν χορῶν πεντάδων ἴσαν ὀν δεξιῶν τ Ἀρχιερέως, καθὼς τὰ ἀνήλθαμεν λοιπὰ ἐξ ἐλέγοντο Ὀ'φφίκια τῆ δευτέρα χορῆ, μὲ τὸ νὰ ἴσαντο οἱ τούτων Κληρικοὶ εἰς τὰ ἀριστερὰ τῆ Ἀρχιερέως. ε'

Η ΤΕΤΑ'ΡΤΗ ΠΕΝΤΑ'Σ.

Ο Ὑπομιμνήσκων.
Ο διδάσκαλος τῆ Εὐαγγελίη.
Ο διδάσκαλος τῆ Ἀποστόλη. ι'
Ο διδάσκαλος τῆ Ψαλτηρίη.
Ο ἑρμηνεὺς, ὁ καὶ διδάσκαλος.

Η ΠΕ'ΜΠΤΗ ΠΕΝΤΑ'Σ.

Ο ἄρχων τῶν Μοναστηρίων.
Ο ἄρχων τῶν Ἐκκλησιῶν. ιε'
Ο ἄρχων τῆ Εὐαγγελίη.
Ο ἄρχων τῶν Φώτων.
Ο ἄρχων τῶν Ἀναπαυσίων.

Η ΕΚΤΗ ΠΕΝΤΑ'Σ.

Ο πρῶτος Ὀικονόμος. κ'
Ο δεύτερος Ὀικονόμος.
Ο πρωτοπαπᾶς.
Ο δευτερεύων τῶν Ἱερέων.
Ο δευτερεύων τῶν Διακόνων.

Η ΕΒΔΟ'ΜΗ ΠΕΝΤΑ'Σ.

Ο πρωτοψάλτης. κε'
Οἱ δύο Δομέστικοι τῆ πρώτη καὶ δευτέρα χορῆ.
Ο λαοσυνάκτης.
Ο σκευοφύλαξ τῶν Νοταρίων ἢ Ταβουλαρίων.
Ο ἄρχων τῶν Κονδακίων.

Η ΟΓΔΟ'Η ΠΕΝΤΑ'Σ.

Ο σκευοφύλαξ τῶν Ἀναγνωστῶν. λ'
Ο νομικός.
Ο πρωτοκανονάρχης.
Ο ἔξαρχος.
Ο Ἐκκλησιάρχης. λε'

Η ΕΝΝΑ'ΤΗ ΠΕΝΤΑ'Σ.

Ο δομέστικος τῶν Θυρῶν.
Ο χαρτουλάριος.
Ο δεσπότης. μ'
Ο Ὑπὸ τῆς Ποδέας.

Τόπος δὲ ταῦτα εἶναι τὰ Ὀ'φφίκια ὅπου ἔχει ὁ Κυροπαλάτης εἰς τὸ παρεκκλήσιον αὐτῆ Διατύπωσιν, ἔξω θύρας ἀπ' αὐτὰ, διέχοντα καὶ ταῦτα εἰς Διάφορα Τακτικά.

Περὶ τῆς ὀνομασίας δὲ ἀριθμῆ τῶν ἐν Διαφόροις Τακτικοῖς διεγκωμίων Ὀ'φφικίων.

Ο πρωτο-

Ο πρωτοπρωτοψάλτης.
Ο κατηχητὴς ὁ καὶ ἐξορκιστὴς καὶ ὁ ἐπὶ τῶν κατηχήσεων.
Ο πρωτοδιάκονος.
Ο μυροδότης.
Ο βεστιάριος, ἢ καταβεστιάριος.
Ο κανδηλάπτης.
Οἱ ἔκδικοι.
Ο νεομηνιοδότης.
Ο τυπικάριος.
Ο ἐπὶ τῶν κρίσεων.
Οἱ θεωροί.
Οἱ καμισάριοι.
Ο κανδηλάπτης.
Ο λαμπαδάριος.
Ο καταχορδιάτης.
Ο πρωτιστρόμβος ὁ καὶ πρωτοφερόμβος.
Ο βασταγάριος.
Ο πρόξιμος.
Ο δεκανός.

Καλλιτερον ἐστιν ἀπὸ τῶν μὴ καλῶς λεχθέντων λέγειν καλῶς εἶπεν ὁ Ἀριστοτέλης. τοῦτο ὅσοφὸς καὶ φρόνιμος λόγος αὐ ἀληθὴς καὶ πολλάκις, ἀλλὰ πρωτότερον ἔχει νὰ ἰδῶ εἰς ὅσα ἤρθανα ἀπὸ μόνην φιλοτιμίαν ἰσορίαν, καὶ ἀρχαίαν παράδοσιν. Διατὶ ἐπειδὴ ἐξ τὰ παλαιὰ ἀπὸ τῶν σημειώσεων τῶν παλαιῶν τὰ μανθάνομεν, ταῦτα δὲ ἐκεῖνοι αὐ δὲν τὰ ἐδίδαξαν ὡς πρέπει, πολλὰ δύσκολα ἠμπορῶν οἱ μεταγενέστεροι νὰ τὰ φέρωσιν εἰς φῶς καθὼς ἁρμόζει, ὡς εἶναι βέβαιον καὶ εἰς τὸν κατάλογον τούτων τῶν ἐκκλησιαστικῶν Ο΄ φφικίων, ὅπου μὲ τὸ νὰ μὴν εἶναι ἡ τάξις αὐτῶν ἴσα πρέπει καὶ ἡ ἐνέργεια, καὶ τὸ καθήκον ὁμολογούμενα ἢ διωρισμένα ἀπὸ τὰ παλαιὰ Τακτικά, καὶ μὲ τὸ νὰ μὴν θέλησωμεν πρέπει ἐπειδὴ ἦτον ἐκ τούτων τῶν μικρῶν Ο΄ φφικίων οἱ ἔμβαθμοι Κληρικοὶ, οἱ ὁποῖοι καὶ ῥόγας πάντας ἐλάμβανον, καὶ Ἀρχοντίκια εἶχον, ἐξ ὅσοι δὲν ἐδέχθησαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μὲ ῥόγας, ἀλλὰ δι' ἐλπίδα προκοπῆς μόνης. καὶ ποῖοι εἶχον μόνον Μακεδονίας ἐκκλησιαστικὰς χωρὶς Ἀρχοντίκια, μήτε ἡμεῖς ἄλλο δὲν ἠμπορῶμεν νὰ εἴπωμεν πρωτότερον, παρὰ μόνον ὅπου νὰ συναθροίσωμεν εἰς ἕνα τόπον τὰ διασκορπισθέντα ἀπὸ τὸ καθ' ἕνος Ο΄ φφικίου λεγόμενα, μὲ σκοπὸν ὅπου νὰ δώσωμεν αἰτίαν εἰς τοὺς φιλολόγους νὰ εἴπωσιν πρωτότερα, καὶ καλλιώτερα.

Η΄ ΠΡΩΤΗ ΠΕΝΤΑΣ.

Ο μέγας Οἰκονόμος.
Ο μέγας Ζακελλάριος.
Ο μέγας Σκευοφύλαξ.
Ο μέγας Χαρτοφύλαξ.
Ο Ζακελλίων.
Ο πρωτέκδικος.

Περὶ τοῦ μεγάλου Οἰκονόμου.

Τὸ Ο΄ φφίκιον τοῦ μεγάλου Οἰκονόμου εἶναι ἀρχαῖον, ὅθεν ἡ ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδος κανόνι κγ΄. Ο΄ φφί, τοῦ λέγει, Ἔδοξε πάσαν Ἐκκλησίαν ἐπίσκοπον ἔχουσαν, καὶ Οἰκονόμον ἔχειν ἐκ τοῦ ἰδίου Κλήρου, μεγάλου Οἰκονομοῦντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ τῆς γνώμης τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου, ὥστε μὴ ἁμάρτυρον εἶναι τὴν οἰκονομίαν

μίαν

μίαν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὀκτὼ σκορπίζειν τὰ αὐτῆς πράγματα, καὶ λοιδορίαν τῇ Ἱερωσύνῃ
προσφέρειν. εἰδὲ μὴ τοῦτο ποιήσει, ὑποκείσθω αὐτὸν τοῖς θείοις κανόσι. ὁ δὲ Κυροπαλάτης ἔτω
φησίν. ὁ μέγας Οἰκονόμος κρατεῖ πάντα τὰ κτήματα τῆς Ἐκκλησίας, καὶ πᾶν τὸ εἰσοδιαζόμενον
ἐξ αὐτῶν, ἐστὶ οἰκονομεῖ τῷ Ἀρχιερεῖ, καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ. τὸ Τακτικὸν, ὁ μέγας Οἰκονόμος τῶν κτημά-
των, ὀφείλει εἶναι ἱεροδιάκονος. ὅταν δὲ λειτουργῇ ὁ Ἀρχιερεύς, φορῶν τὸ σιγάριον αὐτοῦ, καὶ τὸ ἐ
ὠμοφόριον, ἵσταται ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τῆς ἁγίας Τραπέζης, βαστάζων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ τὸ ἅγιον
ῥιπίδιον. προσφέρει δὲ καὶ τὸν μέλοντα χειροτονεῖσθαι κληρικὸν τῷ Ἀρχιερεῖ. ἔτι δὲ πᾶν κτῆμα
τῆς Ἐκκλησίας ἐξετάζει εἰσόδους τε καὶ ἐξόδους, καὶ λογαριασμοὺς ὑπὸ πάντων πραγμάτων τῆς ὑποκο-
πῆς. κρατῶν δὲ καὶ χαρτοφύλακιον ἀναγράφει ταῦτα, καὶ τετράκις τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀναφέρει τῷ Ἀρ-
χιερεῖ. ὑποκοπάζει, καὶ ὑπηρετεῖ καὶ τὴν χηροβομβύλιον Ἐκκλησίαν, καὶ τὰ ἀγαθὰ αὐτῆς μέχρι τ ἐ
ἐλεύσεως τοῦ ὑποκόπου. εἶναι καὶ εἰς τὰς ψήφους τοῦ ὑποκόπου πρῶτος, εἶναι καὶ εἰς τὰς κλίσεις,
ἵσταται δὲ εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Ἀρχιερέως, διανέμει καὶ τὰ δίκαια τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ ἐκ τῶν εἰσερχο-
μένων δικαίων τῆς ὑποκοπῆς. διὸπερ τὰ Ὀφφίκια τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας ἔγιναν διὰ ὑπηρεσίαν τοῦ
Ἀρχιερέως, καὶ εἰς κλίσιν τῶν ἐν βίῳ προσαγομένων, ὅθεν ὁ Θεσσαλονίκης Συμεὼν λέγει ἐν τῷ περὶ
τῶν ἱερῶν χειροτονιῶν. κεφ', ρξς'. σελ'. ρμά. Τοὺς ἐγκλείτους τῶν διακόνων καὶ εἰς ὑποκόπου τά ιέ
ξιν πιθέσθαι, καὶ σαρὸς μὴ ἔχουσιν ὑπὲρ τὴν κεφαλήν, κεῖται δὲ τελεσπ. τὸ δὲ εἰς ὑποκόπου τάξιν
τεθέσθαι, δεῖ ἐννοεῖσθαι καὶ τὸν βαθμὸν ὡς εἶναι χειροτονημένον ὑποκοπον, ἀλλὰ καὶ τὴν τιμὴν ἐστὶ
τὴν στάσιν, ἐπειδὴ καὶ ἐν τοῖς δεξιοῖς τοῦ Πατριάρχου κάθηνται, καὶ ὁ μέγας Χαρτοφύλαξ τῶν Ἀρ-
χιερέων προκάθηται, οἷον Βικάριος ὢν ἐστὶ ἀντιπρόσωπος τοῦ Πατριάρχου, ὡς ἐν ἐκείνοις ῥηθήσε-
ται τοῦτον φημὶ τὸν Οἰκονόμον, αὖ καλὰ καὶ λέγει τὸ Τακτικὸν, ὅτι ὀφείλει εἶναι ἱεροδιάκονον, τὸ ὁποῖον κ
βεβαιοῖ καὶ ὁ Θεσσαλονίκης Συμεὼν ἐν τῷ περὶ χειροτονιῶν. κεφ', σμά. σελ. ρόή. Οἰκονόμος
χειροτονεῖται τῶν προϋποδόντων τε, καὶ κτημάτων, καὶ τῶν διαδιδομένων ἑκάστῳ πιστικῶς θεῖναι,
δεῖ ἦν περὶ τούτων φροντίζειν εἰς λυσιτέλειαν τοῦ κοινοῦ, καὶ σύστασιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν. ἐστὶ μαρτυρεῖ
ἡ οἰκονομία Στεφάνου ἐστὶ τῶν λοιπῶν διακόνων, ἐξυπηρετουμένου μὲν καὶ τῇ διδασκαλίᾳ, καὶ τῷ
κηρύγματι, ὡς Στέφανός τε, καὶ Φίλιππος, ἀλλὰ καὶ ταῖς χρείαις ἐν ταῖς κοιναῖς πραπέζαις τῶν κέ
ἀδελφῶν. ὅμως τὸ πάλαι ἦν πρεσβύτερος. ὅθεν ἐν τῇ ἕκτῃ πράξει τῆς ἐν Ἐφέσῳ Συνόδου, Πρε-
σβύτερος ἐστὶ οἰκονόμος γεγονὼς τῆς Φιλαδελφέων πόλεως ἁγίας Ἐκκλησίας. καὶ ἐν τῇ τρίτῃ πράξει
τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου. πρεσβύτερος καὶ οἰκονόμος τῆς μεγαλοπόλεως Ἀλεξανδρείας. καὶ ὁ Θεο-
φάνης ἱστορεῖ, ὡς ἐπὶ τοῦ καιροῦ τοῦ αὐτοκράτορος Ζήνωνος, ὁ Ἰωάννης βαβεννηπιώτης ἔγινε πατριάρ-
χης Ἀλεξανδρείας ἀπὸ Πρεσβυτέρου, καὶ οἰκονόμου. ὅθεν φαίνεται νὰ ἐστάθη ἀδικοφοβία εἰς τὸν λ'
βαθμὸν τοῦτο τοῦ ὀφφικίου, ὡς καὶ ἄλλων πολλῶν, ἐστὶ ποτὲ μὲν ἐήνοντο οἰκονόμοι ἱεροδιάκονοι,
ποτὲ δὲ πρεσβύτεροι, καθὼς τὴν σήμερον γίνονται οἰκονόμοι μόνον πρεσβύτεροι.

Ἐψηφίζετο δὲ ὅτε ὁ οἰκονόμος τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας πρῶτον παρὰ μόνου τοῦ Αὐτοκράτορος,
ὁμοίως ἐστὶ ὁ Σκευοφύλαξ. ἐδόθησαν ὅμως ὕστερον εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Πατριάρχου παρὰ τοῦ αὐτο-
κράτορος Ἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ, ὅθεν ὁ Ζωναρᾶς εἰς τὸν βίον τοῦ ῥηθέντος Ἰσαακίου λέγει. Μέχρι λέ
τότε τοῦ μεγάλου οἰκονόμου προχειριζομένου παρὰ τοῦ βασιλεύοντος, ἀλλὰ μὴν ἐστὶ τοῦ Σκευοφύ-
λακος, ἐκεῖνος δὲ ἄμφω παρὰ τοῦ τοῦ Πατριάρχου ἔλαβε ἐξουσίαν.

Λέλεπται δὲ μέγας οἰκονόμος, μέγας Σκευοφύλαξ, μέγας Χαρτοφύλαξ, καὶ μέγας Χαρτελλά-
ριος, ἀφ' ὧν διαζωλλῶ ἐκείνων ὅσων ἔχει μὲν τὸ αὐτὸ ὄνομα, ὄντες δὲ ὑποδιέστεροι τούτων,
καθὼς φανερὸν ἦ, β'. Νεαρᾷ τοῦ Ἡρακλείου λέγουσα, νὰ εἶναι δύο Σύγκελλοι, Πρεσβυτέροι μ'
δώδεκα, Νοτάριοι τεσσαράκοντα, ἐστὶ Σκευοφύλακες δεκαδύο. ἐπειδὴ λοιπὸν ἦσαν τοιοῦτοι,
εἰς Ἀλέξιον τὸν πρῶτον ἐλέχθη τὸ, μέγας, ἤτοι μέγας οἰκονόμος, μέγας Χαρτελλάριος ἦ καθεξῆς.
ὅτε ὁ οἰκονόμος εἶχεν ὑπ' αὐτὸν καὶ χαρτοφύλακα, ὡς ἐν τῷ περὶ τοῦ χαρτοφύλακος ῥηθήσεται.

Περὶ τῶν χειροτονιῶν ὅσων γίνονται ἔξω τοῦ Βήματος.

Λέγει

Λέγει ὁ ἱερὸς Συμεὼν ὁ Θεσσαλονίκης ἐν τῷ περὶ χειροτονιῶν, σελ'. ροθ'. ὅτι ἅπαντες οἱ κληρικοὶ ὅσῳ λαμβάνουσιν ἱερὰς λειτουργίας, δὲν ἐνεργοῦσι τοῦτας ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ χάριν λαμβάνουσι Πνεύματος Ἁγίου νὰ ἐνεργοῦσι τὰς αὐτῶν Διακονίας μὲ τὴν εὐλογίαν, καὶ μὲ τὸν ἁγιασμὸν, καὶ μὲ τὴν ἔνδυσιν, καὶ τὴν ἐχυσιν τοῦ ἱεράρχου, πλὴν εἰς μὲν τὰς χειροτονίας ὅσῳ
ε γίνονται ἐντὸς τοῦ ἁγίου βήματος, ἤτοι τοῦ Ὑπερόσου, πρεσβυτέρου, καὶ Διακόνου, λέγεται, Ἡ θεία χάρις ἠσθένησε, καὶ τὰ λοιπά. εἰς δὲ τὰς γνωμίας ἔξω τοῦ βήματος, ὅσῳ εἶναι τοῦ μεγάλου Οἰκονόμου, τοῦ μεγάλου Σακελλαρίου, καὶ τῶν λοιπῶν κληρικῶν, δὲν λέγει ἡ θεία χάρις, ἀλλὰ Ἡ χάρις τοῦ παναγίου Πνεύματος ἐπεσκέψατο σε ὁ Οἰκονόμος, ἢ ἕτερόν τι, τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ χρισοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας.

Κατὰ τὴν γνώμην λοιπὸν τούτου τοῦ ἱεροῦ διδασκάλου, ἐκεῖναι αἱ τάξεις τῶν χειροτονιῶν, τοῦ μεγάλου Οἰκονόμου, τοῦ Ἀρχιδιακόνου, καὶ τοῦ πρωτοπρεσβυτέρου ὅσῳ κεῖνται ἐν τῷ μεγάλῳ εὐχολογίῳ, τὸ ὁποῖον ἐτυπώθη γραικολατῖνα ἐν τῇ Φραγκίζᾳ εἰς τὸ Παρίσιον ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ, αχμζ'. καὶ ἐν Βενετίαις ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ. αχηβ'. μόνον ἑλληνικὰ, δὲν εἶναι ὀρθαὶ, καὶ ἔξω ἐπῆρεν εἴδησιν ἐκείνων ὅσῳ μεταχειρίζονται αὐτὰ τὰ εὐχολόγια. εἰς τὴν χειροτονίαν τούτων τῶν ἔξω τοῦ βήματος
ι κληρικῶν, φαίνεται οἰκειότερον νὰ ἐκφωνῆται τοῦτα τὰ ῥήματα. Ἡ μετριότης, ἢ ἡ παναναξιότης ἡμῶν ἐπεχειρίζεται τὸν εὐλαβέστατον Διάκονον τὸν δεῖνα, Χαρτοφύλακα ἢ Σακελλάριον, τῆς δεῖνα ἐκκλησίας, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τὸ ὁποῖον τοῦτο εἶδος τοῦ λόγου δύναται καὶ εἰς πολλὰ χειρόγραφα εὐχολόγια. Ἢ καὶ οὕτως ὡς σωθήσεται πῶς, Παναγιώτατε, ἢ Μακαριώτατε ἡμῶν αὐθέντα καὶ δέσποτα οἰκουμενικὲ πατριάρχα, ἢ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, καὶ τὰ λοιπὰ, τὸν προσφερόμενον σοι κέλευσον. τοῦτο δὲ λέγεται παρὰ τοῦ προσφέροντος τὸν μέλλοντα
ιε κληρικὸν, ὁ δὲ Πατριάρχης σφραγίζων αὐτὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σταυροειδῶς, ἐκφωνεῖ, Ἡ μετριότης ἡμῶν διὰ τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου πνεύματος προεχειρίσατο μέγαν Χαρτοφύλακα τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ χρισοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ οἱλοιποὶ κληρικοὶ ψάλλουσι, εἰς πολλὰ ἔτη Δέσποτα.

Περὶ τοῦ μεγάλου Σακελλαρίου, ὅσπερ καὶ ἐπὶ τῆς μεγάλης Σακέλλης λέγεται.

Σακέλη καὶ Σακέλιον, ἢ Σακέλλη καὶ σακέλλιον, (διαφόρως καὶ δίχως καὶ διὰ δύο λλ γράφεται) ξύλον καὶ τὸ Σακελλάριον. καὶ Σακελλάριον, σημαίνει βαλάντιον, Μαρσίππιον, καὶ Ο' φφί, ἤ μεγάλου Σακελλαρίου.
ἁπλῶς ἐσήμαινε Σάκκον, σακκύλιον, καὶ σαγγεῖον. ὅμως δὲν ἐννοεῖται κάθε Σακκύλιον καὶ σαγγεῖον σακέλλη, ἀλλὰ μόνον ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον τίθενται τὰ ῥήματα, ἤτοι μόνον τὸ ἐκκλησιαστικὸν Θησαυροφυλάκιον. ὁ δὲ σύγκλειος λέγει, Σακέλλα ὅπου τὸν χρυσὸν τίθενται, καὶ Σακέλλιον ὁμοίως. διὸ τοῦτο καὶ ὁ Βαλσαμὼν εἰς τὸ Πρωτέκδικος λέγει, παρὰ τοῖς ῥωμαίοις Σάκελλον τὸ διοικεῖν, καὶ φυλάττειν ἐστὶν, ὅθεν καὶ Σακελλάριον καλεῖται ὁ ταμίας, καὶ φύλακα τῶν χρημάτων. διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἀνα-
,, καθάρσει τῶν νόμων τοῦ Λέοντος, καὶ Κωνσταντίνου τῶν αὐτοκρατόρων λέγεται, Ἐκ τοῦ δυσεβοῦς ἡμῶν Σα-
,, κελλίου, ἤτοι θησαυροφυλακίου, ὡρίσαμεν τοῦτο ἐνδοξοτάτῳ Κοιαίστορι, τοῖς ἀντιγραφεῦσι, καὶ πᾶσι λοιποῖς ὑπὸ δικασικοῖς κεφαλαίοις καθυποβαλλομένοις τοὺς μισθοὺς παρέχειν.

,, Ὁ ἅγιος Ἀναστάσιος ὁ Σιναΐτης λέγει ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο νὰ εἶναι Σιριακὸν, γράφων, εἰδέναι μοὶ τοῦτο ἐχρίαν ὅτι Σινὰ ὄνομα ἐστὶν ἀλλόγλωσσα, ἅπερ ὑδώκασι ἑρμηνεύειν, οἷον Σα-
,, κελλάριος Συριστὶ, Σακέλλα ἢ τὸ δέχεσθαι. ἄλλοι λέγουσι νὰ εἶναι Ἑβραϊκόν. παρὰ τοῦ Σακελλίου λοιπὸν λέγεται Σακελλάριος, ὅπου σημαίνει θησαυροφύλακα, ὅθεν τὸν Στέφανον Περ-
μίσιον, τὸν ὁποῖον ὁ Νικηφόρος πατριάρχης καλεῖ Ταμίαν τῶν βασιλικῶν χρημάτων, ὁ Θεοφάνης Σακελλάριον τὸν ὠνόμασε.

Περὶ τούτου λέγει τὸ Σακικὸν, ὁ μέγας Σακελλάριος φορεῖ τὸ ὡράριον αὐτοῦ καὶ τὸ στιχάριον, καὶ ἵσταται εἰς τὸ βόρειον μέρος τῆς ἁγίας τραπέζης, βαστάζας καὶ τὸ ἅγιον ῥιπίδιον, ἔχει καὶ τὰ ἀνδρικὰ μοναστήρια τῆς ὑπηκοοῆς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του, ἔχοντας καὶ χαρτοφύλακα. ἐξετάζει καὶ

τὰς

τὰς εἰσόδους, καὶ ἐξόδους τῶν μοναστηρίων, καὶ τὸν βίον, καὶ τὰς πολιτείας τῶν μοναχῶν, καὶ δύο ἢ τρεῖς φορᾶς ἀναφέρει ταῦτα εἰς τὸν Πατριάρχην, ὅθεν φέρει καὶ ἐκείνους ὁποὺ μέλλουν νὰ γένουν ἱερεῖς. εἰς τὰς κρίσεις ἴσαται εἰς τὰ δεξιὰ μέρη, πλησίον τοῦ μεγάλου Οἰκονόμου.

„ Ὁ Θεσσαλονίκης Συμεὼν περὶ τούτου λέγει ἐν τῷ περὶ τῶν ἱερῶν χειροτονιῶν, κεφ'. σμβ'. ὁ δὲ „ τῶν ἱερῶν μονῶν ἐπιμέλεται, καὶ τὰς ἐν αὐταῖς διδασκαλεῖα, καὶ τὰ τούτων ὡς δυνατὸν ἐξετάζει. ὁ „ Κυροπαλάτης λέγει. ὁ μέγας Σακελλάριος κριτὴς τὰ ἀνδρῶα, καὶ γυναικεῖα μοναστήρια, ἔχων „ ὑπουργὸν εἰς τοῦτο τὸν Ἄρχοντα τῶν μοναστηρίων.

Ὁ Ἀριθᾶς Βαλσαμὼν περὶ τούτου καὶ ταῦτα λέγει ἐν τῷ περὶ Χαρτοφύλακος καὶ Πρωτεκδίκου. τῶν κατὰ πόλιν, καὶ τῶν περατικῶν μοναστηρίων τὴν μέριμναν (τρισκαιδέκατος δὲ ἐγκριτὴς ἦτον κλίμα, ὡς φαίνεται ἐν τῇ μγ'. Νεαρᾷ τοῦ Ἰουστινιανοῦ τῆς βασιλεύσης τῶν πόλεων ἡ Περαία ἐστὶν) ὁ μέγας ἔχει Σακελλάριος. Περαία δὲ ὀνομᾶ Γαλατᾶς ἔλεγεν, ὅθεν καὶ τὰ νῦν παρ' Ἰταλοῖς, Πέρα ὁ Γαλατᾶς ὀνομάζεται.

Ἐκ τούτων λοιπὸν φαίνεται φανερὸν, ὅτι μέγας Σακελλάριος λέγεται ὁ πρῶτος ἐπιστάτης, καὶ διοικητὴς, καὶ φύλαξ τοῦ πατριαρχικοῦ, ἢ καὶ τοῦ ἀρχιερατικοῦ θησαυροφυλακίου. ὠνομάσθη ὅμως ἀπομὶ Σακέλλη ἤτοι τὴν κακύργων φυλάττουσα πατριαρχικὴ φυλακὴ, ὄχι δι' ἄλλην αἰτίαν παρὰ μόνον μὲ τὸ νὰ βλέπεται σημὰ εἰς τὸ Σακέλλιον, διότι αὐ ἄλλως ἦτον, κάθε φυλακὴ ὠνομάζετο Σακέλλη. ἀλλὰ καὶ τὰ ἀνδρῶα καὶ γυναικεῖα μοναστήρια Σακέλλαι ἦσαν τέλεον πανὰ, καὶ ὅλον φυλακαὶ, ἐπειδὴ αὖθις διὰ λόγου αἰτίας δὲν ἦτον εὐθύχειρος ἡ εἴσοδος, καὶ ἔξοδος τῶν μοναχῶν, καὶ μοναζουσῶν, ὡς διορίζεται ἡ ἐν Τρούλλῳ σύνοδος κανόνι μς'. καὶ διεξοδικώτερον ἡ ρλγ'. Ἰουστινιανοῦ Νεαρά. καὶ ἐν τῇ Τυρκογραικίᾳ δὲ λέγεται, σελ', σγ'. ὁ μέγας Σακελλάριος ὅτος ἐπιτηρεῖ τὰς ἱερὰς Σακέλλας, δηλαδὴ τὰ γυναικεῖα μοναστήρια.

Περὶ τοῦ μεγάλου Σκευοφύλακος.

Ὁ φφί, ὁ μεγάλου Σκευοφύλακος.

Ὁ μέγας Σκευοφύλαξ ὅταν λειτουργῇ ὁ ἀρχιερεὺς ἴσως ἔμαθεν ἐκ σκευοφυλακίου, καὶ εἶπε χρεωστεῖ ἐκ τοῦ σκευοφυλακίου αὐτὸς τὰ ἀποδίδει, δηλαδὴ, σκεῦος, βιβλίον, κηρὸς, καὶ ἄλλαγαῖς. χρεωστεῖ τὸ σκευοφυλάκιον ἐπισκοπῆς, καὶ παντὸς σκεύους ἐκκλησίας, τὰ ὁποῖα καὶ ἀναγραφόμενα ἀναφέρει ἐνώπιον ἀρχιερέως περὶ τούτων δύο φοραῖς τὸν χρόνον, ὡς ἔχων τὴν θεωρίαν παντὸς τοῦ ἱεροῦ κειμηλίου. ἔχει καὶ τὰς χειρόμυλας ἐκκλησίας εἰς τὴν ἐπισκεψιν αὐτοῦ, καὶ τὰ ἱερὰ αὐτῶν παντὰ φυλάττει, καὶ τὰ εἰσοδήματα τῶν κληρικῶν ὅσα ἔρχονται ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ἕως νὰ ἔλθῃ ὁ κήρυξ νὰ τὰ μοιράσῃ. ἔχει ῥάβδον καὶ καθέδραν καὶ εἰς τὰς κρίσεις.

„ Ὅθεν ὁ Θεσσαλονίκης Συμεὼν λέγει περὶ τούτου πάλιν ἐν τῷ περὶ τῶν ἱερῶν χειροτονιῶν κεφ'. σμβ'. „ σελ'. ροή. ὁ δὲ, φυλάσσει τὰ σκεύη, καὶ τῶν ἱερῶν σκευοθήκην, καὶ τὰ τῶν ἱμνων, καὶ τοῦ „ ναοῦ διδακτεῖα. καὶ τὰ τῶν ἀρχιερατικῶν ἐνδυμάτων, καὶ τῶν λοιπῶν ἄλλων ἱερῶν κέκτηται τὴν „ φροντίδα. λέγεται δὲ ὁ τόπος ἔνθα τὰ ἱερὰ σκεύη φυλάττονται, σκευοφυλάκιον, καὶ σκευοφυλακεῖον. „ Τρεῖς τάξεις εἶναι τῶν σκευοφυλάκων, πρεσβυτέρων, διακόνων, καὶ ἀναγνωστῶν. ὅθεν λέγεται ἐν τῇ διατάξει τοῦ αὐτοκράτορος Ἡρακλείου, σκευοφύλακας πρεσβυτέρους μὴ τεσσαρας, διακόνους δὲ ἕξ, ἀναγνώστας δὲ δύο. ἀλλὰ καὶ ὁ ἀναγνώστης Θεόδωρος ὁ κλογῆ β'. λέγει περὶ τῶν πρεσβυτέρων, ὅθεν χειροτονεῖται δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς ἐπίσκοπον Μακεδονίου τινὰ τῆς ἐκκλησίας πρεσβύτερον, καὶ σκευοφύλακα. ὁ αὐτὸς πάλιν εἰς τὸν κατάλογον τῶν πατριαρχῶν λέγει. Τιμόθεος πρεσβύτερος Κωνσταντινουπόλεως καὶ σκευοφύλαξ ὑπὸ Ἀναστασίου καὶ Ἰουστίνου. καὶ περὶ τῶν διακόνων ὁ αὐτὸς οὕτως φησί. Κωνσταντῖνος διάκονος τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, καὶ σκευοφύλαξ. εὕρηται καὶ ταύτη ἐπιγεγραφὴ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς τοῦ Φωτίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως λέγουσα. Εὐλαμπίῳ ἀρχιεπισκόπῳ, καὶ σκευοφύλακι.

Οὐμόνον δὲ παρὰ τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ Ὀφφικία ἦσαν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῇ βασιλείᾳ, ὅθεν καὶ ὁ Βαλσαμὼν ἐν τῷ περὶ Χαρτοφύλακος καὶ Πρωτεκδίκου λέγει, ὅτω καὶ Νομοφύλαξ καλεῖται, καὶ Σκευο-

καὶ Σκδοφύλαξ τοῦ βασιλικοῦ σεφτπέδου.

Τοῦτο τὸ Ὀφφίκιον καὶ διάφορον λόγον ἐνεργεῖται εἰς τὸν ζήμερον εἰς πολλὰ καὶ διάφορα διαγὴ μοναστήρια, λαμπρότατα ὅμως, εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν Ἱερουσαλήμ, ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἁγίας ἀναστάσεως, ἤτοι ἐν τῷ παναγίῳ Τάφῳ, καὶ ἐν τῷ ἁγιωτάτῳ πατριαρχικῷ θρόνῳ τοῦ βασιλέως τῶν πόλεων καὶ πανδαίμονος Μοσχοβίας.

Περὶ τοῦ μεγάλου Χαρτοφύλακος.

Ὁ μέγας Χαρτοφύλαξ ἂν καλὰ καὶ νὰ ἦτον ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν ἱεροδιακόνων, ἦτον ὅμως καὶ πρεσβύτερος, ἐπειδὴ καὶ εἰς τὸν κατάλογον τῶν Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως μὲ τὸν Θωμαΐ, μεγάλου Χαρτοφύλακος ἦτον ἀριθμὸς καὶ Χαρτοφύλαξ τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας, λέγεται ὅτι νὰ ἔγινε Πατριάρχης φύλακος. Ἰωάννης πρεσβύτερος, καὶ χαρτοφύλαξ τοῦ αὐτῆς ἐκκλησίας. καὶ ἐν τῷ βασιλικῷ καὶ ἀρχιερατικῷ νόμῳ τοῦ Ἁρμμοπούλου βιβλίῳ λέγεται, ὅτι τῆς ἐκτεθείσης συνοδικῆς ψήφου ὑπὸ Μιχαὴλ τοῦ ἁγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου παρὰ Νικήτα τοῦ ὁσιωτάτου πρωτοσυγκέλλου καὶ Χαρτοφύλακος τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας.

Οὗτος λοιπὸν ὅταν λειτουργῇ ὁ ἀρχιερεύς, ἵσταται ὡς πρὸς τὸν τῶν ἁγίων Μυστηρίων, ἢ ὡς ἄλλα τακτικὰ λέγουσι, ὡς πρὸς τὸν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ἐν τῇ μεγαλήψει ὁ αὐτὸς λέγει, Ἱερεῖς καὶ ἀρχιδιάκονε προσέλθετε τῷ βασιλεῖ καὶ Θεῷ. δίδει ὅλας τὰς ἀποφάσεις τῶν κρίσεων ὅσων συμβαίνουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀκροώμενος ὁ ἀρχιερεύς. ἔχει τὰς ἱερολογίας τῶν Μυστηρίων, τὰς ὁποίας ἱερολογοῦν, καὶ ἀναγράφοντας τὰς πέμπει εἰς τοὺς Ἱερεῖς τῶν ἐνοριῶν νὰ τὰς εὐλογήσουν. προσφέρει καὶ τὸν μέλλοντα χειροτονεῖσθαι Ἀρχιερέα. ἔχει χαρτοφύλακιον καὶ ἀναγράφει τὰς ὑποθέσεις τῶν ἀποκρίσεων, καὶ τὰς ἀναφέρει εἰς τὸν Πατριάρχην. ὅτε εἶχε καὶ τὴν βίβλον τοῦ Πατριάρχου κρεμαμένην ἐν τῷ σήθει αὐτοῦ. ὅθεν καὶ ὁ Βαλσαμὼν ἐν τῷ περὶ τούτου κεφαλαίῳ καὶ ἐν Πρωτοκάνονι λέγει, Τὸ πατριαρχικὸν βιβλιοθήκιον τὸ παρὰ τῷ σήθει ἔχει χαρτοφύλακος. ἀπομνημόνευμα ὡς εἴρηται. ὑπομνηματογράφον δὲ ὁ Τροπομνηματογράφων, ὁποῖον ἀνέγνωσε τὴν ἀπόκρισιν ταύτην, ἢ ἀπόντος, ἢ νοσοῦντος. ὅθεν ὁ Κύριος Ἀποκρίσεων. ι'. φησί. Τὸ ζημιοῦσθαι τὰ παρεμπίπτοντα τῷ χαρτοφυλακικῷ ἀξιώματι ἀπαραγνωρίτως ἐγκεκόλαπται, διὰ τοῦτο καὶ παρόντος μὲν αὐτοῦ οὐκ ἔξεστιν ὅλως τῷ Ἀρχιερεῖ ἑτέρῳ ἀναθεῖναι ζημίωσιν διανοήτην, εἰ μήποτε ἐπείγοι διὰ μακρᾶς ὁδοῦ γενέσθαι ζημίωσιν, διὰ ἵνα καὶ τόπον ἀναφυσᾶσαν ὑποθέσιν. τοιουτοτρόπως ὃν ἂν ἐκλέξηται ὁ Ἀρχιερεὺς ἀποστεῖλαι δικαίῳ αὐτοῦ, ζητήσουσα καὶ ζημιωσόμενον τὴν ὑποθέσιν. νοσοῦντος μέντοι καὶ χαρτοφύλακος, ἢ ἀποδημοῦντος, αὐτὰ ἐκεῖνα τῷ Ὑπομνηματογράφῳ ἀνεῖται ἡ ἔκθεσις καὶ ἀπάγωσις τῶν τοῦ χαρτοφυλάκου ὑπομνηματισμῶν.

Οἱ αὐτὸς Ἀποκρίσεων, θ'. φησί. Τινὲς δὲ τῶν Ἀρχιερέων ἐξ ἀπειρίας τὰς ἐγγεγραφὰς τῶν μαρτύρων ὁμολογίας περὶ τῶν φονέων ἱερεῖσθαι, ἀναπτύσσουσι τῷ Ἱερομνήμονι, καὶ λανθάνουσι φθείροντες ἀδικοῦντες τὸν Χαρτοφύλακα, τῷ τούτου τῷ Ὀφφικίῳ ἐμπεπλεγμένη καὶ ἡ τοιαύτης διακονίας ἐνέργεια, καὶ βλάπτουσι ἀκριβῶς τούτου αὐτὴν παραπαλύουσα, ὡς περὶ δὴ καὶ ἡ τῶν ἱερολογιῶν.

Ὁ δὲ Κυροπαλάτης περὶ τούτου λέγει, ὁ Χαρτοφύλαξ κρατῶν τὰ ἐκκλησιαστικὰ χαρτῶα δικαιώματα, ὑπάρχει κριτὴς πασῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων, ἔχει καὶ τὰς γαμικὰς ὑποθέσεις, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν κληρικῶν ὑποθέσεων ἔκδικος, ὡς δεξιὰ τοῦ Ἀρχιερέως χείρ.

Καὶ ὁ Βαλσαμὼν ἐν τῷ προρρηθέντι τόπῳ λέγει, ὁ Χαρτοφύλαξ κατοδηγῶν μονομερῶς τὰ τοῦ Πατριάρχου, δικαίως τῆς Ἀρχιερωσύνης ἀπήνεγκε. καὶ αὖθις φησὶν ὁ αὐτὸς, ὁ Χαρτοφύλαξ ζημιονομογεῖται παντελεῶς, καὶ καλεῖται τοῦ Πατριάρχου σῶμα, καὶ χείρ. καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς κανόνι, ι'. τῆς ζ'. ζημιοῦται, φησὶν, ὑποκοσμίου δὲ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως τὸ Πατριαρχεῖόν ἐστιν. ἐπειδὴ δὲ τὸ μεγαλεῖον τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου διάφορα μοῖρ ζεκρέτα (ἤτοι ἀρχεῖα) ἔχει ὑφ' ἑαυτοῦ, ἰδικῶς δὲ ἀφωρίσθησαν τοῦ ζεκρέτου τοῦ χαρτοφυλακείου τὰ ὑπηκοϊκὰ δίκαια, καὶ ὁ κυρὸς Χαρτοφύλαξ ἐνεργεῖ δικαίως τοῦ καὶ κυροῦς ἁγιωτάτου Πατριάρχου ταῦτα τὰ τούτου ἀπήνεγκε. ὡς ὑπηκόου. ἀφορίζει

τὸ καὶ διορθῶται ψυχικὰ σφάλματα, διακόνως τε καὶ ἱερεῖς ὑπηρέτωσι χειροτονεῖσθαι, τὰ τῶν ἱερο-
τελεστικῶν πινάκια σκήπτεται, καὶ ἄλλα τινά. καλῶς ὑποκοσμεῖον κληθήσεται τὸ χαρτοφυ-
λάκιον. ὅτις ἔδιδεν ἄδειαν εἰς τὸ νὰ καθιερώσωσι καὶ σταυροπήγια. καὶ ὅρα τὸν βαλσαμῶν ἐν τῷ
αὐτῷ κανόνι. καὶ εἰς μὲν τὴν χειροτονίαν τοῦ ἀρχιερέως ἵσταται ἀπὸ τὰ ἀριστερὰ μέρη σκεύους ὃ ὃν
μέλλει νὰ χειροτονηθῇ, ὡς τὸ εὐχολόγιον διατάσσει ἐν τῷ περὶ χειροτονίας ὑποκόσω, εἰς δὲ τὰς ε'
ἔξω τῆς βήματος σωάξεις καθαθέζεται ὑμόνων τῶν ἱερέων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρχιερέων, ὅπερ ἐβε-
βαιώθη καὶ ἀπὸ τῆς πράξεως τοῦ ἁγιοτάτου βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ. τὴν ὁποίαν διάταξιν σκλήθη
„ καὶ ὁ βαλσαμῶν ἐν τῷ ιή. κανόνι τῆς πρώτης ζιωόδου, καὶ ἔχει οὕτω μὲ τὸ καθοίκιμον. Ἐπεὶ δὲ νῦν ἡ
„ βασιλεία μου ἔμαθεν ὡς τινες τῶν ἀρχιερέων ἀνθιλοπιμένμενοι καιρὸν τὸ τοῦ χαρτοφύλακος ι'
„ ὑποβιβάζειν καθήκοντα, καὶ κανόνας εἰς μέσον καθφέροντες, διὰ τούτων φιλονεικῶσι μὴ καθηκόντως
„ αὐτὸν τῶν ἀρχιερέων, ὁσηνίκα τούτους δέον ζιερχέσθαι κατά τινα χρείαν, καὶ ζιεδιαλάζειν καὶ ταῦτον
„ καθ' ἃς εἰς τὴν ἀκκλησιάζουσαν ἐπελεύσεως, ὅπερ ἀπαράκλητον τῇ βασιλείᾳ μου ἔδοξε, καιρίγμα διὰ
„ τοσούτου χρόνου βασανισθὲν, καὶ τοῖς μὲν πατριάρχαις, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀρχιερεῦσιν, ἀλλὰ δὴ καὶ αὐτοῖς
„ τοῖς νῦν ὁσηκόντως δίκαιον ἐπίζημα καιρίγμασι. διὰ τὸ πολυμερὲς δεχθὲν ζιωσῆς, καὶ τὸ παρέλκον
„ ἀφετηρίαν, καὶ ὥσπερ τὸ ἠμελημένον παρασυρῆναι. κεῖται δὲ ὁλόκληρος αὕτη ἡ Νεαρὰ, τεταρτη ὑπὸ τὸ ιε'
ἀριθμὸν, ἐν ταῖς κατατεταγμέναις τῶν βασιλέων Νεαραῖς, εἰς τὰς ζιώψεις τῶν βασιλικῶν βιβλίων.

Ὁ αὐτὸς βαλσαμῶν περὶ τούτου φησὶ, τὰς πατριαρχικὰς διαγνώσεις καλλιγραφεῖ, καὶ ὠφελε-
φαῖς οἰκείαις κατεμπεδοῖ, καὶ μεγάλην δικαιοσύνην καθκάπτεται, καὶ δικημοδοτεῖ καὶ πάντας ἀν-
θρώπους, καὶ οἵας ἂν εἴη τύχης καὶ φύσεως περὶ ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, καὶ καιριγμάτων ψυχικῶν
διορθώσεως, καὶ δὲ τῶν ἱερομένων καὶ μοναχῶν περὶ πάσης ἐγκληματικῆς καὶ χρηματικῆς αἰτιάσεως, κ'
καὶ ὅπ ἰῶ παρὰ τοῦ ἀρχιερεῖ τοιοῦτος, ὡς Ἀαρὼν τοῦ Μωϋσῆ, καὶ Βαρὺχ τοῦ Ἱερεμία. ἐν τοσαύτῃ δὲ
τιμῇ ἰῶ, ὥστε καὶ μὲ τοιοῦτα παρακόσμια ἐπαγιοῦσθαι, ὡς ὁ αὐτὸς βαλσαμῶν ἐν τῷ ξ φωλίῳ νομοκανόνι
λέγει, τίτλῳ ή. κεφ. ι. ὁ καὶ κυρὺς χαρτοφύλαξ ἀπὸ ξ παρόντος Ἰνδίκτου (ἤτοι βασιλικοῦ
διατάγματος, ὅπερ καὶ Ἔνδικτον λέγεται) δικαιοῦται καβαλικεύειν καὶ τῷ λιτῷ τῶν ἁγίων Νοταρίων
τὸ πατριαρχικὸν ἄλογον μὴ ὀθονίῳ λαμπρῷ, ἔδει δὲ καὶ τῷ κεφαλῷ αὐτοῦ ὡς καρδιναλίῳ πα- κέ
τριαρχικῷ σκέπεσθαι μὴ χρυσῆς πάρας, ἥπις καὶ ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ ἀπόκειται.

Ἡ δὲ ἐν τῇ τούτου ξέσει δύο ζεκρέτα, τὸ χαρτοφυλακικὸν δηλαδὴ, ὡς φροντίζοντος τῶν ἐκκλη-
σιαστικῶν ὑποθέσεων, καὶ τὸ τοῦ ἐνδικείου, ὡς ἐνδίκου ὄντος καὶ τῶν κληρικῶν.

Καὶ τοῦ μὲν χαρτοφυλακικοῦ ζεκρέτου μνείαν ποιεῖται ὁ κύριος ὡς ἀνωτέρω εἴρηται. τοῦ δὲ ἐνδικείου
ὁ βαλσαμῶν ἐν τῷ περὶ τούτου λόγῳ. ἔστι δὲ, ὡς ῥήμασι τοῦ ἀποκειμένου βιβλίου ἐν τῷ Σε- λ'
κρέτῳ τοῦ ἱεροῦ ἐνδικείου. τοῦτο ὅμως τὸ τοῦ ἐνδικείου ζεκρέτον ὕστερον ἐδόθη τῷ Πρωτενδίκῳ, καὶ ἔμεινε τῷ χαρτοφύλακι μόνον τὸ πρῶτον ζεκρέτον.

„ Ὁ Συμεὼν Θεσσαλονίκης περὶ τούτου τοῦ χαρτοφύλακος ἐν τῷ περὶ τῶν ἱερῶν χειροτονιῶν, κεφ. σμγ',
„ σελί. ροή, λέγει. ὁ δὲ τὰ τῶν ἱερέων διατάττει, καὶ διατάττει τούτους, καὶ ἀνερευνᾷ τὰ περὶ αὐ-
„ τῶν. καθαγομένους τε, ἐξετάζει, καὶ καθὸς τὸ ἱερὸν θέσμιον καθάπτει, καὶ τὰ τῶν γάμων νομίμως φρονίζει λέ
„ γίνεσθαι, τὰ τῶν ὑποκόσμων τε καὶ τὰ τῶν κρίσεων ἐξυπηρετῶν διοικεῖ γνώμῃ τοῦ ἱεράρχου, καὶ τὰ
„ ὑπομνήματα φυλάσσει, καὶ χεῖρ ὅλως δεξιὰ ἔστι τοῦ ἀρχιερέως. Οἱ αὐτὸς λέγει ὅτι, οἱ χειροτονη-
μένοι κληρικοὶ διὰ αὐτοῦ ἔκλινον τὰς κεφαλὰς αὐτῶν τῷ ἱεράρχῃ. ὁ δὲ καντακουζηνὸς βιβλίῳ β'. κεφ. α, λέγει. τὸν χαρτοφύλακα ἐκεῖ μὴ ἐβούλετο (ὁ αὐτοκράτωρ Ἀνδρόνικος δηλαδὴ) ἀπὸ τῆς τοῦ χαρτοφύλακος ἀξίας εἰς ἑτέραν μείζονα μετενεχθῆναι, αὐτὸν ἑαυτῆς ἐποίησεν ἐνημοτέ- μ'
ραν, μέγαν χαρτοφύλακα καθαγορεύσας, καὶ ἀφ' οὗπερ εἰς δεῦρο τῷ χαρτοφύλακι σώζεται τὸ μέγας.

Σημειώσαι δὲ, ὅτι δύο ἦσαν χαρτοφύλακες, ὁ εἷς διὰ τὸν ὁποῖον ἕως τώρα εἴπομεν, ὁ καὶ μέγας λεγόμενος χαρτοφύλαξ, καὶ δεύτερος ὁ ὑπὸ τὸν μέγαν οἰκονόμον, διὰ τὸν ὁποῖον τοιοῦτον δῆλον ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν πατριαρχῶν κωνσταντινουπόλεως, ἰωάννης διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τοῦ οἰκο-

νομείου.

νομείᾳ. εἶχε δὲ ὑφ' ἑαυτὸν διοικητὰς καὶ Διακόνους ὁμίγας Χαρτοφύλαξ, καὶ μάλιστα Νοταρίους δώδεκα. εὕρηται καὶ τοιαύτη ὑπογραφή τινος χαρτοφύλακος. Ὁ ἁμαρτωλὸς ἐγὼ καὶ πάντων ἐλάχιστος Ἀγάθων, ἐλάχιστος Διάκονος καὶ Χαρτοφύλαξ τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ τοῦ βαγοῦς πατριαρχικοῦ ξενῶνος πρωτονοτάριος, καὶ καγγελλάριος δεύτερος.
ε Περὶ τούτου τοῦ μεγάλου Χαρτοφύλακος, καὶ τοῦ Πρωτεκδίκου πολλά τινα ὁ μεγάλα λέγει ὁ Βαλσαμὼν εἰς τὴν μελέτην ὅπου κάμνει περὶ τῶν δύο τούτων Ὀφφικίων, δηλαδὴ τοῦ μεγάλου Χαρτοφύλακος καὶ τοῦ Πρωτεκδίκου, ἥτις κεῖται ἐν τῷ ζ', βιβλίῳ τοῦ ἀνατολικοῦ βασιλικοῦ καὶ ἀρχιερατικοῦ νόμου τοῦ Ἀξιμβοσιάνου ζελί, υνγ'. καὶ ὁ φιλομαθὴς ἂς τὴν ἀναγνώσῃ.

Περὶ τοῦ Σακελλίου.

ι Ἐκ τῆς Διαφήσεως τοῦ μεγάλου Σακελλαρίου φανερὸν εἶναι καὶ τὸ τοῦ Σακελλίου ὄνομα, τὸ ὁποῖον εἶναι Ὀφφί, ξ'
ὡσὰν ὑποθετικόν, καὶ σημαίνει διοικητὴν καὶ φύλακα χρημάτων, ὡς εἴπομεν. τοῦτο ὀνομάζεται Σακελλίου.
Διάφορος, δηλαδὴ ὁ Σακελλίου, ὁ ἀπὸ τὸν μικρὸν Σακέλλην, καὶ Σακελλάριος ἁπλῶς, ἐπὶς ἀντιδιαστολὴν τοῦ μεγάλου Σακελλαρίου. Περὶ τούτου λέγει τὸ Τακτικὸν, ὁ Σακελλίου, ὅταν λειτουργῇ ὁ Ἀρχιερεύς, ἵσταται καὶ αὐτὸς ἐν τῷ ἁγίῳ Βήματι εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ Ἀρχιερέως, ὑπισχνούμενος καὶ τὰ γυναικεῖα μοναστήρια, ἐρευνῶντας καὶ ἀναθεωροῦντας αὐτὰ, καὶ τὴν τῶν ἁγίων κανόνων ἀκρίβειαν, ἔχων
ια συνεργὸν εἰς τοῦτο καὶ τὸν Ἄρχοντα τῶν ἐκκλησιῶν, κρατεῖ καὶ τὴν φυλακὴν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τοὺς ἐν φυλακῇ παρὰ τοῦ Ἀρχιερέως ἀποστελλομένους. εἰς ἄλλα Τακτικὰ λέγεται, ὅτι ὑπισχνοῦνται τὰς καθολικὰς Ἐκκλησίας. ὅθεν ὁ Θεσσαλονίκης Συμεὼν λέγει πάλιν ἐν τῷ περὶ τῶν ἱερῶν χειροτονιῶν
,, κεφ'. σμγ'. ὁ Σακελλίου τὰ τῶν βαγῶν οἴκων τῶν καὶ τὴν πόλιν διερευνᾷ, καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς ὑπη-
ιβ μέλεται βαξίας, καὶ μᾶλλον τῶν ἐν τῷ Θυσιαστηρίῳ τε καὶ τῷ Βήματι, μή ποτέ τι παρὰ τὸ δέον εἴη
,, γεγόμενον, ἢ τὰ ἱερὰ ἀμελεῖται. ἔχει δὲ τὴν τῶν ἐμφυτεύσεων διοίκησιν. ἐν δὲ τῇ Τυρκοκρατίᾳ,
,, σελ'. σιή. λέγεται, ὁ Σακελλίου, ὁ τὴν Σακέλλαν κατέχων, τὴν φυλακὴν δηλαδὴ τῶν καθοσιουμένων τῆς Ἐκκλησίας.

Τινὲς λέγουσιν, ὅτι δύο θησαυροφυλάκια ἦσαν εἰς τὴν μεγάλην Ἐκκλησίαν, μέγα, καὶ μικρόν. ὁ μὲν
ιγ οὖν μέγας Σακελλάριος ἦν καθοσιούμενος τῆς μεγάλης Σακέλλης, ὁ δὲ Σακελλίου τοῦ μικροῦ. Ὀφφί, ξ'
ὅθεν λέγεται σύνηθες Τακτικῷ, ὁ Σακελλίου κρατῶν τὰς καθολικὰς Ἐκκλησίας, καὶ τὸ Σακέλλιον.

Περὶ τοῦ Πρωτεκδίκου. Πρωτεδίκου.

Τὸ μὲν τὸ Ὀφφίκιον ὡς εἴπομεν ἦν κατώτερον, καὶ ὕστερον ὁ Πατριάρχης Ξιφιλῖνος τὸ ἀνεβίβασε, καὶ τὸ ἔταξεν εἰς τὴν πρώτην πεντάδα, συναριθμούντος εἰς τοῦτο καὶ Θεσσαλονίκης Εὐσταθίου. ὅθεν
λ' ὁ Κύπριος λέγει ὑπάρχειν ὀγδόην μόνην τὸν Καβάσιλαν. τὸ δὲ Πρωτεκδίκου ἦν τὸ Ὀφφίκιον ἐν τοῖς ὑποβεβηκόσιν ὃν ἔκπαλαι, ὕστερον τοῖς ὑπερέχουσι συνετάγη παρὰ τοῦ τῆς Μακαρίας λήξεως Πατριάρχου
,, Κωνσταντινουπόλεως Γεωργίου τοῦ Ξιφιλίνου. τῇ τάξει δὲ ταύτῃ ἤγαγόθησε καὶ γνώμῃ συναίᾳ τοῦ ἐν
,, ἁγίοις Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Εὐσταθίου, ἐπαινοῦσα καὶ ἐξαίρουσα τὸ γεγονὸς ὡς δίλογος καὶ
,, ἀμέμπτως. περὶ οὗ τὰ Τακτικὰ οὕτω λέγουσιν. ὁ Πρωτέκδικος κεῖται ἐστὶν ὁπηνίκα θεσμοῦται τοῦ Ἀρχιε-
λέ ρέως, ὄντος δηλαδὴ τοῦ Ἀρχιερέως κεῖνται μὴ τῶν λοιπῶν Ἐκδίκων μικρὰς ὑποθέσεις, ὅπου ἀναγγέλονται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τὰς ὁποίας τὰς ἀναφέρει τῷ Πατριάρχῃ. καὶ ὅτι ὁ Πρωτέκδικος εἰς τὸ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν αἰχμαλώτων ἐστὶ, καὶ κεῖται τῶν ἐγκληματικῶν ὑποθέσεων. καὶ ὅτι, ὁ Πρωτέκδικος τὰς θεόφυγας ἀποδεχόμενος ἐστὶ, καὶ κείνων τὰς ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις. καὶ ὅτι, ὁ Πρωτέκδικος ἔχει τὴν οἰκονομίαν τῶν Ἐκδίκων, καὶ τὸ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ζητούντων τὴν ἐκ-
μ' κλησιαστικὴν βοήθειαν, χάριν ἐλευθερίας, ἢ τῶν λοιπῶν θεόφυγων, εἴτ' ἀποτιθέσθαι καὶ ὀφειλῶν ἀπὸ τῶν ἐπηρεαζόντων αὐτούς.

Λέγεται καὶ ὅτι Πρωτέκδικος, εἰς ἀντιδιαστολὴν ἑτέρων Ἐκδίκων, περὶ τῶν ὁποίων ὁ Βλάσαρις κεφ'. λγ'. ξ ε. σοιχεῖα λέγει, οἱ τῆς βοηθείας δεόμενοι ὅτι, ἄρα εἰσὶν, οἱ τῇ Ἐκκλησίᾳ θεόφυγοντες, ἐπηρείας δικαίως ὑπηρεπόμενοι, ἢ πείνῃ τι πλάσαντες, ἢ εἰς δικαίαν ἐλκόμενοι,

καὶ

καὶ ζητοῦντες ἀπαγορεῦσαι, δι' ἃς καὶ οἱ Ἐκδικοι γίγνονται. περὶ τούτων καὶ ἡ ἐν Καρθαγένῃ ζυνοδος κανόνι, οἱ. ταῦτα λέγει.

„ Περὶ τῶν Ἐκδίκων τῶν ἐκκλησιῶν τ' ὀφειλόντων παρὰ τ Βασιλέως αἰτηθῆναι σύμπασιν ἔδοξεν
„ αἰτῆσαι ἀπὸ τῶν Βασιλέων, διὰ τὰ τῶν ἀσυνήτων κάκωσιν, ὧν ταῖς ἐπαχθείαις ἀναύσως ἡ
„ Ἐκκλησία βαρυνοχλεῖται, ὥστε Ἐκδίκους τούτοις μὴ τῆς τῶν ἀπιστόων θεσμοίας ἀπολέγεσθαι κατὰ ε
„ τῆς τῶν βλασφήμων τυραννίδος.

„ Ἦσαν δὲ οἱ τοιοῦτοι πολλοὶ, ὅθεν λέγεται ὁ Πρωτέκδικος κεῖται μὴ τῶν δώδεκα Ἐκδίκων ἡμερῶν μηνῶν
„ ὑποθέσεις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἰσερχομένας ἐρωτᾶν. ἀναφέρει δὲ ταύτας τῷ Ἀρχιερεῖ. ἐξαίρε-
„ τοι ὅμως ἓξ κύριοι τέσσαρες ἦσαν, ὡς πάλιν ὁ Κύριος λέγει ἐν τῇ ῥηθείσῃ ὁδηγίᾳ ὑποκείσει, Εἰσὶ δὲ
„ ἕτεραι Ὀφφικια, ἅπερ μόνοις τοῖς Ἱερεῦσιν ἁρμόττουσιν, ὁδηγοὶ τῶν κατηχήσεων. ὁ Ὀρφανοτρόφος, οἱ ι
„ τέσσαρες Ἐκδικοι. ἐν δὲ τούτοις πρῶτος ὢν ὁ καλούμενος Πρωτέκδικος, ὃν εὕροι τις ἂν τοιοῦτος εὑρεῖν.
δεῖ ὑμᾶς εἶναι τῶν πρεσβυτέρων, ἢ διακόνων δίκην ἔχειν μετὰ χειρ, ὥστε καλεῖσθαι τὸν ἐγκαλούμενον ὑπὸ τέλους, ἢ τὸν ἐρημοῦντα πρόπαν, ἢ μὴ ὑπείκοντα, καταδικάζειν.

Ὁ δὲ Θεσσαλονίκης Συμεὼν λέγει ἐν τῷ συν', κεφαλαίῳ περὶ τῶν ἱερῶν χειροτονιῶν, στιχ. ροή.
„ Ἕτερος δὲ πάλιν τοὺς ὑπηρέτας ἐξ ἀρχῆς ἐπιτηδείους δέχεσθαι τάξιν ἔχει, καὶ τοὺς θείους, καὶ ἱεροὺς ιθ
„ ἐκδικεῖ νόμους, τοὺς φόνῳ ἢ ἄλλῳ τινὶ ἁμαρτήμασι περιπίπτοντας ἐξετάζων, καὶ ὅπως ὑπὲρ βοηθείας
„ αὐτῶν καὶ σωτηρίας ἐνεργεῖ. ἐνήργει δὲ τὸ Ὀφφικιόν τε εἰς τὸ προσκήνιον τ Ναοῦ, τὸ ὁποῖον καὶ
ἐκ τ πράγματος αὐτοῦ πρωτεκδικεῖον ἐκαλεῖτο, ὡς ὁ Νικήτας ἱστορεῖ ἐν τῷ βίῳ τ Ἀλεξίου τοῦ
„ τοῦ Κομνηνοῦ. Κάτεισιν εἰς τὸ προσκύνιον τ Νεῶ, ὃ πρωτεκδικεῖον κικλήσκεται. ὅτις δὲ ὢν ὁ κεῖται
κυρίως τῶν ἐγκληματικῶν ὑποθέσεων. κ'

Δεύτερος δὲ Ἐκδικος ὢν ὁ κεῖται εἰς τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις τ κληρικῶν, τὸ ὁποῖον ἐξ ἀρχῆς ἦτον τοῦ Χαρτοφύλακος. ὡς ἐν ἐκείνῳ ἐλέγετο, ὅτι ὢν ἔκδικος εἰς τὰς πολιτικὰς τῶν κληρικῶν ὑποθέσεις.

Τρίτος δὲ ὁ τ Βήματος, περὶ οὗ ὁ Βαλσαμὼν ἐν τῷ περὶ τ Χαρτοφύλακος, καὶ Πρωτεκδίκου φησὶν, ὁ τριῶν κανὼν ἐκπεφώνηται ὅτε λόγος ὢν Ἐκδίκων, ὄντων ἀπὸ τ Βήματος λαϊκῶν τε κέ
δεδομένων ἑκάστοτε πρὸς ἐκδίκησιν, τοῦτο δὲ ὢν τ Πρωτοπαπᾶ. ὁ δὲ Κυροπαλάτης φησὶν, ὁ Πρωτοπαπᾶς Ἐκδικος καὶ πρῶτος τοῦ Βήματος.

Τέταρτος δὲ ὁ τ Ἐκκλησίας, ὡς φησι Θεόδωρος ἀναγνώστης ἐκλογῇ β'. Παῦλος ὁ Ἐκδικος τῆς Ἐκκλησίας. ὅτοι καὶ ἐκκλησιέκδικοι παρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ὀνομάζονται Νεαρᾷ ρλγ'. οἱ αὐτοὶ λέγονται καὶ Δεφενσόρδες λατινικὰ, διαπὸ τὸ Δεφενσὼρ καὶ τοὺς λατίνους, δηλοῖ ὑπερασπιστὴν λ'
καὶ σωτῆρον, καὶ ἔκδικον. ἦτον δὲ ἔξω ἀπὸ τούτους, καὶ ἄλλοι πολιτικοὶ Ἐκδικοι, καὶ ἰδὲ ἡ Νεαρὰ τ Ἡρακλείου, καὶ ἄλλας πολλὰς τ Ἰουστινιανοῦ, καὶ μάλιστα τοῦ ιέ. τούτων δὲ τῶν Ἐκδίκων τὸ βῆμα ἐλέγετο ἐκδικεῖον, καθὼς καὶ πρωτεκδικεῖον τὸ τ Πρωτεκδίκου, ὡς εἴρηται.

Διατὶ ἡ πρώτη συντὰς λέγεται συντὰς τῶν Ἐξωκατακοίλων.

Ἔπομαι ἀνωτέρω ὅτι συντε μόνον ἦτον ἐν τῇ πρώτῃ συντάδι Ὀφφικια, ὕστερον δὲ ζωετάγη λέ
τοῦτο καὶ ὁ Πρωτέκδικος, καὶ ἔγινεν ἓξ ὡς, ὅμως ὅλον συντὰς ὠνομάζετο, ἥτις ἐκάθητο καὶ ἐν τῇ ἱερᾷ Σιωδῷ, καὶ ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατριάρχου. ἐλέγετο δὲ καὶ συντὰς τῶν Ἐξωκατακοίλων.
„ ὅθεν ὁ Βαλσαμὼν ἐν τῷ περὶ τ Χαρτοφύλακος καὶ Πρωτεκδίκου, οὕτω λέγει. Ἐδέησε τοὺς τὰς ἐκ-
„ κλησίας ὀρθοτομήσαντας ὀρθοδόξοις ἡμῶν Αὐτοκράτορσι καταμερίσαι ἐκκλησιαστικὰ δίκαια ταῦτα
„ τοῦ συντε Σεκρέτων διαγῆ λογοθέτα, καὶ ἀναθεῖναι τῷ τούτων διοικητῇ Διακονητῇ. ὃ δὴ ἔδει μ'
„ τὸν Πατριάρχην οὕτως ἀγακλεῶς ἐν πάσι νυμφοστολήμενον περὶ σπουδαίων ἀσχολεῖσθαι, καὶ δίκην
„ χορτάσματα. ἔκτοτε γοῦν καὶ μέχρι τ νῦν παρὰ συντε τοῦ καθημένου τ Ἐξωκατακοίλων ἄρχοντος
„ φημὶ, ὡς ὑπὸ συντε αἰδήσεων διεξάγονται, ἤγουν τ μεγάλου Οἰκονόμου, τ μεγάλου Σακελλαρίου,
„ τοῦ μεγάλου Σκευοφύλακος, τοῦ Χαρτοφύλακος, καὶ τ Σακελλίου. καὶ ὁ Κύριος τοῦ καβά-

σκιαν

„ σιλων ἀποκείσει Ο᾽γδόη φησὶν, ἀπὸ μὲν παλαιᾶς παραδόσεως πρῶτος ἐστὶν ὁ μέγας Οἰκονόμος,
„ δεύτερος ὁ δὴ τ᾽ μεγάλης Σακέλλης, ἦγουν ὁ μέγας Σακελλάριος, τρίτος ὁ μέγας Σκευοφύλαξ,
„ τέταρτος ὁ χαρτοφύλαξ, πέμπτος ὁ δὴ τῆς μικρᾶς Σακέλλης, ἦγουν ὁ Σακελλίου. Καὶ ἕκτος ὁ
„ Πρωτέκδικος, οἵτινες καὶ Ε᾽ξωκατάκειλοι λέγονται. ἦσαν δὲ διττοὶ Ἱεροδιάκονοι, ὡς ὁ Κυροπα-
λάτης λέγει ἐν τῇ ἑορτῇ τ᾽ Σταυροπροσκυνήσεως, κεφ᾽. θ᾽. κατὰ δὲ τὸ πρῶτον οἱ Ε᾽ξωκατάκειλοι
„ Ἱερεῖς δυείσκοντο, ἔχοντες ἕκαστος Ε᾽κκλησίας, καὶ ὑπ᾽ αὐτοὺς Κλῆρον, ἀπὸ τοῦ καὶ τοὺς μεγάλους καὶ
„ ὑπερτίμους τῶν ἑορτῶν ἡμέρας ὄντος, ἑκάστου εἰς τὴν ἰδίαν Ε᾽κκλησίαν, ὁ Πατριάρχης σὺν εἶχεν
„ ὑπηρέτας ἐντίμους μεθ᾽ ἑαυτοῦ. τῶν Πατριαρχῶν δὲ τις ἠθέλησεν αὐτοὺς Διακόνους εἶναι, πρὸς τὸ
„ ὑπηρετεῖν αὐτῷ ἐν ταῖς τοιαύταις τῶν ἑορτῶν, ὃ δὴ καὶ πεποίηκεν. ὅθεν καὶ Διάκονοι ἀρχοντικοὶ
ἐλέγοντο ὡς Ἀρχοντίκια ἔχοντες. περὶ ὧν ὁ Καβάσιλας πρὸς τὸν Κύριον ἐρωτήσει τεταρτῃ λέγει,
„ τίνες προβιβάζονται εἰς τὸ ψηφίζεσθαι εἰς Ε᾽πισκοπάς; ὁ Πρωτοπαπᾶς καὶ οἱ μετ᾽ αὐτὸν Ἱερεῖς, ἢ
„ οἱ Διάκονοι οἱ ἔχοντες ἀρχοντικὰ ἐκκλησιαστικὰ Ο᾽φφίκια.

Ε᾽πιστῶντο δὲ ὅτι οὐ μόνον ὡς Ἱερεῖς, ἀλλὰ καὶ ὡς Ἀρχιερεῖς. διὸ καὶ Φαιλόνιον ἐφόρουν
ὡς καὶ ἐκεῖνοι, ὅμως ὄχι καὶ Ε᾽πιτραχήλιον. ὅθεν ὁ Κυροπαλάτης ἐν τῷ αὐτῷ ἐννάτῳ κεφ᾽.
τῆς Σταυροπροσκυνήσεως λέγει, ὅταν οὖν ὁ Πατριάρχης σφραγίζῃ τοὺς τοιούτους Ε᾽ξωκατακείλους,
„ ἦγουν ἢ μέγαν Οἰκονόμον, ἢ μέγαν Σακελλάριον, ἢ τινα ἕτερον ἐξ αὐτῶν, πρέπει αὐτὸν φορεῖν Φαι-
„ λόνιον ὡς καὶ πρότερον καθὸ Ἱερεὺς ἐφόρει, ὑμνεῖ καὶ Ε᾽πιτραχήλιον, ἀλλ᾽ Ὠράριον.

„ Καὶ ὁ Θεσσαλονίκης Συμεὼν περὶ τούτων λέγει, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν ἐν τῷ περὶ τῶν Ἱερῶν γε-
ροντικῶν κεφ᾽. ρξς᾽. στλ᾽. ρμα᾽. τοὺς μὲν σκευίτας τῶν Διακόνων, καὶ εἰς Ε᾽πισκόπων
κ᾽ τάξιν πηδᾶσι, καὶ Σταυροὺς μὲν ἔχουσιν ὑπὸ κεφαλὴν, κεῖται δὲ τελοῦσι, καὶ ὅλως ἡ τοιαύτη τάξις
„ καὶ τοῖς μεγάλοις ἐγκείνεται. καὶ πάλιν. οἱ καὶ ἐξαιρέτως χειροτονοῦνται κεῖται, τὸ θεῖον εἰς χεῖ-
„ ρας λαμβάνοντες Εὐαγγέλιον, ὃ τὸ μεῖζον ἐγχείρημα, καὶ ἐγγίζει τῷ Ἀρχιερεῖ, ἢ πρῶτοι
„ αὐτοῦ ὑπάρχουσιν ὑπηρέται.

Διατὶ δὲ Ε᾽ξωκατάκειλοι λέγονται, καὶ πόθεν τὸ τοιοῦτον ὄνομα νὰ ἐλήφθη, πολλὰ διαφωνοῦσιν
κέ ἐκεῖνοι ὁποῦ τὸ ἑρμηνεύουσι, καὶ τέλος πάντων μένει καὶ ἡ τοιαύτη γραφὴ ἀμφίβολον, ἢ καὶ
τοιαύτη ἐτυμολογίαν σχεδὸν ἄδηλον.

Τινὲς λοιπὸν γράφουσι τὸ τοιοῦτον ὄνομα διὰ τοῦ η, ἤγουν Ε᾽ξωκατακήλους. τινὲς δὲ διὰ τῆς
οι διφθόγγου, Ε᾽ξωκατοίκειλους. ἄλλοι διαιροῦσι τοῦτο λέξιν εἰς δύο μέρη, καὶ ταῦτα διττῶς,
ἤγουν ἔξω Κατάκειλοι, ἢ ἐξ Κατάκειλοι. ἀλλ᾽ ὅπου μία εἶναι ἡ λέξις, καὶ ὄχι διῃρημένη, φανερὸν
λ᾽ καὶ ἐκ τῆς παλαιᾶς χρήσεως, ἥτις ὡς ὑπὸ τὸ πλεῖστον μίαν ἐγνώρισε τοιαύτην λέξιν, καὶ ὄχι δύο.
καὶ ὅπου ἰδίως Κατάκειλοι μόνον χωρὶς τοῦ ἔξω. δὲν διόρισονται ἐν τοῖς παλαιοῖς. ἀλλ᾽ οὐδὲ ἐξ ἦτον
οἱ τοιοῦτοι Ε᾽ξωκατάκειλοι, διότι οὐ ἦτον τοσοῦτοι δὲν ἐλέγοντο τὸ ζώτερον Ε᾽ξωκατάκειλοι, ἀλλὰ
Ε᾽ξκατάκειλοι, καὶ μὲ πνεῦμα δασὺ, καὶ ὄχι ψιλὸν, τὸ ὁποῖον οὐδεὶς ἐφαντάσθη.

Ε᾽πειτα ἀπὸ τοῦ Πρωτεκδίκου μόνου πέντε ἦσαν εἰς αὐτὴν τὴν πεντάδα, ὅμως εἶχον τὴν τοιαύτην
λέ ὀνομασίαν, καὶ τοὺς ἔλεγον Ε᾽ξωκατακείλους ἀπὸ τοῦ Ξιφιλίνου, ὁποῦ τὴν ἑκαμνε ἐξάδα, ὡς
τὰ Τακτικὰ λέγουσιν.

Ε᾽μεινε λοιπὸν νὰ εἶναι μία λέξις, καὶ νὰ γράφεται ὡς εἴπομεν ἢ διὰ τῆς οι διφθόγγου, ἢ διὰ τοῦ η.
ὅσοι λοιπὸν τὴν γράφουσι διὰ τοῦ η, λέγουσιν ὅτι νὰ γίνεται ἐκ τοῦ κατάκηλος, τοῦτο δὲ ἀπὸ τὸ κα-
τακηλῶ, ὁποῦ σημαίνει τὸ θάλπω, τὸ καταπραΰνω. ὅθεν ὁ Η᾽σίοδος, πόντος ἀκάμων εὐ-
μή κηλος, ἤγουν ἥσυχος, πρᾶος. ἐκ τούτων οὖν ὠνομάσθησαν Ε᾽ξωκατάκηλοι, ὡς διοικοῦντες τὰς τ᾽
Ε᾽κκλησίας ὑποθέσεις, καὶ ἀμέριμνον, καὶ γαλήνιόν ἔχοντες τὸν Πατριάρχην ἐν τοῖς τοιούτοις πράγ-
μασιν, ἐπακολουθίζοντες εἰς ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει ὁ Βασιλικὸν, ὡς προείρηται, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἀσχο-
λῆται ὁ Πατριάρχης εἰς σκοτασίαν, καὶ ὕλων χορτάσματα. διὰ τοῦτο ἔπρεπε καὶ τοὺς
τοιούτους ἐκκλησιαστικοὺς Ἄρχοντας εἰς βοήθειάν του. ἀλλ᾽ ὅμως καὶ τούτη ἡ σύνοια φαίνεται ἀνακόλου-

θος.

θη, διόλε ἦτον χρεία νὰ λέγωνται πολλοὶ καὶ ἄλλοι Ἐξωκατάκηλοι, καὶ μάλιστα οἱ πλείονες πατελαρχικοὶ Ὀφφικιάλιοι ὡς ἀνακυφίζοντες τὸν Πατελαρχίαν εἰς πολλὰς ὑποθέσεις, καὶ ὄχι μόνον τοῦτο. Ἔπειτα καὶ ἡ ζημιὰ τῆς τοιαύτης λέξεως γραφομένης διὰ τοῦ η, εἶναι πολλὰ μακρὰ ἀπὸ τὴν ῥηθεῖσαν τοῦ Βαλσαμὼν σύνοιαν, ὅθεν ἔμεινε νὰ γράφεται καινότερον καὶ ὀρθότερον διὰ τῆς οι, διφθόγγου. πλὴν καὶ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον πάλιν βοιώλια αἰνίγματα καταφαίνονται. ε

Ἄλλοι λοιπὸν λέγουσιν ὅλοι τὸ Ἐξωκατάκηλοι νὰ δηλοῖ ἐξωκαταικοῦντες, ἐξωκοῦντες, ἐξωκατακέλλιες, καὶ ἐξωκαταικελλίες, ὡσὰν αὐλικαὶ ἀσχολίαι ἢ τῶν κατακελλίων, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχαν θέλημα νὰ κατοικοῦσι καὶ νὰ νυκτερεύουσιν ἔξω ἀπὸ τὴν αὐλὴν τοῦ Πατελαρχίου ὡς οἱ ἐξωκατάκελλοι, ὅθεν ἐλέγοντο καὶ καταικέλλιοι, ἢ τῶν πατελαρχικῶν συγκέλλων. διόλε αὐτοὶ καὶ εἶχον μεγάλην τιμὴν καὶ ἀξίαν οἱ ἐν τῇ πρώτῃ συντάξει, ὁποὺ ὑπῆρχον εἰς τὰ ἔξω τῆς Ἐκκλησίας πράγματα, καὶ ὄχι εἰς τὰ οἰκεῖα καὶ ἴδια τοῦ Πατελαρχίου ὡς οἱ Σύγκελλοι, οἵτινες καὶ κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθος, ἀποθνήσκοντος τοῦ ι
„ Πατελαρχίου, αὐτοὶ διεδέχοντο τὸν πατελαρχικὸν θρόνον. ὅθεν φησὶν ὁ Κεδρηνὸς, ἀνεπλήρωσε δὲ αὐ-
„ τοῦ τὴν πρὸς τὸν βασιλέα πρεσβείαν ὁ λεγόμενος παρ' αὐτοῦ Σερίφος, δύναται δὲ τοῦτο τὸ ὄνομα πρὸς
„ τὸν παρ' αὐτοῖς Χαλυφαὶ, ὅπερ ὁ παρ' ἡμῖν Σύγκελλος πρὸς τὸν Πατελαρχίου πάλαι. ἐκείνου γὰρ
„ ἀποθανόντος, ἐκεῖνος αὐθὶς εἰς τὸν ἐκείνου θρόνον ἐγκαθιδρύετο. καὶ ὁ Ζωναρᾶς βιβλίῳ γ', φη- ιε
„ σὶν. ἐκπεμφθεὶς δὲ κἀκεῖνος πρέσβυς πρὸς βασιλέα, ὃν ἐκάλουν ἐκεῖνοι Σερίφον, ὅτις δέ ἐστι
„ παρ' αὐτοῖς ὅπερ πάλαι ἐκεῖ παρ' ἡμῖν ὁ λεγόμενος Σύγκελλος. ὡς γὰρ ὁ Σύγκελλος, τοῦ Πα-
„ τελαρχίου θανόντος, εἰς τὸν ἐκείνου τρόπον ἀνεκαθίζατο, οὕτω καὶ ὁ Σερίφης τοῦ Χαλυφᾶ φθαρεί-
„ τος, τὸν τελευτήσαντα διεδέχετο. φαίνεται ὅμως πως νὰ εἶναι ἀνακεκλημένη αὕτη ἡ γνώμη, καὶ διὸπερ πλέον δικαιότερον ἐλέγοντο οἱ πρόσθεν Ἐξωκατάκηλοι, ἢ Ἐξωκατάκελλοι, ἢ κ'
Ἐξωκατακήλιοι ὡς ἐβιάσθησαν νὰ εἴπωσιν καὶ νὰ μεταφέρωσι καὶ οἱ ἑρμηνεῖς ταύτης τῆς γνώμης τὴν λέξιν αὐτὴν εἰς ταύτην τὴν προφοράν, παρὰ Ἐξωκατάκηλοι, ἔξω μόνον αὐθέλως νὰ εἴπωσιν ὡς λέγει ὁ Ῥομπέρτος εἰς τὰς ζημιώσεις τῆς Φλωρεντινῆς ἱστορίας τοῦ Σγουροπούλου, ὅπου ἠκολούθησε σφάλμα εἰς τὴν λέξιν ὑπὸ βαρβάρων, τὸ ὁποῖον αὐτὸ κατὰ εἰς τὴν ἀρχαιότητα, εἰς τὴν παράδοσιν, καὶ εἰς ὅλα τὰ διάφορα τακτικὰ ὅπου οὕτω γράφεται ἡ λέξις ἐξωκατάκηλοι, καὶ ἀκόμι ἔξω ἀπὸ τοῦτο, ἀνάγ- κε
κη ἦτον νὰ μὴ λέγωνται μόνον τοῦτοι οἱ σύτε, ἢ οἱ ἐξ τῆς πρώτης συντάξεως Ἐξωκατάκηλοι, ἀλλὰ καὶ ὅσοι ἄλλοι Κληρικοὶ Ὀφφικιάλιοι καὶ Ἄρχοντες ἔμφυον ἔξω τῆς πατελαρχικῆς αὐλῆς, τὸ ὁποῖον ποτὲ πικὰς μήτε εἶπε, μήτε ἔγραψε.

Ἄλλοι λέγουν, ὅλι ἐπειδὴ καὶ ἡ Κωνσταντινούπολις δὲν εἶναι εἰς ἐπίπεδον τόπον διόλου, ἀλλ' ἔχει καὶ λόφους, ὅθεν καὶ Ἐπάλοφος λέγεται, καὶ αἱ Ἐκκλησίαι ταύτης ἄλλαι ἦτον εἰς τὴν ὑπώρειαν λ'
τῶν λόφων, καὶ τεγγύρα εἰς αὐτὰς, ἄλλαι εἰς τὰς πεδιάδας, καὶ ἄλλαι εἰς αὐτὰς τὰς κορυφὰς τῶν λόφων, ὅθεν ἐκείνους τοὺς Ἱερεῖς ὅπου ἐκατοίκουν εἰς τὰς Ἐκκλησίας ἐκείνας ὅπου εὑρίσκοντο εἰς τοὺς λόφους, τοὺς ἔλεγον Ἐξωκαταικείλους, εἰς ἀντιδιαστολὴν τῶν ἐν τῇ κοιλάδι ὄντων, τοὺς ὁποίους τούτους Ἐξωκαταικείλους Ἱερεῖς ἕνας Πατελαρχικὸς τοὺς ἔταξεν εἰς τὸν ἐδικόν του Κλῆρον, ὅθεν ἔμεινε ἕως αὐτὴ ὀνομασία νὰ λέγωνται Ἐξωκατάκηλοι, καθὼς καὶ πρότερον. λε

Ὁ δὲ πολυμαθὴς Κορέτης γράφει, καθὼς ἀναφέρει ὁ Ἰησουίτης Ἰάκωβος Γρέτσερος εἰς τὰς ζημιώσεις, ὅπου κάμνει εἰς τὸ ιθ'. Κεφάλαιον τῆς Κυροπαλάτου, λέγει, ὅτι ὁ τόπος τῆς πατελαρχικοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἦτον εἰς τόπον κοῖλον, ὅθεν καὶ αἱ οἰκοδομαὶ του ἦτον εἰς κοίλην θέσιν, καὶ λοιπὸν ὅσοι Κληρικοὶ ἔμφυον ἐκεῖ πάντοτε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Πατελαρχίου, καὶ συνοδίαν, ὡς ἦτον οἱ Σύγκελλοι, καὶ ἄλλοι, ἐλέγοντο Κατάκοιλοι, ὡς εἰς κοίλην θέσιν οἰκοῦντες, μ'
ὅσοι δὲ ἐκατοίκουν ἐκτὸς τῆς πατελαρχικῆς αὐλῆς, καὶ μάλιστα οἱ πλουσιότεροι, καὶ ἐντιμότεροι τούτων, ἐλέγοντο Ἐξωκατάκηλοι, αὐ ὅμως καὶ τὴν γνώμην εἶναι ἀληθινὴ, ὡς τὸ ἐξετάζουν ὅσοι θέλουν νὰ ἐξιδοῦσιν ποῦ ἦτον ὁ πατελαρχικὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνος.

Εἰς ταύτας τὰς σκοτεινὰς καὶ διαφόρους ἐξηγήσεις, πλειοτέρου δικαίου μοῦ φαίνεται ἡ γνώμη ἐκείνων ὁποὺ

λέγουσιν

λέγωσιν, ὅτι Ἐξωκατάκοιλοι ὠνομάζοντο οἱ τῆς πρώτης πενταύδος, ὡσαὐτὸ καὶ ἐν ταῖς Συνελεύσεσι, καὶ ἐν ταῖς Συνόδοις, ἐκάθηντο εἰς ὑψηλοτέρους τόπους παρὰ τοὺς λοιποὺς καὶ Κληρικοὺς καὶ Ἀρχιερεῖς, ὅθεν ὁ Συγκρότωνος ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῆς Φλωρεντινῆς Συνόδου πράξει, δ'. κεφ'. λ'. „ λέγει, οἱ πρῶτοι τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας οἱ Σαυροφόροι, οἱ καὶ Ἐξωκατάκοιλοι ὀνομαζόμενοι, „ εἶχον τάξιν καὶ ἐν καθέδραις εἴτε συνοδικαῖς, εἴτε κελλικαῖς, καὶ ἐν σάσεσι, & ἐν συλλόγοις, ἵν „ ᾖ πλησίον τῶ Πατριάρχου δύνασκωνται, ἦσαν δὲ πέντε καὶ ὁμοταγεῖς καὶ ὁμόψυχοι, ὡς πέντε αὐθή- „ σεις τῶ Πατριάρχου, διὸ & ἀπὸ τῶν Ἀρχιερέων ἐκάθηντο, καὶ ἀποκαθήμενοι τῆς Συνόδου ἐσημειώ- „ μίζοντο, ἐν ἰσοπεδίοις ἴσως καθήμενοι, τῶν Ἀρχιερέων μόνον ἐν σκάμνοις θρονοειδέσι καθημένων, „ μᾶλλον δὲ τῶν Μητροπολιτῶν.

ι' Περὶ αὐτῶν οὕτω λέγει καὶ ὁ Γερμανὸς Δημητριεὺς ἀπὸ τῆς Λειτουργίας τοῦ Πατριάρχου, καὶ ἀπὸ τῶν „ Χειροτονιῶν. μετὰ τούτους ἀποκαλεῖ (ὁδηγὸς δ' ἀκολουθίας) τοὺς Ἀρχοντας τῆς Ἐκκλησίας, οἵτινες ἐρχό- „ μενοι κατὰ τάξιν, καὶ κατὰ ζυζυγίαν ἀποκωμῶντες, οἱ μὲν Ἐξωκατάκοιλοι κάθηνται ἐν τοῖς βαθ- „ μίσι τῆς ἀναβάθρας, ὁ δὲ Πρωτονοτάριος & ὁ Λογοθέτης ἀνέρχονται καὶ ἵστανται ἑκατέρωθεν τοῦ „ Πατριαρχικοῦ θρόνου, οἱ δὲ λοιποὶ ἵστανται κάτω μετὰ τὴν ἀναβάθραν ἐξ ἑκατέρου μέρους, εἶτα προ- „ κέλευσμα καλεῖ τοὺς Ἀρχιερεῖς, οἵτινες ἐρχόμενοι μετὰ φαινολίων λευκῶν, καὶ ἀποκωμῶντες κατὰ ζυζυγίαν, „ κάθηνται ἐν τοῖς ἀποδεδειγμένοις θρόνοις, καὶ τελευταῖον καλεῖ τὸν Ὑποψήφιον.

Αὐτὰ ὅτου εἰπαμεν ἄγει τοῦ νῦν εἶναι δυνατὸν νὰ ζημειώσῃ τινὰς περὶ ταύτης τῆς ἀσαφοῦς λέξεως, καὶ αὖ εἰς τινὰ δοκῇ φανῇ μήτε κανένα ἁρμόδιον, μὲ χαροποιὸν πρόσωπον τοῦ λέγοντος, ὅ- „ τι & ἂν εἶναι ἡ λογιότης του, λέξον ἀριθμολογητέχνης σὺ δὲ τοῦτ' ὀπίσω.

ια' Περὶ τοῦ Ἀρχιδιακόνου.

„ Μετὰ τοὺς ἁ. πενταύδα, ἀκόλουθον ἦτον νὰ εἰπῶμεν περὶ τῆς δευτέρας, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ Ἀρχι- Ὀφφί, ἤ „ διάκονος ἐγίνετο ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν τῶν Ἐξωκατακοίλων, ἁρμόδιον εἶναι νὰ εἰπῶμεν ἐνταῦ- Ἀρχιδιακόνου θα περὶ τούτου, αὖ καλὰ καὶ δὲν καταγράφεται εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἀρχοντίκια.

ιβ' Περὶ τούτου λοιπὸν λέγει ὁ Κυροπαλάτης ἐν τῷ περὶ ἑρπροφορίας βασιλέων κεφαλαίῳ, ιζ'. ἀριθμῷ, λή. „ ὅτι εἰς μὲν τὸ παλαιὸν εἶχε τὴ ἡ Ἐκκλησία Ἀρχιδιάκονον, (ὡς καὶ ἡ Βασιλεία δη- „ λονότι) νῦν δὲ ὐδαμῶς, ἀλλ' ἔχει τοῦτον ὁ Κλῆρος τοῦ Βασιλέως, τὸν ὁποῖον καὶ ἐπροβάλλει, ὁ Βα- „ σιλεὺς δηλαδὴ, ἀπὸ τὴν τάξιν τῶν Ἐξωκατακοίλων, ὡς ἐνδοξοτέρων τῶν ἄλλων ὄντων, καθὼς „ & ὁ αὐτὸς Κυροπαλάτης λέγει εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς Σταυροπροσκυνήσεως.

„ Περὶ τούτου λέγει ὁ Κύπριος ἐν τῇ ἐννάτῃ ἀποκρίσει πρὸς τὸν Καβάσιλαν. τὸ Ἀρχιδιακονικὸν Ὀφ- λ' φίκιον οὐκ ἔστιν Ἀρχοντίκιον, οὐδὲ ἐκ φιλοτιμίας ἀρχιερατικῆς ὥσπερ τὰ Ἀρχοντίκια, πρι- „ φορᾶς δὲ πολλῶν ἡλίων ζυμπέρασμα, διὸ καὶ ἀπὸ χρόνου & ἰδίου κάτου δώρημα, ὁ Ἀρχιδιάκονος „ ἔχει τὴν ὑπεροχὴν ὅπου πάντων τῶν Διακόνων, εἴτε ἀρχοντικίοις ἐσωσοῦν τελείως, εἴτε μὴ, εἴτε „ τοῦ Ναοῦ & τοῦ ἁγίου Βήματος, & ἐν τῇ μεταλήψει τῶν Θείων Μυστηρίων. λέγει δὲ ὅτι οὐκ ἔστιν Ἀρχον- τίκιον, ἐπειδὴ μήτε Σεκρέτον εἶχεν, μήτε οἰκονόμια ἐν λόγῳ τοῦ δίδοτο Ὀφφικίῳ ὑποθέσεις ὀκ- λε κλησιαστικὰς, ὡς οἱ Ἄρχοντες τῶν λοιπῶν Ὀφφικίων. ἀλλ' ὅτε ἐγίνετο ἀπλῶς ἐκ φιλοτιμίας ἀρχιερατικῆς, ὥσπερ τὰ Ἀρχοντίκια, ἐπειδὴ καὶ ἀχρὸ τυχὸν ἐγίνετο Ἀρχιδιάκονος, ἀλλ' ἐκεῖ- νος ὅπου πολλῶν ἐτῶν ἀπλῶς Διάκονος ὤν, ἦτον εὐδήμων & τελείων ἀκριβὴς τῶν ἐκκλη- σιαστικῶν τάξεων καὶ ζυνηθειῶν, καὶ μάλιστα τῶν βασιλικῶν & πατριαρχικῶν, διὸ καὶ ὡς χρόνου καὶ ἰδίου κάτου δώρημα, & ὄχι ἐκ φιλοτιμίας ἀρχιερατικῆς, εἶχε τὴ τὴν ὑπεροχὴν πάντων τῶν Διακόνων.

μ' Ἐγίνετο δὲ ὕστερ, ὡς εἴρηται, παρὰ τοῦ βασιλέως ἀπὸ ἐκείνους ὅπου ἦτον εἰς τὴν πρώτην πενταύδα, ἤτοι ἀπὸ τοὺς Ἐξωκατακοίλους, καὶ τοῦτο μὲ εὔλογον τρόπον, διότι ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς προετιμᾶτο ἁπλῶς πάντων τῶν Διακόνων, καὶ ἀκολούθως καὶ αὐτῶν τῶν Ἐξωκατακοίλων, ὡσαὐτὸ ἦτον & αὐτοὶ Διάκονοι, διὰ τὸ ἀπέρασχον καὶ τὸ εἰρμικὸν, καὶ τὸν λόγον τοῦ καθήκοντος καὶ τοῦ πρέποντος, διὰ ἐπροβιβάζετο εἰς τοιαύτην ὑπεροχὴν ἀπὸ ἐκείνους ὅπου ἦτον ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν ἄλλης ὑποδεεστέ-

ρας

ρας τῆς πρώτης τάξεως, ὅπου ἐκείνην ἀπαιτεῖται τῶν Ὀφφικίων τὴν πρώτην τάξιν καὶ ἔξεις νὰ τὴν ἀπαιτῇ ὑποδεέστερος τῶν τοιούτων καὶ τοιουτοτρόπων, ἀλλ' ἀπὸ αὐτὸ τὸ πρῶτο τάξιν, καὶ διὰ τοῦτο λοιπὸν πάντοτε ὁ Α'ρχιδιάκονος ἐψηφίζετο ἕνας ἀπὸ ἐκείνους ὁποὺ ἦτον εἰς τὰ Ὀφφίκια τῆς πρώτης τάξεως. Ὅτι εἶχε καὶ τοιοῦτον νὰ φορῇ Φαιλόνιον ἐν τῷ Παλατίῳ, καὶ μόνον τὴν ἡμέραν τὴν Σταυροπροσκυνήσεως, καὶ ὄχι ἄλλο τι, ὡς λέγει ὁ Κυροπαλάτης κεφαλαίῳ ἐννάτῳ, ἐπειδὴ καὶ ἦτον ἀπὸ τοὺς Ἑξακαβαλλάριους, οἱ ὁποῖοι ἐφόρουν Φαιλόνια, ὡς ἐν ἐκείνοις εἴπαμεν. Τὰ δὲ Τακτικὰ βεβαιοῦσι τοῦτο λέγοντες, ὁ μέγας Α'ρχιδιάκονος, καὶ ὁ δεύτερος τῶν Διακόνων, ὑπάρχουσι μὲ τῶν Α'ρχοντικίων τὴν μεγάλης Ἐκκλησίας, ἀλλ' Ὀφφίκια εἰσὶ καὶ μόνα. καὶ ἄλλα χρυσᾶ τῶν δεκαπέντε Ὀφφικίων καὶ Κληρικάτων τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας, διώρισαν οἱ ἀγιώτατοι Πατριάρχαι Α'ρχοντίκια μικρὰ εἰς ὑπηρεσίαν τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας, ὁ δὲ μέγας Α'ρχιδιάκονος καὶ ὁ δεύτερός του ὄχι εἶσιν Ὀφφίκια. καὶ ὅπου ὁ μέγας Α'ρχιδιάκονος, ὅταν λειτουργῇ ὁ Α'ρχιερεύς, λέγει τὸ Εὐαγγέλιον.

Τοῦτο τὸ Ὀφφίκιον ἐστάθη ἐντιμότερον εἰς τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν παρὰ εἰς τὴν Ἀνατολικήν, διατὶ εἰς τὴν παλαιὰν Ρ῾ώμην ὁ Α'ρχιδιάκονος δὲν ἦτον ἁπλῶς πρῶτος μόνον τῶν Διακόνων, ἀλλὰ καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἐπειδὴ ἔκειντο καὶ ἀντιπροσωπεύοντο τοῦ Ἐπισκόπου Ρ῾ώμης, καὶ καθὼς τὸ πάλαι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, οἱ Σύγκελλοι, ἀποθνήσκοντος τοῦ Πατριάρχου, αὐτοὶ ἐδιαδέχοντο τὸν πατριαρχικὸν Θρόνον, ὕστως εἰς τὴν παλαιὰν Ρ῾ώμην, ἀποθνήσκοντος τοῦ Ἐπισκόπου Ρ῾ώμης, ὁ Α'ρχιδιάκονος ἐδιαδέχετο τὸν Θρόνον τῆς Ρ῾ώμης. κατὰ τοῦτο τὸ ἔθος ὁ Ναυάτος μὲ τὸ νὰ ἦτον Α'ρχιδιάκονος τῆς πρεσβυτέρας Ρ῾ώμης, ἤλπιζε νὰ γένῃ διάδοχος τοῦ Πάπα Κορνηλίου, μὲ κανονικὸν δίκαιον, τὸ ὁποῖον διὰ νὰ τὸ ἐμποδίσῃ ὁ Κορνήλιος, τὸν ἐχειροτόνησε πρεσβύτερον. τὰ λόγια δὲ εἶναι τοῦ Εὐλογίου πατριάρχου Α'λεξανδρείας, βιβλίῳ ε'. κατὰ Ναυάτου, τὰ ὁποῖα ὕστως ἀναφέρει ὁ Φώτιος ἐν τῇ Μυριοβίβλῳ. λέγει δὲ αὐτὸς τὸν Ναυάτον, χειροτονούντος Κορνηλίου Ρ῾ώμης, τὸν πρῶτον βαθμὸν τῶν Διακόνων ἔχειν λαβόντα παρὰ Κορνηλίου, εἶναι δὲ τοῦτο θεσμὸν τῇ Ἐκκλησίᾳ Ρ῾ωμαίων, τὸν Α'ρχιδιάκονον, τελευτῶντος τοῦ Ἐπισκόπου, εἰς τὸν τοῦ Ἐπισκοπικοῦ ἀποχειροτονεῖσθαι Θρόνον. τὸν δὲ Κορνήλιον θεία ἐμπνεύσει τὸ φιλαρχον καὶ νεοτεροποιὸν ἀνάξιον τοῦ τηλικούτου ἀξιώματος διορθοῦσθαι, εἰς πρεσβυτέρους χειροτονήσαντα μεταπαξαι, τὴν πάροδον αὐτῷ τὴν εἰς τὸν Α'ρχιερατικὸν Θρόνον Ρ῾ώμης παντελῶς ἀποκλείσαντα.

Ἀπὸ δὲ τὰ λόγια ὁποὺ λέγει ὁ Κύπριος, ὅτι ἐκ φιλοτιμίας Α'ρχιερατικῆς ἐνδέχεται νὰ ὑπολάβῃ τινὰς, πὼς τὰ ἄλλα Ὀφφίκια πλὴν τοῦ ἀρχιδιακονικοῦ Ὀφφικίου ἔχει ἐξουσίαν ὁ Πατριάρχης ἐκ φιλοτιμίας Α'ρχιερατικῆς νὰ τὰ μεταχειρίζεται ὡς βούλεται. ὅμως τοῦτο δὲν ἐννοεῖται ἀπολύτως, ἀλλὰ μὲ διορισμοῦ, ἂν καλὰ καὶ φαίνεται πὼς ἐν τῇ ἐξουσίᾳ καὶ ἀδείᾳ τῶν Πατριαρχῶν καὶ τῶν λοιπῶν Ἐπισκόπων ἦτον νὰ προβιβάζωνται τὰ ἐκκλησιαστικὰ Ὀφφίκια, δηλαδὴ νὰ προαναβιβάζωσιν ἕνα ἔλαττον Ὀφφίκιον εἰς ἄλλο μεῖζον, ὡς ἔκαμε ὁ Ξιφιλῖνος εἰς τὸν Πρωτέκδικον, καὶ προέτι νὰ προβιβάζωσιν ἐκκλησιαστικοὺς Α'ρχοντας κατὰ προκοπὴν εἰς μείζονα τόπον, καὶ ὄχι κατὰ τὴν τάξιν τῶν ἱερῶν βαθμίδων, ἤγουν ἀπὸ Σακελλαρίου ὄχι εἰς Χαρτοφύλακα, ἀλλ' εἰς μέγαν Σακελλάριον, ἢ μέγαν Οἰκονόμον, ἂν καλὰ λέγω καὶ τοῦτο νὰ φαίνεται ἐκ τῶν λόγων τοῦ Κύπριος, ὅμως πρέπει νὰ ἐννοῆται τοῦτο ὄχι ἁπλῶς καὶ ἀπολύτως, ἀλλ' ὡς εἴρηται μὲ διορισμοῦ, ἤτοι διὰ τῆς ἐξουσίας τῶν ἱερῶν κανόνων, καὶ δι' ἀλόγους αἰτίας. Τὸ πρῶτον τὸ βεβαιοῖ ὁ Βαλσαμὼν ἐν τῷ λς'. κανόνι τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου, ταῦτα λέγων.

„ Σημείωσαι ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικὰ Ὀφφίκια, ἤγουν τὰ Α'ρχοντίκια, ὄχι εἰσὶ τῆς ἐξουσίας τῶν μ'
„ Ἐπισκόπων, ὡς τινες λέγουσιν, ἀλλὰ τῆς τῶν κανόνων αὐθεντίας καὶ φιλοτιμίας, ὥσπερ καὶ
„ τὰ τῶν λοιπῶν Χαρισμάτων δίκαια, ἤγουν τῶν Ἱερέων, τῶν Διακόνων, καὶ τὰ λοιπά. εἰμὴ γὰρ τοῦτο
„ οὕτω, ὄχι ἂν μὲ διαφόρου, ἤγουν ἐξ ἀπειθείας, ἐξέπιπτον ὄχι τῶν οἰκείων βαθμῶν οἱ Κληρικοὶ,
„ ἀλλ' δικαίρως, ἀκαίρως, καὶ ὅτε ἐβούλοντο οἱ Ἐπίσκοποι τοῦτο γένεσθαι. τὸ β'. βεβαιοῖ ὁ αὐτὸς

Κύπριος

Κύπρος, τοιαῦτα λέγων ἐν τῇ αὐτῇ ὀγδόῃ ἀποκρίσει πρὸς τὸν Καβάσιλαν.

„ Τοιαύτην μὲν ἦν ἡ παλαιτέρα παράδοσις εἶχε τὴν τῶν Ἀρχοντικίων τάξιν. (ἦσαν δὲ ἐρω-
„ τήσεις περὶ τῆς τάξεως τῶν Ὀφφικίων ποίῳ πρῶτος, ποίῳ δεύτερος, καὶ ποίῳ τέταρτος) ὅπ
„ δὲ αὐτῶν σφραγῖδες τοῦ θελήματος τῶν Ἀρχιερέων ἐξήρτηνται, διάφοροι δὲ εἰσὶ καὶ ταῖς γνώμαις καὶ
ε ταῖς ὁρέξεσιν οἱ Ἀρχιερεῖς, τοῦτο χάριν ζωγραφῆσαι ἡ τάξις ἡ παλαιά, καὶ ἀντεῦθεν ἡ δὲ ἡ τάξις τῶν
„ Ἀρχοντικίων ὅπου τῆς ἱδρύσεως ἔμεινεν, ἀλλὰ μετακεκίνηται, καὶ τοῖς ἀρχιερεῦσι δοκεῖν. ἡ σύγ-
„ χυσις δὲ αὕτη ἐν τοῖς πλείοσι τούτων, ὡς νόμος λοιπὸν ἐπεκράτησεν. Οἵτε δὲ ἐν τούτοις δυείσκον
„ τινὲς μέτοχοι ὄντως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς, τὰ μὲν τῆς ὑπερεχούσης τάξεως Ἀρχοντίκια, ὅπ
„ τῆς οἰκείας μένειν ἐῶσι καταστάσεως, ἢ ἱδρύσεως, τὰ δὲ τῆς δευτέρας εἰ καὶ μεταπηδῶσιν, ὅμως
ί ὑγιοῖς δυλόγοις αἰτίας τοῦτο ποιοῦντες καταλαμβάνονται, ἢ ὀρεπτικῶς δηλονότι πεμφθέντες, ἢ λόγον, ἢ
„ ἄλλην ἐπαναγκαίαν ἐνέργειαν, οἱ γεμίζουσι πανταπάσι πείρας ἀμέθεκτοι καὶ ἀνεπιγήμονες, τὰ ἄνω
„ κάτω ποιοῦντες δυείσκονται, καὶ ἡ Παροιμία τούτοις ὁμόσολος, ἄνω ποταμῶν χωρεῖν λέγουσα τὰς
„ πηγάς, καὶ τὰ παρὰ Ἰουδαίοις δευτερόπρωτα Σάββατα, καὶ παρὰ τοῖς δεινοῖς σοφισταῖς τὰ πρωθύ-
„ στερα. χρεὼν οὖν ἐμοὶ δοκεῖ, τοῖς πολλοῖς ἔθεσιν ἀναντιρρήτως ἀκολουθεῖν, εἰ δέ τι καὶ καινοτομεῖν
ί ἀνάγκη ἐν τούτοις, ἐξ ὁμολόγων αὐτῶν, ἀλλ' οὐκ ἰδιοθελημάτων ἰδίων τοῦτο ποιεῖν. Καὶ ἔτι ἐν τῷ
ἰδίῳ λς'. κανόνι τῆς Καρθαγένης Συνόδου ὁ Βαλσαμὼν λέγει.

„ Σημείωσαι ὅτι πρὸς μείζονας τόπους μετακινεῖν τοὺς Κληρικοὺς ἐνεδόθη τοῖς Ἐπισκόποις, ὁμοῦ καὶ
„ πρὸς ἡδονάς, ὥσπερ ὑδὲ ὑβρίζειν καὶ ἀτιμᾶν αὐτοὺς διὰ τὸ συγχέειν τὰς τάξεις τῶν Ἱερῶν
„ Βαθμίδων, ἢ τὸν χθὲς γεγονότα ἴσως Ἄρχοντα διὰ πλουσιωτέρους εἰς μείζονα τόπον καθίσαι.

κ' Ἔτι ἀπὸ τὰ ἴδια λόγια τοῦ Κύπρου καὶ τοῦτο εἶναι φανερὸν, ὅτι ὁ Ἀρχιδιάκονος ἀληθινὰ ἔχει τὴν ὑπεροχὴν πάντων τῶν Διακόνων, οὐχὶ ὅπλως, ἀλλ' ἐν τῷ Ναῷ, καὶ ἐν τῷ ἁγίῳ Βήματι, καὶ ἐν τῇ μεταλήψει τῶν θείων Μυστηρίων, ὁμοῦ καὶ ὅπου, διότι εἰς τὰ ὅπου οἱ Ἐξωκατάκοιλοι εἶχον τὴν ὑπεροχὴν πάντων, καὶ ἐθεωκάθηντο, ὡς εἴπομεν, ἢ αὐτῶν τῶν Ἀρχιερέων· μάλιστα δὲ μήτε ὅπλως πάντων τῶν τυχόντων Διακόνων εἰς τὰ ὅπου ἐθεωκάθηντο, ἐπειδὴ καὶ ἀναμεταξὺ
κε εἰς τοὺς τοιούτους ὡς ὑπὸ τὸ πλεῖστον καθὼς εἰς τοὺς λοιποὺς Βαθμοὺς ὅπου δεῖ εἶχον διακριτικὴν πρωτοκαθεδρείαν, ἐφυλάττετο τὸ δίκαιον τῶν θεσπεσιδυσμένων, καὶ τῆς πρωτοψηφίας. ὅθεν ἐκεῖνοι ἐθεσπιμοῦντο ὅπου ἐχειροτονοῦντο καὶ θέτερον τῶν ἄλλων, καὶ ἦσαν μείζονες ἢ κατὰ τὴν ἡλικίαν. Διὰ
„ τοῦτο ὁ ῥηθεὶς Κύπρος ἐπαῦτα ὑπέφερε μὴ τὰ εἰρημένα περὶ τοῦ Ἀρχιδιακόνου. Τὸ δὲ διὰ πτυκίων
„ πθεύειν γυναῖκας κἂν Ὀφφίκια ἔχωσιν, ἐσαῦτο τῶν θεσπεσιδυσμένων, πάντως ἀνύνδεκτον ὡς καὶ
λ' θεοδήλως ἄδικον. ἡ μὲν τάξις καὶ στάσις τῶν Εἰσόδων τῶν Διακόνων, τῷ χρόνῳ ῥυθμίζεσθαι καὶ σημείζεται,
„ καὶ ἔστιν ἀμεταβίβαστος, δρκεῖ δὲ τοῖς ὕστω θεθιμωμένοις τὸ, ἱερουργοῦντος τοῦ Ἀρχιερέως, ἐν τῇ εἰσόδῳ
„ καὶ ἐν τῇ μεταλήψει, τηνικαῦτα μόνον θεσπιᾴδειν τῶν θεσπεσιδυσμένων, ὑδὲ ἄλλο τι, ἢ ὅπ Ἀρ-
„ χοντικίοις τετιμῶνται, χωρὶς δὲ τοῦ Ἀρχιερέως, ὑδέποτε ὑδαμοῦ ταύτης τῆς θεσπιμήτεως ἀπολαύ-
„ σουσιν, εἰ μὴ ἢ δὲ Ἀρχοντίκια ἔχουσιν, ὑπερβάλλον τὸ ἄδικον. εἰς τί μὴν ἀπλοῦς Διάκονος ἕτερος
λε θεσπιμηνήσεται ἁπλοῦ Διακόνου θεσπεσιδυσμένου; πλὴν εἰ ἀγαπᾷ τὴν ἀδικίαν ὁ θεσπεσιώτατος, ἢ τοῦτο
„ θεράπειαν ἀλογίστως σὺν ὑπερέφεται, ἀλλ' εἰς τοῦτο λόγος ἐδεῖ, ὥσπερ ὑδὲ φωνὴ ἐπαδόντων εἰς
„ Ἀπωστόλους ὦτα, καὶ τὸ Φαλτῳδούμενον. Διὰ νὰ χρειάσωμεν δὲ τὰ λόγια τοῦ Κύπρου καθαρώτερον,
εἶναι χρεία νὰ ἐξετάσωμεν ὅλα τὰ παλαιὰ Θρόνοι τῶν Ἐκκλησιῶν, δὲν ὠφέλησαν ποῖος νὰ εἶναι πρῶτος,
ποῖος δεύτερος, ἢ καθεξῆς, καθὼς ὕστερον ὑπὸ τὴν χειροτυπώσεως παρὰ τοῦ βασιλέως
μ' Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, ἢ ἢ θεσπτύπωσε. ὅθεν αἱ Ἐπισκοπαὶ ἦσαν πᾶσαι ἰσότιμοι, καὶ δὲν εἶχαν διαφοράν
εἰς τὴν τοῦ Θρόνου τιμήν. πλὴν διὰ νὰ εἶναι τάξις ἀκαμπτεστέρα εἰς τὰς Ἐπισκόπους ἢ εἰς τὰ λοιπὰ
ὁμοίως Ἐκκλησιαστικὰ πράγματα, ἐκεῖνος ὅπου ἐχειροτονεῖτο θέτερον ἐθεσπιμᾶτο ὑπὸ ἐκεῖνον ὅπου
ἐχειροτονήθη ὕστερον, ἢ εἰς τὰς καθέδρας καὶ εἰς τὰς λοιπὰς κανονικὰς ζητήσεις, καθὼς διαλαμ-
βάνει σαφῶς ὁ ωθ'. κανὼν τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου, ὅσον ὅμως εἰς τὰς Ἐπισκόπους ἔμεινε τοῦτο τὸ

δίκαιον τ πρωτοκλησίας λόγον, ἀφ' ὧν ὡς εἰρηϰ, ἔγινεν ἡ διατύπωσις τ τάξεως τῶν Θρόνων, ἐφυλάττετο ὅμως ϰ ἐνεργῶσιν εἰς τὰ λοιπὰ ἐκκλησιαστικὰ τάγματα, ὡς ὅμως τῶρα δὲν φυλάττεται τελείως, ἢ ὀρθότερον νὰ εἰπῶ, μήτε ὅλως γνώσκεται ἢ τοιαύτη ζωήθεια, ἄλλοι ἔγραψαν τὸ αὐτὸν, ἐγὼ λόγου νὰ θαυμάζω, ὡς ϰ ὁ Βαλσαμὼν εἰς τὸν ἴδιον ῥηθέντα κανόνα θαυμάζει, διὰ τὸν βαθμὸν τῶν ἐκκλησιαστικῶν Ἀρχοντικίων.

Τὸ Ἀρχιδιάκονος αὐ καλὰ ϰ τὸ αὐτὸ ζημαίνει μὲ τὸ Πρωτοδιάκονος, ὅμως ἡ χρῆσις γνωρίζει διαφοράν, διότι ὁ πρῶτος τῶν Πατριαρχῶν ϰ τῶν Μητροπολιτῶν Διάκονος, λέγεται Ἀρχιδιάκονος, ὁ δὲ πρῶτος ἐν ταῖς Λαύραις ϰ τοῖς Κοινοβίοις Διάκονος, λέγεται Πρωτοδιάκονος. „ ἐν τῇ τρίτῃ πράξει τ ἁγ. Μηνᾶ ἱερομάρτυρος ἐν Κωνσταντινουπόλει ζωόδ. ϰ εἰσελθόντες ἐν τῷ „ δικτυείῳ οἴκῳ τοῦ ἁγίου Μοναστηρίου, εὗρομεν ἐκεῖσε δύο λαβεσάτους μοναχοὺς αὐτοῦ, ἐν οἷς ὢν ϰ ὁ „ Προκόπιος ὁ Εὐλαβέστατος μοναχὸς ϰ Πρωτοδιάκονος, ὁ δὲ Θεοδώρητος βιβλίῳ ι. κεφ. κ'. „ ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ φησὶ, ϰ τοῦ χοροῦ τῶν Διακόνων ἡγούμενος.

Περὶ τοῦ δευτερεύοντος τῶν Διακόνων.

Ο' φφί, ϰ Δευτερεύοντες τ Διακόνων.

Ἔπεμψε ἀνωτέρω ὅλκ ὁ Ἀρχιδιάκονος ϰ ὁ Δευτερεύων δὲν πάσονται μὴ τῶν Ἀρχοντικίων τ μεγάλης Ἐκκλησίας, ἀλλ' εἶναι Ο' φφίκια μόνον. πλὴν ὁ Κύριος ἐν τῇ ὁγδόῃ ὁμοιώσει φθὸς ἰϛ τὸν Καβάσιλαν, τὸν δευτερεύοντα τοῦτον τῶν Διακόνων πάπιε δωδέκατον εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν Ἀρχοντικίων, ἴσως ὅτι ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις εἰς τοιαύτην τάξιν εὑρίσκετο, ϰ ὁ Κυροπαλάτης τὸν ἀριθμεῖ τελευταῖον τ ἕκτης ωκτάδος. ὅτι λοιπὸν λέγεται δεύτερος ὄχι φθὸς τοὺς λοιποὺς Διακόνους ἀναφερόμενος, ἀλλὰ φθὸς τὸν Ἀρχιδιάκονον, ὡς ϰ ὁ δευτερεύων τ Ἱερέων λέγεται δεύτερος ἀναφερόμενος φθὸς τὸν Πρωτοπαπᾶν, ϰ ὄχι φθὸς τοὺς λοιποὺς Ἱερεῖς. λοιπὸν ϰ κ' „ φθὶ τοῦτο ταῦτα λέγει ἐν τῇ ῥηθείσῃ ὁγδόῃ ὁμοιώσει ὁ Κύριος. ἡ φθοχείρησις δὲ τοῦ δευτερεύοντος „ τῶν Διακόνων οὐχ ἁπλῶς γίνεται, ἀλλὰ κατ' ἐκλογήν. δεῖται γὰρ τὸ τοιοῦτον Ο' φφίκιον ἀνδρὸς „ ἱκανοῦ ϰ ὑπομονητικοῦ εἰς τὸ ἀκριβῶς ἀμέμπτως τὰς ἁρμοζούσας τούτῳ διακονίας. αὐτοῦ γὰρ ἔστιν ἡ κατὰ „ τὴν εἴσοδον εὐφημία τῶν Βασιλέων, ϰ τῶν Ἀρχιερέων, τὸ ἐν ταῖς λιταῖς βαστάζειν τὸ Εὐαγγέλιον, „ ϰ τὰς ἐν αὐταῖς Συναπτὰς ϰ Αἰτήσεις ποιεῖν. τὸ ὅλον Ἀρχιδιακόνου διδόναι καιροὺς τοῖς ἐν τῷ κε „ Ἁγίῳ Διακόνοις, ϰ ἄλλα ἅπερ τούτοις ὑστερήματα ἀκριβῶ. ϰ τοῦτο γοῦν ϰ λέγεται δευτερεύων, οὐχ ὅλκ δευτερεύει ἐν τῇ τάξει τῶν Διακόνων.

Ο' αὐτὸς λοιπὸν ἦτον εἰς τόπον Ἀρχιδιακόνου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὁπόταν ὁ πατριαρχικὸς Κλὴρ ϰ δὲν εἶχον Ἀρχιδιάκονον, ἀλλὰ μόνον ὁ βασιλικός. ὁ αὐτὸς ϰ ἐν τῷ χερουβικῷ ὕμνῳ ἐθυμία τὸν Βασιλέα, ϰ τὸ Μνησθείη Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ κράτους τ βασιλείας ὑμῶν ἔλεγεν, ὡς φησιν ὁ Κυροπαλάτης ἐν τῷ περὶ ἐφηφορείας Βασιλέως, κεφαλαίῳ δεκάτῳ ἑβδόμῳ, ἀριθμῷ τεσσαρακοστῷ, στιχίδι ἑκατοστῇ εἰκοστῇ πέμπτῃ. λ'

ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΕΝΤΑΣ. λε

Ο' Πρωτονοτάριος. Ο' Λογοθέτης.
Ο' Καντηλάπτης. ἢ Καντηλάνης. ἢ Κασηλάνης.
Ο' Ῥέφερενδάριος. Ο' Γραμματογράφος.

Περὶ τοῦ Πρωτονοταρίου. μ'

Ο' φφί, ϰ Πρωτονοταρίου.

Τοῦτο τὸ ὄνομα εἶναι ζωθετον ἀπὸ τοῦ πρωτος ἑλληνικοῦ ὀνόματος, ϰ τοῦ νότα λατινικοῦ. τὸ ὁποῖον αὐ καλὰ ϰ νὰ εἶναι πολυσήμαντον, ἀρκεῖ ὅμως ϰ τὸ παρὸν νὰ ἀποδώσῃ ἐκεῖνα ὁποῦ ζωτείνουσιν εἰς τὴν ὑποθεσιν ἡμῶν. ζημαίνει λοιπὸν, ζημεῖον, ζύμβολον, ζύσημα, γράμματα, ὅθεν τὸ Νοτάριος ϰ ὡς ἐκ τούτου παράγωγον, ἄλλο δὲν δηλοῖ παρὰ μόνον Γραμματοδὺς, ζημειογράφος.

φ. καὶ διὰ τοῦτο ὁ Συΐδας λέγει, Νοταέλ. ὁ γραμματεύς. νότα γὰρ τὰ γράμματα. ἔχει δὲ τὴν αὐτὴν δύναμιν παρὰ Λατίνοις τὸ Νοταέλ. ὅπου εἰς ἡμᾶς ἔχει τὸ, Τ᾽ποτραφεύς. ὅθεν ὁ Συΐδας ἐν τῷ Αὐξεντίῳ φησὶ, Τ᾽ Τ᾽ποτραφέων τοῦτο γὰρ ὄμματος, ὃς δὴ Νοταέλιος Ρ᾽ωμαῖοι καλοῦσι.

Τὸ Πρωτονοταέλ. λοιπὸν ἄλλο δὲν σημαίνει παρὰ μόνον τὸν πρῶτον τῶν Τ᾽ποτραφέων, τῶν γραμματικῶν, ὡς ὁ Κυροπαλάτης λέγει κεφαλαίῳ πέμπτῳ, ἀριθμῷ, οζ'. σελίδι, ξη'. τὸν ὁποῖον λέγουσι καὶ Ἀρχόντα ὡσαύτως τῶν αὐτῶν Τ᾽ποτραφέων.

Τούτων τῶν Πρωτονοταελίων δύο γένη ἦσαν, βασιλικοὶ καὶ ἐκκλησιαστικοὶ, ἀλλὰ περὶ μόνου τῶν βασιλικῶν, οὐδεὶς ὅπου τοῦ παρόντος λόγος, περὶ δὲ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταῦτα ῥέοντα.

Ὁ Πρωτονοταέλ. εἶναι θύρα τῶν Ἐξωκαθημένων εἰς τὰ παιδάκια, εἴρηται θύρα τῶν Ἐξωκαθημένων, ὅπου παρεσχώς μὴ τοὺς Ἐξωκαθημένους ἐπάσσετο, ὥσπερ πλησίεσθος εἰς αὐτούς, καὶ πρώτως εἰσιόνει ἄμεσον εἴσοδον ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ο᾽φφικιαλίους ἔχοντας εἰς ἐκείνους.

Τί δὲ εἶναι τὰ παιδάκια, ὁ Μοχόπουλος τὰ ἑρμηνεύει λέγοντας, παιδύκια φορικῶς τὰ λεπτὰ περιτμήματα τῶν δερμάτων, ἀφ᾽ ὧν ἡμεῖς παιδάκια λέγομεν. αὐτὰ δὲ εἶσιν ἐμοὶ τὰ παρ᾽ ἡμῖν λεγόμενα Μεμβρένα, εἰς τοῦτο διὰ τὸν τρόπον τῆς πτύξεως, ἤτοι τῆς διπλώσεως, καθὼς ὁ Εὐσάθιος λέγει ἐν τῷ ζήτα τῆς Ἰλιάδος, χλγ'. ὡς γὰρ δέλτος διὰ τὸ δελτωτὸν σχῆμα, οὕτω παιδάκιον διὰ τὸ τετραγωνίζεσθαι πυκνόμορον, ὁμοίως πως τῷ τῆς χυτῆς πίττης σχηματισμῷ. ἐλήφθη ὅμως τὸ ὄνομα καὶ εἰς τὸ χαρτίον. καθὼς σήμερον λέγονται πατριαρχικὰ παιδάκια ἐκεῖνα τὰ συνοδικὰ γράμματα, ὅπου γράφονται εἰς χαρτίον, καὶ δίδονται τοῖς χειροτονουμένοις Κληρικοῖς, εἰς βεβαίωσιν ὅτι ἔχουσι τοιοῦτον Ο᾽φφίκιον, εἰς ὅτι τὸ ἔλαβον εἰς τοιοῦτον ἔτος, μῆνα, καὶ ἡμέραν, τὸ ὁποῖον ἠκολούθησεν ἐκ παλαιᾶς συνηθείας, ὡς ὁ Βαλσαμὼν λέγει εἰς τὸν ἑκατὸν δεύτερον κανόνα τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου. γίνονται τοῖς χειροτονουμένοις παιδάκια κατὰ μισολογήματος εἰς δήλωσιν τῆς πρωτοκλησίας. οὐ καλὰ καὶ τοῦτο ἡ πρωτοκλησία τοῦτο δεῖ φυλάττεται, μήτε ὠφελεῖ τοὺς χειροτονουμένους, ὡς ἀνώτερον εἴρηται. χρησιμεύει δὲ μόνον εἰς βεβαίωσιν, ὅπου ἔχουσι τοιοῦτον βαθμόν.

Ἔτι λέγουσιν ὅτι ἔστησαν ἐν τῷ ἁγίῳ βήματι εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ Ἀρχιερέως, κρατεῖ δὲ τὸ Δικηρίον. γράφει καὶ ὅσα μισύματα θέλει ὁ Ἀρχιερεὺς εἰς πάντα Ἄρχοντα, καὶ εἶναι χρεία. ἀναφωρεῖ τοὺς Νομικοὺς δίς τοῦ ἐνιαυτοῦ. γράφει τὰς συμφωνίας, τὰς ὑφέσεις, τὰς διαθήκας, τὰς ἐλευθερίας τῶν δούλων, καὶ ἀναφέρει τὰς εἰσερχομένας ὑποθέσεις τῷ Ἀρχιερεῖ.

Οἱ δὲ Νοταέλιοι, ὁμοίως καὶ αὐτοὶ διπλοῦ γένους ἦσαν, βασιλικοὶ δηλαδὴ, καὶ πατριαρχικοὶ, ἀλλὰ περὶ τῶν πρώτων πάλιν οὐδεὶς λόγος ὅπου τοῦ παρόντος, ὅθεν περὶ μόνου τῶν ἐκκλησιαστικῶν λέγομεν, οἵτινες καὶ πατριαρχικοὶ ἐκαλοῦντο.

Καὶ τοῦτοι λοιπὸν διπλοῦ γένους ἦσαν, ἄλλοι παιδοδιδάσκαλοι, καὶ ἄλλοι ὡσαύτως Νοταέλιοι καὶ γραφεῖς, περὶ τῶν ὁποίων πρώτων ὁ Βαλσαμὼν ἐν τῇ ἕκτῃ συνόδῳ, κανόνι, ξβ'. φησί.

„ Τὰ μύστικα γινόμενα ποτὲ ἀπρεπῶς παρὰ τῶν Νοταελίων παιδοδιδασκάλων, κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν
„ ἁγίων Νοταελίων, μὴ πρεπόντων σκωπτικῶν διερχομένων τὴν ἀγοράν, πρὸ χρόνων τινῶν καλέ
τηρήθησαν καθ᾽ ὁρισμὸν τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου κυροῦ Λουκᾶ.

„ Περὶ τῶν δευτέρων ὁ αὐτὸς ἐν τῷ περὶ τοῦ Χαρτοφύλακος Πρωτεκδίκου λέγει. τὸ δὲ πρόσκαι-
„ ρον τοῦτο (τοῦ Χαρτοφύλακος) δωδεκάδος πατριαρχικῶν Νοταελίων αὐτοψίαν ἐχόντων,
„ τοῦ φήσεις ἀκροατὰ ζητητώτατε;

Λέγουσιν ὅτι οἱ ἐκκλησιαστικοὶ Νοταέλιοι, νὰ ἦτον ὡς ὅπου τὸ πλεῖστον Τ᾽πουδιάκονοι, καθὼς ὁ Πρωτονοταέλ. ὡς ὅπου τὸ πλεῖστον Διάκονος, ὅθεν ὁ Σωφρόνιος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων ἐν τῇ ια', περάξει τῆς ἕκτης συνόδου λέγει, ἀντιβολῶ δὲ ὑμῶν τὸν φιλάδελφον λεόντιον, τὸν θεοφιλέστατον Διάκονον τῆς ἁγίας Χάριτος τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσεως, καὶ τοῦ διαγοῦς ἡμῶν Σεκρέτου Καγκελλαρίου τε καὶ Πρωτονοταέλιον.

Σημειω-

Σημείωμα Πιπακίου.

Πιπάκια. Ἡ μετεωρότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς Πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ γράμματος, προβιβάζει κατὰ φιλοτιμίαν, τὸν ἐντιμότατον Διαμαντοφύλακα τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας εἰς τὸ τοῦ Πρωτεκδίκου Ὀφφίκιον, τοῦ εἶναι δηλονότι καὶ λέγεσθαι καὶ γινώσκεσθαι ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς Πρωτέκδικον. τοῦτο χάριν ἀποφαίνεται γράφει, ὡς ῥηθεὶς, ἔχει τὴν τιμὴν καὶ τὴν στάσιν καὶ καθέδραν τοῦ Ὀφφικίου αὐτοῦ ἀναφαίνεται, πρώτιμος ἅμα καὶ παρὰ πάντων δεξιούμενος, ἐν πάσαις ταῖς συνελεύσεσι τῶν ἀξιωματικῶν προσώπων τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Κλήρου μετὰ τῆς προσηκούσης ἀρχαίας φιλοτιμίας καὶ δεξιώσεως. Οὗ θεν καὶ εἰς ἔνδειξιν τῆς περὶ αὐτοῦ γνωμένης ταύτης προβιβάσεως, ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν συνοδικὸν γράμμα τῆς ἡμῶν Μετεωρότητος.

Ἕτερον. ι'

Τοὺς ἐκκλησιαστικοῦ δωρήματος ἀξιουμένους, καὶ μάλιστα ἐν ἀποδημίᾳ τυγχάνοντας, γνωρίμους εἴωθε ποιεῖν ἡ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλη Ἐκκλησία διὰ συνοδικῶν καὶ δηλωτικῶν γραμμάτων, ὅπως ἔχωσι προδήλον τὴν οἰκίαν αὐτῶν πάσιν, ὅπου ἂν διάγωσι κοσμίως, ὡς ἐν ἡμέρᾳ δυσχημόνως προσπατοῦντες. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν γνώσθη τοῖς τιμιωτάτοις Κληρικοῖς τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας προβιβασμὸν τῶν Ὀφφικίων, καὶ δικαίως προβεβλῆσθαι καὶ ια'
ὁ ἐντιμότατος Τερμνηματογράφων εἰς τὸ τοῦ μεγάλου Ῥήτορος Ὀφφίκιον, μὴ ἔχον δὲ σφραγῖδα τοῦτον ἡ Μετεωρότης ἡμῶν διὰ χειροτεσίας ὡς ἔθος, ἅτε ἐν τῇ Βικαρείᾳ τὰς διατριβὰς ποιούμενον τότε καὶ νῦν ἔχον, διὰ γράμματος δηλοποιήσαι τὸν προβιβασμὸν τοῦτον δεῖν ἔγνωκε, καὶ δὴ ὡς ὑπερβαβλύσασα αὐτῷ τὸ τοῦ μεγάλου Ῥήτορος Ὀφφίκιον, γράφει καὶ ἐν ἁγίῳ ἀποφαίνεται Πνεύματι, ἵνα ὁ διαληφθεὶς λογιώτατος κύριος δεῖνα, ὁ καὶ Τερμνηματογράφων ὢν πρότερον, ὑὸς καὶ Πνεῦμα ιβ'
ἁγιωτὸς τῆς ἡμῶν Μετεωρότητος, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς εἴη καὶ λέγηται καὶ παρὰ πάντων γινώσκηται μέγας Ῥήτωρ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ συγκαταλεγόμενος τῇ διαγενεστάτῃ Κλήρῳ τοῦ καθ' ἡμᾶς πατριαρχικοῦ ἀποστολικοῦ τε καὶ οἰκουμενικοῦ Θρόνου. ἔχῃ τε τὴν στάσιν καὶ καθέδραν ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς καὶ συνοδικαῖς συνελεύσεσι παρὰ τοῦ δεῖνα, μετὰ τὸν δεῖνα δηλονότι, καὶ ἀπολαμβάνῃ ἀκωλύτως τὴν τιμὴν τῆς ταύτης τάξεως. Οὗθεν εἰς ἔνδειξιν ἐγένετο ιδ'
καὶ τὸ παρὸν ὑπερβαβλυτικὸν τοῦ προβιβασμοῦ αὐτοῦ γράμμα, καὶ ἐπεδόθη τῷ αὐτοῦ λογιότητι.

Περὶ τοῦ λογοθέτου.

Ὀφφ. τοῦ λογοθέτου. Οὗτος παρὰ τοῦ λογοθετεῖν ὠνόμασται, τοῦτο δὲ ἐδεὶ ἄλλο σημαίνει ἐνταῦθα, παρὰ μόνον τὸ λογογραφεῖν, ὅθεν εἰς τὰ τακτικὰ λέγεται, (ὁ λόγος δὲ περὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ λογοθέτου) ὁ λογοθέτης εἰς τὸ λογογραφεῖν, καὶ εἰς τὰς δημοσιακὰς καὶ ἀρχοντικὰς ὑποθέσεις λογογραφεῖν ἱσοτελείας ἐκκλησιαστικάς, καὶ λόγους ἀγοραίους καὶ δικανικοὺς εἰς τάξιν καὶ ἁρμονίαν ἄγειν. καὶ ὁ Σουΐδας φησὶ, λογογράφος ἐστὶν, ὁ τὰς δίκας ἢ τοὺς δικανικοὺς γράφων. καὶ ἀλλαχοῦ τὰ τακτικά. ὁ λογοθέτης ποιῶν λόγους κατηχητικούς, ἔχει καὶ τὰ δίκαια τοῦ Πατριάρχου, δηλαδὴ καθολικὸς Βικάριος καὶ ὑπέρτιμος. καὶ ἐν ἄλλοις, ὁ λογοθέτης φυλάττει τὴν βίβλον τοῦ Ἀρχιερέως. καὶ εἶπε γράφει ὁ Ἀρχιερεύς, σφραγίζεται παρ' αὐτοῦ, εἶναι καὶ εἰς πᾶσαν εἴσοδον ἐκκλησιαστικὴν, εἶναι καὶ εἰς τὰς κρίσεις κε'
κριτὴς καὶ τὸν δίσκον μετὰ τοῦ ἁγίου Ἀντιδώρου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, διδομένου τοῦ κατακλασθέντος παρὰ τοῦ Ἀρχιερέως. δύναται δὲ ταῦτον ὁ λογοθέτης ἐν τῇ ἑλληνικῇ φωνῇ, ὅπερ ὁ Καγκελάριος ἐν τῇ λατινικῇ, ὅθεν ὁ Νικήτας βιβλίῳ ζ'. εἰς τὸν Ἐμμανουὴλ φησὶν, ὥστε ὁμοῦ τὸν οἰκεῖον, ὡς ἡ λατίνων φωνὴ, Καγκελάριον, ὡς δ' οἱ Ἕλληνες, εἴποιεν λογοθέτην.

Εἴρηται ὅτι ὁ λογοθέτης φυλάττει τὴν βίβλον τοῦ Ἀρχιερέως. ἐσφράγιζον δὲ οἱ Πατριάρχαι, κε'
καθὼς γινώσκεται καὶ τὴν σήμερον, εἰς μόλυβδον, ὡς εἶναι τὰ σιγιλλιώδη καὶ σταυροσηκακὰ γράμματα, καὶ κηρὸν, καὶ τοῦτον ἦτον κόκκινον ἢ πράσινον. εἰς τὸν καιρὸν δὲ τῶν Παλαιολόγων, ἐχρῆτο ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐν ταῖς ὑπογραφαῖς αὐτοῦ καὶ χρῶμα περαίνεον, ὅπερ ἦν ἴδιον μόνον τῶν βασιλέων. Οὗθεν λέγει ὁ Καντακουζηνὸς βιβλίῳ τετάρτῳ, κεφ'. εἰκοστῷ ἕκτῳ, Πατριάρχης

„ τελαρχης δὲ ἐπεὶ τὴν ἀξίαν ἀμείβειν οὐκ ἐνῆν, εἰς ζημιότερόν τι περιέστησε τὸ χρῆμα, καὶ ἔκτοτε
„ τῆς ὑπογραφῆς ἠρανίζω χρώματι ἐχρῶντο.

Περὶ βυλλῶν βασιλικῶν, διαφορᾶς τε καὶ χρήσεως ἑκάστης, καὶ τῶν ταύτας βασταζόντων.

ε' Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ λόγος ἐμνήσθη βυλλῶν πατελαρχικῶν, δοκεῖ εἶναι παρέργου νὰ εἴπωμεν καὶ περὶ τῶν βασιλικῶν, ὡσαὐτὼς ὁποῦ καὶ τινὲς ἐξ αὐτῶν ἐφυλάττοντο παρὰ τοῦ λογοθέτου τοῦ βασιλικοῦ παλατίου, διατί καὶ οἱ λογοθέται ἦτον, ὡς καὶ οἱ νοτάριοι, καὶ ἐκκλησιαστικοὶ καὶ βασιλικοί, καὶ μάλιστα ὅτι πολλοὶ καὶ διάφοροι, ἦτοι ὁ τοῦ γενικοῦ, ὁ τῶν οἰκειακῶν ὁ καθάτωρ, ὁ τοῦ δρόμου, ὁ τοῦ στρατιωτικοῦ. ὁ τῶν ἀγγέλων, ὁ τῶν σεκρέτων, ὅσους καὶ καγκελάριους ἰδίως ἐλέγετο, καὶ ἀπὸ τούτων ἀνώτερος ἦτο ὁ ὕστατος λεγόμενος μέγας λογοθέτης, περὶ τοῦ ὁποίου λέγει ὁ κυροπαλάτης, ὁ μέγας λογοθέτης διατάττει τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως ἀποστελλόμενα ἀποσάγματα καὶ χρυσόβυλλα, ἀπό τε ῥήγας, σουλτάνους, καὶ τοπαρχας. αἱ μὲν οὖν βασιλικαὶ βοῦλλαι ἐπερνοῦσαν τέσσαρες, χρυσῆ δηλαδὴ, ἀργυρᾶ, μολυβδίνη, καὶ κηρίνη. ἡ δὲ κηρίνη καὶ αὐτὴ διττὴ, κοκκίνη δηλονότι καὶ πρασίνη. ὕστερον δὲ ἀπεστάλη καὶ ἄλλη τρίτη, ἡ κυανὴ, ἦτοι περσίνη. αἱ μὲν οὖν πρῶται δύο βοῦλλαι, ἡ χρυσῆ δηλονότι, καὶ ἡ ἀργυρᾶ ἐφυλάττοντο παρὰ τοῦ μεγάλου λογοθέτου. καὶ περὶ μὲν τῆς χρυσῆς, φανερὸν καὶ ἀπὸ τοῦ κυροπαλάτου, ὡς ἀπεστάλη εἴρηται, ὅτι ὁ μέγας λογοθέτης διατάττει τὰ παρὰ τοῦ
„ βασιλέως καὶ τὰ ἐξῆς, καὶ ἀπὸ τοῦ Νικήτα, βιβλίῳ τρίτῳ εἰς τὸν βίον Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, ὅπου λέγει,
„ ὅπου ἦν κατὰ καρδίας ἑτέραν αἰτησάμενος πληγὴν εἰληφὼς ὁ διαληφθεὶς λογοθέτης, ἀπὸ τοῦ τῷ στυ-
„ πτικῷ δοθῆναι δοχεῖον ἐρυθροδάνου διάλιθον χρύσιον, καὶ τοῖς ὄρνεσι βαπτισθῆναι, καὶ τὰ ἐξῆς, ἃ
„ τῷ λογοθετικῷ δέπασθαι Ὀφφικίῳ ἦσαν ἁρμόδια.

ι' Ἐχρῶντο δὲ ταύτῃ τῇ βούλλῃ ἀπὸ ῥήγας, σουλτάνους, καὶ τοπάρχας. ὕστερον δὲ ἐδόθη καὶ εἰς
„ τὸν κλῆρον, ὡς ὁ αὐτὸς Νικήτας εἰς τὸν ἴδιον Μανουὴλ Κομνηνὸν λέγει, βιβλίῳ πρώτῳ, ὁ δὲ μέγας
„ δομέστικος τῆς τῶν βασιλέων φυλακῆς ἐπιμεληθεὶς, καὶ τῆς τοῦ βασιλέως παρὰ τοῖς ἀσπίσι ἀνα-
„ γορεύσεως, χρόμμα ἐρυθροσήμαντον, σφραγίδιτε χρυσέᾳ καὶ ζμερικῷ νήματι ἔμπεδον κέγχρου αἰμα-
„ δεδαμμένῳ αἵματι, τῷ κλήρῳ τοῦ μεγάλου νεὼ ἀποδίδωσιν. εἰς τὰς τοιαύτας χρυσέας βούλλας ἐπέ-
κε γραφεν ὁ βασιλεὺς μὲ ἐρυθρὰ χρώμματα, ἦτοι διὰ κινναβαρέως, ὡς δηλοῖται ἐκ τῆς προσηγορᾶς μαρτυρίας τοῦ Νικήτα, καὶ ἐκ τοῦ διαλόγου Γρηγορίου τοῦ λέοντα τὸν Ἴσαυρον, ἐπιγραφῇ πρώτῃ
„ λέγοντος, Καὶ τέως πρῶτον καὶ ἐξαίρετον, ὅπ τὰ σὰ χρώμματα καὶ ὁποῖα τοῖς βασιλικοῖς
„ σφραγῖσιν ἐσφραγισμένα ἀσφαλῶς, καὶ ἔσωθεν ἀσφαλεῖς ὑπογραφαὶ διὰ κινναβαρέως ἰδιόγρα-
„ φοί σε ὡς εἴθιστο τοῖς βασιλεῦσιν ὑπογράφειν. καὶ ὁ Γρηγορᾶς βιβλίῳ δ'. ἐπέγραπε δὲ αὐτῷ ὁ πατὴρ
λ' καὶ δι' ἐρυθρῶν ὑπογράφειν γραμμάτων τοὺς ἀγμα. ὅθεν καὶ βασιλικὰ χρώμματα ἀπὸ τούτου ἐλέγοντο ἐρυθροσήμαντα, καὶ ἐρυθροδανωμένα. εἰς βεβαιοτέραν δὲ πίστιν ἐλίθυντο καὶ ἰδιογείρως ὑπὸ τοῦ βασιλέως εἰς τὸ ἄνω μέρος τῶν τοιούτων γραμμάτων ἃ τρεῖς σαυροὶ διὰ κινναβάρεως, καὶ
„ ὅρα Φραντζῆ βιβλίῳ γ'. κεφαλαίῳ δευτέρῳ λέγοντα, καὶ κληθεὶς ἦλθε κατενώπιον τοῦ βασι-
„ λέως ὁ ἀπὸ τῆς Γ' βηνείας μετ' ἐμοῦ ἐλκυθὼς πρέσβυς, καὶ ὁ βασιλεὺς οἰκειοχείρως ἔμπροσθεν αὐτοῦ
λε ἐποίησε σαυροὺς τρεῖς μὲ κινναβάρεως εἰς τὸ ἀνώτερον τοῦ χρυσοβούλλου μέτωπον, εἰς βεβαίωσιν καὶ
„ τοῦ ἐκείνου ζωῆθεναι, καὶ ἔδωκε τὸν χρυσόβουλλον ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ πρέσβεως. ὅρα καὶ διὰ τὰς
„ ἀργυρᾶς βούλλας τὸν αὐτὸν βιβλίῳ β'. κεφ'. ιά. ἐξάλλου ἐγὼ μὲ ἐνόρκου ἀργυροβούλλου καὶ πολλῶν
„ στρατιωτῶν. ὅλα δηλαδὴ καὶ αὐτὰ ἦσαν ἐν τῷ Ὀφφικίῳ τοῦ μεγάλου λογοθέτου.

μ' Ἡ δὲ κηρίνη βοῦλλα, ὡς νομίζω καὶ ἡ μολυβδίνη (ἐπειδὴ περὶ ταύτης ὕδὲ βέβαιον λόγον) ἦτον τοῦ Ὀφφικίου τοῦ παρακοιμωμένου τῆς σφενδόνης. ἡ μὲν οὖν μολυβδίνη ἐγίνετο πρὸς τοὺς δε-
σπότας, πατελάρχας, καὶ τοὺς λοιποὺς ἐντιμοτέρους ἄρχοντας. ἡ δὲ κηρίνη πρὸς τὴν δέσποιναν τὴν μητέρα αὐτοῦ, τὴν δέσποιναν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ τὸν βασιλέα τὸν υἱὸν αὐτοῦ. δῆλον δὲ ταῦτα ἀπὸ τοῦ κυροπαλάτου λέγοντος, ὁ παρακοιμώμενος τῆς σφενδόνης τὴν τοῦ βασιλέως σφενδόνην
„ λαμβάνων σφραγίζει, διὰ κηροῦ δηλονότι. ὅπερ ὕδαμοῦ γίνεται ἀλλαχοῦ παρὰ τοῦ βασιλέως, εἰμὴ

τοῦς τὴν Δέσποιναν τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ὡς προσηκόντως εἴρηται. λέγεται δὲ Σφενδόνη καὶ ἡ Σιδὰν ἡ τοῦ δακτυλίου προφέρεια, καὶ ἐντεῦθεν πᾶς δακτύλιος φορητὸς, Σφενδόνη ὀνομάζεται. Σημείωσαι δὲ ὅτι ὡς περ ἐν τῷ παρὰ τῷ Βασιλεῖ διάφοραι βίβλοι, οὕτω καὶ παρὰ τῷ Πατριάρχῃ, καὶ τὴν μὲν εἶχεν ὁ Χαρτοφύλαξ, τὴν δὲ ὁ Λογοθέτης. τὴν σήμερον ὁ μέγας λογοθέτης, λογοθετεῖ καὶ διοικεῖται τὰς Πράξεις τῶν Ἀρχιερέων, αἵπινες καὶ διεμείνανται καὶ τὸν τύπον. ε'

Πρᾶξις τοῦ Μητροπολίτου παρὰ Πατριάρχῃ διδομένη.

Πρᾶξις. Τὰ μεγάλα τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, καὶ ἀξιομνημόνευτα, καὶ τούτων ἐκεῖνα μάλιστα τῶν λοιπῶν ὑπερέχουσιν, ὅσα τὸ κοινὸν τοῦ ἔθνους, ἢ διοικοῦσιν ἀσφαλῶς, ἢ ἐσωφελοῦσιν ὑπερδεόντως τοῦς αὔξειν καὶ διπλόειν. τοιαῦται μὲν αἱ Στρατηγίαι καὶ Πολιτεῖαι, καὶ Δημαρχίαι, καὶ τὰ τοῦτοις ταῦτα, πόλεμοι, καὶ Νόμοι, καὶ τέχναι, καὶ βουλευτήρια, δι' ὧν πόλεις ἐν βασιλείαις καὶ ὅλα ι'
τῆς οἰκουμένης ἔθνη διόλου διοικοῦνται τε καὶ διακρίνονται. καὶ ταῦτα μὲν ἐν ἀνθρώποις λόγου καὶ μνήμης ἄξια διὰ σώματος ἀσυγκρίτου ἄγονται, φθόνου καὶ λήθης κρείττονα εἰς τὸν ὑπόντα χρόνον, καίτοι ὑπήκοα ὄντα φύσει, καὶ τῇ φθορᾷ ὑποβαίνοντα, ἀλλ' ἀξιομνημόνευτα πολλῷ μᾶλλον ἐν ἀνθρωπίνοις, ὅσα περὶ τὸ θεῖον ἐγγίνονται καὶ τῷ κρατίστῳ τῶν λογικῶν δυνάμεων (λογικῷ φημὶ) ὑπερτελεῖται, καὶ τῇ ἀληθείᾳ συμπέφυκε, καὶ τῇ δικαιοσύνῃ ἀπερισκέπτως διακρατεῖται, καὶ τὸ ιε'
κεφάλαιον τοῦς ὑραίοις τὸν ἐν γῇ πολιτείαν διεγείρει τε καὶ γυμνάζει, καὶ τέλος τοῦς ἀῶνα ζωτηρίας διδοῦναι καὶ τὸν ἔχοντας καὶ τὸν μετέχοντας. τοιαύτη ἀκραιφνῶς ἡ ἱερωσύνη, καὶ ὡς εἰπεῖν ἡ πηγὴ ταύτης καὶ ῥίζα καὶ κορυφὴ ἡ Ἀρχιερωσύνη, ἥτις ἐν τῇ αὐτῇ βασιλείᾳ τῇ κοσμικῇ συγκεινομένη, τοσούτῳ μέσῳ ὑπερβάλλει, ὅσῳ ἐκείνη μὲν μεταβολαῖς καὶ ἥτταις καὶ κινδύνοις καὶ αἰχμαῖς, καὶτοι γε ὑποκειμένη τῷ ἀφανισμῷ, αὕτη δὲ ἐν οἷς ἐγγεγράπται, ἀνεξάλειπτος, καὶ ἀήττητος, ἀσφα- κ'
λής τε, καὶ ὑπερλάμπουσα διαμένει διαιωνίζουσα. πολλοὶ ἀλλὰ τῷ μὴ εἰς αἴσθησιν ὑποπίπτειν κατορθωμάτων ἐκτὸς, Πνευματικὴ τις ὢσα δυνάμις, γνωρίσματος ἐνδεῖται, ὥστε καὶ μὴ παραπλήσιος, ἢ ψεύδεσθαι τὸν μὴ μετέχοντα, ἢ τὸν ἔχοντα πάντως μὴ ψεύδεσθαι. γνώρισμα μέντοι ἀκριβέστερον ὐδεὶς ἄλλο οἶδεν ἡμῶν ἐπινοῆσαι παρά τε τῶν ἁγίων Ἀποστόλων λαβόντες, καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο χρησάμενοι, τῶν Συναξικῶν λέγω γραμμάτων, δι' ὧν οἱ ὑπφέροντες ὡς γνήσιοι κε'
καὶ νόμιμοι παρὰ πάντων νενόμισται, καὶ τιθέμενοι ὡς τυγχάνουσι, καὶ φημίζονται, καὶ νομίζονται. καὶ γὰρ εἴπερ λίαν ἐπαναγκες ἐν τοῖς θείοις κανόσι τοῖς ὑποδεεστέροις βαθμοῖς, λέγω δὴ Ἀναγνώστου, καὶ τοῖς ἐν Κλήρῳ καταλεγομένοις, Ὑποδιακόνοις τε καὶ Διακόνοις, πολλῷ ἂν μᾶλλον Πρεσβυτέροις καὶ ὑπὲρ τούτους ὅπου μάλιστα τοῖς Ἀρχιερεῦσιν, ὡς ἀεὶ δέοντος ἐστὶ πάντας ἕνα καθίσαι καὶ ἑστάναι, καὶ ἀλλήλοις αὐτοὺς, ἔπι τε τὰ περὶ πίστιν, καὶ Θεῖον, καὶ Νόμους, καὶ πολιτείας λ'
ὀρθοῦ, ἕνα μόνοι διακρίνωσι καὶ διευθετῶσι. τοῖς τοίνυν καθάπερ εἰς οὐσίαν, συνοδικὴ Ἱερέων τε καὶ Ἀρχιερέων ἀπαιτεῖται ψῆφος, ἕνα εἰς ὑπόστασιν τοῦς πίστεως πάντων καὶ ἀσφάλειαν Ἀρχιερέως ἄλλος ἐξ ὑψηλοῦ πνος θρόνου, καὶ οἱονεί πνος ἀρχικοῦ, ἐγγεγραφος ὑπάρχειται καὶ ἀσφαλὴς κατὰ πάντα μαρτυρία. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ τὰ νῦν τὴν ἀγχωτάτην Μητρόπολιν δεῖνα, δοῦντες χρηναι Ἀρχιερέως γνήσιον, ὅτε δὴ δὲ ἐν αὐτῇ ἀρχιεράτευσαντος κυρ δεῖνος τοῦς Κύριον λε'
ἐκδημήσαντος, ἡ Μετριότης ἡμῶν ἐλέει θείῳ καὶ χάριτι τοὺς ὑποκειμένους τῷ κοσμικῷ τούτῳ καὶ πατριαρχικῷ θρόνῳ Μητροπόλεις τε, Ἀρχιεπισκοπὰς, καὶ ἁπλῶς ἁπάσης Ἐπαρχίας, ἐξ αὐτῶν τῶν οἰκουμενικῶν ἱερῶν καὶ ἁγίων Συνόδων διέπειν λαχοῦσα, καὶ περὶ ποιμένων ἱκανῶν αὐτοῖς φροντίσαι, ἃ δέον ἔκρινε καὶ ταύτῃ παραδεῖν ἀνεπίσκεπτον, ἀλλὰ φρονίδα καταβαλοῦσα ὑπισήσασθαι ταύτῃ τὴν ἀξίως ποιμαίνειν δυναμένην τὸ ἐν αὐτῇ τοῦ Χριστοῦ λογικὸν ποίμνιον, δέδωκεν ἄδειαν τοῖς ἐνδημοῦσιν μ'
ἐν τῷ πατριαρχικῷ καὶ κοσμικῷ τούτῳ θρόνῳ συναδελφοῖς αὐτῆς ἱερωτάτοις Ἀρχιερεῦσι καὶ ὑπερτίμοις, ψήφους ποιήσασθαι κανονικὰς καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὑποτύπωσιν, δι' ὧν ὁ ἀναφανεὶς σεβασμιότερος χειροτονηθῇ ἐν αὐτῇ Ἀρχιερεὺς καὶ σεβαστὸς, καὶ τούτων συντελεσθεισῶν ἐν τῷ δυναστάτῳ Ναῷ τοῦ ἁγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου Ἀποστόλου Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου καὶ πρώτου Ἱεράρχου

τῶν

τῶν Ἱεροσολύμων. ὑπό τε τοῦ Καισαρείας κύρ δεῖνος. τοῦ Πέτρας κύρ δεῖνος. τοῦ Λύδδης. κύρ δεῖνος. προθεκρίθη δὲ προθεξελέγη τῶν ἄλλων εἰς Δαμασκὸν τὸ ποιμαντικῆς προστασίας ὀυσιώτατος Πρωτοσύγκελλος τοῦ καθ' ἡμᾶς ὑπερτίμου πατριαρχικοῦ θρόνου κύρ δεῖνα. ἀνὴρ λιμὸς, ἐξ ἁπάλων ὀνύχων τὸν μοναχὸν ὑποδὺς ζυγὸν, πανηγύρεως ἡγησάμενος ἐν πάσῃ ὁλοβείᾳ δὲ σεμνότητι, καὶ ἐν πολλοῖς καὶ διαφόροις καιροῖς χρησιμεύσας ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς ὑπερτίμῳ πατριαρχικῷ θρόνῳ.

Τοῦτον γοῦν ἡ Μητρόπολις ἡμῶν τῇ δωρεᾷ τοῦ παναγίου τελεταρχικοῦ Πνεύματος Ἀρχιερέα ἐχειροτόνησε, καὶ Μητροπολίτην γνήσιον καὶ καθολικὸν ἀνέδειξε τῆς Μητροπόλεως δεῖνος. ᾧ συνεφαπτόμενοι καὶ τοῖς λοιποῖς Ἀρχιερατικοῖς ἀμφίοις, τοῖς ἐθισμένοις παρὰ ὀρθοδόξων Ἀρχιερέων ἐν ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς ἀμφιεννύμεθα, ἔτι δὲ Ἐγκόλπια δύο καὶ Μίτραν ὑπεφέρειν ἐφιλοδωρήσατο. ὀφείλει γοῦν ὁ προθεχειρισθεὶς ἱεράρχης Μητροπολίτης Πτολεμαΐδος ὕστερον, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Φοινίκης, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς κύρ δεῖνα. ἀπελθὼν εἰς τὴν τυχοῦσαν αὐτῷ θεόθεν Μητρόπολιν, ὡς γνήσιος αὐτῆς ποιμήν τε καὶ διδάσκαλος, καὶ πνευματικὸς τῶν ὀρθοδόξων πατὴρ, προστάτης τε καὶ κηδεμὼν, ὑπελαβέσθαι αὐτῆς μετὰ πάσης τῆς αἰκυίας αὐτῇ Ἐνοείας, καὶ τῶν προσόντων αὐτῇ ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς Ὁσίων τε καὶ Χωρίων, προσέτι δὲ καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς πραγμάτων τε καὶ κτημάτων, κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων, καὶ τῶν λοιπῶν δικαίων τε καὶ Προνομίων, ἐν οἷς ἅπασιν ὑπηρέπεται αὐτῷ ἀκωλύτως πᾶσα ἐξουσία Ἐπισκόποις ἐν καιρῷ αἰκυίαν, εὐλογεῖν, ἁγιάζειν, ἱερουργεῖν, μὴ καὶ τῆς τοῦ ἱεροῦ Σωθρόνου ἐγκαθιδρύσεως, κρίνειν τε καὶ ἀνακρίνειν τὰς ἐμπιπτούσας ἐκκλησιαστικὰς καὶ εὐλόγους ὑποθέσεις. ζωοικέσια νόμιμα καθιεροῦν, πλὴν διζύγια νομίμων ζωαλλαγμάτων μὴ ἀποφαίνεσθαι, ἀλλ' ἐς τὸν ἡμῶν μεταφέρειν μετριότητα, καθάπερ καὶ παῦν ἕτερον ἐπισωρεύμενον, εἴτε περὶ γάμων, εἴτε περὶ χειροτονιῶν, εἴτε καὶ ἑτέρων δυσχερῶν ὑποθέσεων, μήπως ὑποσφαλῶς λάθῃ κρίνας, καὶ ἁμαρτημάτων ἄρρεκτα κοινωνός, ἢ καὶ ἄπτεται καὶ ὑποδικάζεται τῶν ἱερῶν Κανόνων, καὶ τοῖς ἐν αὐτοῖς ὑπειμένοις ὑποβάλλοιτο. ἐχέτω δὲ καὶ ἄδειαν εἰς ἱερὰς ἐγκατοικίζειν βαθμοὺς τοὺς ὑφ' αὑτὸν, τυτέστι τοὺς ἐνοικείας Ἐνοείας σφραγίζειν Κληρικοὺς, Ἀναγνώστας, καὶ Φάλτας, Ὑποδιακόνους τε καὶ Διακόνους χειροτονεῖν μὴ τὸ προσηκούσης αὐτοῖς ἱκανότητος, καὶ μετ' ἀκριβοῦς ἐξετάσεως καὶ μαρτυρίας τοῦ λαοῦ, πολλῷ δὲ μᾶλλον καὶ ἀκριβέστερον εἰς τὸ τῆς Ἱερωσύνης ἀνάγειν ἀξίωμα ἄνδρας ζεμνοπρεπεῖς καὶ ὅτως ὁλοβεστάτους, ἐξ αὐτῶν τε τοὺς ζωετοὺς εἰς τὸ τοῦ πνευματικῆς πατρότητος προβιβάζειν λειτούργημα, θείους καὶ ἱεροὺς Ναοὺς ἀνεγείρειν, ἐγκαινίζειν τε καὶ ἀναγκαίζειν τὰς Ἐκκλησίας πάσας καὶ Μοναστήρια, ὑπισκέπτεσθαι, καὶ ἐξετάζειν τοὺς ἐν αὐτοῖς ἡγουμένους τε καὶ ἐνασκουμένους, πλὴν τῶν ἡμετέρων Σταυροπηγίων, διδάσκειν τε πανδήμῳ τὸ Παροικίας αὐτοῦ τὸν τῆς ἀσεβείας λόγον, ἀναστατοῦν ῥιζόθεν πανοῦ πονηρὸν ὑπαφερόμενον, πλὴ θεοσέβειαν ὑπιβλάπτον. ἢ πλὴ εἰρμοῦ, ὑπαστεύειν τε ἀόκνως πάσης ἀρετῆς καλλιέργημα, τύπον ἑαυτὸν ἐν ἅπασιν εἰς παῦν ἔργον ἀγαθὸν προτιθέμενος, τοῖς ἐνδεέσιν ἀρωθέστερος, τοῖς ἀθυμέσι συγκαταβαίνων, τοῖς ῥᾳθύμοις ζωηρότερος, τοῖς πᾶσι τὰ πάντα γινόμενος, ἵνα πλείονας ἢ πάντως κερδήσῃ, τηρῶν πρὸ πάντων, ἐν πᾶσι πλὴ κανονικοῦ ἀκριβείαν, μηδὲν τῆς ἰσότητος παρεκκλίνων, ὅτε πρὸς τῶν ἔξω μεσιτείαις, ἢ καὶ ἀπειλαῖς ὑπακαμπόμενος, ὅτε πρὸς τῶν οἰκείων δεήσεσιν, ἢ καὶ φιλοδωρίαις ἑκλυόμενος, ἃς ἀποδιδόναι μέλλων θεῷ τε καὶ ἡμῖν λόγον τῶν ὁπωσοδήποτε ἢ παρημελημένων ἢ καὶ πεπλημμεληκότων. ἀλλὰ δὴ καὶ οἱ ὑπ' αὐτὸν πάντες Ἱερωμένοι τε Κληρικοί τε καὶ λαϊκοὶ, πλὴ θεσπίσαν αὐτῷ ὀφείλειν ὑπακούειν τε καὶ πείθεσθαι αὐτῷ ἀπονέμειν ἀδῶ καὶ τιμὴν, ὑπακούειν τε τοῖς ὑπ' αὐτὸν ὀρθῶς ὑπατποιμένοις, ἔχειν τε αὐτὸν καὶ ἡγεῖσθαι πνευματικὸν πατέρα, ποιμένα τε καὶ διδάσκαλον, κριτήν τε καὶ θεσπέσιον, καὶ κηδεμόνα καὶ φροντιστὴν ἐν πάσαις ταῖς ἀνάγκαις βιωτικαῖς τε καὶ ψυχικαῖς, χορηγεῖν τε τὰ ὑπὸ κανόνος καὶ ἔθος αὐτῷ ἀνήκοντα δίκαια, τῶν καρπῶν τὰς δεκάτας, τὰς δόλυρας τῶν οἴκων, τὰ τῶν κεκοιμημένων μνημόσυνα, τὰς ἀπαρχὰς τῶν καρπῶν ἁπάντων, τῶν ζωοικεσίων τὰ ἔθιμα, τὰ τῶν πανηγύρεων δικαιώματα, τὰς

ζηλίας,

ζητίας, τὰ κανονικὰ τῶν Ἐκκλησιῶν τε καὶ Ἱερέων, & εἶπ τούτοις ὁμοιόν τε καὶ εἰθισμένον, καὶ τέλ& συμβοηθεῖν αὐτῷ & συνεργεῖν ἐν οἷς χρήζει πάσι, καθάπερ & αὐτὸς ὅλ& εἰς τὰς ἔξ λαῦ χρείας ὑπηρέτηται. καὶ μηδεὶς τολμήσει κατ' ὀδὸν αὐτῷ ποτὲ ἀντιπάπεσθαι, ἢ ὧν ὀρθῶς ὑπηρέτει καὶ ποιμαίνει παρακύειν, ὡς ἡμετέρῳ ποιμνίῳ, ἢ ἀφ' ἧς αὐτὸν χρονικὴ τιμὴ ἢ ἀξιωμία ποῆς ἡμᾶς ἀναφέρεται. ὅθεν ὅστις ἂν ἐναντί& φανῇ αὐτῷ, ἢ τὸ χεῖρον ὑπίβυλος καὶ ἀποσροφὸς εἰς τὰς ἄλλας αἱπ&, τῶν μὲν Ἱερωμένων ὢν, ἀργὸς ἔσω πάσης ἧς ἔλαχεν ἱεροπραξίας, λαϊκὸς δὲ ἢ μοναχὸς, ἀφορισμέν& εἴη, καὶ τὰ ἑξῆς. ὅθεν εἰς δήλωσιν καὶ ἀσφάλειαν πάντων, ἐγγέγραφ καὶ τὸ παρὸν τῆς ἡμῶν Μετριότητος ὑπογεγραφὸν οἰκείᾳ χειρὶ, & ὑποσφραγισθὲν τῇ ζωοποιῷ σφραγῖδι εἰς Πρᾶξιν, καὶ ἐπεδόθη τῷ Δαληφθέντι.

Ἑτέρα Πρᾶξις ποὸς τὸν αὐτὸν παρὰ τοῦ αὐτοῦ.

Πρᾶξις. Ἀναγκαῖον κυρίως ἐστὶ, τὸ μὴ δυνάμενον ἄλλως γενέσθαι δήπουθεν. ἐνθένδε καὶ τοῖς δυσεβῶς ὑπογεγραμμένοις ἡμῖν, τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ & Σωτῆρ& ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τὸ σωτήριον ὄνομα, & ποὸ πάντων καὶ ὑπὲρ πάντων ὁμολογούμενος ἀναγκαία ποὸς σωτηρίαν τυγχάνειν τὰ πανάχραντα Μυστήρια τ' κυρίου Δαθήκης, & διαγγελικῆς ὑποτυπώσεως. ὃ δυνατὸν γὰρ τούτων χωρίς πως, βασιλείας Οὐρανῶν κληρονομῆ& καθίσασθαι, & ἀξιωθῆναι τ' ἀπολαύσεως τῶν, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ὑπὲρ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἅπερ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. ὁ γὰρ μὴ ἀναγεννηθεὶς ἐξ ὕδατ& & πνεύματ&, καὶ τοῦ Σαρκὸς καὶ Αἵματος τοῦ ἀνθρώπου μὴ ἐδόντων, & τὸ αἷμα μὴ πόντων αὐτοῦ, ζωὴν οὐκ ὄψεται τοῦ αἰῶνος, καθάπερ ἡμῖν διηγορεύσατο μόνος αὐτὸς ὁ τ' ζωῆς χορηγός. τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ θεία καὶ ἀγχίθε& Ἱεραρχία, μεθ' ὅσης ὑπεροχῆς ἀναγκαιοτάτη πέφυκε πάντως τῷ χειροτονήματι, ἅτε κεφαλαιώδης οὖσα τῶν αὐτῶν τοῦ Χριστοῦ Μυστηρίων, ἐξ ἧς συνάγει τὰ σωτήρια ταῦτα μέσα, δι' ὧν, ποὸς τὸ οἰκειότατον τέλ& τῆς πνευματικῆς τελειότητ& οἱ πιστοὶ διοδεύονται, ὅπερ ἐστὶν ἡ ἀπόλαυσις τ' θείας μακαριότητ&, ὅθεν καὶ ὡς εὔθε& Κλῆρ&, ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρ& ἡμῶν, διὰ τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων ἀλληλοδιαδόχως ἐπεβραβεύθη τοῖς δυσεβέσι, καὶ ἐδογματίσθη κανονικῶς, ἀνὰ πᾶσαν τὴν ὑπ' οὐρανὸν, δηλονότι ὅσα σύστημα τῶν χριστιανῶν ἐμφιλοχωρεῖ θείῳ πνεύματι, κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην, Ἀρχιερεῖς ποθεσταθῆναι, τῶν ἁπανταχοῦ Ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ, τὴν Ἀρχιερωσύνην ἐνεργοῦντας, ποιεῖ ἀρχοντάς τε τ' ἱερᾶς χορείας, καὶ τοὺς βαθμοὺς τῶν λειτουργῶν τοῦ Θεοῦ τελεσιουργοῦντας καὶ τάξιν τὴν θείαν χάριτι, καὶ Δι' ἁγίων Ἱερῶν ποὸς τὸ ἀΐδιον & ἀνέκφατον φῶς τοὺς ὑμᾶς τοῦ φωτὸς χειραγωγοῦντας. ὕπερ τὴν ἁπανταχοῦ ἁπανταχοῦ τ' Ἀρχιερατικῆς ποθεσίας ἀναγκαίας γνωριζομένης τοῖς ὀρθοδόξοις, ὅπ καὶ ψυχὴ τῷ ζήματι ποὸς τὸ ζῆν ἀναγκαία καθέστηκε, δέον ἡμᾶς κατ' ὀφειλὴν ἀπαραίτητον, ἀρρώστους ὀμματόων ὑπβολαῖς, τὰς ἁπανταχοῦ Ἐκκλησίας, καὶ Παροικίας, φημὶ, τὰς τελούσας ὑπὸ τὴν ποίμνιον τοῦ καθ' ἡμᾶς τούτου πατριαρχικοῦ & οἰκουμενικοῦ Θρόνου, μεθ' ὅσης ὑπιμελείας ποιεπέπεσθαι, ὡς τὴν φροντίδα τούτων ἐγχειρισθέντας παρὰ Θεοῦ, καὶ τὸν ἄξιον ἐκάστης ποθεσίαν ποθχειρίζειν, ὥστε μηδεμίαν αὐτῶν ἀπολείπεσθαι τ' Ἀρχιερατικῆς ὑπεπέψεως ἐσερημένην, καὶ τὸν ἐν αὐτῇ τοῦ Κυρίου λαὸν ζημιοῦσθαι τὰ κρίσιμα, & ψυχὰς κινδυνεύειν, ὧν ὅ δ' ὅλ& ὁ κόσμ& ἀντάξι&. ἐπειδὴ τοιγαροῦν & τὰ νῦν τὴν ἀνιωτάτην Μητρόπολιν δεῖνα, δύροντες χηρεύουσαν Ἀρχιερέως γνησίου, ἅτε τοῦ ἐν αὐτῇ ποθαρχιερατεύσαντ& δεῖν& ποὸς Κύριον ἐκδημήσαντ&, ὃ δέον ἐκείνην παροδεῖν ἀνεπίπεπτον. ἀλλὰ φροντίδα καταβαλόντες, ὑπισήσασθε ταύτῃ τὸν ἀξίως ποιμαίνειν δυνάμενον Πνευματικῇ ποιμαντορίᾳ τὸ ἐν αὐτῇ λογικὸν τοῦ Χριστοῦ ποίμνιον, δεδώκαμεν ἄδειαν τοῖς ἐνδημοῦσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει ζηλοδελφοῖς ἡμῶν, ἱεροτάτοις Ἀρχιερεῦσι & μ' ὑπερτίμοις, ψήφῳ ποιῆσαι κανονικὰς καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ὑποτύπωσιν, δι' ὧν ὁ ἀναφανεὶς ποθυμότερ&, χειροτονηθῇ ἐν αὐτῇ Ἀρχιερεὺς καὶ ποθεστάτης. καὶ τούτων ζηλοτελεσθέντων ὑπὸ τοῦ Ἡρακλείας κὺρ δεῖν&, τοῦ Νικομηδείας κὺρ δεῖν&, τοῦ Νικαίας κὺρ δεῖν&, τοῦ Ἀμασείας, κὺρ δεῖν&, τοῦ Πρύσης κὺρ δεῖν&, τοῦ Ἀθύρων κὺρ δεῖν&, τοῦ Μιτυλήνης κὺρ δεῖν&, τοῦ Μηθύ-

μνης

μνης κὺρ δεῖνος, τοῦ Νεοκαισαρείας κὺρ δεῖνος, τοῦ Χίου κὺρ δεῖνος, τοῦ Δέρκων κὺρ δεῖνος, τοῦ Κρήτης κὺρ δεῖνος, τοῦ Σηλυβρίας κὺρ δεῖνος, καὶ τοῦ Προικονήσου κὺρ δεῖνος. ἀποχειροθετήσαντες καὶ ἀποδεξελέγξαντες τῶν ἄλλων, εἰς διαδοχὴν τῆς ποιμαντικῆς αὐτῶν ἀποστασίας, ὁ ὁσιώτατος Πρωτοσύγκελλος τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως δεῖνος, ἐν ἱερομονάχοις καὶ οἰκονομικοῖς κὺρ δεῖνα, ἀνὴρ κόσμιος, πραότητος καὶ σεμνότητι διαπρέπων, καὶ ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων τὸ ἀγγελικὸν ἡμφιεσμένος σχῆμα, θεοσεβείᾳ τε τεθραμμένος, καὶ καλῶς τὰ θεῖα πεπαιδευμένος, καὶ πολιτείαν ἐνάρετον ἔχων μεμαρτυρημένος, καὶ ἐμπρέπουσαν διαγωγὴν τῷ ἱερῷ καταστήματι, ζωαλκέσι τε καὶ ψυχικαῖς ἀρεταῖς κεκοσμημένος, καὶ δυσὶ μὲν πατρικαῖς νεφέλαις, καὶ τῷ κατ' αὐτὸν ὑποδείγματι ποιμνίου ποιμαίνειν οἰκονομικὴν, καὶ πρὸς ζωτρόφους διαγάγειν νομάς. τοῦτον γοῦν ἡ Μετριότης ἡμῶν τῇ δυνάμει καὶ χάριτι τοῦ παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος ἀρχιερέα ἐχειροτόνησε, καὶ Μητροπολίτην γνήσιον καὶ κανονικὸν ἀνέδειξε τῆς Μητροπόλεως δεῖνος. ὀφείλει μὲν οὖν ἤδη ὁ ἱερώτατος Μητροπολίτης δεῖνος ὢν τῷ, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάντες Αἰγαίου πελάγους, ὁ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς κὺρ δεῖνα, ἀπελθεῖν εἰς τὴν θέσιν αὐτῷ λαχοῦσαν ταύτην Μητρόπολιν, καὶ ταύτης ἀπολαβέσθαι, μετὰ πάντων τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ χωρίων, καὶ τῶν Ἐνοριῶν ἁπασῶν, καὶ ποιμαίνειν κανονικῶς τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῷ λογικὸν τοῦ Χριστοῦ ποίμνιον, ὁδηγητεῖν τε καὶ διδάσκειν τὸν ἐν αὐτῇ χριστώνυμον λαὸν, ταῖς τε ἀπογλώττοις πατρικαῖς νεφέλαις, καὶ ταῖς ἀπὸ τοῦ ἰδίου βίου χαραγωγίαις, ἀγρυπνεῖν τε ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ τῆς ζωτρόφου αὐτοῦ φρονήσεως καταριζοῦν αὐτὸν διὰ τῆς θείας ἄνωθεν ἀπλήψεως, καὶ τὰ πάντα τοῖς πᾶσι γινόμενον κατὰ τὸν ἀποστολικὸν φαῦλον λόγον, ἵνα πάντας ἢ τοὺς πλείονας κερδήσῃ. καὶ θεοπαράγῳ Θεῷ λαὸν θεήκοον, καὶ εὐλογεῖν καὶ ἁγιάζειν αὐτὸν καὶ πάντα τὰ ἀρχιερατικὰ ἐκτελεῖν μετὰ τοῦ ἱεροῦ Συνεδρίου ἐγκαθιδρύσεως, ὡς γνήσιος Ἀρχιερεὺς αὐτῆς τῆς Ἐπαρχίας καὶ Μητροπολίτης κανονικὸς, Ἀναγινώσκειν σφραγίζειν ἐν αὐτῇ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἐνορίᾳ ταύτης Ὑποδιακόνους χειροτονεῖν καὶ Διακόνους, καὶ εἰς τὸν τοῦ Πρεσβυτέρου ἀξίωμα προβιβάζειν, πνευματικοὺς πατέρας ἐγκαθιστᾶν δι' οἰκείων ἐντολμάτων, θείους τε καὶ ἱεροὺς Ναοὺς καθιερῶν, ὑπὸ Σταυροσηκίῳ τοῦ ἑαυτοῦ, καὶ πάντα τὰλλα τὰ τῆς Ἀρχιερωσύνης ἀνήκοντα διαπράττειν ἀναντιρρήτως, καὶ ἀνεμποδίστως, δεσπόζειν τε καὶ κυριεύειν ἁπάντων τῶν τῆς Μητροπόλεως κτημάτων καὶ ἀφιερωμάτων, κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων, ὡσαύτως καὶ τῶν ἐν αὐτῇ Ἐκκλησιῶν, καὶ ἐξυπαίζειν ἅπαντα, κατὰ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας, καὶ ὑπομελεῖσθαι τῶν περὶ αὐξησιν αὐτῶν καὶ βελτίωσιν, ὀφειλόντων καὶ πάντων τῶν ἐν αὐτῇ τῇ Ἐπαρχίᾳ διαπρεπόντων ἐντιμοτάτων Κληρικῶν, εὐλαβεστάτων Ἱερέων, χρησιμωτάτων Ἀρχόντων, καὶ πάντος τοῦ χριστωνύμου λαοῦ, τὴν προσήκουσαν ὑποκειμένην αὐτῷ τιμὴν καὶ εὐλάβειαν, φιλοφροσύνως τε καὶ δεξιῶσιν, καὶ μνημονεύειν τοῦ κανονικοῦ αὐτοῦ ὀνόματος ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς, ὡς νενόμισται, καὶ πρέπει αὐτῷ, καὶ ὑπείκειν ὁλοψύχως, ἐφ' οἷς ἂν αὐτὸς ὑπατάτῃ θεαρέστοις ἐντάλμασι, πατρικῶς τε καὶ ἀλογοτροφήτως παρέχειν τὰ ἀνήκοντα αὐτῷ ἐκκλησιαστικὰ δικαιώματα, τὰ ὑπό τε κανονικῶν τῶν Ἱερέων, Συνοικεσίων, Παπυρέων, Σκήπων, καὶ τῶν λοιπῶν ζωήθων τῷ τρόπῳ, ζωτρέχειν τε καὶ βοηθεῖν αὐτῷ λόγῳ καὶ ἔργῳ. καὶ κατ' οὐδὲν ἀνθυφέρεσθαι ἀτάκτως, ἢ πρὸς πρὸς αὐτὸν τιμὴν καὶ εὐλάβειαν, πρὸς τὸν ἡμῶν ἀνάγνωστον Μετριότητα, καὶ δι' αὐτῆς εἰς Θεὸν, ὃς τὸν τύπον ἔχουσιν ὁ Ἀρχιερεὺς ὑπὸ γῆς. ὃς δ' ἂν εὑρεθῇ παρὰ ταῦτα ποιῶν καὶ κατάλυσιν αὐτῷ ἐναντιούμενος, ὁ τοιοῦτος τῆς τε παρὰ Θεοῦ ὀργῆς καὶ ἀναπαύστου πυρὸς ὑποστήσεται, καὶ παρὰ τῆς ἡμῶν Μετριότητος βαρυτάτοις ὑποπιπτήσεται καθυποβληθήσεται, ὡς ἀλαζὼν, καὶ ἀνυπότακτος, καὶ καταφρονητὴς τῆς Ἐκκλησίας. ὑπὸ πᾶσι τούτοις ἅπασιν ἀπολέλυται τῇ αὐτοῦ ἱερότητι καὶ ἡ παροῦσα Πρᾶξις εἰς μόνιμον καὶ διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν.

Ἑτέρα Πρᾶξις διδομένη ὑπὸ Μητροπολίτου εἰς Ἐπίσκοπον.

Ἐν τοῖς τῶν χριστιανῶν Μυστηρίοις ὅσα παρὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ νενεθέτηται καὶ τῶν αὐτοῦ αὐτόπτων καὶ μαθητῶν, εἰς σύστασιν τοῦ χριστιανικοῦ πολιτεύματος καὶ καταρτισμὸν εὐσεβοῦς τοῦ χριστωνύμου πληρώματος, ἡ Ἱερωσύνη πάντων ἀνυγκαίτατον ὑπέρκειται. δι' αὐτῆς γὰρ μόνον τὰλλα τελεσιουρ-

Πρᾶξις.

τελεσπργεῖται Μυςήρια, ἀλλὰ ϗ ἀγγελικῶς ὑπὸ γῆς οἱ ἀνθρωποι πολιτεύονται, ϗὶ πρὸς ὐρανὸν
ἄρδην ἀνίπανται, τῇ θεοβραβεύτῳ αὐτῆς τελεσπργίᾳ ϗ χάριτι. καίτοιγε ἡ τοιαύτη Ἱεραρ-
χία μυςικῶς πως τὴν ὐράνιον μιμεῖται Ἱεραρχίαν εἰς τριοσὰς τελουμένων τάσεις ἢ τάξεις, ἢ
ὅπως ἂν ἄλλως ἐξονομάσειας. τριγαρτοι τοῦτον ὅσης χρήματος ἀναγκαιότατον τ Ἱερωσύνης
τῇ ἐν παρόδῳ ταύτῃ τῶν χριςιανῶν Ἐκκλησία, ἡ Ταπεινότης ἡμῶν ἅτε τὴν πνευματικὴν θεωρη- ε
σάμενον πνευματικῶς τ ἀγιωτάτης Μητροπόλεως δεῖνος κληρωθεῖσα, ϗ χρέος ἀπαραίτητον χεῖσα
ἀληθύνοις ὄμμασιν ἐνατενίζειν παύτῃ ϗ παύτως, ἐφ ὅσον τὰ αὐτῆς ἐκτείνεται θεῖα, ὥςτε μηδε-
μίαν τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ Ἐπικοπῶν, ἐν ςερήσει καθίσασθαι τ πνευματικῆς ταύτης, ϗ χει-
ροδότου χάριτος, ἔγνω τὴν Ἐπικοπὴν δεῖνα, ἀνδρὶ γνησίᾳ θεοφιλεῖ ϗ κηδεμόνι ἐναπληφθεῖσαν,
μὴ παρεδεῖν ἀνεπίσκεπτον, ὡς τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος, ϗ πνευματικῶς θεοῖσεμνου κυρ δεῖνος ζ
δι' αἰτίας ἃς αὐτὸς καθ' αὑτὸν οἶδε, παραίτησιν οἰκειοθελῆ ϗ ἀβίαςον ποιησαμένου. ϗ δὴ ψήφων
κανονικῶς γενομένων ϗ τῇ ἐκκλησιαςικῇ διατυπώσει, (ἀδεία δ Παναγιωτάτου ϗ λογιωτάτου
ἡμῶν Αὐθεντὸς ϗ Δεσπότου δ Οἰκουμενικῆς Πατριάρχου κυρίου κυρίου δεῖνος, διὰ διατελέσαν
ἡμᾶς ἐν τῇ Βαπλαύσῃ) ὑπὸ ἐκλογῇ θεσπίσαν ἀξίᾳ ϗ ἁρμοδίᾳ τῇ Ἐπικοπῇ ταύτῃ, ὥςε κα-
ταχεῖν τὴν πνευματικὴν ταύτης ῥάβδον, ϗ τὴν πνευματικὴν διοίκησιν τῶν ἐν αὐτῇ χριςιανῶν ιε
ἐγχειρισθῆναι, δυρέθη ϗ ἐξελέγη, ϗὶ τῶν ἄλλων θεωτέρωται, ὁσιώτερος ἐν Ἱερομονάχοις ϗ
πνευματικοῖς κυρ δεῖνα, ὅσις κεχειροτόνηται παρ' ἡμῶν, συλλειτουργούντων ἡμῖν τῶν Πανιερω-
τάτων τοῦ τε δεῖνος, ϗ δεῖνος, ϗ ἀπεκατέςη γνήσιος ϗ νόμιμος ϗ κανονικὸς Ἐπίκοπος δεῖνος, ϗ
ἀπεδείχθη Ἀρχιερεὺς ϗ θεοσώτης. ὀρείλει τοιγαροῦν ὁ Διαληφθεὶς αὐτὸς Θεοφιλέςατος Ἐπίσκοπος
Κυδωνίας κυρ δεῖνα, ἀπελθεῖν εἰς τὴν θεόθεν κληρωθεῖσαν αὐτῷ Ἐπικοπὴν, ϗὶ ὑπολαβέσθαι ιτ'
ταύτης, ϗ πάσης τ ὑποκειμένης ἐν αὐτῇ Ἐνορίας, ϗ δλογῆσαι, ϗ ἁγιάσαι παύτας τὺς ἐν αὐτῇ
χριςιανὺς, ϗ διδάξαι, ϗὶ νουθετῆσαι αὐτὺς τὰ θεοφιλῆ ϗ ζωτήρια δόγματά τε ϗ διδάγματα,
ὐ μόνον ταῖς ἀπὸ γλώττης νουθεσίαις, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ταῖς ἀπὸ τοῦ ἰδίου βίου χειραγωγίαις τε ϗ
ὁδηγίαις, τοῖς πᾶσι τύποις τ χριςιανικῆς πολιτείας νόμιμος, ἵνα τὺς παύτας ἢ τὺς πλείους κερ-
δήσῃ, ϗ τὸν θεῖον ἀπόςολον, ϗ θεσπέσιον χριςὸν ὡς ὑπέσχετο, ϗ παύτα τὰ ἀρχιερατικὰ ἐκτελέσαι κε
μετὰ τῆς τοῦ ἱερᾶ Συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως, ὡς γνήσιος Ἀρχιερεὺς τῆς Ἐπικοπῆς ταύτης,
Ἀναγινώσκειν ζρεσμίζειν, Διακόνους χειροτονεῖν, ϗ εἰς τὸ τῶν Πρεσβυτέρων ἀξίωμα θεσπεσιάζειν,
Μοναχύς τε ϗ Μοναζύσας κείρειν, Πνευματικὺς πατέρας ἐγκαθιςᾶν δι' οἰκείων ἐνταλμάτων,
Ναὺς καθιερῦν ὑπὸ Σταυροπηγίοις ἰδίοις, ϗ παῖσα τὰλλα Ἀρχιερέων ἀνήκοντα ἐκτελεῖν, ϗ τῶν
τῆς Ἐπικοπῆς ταύτης Ἐκκλησιῶν ϗ Μοναςηρίων ἐξυπάζειν, ϗ παύτων τῶν τῆς Ἐπικοπῆς λ'
κτημάτων, ϗ ἀφιερωμάτων, κινητῶν τε ϗ ἀκινήτων, ὡς γνήσιος Ἀρχιερεὺς ταύτης, ϗ ποιμὴν
ϗὶ θεσπέσιος, ὀφειλόντων ϗ παύτων τῶν ἐν αὐτῇ τῇ Ἐπαρχίᾳ δυςυχουμένων ἐνπιμοπάτων Κλη-
ρικῶν, δλαβεςάτων Ἱερέων, χρησιμωτάτων Ἀρχόντων, ϗ παντὸς τοῦ χριςωνύμου λαοῦ, τὴν θεο-
σήκητον ὑποκείμενιν αὐτῷ τιμὴν ϗ δλάβειαν, φιλοφροσύνῃ τε ϗ δεξίωσιν, ϗ μνημονεύειν τοῦ
κανονικοῦ αὐτοῦ ὀνόματος ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς ὡς νενόμισται, ϗ πείθεσθαι αὐτῷ, ϗ ὑπεί- λε
κειν ὁλοψύχως, ἐφ' οἷς αὐ αὐτὸς δπιτάξῃ θεαρέσοις ἐνταλμασι, σεμνότητί τε ϗ ἀλογοφαγήτῳ
παρέχειν τὰ ἀνήκοντα αὐτῷ ἐκκλησιαςικὰ διηγήματα, τὰ ἀπό τε κανονικῶν τῶν Ἱερέων, Σιωσι-
κεπίων, Πανηγύρεων, Ζητῶν, ϗ τῶν λοιπῶν ζωηθῶν τῷ τρόπῳ, ζωηρέχειν τε ϗ βοηθεῖν αὐτῷ
λόγῳ, ϗ ἔργῳ, ϗ κατ' ὁδὸν ἀντιφέρεσθαι ἀτάκτως, ἡ ἀπὸ θεοῦ αὐτὸν τιμὴ ϗ δλάβεια, θεοῦ τῶν
ἡμῶν ἀναγέται Ταπεινότητα, ϗ δι' αὐτῆς εἰς Θεὸν, ὃν τὸν τύπον ἔχουσιν ὁ Ἀρχιερεὺς ὑπὸ γῆς. μ'
ὃς δ' ἂν δυρεθῇ παρὰ ταῦτα ποιῶν, ϗ κατά τι αὐτῷ ἐναντιούμενος, ὁριῦται τῆς τε παρὰ Θεοῦ
ὀργῆς ϗ ἀμαναντήτου θεσπεσθήσεται, ϗὶ παρὰ τῆς ἡμῶν Ταπεινότητος βαρυτάτοις ὑπομίοις
καθυποβληθήσεται, ὡς ἀλαζὼν ϗ ἀνυπόταπτος, ϗ καταφρονητὴς τῆς Ἐκκλησίας. ὑπὸ δὲ τούτοις
ἅπασιν ὑποτέλυται τῇ αὐτοῦ Θεοφιλίᾳ ϗ ἡ παροῦσα Πρᾶξις, εἰς μόνιμον ϗ διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν.

Περὶ

Περὶ τοῦ Καισρίωσπι, ἢ Καισελνσπι, ἢ Καισελνσπι.

Διαφόρως γράφεται τοῦτο τὸ ὄνομα, διόπ δύρισκεται Καισέλνσπ, ἢ Καισρίωσπ, ἢ Καισέλνσπ, ἢ Καισέλσπ. δὲν εἶναι τόσον φανερὸν αὖ εἶναι ἑλληνικὴ ἢ λατινικὴ ἡ λέξις. ἀφήνω τὰς πολλὰς ματαιολογίας ὅσῳ δ' σημειωτὰ ταύτης λέγωσι, ἐγὼ μὲ ζωηρμίαν λέγω, ὅτι αὖ ἡ λέξις εἶναι ἑλληνικὴ, γίνεται ἀπὸ τοῦ καινῶν (τὸ ὁποῖον ὡς ὁ Βαρῖνος λέγει, δηλόι καινίσκιον, ἤτοι καινίσριον, διακόσμον) καὶ ὡς ὁ σχολαστὴς τοῦ Εὐριπίδυ εἰς τὸν Ὀρέσην γίγω. ρμέ. καινῶν λέγεται, εἰς ὃ φέρει ἡ ἱερουργικὴ μάχαιρα, ἐξ ὗ Καισέλον αὖθι τοῦ Καινίσριον, ἔπειτα Καισέλνσπ, ἔγραφεται ὕστω Καισέλνσπ αὖθι τοῦ ν. καὶ διὰ τοῦ ἰῶτα. αὖ εἶναι λατινικὸν, παράγεται ἀπὸ τοῦ Κάσρμι, ἢ Καισρύσπι, ἔπειτα Καισρήνσπ, ἔγραφεται αὖθι τοῦ ν. ἐγὼ τῆς ἡ. Ο φφί. Καισελνσπι.

Ἂν εἶναι λοιπὸν ἡ λέξις ἑλληνικὴ, Καισέλνσπ θέλει νὰ εἴπῃ, ὁ Ἄρχων τῶν Δίσκων, ταυτὸν εἰπεῖν τῶν ἱερῶν πατελαρχικῶν ἀμφίων, ἅπινα ἐπαίνω εἰς δίσκους ἐβάπτοντο, ἐγὼ ἐφθοφέρουν ὅταν ἔμελλε νὰ ἱερουργήσῃ ὁ Πατελάρχης, φθηγυμῶν τοῦ Καισελνσπι. ὅθεν λέγεται ὅτι φυλάσσει τὰ ἀξιώματα τοῦ Πατελάρχου. ἀξιώματα δὲ δὲν εἶναι ἄλλο, παρὰ τὰ πατελαρχικὰ ἄμφια, ἤτοι Ἐπιγόνατα, Μίτρα, Σάκκοι. Ὠμοφόρια, ἐγὼ τὰ λοιπά. Μὲ ἕνα λόγον ὁ Καισέλνσπ ἄλλο δὲν εἶναι, παρὰ μόνον ὁ φύλαξ ἐγὼ βεστιάριος ἰδίως τῶν πατελαρχικῶν ἀμφίων.

Ἂν εἶναι λατινικὴ, ἐκ τοῦ νομικοῦ λεξικοῦ ἰωάννου τοῦ Καλβίνου (ὄχι ἐκείνου τοῦ αἱρεσιάρχου, ἀλλ' ἄλλου τινὸς παρὰ λατίνοις νομικῶ θεωρουμένου Γερμανοῦ, Κάηλ ἐπονομαζομένου) ζωάγρι ὅπ Καισρύσπ ἄλλο νὰ μὴν εἶναι, παρὰ ὁ πρῶτος ἐκ ὁ Ἄρχων τῶν οἰκειακῶν ὑπηρετῶν τοῦ πατελαρχικοῦ οἴκου, διατὶ Καισρύσπ ἐγὼ Καισρυσπανὸι ἦτον ἕνα τάγμα ξεχωριστὸν διατεταγμένον εἰς τὰς ἐσωτερικὰς ἐκ πλέον οἰκειακὰς ὑπηρεσίας τῶν βασιλέων, τότον ὅταν δύρισκον εἰς τὸ παλάτιον καὶ εἰς τὰς αὐλάς, ὅσον ἐκ ὅταν ἐδιέτριβαν εἰς τὰ φοσσάτα (ὅθεν ἐξελληνιζόμενον τὸ ὄνομα Καισέλνσπος θέλει νὰ εἴπῃ Παρεμβολάρις) ὡσὰν νὰ εἴπωμεν χάριν λόγου εἰς τὴν δυτέρπιν τοῦ βασιλικοῦ Κοιτωνος, ἐκ τ' ἁρπίζης, εἰς θεωδοκιμασίαν ἐγὼ θεώγδυπιν τῶν βασιλικῶν βρωμάτων ἐ πότων, διὰ ὑποψίαν φαρμάκου, ἐγὼ τῶν ὁμοίων. ὅπ δὲ εἶν τοιοῦτον τάγμα, καὶ μάλιστα καταπεταγμένον εἰς τὰ στρατιωτικὰ, ὅρα Βιβλίον ς'. τῶν βασιλικῶν, Τίτλῳ, λβ'. περὶ Στρατήρων, Καισρωσίων, ἐκ ὑπηρετῶν. καθὼς λοιπὸν ἐκ ἄλλα ὀνόματα βασιλικῶν Ο'φφικίων ἐλήφθησαν εἰς τὰ σκηνησιακὰ, οὕτως ἐλήφθη ἐγὼ τοῦτο, ἐγὼ καθὼς πολλοὶ ἐγὼ ἄλλοι Δόκιμοι, ἔχω ἀπὸ τὴν σκηνησιακὴν λειτουργίαν, σκαταλήγοντο καὶ εἰς ἄλλας ἐξωτερικὰς χρείας τοῦ Πατελάρχου, ὡς ὁ μέγας Οἰκονόμος, ὁ μέγας Σακελλάριος, ἐκ οἱ λοιποὶ, οὕτω ἐκ αὐτὸς εἶχον ὑπῆρσαν ἐκ φροντίδα εἰς τὰ σκηνὲς, κἄντε ἴδια τοῦ Πατελάρχου, κἄτε καὶ κοινὰ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὅμως πάντοτε ἦτον ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ, τοιοῦτα δύρωται ἐν Διαφόροις Τακτικοῖς.

Ὁ Καισέλνσπ ἀλλάσσει τῷ Ἀρχιερεῖ τὴν στολὴν αὐτοῦ, κρατεῖ τὸν Θυμιατὸν ἐν τῇ λειτουργίᾳ, καὶ τὸν Ἀέρα ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ αὐτοῦ. ξαντίζει ἐκ τῷ ὕδατι τὸν λαὸν ἐν τῷ τελαδικῷ ὕμνῳ, κρατεῖ τὸ Κιβώτιον τῶν δώρωμάτων, φυλάσσει τὰ ἀξιώματα τοῦ Πατελάρχου, κάθεται ἐγὼ εἰς τὰς κρίσεις. ἐκ πάλιν, ἐνβάλλει ὁ Πατελάρχης τὸ Ὠμοφόριον αὐτοῦ, ὃ δὴ δίδωσιν ὁ Καισέλνσπ τῷ Ἀρχιδιακόνῳ, ὀπίσω αὐτοῦ ἱσταμένῳ. καὶ πάλιν, ὁ Πατελάρχης θυμιᾷ ἐγὼ ἀποδίδωσι τῷ Καισελνσπῷ τὸν Θυμιατὸν. καὶ πάλιν, τὸν δὲ Θυμιατὸν δεχόμενος ἀπὸ τοῦ Πατελάρχου ὁ Καισέλνσπ θεωρεῖται ἐμπροσθεν. καὶ πάλιν, θυμιᾷ ὁ Πατελάρχης τὴν ἁγίαν Τράπεζαν, θεωγυμῶν τοῦ Καισελνσπι μὴ φανῇ λίαν. ὁ δὲ Κυροπαλάτης φησὶ, Καισέλνσπός ἐστιν ὁ εἰς τὸ Καισέλον ἐκ εἰς τὸ ἁλλάσσειν τὸν Ἀρχιερέα. ὁ δὲ Κύριος θεὸς τὸν Καβάσιλαν ἀποκρίσει ἐννάτῃ λέγει, ζωυπουργός ἐστιν ὅτε ὁ Ἱερομνήμων τῷ Καισελνσπῷ εἰς τὸ θεωρῆσαι τὴν ἱερὰν στολὴν τῷ Ἀρχιερεῖ μέλλοντι ἱεροτελεῖν. καὶ ὁ Γεμιστὸς ἐν τῇ πατελαρχικῇ λειτουργίᾳ, εἶτα ἄρχεται ὁ Πατελάρχης ἐνδύεσθαι τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν, ἀλλάσσοντος αὐτῷ τοῦ Καισελνσπι. εἶτα μετ' ὀλίγον, ἀποδιδόμενος δὲ τὸ Ὠμοφόριον, ἀπτίζηται αὐτὸ ὁ Καισέλνσπ τῷ ὤμῳ τοῦ Πατελάρχου λέγων, καὶ πάλιν, ἅμα δὲ τῷ εἰσελθεῖν τὸν

Πατελάρχην

Πατεραρχίω, ὁ Καντζέλνπς ἔχων τεθυμιασμένον τὸν Θυμιατὸν, βαλὼν ἐν αὐτῷ θυμίαμα λέγει, Εὐλόγησον Δέσποτα τὸν Θυμιατόν. Ἐν δὲ τῇ Τυρκοκρατίᾳ, ζελίδι, σωτέ. Δείκνυται ὅτω, Καντζέλνς λέγεται ὀκεῖνος ὁποὺ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν κρατεῖ τὸ Καντζέλον τῶν θυμιαμάτων, ἤτοι τὸ Κιβώτιον, ἢ Θυμιατήριον.

Περὶ τοῦ Ρέφερενδαρίου, ὅς πς Ἀποκρισάριος Παλατίνος λέγεται, ἢ Ζυγοστάτης Ρέφερενδάριος. ε

Ο'φφί. τοῦ Ρέφερενδαρίου. Τοῦτο παράγεται ἀπὸ τοῦ Ρ'έφερο λατινικοῦ ῥήματος, ὅπερ σημαίνει τὸ ἀναφέρω. ὅθεν Ρέφερενδάριος δὲν σημαίνει ἄλλο τι πλὴν, παρὰ μόνον ἀναφορεύς. Λέγει περὶ τούτου ὁ Σουΐδας, Ρέφερενδάριος, ἀξίωμα ῥωμαϊκὸν ἔστιν, ἤγουν ἀναφορεύς, τοῦ ὁποίου αἱ καλαὶ ἢ ὀκ ζωηθείας μακρᾶς τινὲς γράφουσι τὴν πρώτην ζυλλαβὴν μὲ ει δίφθογγον, πλὴν ἡ ἐτυμολογία αὐτὸ θέλει ὅτι Διὰ τοῦ ε ψιλοῦ νὰ γράφεται, ἐπειδὴ καθὼς εἴπαμεν παράγεται ἀπὸ τοῦ Ρ'έφερο, τὸ ὁποῖον παρὰ Λατίνοις Διὰ τοῦ ε ψιλοῦ γράφεται. ι

Λέγουσι τὰ Τακτικὰ περὶ τούτου, ὁ Ρέφερενδάριος ἀποστελλόμενος εἰς μεγάλους ἀνθρώπους, μνημόνια ἀπὸ τοῦ Ἀρχιερέως ἐγγράφως καὶ ἀγράφως δίδωσι ἢ φέρει, καθέζεται ἢ εἰς τὰς κλίσεις. καὶ ὅτι ὁ Ρέφερενδάριος, εἰς τὸ ἀποστέλλεσθαι παρὰ τὸν Βασιλέα, καὶ εἰς μεγάλον Ἄρχοντα, καὶ ὅλως ἀναγραφεὺς τῶν παρὰ τὸν Βασιλέα μνημάτων, καὶ ὅτι ὁ τὰς ἀποκρίσεις κομίζων, ἢ ὅτι ὁ τὰ ῥηθέντα ἀναφέρων ἀπὸ τινος, καὶ ὅτι ἀναφορεὺς τῶν παρὰ τὸν Βασιλέα μνημάτων. ιά

Ο' Νικήτας εἰς τὸν βίον τοῦ υἱοῦ τοῦ Μιχαὴλ Ἀλεξίου ταῦτα λέγει. τοῦ Πατεραρχοῦ σείλεντος εἰς τὴν Δέσποιναν τὸν αὐτοῦ ὑπηρέτην, ὅς ὀκ τοῦ παρεβάλλειν εἰς τὰ ἄρχεια ἢ Διαπορθμεύειν τοῖς Βασιλεῦσι τὰ βελτίστα ἢ τὰς ἀποκρίσεις ὀκεῖθεν μεταφέρειν, Παλατῖνος ὠνόμασαν. ἐδίδοτο δὲ τοιοῦτον Ο'φφίκιον ὡς δοκεῖ τὸ πλεῖστον Διακόνοις. ὅθεν ἐν τῷ ζυλλόγῳ τῆς Φλωρεντινῆς λέγεται, ἀνέκαθεν ὁ Ρέφερενδάριος Διακόνου τις ἦρξατο λέγειν. Περὶ τῶν τοιούτων λέγεται ἢ ἐν τῇ ἕκτῃ κ'

„ τοῦ Ἰουστινιανοῦ Νεαρᾷ, ἐξέσω μόνοι τοῖς δεομένοις Ἐποπόποις καὶ Διὰ τῶν καλουμένων Ρεφερενδαρίων τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης Ἐκκλησίας, ἢ Διὰ τῶν δοκιμωτάτων Ἀποκρισαρίων τῶν ἑκάστης „ διοικήσεως ἁγιωτάτων Πατεραρχῶν, ἀναφέρειν τῇ Βασιλείᾳ καὶ τυγχάνειν ἀποκρίσεως ζωτόμου.

Ἦρχον δὲ καὶ τοῦ παλατίου Ρέφερενδάριοι τὴν ἀξίαν περίβλεπτοι (Διαὶ ἀνάμεσα εἰς τὰς Βασιλικὰς ἀξίας, καθὼς φαίνεται εἰς τὰς Νεαρὰς, καὶ εἰς τὰ Βασιλικὰ, ἢ ἁπλῶς εἰς πολλὰ κέ μέρη τῶν νόμων, ἄλλοι ἐλέγοντο μὲ τοῦτον τὸν τίτλον, Περίβλεπτοι, ἄλλοι Ἐνδοξότατοι καὶ Ἴλλυστροι, καὶ ἄλλοι Μεγαλοπρεπέστατοι, περὶ τῶν ὁποίων Διαλαμβάνει ἡ δεκάτη Νεαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ πλατύτερον. περὶ τούτου τοῦ Βασιλικοῦ Ρεφερενδαρίου ταῦτα λέγει ὁ Προκόπιος βιβλίῳ β'. τῆς παρούσης ἱστορίας, κεφ'. εἰκοστῷ τρίτῳ. ὅς δὲ Ἀποκρίσεσι ταῖς βασιλικαῖς ἐφεστήκει, αἰεὶ τῷ Βασιλεῖ τὰς τῶν ἱκετῶν δεήσεις ἀγγέλλων, ζημιούντων τε αὖθις ὅσα ἂν αὐτῷ βουλομένῳ εἴη, ὃν ἡμεῖς λ' Ρέφερενδάριον τῇ λατίνων φωνῇ ὀνομάζομεν. τὸν δὲ ἀριθμὸν ταύτην ἔτω καλοῦσι Λατῖνοι.

Περὶ τοῦ Τ'ομνηματογράφου, ὅς τις καὶ Κομμενταρίσιος λέγεται.

Ο'φφί. τοῦ Τ'ομνηματογράφου. Οὗτος λέγεται Τ'ομνηματογράφος παρὰ τὸ γράφειν τὰ ὑπομνήματα. ἄλλο δέ εἶναι τὸ ὑπόμνημα, καὶ ἄλλο τὸ ζώφημα ἢ ἡ λογογραφία, ὡσαὐτῶς τοῦτο ὀχεδιάζεται καὶ γράφεται μὲ τάξιν καὶ διαίρεσιν τῶν μερῶν καὶ τὰς ῥητορικὰς ὄρους καὶ κανόνας, τὸ ὁποῖον ἰδιαίτερον τοῦ λογοθέτου, λέ τὸ δὲ ὑπόμνημα σημαίνει σημείωσιν πνὰ σύντομον ἢ ἀμέθοδον, μόνον δὲ πρὸς ἐνθύμησιν γραφομένου, τὸ ὁποῖον ἰδιαίτερον τοῦ Τ'ομνηματογράφου, ὡς γίνεται ἢ τὴν σήμερον.

Περὶ τούτου γράφουσι τὰ Τακτικὰ, ὅτι καθέζεται εἰς τὰς ψήφους τῶν Ἐπισκόπων, γράφει ἀληθῶς καὶ πιστῶς ὅ,τι πρόσταχθῇ παρὰ τῶν Ἀρχιερέων. γράφει τὰ πατεραρχικὰ ὑπομνήματα, εἶναι καὶ οἰκέτης τῆς δευτέρας πρωτοθρόνου, ὡσαὐτῶς τὸν μεγαλειζόντων εἰς πᾶσαν σημείωσιν. μ

„ Ο' δὲ Κύπριος λέγει εἰς τὴν δεκάτην ἀπόκρισιν πρὸς τὸν Καβάσιλαν, νοσοῦντος μόνου τοῦ Χαρτοφύ- „ λακος, ἢ ἀποδημοῦντος, αὐτὸ ὀκεῖνο τῷ Τ'ομνηματογράφῳ αὐτῷ ἔπεστι καὶ ἀνάγνωσις τῶν τοῦ „ χαρτοφυλακικοῦ Σεκρέτου ὑπομνηματισμῶν. οἱ δὲ ὑπὸ τὸν μέγα Χαρτοφύλακα, ὡς ἐν ὀκείνῳ εἴρηται.

Σημειώ-

Σημειώματα Τ͂πομνημάτων.

Τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης γνησίου μισθοῦ ὑστερωθέντος, φρονῖς γέγονεν ὁσιόλογος τῷ Μακαριωτάτῳ, Σοφωτάτῳ, Ὁμοτίμῳ ἡμετέρῳ Αὐθέντῃ καὶ Δεσπότῃ, πατρὶ καὶ Πατριάρχῃ τῆς ἁγίας Πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης Κυρίῳ Κυρίῳ Δοσιθέῳ, Ὁμοτίμῳ πάσῃ τῇ κατ' αὐτὸν Σωόδῳ καὶ ἀδελφότητι, ἵνα μὴ μόνοι οἱ ἐν ταύτῃ τῇ Μητροπόλει ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ δίχα γνησίου μισθοῦ, καὶ δὴ κελεύσει τῆς ἁγίας αὐτοῦ Μακαριότητος ζωοποιήθημεν ἡμεῖς οἱ παρόντες Ἀρχιερεῖς, ἐν τῷ πατριαρχικῷ θείῳ Ναῷ τοῦ ἁγίου ἐνδόξου καὶ πανσθενίμου Ἀποστόλου Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου καὶ πρώτου Ἱεράρχου τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ ψήφους κανονικὰς ποιησάντες εἰς ἐκλογὴν προσώπου τοῦ Ἀρχιερέσοντος ἐν αὐτῇ, πρῶτον μὲν ἐθέμεθα τὸν ὁσιώτατον Ἱερομόναχον καὶ Ἀρχιμανδρίτην κὺρ δεῖνα, δεύτερον τὸν ὁσιώτατον Ἱερομόναχον καὶ Ἀρχιμανδρίτην κὺρ δεῖνα, καὶ τρίτον τὸν ὁσιώτατον Ἱερομόναχον καὶ Πρωτοσύγκελλον κὺρ δεῖνα. ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν ἐγράφη καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν, καὶ κατεσφράγη ἐν τῷδε τῷ ἱερῷ Κώδικι τοῦ ἁγιωτάτου καὶ Ὁσιολογικοῦ τούτου Θρόνου, κατὰ τὸ ,αψβ'. ἔτος τῆς Θείας καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἐπιφανείας, μηνὶ Ἀπριλλίῳ.

Ἕτερον Τ͂πόμνημα.

Τῆς ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς τοῦ ἁγίου καὶ θεοβαδίστου ὄρους Σινᾶ γνησίου μισθοῦ χηρεύσης, διὰ τὸν ταύτης σθεσταθύοντα κὺρ δεῖνα οἰκειοθελῶς παρατηθῆναι ταύτῃ, ὡς αὐτικρὺ φαίνεται, ἐμέλησε τῇ ἱερᾷ ἐκείνῃ τοῦ μοναστηρίου Σωόδῳ τε καὶ ζωάξει περὶ γνησίου ἑαυτῆς σθεσώτος. καὶ δὴ ἀπέστειλε σθῶς τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ἱερὰν Σωόδον, καὶ πᾶσαν τὴν κατὰ Παλαιστίνην ἁγίαν Ἐκκλησίαν, ἵνα φροντίσωσι καὶ αὐτοὶ περὶ καταστάσεως ἐν τούτοις γνησίου μισθοῦ καὶ καθολικοῦ. καὶ δὴ κελεύσαντος τοῦ Μακαριωτάτου πατρὸς ἡμῶν καὶ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Κυρίου Δοσιθέου, συνήχθημεν, καὶ τὰ ἑξῆς, ὡς ἀνωτέρω.

Ἕτερον.

Τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Φιλιππουπόλεως γνησίου δίχα Ἀρχιερέως ἐναπομενάσης, ὡς τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος Διονυσίου τελείᾳ καθαιρέσει καθυποβληθέντος, ὡς αὐτικρὺ φαίνεται, ἡμεῖς οἱ παρόντες Ἀρχιερεῖς, σθηρωθῆ καὶ Παναγιωτάτῳ ἡμῶν Αὐθέντῃ καὶ Δεσπότῃ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κυρίου Κυρίου Ἰωαννικίου, συνήθημεν ἐν τῷ πατριαρχικῷ θείῳ Ναῷ τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ προσαιφόρου, καὶ ἐν τῷ Διπλοφαναρίῳ, καὶ ψήφους κανονικὰς, καὶ τὰ λοιπά.

Ἕτερον.

Τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως, καὶ τὰ ἑξῆς, ὡς καὶ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος κὺρ δεῖνος, παραίτησιν πεποιημένος τῆς αὐτῆς Ἐπαρχίας, καὶ μεταβαίνος πάλιν εἰς τὴν Ἐπαρχίαν αὐτοῦ Σοφίας, ἣς παρητήσατο σθέτερον, καὶ ἐπαναλαβόντος αὐτὴν σθὸς κυρβέρνησιν αὐτῆς, ἅτε καὶ σθεσταθύοντος αὐτῆς ἀδοκίμου φανέντος μελετίου, καὶ ὀκβληθέντος ταύτης ζωοδικῇ ἀποφάσει, ἡμεῖς οἱ παρόντες.

Ἕτερον.

Ἐπειδὴ ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ δεῖνα σχολάζει σχεδὸν ἀρχιερατικῆς σθεσπείας χρόνοις ἱκανοῖς, ὡς τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύσαντος δεῖνος παραλυσίᾳ πάθει καταχεθέντος, καὶ ἐν ἀκινησίᾳ ζωμαλεπτικῇ τυγχάνοντος, δι' ἧς ἀδυνάτως ἔχει ἐνεργεῖν τὰς ἀνηκούσας τοῖς Ἀρχιερεῦσιν Ἐκκλησιαστικὰς τελετὰς, οὔτε γὰρ Μυσταγωγίαν, οὔτε Χειροτονίαν ἐπιτελεῖν δυνατὴ, οὔτε Ἁγιασμὸν, οὔτε ἄλλο τι τῶν Ἀρχιερατικῶν χαρισμάτων παρέχειν ἰσχύει τῷ ὑπ' αὐτὸν λογικῷ καὶ χερσὶ ποιμνίῳ, ἀλλὰ φαίνεται μὴ καὶ παρουσίαν σωματικὴν ἀναπληροῦν τύπον Ἀρχιερέως, ὄντι ἔστι δὲ κατ' ἐνέργειαν, οὔτε ἀληθεύει σχεδὸν τὸ εἶναι αὐτὸ, ἕκαστον γὰρ τῶν πραγμάτων ἐξ ἰδίας ἐνεργείας ἔχει τὸ εἶναι, αὐτὸς μοῦνος ζῶν λογίζεται, ἀλλὰ ζῶν νεκρός ἐστι, καὶ ἀνωφελὴς καὶ τὴν ἐπαγγελίαν τῆς Ἀρχιερωσύνης. τοῦτο χάριν τῆς ψυχικῆς σωτηρίας φροντίζοντες τῶν τῆς Ἐπαρχίας ἐκείνης χριστιανῶν, ὁ Παναγιώτατος δηλαδὴ ἡμῶν Αὐθέντης καὶ Δεσπότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κύριος Κύριος δεῖνα, μὴ τῆς περὶ αὐτὸν ἱερᾶς Σωόδου, ἔγνωσαν διὰ συνοδικῆς γνωμοδοτήσεως, τὸν μὲν δεῖνα αὐτὸν μετακινηθῆναι τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ταύτης, καὶ ἠξιώχθαι ἀπραγ-

ἀπεφηνάμενος, ἕτερον δὲ αὐτ' ἐκείνῳ χειροτονηθῆναι νομίμως, ᾧ ὑπελαμβάνεσθαι τ' αὐτῆς ἐπαρχίας, καὶ ποιμαίνειν ἀρχιερατικῶς τὸ ἐν αὐτῇ λογικὸν τοῦ Χριστοῦ ποίμνιον, ὅπως μὴ ἐστερημένον ὑπάρχῃ ἀρχιερατικῆς εὐλογίας. καὶ δὴ φθηναμένῃ τῆς αὐτοῦ Παναγιότητος ἡμεῖς οἱ παρόντες.

Ἕτερον.

Ἕτερον.

Τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως ἐδείνου, δίχα Ἀρχιερέως ἐναπομεινάσης, ἅτε δὲ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος ἐδεῖνο καὶ ἀποθανόντος, ἡμεῖς. ε'

Ἕτερον.

Ἕτερον.

Τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως ἐδείνου, καὶ τὰ ἑξῆς, ὡς δὲ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος ἐδείνου, εἰς τὸν Θρόνον ἐδείνα φθάσαντος, ἡμεῖς, καὶ τὰ ἑξῆς.

Ἕτερον. ι'

Ἕτερον.

Οὐδεμία τῶν ὑποθέσεων δύναται εἶναι ἀρχῆς δίχα, ἡ γὰρ ἀρχὴ, ἐστὶ ῥίζα καὶ πηγὴ τοῦ ὅλου. ἐπειδὴ λοιπὸν τοῦ Οἰκουμενικοῦ καὶ Τ' ὑψηλοτάτου Θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως μεμφυκότος ἀμοίρου Ἀρχῆς καὶ Ποιμνίου, ἅτε δὲ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος Κυρίου ἐδείνου φθὰς Κύριον ἐκδημήσαντος, συνήχθημεν ἡμεῖς οἱ παρόντες Ἀρχιερεῖς ἐν τῷ Πατριαρχείῳ, ἐν τῷ πανσέπτῳ Ναῷ τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ προσηγορίᾳ, τοῦ ἐν τῷ Διπλοφαναρίῳ, καὶ ψήφους ιε' κανονικὰς, καὶ τὰ ἑξῆς.

Η' ΤΡΙΤΗ ΠΕΝΤΑΣ.

Ο' Ἱερομνήμων. Ο' ὑπὸ τῶν Γονάτων, ἢ ὑπὸ τῶν Γονάτων.

Ο' ὑπὸ τῶν Δεήσεων, ὁ καὶ Τ' πομιμνήσκων. κ'

Ο' ὑπὸ τῶν Σκρέτων. Ο' ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς καθεδράσεως.

Περὶ τοῦ Ἱερομνήμονος.

Ὀφφ. τοῦ Ἱερομνήμονος

Οὗτος λέγεται παρὰ τοῦ Ἱερομνημονεῖν καὶ ἐνθυμίζειν τὰς ἱερὰς Εὐχὰς, ὅταν ὁ Ἀρχιερεὺς ἐκτελῇ κανένα Ἐκκλησιαστικὸν ἔθος. ὅθεν τὰ Τακτικὰ λέγουσι περὶ τούτου, ὁ Ἱερομνήμων, εἰς τὸ βλέπειν τὰς Εὐχὰς ὅπισθεν τοῦ Ἀρχιερέως. ἔχει εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ καὶ τὸν Ἐνθρονιασμὸν ἢ Ἐνθρονισμόν. κρατεῖ δὲ τὸ πατριαρχικὸν Κοντάκιον ἐν ταῖς Λειτουργίαις, τὸν Κώδικα τῶν χειροτονιῶν, ἢ ὡς ἄλλα λέγουσι, τὰς ἐγγραφὰς τῶν Ἀρχιερέων, ἤγουν τὰς ἐγγράφους αὐτῶν ὁμολογίας ὅπου δίδουσιν εἰς τὸν κλῆρον τῆς χειροτονίας αὐτῶν.

Ἐν ἄλλοις εὕρηται, ὡς ὅτος ὁ Ἱερομνήμων κρατεῖ ἐν τῇ παραδόσει αὐτοῦ τὸν Κώδικα τ' Ἐκκλησίας, βεβαιωθὲν παρὰ τῶν Κληρικῶν καὶ δὲ Ἀρχιερέως ἐν βαλαντίῳ, δηλαδὴ εἰς ζακκύλιον. καὶ λ'
αὖ δεῖ εἶναι Ἐπίσκοπος, φροντίζει εἰς τὸ νὰ ἐγκαινιάζῃ νέας Ἐκκλησίας. σφραγίζει δὲ Ἀναγώστας.

„ Τοῦτος ἦτον Ἱεροδιάκων. ὅθεν ὁ Κύριος φθὰς τὸν Καβάσιλαν ὑποκείσεται ἐννάτῃ λέγει, τὸ τοῦ
„ Ἱερομνήμονος Ὀφφίκιον Διακόνου ἐξ ἀνάγκης φθάνει, ἐπειδὴ ζωυπουργίς ἐστι ὅτος τοῦ
„ Καισαρινοῦ εἰς τὸ περιοδεύειν τὴν ἱερὰν στολὴν τοῦ Ἀρχιερέως μέλλοντος ἱεροπραγεῖν. εἰ δὲ Ἱερεύς
„ ἐστιν ὁ Ἱερομνήμων, κενὸν ὀνόματι, ὡς ὅτως εἰπεῖν, ἱερομνημονεῖ. ὑπὸ γὰρ ἔχον αὐτοῦ ἐν ταῖς ὑπη- λε'
„ ρεσίαις τῶν ἀρχιερατικῶν στολισμάτων διάκονα τάξιν τηρεῖν.

Ἐκ τούτου ὡς σχεδὸν καθ' ἕνας εἰς τί κατάσταν δύσκεται σήμερον τὸ ὀνομαστικὸν, ὅπου οἱ περισσότεροι τῶν Ἀρχιερέων καὶ Ἐπισκόπων μεταχειρίζονται τοὺς Ἱερεῖς αὐτῶν ὡς ἀτίμους ὑπηρέτας καὶ δούλους, καὶ αὐτὸ τιμῶσι καὶ πνάς, δὲν τὸ κάμνουσι διὰ τὴν ἀξίαν τῆς Ἱερωσύνης, ἀλλὰ διά τινα ὑπεροχὴν ὅπου ἔχουσιν εἰς τὰ πολιτικά. μ'

Λέγει ὁ Βαλσαμὼν, ὅτι οἱ Ἀρχιερεῖς δὲν ποιοῦσιν ἱεροτελεσίας εἰς δικτησίους οἴκους, ὅπου καὶ μὴ ἔχουσι θρόνον. διὰ νὰ μὴ ὑποβιβάζηται τὸ ἀξίωμα τῆς Ἀρχιερωσύνης μὴ ὄντος θρόνου, εἰς τὸν ὁποῖον κανονικῶς ὁ Ἐπίσκοπος καθιδρύεται. καὶ ὅρα τὸν αὐτὸν κανόνα ἑβδόμῳ τῆς Οἰκουμενικῆς ἑβδόμης Συνόδου. Τί ὅμως εἶναι Ἐνθρονισμὸς, καὶ τί Ἐγκαίνια, καὶ πῶς γίνονται, τὸ διδάσκει ὁ

Θεσσα-

Θεσσαλονίκης Συμεὼν ἐν τῷ περὶ χειροτονιῶν, σελίδι, ρξδ'. καὶ ρὸ. καὶ περὶ καθιερώσεως σελίδι. ρκβ'. ἕως ρκγ'. Σημείωσαι ὅτι τὸ Κοντάκιον εἶναι φωνὴ ὁμώνυμος, καὶ σημαίνει καὶ τὰ λεγόμενα οὕτω Κοντάκια ὅσα ψάλλονται εἰς τὰς Ἑορτάς, ὡς τό, Ἡ παρθένος σήμερον, καὶ τὰ ὅμοια, σημαίνει καὶ μικρὸν βιβλιάριον, διότι κοντὸν λέγεται τὸ βραχύ, τὸ ζωύφιον, καὶ ζωσταλλίδιον. ὅθεν ὁ Μοσχόπουλος λέγει, τόμος ἐστὶ τὸ Κοντάκιον, καὶ ὁ Βαλσαμὼν εἰς τὰς Ἀποκρίσεις τοῦ τὸν Μαρκὸν Ἀλεξανδρείας, ἔχοντες τῶν ζωηθέντων ἁγίων Εὐχῶν τὰ ἀπαράλακτα, ὡς μεταγραφέντα ἐκ Κοντακίων καλλιγραφηθέντων διὰ γραμμάτων Ἑλληνικῶν. λαμβάνεται λοιπὸν ἡ λέξις ἐνταῦθα κατὰ τοῦτο τὸ δεύτερον ζημιούμενον, δηλαδὴ σημαίνει τόμον καὶ βιβλιάριον Ἐκκλησιαστικὸν ὅπου περιέχε μίαν πρᾶξιν Ἀκολουθίαν ξεχωριστὴν, ἢ τῆς ἱερᾶς Λειτουργίας, ἢ τῆς Χειροτονίας, ἢ τῶν Ἐγκαινίων, ἢ ἄλλης τινὸς τάξεως Ἐκκλησιαστικῆς, τὸ ὁποῖον κρατεῖ ὁ Ἱερομνήμων, διὰ νὰ ἀναγινώσκῃ ὁ Ἀρχιερεὺς τὰς Εὐχὰς καὶ τὰς Ἀκολουθίας εἰς τὸν ἁρμόζοντα καιρόν.

Περὶ τοῦ ὅπῃ τῶν Γονάτων, ἢ ὑπὸ τῶν Γονάτων.

Οὗτος ὅταν ἀλλάσσῃ τὸν Ἀρχιερέα, αὐτὸς φορεῖ τὸ Ἐπιγονάτιον αὐτός. λέγεται δὲ ὅπι κρατεῖ ἡ τὸν δίσκον εἰς τὴν Λειτουργίαν, ὅταν δίδῃ εἰς τὸν λαὸν τὸ Ἀντίδωρον ὁ Ἀρχιερεύς, τὸ ὁποῖον εἶχεν νὰ ἦτον εἰς τὸ Ὀφφίκιον τοῦ λογοθέτου, ἴσως ὅμως εἰς ἄλλας Ἑορτὰς νὰ τὸν κρατῇ ὅ ἕνας, καὶ εἰς ἄλλας ὁ ἄλλος, ἢ νὰ ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τὸν ἕνα, καὶ νὰ ἐδόθῃ εἰς τὸν ἄλλον, ἢ λείποντος τοῦ ἑνὸς, ἐνήργει ταύτην τὴν ὑπηρεσίαν ὁ ἄλλος. Ὀφφί. τοῦ ὅπῃ τῶν Γονάτων.

Περὶ τοῦ ὅπῃ τῶν Δεήσεων, ὁποῖος λέγεται ἡ Τροπομνήσεων.

Οὗτος δέχεται τὰ Τροπομνήματα καὶ τὰς ὑποθέσεις τῶν Τροπομνημάτων τὰς εἰσερχομένας εἰς τὴν κρίσιν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὰς ἀναφέρει εἰς τὸν Ἀρχιερέα καὶ τὸν Κλῆρον. ἐνθυμίζει ἡ τοῦ Ἀρχιερέως μυστικὰς χρειώδεις ὑποθέσεις, καὶ ἐν τῷ Ναῷ, καὶ ἔξω τοῦ Ναοῦ. ἄρεται καὶ περὶ τούτου ὅπι νὰ ἐνθυμίζῃ τοῦ Ἀρχιερέως τὰς Εὐχὰς ἐν τῇ ἱερᾷ Λειτουργίᾳ, τὸ ὁποῖον εἴρηται νὰ ἦτον ἔργον τοῦ Ἱερομνήμονος. κ' Ὀφφί. τοῦ ὅπῃ τῶν Λειτουργῶν.

Περὶ τοῦ ὅπῃ τῶν Σεκρέτων.

Σεκρέτον κατὰ Λατίνους λέγεται τὸ μυστικὸν, ἀπόῤῥητον, καὶ ἀπόκρυφον. ἐκράτησεν ὅμως συνήθεια νὰ λέγωνται Σέκρετα, Σίκρητα, Ἀσικρητεῖα, καὶ τὰ δικαστήρια τόσον τὰ Βασιλικὰ ὅσον καὶ τὰ Ἐκκλησιαστικά. καὶ ὁ Ησύχιος λέγει, Σέκρετον σωστήριον. καὶ ἡ γλῶσσα τῶν Βασιλικῶν, Σέκρετον, δικαστήριον. ἀκούεται τοῦτο τὸ ὄνομα συχνὰ εἰς τοὺς κανόνας, καὶ εἰς τὰς πράξεις τῶν ἁγίων Συνόδων, καὶ εἰς τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς Ἱστορικούς. ὅθεν ὁ Κεδρηνὸς λέγει εἰς Λέοντα τὸν Ἀρμένιον, δεξάμενος τὰς μηνύσεις ὁ Βασιλεὺς ἐν τῷ Σικρητείῳ, ἐκάθησε, καὶ ἀκριβῶς ἐξετασὶς τῶν μηνυθέντων ἐλάμβανε. ὅθεν καὶ οἱ τοιοῦτοι ἐλέγοντο Σεκρετικοὶ Διακονηταί. Σεκρετάριος δὲ καὶ Ἀσικρῆτις ἦτον, ὁ τῶν Ἀποῤῥήτων Γραμματεύς. ὅθεν ὁ Προκόπιος βιβλίῳ δευτέρῳ περὶ τοῦ Περσικοῦ πολέμου λέγει, Ἰουλιανὸν τὸν τῶν Ἀποῤῥήτων Γραμματέα. Ἀσικρῆτις καλεῖται τοῦτο τὸ ἄξιωμα Ῥωμαῖοι, Σικρῆτα τὰ Ἀπόῤῥητα. καὶ ὁ Σουΐδας, τῶν Ἀποῤῥήτων Γραμματέα, Ἀσικρῆτις καλεῖται οἱ Ῥωμαῖοι. ὁ δὲ πρῶτος τούτων Πρωτασικρῆτις, Πρωτοσικρῆτις, Πρωτοασικρῆτις, Πρωτοασεκρῆτις, καὶ Πρωτασεκρέτης ἐλέγετο. Διὰ τοῦτο ὁ Κωνσταντῖνος ἐν τῷ περὶ τῶν βασιλικῶν Ὀφφικίων λέγει, τὸ τοῦ Πρωτασικρῆτις ὑπηρέτημα δῆλον καὶ ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος. πρῶτος δὲ τῶν Σεκρέτων λέγεται, ὁ ὁποῖος παρὰ τοῖς Ἱστορικοῖς Διάφορος ὀνομάζεται, δηλαδὴ πρῶτος Τροπογραφοῦς τῶν Βασιλικῶν, καὶ τῶν ἔξωθεν φερομένων Ἀποκρίσεων μηνυτὴς, καὶ πρῶτος τῶν Βασιλικῶν Γραμματέων, καὶ Τροπαγραφοῦς πρῶτος τῶν Βασιλικῶν μηνυμάτων, καὶ ὁ ἐν τοῖς πρώτοις Σεκρέταις πρωτεύων. ζωπύρεται δὲ τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ ἀσεκρέτις, τοῦτο δὲ παρὰ τῆς ἀδαλινικῆς συνθέσεως, ἡ ὁποία Ἰσοδυναμεῖ τῇ ἐν Ἑλληνικῇ, καὶ τοῦ σεκρέτις, ταυτὸν εἰσαεῖν Ἀσικρέλις, ἤτοι κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν συνθροφὴν, Ἀσικρῆτις, δηλαδὴ ὧν ἀπὸ τῶν Σεκρέτων, καὶ Πρωτασικρῆτις, ὧν πρῶτος ἀπὸ τῶν Σεκρέτων, ἀπὸ τῶν Ἀποῤῥήτων, ὁ ἐξαποῤῥήτων. Σεκρετικοὶ δὲ ἐλέγοντο, κ' Ὀφφί. τοῦ ὅπῃ τῶν Σεκρέτων.

γοντο, οἱ τῶν Σεκρέτων Διακονητά. Ὅθεν ὁ Βαλσαμὼν ἐν τῷ περὶ Χαρτοφύλακ& καὶ Πρωτεκδίκου λέγει, πόσους ἕκαστος τούτων ἔχει Χαρτουλαρίους, καὶ πόσους Σεκρετικοὺς Διακονητάς, περὶ ὧν νῦν λέγειν οὐκ ἔστι καιρός. Σημείωσαι δὲ ὅτι ἄλλο Ο᾽φφίκιον εἶναι ὑπὸ τῶν Σεκρέτων, καὶ ἄλλο ὁ Α᾽σηκρῆτις, καὶ ὁ Πρωτασηκρῆτις, Διατὶ ἐκεῖνο ἦτον μόνον Ε᾽κκλησιαστικὸν Ο᾽φφίκιον, τοῦτο δὲ, ἦτοι τὸ Α᾽σηκρῆτις, μόνον Βασιλικόν. ε'

Σημείωσαι ἔτι, ὅτι ὑπὸ τῶν Σεκρέτων, καθὼς Διαλαμβάνει τὰ Τακτικὰ, δὲν εἶχε τοιαύτην ὑπηρεσίαν καὶ ἐνέργειαν εἰς τὴν Ε᾽κκλησίαν, ὥστε νὰ γράφῃ ἀπόρρητα, ἢ νὰ ἐνεργῇ ἄλλο κανένα πρᾶγμα κατάλληλον μὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, παρὰ μόνον εἰς τὸ νὰ βαίνῃ τὸν λαὸν ἐν τῷ κήνσῳ, Διὰ νὰ μὴ κάμνωσι δηλονότι ἕνα θόρυβον καὶ ταραχὴν, ἀλλὰ νὰ ἴστανται εὐτάκτως καὶ ἡσύχως ἐνώπιον τοῦ πατριαρχικοῦ κριτηρίου. ς'

Προσέτι χρεία εἶναι νὰ γράφεται ἡ λήγουσα τούτου τοῦ ὀνόματος μέ ι, ἦτοι Α᾽σηκρῆτις, Ἵνα νὰ εἶναι καὶ ἀπὸ τῶν ἀκλίτων. οἱ Ε᾽λληνες ὅμως συγγραφεῖς τὸ ἔφεραν εἰς τύπον Ε᾽λληνικὸν, ὅθεν καὶ τὸ γράφωσι Διὰ τοῦ η, Ἵνα ἀνάγωσιν εἰς τὴν ά. Κλίσιν τῶν ἰσοσυλλάβων. πολλοὶ δὲ τὸ γράφωσι καὶ Διὰ τῆς οι διφθόγγου, δηλαδὴ Α᾽σηκρῆτοις, ὅμως πολλὰ ἐσφαλμένα. ζ'

Περὶ τοῦ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Καταστάσεως. η'

Ο᾽φφί. τοῦ ὑπὸ τ Ἱερᾶς Καταστάσεως.

Οὗτος ἦτον εἰς τὸ νὰ δέχεται τὰς Ἀρχοντίσσας, ἢ ἐκ τὰς εἰσερχομένας ξένας εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, καὶ νὰ διορίζῃ τοῦ καθ᾽ ἑνὸς τὸν ἁρμόδιον τόπον, εἰς τὸ νὰ εἶναι ἡ Πατριαρχικὴ συνέλευσις μὲ τάξιν. ἄλλοι λέγουσι, τὸ ὁποῖον φαίνεται νὰ εἶναι καὶ ἀληθέστερον, ὅτι τοῦτος νὰ εἶχε φροντίδα νὰ κάμνῃ βάξιαν εἰς τὸ ἅγιον Βῆμα, ἐκ εἰς τὴν Ε᾽κκλησίαν ὅτε ἱερούργει μὲ παῤῥησίαν ὁ Πατριάρχης. Ὅθεν τὸ Τακτικὸν λέγει, ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Καταστάσεως, εἰς τὸ ποιεῖν βάξιαν ἐντὸς τοῦ Βήματος. τοῦτο τὸ Ο᾽φφίκιον ἐνεργεῖται τὴν σήμερον εἰς τὴν δυτικὴν Ε᾽κκλησίαν, ἐκ ὀνομάζεται ὁ Ο᾽φφικιάλις, Διδάσκαλος τῶν τελετῶν. ι'

Ταῦτα τὰ Ο᾽φφίκια, ἐλέγοντο Ἐ Ο᾽φφίκια Ἐ δεξιᾶ χορᾶ τοῦ Ἀρχιερέως, ὡσὰν ὅσα οἱ Κληρικοὶ τούτων τῶν τριῶν σκηπτούχων ἦσαν ἐκ δεξιῶν τοῦ Ἀρχιερέως, καθὼς τὰ ἀνήλθα λιοπὰ ἐξ ἐλέγοντο Ο᾽φφίκια Ἐ δωνύμα χορᾶ, μὲ τὰ νὰ ἦσαν οἱ τούτων Κληρικοὶ εἰς τὰ ἀριστερὰ Ἐ Ἀρχιερέως. ια'

***

καὶ διαλυκαίνων τῷ τ καλλιρρήμοσύνῃ φωλὶ, ὅσαι τῶν ἀποστολικῶν ῥήσεων τῇ ἀσαφείᾳ ἐπομελαίνονται, ⸌ τῷ βάθει τοῦ πνεύματος διαφέρουσιν. ὅθεν περὶ τούτου τοῦ διδασκάλου τῷ εὐαγγελίου λέγειν τὰ τακτικὰ, ὅτι ὁ διδάσκαλος τοῦ εὐαγγελίου, ἑρμηνεύει τὸ εὐαγγέλιον ὅταν λειτουργῇ ὁ ἀρχιερεύς, εἰ δὲ δυνατός ἐστιν, ὁμοίως ⸌ τὸ ψαλτήριον, διὰ πολλάκις συμβαίνει καὶ εἶναι ἕνας ⸌ ὁ αὐτὸς διδάσκαλος ⸌ τοῦ εὐαγγελίου, ⸌ τοῦ ψαλτηρίου.

„ Εἴρηται ὅτι ἡρμήνευον ἐν ἐκκλησίας τὰς γραφὰς διὰ ἀρχιερατικῆς ἐκδόσεως. ἐκδοσις δὲ καθὼς
„ λέγει ὁ Βαλσαμὼν εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ι θ'. κανόνος τ ἕκτης οἰκουμενικῆς συνόδου, τὸ διδάσκειν τὸν λαὸν, μόνοις ἐνεδόθη τοῖς ἐπισκόποις, καὶ οἱ διδάσκαλοι τ μεγάλης ἐκκλησίας διακαὶ τοῦ πατριάρχου διδάσκειν, διὰ τοῦτο καὶ πεδυτήσαντος τοῦ κυροῦ πατριάρχου, οὐδὲ
ι αὐτὸς δύναται διδάσκειν.

„ Εἴρηται πρόσθεν, ὅτι τοῦτος ἦν ἀπὸ τοὺς ἐντὸς τ ἐκκλησίας διδασκάλους, διὰ ἦν ⸌ ἄλλοι διδάσκαλοι, ὅμως ἐλέγοντο ἐντὸς, οἱ ὁποῖοι ἀφέντες ἵσαντο πλησίον τοῦ πατριάρχου δίδυς
„ μὴ τοὺς ἄρχοντας, καὶ εἶχον ⸌ δημοσίους μισθοὺς καθ' ἕνας ἀνὰ νομισμάτων λίτρας τρεῖς, καὶ ἀνὰ
„ σίτου μόδια πεντήκοντα, καὶ προεβιβάζοντο καὶ εἰς ἄρχοντίκια, ⸌ τοῦτο ὄχι ἁπλῶς, ἀλλ' ὑπὸ νεαρῶν
ε βασιλικῶν, καὶ μάλιστα ὑπὸ τῆς νεαρᾶς τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ κομνηνοῦ, τῆς ὁποίας μέρος κεῖται ἐν τῷ βίβλῳ ι θ'. κανόνι τ ῥηθείσης ἕκτης συνόδου εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ζωναρᾶ, ⸌ ἔχει οὕτως.

„ Ἔξω καὶ αὖτη τοῖς διδασκάλοις, διὰ ἃς τὴν ἀναχώρησιν ἐποιήσαντο, αὖθις ἐν ταῖς οἰκείαις ἐκ-
„ κλησίαις ὑπονενεμημένην τιμὴν, τὸ αὖθις μὴ τοὺς ἄρχοντας ἵσασθαι, τῷ ἁγιωτάτῳ πατριάρχῃ
κ' παρεισαμένους, ὡς ὑπεσθεσποδύνας αὐτῷ. ⸌ πάλιν, ἀκούομεν ἐν τῷ πληρώματι τῶν τοῦ ἀρχιερέως τό-
„ που, μείζονα ἔχειν ἀεὶ τιμὴν, καὶ οὐδεὶς ἐστὶ τοῦτο δυνήσεται ἀντιπεῖν. καὶ πάλιν, οἱ δὲ ἀξιόλογοι κα-
„ τάγειν λόγον ⸌ πράξειν, εἰσαγέσθωσαν εἰς τὴν τῆς διδασκαλίας διακονίαν, καὶ διὰ τῶν διδασκαλικῶν
„ προβαινέτωσαν εἰς τὰ ἀρχοντίκια.

Περὶ τοῦ κατ' ἐξοχὴν διδασκάλου.

κέ Ἔξω ὑπὸ τούτους τοὺς τρεῖς διδασκάλους, ἦν καὶ ὁ ἁπλῶς ⸌ κατ' ἐξοχὴν λεγόμενος διδάσκαλος, Ὀφφί. τοῦ
καὶ προσέτι οἰκουμενικὸς διδάσκαλος, τὸ ὁποῖον δὲν ἦν ἐκκλησιαστικὸν, ἀλλὰ βασιλικὸν Ὀφ- κατ' ἐξοχὴν
φίκιον, διὰ τὸν ὁποῖον τοιαῦτα γράφει ὁ Κεδρηνός. διδασκάλου.

„ Πρὸς τῇ λεγομένῃ βασιλικῇ κινστέρνῃ, παλάτιον ἰδίως ξεμνὸν, ἐν ᾧ κατὰ τύπον ἀρχαῖον οἰκουμι-
„ νικὸς ἐκάθητο διδάσκαλος, ἔχων μαθητὰς λόγῳ καὶ βίῳ ξεμνοὺς τὸν ἀριθμὸν δώδεκα. ὅτι πᾶσαν
λ' λογικὴν ὑπεστήριξε τάχει τε καὶ μεγέθει φύσεως μετερχόμενος, ὑφ' ἥκιστα τὴν ἐκκλησιαστικὴν μετέ-
„ σαν φιλοσοφίαν, ἣν τ γνώμης χωρὶς, ἀθρεμιτόν τι ποιεῖν ἐδόκει ἢ δὲ τοῖς βασιλεῦσιν αὐτοῖς. καὶ ὁ
„ ζωναρᾶς ἐν τῷ τρίτῳ βιβλίῳ, ἐν ᾧ ὅτι (ὅτι καὶ) ἀνέκαθεν τοῦ σεβυχοντος ἐν λόγοις κα-
„ τοικητήριον, ὃν οἰκουμενικὸν σκάλωμα διδάσκαλον, ὃς ⸌ δώδεκα εἶχεν ἑτέρους ζωοικοσίας αὐτῷ,
„ καὶ ἐκείνους τ λογικῆς παιδείας μετέχοντας καὶ τὸ ἀκρόασιν, τούτοις ⸌ σιτήσεις αὐτὸν δημόσιαι, καὶ
λέ παρ' αὐτοῖς ἐφοίτων, οἷς ἔμελλε λογικῆς παιδείας καὶ γνώσεως, ὃς καὶ οἱ βασιλεύοντες συμβούλους ἐν
„ τοῖς πραγμάτοις πεποίωντο. διερίσκονται ⸌ εἰς διάφορα ἱστορικὰ τοιοῦτοι τίτλοι, πατ⸌ τῶν φι-
„ λοσόφων. οἰκουμενικὸς φιλόσοφος, καθηγητὴς τῶν φιλοσόφων. πατ⸌ διδάσκαλος τῶν φι-
„ λοσόφων, καὶ τοῦ φελλοῦ, ὑπερτιμος ⸌ ἔξαρχος τῶν φιλοσόφων, ⸌ φιλοσοφίας ἁπάσης πρόεδρος, διδάσκαλον, ⸌ πατέρων τῶν φιλοσόφων χρηματίσαντα.

Περὶ τοῦ ῥήτορος καὶ διδασκάλου.

μ' Ῥήτωρ ὁ καὶ μαΐστωρ τῶν ῥητόρων λεγόμενος, καὶ ὅτι ἐκκλησιαστικὸς διδάσκαλος ἰδίως, ὅθεν Ὀφφί. τοῦ
„ ὁ κυροπαλάτης ⸌ ἄλλα τακτικὰ λέγουσιν. ῥήτωρ εἰς τὴν ἑρμηνεύειν τὰς γραφὰς. ⸌ ὁ Νικήτας ῥήτορος.
„ βιβλίῳ ἑβδόμῳ, ὁ τ Θεσσαλονίκης Μιχαὴλ τὸν ῥητορικὸν θρόνον καθεδρῶν, ⸌ τὸν εὐαγγελικὸν ἀναβαίνων ἀκολούθως. ὅτι λέγεται ⸌ εἰς μερικὰ τακτικὰ διδάσκαλος.

Η ΠΕΜΠΤΗ ΠΕΝΤΑΣ.

Ο Αρχων των Μοναστηρίων. Ο Αρχων των Εκκλησιων.

Ο Αρχων του Ευαγγελιου.

Ο Αρχων των Φωτων. Ο Αρχων των Ανημνησιων. ε

Περι του Αρχοντος των Μοναστηρίων.

Οφφ. του Τ. Ουτος ειχε την φροντιδα των Μοναστηρίων μετα θεωρησεως του μεγαλου Σακελλαριου ως εν εκεινοις Αρχοντος ελεγετο, εις αλλα τακτικα δρωντα, ο Αρχων των Μοναστηρίων εις τα αυθεντικα Μοναστηρια. η Μοναστηρίων. τουτο το Οφφικιον εδιδοτο ως επι το πλειστον εις Πρεσβυτερους.

Περι του Αρχοντος των Εκκλησιων. ς

Οφφ. του Τ. Ουτος ειχε την φροντιδα των καθολικων Εκκλησιων μετα θεωρησεως του Σακελλιου, ως εκει Αρχοντος ελεγετο, γραφει δε τα Ανημινησια, η τα Σταυροπηγια, και οπ, ο Αρχων των Εκκλησιων επισκοπων, βλεπων τας Εκκλησιας τοις Πρεσβυτεροις.

Περι του Αρχοντος του Ευαγγελιου.

Οφφ. του Τ. Ουτος κρατει εις τας Λιτας το Ευαγγελιον, ειρηται δε, οτι τουτο ναι ην υπηρεσια του διδυτ- ιε
Αρχοντος Ρ ρυοντος των Διακονων, οθεν φαινεται οτι, η οταν δυο ην παρον οσιας επι τυτυς, ναι το Ευαγγελιου. εκφερει εξ Οφφικιου ο αλλος, η οπ εις πνας Λιτας οσιας, εις δε πνας ο αλλος. η ανημι εις μιαν και την αυτην Λιτην ποτε μεν οσιας, ποτε δε ο αλλος.

Περι του Αρχοντος των Φωτων.

Οφφ. του Τ. Ουτος ειχε την φροντιδα εις το ναι αναδεχεται εκεινους οπου μελλουσιν να βαπτισθωσι. μοιραζει δε κ'
τα κηρια τοις Κληρικοις εις τας μεγαλας Εορτας, δε εν τω Θυσιαστηριω ειχον αυτους, η ερχο-
μενων εμπροσθεν του Τελετηριου, δε προσκυνων, λεγει, Ευλογησον Δεσποτα. ο δε Πατριαρχης εκφωνει, Ουλι συν ει ο φωτισμος. και ευθεως εξαπτει τα κηρια του Βηματος. και καθως λεγει ο Κυριος εις την αγδολην επεκεινα προς την Καβαπλαν, ητον Οφφικιον οπου εδιδοτο εις Πρεσβυτερον. ελαμβανε δε το ονομα τουτο, η εκ των διδομενων φωτων και κηριων εν τω βαπτισματι, η εκ των διδομενων κε
τοις Κληρικοις, η και εξ αμφοιν.

Περι του Αρχοντος των Ανημνησιων.

Οφφ. του Τ. Ουτος εισαγει τους εισερχομενους εις την αγιαν Μετανοιαν. διδει τα Ανημνησια, μετα τα οποια καθιε-
ρουνται οι θειοι Ναοι. Τουτη δε η λεξις Ανημνησιον, ειναι βαρβαρικη, η γινεται εκ της αυτης Ανημνησεως. παρεθεσεως δε του μινσα. ο Σουιδας παρα τουτο λεγει, Ανημνησια η Ανημνησιον παρα ρωμαιοις, ειτι λ'
τραπεζα παρα του δικαστηριου καιομενη. Τι δε ναι ην, ας το εξεταζη οποιος θελει. φανερον ομως ειναι, οτι πολλα μακρα ειναι τουτη η εννοια απο εκεινων οπου εχει η Εκκλησια παρα ταυτης.

„ Ο ομολογητης Νικηφορος λεγει, καλουνται δε Ανημνησια, ως αντιπροσωπα και αντιτυπα των
„ πολλων μοναστων των καταρτιζοντων την αγιαν Τραπεζαν. τα ιδια λεγει η ο Βαλσαμων κανονι
„ εβδομω τ εβδομης Οικουμενικης Συνοδου. δε ο Πατριαρχης Μανουηλ εις τας Αποκρισεις, τα Ανη- λε
„ μινσια ουκ εις πασας αναγκη κειθαι τας αγιας Τραπεζας, αλλ' εις ας η γνωριμον εστιν ειτε καθιε-
„ ρωμενα εισιν, ειτε ου. τα γαρ Ανημινησια καθιερωμενων αγιων Τραπεζων χαριν επεχυσι, και ενθα
„ εισι γνωριμοι καθιερωμεναι αγιαι Τραπεζαι, ενταυθα και Ανημνησιων χρεια. ο δε Κυριος προς τον
„ Καβαπλαν αποκρινεται, ια, λεγει, η αυθεντια αυτη παρεγεται απο του μινσα, του καθ' Ελ-
„ ληνας μεν το κανονικον δηλουντος, και παρα δε τοις Ιταλικοις γλωσσαν το πεπερασματισμενον τοις οψο- μ'
„ πωσοις εδεσον. η τουτο η τα εν ταις τραπεζαις εφαπλωμενα ενθενια μινσαλια λεγονται, οια προς κα-
„ σιμον τ τραπεζης δε των μινσων πλεμμα. η κοινολεξιαν δε Ανημινησια λεγονται, ωσπερ εν τοις
„ ιματιοις τα αντιπασανα, η οσα εκ της μη ανακλασιν ενεργειας τοιαυτοις εν τυτοις αυθεντειαν
„ εχουσιν. ταυτα ειναι τα λογικα περι ταυτης τ λεξεως τυτυ ιερου αυδρος, των οποιων την εννοιαν

καθαρα

καθαρὰ ἄλλῳ δεν θέλει τὴν καταλάβῃ, παρὰ μόνον ἄλλῳ ἱνὰς αὐτιμίνσι. τοῦτο τὸ ονομα παλαιὰ χρῆσις τὸ γράφει Διὰ τοῦ ι, ὅμως αὖ θέλῃ νὰ τὸ γράψῃ πινὰς μὲ η, καθὼς εὑρίσκεται καὶ ἔτως, εἶναι δυνατὸν νὰ χροικηθῇ καλώτατα, ἐπειδὴ ἔγινεται ὅτι τὸ μίσως λατινικῆς λέξεως ὅπου ζημαίνει τράπεζαν, καὶ ὅτι ταύτης μίσως, ἦτον ἀντιμήνσιον, ὡσαὺ ὅπου τὰ Ἀντιμήνσια αὐτὰ εἶναι ἡ-
έ γιασμένα καὶ καθιερωμένα ἀπὸ Ἀρχιερέως, καὶ ἔχυπνῶς εἴπομεν, τόπον καθιερωμένον ἁγίων τραπεζῶν.

Η' Ε''ΚΤΗ ΠΕΝΤΑ'Σ.

Ο' πρῶτος Ο'σιάριος. Ο' δεύτερος Ο'σιάριος.

Ο' Πρωτοπαπᾶς.

Ο' δευτερεύων τῶν Ιερέων. Ο' δευτερεύων τῶν Διακόνων.

Περὶ τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου Ο'σιαρίου καὶ ὅλως πρέπει τῶν Ο'σιαρίων, ἤτοι Θυρωρῶν ἢ Πυλωρῶν.

Τοῦτο τὸ ὄνομα ὁ Σουΐδας τὸ γράφει καὶ Διὰ τοῦ ω μεγάλου καὶ Διὰ τοῦ ο μικροῦ. Διὰ τοῦ ω μεγάλου Ο'φφί. τοῦ
ἐτυμολογοῦντάς το ἀπὸ Ε'βραϊκὴν ζημασίαν, ὅθεν λέγει, οἱ ῥωμαῖοι τὰς θύρας ὀσίας φασί. καὶ πρώτου καὶ
Ε'βραϊκοῦ δὲ ἐτυμολογίαν, τὸ γράφει Διὰ τοῦ ω μεγάλου, παρὰ τὸ ἐξωθεῖν τὸν εἰσερχόμενον, οὕθεν καὶ δευτέρου Ο'-
έ Ω'σιάριος, ὁ κρατῶν τὰς θύρας καὶ ὠθίζων τοὺς εἰσιόντας βουλομένους. Διὰ τοῦ ο μικροῦ δὲ, ἀφεί- σιαρίου, καὶ
νοντάς το εἰς τὸ Ε'θνικὸν ἰδίωμα τὸ λατινικόν. Διὰ τοῦτο λέγει, ὀσία ἡ θύρα παρὰ ῥωμαίοις, Διὰ τοῦ ο τῶν λοιπῶν.
μικροῦ, ὅθεν καὶ Ο'σιάριος ἐξ αὐτῆς τὸ ἀξίωμα Διὰ τοῦ ο μικροῦ. μὴ Ε'λληνικῶς δὲ ἐτυμολο-
γείσθω. Καὶ ἄλλαχοῦ, Ο'σιάριος εἶδος ἐστὶν ἀξιώματος. οἶμαι δὲ Διὰ τοῦ ω μεγάλου Ω'σιά-
ριος, παρὰ τοῦ ὠθεῖν. καὶ πάλιν, ὀσία παρὰ ῥωμαίοις ἡ θύρα, καὶ ἐξ αὐτοῦ Ο'σιάριος Διὰ τοῦ ο μικροῦ.

κ' Λοιπὸν ἂς μὲ συμπαθήσουν καὶ ὁ Ιωάννης Μεύρσιος, καὶ ὁ Κάρολος Φρέσνε, καὶ ὁ πολυμαθέστατος
Ιωάννης Καάσπαρις, ὁπού πολυγελῶσιν εἰς τὰ γλωσσάρια καὶ τὰ λεξικά των ταύτας τὰς ἐτυμο-
λογίας, ἐπειδὴ καὶ ὁ Σουΐδας ἐφύλαξε καὶ τὸ ἰδίωμα τῆς Ε'θνικῆς ζημασίας, δηλαδὴ τῆς λατινικῆς εἰς
ταύτην τὴν λέξιν, ὅθεν καὶ Διὰ τοῦ ο μικροῦ τὴν γράφει, ἐφύλαξε καλὰ καὶ τὴν συνήθειαν τῶν
Ε'λλήνων, ὁπού ἂς ὅπου τὸ παλαιὸν ἔχυπνον ἰδίωμα νὰ ἐξομαλίζωσι καὶ νὰ μεταφέρωσι τὰ Ε'θνικὰ καὶ βαρ-
κέ βαρικὰ ὀνόματα εἰς τύπον καὶ ἐτυμολογίαν Ε'λληνικήν. καὶ ἂς φέρωμεν πρὸς παράστασιν τοῦ λόγου σῶν καὶ
μόνον παράδειγμα (ὡσὰν ὅπου ἔξω τοῦ σκοπούμενος εἶναι τώρα ἡ ὑπόθεσις) ἡ Γάδιρ φωνὴ, ζημαίνει
τὸ πρόφραγμα εἰς τὴν φωνὴν τῶν Φοινίκων, ὅθεν ὁ Η'σύχιος, Γάδειρα τὰ πρόφραγματα οἱ Φοίνικες,
τὸ ὁποῖον βεβαιοῦσι καὶ ὅλοι τῶν Λατίνων ἄνδρες ἔμπειροι, ὁ Σαλμάσιος, καὶ Βοχάρτος. οἱ Ε'λληνες
ὅμως κατὰ τὴν συνήθειαν αὐτῶν ἐξελληνίζοντες τὸ ὄνομα, τὸ παράγουσιν ἀπὸ τοῦ γῆς, καὶ τοῦ δειρά,
λ' ὡσὰν νὰ εἶναι δηλαδὴ γῆς ταινία καὶ φασκιὰ, ὡς ὁ Στέφανος λέγει εἰς τὰ Ε'θνικὰ, ἢ τρόχιλος, κα-
θὼς ὁ Εὐσταθίου εἰς τὰς ζημειώσεις Διονυσίου τοῦ περιηγητοῦ. λοιπὸν εἰς ταύτας τὰς ἐννοίας ἀποβλέ-
ψας ὁ Σουΐδας, ἔγραψε τοῦτο τὸ ὄνομα καὶ Διὰ τοῦ ω μεγάλου καὶ Διὰ τοῦ ο μικροῦ, καὶ βεβαιοῦται ὁ
λόγος ὁπού λέγει, Διὰ τοῦ ο μικροῦ γραφομένη, μὴ Ε'λληνικῶς ἐτυμολογείσθω.

Ἦτον δὲ πολλοὶ καὶ διάφοροι Ο'σιάριοι εἰς τὴν μεγάλην Ε'κκλησίαν, δύο ὅμως ἀριθμοῦνται εἰς
λέ τὰ Τακτικὰ νὰ εἶχον ἐξαίρετον Ο'φφίκιον, πρῶτος δηλαδὴ, καὶ δεύτερος.

„ Ο' Κύριος εἰς τὸν ὀγδοηκοστὸν λέγει πῶς νὰ ἦτον τρεῖς, γράφωντας, μετ' αὐτοὺς οἱ
„ τρεῖς Ο'σιάριοι, καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ τρεῖς Ἄρχοντες τῶν Ε'κκλησιῶν, ὅθεν τὸν Δομέστικον τῶν
„ θυρῶν πρέπει τάττειν τρίτον εἰς τοὺς Ο'σιαρίους. ὁ Πρῶτος λοιπὸν κρατεῖ εἰς τὰς ψήφους τῶν Χειρο-
„ τονιῶν τὰς θύρας, ὁ δὲ δεύτερος τὸ Δεκανίκιον, ἤτοι Χασδράνιον τοῦ Πατριάρχου ὅταν περιπατῇ,
μ' τὸ ὁποῖον Διακόνημα ἄλλα Τακτικὰ δίδουσι τῷ Κυβούκλῃ, ὡς θέλομεν εἰπεῖν εἰς ἐκεῖνον. ὕστερος κρατεῖ
καὶ τὸ Μονοβάμωνλον. καινοῦς ὅμως πάντων ἦτον τοῦτο τὸ Ο'φφίκιον, εἰς τὸ νὰ εἶναι φύλακες τοῦ
„ Σεκρέτου, ὅθεν ὁ Βαλσαμὼν λέγει ἐν τῷ περὶ Χαρτοφύλακος καὶ τοῦ Πρωτεκδίκου, ὁ Χαρτοφύλαξ
„ ὅτι ἔσαν ὡς τινες λέγουσι φύλαξ τοῦ Σεκρέτου καὶ Θυρωρὸς, τοῦτο ἦτον τῶν Ο'σιαρίων ἀρχαῖον ἐπάγγελμα.
Διατὶ τοῦτοι ἐφύλαττον καὶ τὰς θύρας, εἰς ὥραν μάλιστα τῆς λειτουργίας, ὅταν ἐδιώκοντο οἱ κατηχού-

μενοι

μβοι ἔξω τ Ἐκκλησίας. εἴρηται ὅτι ὁ δεύτερος Ὀσιάρχης κρατεῖ καὶ τὸ Μονοβάμβυλον, τὸ ὁποῖον δὲν νὰ εἶναι ἡξεύρομεν, ὡσὰν ὅσα ἔχει καὶ τὴν σήμερον τὸ μεταχειρίζονται οἱ Πατριάρχαι καὶ Ἀρχιερεῖς εἰς τὰς Ἐκκλησίας, ἀπὸ πόθεν ὅμως νὰ ἔχῃ καὶ τὴν ἐτυμολογίαν, πολλοὶ πολλὰ ξαψοδιάζονται, καὶ ἡ δυσκολία φθάνει φθάνει διὰ τοῦτο ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὴν ἀσάφειαν καὶ ὄνομάτος, ἢ τῆς κλίσεως τῶν ἑρμηνευτῶν. ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ δύναμαι νὰ εἴπω ἐκεῖνο ὅπου λέγει ὁ Καρολος Φρέσνε εἰς τὸ λεξικόν του, ὡσὰν ἡ λέξις αὐτὴ εἶναι ζωήθεν ἀπὸ τοῦ μόνου Ἑλληνικῆς λέξεως, καὶ τῆς βάμπας ἢ βάμβυλας Ἰταλικῆς, ὅπου σημαίνει φλόγα. καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἔννοιαν ἄλλο δὲν σημαίνει, παρὰ μονόκηρον. λέγεται Μονοβάμβυλον φθὲς ἀντιδιαστολὴν τοῦ Διβαμβύλου, τὸ ὁποῖον ἀνάπτει ὁ λαμπαδάριος μόνον εἰς τὰς ἀπλᾶς ἑορτὰς, ὡσὰν τὸ Μονοβάμβυλον ὁ δεύτερος Ὀσιάρχης εἰς τὰς τυχούσας. λέγεται λοιπὸν τὸ μὲν Μονοβάμβυλον, ὅτι μίαν λαμπάδα εἶχε μόνον ἀναμμένην, τὸ δὲ Διβάμβυλον, ὅτι δύο. ἔθεν πολλὰ ἔσφαλεν ὁ Μεύρσιος εἰς τὴν ἑρμηνείαν τούτου τοῦ ὀνόματος. τοῦτο δὲν ἦτον μόνον δίκαιον Πατριαρχικὸν, ἀλλὰ καὶ Βασιλικὸν καὶ αὐτοκρατορικὸν, καθὼς εἶναι φανερὸν ἀπὸ πολλὰ Ἱστορικά. αὐ καλὰ ἦτον κάποια διαφορὰ εἰς τὸν χρωματισμὸν τῶν κηρίων, καθὼς ὁ Βαλσαμὼν ἐν τοῖς Πατριαρχικοῖς φθονομίοις ταῦτα λέγει.

„ Ὅτι δὲ τῶν μὲν Αὐτοκρατόρων ἡ ζωγραφία φθὲς φωτισμὸν καὶ σύσασιν ἐπεκτείνεται ψυχῆς τε καὶ σώμα- ιέ
„ τος, τὸ δὲ μεγαλεῖον τῶν Πατριαρχῶν ἐς μόνιον τὴν ψυχικὴν ἐσενοχώρησε λυσιτέλειαν, (ὀλίγη
„ γὰρ τούτοις ἐστὶ φροντὶς σωματικὴ) ὡσαύτως καὶ ἡ περὶ τὰς ἔξωθεν τῆς Βασιλίσσης κηδεμονία καὶ
„ μέριμνα φθὲς μόνιον σωματικὴν δύζωΐαν ἐξήπλωται (πᾶσης γὰρ ψυχικῆς βοηθείας ἀγωνιῶντες
„ ὑστέρηται) αἱ λαμπάδες μὲν τῶν Βασιλέων διπλοῖς διαφόροις φθιζωννύονται στεφανώμασι, τῶν δὲ
„ Πατριαρχῶν καὶ τῆς Βασιλίσσης ἑνὶ καθυκυκλοῦνται θριγγώματι. τοῦτο γράφει διαφόρως, δηλαδὴ κ' Μονοβάμβυλον, Μονοβάμβυλον, Μονάμβυλον, καὶ Μονάμβλον, ὡσαύτως καὶ τὸ Διβάμβυλον, ὅμως τὰ πρῶτα δύο, καὶ μάλιστα τὸ δεύτερον εἶναι ἀληθινά, τὰ δὲ ὕστερα, ψεύδη καὶ διεφθαρμένα.

Περὶ τοῦ Πρωτοπαπᾶ, ὅστις καὶ Πρωτιέρεὺς καὶ Πρωτοπρεσβύτερος λέγεται.

Ὀφφί. τοῦ Πρωτοπαπᾶ. Οὗτος αὐ καλὰ καὶ νὰ διριθμήσῃ τέλος εἰς τὴν ἕκτην πεντάδα, ὅμως ὡς φαίνεται μετὰ ταῦτα νὰ φθεβιβάσθη πολλὰ ἀνώτερα τὸ Ὀφφίκιον αὐτοῦ, διότι ὡς εἴπομεν, τὰ Ὀφφίκια ὅπου ἦτον ὕστερον κάτω ἀπὸ τὴν τελίτην πεντάδα, ἐλέγοντο Ὀφφίκια τοῦ δωνύμου χορεῦ, καὶ περὶ τούτου λέγουσιν ἄλλα Τακτικά, ὅπου ἴσασιν ἐσαήνω τῶν Ὀφφικίων τοῦ δεξιοῦ χορεῦ, καὶ αὐ δὲν φθεβιβάζετο, δὲν ἦτον πρῶτος ἀλλὰ δέκατος τέλος, κατὰ τὴν τάξιν τοῦ Κυροπαλάτου ὅπου ἀναλυθήμεν ἐνταῦθα. λοιπὸν τοῦτος ἴσασιν ἐσαήνω τῶν Ὀφφικίων τοῦ δωνύμου χορεῦ, ὅστις καὶ Πρωτοπρεσβύτερος λέγεται. ὅταν λειτουργῇ ὁ Ἀρχιερεύς, εἶναι πρῶτος καὶ βήματος πάντων τῶν λοιπῶν κοινῶν Ἱερέων. φέρει τὰ λ' δευτερεῖα τοῦ Ἀρχιερέως, εἶναι ἔκδικος τῶν κλίσεων, ἢ ὡς ἄλλοι λέγουσι τοῦ βήματος, αὐ καλὰ καὶ ἐν τῷ περὶ τοῦ Πρωτεκδίκου εἴρηται, ὅτι τοῦτο νὰ ἦτον καὶ Ἐκδίκου καὶ βήματος. λέγει ὁ Κυροπαλάτης ὅτι εἶχε καὶ ὁ Βασιλεὺς Πρωτοπαπᾶν εἰς τὸν Κλῆρον αὐτοῦ, εἶχε καὶ ἡ Ἐκκλησία. ἔτι δὲ ὅτε ὁ αὐτὸς διαιρίσκεται καὶ εἰς ἀμφοτέρους τοὺς Κλήρους. Ὁ Βασιλικὸς ἐτέλει τὴν ἱερὰν μυσταγωγίαν ἐν τῷ Βασιλικῷ παλατίῳ καὶ τὴν ἡμέραν τῶν Ἐπιφανείων, αὐ δὲν ἱερούργει Πατριάρχης. ἀνεγίνωσκε τὸ λέ Εὐαγγέλιον εἰς τὴν φθεχείρησιν τοῦ Βασιλέως, ἐποίει διάλογον, καὶ ἀνεγίνωσκε καὶ τὸ Εὐαγγέλιον ἐν τῇ Ἀναλήψει τοῦ ἱερεῦ Νικήτου εἰς τὸ Βασιλικὸν παλάτιον, παιδὸς τοῦ Βασιλέως Νικήτα.

Περὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ, ἔλεγαν ταῦτα δύρωνται ἐν τῷ μεγάλῳ Εὐχολογίῳ, ὁ Πρωτοπαπᾶς ὅταν λειτουργῇ ὁ Ἀρχιερεύς, ἴσασιν ἐσαήνω ὅλων τῶν Ἀρχόντων τ Ἐκκλησίας, καὶ ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ μεταδίδωσι τῷ Ἀρχιερεῖ τὴν ἁγίαν Μετάληψιν, (τὸ ὁποῖον τοῦτο ἢ εἶναι τελείως ψεύδος, ἢ τοῦ μ' ἐδόθη ὡς ξεχωριστὸν φθονόμιον καὶ μεγίστη τιμή) ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἐπίσκοπος τῷ Πρωτιέρεῖ, ἄρχει καὶ εἰς τὰ πρωτεῖα τῆς Ἐκκλησίας, κρατεῖ καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τόπον τοῦ Ἀρχιερέως.

Περὶ τοῦ δευτερεύοντος τῶν Ἱερέων, ὅστις καὶ Δευτεροπαπᾶς λέγεται.

Ὀφφί. τοῦ Δευτεροπαπᾶ Οὗτος λειτουργῶν μετὰ τοῦ Ἀρχιερέως, λείποντος τοῦ Πρωτοπαπᾶ, ἔχει τὸν τόπον αὐτοῦ καὶ ἐσαήνω

τὰ πρω-

τὰ πρωτεῖα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, εἰσοδεύει ἢ τὰς λοιπὰς ἱερεῖς, λέγει ἢ τὴν Ὀπισθάμβωνον δοχήν, ὡς ὁ Θεσσαλονίκης Συμεὼν λέγει ἐν τῷ περὶ Λειτουργίας, σελί. ρι γ'. ἄρχει καὶ τῶν λοιπῶν ἱερέων. λέγεται δὲ δεύτερος, οὐχὶ ὡς εἶναι δεύτερος τῇ τάξει τῶν κοινῶν ἱερέων, ἀλλὰ εἰς αὐτὰς εἶναι πρῶτος, ἀλλὰ πρὸς ἀναφορὰν τοῦ Πρωτοπαπᾶ λέγεται δεύτερος, ὡς ὁ δευτερεύων τῶν Διακόνων λέγεται δεύτερος, πρὸς τὸν Ἀρχιδιάκονον ἀναφερόμενος ὡς εἴπομεν ἐν ἐκείνῳ, ἀλλ' οὐχὶ πρὸς τοὺς κοινούς, ἐπειδὴ ἐκείνων εἶναι πρῶτος.

Περὶ τοῦ δευτερεύοντος τῶν Διακόνων.

Περὶ τούτου εἴπομεν τὰ ἱκανὰ, ἔνθα ἦτον ὁ λόγος περὶ τοῦ Ἀρχιδιακόνου, δηλαδὴ μετὰ τὸν πρῶτον τοῦτον, καὶ ζήτει σελί. ιή. στιχ. ιγ'.

Η᾽ ΕΒΔΟΜΗ ΠΕΝΤΑ᾽Σ,

Ο᾽ Πρωτοψάλτης. Οἱ δύο Δομέστικοι τῶν πρώτων καὶ δευτέρων χορῶν.

Ο᾽ Λαοσυνάκτης. Ο᾽ Πρωτικήριος τῶν Νοταρίων ἢ Ταβουλαρίων.

Ο᾽ Ἄρχων τῶν Κοντακίων.

Περὶ τοῦ Πρωτοψάλτου, ὅστις ἐν Δομέστικος ἁπλῶς λέγεται.

Πρωτοψάλτην ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶχεν, ἀλλὰ μόνον ὁ Βασιλικὸς Κλῆρος τὸν παλαιὸν καιρόν. ὅθεν ὁ Ὀφφί. τοῦ Πρωτοψάλτου. ὁ Κυροπαλάτης, ὁ δὲ Πρωτοψάλτην ἔχει ἡ Ἐκκλησία, ἀλλὰ Δομέστικον. ὁ δὲ Βασιλικὸς Κλῆρος καὶ ἀμφοτέρους. ἢ ὁμὴν Πρωτοψάλτης, τοῦ Βασιλικοῦ Κλήρου ἔξαρχος, ὁ δέγε Δομέστικος, τοῦ Πατριαρχικοῦ, ὁ δὲ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Πρωτοψάλτης ἐλέγετο Δομέστικος τῶν Ψαλτῶν, ἐν ἁπλῶς Δομέστικος. Ὕστερον ὅμως μετήχθη τὸ τοιοῦτον τοῦ Πρωτοψάλτου ὄνομα καὶ εἰς τὸν Ἐκκλησιαστικὸν Κλῆρον, ὡς φαίνεται εἰς τὰ Τακτικά, ὄντος καὶ Ἀναγνώστου εἰς τὸν βαθμὸν, ἢ τὸν Κύπρος πρὸς τὸν Καβάσιλαν ἀποκρίσεως ὀγδόης. Τοῦτος ὡς ἄλλα Τακτικὰ λέγουσιν, ἦσαν μεταξὺ τῶν δύο χορῶν, δεξιοῦ τε καὶ ἀριστεροῦ. ἄρχεται δὲ τὴν σύναξιν τοῦ Ψαλμῳδίας, μεθ' ὃν ταῦτα ἢ οἱ Ψάλται πάντες. φορεῖ δὲ καὶ Σφικτόνεμον, τὸ ὁποῖον ἦτον εἶδος φορέματος. τοῦτος ἢ Χορολέκτης λέγεται. ὁ Ζωναρᾶς εἰς λέοντα τὸν Ἀρμένιον, ἡγεμόνευε τότε τοῦτον αὐτὸς Θεόδοτος, καὶ ὁ τῶν τοῦ Βασιλικοῦ Κοιτῶνι κεκληρωμένων τιμιωτάτων ὢν Χορολέκτης, ἢ Χοράρχης, ὃν Πρωτοψάλτην παρέλαβε καλεῖν ἡ ζωὴ θεία. ὁ ιέ. κανὼν τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου διορίζει, ὅπως εἰς τὰς Ἐκκλησίας νὰ μὴ ψάλλῃ ὁ καθεὶς, καὶ ὁ βουλόμενος, ἀλλὰ μόνον οἱ κανονικοὶ ἢ διατεταγμένοι εἰς τὸν Κλῆρον ἑκάστης Ἐκκλησίας. τοῦτο εἰς τὴν μεγάλην Ἐκκλησίαν τοῦ Πατριαρχείου τῆς Μοσχοβίας φυλάττεται τοῦτο.

Περὶ Δομεστίκου.

Ἡ λέξις τοῦτη εἶναι Λατινική, καὶ σημαίνει οἰκεῖον, οἰκιακὸν, ζυγοκόν, ἢ ἐφέσιον, διατὶ δόμος κατὰ Ὀφφί. τοῦ Λατίνους λέγεται ὁ οἶκος καὶ δομέστικος ὁ οἰκειακὸς, ἐκεῖνος ὁποὺ κατοικεῖ μεθ' ἡμῶν, Δομεστίκου. καὶ ὁποὺ εἶναι ἐκ τῆς αὐτῆς οἰκίας. ὅθεν ὁ Σουΐδας φησὶ, Δομέστικοι οἱ τῶν ῥωμαίων ἱππεῖς, οἱ ἢ Ῥωμαίους οἰκειακοὶ ἐφαπτόμενοι. Ο᾽ Κύπρος ἀποκρίσει δεκάτῃ πρὸς τὸν Καβάσιλαν λέγει, ἢ τοῦ Δομεστίκου πρωτηγορία κατὰ Λατίνους, τὸν ἔξαρχοντα, τὸν πρωτηγούμενον, τὸν ὑπισάτην δηλοῖ. καθὰ δὲ καὶ παρὰ τῆς Βασιλικῆς ταξιαρχίας λέγεται αὐλὰ μέρος, ἐν Ἀνατολῶν, ἢ Δύσεων, ἢ Σχολῶν Δομέστικος, ἢ τὸν αὐτὸν λόγον κἂν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς τάξεως Δομέστικος λέγεται, εἶτ' οὖν ἀρχῳδὸς ἐν ὑπισάτης τῶν μελῳδιῶν τε καὶ μελῳδῶν, οἷα εἰς ῥυθμὸν ἐν τάξιν καθιστῶν αὐτὰς, ἢ τὰ μελῳδήματα. ἐνέργειαν δὲ ἔχει αὐτό τε τοῦτο, ἐν τὸ ἐν τῇ καθολικῇ φωνυχίσι τὰς ἐναρξεις ποιεῖν, ἐν τῷ ἀκροᾶσθαι πρὸς τὸν Ἀρχιερέα, ἢ τὸν παρόντα Ἱερέα τὸ, Εὐλόγησον Δέσποτα. δὲν διαφωνεῖ ὁ παρὼν Διδάσκαλος εἰς τὴν ἐδικήν μας ἐξήγησιν, διατὶ ἡμεῖς ἀποβλέψαντες εἰς τὸ σημαινόμενον τοῦ ὀνόματος μόνον, καὶ ὄχι εἰς τὴν ἐνέργειάν του, εἴπαμεν ὅτι σημαίνει οἰκεῖον, ἢ τὰ λοιπὰ, ὁ δὲ ἀποβλέψας μόνον εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ Ὀφφικίου, ἢ ὄχι ἐν εἰς τὴν σημασίαν αὐτοῦ, εἶπεν ὅτι σημαίνει τὸν ἔξαρχοντα. ἐν κατ' ἄλλο ἐν ἄλλο λοιπὸν εἶναι ἐν τὰ δύο ἀληθῆ. ἦτον οἱ τοιοῦτοι Ἀναγνῶσαι, ὡς εἴπομεν ἐν τῇ

ἐν τῇ ἀρχῇ. ϗωικῶς τοῦτοι οἱ Δομέστικοι κατὰ πεζὸν λόγον ἦταν διπλοῦ ϗήθους, Ἐκκλησιαστικοὶ, ⸂καὶ οἱ τοῦ παλατίου. καὶ πάλιν οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ, ἄλλοι Πατριαρχικοὶ, ἄλλοι Βασιλικοὶ, καὶ ἄλλοι Δεσποτινικοὶ, δηλαδὴ τ᾽ Βασιλίσσης, ⸂διὰ τοῦτο ὁ Σύνας ἐλέγετο Δομέστικος Βασιλικὸς, ⸂καὶ ἄλλος Δεσποτινικὸς, ⸂καὶ ἄλλος Πατριαρχικὸς. εἰς μὲν οὖν τὴν Ἐκκλησίαν ἦταν δύο, ὁ Σύνας δηλονότι τοῦ δεξιοῦ χοροῦ, καὶ ὁ ἄλλος τοῦ ἀριστεροῦ, οἵπινες καὶ τοῦ πεζοῦ καὶ τοῦ δευτέρου χοροῦ ἐλέγοντο. πεζὸς δὲ εἰς αὐτοὺς ἦταν ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ὁ Δομέστικος τῶν Ψαλτῶν, ταὐτὸν εἶναι ὁ Πρωτοψάλτης καὶ ἀρχῳδὸς καὶ ἁπλῶς Δομέστικος λεγόμενος, ἀντὶ διαζολὴν τοῦ ὁποίου οἱ λοιποὶ ἐλέγοντο, ὁ μὲν, Δομέστικος τοῦ πεζοῦ, ὁ δὲ, τοῦ δευτέρου χοροῦ.

Περὶ τούτων τὰ Τακτικὰ λέγουσιν, οἱ δύο Δομέστικοι ἵστανται ἐν τοῖς δύο χοροῖς μετὰ τοῦ Πρωτοψάλτου, ⸂καὶ ψάλλοντες φοροῦσι Σφικτόμηλον, ὡς ὁ Πρωτοψάλτης. Ἦν δὲ ἐν τῇ μεγάλῃ Ἐκ- ί
„ κλησίᾳ εἰκοσιπέντε, κατὰ τὴν τελίτην Νεαρὰν τοῦ Ἰουστινιανοῦ. θεσσαράκοντα μὴ περαιτέρω μὲν ἐξήκοντα Πρεσβυτέρων κατὰ τὴν ἀνωτάτω μεγάλην Ἐκκλησίαν εἶναι, Ἀναγνώστας δὲ ἑκατὸν δέκα,
„ καὶ Φάλτας εἰκοσιπέντε. Ὧν τούτων δὲ ἦταν καὶ ὁ Δομέστικος τῶν Ἀναγνωστῶν, ὁ Δομέστικος τῶν Θυρῶν, ὁ Δομέστικος τοῦ Σεκρέτου, καὶ ὁ Δομέστικος τοῦ Ἄμβωνος. καὶ ἐκεῖ μὲν τοῦ Δομεστίκου τῶν Ἀναγνωστῶν εὕρηται, ὅπ μ᾽ Στιχαρίου καὶ Φαινολίου ἵσταται ἐν τῇ ζωλέᾳ μ᾽ τῶν Ἀναγνωστῶν χειρο- ιέ
νομῶν τὸ Τροπάριον. περὶ δὲ τοῦ Δομεστίκου τῶν Θυρῶν, λέγει ὁ Συμεὼν Θεσσαλονίκης ἐν τῷ αὐτῷ
„ τῶν ἱερῶν χειροτονιῶν, κεφ᾽. ρξδ᾽. σελί. ρμ᾽. φυλάσσει μὲν ὁ Τ᾽ πολέμαρχος τὰς πύλας τὰς
„ ἱερὰς, ἵνα μή τις τῶν ἀναξίων εἴσοδον εἰσέλθῃ. ὁ δὲ τοῦ Ἄμβωνος, ἐκεῖ ὁ πεζὸς τ᾽ ἐν τῷ Ἄμ-
βωνι Δομέστικος, ὁ καὶ Πεμπτικήριος τῶν Ἀναγνωστῶν λεγόμενος. (περὶ δὲ τοῦ Δομεστίκου τοῦ Σε-
„ κρέτου κατωτέρω) αὐτὸ παντῶν τούτων λέγει ὁ Κύριος Δοσκείσιν ὀγδόῃ, εἰσὶ δὲ ⸂καὶ οἱ λεγόμενοι Πα- κ᾽
„ τριαρχικοὶ Δομέστικοι, καὶ τοῦτο δὲ Ὀφφίκιον τῶν Ἀναγνωστῶν ἐστι, διαφορία δὲ τούτου, τὸ ἐν τοῖς
„ αὐθεντικοῖς τοῦ Πατριάρχου λέγειν, τὸ, εἰς πολλὰ ἔτη Δέσποτα. Οἱ δὲ τοῦ παλατίου, διάφοροι, ὡσὰν ὁ ὅπ᾽ τ᾽ τραπέζης, τὸ ὁποῖον Ὀφφίκιον ἔλαβε κατὰ διαδοχὴν ὁ μέγας Δοὺξ τῆς Ρωσίας, ὡς ἱστορεῖ ὁ
„ Γρηγοράς βιβλίῳ, ζ᾽. ὁ δὲ Ρωσικὸς Ἡγεμὼν πῶς τε φάσιν καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ὅπ᾽ τ᾽ τραπέζης, παρὰ
„ τοῦ μεγάλου κεκλήρωται Κωνσταντίνου. ὁ τῶν Τοιχῶν, ὁ τῶν Σχολῶν, καὶ ἄλλοι πολλοὶ, περὶ τῶν κέ
ὁποίων Θεοῦ βοηθοῦντος θέλομεν εἰπεῖν εἰς τὰ Βασιλικὰ Ὀφφίκια.

Ἐκ τούτου τοῦ ὀνόματος καὶ Δομεστικεῖον, καὶ Δομεστικίου, καὶ Δομεστικάτον, ⸂καὶ Δομεστικάτα τὰ Ὀφφίκια τ᾽ Δομεστίκων λέγουσι. δύσκολος εἰς τὸν Κυροπαλάτην ⸂καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα, ὁ διοδομέστικος.

Περὶ τῶν Λαοσωάκτων.

Ὀφφ. τῶν Λαοσωάκτων. Οὗτοι ἐσώαγον τὰς Ἱερεῖς καὶ Διακόνους εἰς τὸ νὰ μὴ λείπῃ πνὰς ἐν τῷ τεθησόμενος κηρῷ, λ᾽ τεθέτο καὶ τοὺς Ἄρχοντας καὶ τὸν κοινὸν λαὸν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Περὶ τῶν Πεμπτικηρίων.

Ὀφφ. τῶν Πεμπτικηρίων. Τινὲς νομίζουσι νὰ λέγεται τοῦτο τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ κηροῦ, τὸ ὁποῖον ἐκρατοῦντο ποτὲ εἰς σφραγίδας. ὅθεν ἔπεται κατὰ τοῦτους, ὅτι Πεμπτικήριος νὰ εἶναι ὁ πεζὸς ὑπηρέτης τῶν ὅπ᾽ σφραγίς. φαίνεται ὅμως εἰς τοὺς δοκιμωτέρους, ὅτι τὸ Πεμπτικήριος πεζὸν σημαίνει. ὅθεν ὁ Σουΐδας λέγει, Πεμπτικήριος λέγεται ὁ πεζὸς τ᾽ τυχούσης τάξεως. καὶ ὁ Μοσχόπουλος, Πεμπτικήριος, Ἄρχων
„ τις. καὶ εἰς τὴν δευτέραν Νεαρὰν τοῦ Ἡρακλείου περὶ τοῦ Κλήρου τ᾽ μεγάλης Ἐκκλησίας. μηδενὸς
„ ἕτερου πλὴν τῶν ἐν ἑκάστῳ τάγματι λεγομένων Πεμπτικηρίων. καὶ τοῦτο εἶναι φανερὸν, διατὶ λέγε
εἰς πολλὰ καὶ διάφορα Ὀφφίκια, ὅσον Ἐκκλησιαστικὰ, ὅσον καὶ κοσμικὰ, ὡσὰν εἰς τὰς αὐλὰς τῶν Βασιλέων, χάριν λόγου, Πεμπτικήριος τῶν Ψαλτῶν, τῶν Ἀναγνωστῶν, Πεμπτικήριος Αὐγούστης, μ᾽ Πεμπτικήριος ⸂ἐκ Βασιλικῆ Βιστιαρίου, καὶ εἰς ἄλλα διάφορα. κατὰ ταύτην τὴν ἔννοιαν ⸂καὶ ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος τὸν πρωτομάρτυρα Στέφανον καλεῖ Πεμπτικήριον τῶν μαρτύρων, καὶ ἄλλοι τὴν Θεοτόκον Πεμπτικηρίαν τῶν παρθένων. ὁ πεζὸς λοιπὸν εἰς κάθε τάγμα λέγεται Πεμπτικήριος, δηλαδὴ Πρωτοκήριος (διατὶ τὸ πρῶτον καὶ Λατίνους, θέλει νὰ εἶναι τὸ πεζὸς) ἐπειδὴ ἦταν ⸂καὶ Δευτερο-

κήριος,

κήσις, ϗ Τετρακήσις, Σεκυνδοκήσις, Τερποκήσις, ὡς εἶναι φανερὸν ὄχι μόνον εἰς τὺς παλαιὺς, ἀλλὰ ϗ τῶρα σημᾶ εἰς τὺς Ἰ΄σπανὺς ϗ Κελτύς. καὶ ὁ ἅγις μεταφρασὶς Συμεὼν εἰς τὸν βίον τῶν ἱερομαρτύρων Σεργίυ ϗ Βάκχυ, ὀκτωβρίυ, ζ΄. τὸν μὲν Σέργιον λέγει Πεμπτήσιον τῆς σχολῆς τῶν Κενταλίων, τὸν δὲ Βάκχον Σεκυνδικήσιον. ἐλέγετο δὲ Πεμπτήσις, ὅτι ἐγράφετο πρῶτος εἰς τὸν κατάλογον ἐκείνυ τοῦ Ο᾽φφικίυ. Διατὶ κηρὸς κατὰ τὺς πάλαι λαϊνυς, λέγεται τὸ χαρτὶ ϗ ἡ κηρωτὴ σανὶς εἰς τὴν ὁποίαν ἔγραφον πρὶν νὰ δρεθῇ τὸ χαρτί. τοῦτο ὅμως εἴπαμεν εἶναι ἡ δοκιμὴ ϗ ἀληθὴς ἔννοια ταύτης τ λέξεως, ὅθεν τὰ ὅσα ἄλλοι λέγυσι, νομίζοντές τα ὡς ἀνωφελῆ, τὰ σιωπῶμεν. ἐκ σωνηθείας δὲ γράφεται μὲ δύο μ, ἁρμόζει ὅμως νὰ γράφεται μὲ ἕνα. ἀριθμεῖται εἰς τὰ Ἐ΄κκλησιαστικὰ Ο᾽φφίκια διάφοροι μὲ τιμὴν ὄνομα, ὅμως οἱ ἐξαίρετοι εἶναι, τοῦτοι οἱ δύο ἁπλῶς λεγόμενοι Πεμπτήσιοι (καθὼς λέγεται ἄλλα Τακτικὰ ϗ ὄχι ὁ Κυροπαλάτης) τῶν ὁποίων τὸ ἔργον καὶ ἡ ὑπηρεσία ἦτον, νὰ ἴστανται ἐπάνω τῶν Τ΄αξιδιωτῶν, ϗ νὰ ψάλλωσι μαζὶ μὲ τὺς Δομεστίκυς καὶ τὸν Πρωτοψάλτη, καὶ ὁ Πεμπτήσις τῶν Ἀναγνωστῶν, ὁ ὁποῖος εἶναι ϗ πρῶτος τ ὀγδόης σκευτάδος κατὰ τὴν παρῦσαν Διατύπωσιν, τοῦ ὁποίυ τὸ ἔργον εἶναι φανερὸν ἀπὸ λόγυ, ἐπειδὴ καὶ ἄλλο δὲν ἦτον, παρὰ μόνον νὰ εἶναι ὁ πρῶτος εἰς τὺς Ἀναγνώστας. φαίνεται δὲ, ὅτι ἄλλο Ο᾽φφίκιον νὰ εἶναι τοῦτο ἀπὸ τοῦ Δομεστίκυ τῶν Ἀναγνωστῶν ὅπῦ εἴπαμεν ἐν τῷ περὶ Δομεστίκυ ἀνωτέρω, διότι τοῦτο τάττεται εἰς τὴν τάξιν πρῶτον τ ὀγδόης σκευτάδος, ἐκεῖνο δὲ ὄχι. ἦτον ϗ ἄλλοι Πεμπτήσιοι εἰς τὴν πατελαρχικὴν αὐλὴν, ὡς ἦτον ὁ Πεμπτήσις τῶν Πατελαρχικῶν Νοταρίων, ὁποῖος τάττεται ϗ ἕκτος εἰς τὴν ἑβδόμην σκευτάδα, ὁ Πεμπτήσις τῶν Ταβουλλαρίων, καὶ ὁ Πεμπτήσις τῶν Ἐ΄ξκυβίτων. καὶ τῶν μὲν Νοταρίων ἴδιον ἔργον ἦν, εἰς τὸ νὰ ζημειώνωσι ϗ νὰ γράφωσι τὰ τυχόντα ἐκ μέρυς τοῦ Πατελαρχυ ϗ τ αὐλῆς γράμματα. τῶν δὲ Ταβουλλαρίων, ἢ Ταβελλιώνων, (σημαίνει δὲ ἡ λέξις τὺς γράφοντας ἐν σανίσι, Διατὶ ταβέλλα κατὰ Λατίνυς λέγεται ἡ σανὶς, ὅθεν Ταβελλάριος ὁ ἐν σανίσι γράφων) ἔργον ἦν νὰ γράφωσι τὰ κοινὰ ζυμβόλαια, Διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὰ Ἑ΄λληνικὰ νόμιμα οἱ τιῦτοι, Συμβολαιογράφοι λέγονται, οἵτινες ϗ σιμᾶ εἰς τὺς πολλὺς Νομικοὺς ἐλογίζοντο, ἐπειδὴ ϗ αὐτοὶ ἔγραφον τὰς Διαθήκας τῶν πολιτῶν, τὰς Ζωοθήκας ϗ ἁπλῶς κάθε κοινὸν ἔγγραφον, ϗ τὰ ἐβεβαίωναν μὲ ἰδίας αὐτῶν ὑπογραφάς. ἐπίσης Ταβελλιῶνες ἐλέγοντο ϗ οἱ Διαψηφισταί, ἐκεῖνοι δηλαδὴ ὅπῦ δείχνυσι νὰ μανθάνωσι τὰ παιδία τὰ ψηφία ϗ τὸν λογαριασμὸν τὸν κοινόν. τὸ δὲ Ἐ΄ξκυβίτων ἄλλο δὲν σημαίνει, παρὰ φρυρὸν, φύλακα. λοιπὸν Ἐ΄ξκυβίτορες ἄλλο δὲν ἦτον, παρὰ οἱ Πατελαρχικοὶ φύλακες, οἱ ὁποῖοι τῶρα κοινῶς λέγονται, Βαΐρδια. ἦτον δὲ ϗ τάγμα Βασιλικὸν ἔντιμον ὕτω λεγόμενον Ἐ΄ξκυβίτορες, δηλαδὴ Βασιλικοὶ σωματοφύλακες ϗ ὑπασπισταί, ὅθεν ϗ ἐξκύβιτα ἐλέγοντο τὰ παλάτια ἐκεῖνα ϗ οἱ τόποι, ὅπῦ ἦτον διορισμένοι νὰ κάθωνται ϗ νὰ φυλάττωσιν οἱ τιῦτοι, ϗ Διατοῦτο ὁ νομικὸς Ρ΄ῶφος λέγει εἰς τὺς νόμυς τῶν ρωμαίων, ὁ ἀφορισθεὶς εἰς παραφυλακὴν τοῦ παλατίυ, ϗ παραλιπὼν τὰς περὶ ἀργυρωνίας ϗ τὰ ἐξκύβια, ἐχάτως τιμωρεῖται.

Περὶ τοῦ Ἀρχοντος τῶν Κοντακίων.

Τὸ Κοντάκιον ἐνταῦθα, λαμβάνεται κατὰ τὸ πρῶτον ζημαινόμενον ὅπῦ ἐλέγομεν ἐν τῷ Ο᾽φφικίῳ τοῦ Ἱερομνήμονος, ϗ ὄχι κατὰ τὸ δεύτερον. λοιπὸν Ἀρχων τῶν Κοντακίων ἐλέγετο ἐκεῖνος Ἀρχοντ͂ τ͂ ὅπῦ εἶχε τὴν δπισιάσιν τῶν Κοντακίων ὅπῦ ἐψάλλοντο εἰς τὰς δπισήμυς Ἑ΄ορτὰς, ὡσὰν τὸ, Ἡ΄σπαρθενῶ σήμερον, ϗ τὸ, Τὴν ὑπὲρ ἡμῶν παρρησίαν. ὅθεν δύναται περὶ τύτυ εἰς ἕνα Τακτικόν. εἰσάγει ὁ Ἀρχων τῶν Κοντακίων τὸν ὀφείλοντα ψάλλειν τὸ Κοντάκιον, καὶ σφραγιζόμενος παρὰ τοῦ Πατελαρχυ, ἐνδύεται τό, τε Καμίσιον αὐτοῦ καὶ τὸν Φαινόλιν, καὶ ἀνέρχεται ἐν τῷ Ἄμβωνι. Ἰδὲ εἰς τὴν τάξιν Ἀναγνώσης ὡς ὁ Κύκλος λέγει ἀποκείσει ὀγδόη.

Η ΟΓΔΟΗ ΠΕΝΤΑΣ.

Ο Πεμπτικήρ των Αναγνωσων, περὶ τύτυ εἴπομεν ἀνωτέρω, & ζητᾷ σελί. λθ'. ζητεῖ, ιβ'.

Ο Νομικὸς. Ο Πρωτοκανοναρχης.

Ο Ἔξαρχος. Ο Ἐκκλησιαρχης. ε

Περὶ τῦ Νομοδότυ, ὅστις καὶ Νομικὸς.

Ὀφφ. τῦ Νομικῦ. Διαιτᾶν Ὀφφίκιον εἶναι ἡ τῦτο, Ἐκκλησιαστικὸν, καὶ Βασιλικόν. Ὁ Ἐκκλησιαστικὸς, ὡς λέγει ὁ Κυροπαλάτης, ἦτον ὁ Πεμπτικήρ των Ἀναγνωσων. ἄλλ, ὁ Διδάσκαλ τῆς Χειρονομίας. εἰς τὰ Βασιλικὰ Ὀφφίκια Νομικὸς ἐλέγετο, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω ἐκεῖν ὅπῦ ἔγραφε τὰ συμβόλαια τῆς πόλεως, ὅθεν ὁ Σιδᾶς λέγει, Ταβελλίων, ὅτι τὰ τῆς πόλεως γραφων συμβόλαια, ἡ ὁ παρὰ τοῖς πολλοῖς Νομικὸς λεγόμενος.

Ὀφφ. τῦ Πρωτοκανοναρχῦ. Περὶ τῦ Πρωτοκανοναρχῦ.

Καὶ ὅτος ἐκ τῦ ὀνόματος παιδνλος. ἦτον δὲ Ἀναγνώστης.

Περὶ τῶν Ἐξάρχων, τῶντε Διαφόρων σημασιῶν τῦ Ἐξαρχ ὀνόματος, καὶ τῆς μεταταῦτα αὐτῦ ὑπεροχῆς. ις

Διὰ νὰ χριστιανήσωμεν καθαρὰ περὶ ποίων Ἐξάρχων θέλομεν νὰ ζωντύχωμεν, χρεία εἶναι νὰ εἰπῶμεν ἐν πρώτοις τὰ διάφορα σημαινόμενα τύτυ τῦ ὀνόματος.

Ὀφφ. τῦ Ἐξάρχυ. Πρῶτον. λοιπὸν οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες, Ἔξαρχον κυρίως ἐκεῖνον ἔλεγον, ὅπῦ ἐγίνετο ἀρχηγὸς τινὸς μελῳδήματος. ὕτως δύναμεν εἰς τὴν Ἰλιάδα τῦ Ραψῳδίας, σ, στίχ, νά. Θέτις δὲ ἐξῆρχε γόοιο. καὶ στίχῳ τῆς αὐτῆς Ραψῳδίας, χέ. Μολπῆς ἐξάρχοντες, καὶ Πλύταρχος εἰς τὸν Λυκῦργον, ἐξῆρχεν ἐμβατηρίυ πομπῆς. ὅθεν κατὰ ταύτην τὴν σύνοιαν καὶ ὁ Θεολόγος Ἔξαρχον Ἑορτῆς λέγει, ἐκεῖνον ὅπῦ ἑορτάζει κατὰ πρῶτον λόγον καμίαν Ἑορτήν. ἀλλὰ ἡ ὁ Φίλων Ἰουδαῖος βιβλίῳ τρίτῳ περὶ τῆς ζωῆς τῦ Μωϋσέως λέγει, Μωσῆς εἰς δύο χορὺς διανέμας τὸ ἔθνος, τὸν μὲν ἀνδρῶν, τὸν δὲ γυναικῶν, ἐξάρχει μὲν αὐτὸς τοῖς ἀνδράσιν, Ἔξαρχον δὲ τῶν γυναικῶν καθίστησι τὴν ἀδελφήν. ἡ κατὰ ταύτην τὴν σύνοιαν λέγεται & ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, Ἔξαρχος ἦ χορῦ τῶν Ἀποστόλων. κέ

Δεύτερον. ἐκ ταύτης τῆς σημασίας μετήχθη τὸ ὄνομα τῦτο ἡ εἰς σύνοιαν ὑπεροχῆς, ἀξίας, ἡ ἐξυσίας, ὅθεν ὁ Πλύταρχος ἐν τῷ Νομᾷ, διὰ νὰ φανερώσῃ τὴν ὑπεροχὴν τῦ ἄκρυ Ἀρχιερέως, λέγει Ἔξαρχον τῶν Ἱερέων, & ὁ Ἰουστινιανὸς Νεαρᾷ.... Ἔξαρχ γαζοφυλακίυ. & εἰς τῦτο τὸ σημαινόμενον ἀποβλέψαντες οἱ τῆς ἐν Ἀφρικῇ Σωσθ πατέρες, διὰ νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἔπαρσιν τῶν Ἐπισκόπων ταύτης τῆς ἐν Ἀφρικῇ Διοικήσεως, οἱ ὁποῖοι ἐλέγοντο πρότερον ὅλοι Ἔξαρχοι τῶν Ἱερέων, & ἄκροι Ἱερεῖς, ἡ ἐλάμβανον τὰς Τίτλας τύτυς εἰς τὸ τυφωδέστερον, διὰ ἠθέλησε πλέον νὰ σεμνύωνται μὲ τοιαύτας Τιμὰς, ἀλλὰ νὰ λέγωνται ἁπλῶς Ἐπίσκοποι, ὁ δὲ πρῶτος ἀναμεταξὺ εἰς τύτυς, νὰ λέγεται Ἐπίσκοπος τῆς πρώτης καθέδρας, καὶ μὲ τῦτο ἐφανερώνετο ὁ Μητροπολίτης ἐκείνης τῆς Διοικήσεως. εἶπον δὲ ὅλι ὁ πρῶτος ἀναμεταξὺ εἰς τύτυς νὰ λέγεται Ἐπίσκοπος τῆς πρώτης καθέδρας, διότι πρότερον εἰς ὅλην τὴν ἐν Ἀφρικῇ Ἐκκλησίαν διὰ ἦτον τάξις εἰς τὰς Ἐπισκοπὰς, ποία δηλαδὴ νὰ εἶναι πρώτη, ποία δευτέρα, ποία τρίτη, & τὰ ἑξῆς, ὅθεν διὰ νὰ μὴ γίνεται σάπις ἡ σύγχυσις εἰς τὰς συνελεύσεις, ποῖος ἀπὸ τὺς Ἐπισκόπυς νὰ ἔχῃ τὸν πρῶτον, καὶ ποῖος τὸν δεύτερον, ἡ τρίτον τόπον, ἐπροφάτισε ζωηθεία ὅτι πρῶτος ἀναμεταξύ τυς νὰ εἶναι ἐκεῖνος ὁ Ἐπίσκοπος, ὅπῦ ἐχειροτονήθη & πρότερον Ἐπίσκοπος ἀπὸ τὺς ἄλλυς, καὶ δεύτερος, ἐκεῖνος ὅπῦ ἐχειροτονήθη ὕστερα, καὶ δεύτερος ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν πρῶτον, & καθεξῆς εἰς τὺς ἄλλυς (ἴδια ζωηθεία ἐπεκράτησε & ἀνάμεσα εἰς τὺς Πρεσβυτέρυς καὶ Ἱεροδιακόνυς, ἤτοι ποία ἐλέγετο & πρεσβυτερία) λοιπὸν κατὰ ἄλλυς ἡ ἄλλυς καιρὺς ἦτον διάφοροι καὶ οἱ Ἐπίσκοποι τῆς πρώτης καθέδρας τῆς ἐν Ἀφρικῇ Ἐκκλησίας, (ἂν καλὰ ἡ κατά τινα διηγοδοσίαν ὅλον ὅτι τῆς Καρθαγένης Ἐπίσκοπος νὰ εἶχε τινὰ προτίμησιν τῶν ἄλλων, πλὴν & τῦτο ὄχι κανονικὴν, ἀλλ' ἔκλινος φιλο- μ

τιμίας

πρίας Δια τὴν ὑπεροχὴν τ Πόλεως) ὅθεν Δια τοῦτο εἴρηται ὁ πεζὸς ἀναμεταξὺ εἰς τοῦτος, καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ ἀληθὴς ἔννοια τοῦ τελικοῦ ἐννάτου κανόνος τ ξηθείσης ἐν Α᾽φρικῇ Συνόδου ὅπου ὁρίζῃ ἔτζη, τὸν πεζὸν Ε᾽πίσκοπον μὴ προθαγορεύεσθ Ε᾽ξαρχον τ Ἱερέων, ἢ ἄκρον Ἱερέα, ἢ τοιοῦτόν τι ποτὲ, ἀλλὰ μόνον Ε᾽πίσκοπον τ πρώτης καθέδρας. κατὰ τοῦτο τὸ ἔθος ἔλεγον ⸋ τοὺς Ε᾽πισκόπους Α᾽λεξανδρείας καὶ Α᾽ντιοχείας οἱ αὐτοὶ Ε᾽πίσκοποι τ ἐν Α᾽φρικῇ Ε᾽κκλησίας προθαγωγητὰς Ἱερεῖς, ὡς εἶναι φανερὸν εἰς τοὺς κανόνας τ ξηθείσης ἐν Α᾽φρικῇ Συνόδου, καὶ μάλιστα εἰς αὐτὰ τὰ προοίμια.

Γ'. Συχνὰ εἰς Διαφόρους κανόνας τῶν ἁγίων Συνόδων λέγεται, ὁ Ε᾽ξάρχ⸋ τ Διοικήσεως, καὶ ὁ Ε᾽ξάρχ⸋ τῆς Ε᾽παρχίας, εἰς καταλήψιν τῶν ὁποίων εἶναι ἀναγκαῖον νὰ γνωσθῇ τί εἶναι Διοίκησις, καὶ τί Ε᾽παρχία.

ι' Περὶ Διοικήσεως τ κατὰ τὴν παλαιὰν αὐτὴ Ε᾽παρχίας ἐκλαμβανομένης.

Διοίκησις αὐτὴ ξ ἐπαρχίας.

Α'. Τὸ παλαιὸν Διοίκησις ἐλέγετο κάθε Ε᾽πικράτεια, Δυναστεία, καὶ Ε᾽παρχία, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκάθηντο Ε᾽φοροι καὶ Ἡγεμόνες μείζονος ἢ ἐλάττονος τάξεως, ⸋ ἐξαιρέτου τοὺς ὑποφαινομένους τῶν ὑποθετῶν ὅπου σωρεύθαινον εἰς ἐκείνην τὴν Ε᾽παρχίαν, ὡς ὅπου καινοῦ κεφτηρίου. τοῦτο μᾶς τὸ διδάσκει ὁ Στράβων, βιβλίῳ ἑβδόμῳ, λέγοντας Δια τὴν Φρυγίαν καὶ ἄλλα μέρη τ Ἀσίας. Οὐ μικρὰ συμβάλλει τοὺς Ῥωμαίους μὴ κρύφλα διελεῖν αὐτούς, ἀλλὰ ἕτερον τρόπον Δια τάξαι τὰς διοικήσεις ἐν αἷς πᾶς ἀγροικίας ποιοῦνται καὶ τὰς δικαιοδοσίας. ὅτι δὲ ἐντεῦθεν τὸ διοίκησις αὐτὴ τῆς Ε᾽παρχίας λαμβάνεται, εἶναι φανερὸν ἐξ αὐτῆς τ ἐννοίας, ἀλλὰ βεβαιοῦται καὶ ἐκ Δια φόρων ὑπομνημάτων τοῦ Κικέρωνος. δηλαδὴ ἐκ τῆς ἐννάτης τοῦ τρίτου, καὶ ἐκ τῆς ἑξηκοστῆς ἕβδόμης τοῦ δεκάτου τρίτου βιβλίου τῶν ὑπομνημάτων αὐτοῦ.

Διοίκησις πλατύτερον.

Β'. Ὕστερον ὅμως τοῦτο ἐγένετο εἰς τοὺς χρόνους τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον, ἐλήφθη πλατύτερον τοῦτο τὸ ὄνομα τ διοικήσεως, ὅπου ὅθεν αὐτὸς ὁ Αὐτοκράτωρ, μοιράζωντας τὴν οἰκουμένην τ Βασιλείας του, ἤτοι ὅλην τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐξουσίαν, εἰς δύο μέρη καθολικά, ἤτοι Δυτικὴν καὶ Ἀνατολικὴν, δὲν ἔλαβε τὸ ὄνομα αὐτὸ τ διοικήσεως εἰς μίαν ⸋ μόνην Ε᾽παρχίαν, ἀλλ᾽ εἰς πολλὰς ὁμοῦ ἡνωμένας ⸋ ὑφ᾽ ἕνα Ἡγεμόνα τεταγμένας, (τὸ ὁποῖον φανερὰ μανθάνομεν ἀπὸ αὐτὸν τὸν μεγάλον Κωνσταντῖνον σημειοῦται εἰς τὸν Εὐσέβιον, καὶ ὅπου τὸν Θεοδοσιανὸν Κώδικα) ὅμως Δια νὰ χριστιανισθῇ σαφέστερον τὰ λεγόμενα, δὲν εἶναι ἔξω τοῦ σκοποῦ νὰ σημειωθῇ ⸋ αὐτὴ ἡ διαίρεσις, καὶ μάλιστα ὅπου ἡ ἕνωσίς της συμβάλλει πολλὰ εἰς ἐκείνους ὅπου μετέρχονται τοὺς βασιλικοὺς Νόμους.

Διαίρεσις Ῥωμαϊκῆς Βασιλείας.

Περὶ τ εἰς δύο μέρη, δυτικὸν τε καὶ ἀνατολικὸν διαιρέσεως τ Ῥωμαϊκῆς βασιλείας, καὶ ἑκατέρου μέρους τούτων ὑπὸ διαιρέσεως εἰς Διοικήσεις καὶ Ε᾽παρχίας, καὶ τὰς βασιλικὰς

λ' Διατυπώσεις ὡς τὸ κάτωθεν διάγραμμα.

Ε᾽μοίρασε λοιπὸν τὸ Βασίλειον αὐτοῦ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, εἰς δύο μεγάλα μέρη, Δυτικὸν, καὶ Ἀνατολικόν. τὸ Δυτικὸν πάλιν τὸ ἐμοίρασεν εἰς ἄλλα δύο μέρη, τὰ ὁποῖα καὶ Πραιφεκτόρεια, ἤτοι Ἡγεμονίας ἐνόμασε, δηλαδὴ εἰς τὴν Πραιφεκτόραν τ Ἰταλίας, καὶ τὴν Πραιφεκτόραν τῶν Γαλλιῶν, καὶ οἱ Ε᾽παρχοι τούτων ἐλέγοντο, ὅμως Πραιφέκτ⸋ Πραιτωρ⸋ τ Ἰταλίας (δηλαδὴ Ἡγεμών, ὡς ὁ Στράβων λέγει ἐν τῷ τελευταίῳ αὐτοῦ βιβλίῳ, ἢ Ε᾽παρχος, ὡς εἶναι φανερὸν ἐν τῇ ο θ'. Νεαρᾷ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ⸋ ἐν ἄλλοις) ὁ δὲ ἄλλ⸋ Πραιφέκτ⸋ Πραιτωρ⸋ τῶν Γαλλιῶν. Τοῦτοι οἱ Πραιφέκτοι εἶχον πάλιν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν διοικήσεις, καὶ ὁ μὲν Πραιφέκτ⸋ τῆς Ἰταλίας, ταύτας, τὴν διοίκησιν τ Ἰταλίας, τὴν διοίκησιν τοῦ Ἰλλυρικοῦ, καὶ τὴν διοίκησιν τ Ἀφρικῆς, καὶ εἰς πᾶσαν διοίκησιν πάλιν αὐτὸς ὁ Πραιφέκτ⸋ ἐκαπάστευεν ὅλα κοινὸν Ἡγεμόνα ⸋ ὑπασπίτην, καὶ

μ' ἐλέγετο Βικάριος⸋, ὅθεν εἶχε τοῦτος τοὺς Βικαρίους, Βικάριον τ Ῥώμης, Βικάριον τ Ἰταλίας, Βικάριον τοῦ Ἰλλυρικοῦ, καὶ Βικάριον τ Ἀφρικῆς, ⸋ τοῦτοι πάλιν οἱ Βικάριοι εἶχον ὑπ᾽ αὐτοὺς ἄλλους Ἡγεμόνας ὑποδεεστέρους, εἰς διοίκησιν τῶν Ε᾽παρχιῶν, οἱ ὁποῖοι καὶ τὴν ὑπάτων ⸋ ὑφεσιν τῶν Πόλεων καὶ τῶν Ε᾽παρχιῶν, καὶ τὸν πρόπον τῆς οἰκονομίας αὐτῶν, ἐλάμβανον ⸋ τὴν ὀνομασίαν, ὅθεν ἄλλοι ἐλέγοντο Κονσουλάρες, ὡς ὁ Ἡγεμὼν τ Ἰταλίας. ἄλλοι Πραισιδάλες, ὡς ὁ τῆς Σαρ-

Σαρδινίας, ἄλλοι Κορρέκτορες, ὡς ὁ τῆς Ἀσιανῆς καὶ Καλαβρείας, καὶ ἄλλοι Λιμιτάτες, ὡς ἦσαν οἱ Ἠγεμόνες ἐκεῖνοι ὅσῳ ἐπέμποντο εἰς τὰς πόλεις ἐκείνας ἅπασαι εἶχον χρείαν διὰ στρατιωτικὴν φρουράν, μὲ τὸ νὰ εἶναι πλησιόχωροι μὲ τὰς βαρβάρους καὶ μὲ Ἐθνη ὅσῳ ἀκόμι δὲν ἦσαν ὑποταγμένα εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐξουσίαν. ὁ δὲ Πραιφέκτος τῶν Γαλλιῶν εἶχε ταύτας τὰς διοικήσεις, τὴν διοίκησιν τῶν Γαλλιῶν, τὴν διοίκησιν τῶν Ἰσπανιῶν, καὶ τὴν διοίκησιν τῶν Βρετανιῶν. καὶ Βικάριος ε'
ὁμοίως τῶν αὐτῶν διοικήσεων, ἤγουν τὸν Βικάριον τῶν Γαλλιῶν, τὸν Βικάριον τῶν Ἰσπανῶν, καὶ τὸν Βικάριον τῶν Βρετανῶν, καὶ πάλιν ὑπὸ τούτους ὡσαύτως ἦσαν Κόνσυλες, Πραισιδιάλες, Κορρέκτορες.

Ὁμοίως καὶ τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς βασιλείας τὸ ἐμοίρασεν εἰς δύο Πραιφεκτύρας, καὶ τὴν μὲν μίαν τὴν εἶπε τῆς Ἀσίας, τὴν δὲ ἄλλην τοῦ Ἰλλυρικοῦ, καὶ οἱ Ἐπαρχοι τούτων, ὁ μὲν ἐλέγετο Πραιφέκτος Πραιτωρίου τῆς Ἀσίας, ὁ δὲ Πραιφέκτος Πραιτωρίου τοῦ Ἰλλυρικοῦ. ὁ Πραιφέκτος τῆς ι'
Ἀνατολῆς πάλιν εἶχεν ὑπ' αὐτὸν ταύτας τὰς διοικήσεις, τῆς Ἀσίας, τοῦ Πόντου, τῆς Ἀνατολῆς, τῆς Αἰγύπτου, καὶ τῆς Θρᾴκης, καὶ εἰς αὐτὰς Προκόνσυλον τῆς Ἀσίας, Βικάριον τῆς Ἀσίας, Βικάριον τοῦ Πόντου, Κόμητα τῆς Ἀνατολῆς, Κόμητα τῆς Αἰγύπτου (ὅσπερ ἐλέγετο καὶ Πραιφέκτος Αὐγουσταλιῶν, ὅθεν καὶ εἰς πολλὰς βασιλικὰς νόμους ὁ Ἠγεμὼν τῆς Αἰγύπτου λέγεται Αἰγυπταλιῶν) ια'
καὶ Βικάριον τῆς Θρᾴκης, εἶχον δὲ καὶ ὕπατοι ὑπ' αὐτὰς Ἠγεμόνας καὶ ἐκείνους ὅσῳ εἴπομεν ὡς εἶχον οἱ Βικάριοι τῶν Πραιφεκτῶν τῆς Δύσεως, ἀκόμι ἀκόμι καὶ Προκόνσυλας, ὡς ὁ Προκόνσυλος τῆς Ἀσίας εἶχεν ὑπ' αὐτὸν τὸν Προκόνσυλον τῆς Ἐφέσου. ὁ δὲ Πραιφέκτος τοῦ Ἰλλυρικοῦ, ταύτας, τὴν διοίκησιν τῆς Δακίας, καὶ τὴν διοίκησιν τῆς Μακεδονίας, καὶ Βικάριον τῆς Δακίας, Προκόνσυλον τῆς Ἀχαΐας, καὶ Βικάριον τῆς Μακεδονίας. ιβ'

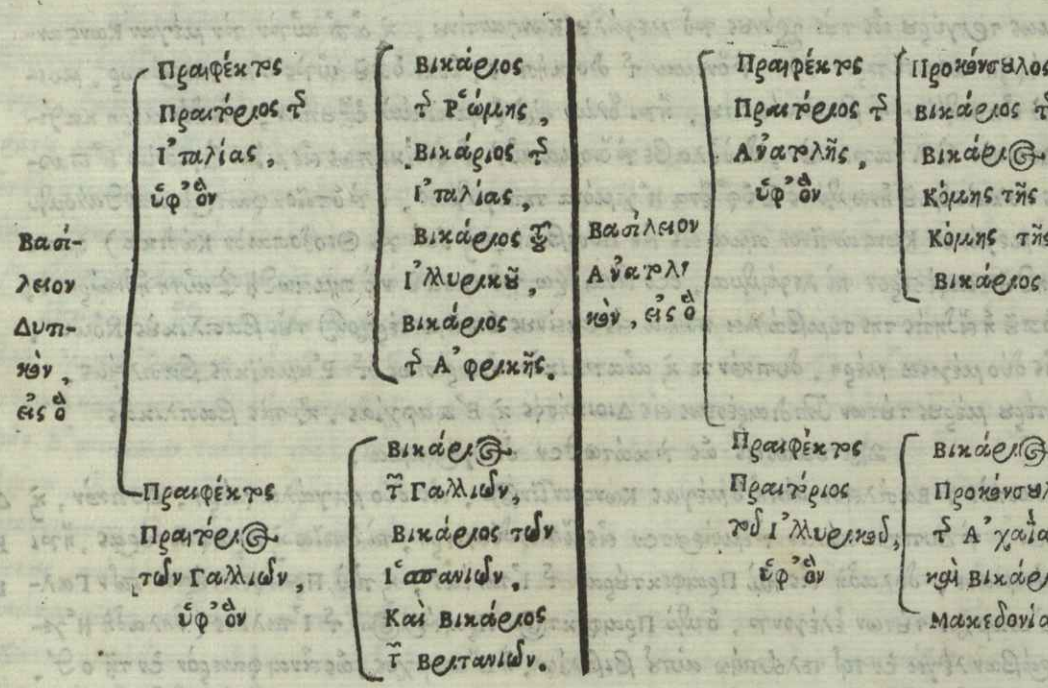

Οὕτω λοιπὸν ὑπὸ τὸν Πραιφέκτον καὶ Ἐπαρχον τῆς Ἀνατολῆς, ἦσαν ὡσύτε Διοικήσεις ὡς εἴπομεν, καὶ κάθε Διοίκησις ἀπ' αὐτὰς εἶχε πολλὰς Ἐπαρχίας. ὡς παραδείγματος χάριν, ἡ Θρᾳκικὴ ἓξ, πρώτην τὴν ἰδίως λεγομένην Εὐρώπην, σύνθρονος ἡ Κωνσταντινούπολις, δευτέραν τὴν ἰδίως λεγομένην Θρᾴκην, σύνθρονος ἡ Φιλιππούπολις. τρίτην τὴν τοῦ ὄρους Αἵμου, σύνθρονος ἡ Ἀδριανούπολις, μ'
τετάρτην τὴν Ῥοδόπην, σύνθρονος ἡ Μαξιμιανούπολις, πέμπτην τὴν δευτέραν Μυσίαν, σύνθρονος ἡ Μαρκιανούπολις, καὶ ἕκτην τὴν Σκυθίαν, σύνθρονος ἡ Τόμις ἢ Τόμης, λοιπὸν ἐκ τούτου ἔγινε φανερὸν ὅτι Διοίκησις κυρίως δὲν εἶναι μία καὶ μερικὴ Ἐπαρχία, ἀλλὰ πολλαὶ Ἐπαρχίαι ὁμοῦ ἡνωμέναι, καὶ τελείως καὶ διεξαγμέναι ὑπὸ Πραιφέκτορα Πραιτωρίου, καὶ τὸν Βικάριον αὐτοῦ, τοῦτο τὸ λέγει καὶ ὁ Βαλσαμὼν

εἰς

εἰς τὸν σύνατον καὶ δέκατον ἕβδομον κανόνα τῆ ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου, λέγων, Διοίκησίς ἐστιν ἡ πολλὰς Ἐπαρχίας ἔχουσα ὑπ' ἐξουσίᾳ.

Περὶ διοικήσεως εἰς ὁλόκληρον κλίμα μετὰ τὴν ἀνωτέρω πολιτικὴν διαίρεσιν γενομένης.

Γ'. Μετὰ ταῦτα ὅμως ἐλήφθη τὸ ὄνομα τῆς διοικήσεως ἀπλούστερον, ὡσανεὶ ὅπου διοίκησις λέγεται εἰς διοίκησις ἀνέ πολλὰς Νεαρὰς τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τὸ ὁλόκληρον κλίμα ἑκάστου τῶν ἀνωτάτων Πατριαρχῶν, ἐν πολλῶν φανερὸν δὲ εἶναι ὅτι εἰς τὴν ὁλόκληρον Διοίκησιν ἑκάστου τῶν Πατριαρχῶν (διατὶ καὶ ὁ Ῥώμης Πα- διοικήσεων. τριάρχης λέγεται ἐν τῇ ρκγ'. Νεαρᾷ τοῦ Ἰουστινιανοῦ) δὲν περιέχεται μόνον μία Διοίκησις ὅπου νὰ περιέχῃ πολλὰς Ἐπαρχίας, ἀλλὰ πολλαὶ Διοικήσεις τοιαῦται, καὶ λοιπὸν κατὰ ταύτην τὴν σύνοιαν ἀπλούστερον τὸ ὄνομα τῆς Διοίκησις, ἐλήφθη πολλὰ ὕστερα ἀπὸ τὴν πολιτικὴν διαίρεσιν τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.

Περὶ Ἐπαρχίας καὶ διοικήσεως καὶ τῆς μεταξὺ αὐτῶν διαφορᾶς.

Ἐπαρχία δὲ λέγεται ἡ ἑκάστης Μητροπόλεως Ἐπαρχία, ὡς φέρε εἰπεῖν, Ἐπαρχία Καισαρείας Ἐπαρχίας καὶ τῆς Παλαιστίνης, εἶναι ἡ πρώτη Παλαιστίνη. τῆς Ἡρακλείας, ἡ ἰδίως λεγομένη Εὐρώπη. τῆς διοικήσεως Ἀγκύρας, ἡ Γαλατία. τῆς Θεσσαλονίκης, ἡ Θετταλία, καὶ ὅσα τῶν λοιπῶν ὁμοίως. καὶ καθὼς διαφορά. ἡ Διοίκησις περιέχει πολλὰς Ἐπαρχίας, ὅτως αἱ Ἐπαρχίαι πολλὰς Παροικίας, εἰς τὰς ὁποίας ὡσὰν τὸ πλεῖστον καθίστανται Ἐπίσκοποι παρὰ τῶν Μητροπολιτῶν. λοιπὸν τοῦτο εἶναι ἡ διαφορὰ ἀναμεταξὺ τῆς Διοικήσεως καὶ τῆς Ἐπαρχίας, κατὰ τὴν πολιτικὴν διάταξιν καὶ διαίρεσιν τῆς Ῥωμαϊκῆς Βασιλείας.

Περὶ τοῦ ὅπ ἡ Ἐκκλησία ἐπολιτεύσατο τῇ πολιτικῇ διαιρέσει τῶν διοικήσεών τε καὶ ἐπαρχιῶν, τῶν

κ' Πατριαρχικῶν καὶ τῶν τῶν Μητροπόλεων θρόνων ἐστήριξαν. ἐν ᾧ καὶ περὶ τῶν πάλαι ἀξιῶν τῶν μεταξὺ Πατριαρχῶν τε καὶ Μητροπολιτῶν.

Εἰς ταύτην λοιπὸν τὴν πολιτικὴν διαίρεσιν ὅπου ἔγινεν ἀπὸ τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον ἠκολούθησε καὶ Οἱ κατὰ τὴν πολιτικὴν διαίρεσιν οἱ θρόνοι τῆς Ἐκκλησίας ἡ Ἐκκλησιαστική, τὸ ὁποῖον εἶναι φανερὸν καὶ ἐξ ἄλλων πολλῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ δεκάτου ἑβδόμου κανόνος τῆς ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὅτου ῥητῶς λέγοντος.

κέ Εἰ δὲ καίτοι ἐκ βασιλικῆς ἐξουσίας ἐκαινίσθη πόλις, ἢ αὖθις καινισθείη, τῇ πολιτικῇ καὶ δημο- σίοις τύποις καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Παροικιῶν ἡ τάξις ἀκολουθείτω.

Λοιπὸν ὡς εἶπον, κατὰ τὸν τύπον τῆς πολιτικῆς διαιρέσεως τῶν Διοικήσεων καὶ Ἐπαρχιῶν, ἴδρυται. ἠκολούθησε καὶ ἡ Ἐκκλησία, καὶ ἂν καλὰ κατὰ πρῶτον λόγον ἐμοίρασεν ὅλον τὸν χριστιανικὸν κόσμον, ὄχι ἐκεῖνον ὅπου ἦταν μέσα εἰς τὰ χώρια τῆς Ῥωμαϊκῆς Βασιλείας, ἀλλὰ καὶ ἔξω ἀπ' λ' αὐτὴν, καθὼς ἦταν ἡ Αἰθιοπία, ἡ Ἰνδία, τὸ πλεῖστον μέρος τῆς Ἀραβίας, ἡ Περσία, ἡ μεγάλη Ἀρμενία, οἱ τῆς Περσίας χριστιανοί, ἡ Σκυθία, ἡ Ἰβερνία, καὶ ἄλλα ἔθνη ὅπου δυρίσκοντο χρι- στιανοὶ (ἐπειδὴ καὶ ὁ Ἐκκλησιαστικὸς κόσμος ἐξαπλώθη πλειοτέρως ἀπὸ τὸν Ῥωμαϊκὸν) εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν πέντε Πατριαρχικῶν μεγάλων Θρόνων, δηλαδὴ τοῦ Ῥώμης, τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ Ἀλεξανδρείας, τοῦ Ἀντιοχείας, καὶ τοῦ Ἱεροσολύμων, μὲ τοῦτα ὅλα πλὴν τοῦ νὰ λάβωσι ταύτην τὴν πληρεστάτην ἐξουσίαν, ὅπου ἔχουσι τῶρα οἱ Πατριάρχαι εἰς τὰς ὑποκειμένας αὐτῶν Μητροπο- λε λίτας καὶ Ἐπισκόπους, ἐκεῖνοι οἱ Ἐπίσκοποι ὅπου ἦταν εἰς τὴν πρώτην καὶ κυρίαν πόλιν καὶ Μητρόπολιν ἑκάστης Διοικήσεως, εἶχον κάποιαν πνὰ πλειοτέραν τιμὴν καὶ ὑπεροχὴν ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἐπισκό- πους ὅπου δυρίσκοντο εἰς ἐκείνην τὴν Διοίκησιν, δηλαδὴ μείζονα μέρη τῶν λοιπῶν Μητροπολιτῶν, ἐλάττονα δὲ τῶν μεγάλων Πατριαρχῶν, καὶ διὰ νὰ εἴπωμεν σαφέστερον, ἦταν μία Ἐκκλησιαστικὴ ἀξία, ἀναμεταξὺ τυγχάνουσα τῶν Πατριαρχῶν καὶ τῶν Μητροπολιτῶν. καὶ οἱ τοιοῦτοι εἰς μὲν τὴν μ' Δυτικὴν Ἐκκλησίαν ἐλέγοντο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ Πεμπάτες, ἤτοι πρωτοδίοντες, εἰς δὲ τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν, Ἔξαρχοι τῶν Διοικήσεων, καθὼς εἶναι φανερὸν ἐκ τῆς διαιρέσεως τοῦ Ἐκ- κλησιαστικοῦ κόσμου, ὡς ὁ Ἡρακλείας τοῦ Θρακικῆς Διοικήσεως Ἔξαρχος. ὁ Ἐφέσου τοῦ Ἀσιανῆς, καὶ ὁ τῆς μεγάλης Καισαρείας, τοῦ Ποντικῆς. ὅμως πλειοτέρως βεβαιοῦται κατὰ τινας ἑρμηνείας τῶν

ἱερῶν

ἑρῶν Συνόδων ὀρθότερον ἢ ἀληθέστερον, ἢ ὅτι τοῦ ἐννάτου κανόνος τῆς ἐν Χαλκηδόνι τεταρτης
„ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, οὕτω κατὰ λέξιν ἔχοντος, εἰ δὲ κληρικὸς πρᾶγμα ἔχοι πρὸς τὸν ἴδιον ἢ ἢ
„ πρὸς ἕτερον Ἐπίσκοπον, παρὰ τῇ Συνόδῳ τῆς Ἐπαρχίας δικαζέσθω, εἰ δὲ πρὸς τὸν τῆς αὐτῆς Ἐπαρ-
„ χίας Μητροπολίτου Ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς ἀμφισβητοῖτο, καταλαμβανέτω ἢ τὸν Ἔξαρχον τῆς
„ Διοικήσεως, ἢ τὸν τῆς βασιλευούσης Κωνσταντινουπόλεως Θρόνον, ἢ ἐκεῖ αὐτὸν δικαζέσθω. ε'

Περὶ τῶν πολλαχοῦ λεγομένων Ἐξάρχων.

Τέταρτον. Ἔξαρχοι λέγονται οἱ ἑκάστης Ἐπαρχίας Ἐπίσκοποι, τὸ ὁποῖον παρίσταται καὶ ἀπὸ ἄλλους κανό-
„ νας, ὅμως φανερὰ ἀπὸ τὸν ἕκτον τῆς ἐν Σαρδικῇ, ὅπου ῥητῶς λέγει, ὅτι μιμνήσκεσθαι χρὴ γραμ-
„ μάτων τοῦ Ἐξάρχου τῆς Ἐκκλησίας, λέγω δὲ τοῦ Ἐπισκόπου τῆς Μητροπόλεως, ὅπου ὁ Βαλπαμὼν
„ λέγει, ὁ Ἔξαρχος τῆς Ἐπαρχίας ἦγουν ὁ Μητροπολίτης, ἢ ὁ Ζωναρᾶς, διὰ γραμμάτων τοῦ Μη- ι'
„ τροπολίτου τῆς Ἐπαρχίας, ὃν καὶ Ἔξαρχον ὀνομάζει. λοιπὸν τὸ ὄνομα τοῦτο ὅπου ἦτον δεδομένον
μόνον ὡς εἶπαν εἰς τοὺς πρωτοθρόνους τῶν Διοικήσεων, ἐδόθη καὶ εἰς τοὺς Μητροπολίτας.

Πέμπτον. Μετὰ ταῦτα ἐπεκράτησε συνήθεια νὰ μὴ λέγωνται πλέον πάντες οἱ Μητροπολῖται Ἔξαρχοι,
„ ἀλλὰ τινὲς ἀπὸ τούτων, ὡς εἶναι φανερὸν ἀπὸ τὰ τάξεως τῶν θρόνων τῶν Μητροπολιτῶν, εἴτα
„ σημειῶται, τίνες αὐτῶν λέγονται Τ' πέρτιμοι καὶ Ἔξαρχοι, καὶ τίνες Τ' πέρτιμοι μόνον. ια'

Ἕκτον. Τόσον θάρρος ἔλαβε τοῦτο τὸ ὄνομα, ὥστε ὅπου ἔφθασε νὰ λέγεται καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς πρωτοθρόνους
τῶν μεγίστων Πατριαρχικῶν Θρόνων, ὅθεν καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι μέγιστοι Πατριάρχαι ἐλέγοντο
Ἔξαρχοι. τοῦτο εἶναι φανερὸν ἀπὸ τῆς δεκάτης δ'. πρᾶξεως τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἁγίας οἰκουμενικῆς
„ Συνόδου, εἴτα ὁ Δόμνος Ἐπίσκοπος τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας, λέγεται Ἔξαρχος. πάλιν ἀπὸ τε τοῦ
„ Ἐξάρχου τῆς Ἀνατολικῆς Διοικήσεως κληθεὶς, καὶ τῆς ἀθροισθείσης ἁγίας Συνόδου. ἐλέγοντο δὲ κ'
Ἔξαρχοι οἱ τοιοῦτοι μέγιστοι Πατριάρχαι, ὄχι διαὶ ἦτον πρωτοθρόνοι εἰς μίαν Διοίκησιν, καθὼς
ἐλέγοντο οἱ Ἔξαρχοι τοῦ τρίτου σημειωμένου, ἀλλὰ ὡς πρωτοθρόνοι ἐν ἑκάστῃ Συνόδῳ τῆς ὅλης αὐτῶν
πατριαρχικῆς ὑπεξουσίας καὶ διοικήσεως, καὶ ὡς ὄντες Ἐπίσκοποι εἰς τὴν οἰκουμένην καὶ ὑπερέχοντα πόλιν
ἐκείνου τοῦ μέρους, καθὼς ἦτον ἡ Ἀντιόχεια κεφαλὴ πάσης Ἀνατολῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν συνοίαν
δώκαται νὰ λέγεται καὶ ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἔξαρχος διὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ ὁ Ῥώμης διὰ τὴν κβ'
Ῥώμην, καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας, καὶ Ἱεροσολύμων ὁμοίως διὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ,
καθὼς λέγονται καὶ Πατριάρχαι διοικήσεων, λαμβανομένου τούτου τοῦ ὀνόματος κατὰ τὸ τέλειον
σημαινόμενον, καὶ ὄχι κατὰ τὸ δεύτερον.

Ἕβδομον. Ἔξαρχος ἐλέγετο καὶ ὁ πολιτικὸς Ἔφορος καὶ Ἔπαρχος ὅπου ἐπέμπετο ὑπάτους εἰς τὴν Ἰταλίαν
ὑπὲρ μέρους τῶν Αὐτοκρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, αὐτὸ καλὰ καὶ τοῦτο ἦτον ἐξουσία κοσμική. λ'

Ὄγδοον. Ἔξαρχοι λέγονται καὶ ὅσοι Κληρικοὶ ἔχουσιν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν καὶ διοίκησιν αὐτῶν κώμας τινὰς, ἢ
χωρία, ἢ πατριαρχικὰ Σταυροπηγιακὰ Μοναστήρια, τὰ ὁποῖα δὲν ὑποκεινται εἰς τὰς διαφόρους
Ἐπαρχίας, κατὰ θεσμὸν πατριαρχικὸν, δὲν ὑποκεινται εἰς τοὺς κατὰ τόπον Ἀρχιερεῖς, ἀλλ'
ἀμέσως εἰς τὸν Πατριάρχην, τὰ ὁποῖα χαρίζονται εἰς τινὰς Κληρικοὺς κατὰ φιλοτιμίαν πατριαρ-
χικὴν, εἰς τὸ νὰ λαμβάνωσι τὰ κατ' ἔτος διδόμενα ἐξ αὐτῶν ἐτήσια θεσμὸν τῶν μεγάλων Ἐκκλησιῶν λε'
ἐκεῖνοι, εἰς βοήθειαν τινὰ καὶ θεσμὸν τῶν ἀναγκαίων αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι καὶ λαμβάνουσι τὴν
τοιαύτην ἐξέρχισιν διὰ πατριαρχικοῦ σημειώματος κατὰ τοῦτον τὸν τύπον.

Περὶ γράμματος ἐξαρχικοῦ θεσμὸν κληρικὸν διδόμενον παρὰ πατριάρχου, ἐξαρχίαν τινὰ
αὐτῷ φιλοδωρούμενον.

Γράμμα Ἐξαρχικὸν πρὸς Κληρικόν. Ἡ μετριότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς ἐξερχητικοῦ γράμματος ἐξέρχεται καὶ δωρεῖται τῷ ἐν- μ'
τιμοτάτῳ μεγάλῳ ῥήτορι τοῦ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας κυρ Δημητρίῳ, τὴν
κατὰ συνήθειαν ὑμῶν ἀγαπητὴν αὐτῆς τοῦ ἐξαρχικοῦ δεσποτείαν τῶν κατὰ τὴν Πελοπόννησον πα-
τριαρχικῶν καὶ Σταυροπηγιακῶν Μοναστηρίων, ὅπου λαμβάνειν τὰ κατ' ἔτος παρεχόμενα ἐξ
αὐτῶν ἐτήσια θεσμὸν τοῦ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλου Ἐκκλησίαν ἐφ' ὅρῳ ζωῆς αὐτοῦ, εἰς μερι-

κὴν

κὶὼ περιθαλψιν καὶ ζωαρκειαν, ὡς ἀόκνως καὶ ἀπιμελῶς ὑπηρετῶνται ἐν τῇ πατριαρχικῇ αὐλῇ καὶ μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, δεῖ ἢ τοὺς κοπιῶντας ὑπὲρ αὐτῆς τῶν ἀναγκαίων μὴ ὑστερεῖσθαι, ἀλλὰ τῆς θεοσηκώσης φιλοπιμίας ἀπολαμβάνειν. διὸ ἡ γραφομεν, ἵνα ἀπὸ τοῦ νῦν ἡ εἰς τὸ ἑξῆς, ὁ Διαληφθεὶς μέγας Ῥήτωρ κὺρ Δημήτριος, εἴη ἡ λέγηται Ἔξαρχος τῶν πατριαρχικῶν αὐτῶν
ε σταυροφορίων, καὶ ἔχῃ τὴν ἐξαρχίαν ταύτην ἐφ' ὅρῳ ζωῆς αὐτοῦ ἀναφαιρέτως ἡ ἀναπαυσέως, καρπώμενος καὶ νεμόμενος τὰ ἐτήσια αὐτῶν ἀνενπρεπῆτως καὶ ἀνεμποδίστως παρὰ μερικῶν περιθαλψιν αὐτοῦ, μηδενὸς ἐναντιουμένου ἢ ἀντιλέγοντος, ἐν ὀργῇ καὶ ἀφορισμῷ ἐξ ὑποφάσεως. ὅθεν καὶ εἰς ἔνδειξιν ἐνεχειρίσθη αὐτῷ τὸ παρὸν ὑπερτικὸν γράμμα.

Περὶ ἀρχιερέων ἐξάρχων παρὰ πατριάρχου κατ' ἀρχιερέων καθιερωσάντων τῇ Ἐκκλησίᾳ
ι πεμπομένων, ἐν ᾧ καὶ σημείωσις τοῦ διδομένου αὐτοῖς συνοδικοῦ γράμματος.

Ἔξαρχοι λέγονται τινὲς Ἀρχιερεῖς, οἵτινες πέμπονται παρὰ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Συνόδου μὲ πληρεξούσιον ἐξουσίαν εἰς τὸ νὰ ὑπάγωσιν ἀλλοτρίαν Ἐπαρχίαν τινὰ, τῆς ὁποίας ὁ ἴδιος ἢ οἰκεῖός τινος Ἀρχιερεὺς, ἔπεσεν εἴς τινα καθείαν ἡ ἀγανάκτησιν πατριαρχικὴν, οἵτινες ἡ ὕστερον καθίσαντα διὰ πατριαρχικοῦ συνοδικοῦ γράμματος κατὰ τὸν παρόντα τύπον.

ιε Γράμμα ἐξαρχικὸν κατ' ἀρχιερέως.

Γράμμα ἐξαρχικὸν κατ' ἀρχιερέως.

Ἐνημόταροι Κληρικοὶ τῆς ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Φαναρίου, καὶ Νεοχωρίου, ἡ Διαβέσεως Ἱερεῖς μετὰ πάντων τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ χωρίων, χρήσιμοι Ἄρχοντες, καὶ Γέροντες, καὶ λοιπὸν πάντες εὐλογημένοι χριστιανοὶ, υἱοὶ ἐν Κυρίῳ ἀγαπητοὶ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, χάρις εἴη ὑμῖν ἅπασι, καὶ εἰρήνη ἡ ἔλεος ἀπὸ Θεοῦ, δόξη δὲ, εὐλογία καὶ συγχώρησις παρ' ἡμῶν. ἐπειδὴ διὰ
ιγ' τὸ φανῆναι τὸν πανιερατικὸν ὑμῶν Κλῆρον τὰ, ἀπειθῆ, καὶ παρήκοον, καὶ ἀνυπότακτον, καὶ καταφρονητὴν τῶν πατριαρχικῶν συνοδικῶν ἡμῶν γραμμάτων, καὶ μὴ φρονήσαντα ὁλοτελῶς πληρῶσαι καὶ ἀποκεῖναι τὰ συνοδικῶς ἐριφθέντα αὐτῷ ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα, καὶ δικαιώματα, καθαιρέσει παντελεῖ συνοδικῇ καθυπεβάλομεν αὐτὸν, καὶ τῆς Ἀρχιερωσύνης ἀπεγυμνώσαμεν, καὶ τῆς Ἐπαρχίας ταύτης ἐξωσιρικίσαμεν, καὶ ἀπεδιώξαμεν, ὃ ἕνεκεν ἀποκαθίσωμεν Ἔξαρχον πατριαρχι-
κέ κὸν, καὶ ὑπέρτιμον, τὸν ἱερώτατον Μητροπολίτην Λαρίσσης, τὸ πέρπυρον, ἡ Ἔξαρχον δευτέρας Θετταλίας καὶ πάσης Ἑλλάδος κὺρ Μακάριον, τὸν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ συλλειτουργὸν, ὑπὸ τὴν ὑπατείαν ὑμῶν ἀρχιερατικῶς, καὶ συνάζειν, καὶ παραλαμβάνειν πάντα τὰ ἐμπίπτοντα τῇ Ἐπαρχίᾳ ταύτῃ ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα, καὶ δικαιώματα, καὶ φυλάττειν αὐτὰ διὰ καθαρᾶ κατάστιχα. ὅθεν γράφοντες ἐντελόμεθα ὑμῖν συνοδικῶς, γνώμῃ κοινῇ καὶ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερω-
λ' τάτων Ἀρχιερέων, καὶ τὸ περίλιμπον, τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα τὸν Διαληφθέντα ἱερώτατον Μητροπολίτην Λαρίσσης κὺρ Μακάριον, γνώποντες αὐτὸν ἡμέτερον Ἔξαρχον πατριαρχικὸν, καὶ ὑπήκοον, πνευματικὸν, καὶ ἀγαπᾶτε αὐτὸν, καὶ διδάσκεσθε, καὶ πείθεσθε, καὶ ὑποτάσσεσθε, κατὰ τὸ πρέπον καὶ δέον, καὶ παρέχητε τῇ αὐτοῦ ἱερότητι, μετὰ πάσης ὑγιαρμοσύνης, εὐπειθείας τε καὶ ὑποταγῆς ἅπαντα τὰ ἐμπίπτοντα τῇ Ἐπαρχίᾳ ταύτῃ
λέ ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα, καὶ δικαιώματα, οἱ μὲν Ἱερεῖς, τὰ Κανονικὰ, οἱ λαϊκοὶ, τὰ Συνοικέσια, τὰς Παννυχίας, Ζητίας, πατριαρχικοῦ τε, καὶ τοπικοῦ, καὶ εἴπ ἄλλο ζώντος τρόπου, ἐγχειρίζοντες τὰ πάντα, ὑγιαρμόνως, καὶ εὐπειθῶς, ὅπως διαφυλάττωνται τὰ πάντα διὰ καθαρᾶ κατάστιχα, εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαιωμάτων, καὶ τῶν χρεῶν τῆς Ἐπαρχίας αὐτῆς. ἔχοντα αὐτὸν ἄδειαν καὶ ἐξουσίαν παρ' ἡμῶν κρίνειν, καὶ θεωρεῖν πᾶσαν ἐκκλησιαστικὴν κρίσιν τε καὶ
μ' ὑπόθεσιν, νομίμως καὶ κανονικῶς, καὶ εἰς τὸν τοῦ δικαίου τύπον ἀποκαθιστᾶν, ἀνδρόνης τοῦ ἱεροῦ Συνεδρίου ἐγκαθιδρύσεως, καὶ ὀργεῖν, καὶ ἀφορίζειν, καὶ παιδεύειν πάντα ἄξιον, καὶ ἀπειθῆ φανόμενον πρὸς αὐτὸν, ἱερωμένον, καὶ λαϊκὸν, καὶ ὑπατείαν τὰ πάντα ἀρχιερατικῶς. ὅσοι δ' ἂν φανῶσιν ἐναντίοι, καὶ ἀπειθεῖς, καὶ παρήκοοι, καὶ σκληροτράχηλοι, Ἱερεῖς μὲν ὄντες, ἀργοὶ ἔστωσαν πάσης ἱερατικῆς ἐνεργείας, καὶ τάξεως, καὶ ἐστερημένοι παντὸς ἐκκλησιαστικοῦ εἰσοδήματος, λαϊκοὶ δὲ, ἀφω-

ευμηνοι ἀπὸ Θεοῦ, καὶ ἀσυγχώρητοι, καὶ ἄλυτοι μετὰ θάνατον, καὶ φθησονται ὑμῖν ἴδοιεν, καὶ ἔξω τ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. ὑμεῖς δὲ ποιήσατε ὡς γεγραμμαι. ὕτω γὰρ ἔθος ἐξ ἀποφάσεως.

Περὶ ἐξάρχων Ἱερωμένων ἢ λαϊκῶν φεύγοντες πρεσβυτέρους ἕνεκεν ἀναγκαίας χρείας τινὸς, ἐν ᾧ καὶ σημείωσις τοῦ διδομένου αὐτοῖς συνοδικοῦ γράμματος.

Ἔξαρχοι λέγονται ὅσοι στέλλονται φεύγοντες τὸν Ἀρχιερέα, Ἱερωμένοι, ἢ λαϊκοὶ ὄντες, εἰς ἀναγκαίαν ε
χρείας τινὸς, διὰ συνοδικοῦ γράμματος κατὰ τὸν τῶν τόπων.

Γράμμα ἐξαρχικόν.

Γράμμα Ἐξαρχικὸν φεύγοντος Μητροπολίτου.

Ἱερώτατε Μητροπολῖτα Τορνόβου, Τερπέρλιμε, καὶ Ἔξαρχε πάσης Βουλγαρείας, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ, καὶ συλλειτουργὲ κύρ Ἀθανάσιε, χάρις εἴη σοι, καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ. γινώσκε διὰ τοῦ παρόντος, ὡς ἐρρέθη σοι συνοδικῶς νέα πατριαρχικὴ ζητία, τοῦ νῦν πρεσβύτου συνάτους ι
Ἰνδικτιῶνος, ἥτις διωρίσθη δοθῆναι τῷ τιμιωτάτῳ καὶ δικαιοτάτῳ Ἄρχοντι κυρίτζῃ Μιχαλάκῃ Ῥωσέτῳ, ᾧ κατὰ συνήθειαν ἀγαπητῷ τ ἡμῶν Μετριότητος, διὰ τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ χρέος τ Ἐκκλησίας, περὶ ἧς, πέμπεται ἐξαρχικῶς αὐτόθι φεύγοντες, ὁ εὐλαβέστατος, καὶ λογιώτατος νομοθέτης Γενικοῦ τ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας κύρ Ἰωάννης, ὁ κατὰ συνήθειαν υἱὸς ἀγαπητὸς ἡμῶν, διὰ τῷ παραλαβεῖν ἀπὸ τ Ἀρχιερωσύνης σου τὸ ἀνάλογον ταύτης τ πατριαρχικῆς ζητίας τ ἐνεστώσης ἰνδικτιῶνος. Διὰ τοῦτο γράφοντες ἐντελλόμεθά σοι συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων Ἀρχιερέων, καὶ Τερπέρλιμων, τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν, καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ἐρχομένου τοῦ διαληφθέντος ἡμετέρου πατριαρχικοῦ Ἐξάρχου εἰς τὰ αὐτόθι, ἀποδεχθῆς αὐτὸν μετὰ τῆς συνηθισμένης πίστεως, καὶ φιλοφροσύνης, καὶ δεξιώσεως, καὶ ὑπέρ ιβ'
χαρᾶς τινὸς φανερώσεως, καὶ ἀναβολῆς καιροῦ, καὶ βραδυτῆτος, πληρώσης πρὸς αὐτὸν τὴν συνοδικῶς σοι ἐμφανεῖσαν τούτῳ πατριαρχικὴν ζητίαν τ ἐνεστώσης Ἰνδικτιῶνος, σῶον, καὶ ἀνελλιπῆ, κατὰ τὴν περίληψιν τ πατριαρχικῆς ἡμετέρας Ἀποδείξεως, καὶ ποίησης τὴν ἐξώφλησιν ὅσον πάχος, κατ' ὀδὸν ἀντιλέγων, ἢ τὸν καιρὸν ἀναβαλλόμενος, ὅπως ἐλθεῖν αὐτὸν ἐξωφλημένον, καὶ κεχαρισμένον, καὶ ἀποστείλῃ τὰ ἄσπρα αὐτὰ, καὶ δῶναι τῷ εἰρημένῳ Ἄρχοντι. εἰ δὲ παρακούσης, καὶ μὴ ποιήσης ὡς γέγραμμαι, ἐπειτά σοι ζημία, καὶ ἔξοδα, καὶ παιδεία ἐκκλησιαστική. σὺ δὲ ἐὰν κε
ἀγαπᾷς τὴν ψυχήν σου, καὶ τὸ ἀζήμιον, φρόντισον ποιῆσαι ὡς γέγραμμαί σοι, καὶ μὴ ἄλλως ἐξ ὑποφάσεως. ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴη μετὰ τ σῆς Ἱερότητος.

Περὶ ἐξάρχου παυομένου ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ὀρφικίοις.

Ἔξαρχος φεύγων περὶ οὗ ὁ λόγος.

Ἔξαρχος τελευτῶν, λέγεται ἐκεῖνος ὅστις πάπτει εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ Ὀφφίκια, περὶ τοῦ ὁποίου εἶναι ὁ λόγος μας ἐνταῦθα, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ ἔργον ὡς λέγεται τὰ Τακτικὰ, εἰς τὸ νὰ ἐξετάζῃ καὶ νὰ ἐρευνᾷ, αἱ αἰκρίσεις ὅστις ἔγιναν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐκρίθησαν δικαίως. λ'

Περὶ διαφόρου σημασίας τοῦ πατριάρχης ὀνόματος, καὶ τῶν κατ' ἐξοχὴν Πατριαρχῶν.

Σημασίαι τοῦ πατριάρχης ὀνόματος.

Τὸ ὄνομα τοῦ Πατριάρχου, ὡς ἐκ τῆς πατριᾶς παραγόμενον, (τὸ ὁποῖον ἄλλο δὲν σημαίνει, παρὰ τὸν Ἄρχοντα τ πατριᾶς, δηλαδὴ τοῦ Ἔθνους, καθὼς φανερῶν ὁ λδ'. καινῶν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων λέγοντος, τοὺς Ἐπισκόπους ἑκάστου Ἔθνους εἰδέναι χρὴ τὸν ἐν αὐτοῖς πρῶτον) λαμβάνεται πολλαχοῦ. λ
Περιέχει πρῶτον τοὺς Πατριάρχας τ παλαιᾶς καὶ Ἰουδαϊκῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἦν ὁ Ἀβραάμ, ὁ Ἰσαάκ, ὁ Ἰακὼβ, ὁ Ἰούδας, ὁ Συμεών, καὶ οἱ λοιποὶ υἱοὶ τοῦ Ἰσραήλ.

Δεύτερον τοὺς Πατριάρχας τ νέας Ἐκκλησίας, τὸ ὁποῖον καὶ αὐτὸ λαμβανόμενον πλατύτερον (καθὼς καὶ τὸ ὄνομα Πάπας) πρῶτον Πατριάρχαι ἐλέγοντο ὅλοι οἱ Ἐπίσκοποι κοινῶς, κατὰ τὸ ὁποῖον σημαινόμενον, ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, εἰς τὸ ἐγκώμιον τοῦ μεγάλου Βασιλείου, τὸν ἴδιόν τυ πατέρα ἁπλῶς ὄντα Ἐπίσκοπον, τὸν ὀνομάζει νέον Ἀβραὰμ Πατριάρχην, καὶ εἰς τὸ ἄγιον Πάσχα καὶ τὴν μ
βραδυτῆτα, ὁμοίως πάλιν τὸν αὐτὸν λέγει Πατριάρχην, ὅτου ὁ χολιασθεὶς τοῦ Νικήτας λέγει, Πατριάρχην δὲ αὐτὸν καλεῖ, ὡς πατέρα καὶ ἄρχοντα τ πόλεως, ὅσον ἀπὸ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασι. καὶ ὁ Νύσσης Γρηγόριος τοὺς Ἐπισκόπους τ δευτέρας οἰκουμενικῆς Συνόδου, τοὺς ὀνομάζει ἁπλῶς πάντας

πάντας Πατριάρχας, εἰς τὸν ὅπου τὰφιον λόγον τοῦ μεγάλου Μελετίου, Ἐπισκόπους Ἀνατολείας, τοιαῦτα
,, λέγων, ὀνόματε τοὺς Πατριάρχας τούτους, πάντες ὅτι τέκνα τοῦ ἡμετέρου εἰσὶν Ἰακώβ (ἤτοι τοῦ μεγάλου
Μελετίου) ἀνάμεσον εἰς τοὺς ὁποίους ἦταν καὶ πολλοὶ νέοι, ὡς ὁ Θεολόγος λέγει Γρηγόριος ἐν τοῖς
ἰάμβοις ὅσῳ κάμνει εἰς τὸν ἑαυτοῦ βίον.

ε Δεύτερον, πρῶτοι Ἐπίσκοποι ἑκάστης Διοικήσεως, καὶ μεγάλης Ἐπαρχίας. καὶ κατὰ ταύτην τὴν
συνοδίαν εἶναι χρεία νὰ ἐννοηθῇ ὡς ὁ Σωκράτης βιβλί. ε. κεφ'. ή. εἰς τὴν ἐκκλησιαστικήν του
ἱστορίαν λέγει, ὅτε ζῆλον ἐπέφερεν, ὥστε τὸν Κωνσταντινουπόλεως Ἐπίσκοπον τὰ πρεσβεῖα ἔχειν τῆς
,, τιμῆς μετὰ τὸν Ῥώμης Ἐπίσκοπον, διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν νέαν Ῥώμην, ἐβεβαίωσαν τε αὐθις τὴν
,, ἐν Νικαίᾳ πίστιν, καὶ Πατριάρχας κατέστησαν διαφερομένους τοὺς Ἐπαρχίας, ὥστε τοὺς ὑπὲρ διοί-
,, κησιν Ἐπισκόπους τῆς ὑπερορίας Ἐκκλησίας μὴ ὑπερβαίνειν, τοῦτο δὲ ὕστερον διὰ τὰς διαγομὰς
ἐγένετο ἀδιαφόρως. καὶ κληροῦται Νεκτάριος μὲν τὴν Μεγαλόπολιν καὶ τὴν Θρᾴκην, ὁ δὲ Ποντικῆς
,, διοικήσεως Ἑλλάδιος ὁ μετὰ Βασίλειον Καισαρείας τῆς Καππαδοκῶν Ἐπίσκοπος, Γρηγόριός τε ὁ
,, Νύσσης ὁ Βασιλείου ἀδελφὸς, Καππαδοκίας δὲ καὶ ἥδε πόλις, ἧς ὁ Τρῆτος ὁ τῆς ἐν Ἀρμενίᾳ Μελιτηνῆς
,, τὴν πατριαρχίαν ἐκληρώσαντο, τὴν Ἀσιανὴν δὲ λαγχάνουσιν, Ἀμφιλόχιος Ἰκονίου ἧς Ὅσιμος
ιε ὁ Ἀντιοχείας τῆς Πισιδίας, τὰ δὲ κατὰ τὴν Αἴγυπτον, Τιμοθέῳ τῷ Ἀλεξανδρείας ἐτέθησαν μέτρα.
,, τῶν δὲ κατὰ τὴν Ἀνατολὴν Ἐκκλησιῶν τὴν διοίκησιν τοῖς αὐτοῖς Ἐπισκόποις ἐπέτρεψαν, Πε-
,, λαγίῳ τε τῷ Λαοδικείας, καὶ Διοδώρῳ τῷ Ταρσοῦ, φυλάξαντες τὰ πρεσβεῖα τῇ Ἀντιοχέων Ἐκ-
,, κλησίᾳ, ἅπερ τότε παρόντι Μελετίῳ ἔδοσαν. Ἀλλὰ καὶ ὁ Εὐάγριος ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ
,, βιβλίῳ δ'. κεφ'. β'. ταῦτα λέγει. Τί ποτέθεικε τὰς ἑκάστης διοικήσεως Πατριάρχας ἀλλή-
,, λοις συμβαίνειν, τάς τε τῶν πόλεων Ἐπισκόπους τοῖς ἰδίοις Ἐξάρχοις ἕπεσθαι.
κ' Τέλον ὠνομάσθησαν, καθὼς καὶ τῶρα λέγονται Πατριάρχαι ἐν τῇ Δυτικῇ Ἐκκλησίᾳ, ὁ Ἀκυληίας
Ἐπίσκοπος, καὶ μεταταῦτα ὁ Βενετίας, καὶ ἐν τῇ Ἀνατολικῇ ὁ Τορνόβου ἔκπυος ἡμετέρας περιπε-
τείας, ὡς γράφει ὁ Γρηγορᾶς βιβλίῳ δευτέρῳ τῆς ἱστορίας αὐτοῦ, καὶ φανερώτερον ὁ Ἀκροπολίτης
Γεώργιος ὁμοίως εἰς τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ περὶ αὐτοῦ τοῦ Τορνόβου.

κε Τέταρτον κατ' ἐξοχὴν καὶ κυρίως ἐλήφθη τοῦτο τὸ ὄνομα εἰς μόνους τοὺς πέντε μεγίστους Ἀρχιερεῖς,
δηλαδὴ τὸν Ῥώμης, τὸν Κωνσταντινουπόλεως, τὸν Ἀλεξανδρείας, τὸν Ἀντιοχείας καὶ τ' Ἱεροσολύμων, κα-
θὼς εἶναι φανερὸν ἐκ τῶν Νεαρῶν τοῦ Ἰουστινιανοῦ (διαλαμβάνει ὁ Πάπας Πατριάρχης λέγοντας Νεαρᾷ, ρλβ)
καὶ ἄλλων, μετὰ ταῦτα δὲ, Σωσθενικῷ καὶ Βασιλικῷ θεσπίσματι, ἐπιμίθη εἰς Πατριαρχικὴν ἀξίαν
καὶ ὁ τῆς βασιλευούσης πόλεως Μοσχοβίας Ἀρχιερεύς. καὶ βέβαιον εἶναι ὅτι τοῦτο μόνον λέγονται Πα-
λ' τριάρχαι, καὶ ὄχι ἄλλοι, καὶ ἐκ τῆς παλαιᾶς ζωηθείας, καὶ ἐκ διαγνώσεως Σωσθενικῆς μεταχειρίσεως.
Ἐκ παλαιᾶς συνηθείας, διατὶ τόσον ἔπαυσεν αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ Πατριάρχου ὅσῳ νὰ μὴ λέγεται
καὶ εἰς ἄλλους Ἐπισκόπους, ἀλλὰ μόνον εἰς τοὺς ῥηθέντας πέντε, ὥστε ὅταν ἔγραψεν ὁ Ἀκυληίας
Ἐπίσκοπος εἰς τὸν Πατριάρχην Ἀντιοχείας Πέτρον (ὅστις ἤκμαζεν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Κηρυλαείου
Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἐν ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ δηλαδὴ, ... περὶ τὸν ὁποῖον Κηρυλάριον ἀκμὴ
σώζονται) λόγοι καὶ ἐπιστολαὶ χειρόγραφοι τοῦ αὐτοῦ Πατριάρχου Πέτρου) ὅπου εἶναι εἰς τάξιν καὶ τιμὴν
λε Πατριάρχου, τόσον παραδόξον ἐφάνη τοῦτο τῷ Πατριάρχῃ Πέτρῳ, ὥστε ἀποκεκινάμενος πρὸς αὐτὸν
τὸν Ἀκυληίας λέγει, πῶς ποτὲ δύνηται νὰ λέγεται ἄλλος πινὰς Πατριάρχης ἔξω ἀπὸ τοὺς ῥηθέντας
πέντε, καὶ ἀκούσωμεν τί λέγει.

Ἐπιστολὴ Πέτρου Ἀλεξανδρείας πρὸς τὸν Ἀκυληίας ἕνωτον πατριάρχην διαφημίζοντα,
διαλαμβάνουσα περὶ τῶν κατ' ἐξοχὴν πατριαρχῶν.

μ' Περιείχετο τῇ τιμίᾳ γραφῇ τ Θεοφιλίας σὺν περὶ τῆς ὑπὸ σὲ ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας, ὡς ὁ κύρι- Πέτρου Ἀλε-
φαῖος τῶν Ἀποστόλων Πέτρος ταύτην ζυσησάμενος, ἐνεχείρισε τῷ ἁγίῳ Ἀποστόλῳ, καὶ Εὐαγγε- ξανδρείας
λιστῇ Μάρκῳ, ὑφ' ᾧ ὁ ταύτης πρῶτος εἰς τάξιν καὶ τιμὴν αὐτὴν ἦλθε Πατριάρχης, ὥστε κρατεῖν καὶ Ἐπιστολὴ
ἄρχειν διὰ τῆς διδασκαλίας, καὶ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καὶ ζωηλάτων ὁμοίως τῶν

Πάπα Ἀκυληίας.

Πάπα συγκάθεδρον, καὶ ὡς ἀχερῶς ἔχεις ἀπὸ πολλῶν τοῦτο δεῖξαι πράξεων, ὅπ ἀπὸ τοῦ ἁγίου Πέτρου τὸν μονομερῶς πατριάρχην ἢ τῆς Ἀκυληΐας Ἐκκλησία διεδέξατο, ὅθεν διελάμβανες ὡς Πατριάρχου τὰ σὰ δέξασθαι γράμματα, καὶ μὴ περὶ πίστεως ἐγγραμμάτους ὁμιλῆσαί σοι. καὶ ἡμεῖς βραχύτης ἱερώτατε συνδιακονικὲ ἀδελφὲ, οὐχὼς Πατριάρχου μόνον, ἀλλὰ ὡς Ἰσαποστόλου, καὶ μεγάλου Ἀρχιερέως Θεοῦ τὰ γράμματά σου μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς ἐδέξατο, καὶ ἠσπάσατο. πολλοῦ ε'
γε καὶ νηπίου μέχρι γήρους τοῖς ἱεροῖς ἐντραφεὶς γράμμασι, καὶ τῇ τούτων ἀναγνώσει σχολάζων ἀεὶ, οὐδέπω οὕτω βαθεῖ γήρᾳ ὑπὸ γήρους ἔμαθον, ἢ ἤκουσα μέχρι τοῦ ἄρτι τὸν προέδρου Ἀκυληΐας, ἢ Βενετίας Πατριάρχην ὀνομάζεσθαι. ὥστε ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ ὑπὸ τῆς θείας οἰκονομίας χάριτος εἶναι Πατριάρχας, τὸν Ῥώμης, τὸν Κωνσταντινουπόλεως, τὸν Ἀλεξανδρείας, τὸν Ἀντιοχείας, καὶ τὸν ς'
Ἱεροσολύμων. εἰδὲ τοῦ καθῆκεν ὁ δεξιῶν τοῦ μακαριωτάτου Πατριάρχου δικαίως σεαυτὸν ὡς ἔγραψας Πατριάρχην καλεῖσθαι, δεχόμεθα καὶ τοῦτο. ἀλλὰ ἄκουσον ὡς τοὺς Ἐπισκόπους καὶ Ἀρχιερεῖς Πατριάρχας ὁ παλαιὸς οἶδε λόγος καλεῖν. τοὺς δὲ πρωτοθρόνους ἐν ἑκάστῃ Συνόδῳ, Ἐξάρχους καὶ πρωτοθρόνους εἰώθασιν ὀνομάζειν, καθ' ὃν δὴ λόγον εἰκὸς καὶ σὲ Πατριάρχην καλεῖσθαι, ἅτε τὰ πρῶτα τῆς Ῥωμαϊκῆς φέροντα Συνόδου. ἐπεὶ πῶς ἂν ἄλλως ἔκτην δυνησόμεθα ζ'
ἐπινοῆσαι Πατριάρχην μὴ οὖσης ἕκτης ὡς εἴρηται, ἀναθήσεως ἐν τῷ σώματι, καὶ ταῦτα πολλῶν καὶ μεγάλων ὄντων ὑπὲρ τὴν σὴν Ἐνορίαν Ἐπαρχιῶν καὶ χωρῶν ὑπὸ Μητροπολιτῶν, καὶ Ἀρχιεπισκόπων ῥυθμιζομένων καὶ μεταγομένων πρὸς θεοσέβειαν. ἀναλόγως γὰρ ὅσῳ μείζων τις κατὰ σὲ χώρας ἡ Βουλγαρία, ὅσῳ δὲ ταύτης πάλιν Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, καὶ Ῥωμανία, ἥτις τὸ Χοροσὰν, καὶ λοιπὰ τῆς ὅλης Ἀνατολῆς Ἐπαρχίαι, ἐν αἷς Ἀρχιεπίσκοποι πανταχόθεν πέμπονται, καὶ καθολικοὶ γυμνοῦνται ἐν ἐκείνοις τοῖς μέρεσι Μητροπολῖται, ἔχοντες ὑπ' αὐτοὺς Ἐπισκόπους πολλοὺς, ἀλλ' οὐκ ἐξ η'
αὐτῶν Πατριάρχης ὤφθη ποτὲ, καὶ ταῦτα μὴ ἐντύχοις.

Ἀλλὰ εἰς τὸν Τορνάβου δεῖ ἔφθασε νὰ δοθῇ τοῦτο τὸ ὄνομα, καὶ βαθεῖς τοῦ ἀπέρυγε, καὶ εἰς τόσην λήθην ὤκατέβησεν, ὥστε μόλις ἔμεινε γεγραμμένον εἰς τοὺς προῤῥηθέντας ἱστορικοὺς, ἀμὴ ὄχι καὶ νὰ ἔλαβε τὸ ἐνεργὸν ποτὲ εἰς τὴν καθόλου Ἐκκλησίαν. Τὸ αὐτὸ τοῦτο ἐβεβαιώθη καὶ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις μὲ Διάγνωσιν Συνοδικὴν, ὅπ τῶν ἡμερῶν τοῦ Παναγιωτάτου Πατρι- θ'
άρχου Κωνσταντινουπόλεως κὺρ Καλλινίκου, μὲ τὸ νὰ ἐφημίζετο Πατριάρχης εἰς τὴν μικρὰν Ῥωσίαν τὴν καὶ Καζακίαν λεγομένην, κάποιος πρώην Ἀρχιεπίσκοπος Ἀγχιάλου Μελέτιος λεγόμενος, καὶ ἔχει ἡ Διάγνωσις ὅπ λέξεως οὕτω.

Καλλίνικος ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Οὐδεῖς λόγων ἰσχυρῶν τὸ αὐτοματίσας ἰσχύον πρᾶγμα, καὶ μονονουχὶ φωνὴν ἀφιέμενον, τῆς ι'
οἰκείας φύσεως φιλεῖ πάντως ποιεῖσθαι τὸν ἔλεγχον. σύνηθες καὶ περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος περιπεσὸν αὖ εἶη μακρηγορεῖν παρεσκάψατε καὶ πάνυ τοῦ ζητουμένου τυγχάνοντες, ἐζητήθη γὰρ παρ' ἡμῶν, πόσοι αὖ εἰσιν ἅγιοι Πατριαρχικοὶ ἐν τῷ σεπτῷ τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας Ἱεραρχικῷ πάγματι, καὶ πόσοι οἱ ἐν αὐτοῖς Διαπρέποντες, ἰδικῶς Πατριάρχαι κέκληνται, καὶ πατριαρχικῆς ἀξίας ἅμα καὶ ὀνομασίας ἀπολαμβάνουσιν, οἷς ἐν σιωπῇ φαμὲν, δεῖ ια'
γινώσκειν, ὡς ἄνωθεν μὲν τέσσαρες Πατριάρχαι καὶ ἦσαν καὶ ἐλέγοντο (ἐξαιρουμένου γε νῦν τοῦ Ἐπισκόπου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης. καὶ ὅτε μὲν Πατριάρχης ἐλέγετο τὸ πάλαι, ὡς ἔστι δῆλον ἐξ ἄλλων πολλῶν, ἀλλὰ παρέσερον ἀπὸ τῆς ρκγ'. Νεαρᾶς τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ὅτε Διαλαμβανούσης, τὰς μὲν Μακαριωτάτας Ἀρχιεπισκόπους καὶ Πατριάρχας, τουτέστι τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Ἀλεξανδρείας, καὶ Θεουπόλεως, καὶ Ἱεροσολύμων) ὁ τε Κωνσταντινουπόλεως δηλαδὴ, καὶ ιβ'
ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ ὁ τε Ἀντιοχείας, καὶ ὁ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ, τῶν ἀκρωτάτων Πατριαρχικῶν Ἀποστολικῶν φημι Θρόνων, ὡς περ ἀπὸ τῶν ἱερῶν Κανόνων τῶν ἁγίων καὶ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, καὶ τῶν θείων Νόμων καὶ Βασιλικῶν διαταγμάτων καὶ Νεαρῶν, ἐναργῶς περὶ τούτων καὶ διακεκελευμένως Διαλαμβανόντων, ἀσφαλῶς μανθάνομεν, καὶ τὰ παραδεδομένης ἀπὸ τοῦ πάλαι ἀρχαίας καὶ ἐνεργουμένης

γώσης σὺν ἔλαττον ἀεὶ παρέξεως ἐν τῇ καθόλου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ. Μετὰ τούτους δ' ἐν ὑστέροις καὶ πέμπτῳ Πατριαρχῶν κατέχει Σιωδικὴ Διαγώσει κανονικῶς ὁ τῆς Μοσχοβίας, οἵπινες μέχρι τοῦ νῦν, Θεοῦ κρατοῦντος καὶ διατελοῦσι Πατριάρχαι γνήσιοι καὶ ὀνομάζονται καὶ γινώσκονται, καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν Οἰκουμένην διαφημίζονται, καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις παῤῥησίᾳ μόνοι αὐτοὶ μνημονεύονται. τούτων δ' ἐκεῖνος τῶν ἑπτὰ Πατριαρχῶν, ὅτε ὑπάρχει ὅτε λέγεται ἀλλ' Πατριάρχης. τοὺς δ' αὐτονόμους Ἀρχιεπισκόπους, οἵπινες εἰσὶν ὁ Ἀχριδῶν, καὶ ὁ Κύπρου, καὶ οἱ τῆς Ἰβηρίας δύο, τὸ κάτω καὶ τὸ ἄνω, ἔτι ὁ Πεκίου, κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐπὶ ἀδείας πατὴρ, φιλοτιμήσαντα, ταῖς μὲν Βασιλέων ἀποδάσμασι, ἰδίαις δρεσκείαις, ταῖς δὲ καὶ Σιωδικαὶ διακέψεις ἀπλῶς Ἀρχιεπισκόπους τοὺς τοιούτους ἐποίησαν ἔτι ὠνόμασαν, καὶ τοῦτο μόνον ἔχουσιν ὄνομα, καὶ οὕτω λέγονται δηλονότι Ἀρχιεπίσκοποι. τὸ δὲ Πατριαρχικῆς ὀνομασίας ξένοι παντελῶς ὑπάρχουσι καὶ ἀμέτοχοι, ἔτι μήτ' ἐν τοῖς διπτύχοις ἔχουσι χώραν, μήτε τῷ Πατριαρχικῷ καταλόγῳ ζωτάσονται, διόπερ, εἴπις ἐξ αὐτῶν φρεναπατῶν ἑαυτὸν δοξοκοπούμενος λογισμῷ ὑπχειρήσει ποτὲ, ἢ ἐξ ἰδίας δυνάμεως, ἢ ἀπὸ ἄλλης τινὸς ἀνισχύρου ἐγχειρήσῃ, ἢ ἀχειρήσῃ αἰτίας (ἀνίσχυρα γὰρ ὅλως τὰ μὴ κεκρυθέντα ἔτι κανονισθέντα παρὰ τῶν Οἰκουμενικῶν Σιωδῶν) διαπλάσασθαι ψευδωνυμίαν Πατριαρχικήν, ἔξω τῶν κειμένων Ὅρων καὶ Κανόνων ἔτι Νόμων, καὶ ἑαυτὸν Πατριάρχην ὀνομάσῃ, καὶ ἀξίαν, καὶ τάξιν, ἀναιδῶς καὶ ἀνεγκλήτως διακενῶ φυσιώμενος ἔτι φαυλεπιπλάστῳ ὀνόματι, ὅπερ ἀπλήκτους ὑστερήσας, ἀλλὰ πεπλανημένης συμπεφυρμένης τε διανοίας καὶ δυσθείας ἐπιγνώρισμα, παντὸς τοιούτου ὡς ἔξω τῶν Ὅρων ὄντος πίπτειν, καὶ νεωτερίζειν καταπλήττοντος, ἔτι φιλονεικίας καὶ ἔριδας διεγείροντος, ἔτι δι' ὅλου παρανόμου, ταῖς Ἐκκλησιαστικαῖς δυθυίαις ὑποδικάζεται, καὶ τὰς ἀνηκούσας τοῖς παρανόμοις Ἐκκλησιαστικὰς, καὶ Σιωδικὰς ποινὰς ἀποφυγεῖν δυνήσεται, ἐν ᾧ γὰρ ἕκαστος κλήθη, ἐν τούτῳ καὶ ὀφλεῖν ὀφείλει. καὶ μὴ μεταίρειν ὅρια αἰώνια ἃ ἔθεντο οἱ Πατέρες αὐτοῦ, ὅσα γὰρ εἰσὶ νενομοθετημένα καὶ διωρισμένα τετυπωμένα τὰ παράγματα, καιναῖς καὶ πεπυκνωμέναις νομοθεσίαις, Πατρικοῖς καὶ Σιωδικοῖς μὴ δικελεβωμένης ἀκριβείας τοῖς κανονίσμασιν, ἐδυνάτό τις ἄλλο παρὰ τὰ τετυπωμένα εἰπεῖν, ἢ γράψαι, ἢ φθαπόδιῶαι ζαθεραῖς φθφάσεσι. Τούτων σὺν θεῷ ἐχόντων, γράφομεν καὶ ἀποφαινόμεθα ζωοδικῶς, ἵνα ὅστις τῶν παντων τολμήσῃ ποτὲ Πατριάρχην ὀνομάσαι τινὰ τῶν διαληφθέντων Ἀρχιεπισκόπων, καὶ ὑπογράψαι Πατριάρχην ἐκεῖνον, καὶ παρ' ἐκείνῳ γραφεῖσαν ἑρέσαι ἔτι ἀποδεχθῆναι τοιαύτῃ ψευδωνυμίαν, καὶ συγκατανεύσει τῇ παρανομίᾳ, ὁ τοιοῦτος, ὡς παρήκων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ὑπαγωγῆς, καὶ παραβάτης τῶν θείων νόμων, καὶ τῇ πρεσβυτέρᾳ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, καὶ καταστάσεως συγχέων, καὶ συνταράσσων, καὶ σκανδάλων ἀθέσμως καθιστάμενος, ἀφορισμῷ ἀν εἴη ὑπὸ Θεοῦ παντοκράτορος καὶ ἀπυγχώρητος, ἔτι ἄλυτος μὴ θανάτου, αἰ πέρας ἔτι ὁ ζιδης λυθήσονται, αὐτὸς δὲ ἔνδαμῶς, καὶ ἤμελε αὐτοῦ μὴ τοῦ Ἰούδα. καὶ ταῖς Πατριαρχικαῖς ἔτι Σιωδικαῖς δραῖς ὑποκείσθω. ὅθεν καὶ εἰς σύνδειξιν καὶ φθφανῆ τούτου ζαφήνειαν ἔτι παράστασιν, ἀπελύθη καὶ τὸ παρὸν Σιωδικὸν γράμμα.

Περὶ τοῦ ὅσου τὸ Πάπας ὄνομα τῆς Ῥώμης ὡκείωται.

Τὸ ὅμοιον ἠκολούθησε καὶ εἰς τὸ ὄνομα Πάπας, διαλὶ καὶ αὐτὸ ὡς λέγουσιν, ὁ Γερέρδος Ἰωάννης Βόσσιος εἰς τὸ Ἐτυμολογικόντου, καὶ ὁ Ἰωάννης Κάσπαρις εἰς τὸν Ἐκκλησιαστικόντου Θησαυρὸν, εἰς τὴν λέξιν Πάπας μὲ μαρτυρίας διαφόρων Λατίνων ἱστορικῶν, καὶ ὁ Ἰωάννης Καλβῖνος εἰς τὸ Νομικόντου Λεξικὸν, εἰς τὸ Παπᾶς, ἐλέγετο ἁπλῶς εἰς ὅλους τοὺς Κληρικοὺς, μεταταῦτα ἤρχισε νὰ γίνεται ἴδιον μόνον τῶν Ἐπισκόπων τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας ὁλοίτης οἱ Ἐπίσκοποι ἀκόμι εἰς τὸν σκοτεινὸν ἀπὸ Χριστοῦ χρόνον, ἐλέγοντο Πάπαι, καθὼς εἶναι φανερὸν ἀπὸ πολλῶν τόπων τοῦ Κυπριανοῦ, τοῦ Αὐγουστίνου, καὶ μάλιστα τοῦ Ἱερωνύμου, ὁποῦ εἰς τὸν θεῖον Παμμάκαριον Ἐπίσκοπον Ἐπφάνιον Ἐπίσκοπον Κύπρου τὸν λέγει Πάπαν, καθὼς καὶ εἰς ἄλλους τοὺς Ἐπισκόπους τῆς Ῥώμης, τὸν Κυπριανὸν ἔτι τὸν Δάμασον τοὺς ὀνομάζει Πάπας ὁμωνύμως. ἀκόμι ὁ αὐτὸς καὶ τὸν Ἰωάννην Ἱεροσολύμων Πάπαν λέγει, σὺ τε ἁγιώτατε Πάπα. ἔτι τὸν Ἀθανάσιον Ἀλεξανδρείας εἰς τὸν

Ὅτι τὸ ὅσου τὸ Πάπας ἐξοικειώθη τῇ Ῥώμης.

τὴν ἰδίαν θητολιὴν τοῦ Παμμαχίου. μ' ταῦτα ἔγινεν ἴδιον τὸ ὄνομα αὐτὸ εἰς μὴν τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν τοῦ μόνον τὸν Ἐπίσκοπον Ρώμης, τὸ ὁποῖον καὶ ἐβεβαιώθη μὲ ψήφισμα τοῦ Πάπα Γρηγορίου τοῦ ἑβδόμου, εἰς δὲ τὴν Ἀνατολικὴν τοῦ μόνον τὸν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας, ὅπου καλὰ καὶ λέγουσιν οἱ παπάλιδες τοῦ τὸ ὄνομα νὰ ἐδόθη εἰς τὸν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας, μὲ τὸ νὰ ἐχρημάτισεν ὁ ἅγιος Κύριλλος ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἐπιτηρητὴς τοῦ Πάπα Ἰουλίου εἰς τὴν ἐν Ἐφέσῳ Σύνοδον, ὅμως ψεύδονται καὶ εἰς τοῦτο, πρῶτον, διατὶ ἔπρεπε νὰ λέγωνται οἱ λοιποὶ τοῦ Πάπα ἐπιτηρηταὶ Πάπαι, ἀμὴ τοῦτο δὲν ἠκούθη, δεύτερον, ὅτι τοῦ ἁγίου Κυρίλλου, ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ὁ Ἀθανάσιος Πατριάρχαι χρηματίσαντες Ἀλεξανδρείας, ἐλέγοντο Πάπαι. ε'

Περὶ τοῦ Ἐκκλησιάρχου.

Ὀφφί. ϟδ Ἐκκλησιάρχου. Τοῦτο τὸ Ὀφφίκιον ἰσοῦται φαίνεται σύνταγμα παρὰ τοῖς παλαιοῖς, ὅθεν εἰς τὸ Εὐχολόγιον, Πεντηκοστάριον, καὶ εἰς τὸ Τυπικὸν τοῦ ἁγίου Σάββα τοιαῦτα τοῦτα λέγονται. ὁ Ἱερεὺς εὐλογεῖ, Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς, καὶ οὗτος ὁ Ἐκκλησιάρχης τὸ δοῦτε προσκυνήσωμεν. (ἐννοεῖ) δὲ τοῦτο τοῦτ' ἐν τῶν Μοναστηρίων) ἀναγινώσκεται κατηχητικὸς λόγος τοῦ Χρυσοστόμου παρὰ τοῦ Ἡγουμένου, ἢ τοῦ Ἐκκλησιάρχου, καὶ, τὰς δὲ Κανόνας τοῦ Μεγάλου ψάλλομεν, ὅταν δοκῇ τῷ Ἐκκλησιάρχῃ, καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ ἀκολουθίᾳ, εἰς μὴν τὸν δεξιὸν χορὸν τάσσει ὁ Ἐκκλησιάρχης, εἰς δὲ τὸν ἀριστερὸν ὁ Ἐπημονάρχης. καὶ ἄλλαι Διαφοραὶ Διακονίαι εὑρίσκονται διὰ τὸν αὐτὸν εἰς τὰ ῥηθέντα βιβλία. ὁ Παχυμέρης βιβλίῳ ὀγδόῳ κεφαλαίῳ τεσσαρακοστῷ ἑβδόμῳ, λέγει περὶ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Κοσμᾶ, ὅτι ἐν τῇ τοῦ Ἀρχιερατήου τοῦ Βασιλέως Μονῇ ἄλλας τε Διακονίας ἐξεύρε, καὶ αὐτὴν δὴ τὴν τοῦ Ἐκκλησιάρχου. φαίνεται νὰ εἶχεν ὁμοιότητα τοῦτο τὸ Ὀφφίκιον μὲ τὸν λεγόμενον νῦν Τυπικάριον. ι'

Η' ΕΝΝΑΤΗ ΠΕΝΤΑΣ.

Ο' Δομέστικος τῶν Θυρῶν. Ο' Χαρτουλάριος.
Ο' Δεσπότης. Ο' ὑπὸ τῆς Ποδέας.

Περὶ τοῦ Δομεστίκου τῶν Θυρῶν σεσειρὴ ἐν τῷ περὶ Δομεστίκου, καὶ ζήτει, στλ', λή. σειρὰν, ις'. ιβ'

Περὶ τῶν Χαρτουλαρίων καὶ Ἐπισκοπιανῶν.

Ὀφφί. τ Χαρτουλαρίων. Οἱ Χαρτουλάριοι ἦταν τριῶν χρωμάτων ἐκκλησιαστικοὶ δηλονότι, τοῦ μαλαχίτου, καὶ τοῦ πρασινοβύσσου, ἀλλὰ τώρα λέγομεν περὶ μόνων τῶν ἐκκλησιαστικῶν, οἵτινες ἦταν πολλοὶ καὶ διάφοροι, ὅθεν καὶ ὁ μέγας Οἰκονόμος εἶχε Χαρτουλαρίους, καὶ ὁ μέγας Σακελλάριος, καὶ ὁ Χαρτοφύλαξ, καὶ οἱ λοιποὶ τῆς πρώτης τοποθεσίας, οἱ δὲ τοῦ Χαρτοφύλακος ἰδίως καὶ Ἐπισκοπιανοὶ ὠνομάζοντο, ὅθεν ὁ Βαλσαμὼν ἐν τῷ περὶ Χαρτοφύλακος, τίνος χάριν παρὰ τοὺς ἄλλους προκαθημένους ὁ Χαρτοφύλαξ καὶ μόνος διπλοῖς ἐκκλησιαστικοῖς μεγαλύνεται τάγμασιν Ἐπισκοπιανοῖς καὶ Σκευοφυλακίοις. ὕστερον, καὶ οἱ Χαρτουλάριοι ἐσημείωνον καὶ ἔταττον πάσας τὰς εἰσερχομένας ὑποθέσεις εἰς τὰ κριτήρια τούτων εἰς Κωδικέλλους, ὅθεν εὑρίσκεται περὶ τοῦ μεγάλου Οἰκονόμου, ὅτι κρατεῖ καὶ Χαρτουλάριον, καὶ ἀναγράφει τὰ τῆς Ἐπισκοπῆς εἰσερχόμενα πράγματα. καὶ πάλιν ὁ Βαλσαμὼν εἰς τὸν ῥηθέντα τόπον, πόσους ἕκαστος τούτων ἔχει Χαρτουλαρίους τοῦ νῦν ζυμμετρίας, καὶ πόσους Σκευοφυλακὰς Διακονητὰς, οὐκ ἔστι λέγειν ἀκριβῶς. ὕστερον λοιπὸν ἦσαν πολλοὶ καὶ διάφοροι, τὸ παλαιὸν Τακτικὸν ὅμως ἕνα λέγει, ἴσως διότι εἶχεν ὑπεροχήν τινα σημαδεμένην εἰς τοὺς ἄλλους. ὁ τρόπος εἰς τὸν ὁποῖον ἐλάμβανον οἱ Κωδικέλλοι τῶν Χαρτουλαρίων ἐλέγετο Χαρτουλάριον. ια'

Περὶ τῶν Δεσποτάτων, οἱ ὁποῖοι καὶ Ἀκόλουθοι λέγονται καὶ Κηροφόροι.

Ὀφφί. τ Δεσποτάτων. Τοῦτο τὸ ὄνομα Δεσποτάτος, εἶναι Λατινικὸν, καὶ γίνεται ἀπὸ τοῦ δεσπότης ῥήματος, τὸ ὁποῖον λαμβάνεται ἢ ἀντὶ τοῦ νομίζω καὶ οἶμαι, ἢ ἀντὶ τοῦ ἀποτέμνω, ξεχωρίζω, καὶ διορίζω ὡς ἐνταῦθα. ὅθεν ὁ Σουΐδας λέγει, Δεσποτάται, λειτουργοὶ, ἀφωρισμένοι. διαφόρως γραφόμενον, ἤτοι Διοποτάτος, Δεποτάτος, Δαποτάτος, καὶ Δεπουτάτος, τὸ ὁποῖον τοῦτο τὸ ὕστερον εἶναι καὶ ἀληθέστερον, ὡς

ὡς ἀπὸ τοῦ δεσπότου ὡς εἴρηται παραγόμενον. δύο ἦσαν ἦτον τούτων, ἐκκλησιαστικὴν δηλαδὴ καὶ βασιλικήν, ἔξω ὅμως ἀπ' αὐτὰ καὶ οἱ διωρισμένοι Ἔφοροι καὶ διοικηταὶ πολιτείας τινός, Δεπουτάτοι λέγονται, ὡς εἶναι φανερὸν ἀπὸ τὴν σήμερον εἰς τὴν Χίον Νῆσον, ὅπου τοὺς Ἐφόρους καὶ διοικητὰς τῆς πολιτείας αὐτῶν, Δεπουτάτους ὀνομάζουσι. περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν λέγουσι τὰ Τακτικά, ὅτι περιπατοῦσιν ἔμπροσθεν τοῦ Ἀρχιερέως, καθαρίζουσι τὸν λαὸν ἀπὸ τὴν σφάτναν, καλοῦσι καὶ τοὺς Ἄρχοντας εἰς τὸν Πατριάρχην. δὲν συμφωνοῦσιν ὅμως αὐτὰ μὲ ἐκεῖνα ὁποῦ ὁ Κύπριος λέγει ἀπομείνει ὀγδόη, ὅτι οἱ Δεσποτάτοι μανδυοφορούντες μετὰ λαμπάδων προπορεύονται τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου ὁποτε ἀναφέρεται εἰς τὸν Ἄμβωνα προς ἀνάγνωσιν, καὶ τῶν ἁγίων Δώρων, σύτε τῆ εἰς τὴν ἁγίαν Τράπεζαν εἴσοδον, καὶ ἐν τῆ εἰς τὴν Πρόθεσιν ἐπανοδῳ αὐτῶν, ὅθεν καὶ Κηροφόροι καὶ Ἀκόλουθοι λέγονται, ὡς λαμπαδοφοροῦντες ἐν ταῖς ἱεραῖς Ἀκολουθίαις, καὶ προπορεύομενοι τῶν Διακόνων καὶ Ἱερέων, καὶ ἀκολουθοῦντες μετὰ κηρῶν καὶ λαμπάδων τούτοις εἰς τὰς ὑπηρεσίας ὅπου χρειάζονται. καὶ ὁ Κυροπαλάτης ἐν τῷ περὶ στέψεως Βασιλέως κεφ. ιζ'. ἀριθμῷ λέ. ὅτι τότε ὁ Βασιλεὺς ἐπέχει τάξιν ἐκκλησιαστικὴν ἦν καλοῦσι Δεσπότην. ἔξω μόνον αὖ ἦτον Διαφορετικὸν τάγμα τοῦτο ἀπ' ἐκεῖνο, καὶ εἶχαν ἕνα κοινὸν ὄνομα. ὁ αὐτὸς Κύπριος περὶ αὐτῶν ἀπομείνει ὀγδόη λέγει, Θεωροὶ, καὶ Δεσπόται, καὶ Καμισάτοι, ὁποὺ εἰσὶν Ὀφφίκια, ἀλλὰ Διακονίαι περὶ τὸ ἅγιον Βῆμα τούτοις ἁρμόζουσαι.

Περὶ τοῦ ὑπὸ τῆς Ποδέας.

Καὶ ἡ Διακονία τούτου ἐνεργεῖται τοῦτο ἐν τῷ ἁγιωτάτῳ Πατριαρχείῳ τῆ Μοχοβίας, Διατὶ εἶναι διωρισμένοι τινὲς ὅπου φυλάττουσι τὰς ποδέας τῶν ἁγίων Εἰκόνων, Διὰ νὰ μὴ κλέψωσιν ἀπ' αὐτῶν τοὺς τιμίους λίθους καὶ τὰ μαργαριτάρια ὁποὺ ἔχουσι, καὶ μάλιστα εἰς τὰς μεγάλας Ἑορτὰς, ὅταν συνάγεται πολὺ πλῆθος εἰς τὰς Ἐκκλησίας, προσέχουσι μὲ μεγάλην φύλαξιν καὶ ἐπιμέλειαν. Ὀφφί. τοῦ ὑπὸ τῆ Ποδέας.

Τόσα καὶ ταῦτα εἶναι τὰ Ὀφφίκια ὁποὺ ἔχει ὁ Κυροπαλάτης εἰς τὴν παροῦσαν αὐτοῦ Διατύπωσιν, ἔξω ὅμως ἀπ' αὐτὰ, δύνανται καὶ ταῦτα εἰς διάφορα Τακτικά.

Περὶ τῶν σημαιῶν τῶν ἔξω τοῦ Κυροπαλάτου δυναμένων Ὀφφικίων.

Περὶ τοῦ Πρωταποσολαείου.

Καὶ τοῦτο δῆλον ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος, Διατὶ ὄντων πολλῶν ἐκείνων, ὁποὺ ἔκαμναν αὐάγνωσιν τῶν Ἀποστόλων, ὁ πρῶτος τούτων ἐλέγετο Πρωταποσολαείου, καὶ ἦτον εἰς τὴν τάξιν Ἀναγνώσης, ὡς ὁ Κύπριος λέγει. Ὀφφί. τοῦ Πρωταποσολαείου.

Περὶ τοῦ Κατηχητοῦ, ὅς τις καὶ Ἐφορκιστὴς, καὶ Ἐξορκιστὴς, καὶ ὑπὸ τῶν Κατηχήσεων.

Τοῦτον αὖ καλὰ καὶ τὰ Τακτικὰ νὰ συγχέουσι μὲ τὸν Περιοδευτὴν, δίδοντας σχεδὸν καὶ εἰς τὰ δύο Ὀφφίκια μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὑπηρεσίαν, εἶναι ὅμως Διαφορὰ καθὼς θέλομεν εἰπῆ εἰς τὸν Περιοδευτήν. ὀνομάζεται ὁ Κατηχητὴς καὶ Ἐφορκιστὴς, ὡς λέγει ὁ Βαλσαμὼν εἰς τὸν δέκατον κανόνα τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου. ὁ Κύπριος λέγει ἀπομείνει ὀγδόη, ὡς τὸ Ὀφφίκιον τοῦτο νὰ ἐδίδετο εἰς Ἱερεῖς, καὶ ἴσως τοῦτο νὰ ἔγινεν ὕστερον. Διατὶ κατηχητὴς καὶ Ἐξορκιστὴς ἐγίνετο καὶ ἀπὸ Χωρεπισκόπων καθὼς λέγεται εἰς τὸν ἐρηθέντα δέκατον κανόνα τῆ ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχον ἐξουσίαν νὰ χειροτονοῦν καὶ Πρεσβυτέρους, ὡς θέλομεν εἰπῆ εἰς τὸν Χωρεπίσκοπον. Περὶ τούτου λέγουσι τὰ Τακτικὰ, ὅτι κατηχίζει καὶ ὁδηγεῖ ἐκείνους ὁποὺ μέλλουσι νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, Διὰ νὰ δεχθῶσι τὸ ἅγιον βάπτισμα, καὶ ὁ Κυροπαλάτης, οἱ δύο Κατηχηταὶ εἰς τὸ κατηχίζειν τοὺς βαπτιζομένους. Ὀφφί. τοῦ Κατηχητοῦ.

Περὶ τοῦ Περιοδευτοῦ.

Διὰ νὰ χρειάσωμεν τοῦτο Ὄνος Περιοδευτὴς εἶναι ἐνταῦθα ὁ λόγος μας, χρεία εἶναι νὰ μάθωμεν πρότερον χοινικῶς τί εἶναι ὁ Περιοδευτὴς σημαίνει εἰς τὰς ἱερὰς κανόνας, καὶ πάλιν Διὰ νὰ ζαφνιασθῆ καὶ τοῦτο, πρέπει νὰ εἰποῦμεν ὀλίγα πρότερον περὶ τῶν Χωρεπισκόπων. Περιοδευτὴς.

Οἱ Χωρε-

Χωρεπίσκοποι.

Οἱ Χωρεπίσκοποι λοιπὸν, ὅλως δὲν ἦταν τεθειμένοι ἐπαρχιῶν ἢ Παροικιῶν, ἀλλὰ μόνον Κωμῶν, ἢ Πόλεων μικρῶν, τοῦτο εἶναι φανερὸν ἀπὸ τὸν δεκάτον κανόνα τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου λέγοντα, τοὺς ἐν ταῖς Κώμαις ἢ Χώραις λεγομένους Χωρεπισκόπους. τὸν ὁποῖον κανόνα ἐξηγούμενος ὁ Ζωναρᾶς λέγει, κεκώλυται κατὰ τὸν ἕκτον κανόνα τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου, τὸν καθιζανὲπίσκοπον ἐν Κώμῃ τινὶ ἢ βραχείᾳ πόλει, διὸ Πρεσβυτέρους ἢ Χωρεπισκόπους ἐνταῦθα καθίζειν. ε'

Προνόμια Χωρεπισκόπων.

Ὅλα δὲ ὁποσαδήποτε ἐπέκτησαν τιμιώτερα τεθειμένα ἀπὸ τοὺς Πρεσβυτέρους, εἶναι φανερὸν ἀπὸ τὸν δεκάτον κανόνα τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου, καὶ ἀπὸ τὰς σχολίας τοῦτον τοῦ Βαλσαμῶνος καὶ τοῦ Ζωναρᾶ. δὲν ἐχειροτόνουν ὅμως μήτε Πρεσβυτέρους, μήτε Διακόνους ἄνευ τῆς εἰδήσεως τοῦ Ἐπισκόπου τῆς πόλεως, τοῦτο τὸν ὁποῖον καὶ ἐπέκτησαν, ἀλλὰ μόνον Ἀναγνώστας, Ὑποδιακόνους καὶ Ἐξορκιστάς, ὡς διαλαμβάνει ὁ δέκατος τρίτος κανὼν τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ Συνόδου, καὶ ὁ δέκατος τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ. ἀνάλογα καὶ εἰς τοῦτο ἀλλεπαλλήλως δοκεῖ τῷ μεγάλῳ Βασιλείῳ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν τοιούτων Χωρεπισκόπων. ἐσυνοήθησαν δὲ οἱ τοιοῦτοι Χωρεπίσκοποι διὰ νὰ συντρέχουν εἰς τὰς χρείας τῶν ἐκκλησιαστικῶν Συνοδείων, εἰς ἀνακρισμὸν καὶ βοήθειαν τῶν Ἐπισκόπων ὁποὺ εἶχον ὑπηρεσίαν μεγάλων πόλεων, καὶ ὁλοκλήρου Ἐπαρχίας. ζ'

Προνόμια Χωρεπισκόπων σύντροφων Ἀρχιμανδρίτης τῆς Μοχοβίας.

Τοῦτο τὸ τεθειμένον, εἰς τὸ νὰ χειροτονοῦνται δηλαδὴ Ἀναγνῶσαι, Ψάλται, καὶ Τροπάριοι, ἐνεργεῖται ἕως σήμερον καὶ εἰς κάποιους ὑπερόχων Μοναστηρίων Ἀρχιμανδρίτας ἐν τῇ Μοχοβίᾳ, ὄντες ἁπλῶς Πρεσβύτεροι, ὡσὰν τοῦ Πετζέρσκη εἰς τὴν Κιοβίαν. τῆς ἁγίας Τριάδος, εἰς αὐτὴν σημᾶ τὴν Μοχοβίαν, καὶ ἄλλων, οἱ ὁποῖοι εἰς τὰς οἰκείας αὐτῶν λαύρας χειροτονοῦσιν ὡς ἔπρεπε, καὶ Ἀναγνώστας, καὶ Τροπαριόνους, καὶ ζορφανίζουσι τὸν λαὸν μὲ Δικηρίῳ, ἀμὴν ὄχι καὶ Τρικηρίῳ. εἰς τὴ μεγάλην εἴσοδον δέχονται τὰ ἅγια δῶρα ἐν τῇ ἁγίᾳ πύλῃ ἀπὸ τῶν Ἱερέων ὡς οἱ Ἐπίσκοποι, καὶ μεταδιδόασι τὰ ἅγια δῶρα τοῖς λοιποῖς συλλειτουργοῖς αὐτῶν Ἱερεῦσι καὶ Διακόνοις. ὅθεν δύσκολος ἐκεῖσε, καὶ ἐρωτήσας τινὰς, πόθεν καὶ πότε ἔλαβον τὰ τοιαῦτα τεθειμένα, εἶπόν μοι ὅτι ἔχουσι τινὰ δίκαια καὶ τεθειμένα τῆς ἀξίας τῶν Χωρεπισκόπων. η' θ' ι'

Ἔργον Χωρεπισκόπων.

Ἦταν τὸ ἔργον τούτων τῶν Χωρεπισκόπων σημᾶ εἰς τὰ ἄλλα ἦταν πλουσίων φρονίς. ὅθεν ταῦτα λέγει ῥητῶς ὁ Βαλσαμὼν εἰς τὸν δέκατον τέταρτον κανόνα τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ Συνόδου, ἔδοξε τοῖς πατράσιν εἰς τύπον τῶν ἑβδομήκοντα Μαθητῶν, Χωρεπισκόπους παρὰ τῶν Ἐπισκόπων τεθάλλεσθαι, ἐφ' ᾧ διὰ τούτων γίνεσθαι τὴν εἰς τοὺς πλουσίους διανομὴν καὶ διασκόπησιν τῶν κυριακῶν χρημάτων καὶ πλουσίων λεγομένων. Προσέτι εἶχον ἐξουσίαν οἱ αὐτεπίληπτοι τούτων, νὰ δίδωσι καὶ εἰρωνικὰς ὑπομονάς. Τί δὲ εἶναι αὗται, μὴ ταῦτα θέλομεν εἰπεῖν. Ὁ Ἀριστηνὸς λέγει εἰς τὸν ἑξηκοστὸν δέκατον τέταρτον κανόνα τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ Συνόδου, Χωρεπίσκοποι εἰσὶν, οἱ σήμερον σύντροφοι Κώμης καὶ χώρας Πρωτοπαπάδες λεγόμενοι. ὁ Βαλσαμὼν ὅμως καὶ Ζωναρᾶς φαίνεται νὰ κάμνωσι διαφορὰν Πρωτοπαπάδων καὶ Χωρεπισκόπων ἐν τῷ δεκάτῳ κανόνι τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου. ια' ιβ'

Τοῦτοι οἱ Χωρεπίσκοποι ὅπου εἶχον καθέδρας ἰδίας εἰς τὰς ὁποίας διέμεναν τοῦτοι, εἶναι φανερὸν ἀπὸ τὴν δύναμιν αὐτῶν τῶν κανόνων, καὶ δὲν θέλει ἄλλην καμίαν σύστασιν, διατὶ αὐτοὶ συνεστάθησαν ἀπὸ τοῦ Ἐπισκόπου τῆς πόλεως ὄχι δι' ἄλλο, παρὰ μόνον εἰς τὸ νὰ ὑπηρετοῦνται τὰς ψυχὰς ἐκείνων ὅσων συνατοίκουν εἰς τὴν δηλωμένην τὴν κώμην, ἢ τὴν δηλωμένην τὴν μικρὰν πόλιν. ιγ' ιδ'

Περὶ τούτων λέγει ὁ Βαλσαμὼν εἰς τὸν δέκατον τρίτον Κανόνα τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ Συνόδου, περὶ μὲν τοῦ παρόντος Κανόνος ἠθέλαμεν γράψει τινὰ, ἐπειδὴ ὁ τῶν Χωρεπισκόπων βαθμὸς παντελῶς ἠφανίκτησεν, ἡμεῖς δὲ ματαιοπονήσαι ἠθελήσαμεν. καὶ διατὶ ἠφανίκτησε, τὸ μανθάνομεν ἀπὸ τοῦ πεντηκοστοῦ ἕκτου ἑβδόμου Κανόνος τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου, καὶ τοῦ ἕκτου τῆς ἐν Σαρδικῇ, καὶ τῶν ἑξηκοντα τούτων. ιε'

Περιοδευταί.

Διορίζει λοιπὸν ὁ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ πεντηκοστὸς ἕβδομος Κανὼν ῥητῶς ταῦτα. ὅτι δεῖ ἐν τῇ Κώμαις καὶ ἐν τῇ Χώραις καθίζεσθαι Ἐπισκόπους ἀλλὰ Περιοδευτάς. Τοῦτον τὸν Κανόνα ἑρμηνεύων ὁ Βαλσαμὼν λέγει, ἄλλοι μὲν Κανόνες ἐν ταῖς Κώμαις καὶ ἐν τοῖς Χωρίοις Χωρεπισκόπους καὶ Πρεσβυτέρους καθίζεσθαι διορίσαντο, ὁ δὲ παρὼν Κανὼν Περιοδευτὰς παρακελεύεται γίνεσθαι καὶ μὴ Ἐπισκόπους, ἵνα

„ ἵνα μὴ ᾖ πάντα δύκαταφρόνητος ἡ Ἀρχιερωσύνη, ὡς μὴ ἐχούσης τῆς Χώρας ἐν ᾗ ἐχειροτονήθη ὁ Ἐπί-
„ σκοπος πλῆθος ἀνθρώπων εἰς ὑμνῳδὸν τοῦ Θεοῦ ϛ τῆς Ἀρχιερωσύνης.

„ Ὁ δὲ Ζωναρᾶς, τὸ Ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα σύνημόν ἐστι, τὸ δὲ ἐν Κώμῃ ἢ ἐν Χώρᾳ σῦθα μὴ
„ Πόλις ἐστὶ, μηδὲ πλῆθος ἀνθρώπων, γίνεσθαι Ἐπισκόπους, δύκαταφρόνητον τὴν Ἀρχιερωσύνην
ἑ ποιεῖ, διὸ ϛ ὁ Κανὼν ὕστερος κωλύει τοῦτο, γίνεσθαι δὲ Περιοδευτὰς ἐν Κώμαις ϗ Χωρίοις διακελεύεται.
Τὰ αὐτὰ σχεδὸν λέγει κατὰ τὴν σύνοιαν ϗ ὁ Ἀγκυρανός.

Ὁ δὲ ἕκτος κανὼν τῆ ἐν Σαρδικῇ Συνόδῳ κωλύων ϛ τοῦτο αὐτὸ, σαθήνηται ϗ τὴν αἰτίαν ἐπῆς
„ ὅσῳ ὁι ῥηθέντες ἑρμηνεῖς εἶπον. λέγει λοιπὸν ϗ λέξιν ὕστερον, μὴ ἐξεῖναι δὲ ἁπλῶς καθίσαι
„ Ἐπίσκοπον σύ τινι Κώμῃ ἢ βραχείᾳ Πόλει, ᾗ τινι ϛ εἷς μόνος Πρεσβύτερος ἐπαρκεῖ, σὺκ ἀναγκαῖον
ἰ ᾖ Ἐπίσκοπον ἐκεῖσε καθίσαι, ἵνα μὴ καταδυτελίζηται τὸ τοῦ Ἐπισκόπου ὄνομα, ἢ ἡ αὐθεντεία.
περὶ τούτων ϗ ὁ Βλάσταρις κεφαλαίῳ τεσσαρακοστῷ τοῦ ε'. στοιχείου, σαφέστερον διαλαμβάνει.

Φανερὸν λοιπὸν ἔγινεν ἐκ πάντων τούτων, ὅτι διὰ καὶ μὴ καταφρονῆται ϗ δυτελίζηται τὸ ὄνομα Ἔργον περι-
τοῦ Ἐπισκόπου, ἐπεσθὴ ϛ ἐλαμβάνετο εἰς μείζονα τιμὴν, ἐγίνοντο αὐτῶν ἐκείνων οἱ Περιοδευταὶ. οὐδέτων, οἳ ϛ
Τί δὲ καὶ ἦτον τοῦτο, ὁ μὴν Βαλσαμὼν λέγει εἰς τὸν ῥηθέντα ἐκκλησιαστικὸν ἕβδομον Κανόνα τῆ ἐν Λαο- ἔξαρχοι.
δικείᾳ ταῦτα, Περιοδευταὶ δέ εἰσιν, οἱ σήμερον ὑπὸ Μαλάμβους παρὰ τῶν Ἐπισκόπων Ἔξαρχοι,
„ ὕτινες ἐπεριοδεύουσι ϛ ἐπιτηροῦσι τὰ ψυχικὰ σφάλματα, ϗ καταρτίζουσι τοὺς πταίοντας. ὁμοίως λέγει
„ καὶ ὁ Ἀριστηνὸς, Περιοδευτὰς, οὓς ϗ Ἐξάρχους σήμερον ὀνομάζουσιν. ὁ δὲ Ζωναρᾶς, Περιοδευτὰς
„ δὲ λέγονται διὰ τὸ περιέρχεσθαι ϗ καταρτίζειν τοὺς πταίοντας, μὴ ἔχοντες καθέδραν οἰκείαν. τὸ ἴδιον λέγει
καὶ ὁ Βλάσταρις ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ κεφαλαίῳ τοῦ ε'. στοιχείου, εἰς τὸν ἴδιον νζ'. Κανόνα τῆς ἐν
κ' Λαοδικείᾳ Συνόδου.

Ταῦτα οἱ ἱεροὶ τοῦτο Διδάσκαλοι. χάριν ὅμως περιεργείας δὲν εἶναι ἐμπόδιον νὰ εἰσάξωμεν καὶ Ἔργον περι-
γνώμιον ἑτέρων τινῶν, ὅσῳ ἀλλέως ἐξέλαβον τὸ ὄνομα τοῦτο τῶν Περιοδευτῶν. λέγουσι λοιπὸν οδευτῶν θεω-
ὅτι ἐνταῦθα τὸ ὄνομα τοῦτο Περιοδευτὴς, νὰ μὴ σημαίνῃ ἐκεῖνον ὅσῳ περιοδεύει καὶ περιερέφεται ρηπικώτερον.
ἀπὸ τόπον εἰς τόπον, ἀλλὰ ἐκεῖνον ὅσῳ ἰατρεύει κάθε ψυχικὸν πάθος, διατὶ καθὼς τὸ παλαι
κέ τὸ ὄνομα ἐδίδοτο εἰς κάθε Ἰατρὸν ὅσῳ ἰάτρευε τὸ τυχὸν νόσημα, καὶ περιοδία ἐλέγετο ἡ ἴασις τοῦ
τυχόντος πάθους, ἔτζι μεταφερόμενον τοῦτο τὸ ἴδιον ὄνομα ϗ εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν χρῆσιν, ἐλέ-
γοντο Περιοδευταὶ ἐκεῖνοι ὅσῳ ἰάτρευον κάθε ψυχικὸν πάθος. βεβαιοῖ τὴν γνώμην αὐτῶν ἀπὸ
τὸν λόγον ὅσῳ κάμνει ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος, εἰς τὸν σκληρὸν Τυφλὸν, τὸν ὑποῖον σχηματίζοντας
„ ὡς νὰ λαλῇ πρὸς τοὺς Γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους ἔτζι λέγει, σὺκ οἴδατε πῶς ἔστιν ὅτι τῶν ἐμῶν
λ' ὀφθαλμῶν περιοδευτής; σὺκ οἴδατε ἐπειδὴ πρὸς φόνον αὐτὸν ζητεῖτε; ταύτην δὲ τὴν σημασίαν τὴν
ἔλαβεν ἐκ τοῦ περιοδεύω, ὅσῳ σημαίνει τὸ ἰατρεύω, τὸ ὁποῖον ὁ αὐτὸς ἴδιος ἅγιος βεβαιοῖ εἰς τὸν
αὐτὸν ἴδιον λόγον, τέτοιας λογῆς σχηματίζοντας πάλιν τοὺς γονεῖς τοῦ τυφλοῦ νὰ ζωτυχαίνωσι πρὸς
„ τοὺς Φαρισαίους. ἔγω ὅπου θέλομεν δι' ὑμᾶς κηρύττειν τὸν περιοδεύσαντα τὸ ἡμέτερον τέκνον. κατὰ
τὴν αὐτὴν σύνοιαν ἀπὸ τὸν ἴδιον ἅγιον εἰς τὸν αὐτὸν λόγον λαμβάνεται τὸ ὄνομα ϛ περιοδίας, σῦθα
λέ αὐτὸς ὁ τυφλὸς λέγει τὸ πῶς ἀνέβλεψεν, ἐγὼ ὑμῖν ἔρω, τὴν μὲν αἰτίαν ϛ περιοδίας λέγω, τὴν δὲ
„ ἐξουσίαν τῆς θαυματουργίας σὺκ ἔχω λέγειν. ϗ μετ' ὀλίγα, εἰ θέλετε μαθεῖν τὴν περιοδίαν, αὕτη ἐστὶν
„ ἣν ἤδη προεῖπον, πολὺν ἐποίησε ϗ ἐπέχει τοὺς ὀφθαλμούς, ϗ, τί πάλιν θέλετε ἀκοῦσαι, μὴ
„ καὶ ὑμεῖς θέλετε μαθηταὶ αὐτοῦ γενέσθαι; ἤχι διὰ τοῦτο μὴ ἀκριβείας τὴν περιοδίαν ἐρμηνεύετε;

μ' Λοιπὸν λέγουσιν, ἐκεῖνοι ὅσῳ ἐλέγοντο Χωρεπίσκοποι, αὐτοὶ οἱ ἴδιοι νὰ ὠνομάσθησαν ὕστερον Χορεπίσκοποι
Περιοδευταὶ, ὄντες κατὰ πάντα οἱ αὐτοὶ μὲ τοὺς Χωρεπισκόπους. διαφέροντες μόνον κατὰ τὸ περιοδευτὰς
ὄνομα. καὶ τὸ ἄπιον ἐῤῥέθη διότι τὸ τοῦ Ἐπισκόπου ὄνομα ἐλαμβάνετο εἰς μείζονα τιμὴν ϗ εἰς οἱ αὐτοὶ, οἳ ϗ
πρεσβυτέρους μειζόνων πόλεων, ὅθεν διὰ νὰ μὴ δυτελίζηται τὸ ὄνομα αὐτὸ ϛ εἰς κώμας ϛ χωρία, καθέδρας
ὠνομάσθησαν οἱ Χορεπίσκοποι Περιοδευταὶ, ὁπλαδὴ ἰατροὶ ψυχικοὶ κατὰ μίμησιν τῶν σωματικῶν εἶχον.
ἰατρῶν ὅσῳ ἐλέγοντο περιοδευταί. καὶ ἔτζι λοιπὸν ὅσοι ἐλέγοντο τιτλοι διὰ τὸ περιέρχεσθαι, ἐπειδὴ

εἶχον καθέδραν οἰκείαν, καὶ ἔρημον ἐν ἐκείνῃ διατρίβοντες ὡς χωρεπίσκοποι, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀρχαίαν κάθε πάθος ψυχικὸν καθὰς οἱ ἄλλοι, κάθε πάθος σωματικόν. ὅθεν κατὰ τὸν τούτων νόμον, ἄλλο δὲν εἶναι ὁ Περιοδευτὴς παρὰ ὁ χωρεπίσκοπος, καὶ ἄλλο δὲ εἶναι ὁ χωρεπίσκοπος, παρὰ ὁ Περιοδευτὴς, καὶ ὁποίας ἀξίας καὶ βαθμοῦ ἦτον ὁ χωρεπίσκοπος, τῆς αὐτῆς ἦτον καὶ ὁ Περιοδευτής. κατὰ ταύτην τὴν σύνοιαν ἐξέλαβον τὸν δυνάμιν τῆς φωνῆς καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν λατίνων ἑρμηνεῖς τῶν ἱερῶν κανόνων. καὶ αὐτὰ καλὰ ἐκ τῆς ἐγκυκλίου διατολῆς τοῦ Γενναδίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ὁ Περιοδευτὴς τάττεται ὕστερον ἀπὸ τὸν χωρεπίσκοπον, καὶ ἐκ τούτου φαίνεται ὡς νὰ μὴν εἶναι τῆς αὐτῆς ἀξίας καὶ τοῦ βαθμοῦ, ὅμως τοῦτο λέγουσιν ἔγινε διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Ἐπισκόπου, τὸ ὁποῖον ὡς εὐπρεπὲς ἐλαμβάνετο αἰσχημότερα τιμὴν παρὰ τὸ τοῦ Περιοδευτοῦ. Ἕως ἐνταῦθα εὐπρεπὲς γνωριμώτερον περὶ τοῦ ὀνόματος τῶν Περιοδευτῶν, ἔξω ὅμως ἀπὸ τούτους, τὰ Τακτικὰ ζητοῦσιν καὶ περὶ ἄλλου, διατὶ ἦτον Ὀφφίκιον μερικὸν καὶ ἐτάττετο εἰς τὸν αἰσθητὸν χορὸν, περὶ τοῦ ὁποίου εἶναι καὶ ὁ λόγος μας ἀπὸ τοῦ παρόντος, καὶ διὰ νὰ γνοιασθῇ περισσότερον, εὐπρεπὲς πλατύτερον περὶ Περιοδευτῶν καὶ χωρεπισκόπων. ι'

Ὀφφίκιον τοῦ Περιοδευτοῦ.

Περὶ τούτου λοιπὸν οὕτω λέγει ὁ Κύριος, εἰσὶ καὶ ἕτερα Ὀφφίκια ἅπερ μάλιστα τοῖς ἱερεῦσιν ἁρμόζουσιν, ὁποῖα τῶν Κατηχήσεων, καὶ ὁ Περιοδευτής. ὁ Κυροπαλάτης περὶ τούτου δὲν λέγει τίποτα, ἐν δὲ τῷ μεγάλῳ Εὐχολογίῳ ταῦτα, ὁ Περιοδευτὴς περιπατῶν καὶ ὁδηγῶν τοὺς μέλλοντας εἰσελθεῖν εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν. καὶ ἐν ἄλλῳ Τακτικῷ, ὁ Περιοδευτὴς περιπατεῖ καὶ φωτίζει τοὺς θέλοντας βαπτισθῆναι τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει. ια'

Περὶ τοῦ ποῖαι λέγονται Συνοδικαὶ καὶ ποῖαι Εἰρηνικαὶ καὶ Ἀπολυτικαὶ Ἐπιστολαὶ σημειώσεις εἰς τοὺς ἱεροὺς Κανόνας. ιβ'

Ἔμπροσθεν ἀνωτέρω ὅπου οἱ Χωρεπίσκοποι ἔδιδον Εἰρηνικὰς Ἐπιστολὰς, ὅθεν διὰ νὰ γνοιασθῇ καὶ τοῦτο, δὲν εἶναι ἔξω τῆς ὑποθέσεως νὰ ἐμπρόσθεν ὀλίγα τινά.

Συνοδικῶν καὶ εἰρηνικῶν ἐπιστολῶν διαφοραί. ιγ'

Διότι ἦτον Ἐπιστολὰς ἔδιδον οἱ Ἐπίσκοποι πρὸς τοὺς Κληρικοὺς ὁποὺ ἐχειροτόνουν, Συνοδικὰς δηλαδὴ καὶ Εἰρηνικὰς, αἱ ὁποῖαι Εἰρηνικαὶ ἐλέγοντο καὶ Ἀπολυτικαί. Καὶ Συνοδικαὶ Ἐπιστολαὶ ὠνομάζοντο καθὼς εἰς πολλὰ λέγουσιν ὅ,τε Βαλσαμὼν, ὁ Ζωναρᾶς, καὶ ὁ Ἀριστηνὸς εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ἑνδεκάτου κανόνος τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου. πρῶτον εἶναι ὁποῦ ἔδιδον εἰς τοὺς Κληρικοὺς ἀπὸ τοὺς Ἐπισκόπους ὁποῦ τοὺς ἐχειροτόνουν, καὶ ἐφανέρωναν τὴν χειροτονίαν τούτων καὶ τὸν βαθμὸν, αὐτὸ εἶναι Ἱερεῖς δηλαδὴ, Διάκονοι, Τ' πο Διάκονοι ἢ ἕτερα βαθμοῦ, καθὼς εἶναι φανερὸν ἀπὸ τὸν δέκατον τέταρτον κανόνα τῆς ῥηθείσης ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου ὁποῦ οὕτω ῥητῶς διορίζει, ξένους Κληρικοὺς καὶ ἀγνώστους ἐν ἑτέρᾳ πόλει δίχα Συνοδικῶν γραμμάτων τοῦ ἰδίου Ἐπισκόπου μηδόλως μηδαμοῦ λειτουργεῖν, ἐνθα ὁ Βαλσαμὼν λέγει, ἐμοὶ δοκεῖ τὸν κανόνα διορίζεσθαι περὶ Συνοδικῶν γραμμάτων ζητουμένων εἰς τὴν τοῦ Κληρικοῦ χειροτονίαν καὶ ἀπολυόντων αὐτὸν, καὶ ἀλλαχοῦ ἱερουργεῖν. καὶ αἱ τοιαῦται Συνοδικαὶ Ἐπιστολαὶ ἔδιδοντο μόνον εἰς Κληρικούς. Δεύτερον ἐκεῖνο ὁποῦ ἔδιδοντο παρὰ τῶν Ἐπισκόπων ὄχι μόνον εἰς Κληρικοὺς, ἀλλὰ καὶ εἰς λαϊκοὺς ὁποῦ ἦτον εἰς ἔπιτίμιον ἀφορισμοῦ, ἢ εἰς κακὴν ὑπόληψιν, ἢ ἄγνωστοι τελείως εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην ὁποῦ ἔμελλον νὰ ἀπέλθωσιν, ἢ ὅταν ἐγίνετο κατηγορία κατ' αὐτοῦ καὶ δὲν ἦτον αὐθωτὸν κατηγορηθεὶς, εἰς σύστασιν, βεβαίωσιν καὶ φανέρωσιν τοῦ Ἐπισκόπου ἐκείνης τῆς πόλεως, ὅπου ἀνῆκεν ἐκεῖνος ἐλεύθερος τοῦ δεσμοῦ, ἢ εἶναι πρὸς καλοῦ βίου, ὅπου ἀδίκως καὶ συκοφαντικῶς κατηγορήθη, καὶ ζητοῦσιν νὰ ἐμπρόσθεν ὡς λέγει ὁ Ἀριστηνὸς, ἢ τὸ ἀνεπίληπτον τοῦ βίου καὶ τῆς θρησκείας τῷ ἐπιφερομένῳ μαρτυροῦσα. ιδ'

Συνοδικαὶ ἐπιστολαὶ πρὸς κληρικούς, ἢ ἀγνώστους, ἢ ὑπὸ ἐπιτιμίῳ καὶ κατηγορίαν ὄντας.

Εἰρηνικαὶ δὲ ἐλέγοντο καὶ Ἀπολυτικαὶ Ἐπιστολαὶ, πρῶτον ἐκεῖναι ὁποῦ ἔδιδοντο πάλιν ἀπὸ τοὺς ἰδίους Ἐπισκόπους εἰς τοὺς Κληρικοὺς ἐκείνους ὁποῦ ἔμελλον νὰ ἀπέλθωσιν εἰς ἄλλην πόλιν, καὶ νὰ καταταγῶσιν εἰς τὸν Κλῆρον ἐκείνης τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὸν δέκατον ἕβδομον κανόνα τῆς ἐν Τρούλλῳ Συνόδου, αἱ ὁποῖαι ἐλέγοντο Ἀπολυτικαὶ, ὡσαὶ ὁποῦ ἐφανέρωναν ὅτι μὲ γνώμην καὶ ἀπόλυσιν ἀρχιερατικὴν ἀπέρχετο ἐκεῖνος ὁ Κληρικὸς εἰς πόλιν καὶ Ἐκκλησίαν ἄλλην, Εἰρηνικαὶ δὲ, ὅπου ἔχοντας τοιαύτην ιε'

Εἰρηνικαὶ πρὸς κληρικούς. ιε'

τοιοῦτον ὑπογολιὸ ἀπὸ τὸν Ἀρχιερέα ὀνείνον ὁπού τὸν ἐχειροτόνησεν, ἤτον εἰρλιὸν ἀνάμεσα εἰς τὸς Ἀρχιερεῖς, διατὶ μὲ τέτοιον τρόπον, μήτε ὀνεῖνος ὁπού δέχεται τὸν ἀλλότριον Κληρικὸν θλίβει τὸν ζωηδελφὸν αὐτοῦ, μήτε ὁ Κληρικὸς ἔχει καμίαν βλάβιν τάχα ὡς βεβαίζει ὀνεῖνον ὁπού ἐχειροτόνησε, διατὶ χωρὶς τούτων τῶν εἰρηνικῶν Γραμμάτων, ὀνεῖνος ὁ Κληρικὸς ὁπού ἀπέρχεται χωρὶς μίαν εἰς ἄλλην χώραν χωρὶς γνώμην τοῦ Ἐπισκόπου του, ὑποκειται εἰς ὑπόκριμιον, καὶ ὀνεῖνος ὁπού τὸν δεχθῇ. Τέλος, Ἀπολυτικαὶ καὶ Εἰρηνικαὶ ἐλέγοντο ὀνεῖναι ὁπού ἐδίδοντο εἰς τὸς Ἐπισκόπους ἀπὸ τὸς Μητροπολίτας αὐτῶν εἰς τὸς ὁποίους ὑπέκειντο, καὶ εἰς τὸς Μητροπολίτας ἀπὸ τὸς Πατριάρχας ὁπού ἐβαθμηρέθησαν, ὅταν διὰ καμίαν χρείαν ἔμελλον νὰ ἀπέλθωσιν εἰς τὸν Βασιλέα. Τέταρτον ὀνεῖναι ὁπού ἐδίδοντο ὄχι μόνον εἰς τὸς Κληρικὸς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸς ψυχὴς, καὶ εἰς ὀνείνους ὁπού ἐχρειάζοντο βοήθειαν, καὶ διὰ τοῦτο ἐπερχον εἰς πολὺ ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας, διατὶ χρέος εἶχον οἱ Ἀρχιερεῖς νὰ βοηθοῦσι τὸς ὀρφανὸς, τὸς πλουσίους, καὶ τὰς χήρας, ὅσοι ἐβασταζόμενοι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἐζήτουν βοήθειαν, ἀφ' ὀνείνους ὁπού τὸς ἐδωκάδιζον καὶ τὸς ἀδικοῦσαν, καὶ τὸς ὑστεροῦσαν ἀπὸ τὰ πράγματά τους. Καὶ εἰς τρόπον ὁπού ἴσως ἐμποδίζομενοι οἱ Ἐπίσκοποι νὰ ἀπέλθωσι μόνοι τους εἰς τὸν Βασιλέα νὰ τὸν παρακαλέσωσι διὰ τούτους αὐτοπροσώπως, ἔκαμνε χρεία νὰ δίδωσιν ὑπογολὰς εἰς χεῖρας τῶν ἀδικουμένων ὀνείνων πρὸς τὸν Βασιλέα, ἢ νὰ στέλνωσι Διακόνους ἰδίους εἰς βοήθειαν τῶν δεομένων, καὶ εἰς καταλλαγὴν ὀνείνων ὁπού διὰ καμένα πάθημα κατεδικάσθησαν εἰς ζημιωσίαν, ἢ ἐξορίαν καὶ ἀθεοτισμὸν, καθὼς λέγει ὁ ἕβδομος καὶ ὄγδοος κανὼν τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου.

Εἰρηνικαὶ πρὸς πλουσίους, ἢ ἀδικουμένους, ἢ πτωχοὺς καὶ ἐξορίστους.

Λοιπὸν εἰς ὀνείνους ὁπού διὰ τινα χρείαν ἐδέοντο ὑπηρεσίας καὶ βοηθείας ἐνεχειρίζοντο ὑπογολὰς οἱ Ἐπίσκοποι πρὸς βοήθειαν αὐτῶν, καὶ αὐτοιοῦτοι ἐλέγοντο εἰρηνικοὶ, ὡς βεβαιοῦται καὶ πρόξενοι εἰρήνης καὶ ζημιωμένοις εἰς ὀνείνους ὁπού ἔπαθον ἀδικίαν παρὰ τῶν Ἀρχόντων, ἢ δωροδοκοῦντων. καὶ ζωηρότερον νὰ ἀποδείξω ὡς λέγει πάλιν ὁ Ἀριστινὸς, οἱ δεόμενοι βοηθείας πρέπει μὲ εἰρηνικῶν ὑπογολῶν τῶν Ἐπισκόπων ὁδοιπορεῖν ὀφείλουν, ἵνα βοηθοῦνται ὑπὸ τῶν δωροδοκούντων βοηθεῖν αὐτοῖς, οἵτινες συνηθῶν ὑπογολῶν χρείαν οὐκ ἔχουν, αὐτοὶ γὰρ Πρεσβυτέροις καὶ Διακόνοις καὶ τοῖς λοιποῖς τοῖς ἐν Κλήρῳ παρέχοντι.

Οἵτινες συνηθικαὶ εἰρηνικαὶ λέγοντι καὶ κανονικαὶ.

Αὗται αἱ Συνηθικαὶ καὶ εἰρηνικαὶ Ἐπιστολαὶ ἀκόμι λέγοντι Κανονικαὶ, καὶ Γράμματα Κανονικὰ, καθὼς ὁ Ζωναρᾶς λέγει ἑρμηνεύοντας τὸν ὄγδοον κανόνα τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου, κανονικὰς ὑπογολὰς, τὰς συνηθικὰς καὶ εἰρηνικὰς ὀνομάζει. Καὶ ὁ Βαλσαμὼν εἰς τὸν τεσσαρακοστὸν δεύτερον κανόνα τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου. καθὼς πάλιν Καὶ ὁ ἠηθεὶς Ζωναρᾶς, Γράμματα Κανονικὰ, τουτέστιν Ἐπιστολὰς Συνηθικὰς καὶ Εἰρηνικάς. ἀν καλὰ Καὶ κἄλλον τρόπον ἀκόμι Γράμματα Κανονικὰ καὶ Ἐπιστολαὶ Κανονικαὶ ἐλέγοντο ὀνεῖνα, τὰ ὁποῖα οἱ ὀρθόδοξοι Ἐπίσκοποι ἔπεμπον πρὸς ἀλλήλους εἰς παράστασιν τῆς αὐτῶν Καὶ πίστεως καὶ ὁμολογίας, καὶ εἰς φανέρωσιν τῆς κοινωνίας ὁπού εἶχον ἀναμεταξύτους, αἵτινες ἦτον διάφοροι Καὶ κατὰ εἴδη Καὶ τὰς ὀνομασίας, πολλῶν ὁποίων δὲν εἶναι ὁ λόγος μας ἐνταῦθα, καθὼς μήτε διὰ τὰς Συνοδικὰς Ἐπιστολὰς (εἰς τὰς ὁποίας καθιερωμαῦται Καὶ ὀνεῖναι ὁπού ἔπεμπον οἱ Πατριάρχαι εἰς τοὺς λοιποὺς Πατριάρχας, δηλοποιοῦντες πῶς φρονοῦσιν αὐτῶν, αἵτινες καὶ Ἐνθρονιαστικαὶ ἐλέγοντο) μήτε διὰ τὰς Ἐγκυκλίους ἢ Κυκλικὰς, καθὼς εἶναι φανερὸν εἰς ὀνείνους ὅσοι μετέρχονται τὰ Πρακτικὰ τῶν ἁγίων Συνόδων, καὶ πῶς ὀνεῖνα ὅσοι ἐπέμποντο ἀπὸ τὴν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ἰσοφάριζε μὲ σήμερον. Προσέτι ἰδίως Εἰρηνικαὶ Ἐπιστολαὶ ἐλέγοντο, Καὶ ὀνεῖναι ὅσοι ἐπέμποντο πρὸς τὸς Σωσεπισκόπους, χωρὶς νὰ ἔχῃ καμίαν ὑπόθεσιν ἰδίαν ὁ Διακονισής. περὶ τούτων τῶν Συνηθικῶν, Ἀπολυτικῶν καὶ Εἰρηνικῶν Ἐπιστολῶν Διαλαμβάνει καὶ ὁ Βλάσταρις κεφαλαίῳ ἐννάτῳ τοῦ ἀ. στοιχείου. Τούτων λοιπὸν ἐγνωσμένων, χρεία ἦτον καθὼς λέγει ὁ Βαλσαμὼν εἰς τὸν δέκατον ἕβδομον Κανόνα τῆς ἐν Τρούλλῳ Συνόδου, κάθε Κληρικὸς ἐξοχωρεύοντος νὰ ὑπάρχῃ δύο Ἐπιστολὰς ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπον ὅσοῦ τὸν ἐχειροτόνησε, Συνηθικὴν, καὶ Ἀπολυτικὴν, ὅσοῦ διὰ μὲν τῆς Συνηθικῆς νὰ βεβαιοῦται ὁ βαθμὸς αὐτοῦ, αὐ εἶναι δηλαδὴ Ἱερεὺς, ἢ Διάκονος, ἢ ἄλλου βαθμοῦ, διὰ δὲ τῆς Ἀπολυτικῆς, νὰ δωθῇ νὰ συγκαταριχθῇ καὶ νὰ διαμείνῃ ἀνεμπόδιστος εἰς Κλῆρον

ἑτέρας

ἑτέρας Ἐκκλησίας, σὺν οἷς καὶ ταῦτα ἐτέθησαν ὁρισθεὶς Διδάσκαλος ῥητῶς.

Κληρικὸς ἄνευ ἀπολυτικῆς, σὺν τῇ δεχομένῃ καθαιρεῖται.

Σημείωσαι τὸν παρόντα κανόνα ἀναγκαιότατον εἶναι, καὶ διορίζόμενον καθαιρεῖσθαι τὸν παρὰ τούτου δώρημα δεχθέντα Κληρικὸν, καὶ τὸν ἀναδεξάμενον αὐτὸν Ἐπίσκοπον χωρὶς Ἀπολυτικῆς τοῦ χειροτονήσαντος αὐτόν. ἀλλὰ καὶ ὁ Ζωναρᾶς ταῦτα λέγει εἰς τὸν τεσσαρακοστὸν τέταρτον Κανόνα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, Τὸ ἱερωθῆναι μὲν αὐτὸν, διὰ τῶν Συστατικῶν γραφῶν ἐλέγετο, τὸ δὲ ἐκχωρηθῆναι καθαιρεῖται. Θῆναι δὲ ἑτέραν ἱερουργίαν, οὐκ ἀπὸ τούτων, ἀλλ' ἐκ τῶν Ἀπολυτικῶν γραμμάτων παείσεται. ξ΄

Ἐπισκόποις ἴδιον δίδοναι συστατικὰς, ἰδίαν αὐτῶν Παροικίαν. καὶ εἰρηνικάς. εἰς τοὺς Πρεσβυτέρους ὅμως, ἤτοι Πρωτοπαπάδες δὲν ἐσυγχωρήθη. νὰ γράφωσιν ὅμως καὶ αὐτοὶ καθὼς Ἐπίσκοπον γείτονα περὶ τῶν τοιούτων Κληρικῶν, καὶ νὰ ζωγραφῶσι τὴν χειροτονίαν, καὶ τὴν πίστιν, καὶ τὴν ἀπολήψιν αὐτῶν, ἐδόθη καὶ εἰς αὐτούς. ο΄

Ταῦτα λοιπὸν τὰ Συστατικὰ καὶ Εἰρηνικὰ γράμματα ὤφειλον οἱ Πατέρες νὰ δίδωνται παρὰ μόνῃ τῇ Ἐπισκοπικῇ ἐξουσίᾳ εἰς ἐκείνους τοὺς Κληρικοὺς ὁποῦ θέλουν ἀποδημήσῃ μακρὰν ἀπὸ τὴν

Συστατικῶν καὶ Ἀπολυτικῶν Διαφορά.

Σημείωσαι ὅμως καθότι, ὅτι αἱ Συστατικαὶ Ἐπιστολαὶ διαφέρουν τῶν Ἀπολυτικῶν καὶ τὸν τρόπον ὁποῦ εἶναι γραμμένοι, ὅμως ἀκόμι καὶ εἰς τοῦτο, ὅπου αἱ μὲν Συστατικαὶ, δίδονται καθὼς ἐκείνους τοὺς Κληρικοὺς ὁποῦ ἀπέρχονται μὲν εἰς ἑτέραν πόλιν χάριν τινὸς χρείας, μὲ σκοπὸν ὅμως ὁποῦ πάλιν νὰ ἐπαναστρέψωσιν εἰς τὸν ἰδιόντας Ἐπίσκοπον καὶ τὸν Κλῆρον, αἱ δὲ Ἀπολυτικαὶ, καθὼς ἐκείνους ὁποῦ μέλλουσι νὰ μείνωσιν εἰς ἑτέραν πόλιν διηνεκῶς, καὶ νὰ ταχθῶσιν εἰς Κλῆρον ἑτέρας Ἐκκλησίας, αἱ ὁποῖαι κατὰ τίνα τρόπον καὶ τύπον δίδονται, ἐκ τῶν παρόντων παραδειγμάτων γίνεται δῆλον. ια΄

Σημείωσις τοῦ τύπου τῶν Συστατικῶν Ἐπιστολῶν, ἤτοι Γράμμα Συστατικόν.

Τύπος συστατικῶν Ἐπιστολῶν.

Θεῖοι καὶ ἱεροὶ Κανόνες διακελεύονται, συστατικαῖς ἐπιστολαῖς τοὺς Ἱερωμένους ἐφοδιάζεσθαι ἀπὸ τῶν αὐτοὺς κειροτονησάντων, εἰς σύστασιν καὶ μαρτυρίαν τῆς Ἱερωσύνης αὐτῶν. τῷ τοιούτῳ τίνι καὶ ἡμεῖς παραγγέλματι ὑπείκοντες, τὸν παρόντα διλαβέστατον κὺρ Γεώργιον διὰ τοῦ παρόντος ζωγραφισθέντος γράμματος, ὡς παρ' ἡμῶν τῇ χάριτι τοῦ παναγίου καὶ τελειοποιοῦ Πνεύματος κειροτονηθέντα νομίμως καὶ κανονικῶς Ἀναγνώστην, Ὑποδιάκονον, καὶ Ἱεροδιάκονον. ὅθεν καὶ παρεισφερέσθω πᾶσι τοῖς θεοῦ δι' ἀποδημίαν ὁ διαληφθεὶς διλαβέστατος Ἱεροδιάκονος ἐκκλησιαστικῆς τε καὶ λαϊκῆς, ὡς τὴν τῆς Ἱεροδιακονίας ἀξίωμα ἐδέξατο παρ' ἡμῶν πανσεβάστου, ἅτε δὴ μαρτυρηθεὶς παρὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ποιμαντικοῦ, καὶ ἄλλων ἀξιοπίστων ἀνδρῶν, τοῦ τοιούτου βαθμοῦ εἶναι ἄξιος, ὅθεν καὶ εἰς σύστασιν καὶ ἀσφάλειαν, ἐπεδόθη αὐτῷ τὸ παρὸν συστατικὸν τῆς ἡμῶν πανσεβάστου, ἐνέτει τῇ σωτηρίῳ ᾳψέ. κατὰ Μῆνα. ιβ΄

Ἕτερον.

Ἕτερος ἄλλως

Ἀποστολικὸς καὶ ζωοδικὸς θεσμὸς ἀπ' ἀρχῆς διετάξατο Συστατικαῖς Ἐπιστολαῖς τοὺς Ἱερομονάχους ἐφοδιάζεσθαι ἀπὸ τῶν αὐτοὺς κειροτονησάντων Ἀρχιερέων, εἰς σύστασιν καὶ ἔνδειξιν τοῦ βαθμοῦ τῆς Ἱερωσύνης αὐτῶν. Τῷ τοιούτῳ τίνι καὶ ἡμεῖς καθυποκείμενοι παραγγέλματι, τὸν ἀοίδιμώτατον, καὶ τὰ ἑξῆς, ὑὸν τοῦ θεοῦ, καὶ πόλεως, τοῦ θεοῦ, πᾶσι τοῖς ἐντυγχάνουσι διὰ τοῦ παρόντος ζωγραφισθέντος γράμματος, ὡς παρ' ἡμῶν χάριτι τοῦ παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος νομίμως καὶ κανονικῶς χειροτονηθέντα Ἀναγνώστου, Ὑποδιάκονον, Διάκονον καὶ Πρεσβύτερον ἐν τῷδε τῷ ἡμετέρῳ σεβασμίῳ ναῷ, καὶ τὰ ἑξῆς. ὅθεν δίδομεν αὐτῷ ἐξουσίαν, ὅπου ἂν ἀπέλθῃ τὰ τῆς Ἱερωσύνης ἀνεμποδίστως ὑπηρετεῖν μετὰ τῆς θεοπνεύστου συναναστροφῆς τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερατεύοντος. παρέχοντες θεόθεν αὐτῷ ἄδειαν ὡς ἀνδρὶ θεοσεβεῖ τε καὶ τιμίῳ, ἐναρέτῳ καὶ ὑπηρέτῃ, κηρύττειν ἐν Ἄμβωνι τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, καὶ ταῖς ἱεραρχικαῖς λειτουργίαις μετ' Ἐπιγονατίου τὸν ἀναίμακτον προσφέρειν Θυσίαν, ὧν εἰς πίστωσιν καὶ ἀσφάλειαν, τὸ παρὸν ἐπεδόθη γράμμα τῆς διαληφθείσης, καὶ τὰ ἑξῆς, ἐνέτει. αχιθ'. κατὰ Μῆνα. ιγ΄ ιδ΄ ιε΄

Ἕτερον.

Ἕτερος ἄλλως

Τὸ τῆς Ἱερωσύνης ἀξίωμα, ὑπερέχον τῶν ἄλλων ἀξιωμάτων ὑπερέχει, ἀλλὰ καὶ τῆς βασιλικῆς δόξης τε καὶ δυνάμεως ὑπερτερεῖ. καὶ οἱ εὐσεβείᾳ συζῶντες Αὐτοκράτορες, τὸν χάριν τοῦ Πνεύματος παρ' αὐτοῦ λαμβάνουσιν, εἰς ἀναπαυσμὸν τοῦ καλοῦ, καὶ τελείωσιν τοῦ κατὰ χεῖρον ζωῆς,

ζωῆς, εἰς τοῦτον τὸν βαθμὸν τ Ἱερωσύνης, καὶ τὰ ἑξῆς, ζήμερον πεθήχθη, καὶ τὰ ἑξῆς, κεκτημένου τέλειον τὸ τ Ἱερωσύνης Δῶρ τ πνευματικῆς χάριτος ἀξίωμα, καὶ ἔχων ἐν αὐτῷ τὸν χαρακτῆρα τοῦτον μέχρι τῶν τερμάτων τ ζωῆς αὐτοῦ ἀνεξάλειπτον, παρὸ τοῦτῳ δὲ φυλάττων ἔτι ἦθη χρηστὰ, καὶ εὐλαβείας ἄξια, δώματα πάντοτε ἐν πανὶ τόπῳ, καὶ γνώμῃ τ ἀναπολικῆς Ἐκκλησίας, τὰ τ Ἱερωσύνης ἀνεμποδίστως τελειοῦν, μὴ εἰδήσεως μόνον καὶ γνώμης τοῦ κατὰ τόπον Ἀρχιερέως· ἵνα οἱ ὅροι τῶν πατέρων μένωσιν ἀκαινοτόμητοι, ἡ τάξις τ ἀναπολικῆς Ἐκκλησίας ἀδιάσειστος. ὅπερ καὶ τούτῳ ἐδόθη. καὶ τὰ ἑξῆς. Ἕτερον.

Κατὰ τὴν δοθεῖσαν τοῖς Ἀρχιερεῦσιν ἐξουσίαν ὑπὸ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων εἰς τὸ χειροτονεῖν Τιμοθέους, Διακόνους, Διακόνους, εἰς τὸ Πρεσβυτέρου ἀνάγειν ἀξίωμα, καὶ ταύτης τ χάριτος, εἰς τ ἡμῶν ταπεινότητα διελθούσης, κεχειροτόνηκα Πρεσβύτερον τὸν ἐν Μοναχοῖς κλῆρον δεῖνα, καὶ τὴν ζυμμαρτυρίαν τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ πατρὸς, κατὰ τοὺς κανόνας τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. δέδωκα δὲ αὐτῷ ἐξουσίαν ἱερουργεῖν ἀκωλύτως ἐν πάσῃ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ. ὅθεν καὶ εἰς τοῦτο γέγονε τὸ παρὸν συστατικόν τ ἡμῶν ταπεινότητος, καὶ ἐπεδόθη τῷ Δαληφθέντι Ἱερομονάχῳ κυρίῳ δεῖνι, εἰς ἀσφάλειαν αὐτοῦ. Ἕτερος ἄλλως.

Τύπος καθ' ὃν γράφουσιν οἱ πνευματικοὶ πατέρες εἰς ἐκεῖνον ὅπου μέλλει νὰ ἱερωθῇ.

Εἰσελθὼν τῇ ἐμῇ ἐλαχιστότητι ὁ κατὰ πνεῦμα μοι υἱὸς δεῖνα, υἱὸς τοῦ δεῖνος, ὁ κληρικὸς τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τὰ βάθη τ καρδίας αὐτοῦ ἐρευνήσας, καὶ μηδὲν ἄῤῥωστον ἐν αὐτῷ, μαρτύρομαι αὐτὸν ἄξιον τ Ἱερωσύνης, ὄντα ἔτι καὶ τέλειον κατὰ τὴν ἡλικίαν, ὧν ἀπαιτεῖ ἡ τῶν ἱερῶν Κανόνων ἀκρίβεια ἔχειν τὸν μέλλοντα ἱερᾶσθαι, ἐφ' ᾧ καὶ ἡ παροῦσα ἀπόδειξις ἐδόθη αὐτῷ. Τύπος ζυμμαρτυρίας.

Ἔξω ἀπὸ αὐτὰ τὰ Συνοδικὰ καὶ Ἀπολυτικὰ γράμματα ὅπου δίδωσιν οἱ Ἀρχιερεῖς ὡς εἴπομεν, εἰς ἐκείνους ὅπου χειροτονοῦσιν, ἀκόμη παρέχωσι καὶ ἄλλα γράμματα εἰς ἐκείνους τοὺς Ἱερεῖς ὅπου παρέχωσιν ἄδειαν νὰ δέχωνται τοὺς λογισμοὺς τ ὀρθοδόξων, ὅταν πεθέρχωνται εἰς ἐξομολόγησιν, τὰ ὁποῖα λέγονται Ἐνταλτήρια, ἢ Γράμματα Ἐνταλτηρώδη καὶ πεθρεπτικὰ, τὰ ὁποῖα μόνον Ἱερεῦσι δίδονται, ἀλλ' ὑ Μοναχοῖς ἰδιώταις, ὡς Συμεὼν Θεσσαλονίκης, σελί, ρω'. Σημειοῦται δὲ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον. Γράμμα Ἐνταλτήριον

Σημείωσις τοῦ Τύπου τῶν Ἐνταλτηρίων γραμμάτων ἢ Ἐνταλτηριωδῶν καὶ πεθρεπτικῶν.

Ἡ μετριότης ἡμῶν, διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς Ἐνταλτηρώδους Γράμματος, ἀναλίθησι τὸ τῆς πνευματικῆς ἀξίας λειτούργημα τῷ εὐλαβεστάτῳ, καὶ τὰ ἑξῆς. ὡς αὐδεῖ γινώσκω, καὶ εὐλαβείας ἀξίῳ. ὃς δὴ καὶ ὀφείλει ὅπου τοῦ νῦν πεθερχομένους αὐτῷ, ὅπου ἐξομολογήσει τῶν ἰδίων ἁμαρτημάτων, καὶ ἀνακείνειν αὐτοὺς, καὶ τὰ βάθη τ καρδίας αὐτῶν διερευνᾶν, καὶ τὰ διανοήματα, καὶ τὰς πράξεις καταμανθάνειν, ἐφ' ᾧ τὰς μὲν ἀρχὰς καὶ αἰτίας, ὡς οἷόν τε ἀνασέλλειν καὶ ἀναστοῦν, τὰ δὲ τέλη καὶ τὰ ἐνεργήματα τούτων διϑύνειν κανονικῶς, πρὸς τὰς ἕξεις τε καὶ τὰς διαθέσεις τῶν πεθερχομένων καὶ τὰ φάρμακα τούτοις ὑπιτιθέναι, καὶ γίνεσθαι τοῖς πᾶσι τὰ πάντα, ἵνα πάντας κερδήσῃ, νοῦν μὲν ἐλέγχων, νοῦν δὲ ὑπτιμῶν καὶ παρακαλῶν, καὶ πάντα τρόπον τὴν σωτηρίαν τούτων πραγματευόμενος, ὅθεν καὶ δήσει μὲν, ἃ δεῖ δεθῆναι, λύσει δὲ πάλιν τὰ λύσεως ἄξια. Ἔτι δὲ ὀφείλει τοὺς πεθερχομένους εἰς τὸ τ Ἱερωσύνης ἀξίωμα ὕστερον διερευνᾶν, καὶ ἀκριβῶς ἐξετάζειν, ὡς ὁ σχολικὸς καὶ κανονικὸς ἀπαιτεῖ νόμος, μήποτε ἀλλοτρίαις ἁμαρτίαις κοινωνήσας φανῇ. Πρὸς δὲ τούτοις, ὀφείλει πάσης ἐκφεύγειν ἐν πάσῃ εὐλαβείᾳ, ἥτις ἀρμόζουσά ἐστι πνευματικοῖς ἀνδράσιν, ὡς λόγον ἀποδώσων Θεῷ. ὅθεν εἰς δήλωσιν καὶ τὸ παρὸν Ἐνταλτηριώδες γράμμα τ ἡμῶν μετριότητος ἐδόθη τῷ Δαληφθέντι, καὶ τὰ ἑξῆς. Ἕτερον.

Ἡ μετριότης ἡμῶν, ἐπειδὴ εὗρε τὸν δεῖνα ἐν Ἱερομονάχοις, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὸν υἱὸν Ἕτερον ἄλλως.

ὑὸν τῆς ἡμῶν μετεμόρτητος. κὺρ δεῖνα, πάσης ὑλαβείας ἀνυπερθέτου, καὶ τῆς κατ' ἀλήθειαν πρεπούσης Μοναχοῖς πολιτείας τε καὶ καταστάσεως μετέχοντα, καὶ ζωηλὼν φάναι ἱκανὸν περὶ τὸ τῆς κοινοβιακῆς παρεμότητος λειτούργημα εἴπερ ἕνα ἕτερον, ἀναλίθησιν αὐτῷ διὰ τοῦ παρόντος. αὐτῆς Ἐντολτηρίου γράμματος τὴν τοιαύτην διακονίαν, δι' ἧς καὶ ἐνδίδωσι τούτῳ, ἀνακρίνειν τοὺς ἐπερχομένους αὐτῷ ὑπὲ ἐξομολογήσει, καὶ τὰ ἐν βάθει τούτων ἐρευνᾶν διανοήματα, καὶ τὰς πράξεις καταμανθάνειν, ἐφ' ᾧ τὰς μὲν ἀρχὰς καὶ τὰς αἰτίας, ὡς οἷόν τε ταχέως ἰᾶσθαι, καὶ τέλεον ἀνακόπτειν, τὰ δὲ τέλη καὶ ἐνεργήματα διωθεῖσθαι κανονικῶς. πρὸς τὰς ἕξεις μέντοι καὶ τὰς διαθέσεις καὶ τὰς δυνάμεις τῶν ἐπερχομένων καὶ τὰς ποιότητας, ὀφείλει ἀναλόγως μεταῤῥυθμίζεσθαι, καὶ γίνεσθαι τοῖς πᾶσι τὰ πάντα, νοῦν μὲν ἔχουσι, νοῦν δὲ αἰτοῦσι, καὶ νοῦν μὲν τοῖς αὐστηροτέροις χρώμενον τῶν φαρμάκων, νοῦν δὲ καὶ τὸ γλυκάζον ζυγκεραννύς, ἄλλοτε ἐλέγχων, ὑπομιμνήσκων, ἄλλοτε πάλιν παρακαλῶν, νουθετῶν, καὶ πάντα πρὸς ζωτηρίαν τῶν ἀνακειμένων αὐτῷ ψυχῶν διοικονομούμενον. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ δέησιν μὲν ἐν τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἃ δεῖ δεῖσθαι, λύσιν δ' αὖθις τὰ λύσεως ἄξια. καὶ τοὺς τοῦ τῆδε βίου μεθισταμένους, ζωῇ τῇ ἀφέσει τῶν ἐπταισμένων εἰς τὰ ἑκεῖσε παραπέμψει διακωτήρια. ἐπιχωροῦμεν δὲ τούτῳ χρήσεσθαι καὶ τοὺς τὸ μοναχικὸν σχῆμα αἱρουμένους ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν, εἴτε καὶ ἐν ταῖς τελευταίαις ἀναπνοαῖς, ὁμοίως ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, μὴ ζωτηρίστους μόνον τῶν παρατηρημάτων τοῦ μοναχικοῦ ἐπαγγέλματος, τῆς τε ὀνομαζομένης καθαρᾶς ἐξομολογήσεως, τῶν χρεωστικῶν τε καὶ ζωτικῶν, καὶ τοῦ πρὸς τὸν ἀνάδοχον παρακαταθήκης τοῦ χρεωκοπουμένου. τὴν ἀδικίαν ὀφείλει ἑκάστοτε πάσῃ δυνάμει, καὶ πάντας παραινεῖν, μὴ μόνον τῶν ἀλλοτρίων ἀπέχεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἰδίων φιλοτίμως μεταδιδόναι τοῖς δεομένοις, εἰς ἐξιλέωσιν τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν. τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην τηρεῖν ἀκίβδηλον πάντας διδάσκειν, μνησικακίαν δὲ καὶ τὰ διαβεβλημένα πάντα πάθη ψυχικά τε καὶ σωματικὰ μηδεὶς μνήμην ἔχειν, τοὺς δέ γε πρὸς τὸ τῆς Ιερωσύνης ἀναγομένους ἀξίωμα, καὶ πλέον τῶν ἄλλων ἐξετάζειν καὶ ἀνακρίνειν, καὶ πάσῃ προθυμίᾳ διεργάζεσθαι τὰ κατ' αὐτούς, καὶ κατανοεῖν τὰ ἐν βάθει αὐτῶν, καὶ ἀπὸ τῆς ἐξομολογήσεως καὶ τῆς πολιτείας καὶ ζωναγωγίας αὐτῶν, καὶ πανηγυρικῶς ἐξακριβοῦν αὐτοὺς πρὸς τὴν τῆς θείας Ιερωσύνης καθαρότητα, ἵνα μὴ λάθῃ κοινωνοῦντα ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις, πᾶσι δὲ ὀφείλει τοῖς θείοις ἐντολαῖς ὑπολίθεσθαι, καὶ πρὸ πάντων τὴν θεοσέβειαν καὶ τὴν πίστιν τὴν ὀρθόδοξον, ἵνα καὶ αὐτὸς τὸν μισθὸν ἀπολήψηται τῶν πιστῶν καὶ καλῶν οἰκονόμων ἐν ἡμέρᾳ τῶν ἔργων ἀνταποδόσεως, ὑπὸ ᾧ τούτῳ ἀπολέλυται τῷ διαληφθέντι τιμιωτάτῳ Ιερομονάχῳ καὶ τὸ παρὸν Ἐνταλτήριον γράμμα τῆς ἡμῶν μετεμότητος.

α'

β'

γ'

δ'

ε'

ϛ'

ζ'

η'

θ'

ι'

ια'

ιβ'

ιγ'

ιδ'

ιε'

Ἕτερον.

Ἕτερον ἄλλως.

Ἡ μετεμότης ἡμῶν διὰ τὸ χάρις τοῦ παναγίου Πνεύματος, ἀναλίθησι σοὶ τῷ ὁσιωτάτῳ Ιερομονάχῳ καὶ συνδρομικῷ Παπᾶ κὺρ δεῖνα, καὶ τὰ ἑξῆς. τὸ τῆς συνδρομικῆς παρεμότητος λειτούργημα, ἐφ' ᾧ σε δεῖ ἀναδέχεσθαι τοὺς λογισμοὺς παντὸς τῶν προσερχομένων σοι, πρὸ τοῦ τὰ μείζονα τῶν ἐγκλημάτων, ἤτοι ἄρνησιν πίστεως, φονικὸν ἁμαρτίαν, τὰ τῶν ἱερατικῶν παίσματα, καὶ εἴτι ἕτερον δυσχερὲς ἁμάρτημα ἢ ὑπόθεσιν ὑπικίνδυνον εἰς τὸν ἡμῶν μετάφερε μετεμότητα, μήπως ὑποφαλῶς κρίνας, ἀλλοτρίων ἁμαρτημάτων εὑρεθῇς κοινωνός. τοὺς δὲ πρὸς τὸ τῆς Ιερωσύνης ἀξίωμα προθυμουμένους ἐλθεῖν, ἀκριβῶς ἐξετάζειν, ὡς ὁ Χριστολικὸς ἀποκτεῖ νόμος, χειροτονεῖν δὲ καὶ Μοναχοὺς μὴ δοκιμῆς, καὶ ἀναδόχου, εἰς γὰρ τὸν περὶ τούτου ἀσφάλειαν, ἐδόθη σοι καὶ τὸ παρὸν Ἐνταλτηριῶδες γράμμα.

Ὅτι ἴδιον τῶν Ἀρχιερέων ἡ ἐξομολόγησις.

ιϛ'

ιζ'

Ἴδιον ὑποκόπων ἡ ἐξαγόρευσις.

Σημειοῦται ἐνταῦθα ὅτι τὸ λειτούργημα τῆς συνδρομικῆς παρεμότητος, εἶναι ἴδιον μόνον τῶν Ἀρχιερέων, τὸ ἐνεργοῦσιν ὅμως καὶ οἱ Πρεσβύτεροι κατ' ὑποτροπὴν τῶν Ἐπισκόπων, καὶ τοῦτο εἶναι φανερὸν ἀπὸ τὸ γράμμα τὸ ὁποῖον δίδουσι εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τῶν Ἐπισκόπων, διὰ τοῦτο ἦτον ἴδιον καὶ τῶν Πρεσβυτέρων. ἁπλῶς, δὲν εἶχον χρείαν νὰ λάβωσι τὸ ἐνδόσιμον παρ' αὐτῶν.

Περὶ

Περὶ τοῦ ποσαχῶς τὰ Ἐνταλτηρίωδη γράμματα δίδονται παρὰ τῶν Ἐπισκόπων τοῖς ἀνδριάσι.

Διὰ ἢ δόσις τῶν ἐνταλτηρίων.

Δίδονται δὲ τὰ τοιαῦτα Ἐνταλτηρίωδη γράμματα, ἢ κάλλιον εἰπεῖν παρέχεται ἡ τοιαύτη ἐξουσία τῆς ἀνδριαντικῆς πατρότητος ὑπὸ τῶν Ἐπισκόπων εἰς τοὺς ἱερεῖς, ἢ ἡνικὰς καὶ χωρὶς τινὸς ἐκ προσδιορισμοῦ, καὶ ὁπότε δύνανται καὶ φέρουσι κάθε κείρειν καὶ ὁπόφασιν περὶ παντὸς ἁμαρτήματος, χωρὶς νὰ ἔχωσι χρείαν νὰ κάμουσι ἀναφορὰν εἰς τὸν Ἐπίσκοπον. ἢ μετὰ διορισμοῦ τινος, διὰ τινῶν ἁμαρτημάτων λύειν τοὺς κρατοῦσιν οἱ Ἐπίσκοποι μόνον εἰς τοὺς λόγους, μὴ δίδοντες ἄδειαν νὰ τὰ λύωσιν οἱ ἀνδριαντικοὶ, καὶ τότε ἐκεῖνα τὰ ἐμποδίσματα ἁμαρτήματα εἶναι χρεία νὰ τὰ ἀναφέρωσι τῷ Ἐπισκόπῳ, μὴ φανερώνοντες κατ' ὄψιν πρόσωπον τοῦ ἡμαρτηκότος εἰς τὸν Ἐπίσκοπον, ἀλλὰ μόνον αὐτὰ τὰ ἁμαρτήματα. αἱ ὅμως αἱ τοιαῦται ἐμποδίζουσι, χάριν λόγου, αὐτοὺς ἔχει καιρὸν νὰ τὰ ἀναφέρῃ τῷ Ἐπισκόπῳ, ἢ διότι ὁ ἐξομολογούμενος βούλεται εἰς τὰ τέλη τῆς ζωῆς, καὶ δὲν ἔχει καιρὸν νὰ τὰ ἀναφέρῃ τῷ Ἐπισκόπῳ, ἢ ὅτι λείπει ὁ Ἐπίσκοπος καὶ ἢ ὑπερορίαν εἶναι χρόνια, ὁ δὲ ἐξομολογούμενος ἀναγκάζεται νὰ μισθώσῃ εἰς μακρινὰς χώρας καὶ κινδυνώδεις, τότε δύναται νὰ οἰκονομήσῃ τὰ τοιαῦτα ἐμποδίσματα ἁμαρτήματα καὶ κάθε ἀνδριαντικὸς, καὶ ὕστερον νὰ τὰ ἀναφέρῃ τῷ Ἐπισκόπῳ. Ὅταν δὲ πολλὰ ἁμαρτήματα πέσωσι νὰ τὰ ἀναφέρῃ ὁ ἀνδριαντικὸς τῷ Ἐπισκόπῳ, τὸ βεβαιοῖ καὶ ὁ Συμεὼν Θεσσαλονίκης ἐν τῷ τῶν ἱερῶν χειροτονιῶν κεφαλαίῳ σμθ'. στελίδι. ρπ'.

Ἕτερον σύνταγμα, ὅπερ εὕρομεν σὺν πινακιδίῳ παλαιῷ χειρογράφῳ εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει καινοῦ Μετοχίου ἡμῶν, ἤτοι τοῦ ἁγίου Τάφου.

Ἕτερον ἄλλως.

Ἡ μετριότης ἡμῶν, διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς γράμματος ἀναλίσκει σοι τῷ ταπεινοτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ υἱῷ τῆς ἡμῶν μετριότητος κῦρ δεῖνι, τὸ τῆς ἀνδριαντικῆς πατρότητος λειτούργημα. ὅς δὴ καὶ ὀρθίως προσδέχεσθαι τοὺς προσερχομένους σοι ὑπὲρ ἐξιλεώσεως τῶν ἰδίων ἁμαρτημάτων, καὶ ἀνακρίνειν αὐτοὺς, καὶ τὰ ἐν βάθει τῆς διανοίας αὐτῶν ἐρευνᾶν, καὶ τὰς προφάσεις καταμανθάνειν, ἐφ' ᾧ τὰς μὲν ἀρχὰς καὶ αἰτίας, ὡς οἷόν τε ἀνακόπτειν, καὶ ἀνασκέλλειν, καὶ τέλεον ἐκριζοῦν, τὰ δὲ τέλη καὶ ἐνεργήματα τούτων, δογματικῶν κανονικῶς, προσέχειν τὰς ἕξεις μόνον καὶ τὰς διαθέσεις, καὶ τὰς ποιότητας τῶν προσερχομένων σοι, καὶ τὰ φάρμακα τούτοις ὑποφέρειν, καὶ γίνεσθαι τοῖς μὲν πᾶσι τὰ πάντα, νοῒ μὲν ἐλέγχων, νοῒ δὲ ὑποτιμῶν, ἄλλοτε δὲ παρακαλῶν, νουθετῶν, καὶ πάντα πρόσωπον τὴν σωτηρίαν πραγματευόμενος τούτων. ὅθεν καὶ δήσεις μὲν τῶν ἁμαρτημάτων, ἃ δεῖ δεθῆναι. λύσεις δ' αὖθις τὰ λύσεως ἄξια, ὡς συνεργὸς καὶ ὑπηρέτης τοῦ παρὰ Θεοῦ διὰ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων μεταβάσης εἰς ἡμᾶς δωρεᾶς καὶ χάριτος, ὑπὲρ σωτηρίας τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν. ἔτι τε ὀρθίως κατὰ Μοναχοὺς ἀσκήσειν, τοὺς τὸ μοναχικὸν σχῆμα προσειληφότας, εἴτε ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν τοῦτο βέλοιντο, εἴτε ἐν ταῖς ἐσχάταις ἐλθόντες ἀναπνοαῖς, μετὰ τῆς ὀρθοδόξου μόνον καὶ κανονικῆς παρατηρήσεως, καὶ τῶν συνήθων τοῦ μοναχικοῦ σχήματος ζωωφόρων, καὶ ὑποταγῶν, καὶ ἀποταγῶν, καὶ μάλιστα τῆς πρὸς τὸν ἀνάδοχον τοῦ ἀσκήσαντος ὑποταγῆς αὐτοῦ, τοὺς δέγεσθαι πρὸς τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀναγόμενος ἀξίωμα, οὕτω δεῖσθαι διεροῦναι, καὶ ἐξακριβοῦν, ὡς ὁ ἀποστολικὸς, καὶ κανονικὸς ἀπαιτεῖ νόμος. μήποτε διὰ ῥᾳθυμίαν τινὰ, ἢ συναρπαγοῦν, ἀλλοτρίαις κοινωνήσας φανῇς ἁμαρτίαις κατὰ τὸν Ἀπόστολον. τοῦ ἀδικίαν ἐκκόπτειν πάσῃ δυνάμει, ὥστε καὶ τοὺς ἐξομολογησαμένους ἀδικῆσαί τινα εἰσαγγεῖλαι, καὶ παραινεῖν, εἰσὶ δὲ εἰς ζώντας διατελεῖ ὁ ἠδικημένος, ἀποδοῦναι αὐτῷ ὃ ἠδίκησαν, εἰδὲ ἐτελεύτησεν, ἀποδοῦναι τοῦτο ἢ τοῖς κληρονόμοις αὐτοῦ, ἢ τοῖς πτωχοῖς, εἴπερ μὴ ὑπελείφθησαν ἐκείνῳ τινὲς, καὶ οὕτω συγχωρεῖν αὐτοῖς. εἰ δὲ σὺν δυνηθῇ τοῦτο ἀποδοῦναι ὧν ἠδίκησαν, παρέρχεσθαι τὰ ἀδικηθέντα, καὶ ἐξομολογεῖσθαι αὐτῷ ὃ ἐποίησαν, καὶ αἰτεῖσθαι συμπάθειαν παρ' αὐτοῦ, καὶ μετὰ ταῦτα παρακαλεῖν, καὶ ἱκετεύειν τὸν Θεὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας ταύτης, ὅπως παρ' αὐτοῦ συγχωρηθῇ σοι. τὰς παρὰ τοῦ Ἐπισκόπου ὅπως ἐπιτίμους ἀφορισμοὺς δεχομένους, καὶ τὴν ἀληθινὴν μετάνοιαν ἐπιδεικνυμένους σοι αὐτὸν, καὶ

ζητοῦντας

ζητοῦντας συγχώρησιν, παρεμπέμπειν πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον, παρ' οὗ ἐκεῖνοι ἀφωρίσθησαν, εἴπερ περίεστιν οὗτος, ἢ πρὸς τὸν ἐκείνου διάδοχον, ὡς ἂν παρ' ἐκείνου τὰ προσήκοντα φάρμακα ἀναδέξωνται. καὶ εἴπερ δέ τῶν ἀπηγορευμένων ἐγκλημάτων τινὶ περίπεσε, παρεμπέμπειν πρὸς τὸν ἱερὸν ἐκδικεῖον τῆς ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, πρὸς ἐξιλέωσιν, καὶ διόρθωσιν αὐτοῦ. τοῦτο γὰρ χάριν ἀποτελοῦσι τῇ ἐρημίᾳ πρωτοστάτῃ ἐνθρονιάζοις κυρ δεῖνι, καὶ τὸ παρὸν ἐπιστόλιον γράμμα τῆς ἡμῶν μετριότητος δι' ἀσφάλειαν. ἐνέτει, ᾳυιθ'.

Περὶ τοῦ Μυροδότου.

Οφφ. τοῦ Μυροδότου.

Αὐτὸς φυλάσσει τὸ ἅγιον Μύρον, καὶ τὸ δίδει ὅταν τὸν προσαίτῃ ὁ Ἀρχιερεύς.

Περὶ τοῦ Βαπτοῦ ἢ Καταβαπτοῦ.

Οφφ. τοῦ Βαπτοῦ.

Οὗτος ἵσταται εἰς τὴν ἁγίαν Κολυμβήθραν, καὶ ὁμοῦ Ἱερεὺς λέγει τὰς εὐχὰς, ὁ δὲ Ἀρχιερεὺς ἁγιάζει τὸ ὕδωρ. ὁ δὲ Βαπτὴς βυθίζει ἐκεῖνον ὅστις θέλει νὰ βαπτισθῇ, εἰς ἄλλα τακτικὰ λείπει τὸ, ὁ δὲ Ἀρχιερεὺς ἁγιάζει τὸ ὕδωρ.

Περὶ τοῦ Κυβούκλης ὅτι καὶ Κυβικουλάριος λέγεται.

Οφφ. τοῦ Κυβούκλης.

Κυβίκουλον κατὰ Λατίνους, σημαίνει τὸν κοιτῶνα καὶ τὸ οἰκημάτιον, εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ ἡ κοίτη καὶ ἡ στρωμνή. ἐκ τούτου γίνεται τὸ Κυβούκλης καὶ Κυβικουλάριος, ὅστις ἄλλο δὲν λέγεται, παρὰ τὸν προσκοιτον, ἤτοι τὸν ὑπὸ τοῦ κοιτῶνος Ἄρχοντα. περὶ τούτου λέγεται εἰς τὰ Τακτικὰ, ὁ Κυβούκλης βαστᾷ τὸ δεκανίκιον τοῦ Ἀρχιερέως ὅταν προσιατῇ, τὸ ὁποῖον εἴπαμεν ὡς νὰ τὸ ἐβάστα. καὶ ὁ δεύτερος Ὀστιάριος. ἦτον καὶ τοῦτοι διπλοῦ χοῦς, βασιλικοὶ καὶ ἐκκλησιαστικοί. φαίνεται ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ Οφφίκιον νὰ ἦτον ὁ Κυβούκλης μὲ τὸν Κυβουκλείσιον ἢ Κυβουκλίσιον, τὸ ὁποῖον γίνεται ἀπὸ τὸ Κυβουκλεῖον ἢ κυβούκλιον, ὅστις καὶ τοῦτο δηλοῖ οἰκημάτιον, ἔξω μόνον αὐ θέλῃ νὰ εἰπῇ πυκνὸν, ὡς Κυβουκλείσιον νὰ ἦτον πρόσωπον ξεχωριστὸν, εἰς τὸ νὰ κλείῃ καὶ νὰ σφαλῇ τὸν κοιτῶνα. ὁ Κυροπαλάτης εἰς τὰ πάτρια Κωνσταντινουπόλεως λέγει, ὅτι δὲ τῶν Ἰώσων καταβαίνοντες, ἤνοιξεν ὁ Εὐνοῦχος κυβούκλιον σὺν, καὶ ἰδοὺ τὸ ἔδαφος πεπληρωμένον χρυσίου χαρτάγματος.

Περὶ τοῦ Ὀρφανοτρόφου.

Οφφ. τοῦ Ὀρφανοτρόφου.

Τοῦτα τὰ ὀνόματα, Ὀρφανοτρόφος, Ξενοδόχος, Νοσοκόμος, Πτωχοτρόφος, εἶναι φανερὰ ἀφ' ἑαυτῶν. Ὀρφανοτρόφος φαίνεται νὰ ἦτον ὄχι μόνον ἐκκλησιαστικὸν Οφφίκιον, ἀλλὰ καὶ τοῦ παλατίου, καὶ μάλιστα ἔφθασεν εἰς τοσοῦτον τιμῆς ὑπεροχὴν τοῦτο τὸ βασιλικὸν, ὡς ἐδίδοτο πολλάκις καὶ εἰς ἀδελφοὺς βασιλέων, ὡς φαίνεται εἰς τὸν Ζωναρᾶν, ὅστις λέγει, ὡς ὁ ἀδελφὸς Μιχαὴλ τοῦ Παφλαγόνος, ἦτον Ὀρφανοτρόφος. καὶ καλὰ καὶ τοῦτο τὸ Οφφίκιον νὰ ἔμενεν χρόνον εἰς τοὺς μεταγενεστέρους βασιλεῖς, ὅθεν ὁ Κυροπαλάτης λέγει, Ὀρφανοτρόφος ἰδοὺ μοὶ φροντίζων καὶ ἐπιμελούμενος πάλαι τῶν ὀρφανῶν, νυνὶ δὲ ὑδαμοῦ κέκτηται τινὰ ὑπηρεσίαν.

Εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τοῦτο τὸ Οφφίκιον ἐδίδοτο κατὰ τὸ νενομισμένον ἔθος εἰς Ἱερεῖς, ὅθεν ὁ Κύριος λέγει Χαπελάνος ὁ γδοὴ, εἰσὶ καὶ ἄλλα Οφφίκια, ἅπερ μάλιστα τοῖς Ἱερεῦσιν ἁρμόζουσιν, ὅπου τῶν Κατηχήσεων, οἱ Ὀρφανοτρόφοι, οἱ τέσσαρες Ἐκδικοι. ὡς δὲ ὁ Κυροπαλάτης εἰς τοῦτο τὸ τάξιν τῶν Οφφικίων δὲν ἔταξε καὶ τοῦτο, ἀγνοεῖται τὸ αἴτιον, ἴσως ὅμως εἰς τὸ πρῶτον ἦτον μόνον Οφφίκιον βασιλικὸν, καὶ ὄχι ἐκκλησιαστικὸν, ὡς ὕστερον ἐγένετο.

Τοῦτο τὸ προνόμιον, πρῶτος τὸ ἐχάρισεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὁμοίως Κωνσταντῖνος, ὅθεν ὁ Θεοφάνης φησὶ, στρωμάτιον καὶ πόλιν ἐχαρίσατο τῇ Ἐκκλησίᾳ, εἰς Ἁγιοφίλιν δηνεκῶς χήραις καὶ ὀρφανοῖς καὶ ξένοις, ὡσαύτως τε καὶ Κλημεντῖς. καὶ Λέων καὶ Κωνσταντῖνος οἱ Αὐτοκράτορες φασὶν ὥσπερ Κλημεντὶν διοικήσατο βαθμοῦ ὑπὸ χρήμασι προβάλλεσθαι σὺν αὐξόμεθα, οὕτως ὁ δὲ Ξενοδόχον, ἢ Πτωχοτρόφον, ἢ Νοσοκόμον, ἢ ἄλλον διοικήσατο δυνατὸς οἴκου διοικητὴν, ἢ οἱονδήποτε ἐκκλησιαστικὸν φρόντισμα χρειάζονται καὶ τοὺς Οἰκονόμους, καὶ Ξενοδόχους, καὶ Νοσοκόμους, καὶ Πτωχοτρόφους, καὶ τοὺς τῶν ἄλλων δυνατῶν Οἴκων διοικητὰς, καὶ τοὺς ἁπλοῦστας Κληρικοὺς, κελεύομεν ὑπὲρ τῶν ἐμπιστευθεισῶν αὐτοῖς διοικήσεων, παρὰ τοῦ ἰδίου Ἐπισκόπου ᾧ ὑποκεινται ἀποκρίνεσθαι, καὶ τοὺς

λογισμοὺς

,, λογισμὸς τῆς οἰκείας διοικήσεως πληρῶσθαι καὶ ἀπαρέγκλητος.

Περὶ τῶν Ἐκδίκων.

Διὰ τοῦτο ἔπεμψα εἰς τὸ Ὀφφίκιον τοῦ Πρωτεκδίκου ἱκανῶς, καὶ ζήτει σελί, ιά'.

Περὶ τοῦ Νομισματότου.

ε' Νόμισμα κατὰ Λατίνους λέγεται τὸ νόμισμα, ὅθεν Νομισματότης ἐλέγετο ὁ ὅπου τῶν ἐλεημοσυνῶν, Ὀφφί, τοῦ
,, δηλαδὴ ἐκεῖνος ὅσοι ἔδιδε τοὺς ἐλεημοσύνους εἰς τὰς Κλεγκὰς καὶ πένητας. ὁ Ζωναρᾶς εἰς τὸν Νομισ-
,, τὸν ἑβδομηκοστὸν ἕκτον κανόνα τῆς ἐν Τρούλλῳ Συνόδου λέγει, Κολλυβισταὶ δέ εἰσιν, οἱ τὰ λεπτὰ νομί- δότου.
,, σματα πωλοῦντες, ἤτοι τοὺς Νόμμους, Κόλλυβος γὰρ Ἕλλην τὸ λεπτὸν νόμισμα, ὃ παρὰ
,, Ῥωμαίοις Νόμμος καλεῖται.

Περὶ τοῦ Τυπικάρη.

Οὗτος βάλλει εἰς τάξιν τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ἀναγνώστας, καὶ διορίζει τὰ Τροπάρια, τοὺς Κανό- Ὀφφί, τοῦ
νας. τὰ Ἀναγνώσματα καὶ τοὺς βίους τῶν ἁγίων, διὰ νὰ μὴ γίνεται ταραχὴ καὶ σύγχυσις εἰς τοὺς Τυπικάρη.
Ψάλτας, καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Περὶ τοῦ ὅπου τῶν Κελίων.

ιέ Τὰ Τακτικὰ δὲν κάμνουσι καμίαν ἑρμηνείαν περὶ τούτου, φαίνεται ὅμως νὰ ἦτον κεκτημένοι εἰς Ὀφφί, τοῦ
ἐκείνας τὰς κοσμικὰς ὑποθέσεις, ὅσοι εἶχον τὴν ἀναφορὰν εἰς τὸ πατεριαρχικὸν κελλίον, τὸ ὅπου τῶν
ὁποῖον Ὀφφίκιον λαμπρῶς ἐνεργεῖται σήμερον εἰς τὸ Πατεριαρχεῖον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Μοσχοβίας. Κελίων.
εἰς τὸ ὁποῖον διέρχονται δύο κελλιὰ ἐκ μέρους τοῦ Πατριάρχου, ὅ ἕνας ἐκκλησιαστικὸς, ἤτοι πρόσωπον
ἱερωμένον, ὁ ὁποῖος καὶ ἀπλῶς Συνδικὸς λέγεται, δηλαδὴ κελλίτης, καὶ ὁ ἄλλος κοσμικός. εἰς τὴν βασι-
ιά' λικὴν αὐλὴν ἦτον διάφορα τριῶτα Ὀφφίκια, δηλαδὴ κελλίτης τοῦ Βήλου, Καθολικὸς κελλίτης,
ὅπου τῶν Κελίων, καὶ ἄλλα.

Περὶ τῶν Θεωρῶν.

Ὅσον περὶ τούτων τῶν Θεωρῶν, τὰ Τακτικὰ λέγουσιν ὅλι εἶναι εἰς τὸ νὰ θεωροῦν καὶ νὰ βλέπουσιν Διακονία
τὴν διάταξιν, ἡ ὁποία ὑπηρεσία ἐδόθη εἰς τὸν ὅπου τῆς Εὐταξίας ὡς εἴρηται, ὅθεν καλῶς ὁ Κύριος Θεωρῶν.
ικέ λέγει Ἀποκείσεται ὀγδόῃ, ὅτι τοῦτο Θεωροὶ τὴν φυλακὴν καὶ τήρησιν πιστεύονται τῶν ἱερῶν σκευῶν, καὶ τῶν
καλυμμάτων αὐτῶν, εἰ μάλα δὲ εἰσκονται ταῦτα λίθοις καὶ μαργάροις κεκομμένα. τοῦτο τὸ
Ὀφφίκιον ἐνεργεῖται τὴν σήμερον εἰς τὸ Πατεριαρχεῖον τοῦ Μοσχοβίας, καὶ εἰς ἄλλας ἐκεῖ βασιλικὰς
Ἐκκλησίας, οὐ καλὰ καὶ ὄχι εἰς ἱερὰ σκεύη, ἀλλὰ εἰς ἁγίας Εἰκόνας ὅσοι εἶναι κεκοσμημέναι
μετὰ λίθων καὶ μαργάρων, διαλὶ εἰς τὰς δεσποτικὰς ἡμέρας, καὶ ὅταν γίνεται συνάθροισις τοῦ
ιά' λαοῦ, ἔχουσι διωρισμένους ἀνθρώπους καὶ θεωροῦν εἰς κάθε μίαν ἁγίαν Εἰκόνα ἀπ' αὐτῆς, νὰ
θεωροῦσι νὰ μὴ πάρῃ τινὰς ἢ λίθος τιμίος, ἢ μαργαριτάρια ἀπ' αὐτῆς. εἶπον ὅσον εἰς τὴν πα-
ροῦσαν ὑπόθεσιν θεωροὺς λέγουσι καὶ τὰ ἑξῆς, διαλὶ ἔχω καὶ τὰ ἄλλα ζημαινόμενα ὅπου ἔχει τοῦτο
τὸ ὄνομα, ὡς εἶναι φανερὸν καὶ τὸν Σουΐδαν καὶ τὸ μέγα Ἐτυμολογικὸν καὶ τὸν Ἡσύχιον, ἀνόμοι
Θεωροὶ λέγονται οἱ Ἐπίσκοποι, καθὼς ὁ ἅγιος Διονύσιος τοὺς ὀνομάζει ἐν τῷ τεταρτῷ κεφαλαίῳ
λέ περὶ ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας. κρύφιοι τοῦ νοητοῦ θεωροί. ἐνθα ὁ Παχυμέρης ζαφηνίζοντας
,, τὸν λόγον λέγει. Θεωροὺς καλεῖ τοὺς Ἐπισκόπους, ἐπειδὴ καὶ παρ' Ἕλλησι θεωροὶ ἐκαλοῦντο οἱ
,, θεοβαλλόμενοι παρὰ πάντων ἐπερωτᾶν θεὸν περὶ μελλόντων, καὶ θυσίας ὑπὲρ αὐτῶν προσφέρειν,
,, καὶ ἐξιλεοῦσθαι ὑπὲρ αὐτῶν. τὸ αὐτὸ βεβαιοῖ καὶ ὁ ἅγιος Μάξιμος εἰς τὸν αὐτὸν τόπον. Καὶ πά-
,, λιν ὁ Παχυμέρης κεφαλαίῳ ἑβδόμῳ περὶ ὑρανίου Ἱεραρχίας, ὅπου τοὺς ἀνθρώπους θεωροὺς λέγει
μ' οἱ τῶν Μυστηρίων ἐποπται διὰ τῶν συμβολικῶς λεγομένων, ἢ αἰσθητῶς τελουμένων περὶ θεοῦ.

Περὶ τῶν Καμισάτων.

Οὗτοι λέγονται Καμισάτοι ἀπὸ τοῦ ἐνδύματος τοῦ λεγομένου καμίσιον, τὸ ὁποῖον ὕστερον ὁ περιγρά- Διακονία
,, φει Συμεὼν ὁ Θεσσαλονίκης περὶ τῶν ἱερῶν χειροτονιῶν, κεφαλαίῳ ρωσ'. σελίδι, ρνά. ὁ Καμισάτων.
,, Ἀναγνώσης κέκτηται σύνδυμα τὸ καλούμενον καμίσιον, ὅπερ κατὰ τύπον Φαιλονίου ἐστὶ μικροῦ, ἢ

„ Στιχαρίν ὀνλίνου, τὴν ἀναργυρὶν τ᾽ Ἱερωσύνης δηλοῖ, διὸ καὶ μικρόν ἐστι, ὡς τὴν ἀσώματον θεοῦ σκέπην
„ σημαίνει, ἢ πορφυροῦν, διὰ τὸ πορφυροῦν τοῦ χειροῦ ἱμάτιον, ἢ λευκὸν, διὰ τὸ καθαρὸν τ᾽ Ἱερωσύνης
„ καὶ τὸν ἀπὸ θεοῦ φωτισμόν, ἢ περὶ τούτων ὁ Κύριος φησὶν, οἱ Καμηλοπάρδαλοι ἀγχολοῦνται περὶ διακονιδὸν
„ ἀνθράκων πυρὸς εἰς τὸ θυσιαστήριον, ὡς περὶ τὴν τῶν θείων λειτουργῶν ἐκπύρωσιν, ἵνα ἐκεῖθεν ζωη-
„ θῶς ζέον ὕδωρ τοῖς ἁγίοις πατηρίοις κατὰ καιρὸν ἐκχεθῇ, ἢ περὶ ἄλλας δικαίας τούτοις ὑπηρεσίας. ε'

τὸ Ο᾽φφίκιον τοῦτο ἐνεργεῖται τῷ λαμπρῷ ἐν τῷ ἁγιωτάτῳ Πατριαρχείῳ τ᾽ Μοσχοβίας.

Ο᾽φφ. τοῦ Καντηλάπτου.

Περὶ τοῦ Καντηλάπτου. Οὗτος καὶ ὁ τοῦ ὀνόματος δῆλος.

Ο᾽φφ. τῶν Λαμπαδαρίων.

Περὶ τῶν Λαμπαδαρίων.

Περὶ τούτων λέγουσι τὰ Τακτικὰ, οἱ Λαμπαδάριοι πρέπει τὰς λαμπάδας εἰς τοὺς οἰκείους αὐτῶν τόπους ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ τὰς καθαρίζουσι. Διαφέρουσι δὲ οὗτοι τοῦ Καντηλάπτου, καθ᾽ ὅσον ἐκεῖνος μία εἶχεν εἰς διάκεψίν τὰς καντήλας τοῦ ἐλαίου, οὗτοι δὲ τῶν κηρῶν. ἦσαν δὲ διάφοροι, ὅπου καὶ εἰς μεγάλην Ἐκκλησίαν, καὶ μάλιστα ὅπου θέλοντες νὰ ἐργασθοῦν οἱ Αὐτοκράτορες καὶ Πατριάρχαι, ἔβλεπον καὶ αἰτίας διαφόρους, καὶ Ο᾽φφίκια πολυποίκιλα. Δὲν ἀριθμεῖται μὲ τούτους ὁ Σήμερον λεγόμενος Λαμπαδάριος, διότι τοῦτος εἶναι Ψάλτης τοῦ ἀριστεροῦ χοροῦ, δηλαδὴ Δομέστικος καὶ Ἐκκλησιαστικὸς Ἄρχων τάξεως. ζ'

Περὶ τοῦ Καταγραβοῦτου.

Ο᾽φφ. τοῦ Καταγραβοῦτου. Ἡ ὑπηρεσία τούτου δὲν εἶναι φανερὰ εἰς τὰ Τακτικὰ, ὅθεν εἰκαστικῶς λέγουσι τινὲς, ὅτι νὰ ὁπλίζῃ τοὺς Ἑορτὰς καὶ ἀπημέρους ἡμέρας εἰς τὸν λαὸν διὰ νὰ σχολάζωσι καὶ νὰ ἀπέρχωνται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς ποιοῦσι τὴν σήμερον ἐν Κωνσταντινουπόλει οἱ κοινῶς λεγόμενοι Εὐταξίαι.

Ο᾽φφ. τοῦ Περιστερχομένου καὶ Περιφερομένου. Περὶ τοῦ Περιστερχομένου καὶ Περιφερομένου. κ'

Ἄλλοι λέγουσιν, ὅτι αὐτὸς ὅλως διόλου νὰ εἶναι ὁ νῦν ῥηθεὶς Καταγραβοῦτης, ἄλλοι δὲ, ὁ Καντηλάπτης.

Ο᾽φφ. τοῦ Βασταγείου.

Περὶ τοῦ Βασταγείου.

Οὗτος βαστᾷ τὸν Ἄγιον τ᾽ Ἐκκλησίας εἰς τὰς λιτὰς καὶ εἰς τὰς ἀπημέρους ἡμέρας. λέγουσιν ἄλλοι, ὅτι αὐτὸς νὰ εἶναι ὁ Περιστερχόμενος καὶ Περιφερόμενος.

Ο᾽φφ. τοῦ Προξίμου.

Περὶ τοῦ Προξίμου. κε'

Τούτου τὸ ὄνομα εἶναι λατινικὸν ὑπερθετικὸν, καὶ σημαίνει τὸ ἐγγύτατος, πλησίεστατος. λοιπὸν δὲ τὸ ἔργον τούτου, τὸ νὰ σημαίνῃ εἰς τὸν διωρισμένον καιρὸν τ᾽ Ἀναστάσεως, ἴσως δὲ νὰ ὠνομάσθη οὕτως, ὡσὰν ὅπου τὸ ἔργον του ἐδήλου, ὅτι ἐγγὺς καὶ πλησίον εἶναι ὁ καιρὸς τ᾽ Ἀναστάσεως ἀφ᾽ οὗ σημαίνει. τὸ Τακτικὸν περὶ τούτου λέγει, ὁ Πρόξιμος ὁρίζει, καὶ σημαίνει ἐν καιρῷ τ᾽ ψαλμῳδίας ἐν τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ. τοῦτο τὸν διακονίαν ἐνεργεῖ τὸν σήμερον ὁ Καντηλάπτης, ὁ καὶ Ἐκκλησιάρχης παρά τινων λεγόμενος. ἦτον δὲ καὶ ἀξία βασιλικὴ, καὶ οἱ ταύτην ἔχοντες οὕτως ἐλέγοντο Πρόξιμοι. λ'

Περὶ τῶν Δεκανῶν.

Ο᾽φφ. τῶν Δεκανῶν.

Τοῦτο τὸ ὄνομα, τὸ πάλαι ἐλέγετο εἰς μόνα τὰ σεβαστικὰ Ο᾽φφίκια, ὅθεν Δεκανοὶ ὠνομάζοντο ἐκεῖνοι οἱ Ο᾽φφικιάλιοι, ὅπου εἶχον ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν δέκα σεβαστοὺς, ὄντας αὐτὸς ὁ σεβαστὸς τους ὁ ενδέκατος. τοῦτο δὲ εἶναι φανερὸν καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος, ὅπου ἀπὸ τοῦ δέκα γίνεται Δεκανός. μ᾽ ταῦτα ἐλήφθη τὸ ὄνομα καὶ εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια, εἰς τὰ ὁποῖα Δεκανὸς ἐλέγετο ἐκεῖνος ὁ κριτὴς, ὅπου ἔκαμνεν ἀποφάσεις εἰς ὑποθέσεις, ὅπου δὲν ὑπερέβαινεν ἡ τιμὴτης τὸν δεκαδικὸν ἀριθμόν. εἶτα τέλος ἐλήφθη τὸ ὄνομα καὶ εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ Ο᾽φφίκια, τὰ ὁποῖον ζωηθίζεται καὶ τὴν σήμερον εἰς τὴν δυτικὴν Ἐκκλησίαν, εἰς τὴν ὁποίαν Δεκανὸς τῶν Ἱερέων ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸν παρ᾽ ἡμῖν Ἀρχιπρεσβύτερον, καὶ Δεκανοὶ τῶν Διακόνων, μὲ τὸν πρῶτον τῶν Διακόνων, καὶ μ' ἐλέγοντο Δεκανοὶ Μοναστηρίων ἐκεῖνοι οἱ Ἡγούμενοι, ὅπου εἶχον εἰς τὴν ὑποταγήν τους μόνον δέκα Μοναχούς. τέταρτον δὲ, ἐδόθη τὸ ὄνομα τοῦτο καὶ εἰς τοὺς φυλακάτορας τῶν ἐκκλησιαστικῶν φυλακῶν, αἱ ὁποῖαι καὶ δεκανικαὶ ἐλέγοντο. καὶ τελευταῖον, εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν Δεκανικοὶ ἐλέγοντο, οἱ νεκροθάπται, οἱ καὶ Κολλεγιάται, καὶ Λεκτικάριοι. περὶ τῶν ὁποίων δύο τελευταίων εἶναι ὁ λό-

γ(ρ). ὅπ(ου) τοῦ παρόντ(ος), ἡ πρὸ αὐτῶν τῶν πρώτων. λέγει ὁ Διάκον(ος) Βασίλει(ε) εἰς τὰ Πρακτικὰ τῆς
„ ἐν Ε᾽φέσῳ Συνόδου πρὸς τὸ Θεοδόσιον καὶ Βαλεντιανὸν, παρεγράφημα ἐκέλευσε συλληφθῆναι ἡμᾶς
„ παρὰ τοῦ ὄχλου τῶν Δεκανῶν, ὅρα καὶ τὸ οθ'. Ἰβηνιαίειον Νεαρά. πρὸ δὲ τῶν δύο τελευταίων καὶ τε-
λευταίων, ὅρα τὸ τεσσαρακοστὸ τέταρτο ἡ συντηρητὴς τοῦ αὐτοῦ Ἰβηνιαίου Νεαρά. πρὸ
τούτων λέγει καὶ ὁ Χρυσόστομ(ος) ὁμιλία δεκάτη τρίτη πρὸς Ε᾽βραίους, μὴ οὖν δὴ ἐκεῖθεν βασιλεία
„ λέγεται, νομίζετε πάντες τῶν αὐτῶν τυγχάνειν, εἰ ἦν ἐνταῦθα ἡ ὁ τ(ῆς) ἀρχ(ῆς) καὶ οἱ πάντες πρὸ
„ τὸν Βασιλέα, ἢ οἱ ζφόβερα καταδεέστεροι, ἢ τὸν τῶν λεγομένων Δεκανῶν τόπον ἔχοντες ἐν τοῖς βασι-
„ λείοις εἰσὶν, κἀκεῖ τοσοῦτο ὄντ(ος) τοῦ μέσου τοῦ τ(ῆς) ἀρχ(ῆς) καὶ τοῦ Δεκανοῦ. Τὰ Τακτικὰ ὁμι-
λοῦνται διὰ τὸν πρῶτον ὡς φαίνεται Δεκανὸν τοῦτο τοῦ πράγματ(ος), λέγοντα, ὁ Δεκανὸς καλεῖ τοὺς ἱε-
ρεῖς εἰς τὰ δικαιώματα αὐτῶν, ἢ εἰς ἐκεῖνα ὅπου τοὺς προσφέρουσι. καὶ πάλιν, ὁ Δεκανὸς τάσσει τοὺς
ἱερεῖς ἐν τοῖς ἐρχομένοις αὐτῶν δικαιώμασι. καὶ πάλιν, ὁ Δεκανὸς, ἵνα καλῇ τοὺς ἱερεῖς εἰς τὰ
αὐτῶν δικαιώματα καὶ προσφερόμενα, τὸν ὁποῖον τάττουσι καὶ ἀνάμεσα εἰς τὰ Ο᾽ΦΦΙΚΙΑ τοῦ
δεξιοῦ χοροῦ.

Ε᾽ως ἐνταῦθα εἴπομεν περὶ τῆς παλαιᾶς τάξεως τῶν Ο᾽ΦΦΙΚΙΩΝ τῆς μεγάλης ἐν Κωνσταντινουπόλει
Ε᾽κκλησίας, ὡς ἐδυνήθημεν νὰ εὕρωμεν ταύτην μὲ πολλὴν φιλολογίαν εἰς διάφορα Τακτικὰ, καὶ
μάλιστα εἰς τὸν Κυριακάτην, τώρα δὲ μὲ βεβαιοτέραν ὁμολογίαν σημειώνομεν καὶ τὴν τάξιν τῶν αὐτῶν,
ὅπου τὴν σήμερον ἔχουσι.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΟΙΑΝΤΑΞΙΝΣΩΖΟΤΣΙΚΑΤΑ
τὸν παρόντα δέκατον ὄγδοον αἰῶνα τὰ Ο᾽ΦΦΙΚΙΑ ἐν τῇ
Κωνσταντινουπόλει μεγάλῃ Ε᾽κκλησίᾳ.

Σημείωσις τῆς τῶν Ο᾽ΦΦΙΚΙΩΝ τάξεως.

Η᾽ πρώτη σκηνὴ, σκήνη Ο᾽ΦΦΙΚΙΑ ἤτοι ἕξ, ὡς εἴπομεν ἐν τῇ ἀρχῇ, εἶχεν, δηλαδὴ τὸ τοῦ μεγάλου
Οἰκονόμου. τὸ τοῦ μεγάλου Σακελλαρίου. τὸ τοῦ μεγάλου Σκευοφύλακ(ος), τὸ τοῦ μεγάλου
Χαρτοφύλακ(ος), τὸ τοῦ Σακελλίου, ἢ τὸ τοῦ Πρωτεκδίκου, ὅμως μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινου-
πόλεως καὶ τὴν σκάντελιν τῆς βασιλείας καθαίρεσιν, ζωντανὸν ἔτι τὸν μέγαν Οἰκονόμον τὸ Ο᾽ΦΦΙΚΙΟΝ
τοῦ μεγάλου Λογοθέτου (βασιλικὸν ὄντας πρότερον) εἰς τὴν αὐτὴν πρώτην σκηνὴν παρὰ τῶν
ἀγιωτάτων Πατριαρχῶν τοῦ καιροῦ ἐκείνου. ἐφυλάχθη δὲ τοῦτο ἡ τάξις ἄχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ δι-
δασκάλου ἄρχοντος Δημητρίου τοῦ Ἰωαννίου, ὅπου ἐξεκρεμάτισε μέγας Λογοθέτης. Διατὶ ὁ ἐξεκρεμάτισαντες
μετ' ἐκεῖνον μεγάλοι Λογοθέται, παρεμπόδισαν τὴν τάξιν, ὥστε καθέζονται καὶ ἀκολουθοῦσι τὸν Οἰκονόμον
εἰς τὰς ζωοδόσεις. Προσέτι ἐτάχθησαν καὶ ἄλλα δύο Ο᾽ΦΦΙΚΙΑ εἰς ταύτην τὴν πρώτην σκηνὴν, τὸ
τοῦ μεγάλου Ρ᾽ήτορος μετὰ τὸν Χαρτοφύλακα, καὶ τὸ τοῦ μεγάλου Ε᾽κκλησιάρχου μετὰ τὸν μέγα Ρ᾽ήτορα.

Περὶ τοῦ Ο᾽ΦΦΙΚΙΟΥ τοῦ μεγάλου Ρ᾽ήτορος. εὕρηται καὶ ζωοδοτὸν σημείωμα τοῦ αὐθεντικοῦ ἐκείνου
Πατριάρχου κυρ Ἱερεμίου παρὰ τῷ δικαίῳ καὶ ἐλλογίμῳ ἄρχοντι μεγάλῳ Ρ᾽ήτορι κυρίῳ Ἀνδρο-
νίκῳ, βεβαιοῦν τὴν καθιδρυθεῖσαν αὐτοῦ εἰς τὴν ῥηθεῖσαν πρώτην σκηνὴν, ἔτους ἔχοντος τὴν λέξιν.

Σημείωμα ζωοδοτὸν περὶ τοῦ καθιδρυσμοῦ τοῦ μεγάλου Ρ᾽ήτορος.

Γράμμα καθιδρυσμοῦ τοῦ μεγάλου Ρ᾽ήτορος.

Η᾽ μετριότης ἡμῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς δυνάμεως φροντίζουσα, καὶ γλυκυνθεῖσα ἀνδρῶν λογίων ζωά-
θροισμα καθορᾶν περὶ αὐτὴν, ἐν οἷς εἷς ἐστι καὶ ὁ τιμιώτατος καὶ λογιώτατος μέγας Ρ᾽ήτωρ τῆς
καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ε᾽κκλησίας κυρ Γεώργ(ιος), σὺν ἀναχετὸν ἔδοξεν αὐτῇ ὑφηγήσεως
ἔχειν τὸ Ο᾽ΦΦΙΚΙΟΝ αὐτὸ ἐν ταῖς καιναῖς ζωοδόχοις τῆς καθ' ἡμᾶς
μεγάλης Ε᾽κκλησίας, ἀλλ' ὡς παραδεχθὲν πρὸ τοσούτων ἐτῶν, καὶ τῷ μακρῷ χρόνῳ ἐμπολιτευόμενον, καὶ
ταῖς ἀπ' ἄλλης εἰς ἄλλον μεταβάσεσι ἕως τοῦ νῦν διηνεχθὲν, καὶ βεβαιωθὲν καλῶς, ὥστε
ζωαρίθμιον εἶναι αὐτὸ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς τῆς πρώτης σκηνῆς Ο᾽ΦΦΙΚΙΟΙΣ, εὖ τε καθέδραις καὶ
ταῖς καιναῖς ζωοδόχοις τῶν πρωτοτάτων ἀναγνώστων Κληρικῶν, διορίζεται διὰ τῆς παρούσης ζωο-
δοκικῆς γραφῆς τῆς ἱερᾶς τῶν Ἀρχιερέων Συνόδου, τοῦ τε προτυπητοῦ τῶν ἀγιωτάτων Πατριαρχῶν,

τοῦ

τοῦ Ἀντιοχείας ⁊ τοῦ Ἱεροσολύμων, ⁊ τοῦ ζημιωτάτου ⁊ λογιωτάτου μεγάλου λογοθέτου τ̃ καθ᾽ ἡμᾶς τοῦ χρυσοῦ μεγάλης ἐκκλησίας τοῦ ποθεινοτάτου ὑ῏ὸ τῆς ἡμῶν μετριότητος, ἵνα δηλωθεὶς μέγας Ρ῾ήτωρ ἔχῃ τὴν ταύτην ⁊ καθέδραν μ῀ τὸν μέγαν Χαρτοφύλακα, ὡς πρεπόντως ⁊ δικαίως ἀναχθεὶς εἰς τὸ τιμιώτερον Ο᾽φφίκιον, ⁊ λέγηται καὶ καλῆται παρὰ πάντων Ἱερέων τε ⁊ λαϊκῶν Κληρικὸς τῆς πρώτης πεντάδος, ⁊ δυνήσηται πιμώμενος ὡς δεῖ ἐν τῷ θειοτάτῳ ⁊ ἱερῷ πατριαρχικῷ βήματι, μηδενὸς τῶν ἁπάντων Κληρικῶν Ἱερέων ⁊ τῶν λοιπῶν ἐναντιοῦσθαι τολμῶντος αὐτῷ περὶ τούτου, ἐν βάρει δρκίας ⁊ ἀφορισμοῦ ἀλύτου τοῦ Χ῾ριστοῦ Θεοῦ πανταχοῦ, ὅθεν καὶ εἰς δήλωσιν ἐγγύου καὶ τὸ παρὸν ζωοδοτικὸν γράμμα, ⁊ ἐπεδόθη αὐτῷ, ⁊ δι᾽ αὐτοῦ τοῖς μετ᾽ αὐτὸν ἐσομένοις. ζ῟ ηϑ΄. Ἰνδικτιῶνος δ΄. Μηνὶ Αὐγούστῳ.

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον φαίνεται ⁊ τὸ τοῦ μεγάλου Ε᾽κκλησιάρχου Ο᾽φφίκιον πάλιν ἄλλοτε νὰ ἐπάρχῃ εἰς τὴν αὐτὴν πρώτην πεντάδα, μ῀ τὸ Ο᾽φφίκιον τοῦ μεγάλου Ρ῾ήτορος, μὲ πατριαρχικὸν ζωοδοτικὸν σημείωμα.

Τάξις Πεντάδος πρώτης.

λοιπὸν οὕτως ἔχει ἡ πρώτη πεντάς.

ΠΕΝΤΑ῎Σ, ΠΡΩΤΗ.

Ο᾽ μέγας Λογοθέτης.	Ο᾽ μέγας Οἰκονόμος.	Ο᾽ μέγας Σακελλάριος.
Ο᾽ μέγας Σκευοφύλαξ.	Ο᾽ μέγας Χαρτοφύλαξ.	Ο᾽ μέγας Ρ῾ήτωρ.
Ο᾽ μέγας Ε᾽κκλησιάρχης.	Ο᾽ Σακελλίου.	Καὶ ὁ Πρωτέκδικος.

Σημείωσαι δὲ, ὅτι εἰς ταύτην τὴν πρώτην πεντάδα κατὰ καιροὺς τεθετέθησαν ἄλλα πέντε Ο᾽φφίκια, ἀναλαὰ ⁊ ὅλον φυλάττει τὴν πρώτην αὐτῆς ὀνομασίαν, ⁊ ὅλον πεντὰς λέγεται, καὶ τῶν Ε᾽ξωκαπηλίων.

Τάξις Πεντάδος δευτέρας.

Τὰ δὲ Ο᾽φφίκια τῆς δευτέρας πεντάδος ταύτην ἔχουσι τὴν τάξιν.

ΠΕΝΤΑ῎ΣΔΕΥΤΕ΄ΡΑ.

Ο᾽ Πρωτονοτάριος.	Ο᾽ Δικημοφύλαξ.	Ο᾽ μέγας Πεμπικήριος.
Ο᾽ δεύτερος Λογοθέτης.	Ο᾽ μέγας Διερμηνευτής.	Ο᾽ Κανστρήσιος.
Ο᾽ Ρέφερενδάριος.	Καὶ ὁ Τ᾽ομνηματογράφων.	

Σημείωσαι ά. ὅτι, ἐκ τούτων τῶν Ο᾽φφικίων, μόνον τὸ τοῦ Κανστρησίου δίδοται εἰς πρόσωπον ἱερωμένου, τὰ δὲ λοιπὰ πάντα εἶναι κοσμικῆς τάξεως.

Σημείωσαι β΄, ὅτι, πρώτον εἶχεν μὲν ἡ Ε᾽κκλησία Πεμπικήριον, ἀλλὰ ὄχι μέγα, δηλ. τοῦτο ἦτον Βασιλικὸν Ο᾽φφίκιον, καθὼς ⁊ τὸ τοῦ μεγάλου λογοθέτου, ταῦτα δ᾽ ὅμως ἐμετεφέρθη ἀπὸ τὰ Βασιλικὰ εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ κατὰ διάγνωσιν τοῦ Πατριάρχου κυρ Καλλινίκου, ⁊ ἔχει τόπον μ῀ τὸν Δικημοφύλακα, ὅθεν λέγεται μέγας Πεμπικήριος.

Σημείωσαι γ΄. ὅτι, καὶ εἰς ταύτην τὴν πεντάδα τεθετέθησαν τρία Ο᾽φφίκια.

Περὶ τ῀ τάξεως τῆς γ΄, καὶ δ΄. καὶ τ῀ τῶν λοιπῶν Ο᾽φφικίων πεντάδος.

Πεντὰς γ΄. δ΄. ⁊ αἱ λοιπαί.

Ἡ τάξις τ῀ τρίτης, τεταρτης ⁊ τῶν λοιπῶν πεντάδων τῶν Ο᾽φφικίων, δὲν ζώζεται μὲ τάξιν ⁊ ἀκρίβειαν, ὅθεν διὰ νὰ καταλάβωμεν ζαφέστερον ὑποθ῀ διὰ τούτων, πρέπει νὰ ἠξεύρωμεν, ὅτι καθεζομένου τοῦ ἀγιωτάτου Πατριάρχου ἐν ταῖς Συνόδοις, οἱ Ἱερωμένοι Κληρικοὶ ζωσδιαζόμενοι εἰς τὰ δεξιὰ αὐτ῀ μέρη καθεζόμενοι, οἱ δὲ κοσμικοὶ εἰς τὰ ἀριστερά. λοιπὸν μὲ τὸ νὰ καθέζωνται ἐχωριστά, ⁊ μὲ τὸ νὰ παρασταλθοῦν πολλάκις ⁊ κ῀ διαφόρως καιροὺς αὐτὰ τὰ Ο᾽φφίκια παρὰ τ῀ μ΄ ἁγιωτάτων Πατριαρχῶν, δὲν ζώζονται τούτων τῶν Ο᾽φφικίων αἱ πεντάδες κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν, παρὰ μόνον ὅσον δηλαδὴ εἶναι πρῶτον ἀπ᾽ αὐτὰ καὶ ποῖον δεύτερον, ἐκ τῆς στάσεως καὶ καθέδρας ὁποὺ ἔχουσι πρὸς τὸν ἁγιώτατον Πατριάρχην. λοιπὸν τ῀ Ἱερωμένων τὰ Ο᾽φφίκια ἔχουσιν οὕτως.

ΟΦΦΙΚΙΑ ΙΕΡΩΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΕΝΤΑΙΣ ΣΤΝΟΔΟΙΣ ὀκ δεξιῶν τοῦ Πατριάρχου καθεζομένων.

Ὀφφ. Ἱερωμένων.

Ὁ ὑπὸ τὸν Σακελλίου, ὅπου εἶναι ὁκ τὸ πρώτης τετράδος κάθεται.
Ὁ Νομοφύλαξ μετὰ τοῦτον. Ὁ μέγας Πρωτόπαπας. εἶτα
Ὁ Δευτερεύων τῶν Ἱερέων. Ὁ Καυσελίνης, ὅπου εἶναι ὁκ τὸ δευτέρας τετράδος.
Ὁ Ἱερομνήμων. Ὁ μέγας Διοικητής. Ὁ Προτασηκρῆτις.
Ὁ Χαρτουλάριος. Ὁ Πρωτόπαπας. Ὁ Τεμπλοφύλαξ.
Ὁ Διδάσκαλος τοῦ Εὐαγγελίου. Ὁ Διδάσκαλος τοῦ Ἀποστόλου.
Ὁ Διδάσκαλος τοῦ Ψαλτῆρος. Ὁ Ὀρφανοτρόφος.
Ὁ ὑπὸ τῶν Γονάτων. Ὁ ὑπὸ τῶν Κρίσεων.
Ὁ ὑπὸ τῶν Δεήσεων. Ὁ ὑπὸ τὸ Ἱερᾶς καθαιρέσεως.
Ὁ ὑπὸ τῶν Σεκρέτων. Ὁ Ἄρχων τῶν Μοναστηρίων.
Ὁ Ἄρχων τῶν Ἐκκλησιῶν. Ὁ Ἄρχων τοῦ Εὐαγγελίου.
Ὁ Ἄρχων τῶν Ἀνθιμηνσίων.

Καὶ ἕως ἐνταῦθα ἀρχίζοντες ὁκ τοῦ Νομοφύλακος, ὅλα τὰ Ὀφφίκια δίδονται εἰς τετράστιχα Ἱερωμένα.

Ἔξω ἀπ' αὐτὰ εἶναι κι ἄλλα Ὀφφίκια κοσμικῶν Κληρικῶν. ἅπερ εἰσὶ ταῦτα.

ΟΦΦΙΚΙΑ ΚΟΣΜΙΚΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ.

Ὀφφ. Κοσμικῶν.

Ὁ μέγας Ῥήτωρ. Ὁ Ὁσιάριος. Ὁ Πρωταποστολάριος.
Ὁ Λογοθέτης τοῦ χρυσοῦ. Ὁ Λογοθέτης τῶν οἰκειακῶν.
Ὁ Πρωτοψάλτης. Ὁ Λαμπαδάριος, ὅτε ψάλλει εἰς τὸν δεξιὸν χορόν.
Ὁ Δομέστικος. Ὁ Πρωτοκανοναρχος. Ὁ Πεμπτοκήριος τῆς αὐλῆς καὶ τῶν Εὐταξιῶν.
Οὗτος κρατεῖ τὸ Διβάμβυλον εἰς τὰς κυριακὰς, καὶ εἰς ὅλας τὰς λιτὰς Ἑορτάς.
Καὶ οἱ λοιποὶ Νοτάριοι.

Λοιπὸν ἄλλο ζαφέτερον δὲν ἔχομεν νὰ εἰποῦμεν, παρὰ μόνον ὅτι τὰ ἀπὸ τοῦ Νομοφύλακος καὶ καθεξῆς Ὀφφίκια ἅπαντα ὑπὸ τὸν Πρωτονοτάριον κεῖνται.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΟΣΜΙΚΟΙΣ ΕΚ ΠΑΝΤΩΝ ὧν εἴπαμεν ἀνωτέρω διδομένων ὀφφικίων, ἅπερ εἰσὶ ταῦτα.

Ὀφφ. Κοσμικοῖς διδόμενα.

Τοῦ μεγάλου Λογοθέτου. Τοῦ μεγάλου Σκευοφύλακος.
Τοῦ μεγάλου Χαρτοφύλακος. Τοῦ μεγάλου Ῥήτορος.
Τοῦ μεγάλου Ἐκκλησιάρχου. Τοῦ Πρωτεκδίκου.
Τοῦ Πρωτονοταρίου. Τοῦ Διηγεμοφύλακος.
Τοῦ μεγάλου Πεμπτικηρίου. Τοῦ Λογοθέτου.
Τοῦ Ῥεφερενδαρίου. Τοῦ Τεμπλοματογράφου.
Τοῦ μεγάλου Διερμηνεύτου. Τοῦ μικροῦ Ῥήτορος.
Τοῦ Ὁσιαρίου. Τοῦ Πρωταποστολαρίου. Τοῦ Πρωτοψάλτου.
Τοῦ Λαμπαδαρίου. Τοῦ Δομεστίκου. Καὶ τοῦ Πρωτοκανοναρχου.

Εἶναι κι ἄλλα Ὀφφίκια, ὡς τὸ τοῦ Ἑταιριάρχου κι τῶν Οἰκειακῶν, τὰ ὁποῖα ὅτε ζώσιν ἔχουσιν, ὅτε ὅλως καθέδραν.

Περὶ Ὀφφικίων τινῶν βαπτικῶν εἰς ἐκκλησιαστικὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν ταχθέντων.

Πρέπει δὲ νὰ ἐξιδρωμῶ ὅτι ἀφ' ὅ ἔγινεν ἡ ἅλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως, κάποια Ὀφφίκια

ὄντα πρώτερον βασιλικὰ, ἐτάχθησαν εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ, ὡς τὸ τοῦ μεγάλου λογοθέτου ὡς εἰπομεν ἀνωτέρω, τοῦ μεγάλου Πρωτοσηκρήτις, τοῦ μεγάλου Διερμηνευτοῦ, τοῦ μεγάλου Διοικητοῦ, τοῦ Πρωτασηκρήτις, τοῦ λογοθέτου τοῦ δρομικοῦ, τοῦ λογοθέτου τῶν οἰκειακῶν, τοῦ Ἑταιριάρχου καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα ὡς ὄντα βασιλικὰ, θέλομεν εἰπεῖ καὶ περὶ τούτων θεὸς διδόντος εἰς τὴν ἑρμηνείαν τῶν βασιλικῶν Ὀφφικίων.

Προσέτι εἰς τὰ παλαιὰ Τακτικὰ δὲν εὑρίσκεται πρωτονὰ μέγας καὶ μικρὸς Ῥήτωρ, μήτε μέγας Πρωτόπαπας, ἀλλὰ ἁπλῶς Ῥήτωρ καὶ Πρωτόπαπας. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν πάλαι καὶ νεῶν ἐκκλησιαστικῶν Ὀφφικίων, τὰ ὁποῖα αὐ δὲν ἐσαφηνίσθησαν κατὰ ἀκρίβειαν, δὲν εἶναι ἐδικόν μας τὸ πταῖσμα, ἀλλὰ τῆς ἀρχαιότητος ὅπου δὲν μᾶς ἄφησε καθαρὰν εἴδησιν περὶ τούτων καὶ τάξιν.

ΔΙΑΓΝΩΣΙΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΘΡΟΝΩΝΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ,

Τῶν ὑποκειμένων εἰς τὸν πέντε πατριαρχικὸν Θρόνους, Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων, καὶ Μοσχοβίας. Καὶ εἰς τοὺς αὐτοκεφάλους Ἐπισκόπους, Ἀχριδῶν, Κύπρου, Πεκίου, ὅσις καὶ Ἰπεκίου, τῆς κάτω Ἰβηρίας, καὶ τῆς ἄνω, καὶ τὸν παρόντα δέκατον ὄγδοον αἰῶνα, καὶ ποῖοι ὑπὸ τῶν Μητροπολιτῶν λέγονται Πέρημοι καὶ Ἔξαρχοι, καὶ ποῖοι μόνον Πέρημοι, καὶ ποῖοι ἔχουσιν Ἐπισκόπους, καὶ πόσους, καὶ ποίους Ἐπισκόπους.

Ἰστέον δὲ, ὅτι ἐνταῦθα παραδίδομεν μόνον τὸν ἀριθμὸν τῶν Θρόνων, ὅμως ὄχι καὶ τὴν ἐξακολουθησιν τούτων τάξιν.

Θρόνοι Μητροπολιτῶν.

Περὶ τῶν Θρόνων τῶν ὑποκειμένων τῷ πατριαρχικῷ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Θρόνῳ.

Σημείωσαι πρῶτον, ὅτι ὑδρίαις ἀπὸ τῶν Μητροπολιτῶν τῆς Ἀνατολῆς ἔχει τὴν σήμερον Ἐπισκόπους, ἐπειδὴ καὶ ἐρημώθησαν τελείως ὑπὸ τοῦ βαρβαρικοῦ ζυγοῦ.

Ἐπὶ σημείωσαι, ὅτι σύνθρονα ὑπάρχει τὰ ά. ἔξωθεν, δηλοῦ ὅτι αἱ Ἐπαρχίαι ἐκεῖναι εὑρίσκονται ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅσα δὲ τὰ έ. ἐν τῇ Εὐρώπῃ.

Α Ὁ Καισαρείας καὶ Καππαδοκίας πρωτόθρονος, Πέρημος τῶν Περίμων καὶ Ἔξαρχος πάσης Ἀνατολῆς.

Α Ὁ Ἐφέσου, ὁ καὶ δεύτερος ἐν τῇ τάξει, Πέρημος καὶ Ἔξαρχος πάσης Ἀσίας.

Ε Ὁ Ἡρακλείας καὶ Ῥαιδεστοῦ, τρίτος τῇ τάξει, πρόεδρος τῶν Περίμων καὶ Ἔξαρχος πάσης Θράκης καὶ Μακεδονίας, ἔχει δὲ καὶ Ἐπισκόπους, τὸν Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτων, τὸν Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως, τὸν Μεσῶν καὶ Ἀβύδων, καὶ τὸν Τυρολόης καὶ Σερεντζίων, ἢ Σερεντίων.

Α Ὁ Ἀγκύρας, Πέρημος καὶ Ἔξαρχος πάσης Γαλατίας.

Α Ὁ Κυζίκου, Πέρημος καὶ Ἔξαρχος παντὸς Ἑλλησπόντου.

Α Ὁ Νικομηδείας, Πέρημος καὶ Ἔξαρχος πάσης Βιθυνίας.

Α Ὁ Νικαίας, Πέρημος καὶ Ἔξαρχος πάσης Βιθυνίας.

Α Ὁ Χαλκηδόνος, Πέρημος καὶ Ἔξαρχος πάσης Βιθυνίας.

Ε Ὁ Θεσσαλονίκης, Πέρημος καὶ Ἔξαρχος πάσης Θετταλίας, ὅτος λέγεται καὶ εἰς τὴν Ἐπαρχίαν αὐτοῦ Πανιερώτατος, ἔξω ὅμως ἀπὸ τὴν Ἐπαρχίαν αὐτοῦ, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ Μητροπολῖται, Πανιερώτατος. ἔχει δὲ καὶ Ἐπισκόπους ὑπὸτὸ, τὸν Κύπρου (γραφέται δὲ καὶ Κύπρου, καὶ Κίπρου) τὸν Καμπανίας ἢ Πανίου, ἤτοι Καισαρίου, τὸν Πλαταμῶνος καὶ Λυκοστομίου, τὸν Σερβίων, τὸν Πολυανῆς, ἢ Πολιανῆς καὶ Βαρδιωτῶν, τὸν Πέτρας, τὸν Ἀρδαμερίου, ἢ Ἀρδαμάρους, καὶ τὸν Ἱεροσοῦ καὶ ἁγίου Ὄρους.

Ε Ὁ Τορνόβου, Πέρημος καὶ Ἔξαρχος πάσης Βλαχίας, ἔχει καὶ αὐτὸς Ἐπισκόπους τρεῖς, τὸν Τζερβουνοῦ, τὸν Λοφτζοῦ, καὶ τὸν Πρεσλάβας.

Ε Ὁ Ἀδριανουπόλεως, Πέρημος καὶ Ἔξαρχος παντὸς Αἱμιμόντου, ἔχει ἕνα Ἐπίσκοπον, τὸν Ἀγαθοπόλεως.

Ὁ Ἀμασείας.

Α Ο Ἀμασείας, Τ πέρπιμος ὁ Ἔξαρχος πάντης Εὐξείνου Πόντου.
Α Ο Πρύσης, Μυντανίων, ἢ Τεργλίας, Τ πέρπιμος.
Α Ο Νεοκαισαρείας, ὁ Ἰνέου, Τ πέρπιμος ὁ Ἔξαρχος Πόντου Πολεμωνιακοῦ.
Α Ο Ἰκονίου, Τ πέρπιμος ἢ Ἔξαρχος πάσης Λυκαονίας.
Ε Ο Βερροίας, Τ πέρπιμος ὁ Ἔξαρχος Θετταλίας.
Α Ο Πισιδίας, Τ πέρπιμος καὶ Ἔξαρχος Σίδης, Μυρέων, ὁ Ἀττα λίας.
Ε Ο Ἀθηνῶν, Τ πέρπιμος ἢ Ἔξαρχος πάσης Ἑλλάδος, ἔχει καὶ Ἐπισκόπους πέντε, τὸν Τα-λαντίου, ὁ Διαυλίας, ἢ Διαυλείας, τὸν Σκύρου, τὸν Σάλωνος, τὸν Μεθωνίτζης, ὁ τὸν Κορωνείας,
Ε Ο Κρήτης, Τ πέρπιμος ἢ Ἔξαρχος Εὐρώπης, ἔχει ἢ Ἐπισκόπους δώδεκα, τὸν Γορτύνης. τὸν Κνωσσοῦ, τὸν Ἀρκαδίας, τὸν Χερρονήσου, τὸν Αὐλοποτάμου, τὸν Ῥηθύμνης, τὸν Κυδωνίας, τὸν Λάμπης, τὸν Πέτρας, τὸν Σιτείας, τὸν Ἱερᾶς, ἢ τὸν Κισάμου.
Α Ο Τραπεζοῦντος, Τ πέλιμος ὁ Ἔξαρχος πάσης Λαζικῆς.
Ε Ο Λαρίσσης, Τ πέρπιμος ὁ Ἔξαρχος δευτέρας Θετταλίας ἢ πάσης Ἑλλάδος, ἔχει ὁ Ἐπισκόπους ἑννέα, τὸν Δημητριάδος, τὸν Σταγῶν, τὸν Λιτζᾶς ἢ Ἀγράφων, τὸν Σκιάθου ἢ Σκοπέλου, τὸν Γαρδικίου, τὸν Ῥαδοβιζδίου, τὸν Λοιδορικίου, τὸν Θαυμακοῦ, ὁ τὸν Ζητουνίου.
Ε Ο Μολδοβίας, (ὡσάτερον δὲ ὅτος ἐλέγετο Σοτζάβας, ὁ πάσης Μολδοβλαχίας,) Τ πέρπιμος ἢ Ἔξαρχος Πλαγινῶν. ἔχει ἢ Ἐπισκόπους τρεῖς, τὸν Ῥωμαίου, τὸν Ῥαδαυτζίου, ὁ τὸν Χοτίνου.
Ε Ο Οὐγγροβλαχίας, Τ πέρπιμος ἢ Ἔξαρχος Πλαγινῶν. ἔχει ὁ Ἐπισκόπους δύο, τὸν Ῥιμνίκου, καὶ τὸν Μποζαίου.
Ε Ο Τρανσυλβανίας, ἤτοι Ἐρδελίας (διέρπει δὲ περὶ τούτου ἐντετυπωμένα ἐν τοῖς κυριακοῖς μίοις τοῖς βλαχικοῖς τάδε, ὅτι ἔνα Ἀρχιεπισκοπὴ Βελεγραδίου, Βαδύλου, Μαραμούρου, Συλβάσου, Φαγαρασίου, καὶ πάσης Ἐρδελίας, ἢ τῶν ἄλλων μερῶν τῆς Οὐγγρίας, Βιδίκου, Κυβάρου, Σιλατζίου, καὶ Κεφάσας.) ὅτος ἔχει τὴν ἀναφορὰν πρὸς τὸν Μητροπολίτην Οὐγγροβλαχίας, λόγῳ πατριαρχικῷ ἢ ἐξαρχικῷ δικαίῳ. ἔχει δὲ καὶ Ἐπισκόπους αὐτῷ ὑποκειμένους τρεῖς, τὸν Μαραμούρου, τὸν Σλιβᾶς, καὶ τὸν Βαὶτ.
Ε Ο Ναυπάκτου ἢ Ἀρτης, Τ πέρπιμος ὁ Ἔξαρχος πάσης Αἰτωλίας.
Ε Ο Φιλιππουπόλεως, Τ πέρπιμος ὁ Ἔξαρχος Θρᾴκης Δροβιτζίας.
Ε Ο Ῥόδου, Τ πέρπιμος καὶ Ἔξαρχος πασῶν τῶν Κυκλάδων Νήσων.
Ε Ο Σερρῶν, Τ πέρπιμος καὶ Ἔξαρχος πάσης Μακεδονίας.
Ε Ο Φιλίππων καὶ Δράμας, Τ πέρπιμος ἢ Ἔξαρχος Μακεδονίας.
Α Ο Σμύρνης, Τ πέρπιμος ὁ Ἔξαρχος Ἀσίας.
Ε Ο Μιτυλήνης, Τ πέρπιμος ἢ Ἔξαρχος πάσης Λέσβου.
Ε Ο Ἰωαννίνων, Τ πέρπιμος ἢ Ἔξαρχος Κερκύρων, ἢ πάσης Κερκύρας. ἔχει ἢ Ἐπισκόπους τέσσαρας, τὸν Δρυινουπόλεως καὶ Ἀργυροκάστρου, τὸν Βελᾶς, τὸν Βοθροντοῦ καὶ Γλυκέως, τὸν Χειμάρρας καὶ Δελβίνου.
Ε Ο Διδυμοτείχου, Τ πέλιμος καὶ Ἔξαρχος πάσης Ῥοδόπης.
Ε Ο Φιλαδελφείας, ὅ καὶ Νεοκαισαρείας τῆς Βοσπορίας, Τ πέλιμος ἢ Ἔξαρχος πάσης Λυδίας.
Ε Ο Μελενίκου, Τ πέλιμος.
Ε Ο Νέων Πατρῶν, Τ πέρπιμος.
Ε Ο Θηβῶν, Τ πέρπιμος καὶ Ἔξαρχος πάσης Βοιωτίας.
Ε Ο Αἴνου, Τ πέλιμος.
Ε Ο Μηθύμνης, Τ πέρπιμος ἢ Ἔξαρχος Λέσβου.
Ε Ο Παροναξίας, Τ πέρπιμος ἢ Ἔξαρχος πάντης Αἰγαίου πελάγους.
Ε Ο Μεσημβρίας, Ἔξαρχος μαύρης Θαλάσσης.

Ο Βιδινίου,

Ε Ο͂ Βιδυΐνης, Τ͂ πέρπιμος.
Ε Ο͂ Δρύστρας, Τ͂ πέρπιμος καὶ Ε͂ξαρχος πάντες Παραδουνάβου.
Ε Ο͂ Εὐρίπου, Τ͂ πέρπιμος καὶ Ε͂ξαρχος πάσης Εὐβοίας.
Ε Ο͂ Σοφίας, Τ͂ πέρλιμος.
Ε Ο͂ Βιζίνης, Τ͂ πέρπιμος.
Ε Ο͂ Μηδείας, Τ͂ πέρπιμος.
Ε Ο͂ Ἀγχιάλου, Τ͂ πέρπιμος ὁ Ε͂ξαρχος πάσης μαύρης Θαλάσσης.
Ε Ο͂ Βαρνης, Τ͂ πέρπιμος.
Ε Ο͂ Προϊλάβου καὶ Τομαρόβου, Τ͂ πέρπιμος.
Ε Ο͂ Μαρωνείας, Τ͂ πέρπιμος καὶ Ε͂ξαρχος Ρ͂οδόπης.
Ε Ο͂ Σηλυβρίας, Τ͂ πέρπιμος.
Ε Ο͂ Σωζοπόλεως, Τ͂ πέρπιμος.
Ε Ο͂ Ξανθης καὶ Περιθεωρίου, Τ͂ πέρπιμος.
Ε Ο͂ Γανου καὶ Χώρας, Τ͂ πέρλιμος.
Ε Ο͂ Γοτθίας καὶ Καφᾶ, Τ͂ πέρλιμος.
Ε Ο͂ Χίου, Τ͂ πέρπιμος.
Ε Ο͂ Λήμνου, Τ͂ πέρπιμος.
Ε Ο͂ Ι͂μβρου, Τ͂ πέρπιμος.
Ε Ο͂ Δέρκων καὶ Νεοχωρίου, Τ͂ πέρπιμος.

Μητροπολῖται τ͂ Πελοποννήσου.

Ε Ο͂ Κορίνθου, Τ͂ πέρλιμος ὁ Ε͂ξαρχος πάσης Πελοποννήσου, ἔχει καὶ Ε͂πισκόπους δύο, τὸν Δαμαλᾶ, καὶ τὸν Πολυφέγγους. εἶναι δὲ ὁ πρωτόθρονος τῶν λοιπῶν Μητροπολιτῶν τ͂ Πελοποννήσου.
Ε Ο͂ Μονεμβασίας, Τ͂ πέρλιμος καὶ Ε͂ξαρχος πάσης Πελοποννήσου. ἔχει ὁ Ε͂πισκόπους, τ͂ Κυθηρείας, τὸν Αἰγίνης, τὸν Μαΐνης, καὶ τὸν Ρ͂έοντος. ὅτε ἐτιμήθη Ἀρχιεπισκόπου. λέγεται καὶ Πανα γιώτατος ἐν μόνῃ τῇ οἰκείᾳ αὐτοῦ Ε͂παρχίᾳ, ἔξω ὅμως ἀπὸ αὐτῆς, λέγεται ὡς καὶ οἱ λοιποὶ Ἀρχιερεῖς, Πανιερώτατος. ἔχει ὁ τόπον τοῦ Ἱεροσολύμων.
Ε Ο͂ Παλαιῶν Πατρῶν, Τ͂ πέρπιμος καὶ Ε͂ξαρχος πάσης Ἀχαΐας, ἔχει Ὑποπόδους τέσσαρας, τὸν Ωλένης, τὸν Τζερνίκης, τὸν Κορώνης, καὶ τὸν Μοθώνης.
Ο͂ Λακεδαιμονίας, Τ͂ πέρλιμος ὁ Ε͂ξαρχος πάσης Πελοποννήσου. ἔχει Ὑποπόδους τρεῖς, τὸν Ἀμυκλῶν, τὸν Καρυπόλεως, ὁ τὸν Βρεσθένης.
Ε Ο͂ Χερσιανουπόλεως, Τ͂ πέρπιμος.
Ε Ο͂ Ναυπλίου, Τ͂ πέρπιμος.

ΠΕΡΙ Τ͂Ν ἎΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΩΝ Τ͂Ν Τ͂ ΠΟΚΕΙΜΕΝΩΝ
τῷ Πατριαρχικῷ τ͂ Κωνσταντινουπόλεως Θρόνῳ, οἵτινες εἰσὶν οὗτοι.

Θρόνοι Ἀρ- Ο͂ Προικοννήσου.
χιεπισκόπων. Ο͂ Λιτίτζης. οἱ ὁποῖοι αὐτοὶ γράφονται Ἱερώτατοι Ἀρχιεπίσκοποι παρὰ τοῦ Πατριάρχου ὡς καὶ οἱ Μητροπολῖται, οἱ δὲ λοιποὶ πάντες, Θεοφιλέστατοι.
Ο͂ Σαντορίνης.
Ο͂ Ἐλασσῶνος.
Ο͂ Σάμου ὁ Ἰκαρίας.
Ο͂ Κώου.
Ο͂ Φαναρίου ὁ Νεοχωρίου.
Ο͂ Χαλδίας ὁ Χερσαίνων.

Ο͂ Τζίας

Ο᾽ Τζίας καὶ Θερμίων.
Ο᾽ Κασανδρείας.
Ο᾽ Μήλου καὶ Κιμωλίου.
Ο᾽ Σίφνου.
Ο᾽ Ἀνδρου.
Ο᾽ Αἰγίνης.
Ο᾽ Πωγωνιανῆς.
Ο᾽ Καρπάθου ϗ Κάσου.
Ο᾽ Λευκάδος ϗ ἁγίας Μαύρας.
Ο᾽ Φερσάλων.
Ο᾽ Ρ'έοντες ϗ Πρασοῦ.
Ο᾽ Κεφαληνίας ϗ Ζακυνθου.

Σημείωσαι ὅτι οἱ τοιοῦτοι Ἀρχιερεῖς ὅταν παραγένωνται ἐν Κωνσταντινουπόλει συγκάθηνται πάντες ἐν ταῖς πατριαρχικαῖς ζωηλθύσεσι, ϗ ὑπογράφουσι τοῖς πατριαρχικοῖς γράμμασιν. οἱ δὲ ἁπλῶς Ἐπίσκοποι δὲν ὑπογράφουσι, συγκάθηνται ὅμως καὶ αὐτοὶ μὲ τοὺς λοιποὺς ἐφ' ὅτε, ἐὰν θέλουσι τόπον, ἀφοῦ οἱ ῥηθέντες Ἐπίσκοποι δὲν ἐνδημοῦσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἔξω μόνον ἂν ἀκολουθήσῃ ἀπὸ πάντα τὰ δύο τοῦτο, ἢ ὅταν αὐτὸς ἐγκαλῇ τὸν Μητροπολίτην αὐτοῦ εἰς ὃν ὑπόκειται, ἢ ὅταν αὐτὸς ἐγκαλούμενος κατηγορηθῇ.

Περὶ τοῦ πῶς εἴθισαι γράφειν τὸν Πατριάρχην πρὸς τοὺς Μητροπολίτας, ϗ τούτους αὖθις πρὸς ἀλλήλους, ὡσαύτως ϗ πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους, ϗ τούτους αὖθις πρὸς ἀλλήλους.

Σημείωσαι πρὸς τούτοις, ζωηθεια ἐπεκράτησεν, ὅτι οἱ Πατριάρχαι δὲν γράφουσι τοὺς Μητροπολίτας Πανιερωτάτους, ἀλλὰ Ἱερωτάτους, λοιπὸν ὅσους οἱ Πατριάρχαι γράφουσιν Ἱερωτάτους, τούτοις ἀναμεταξύ τους γράφονται Πανιερώτατοι, ὅθεν ϗ τὸν Προικοννήσου ϗ Λιτζης γράφει ὁ Πατριάρχης Ἱερωτάτους, ϗ εἶναι Πανιερώτατοι, ϗ Πανιερωτάτους τοὺς γράφουσι ϗ τοὺς λέγουσι καὶ οἱ Μητροπολῖται, οἱ δὲ γραμματικοὶ Θεοφιλέστατοι παρὰ τοῦ Πατριάρχου, καὶ αὐτοὶ ἁπλῶς Θεοφιλέστατοι λέγοντες, ϗ γράφοντες καὶ παρὰ τῶν Μητροπολιτῶν Θεοφιλέστατοι, καὶ ἀναμεταξύ τους, καὶ ὐδέποτε Πανιερώτατοι.

Περὶ τοῦ παρὰ τίνων τὸ Ἀδελφοὶ καὶ Συλλειτουργοὶ δεῖ γράφεσθαι, καὶ παρὰ τίνων τὸ Αὐθεντῶτα ϗ Δέσποτα.

Πρὸς τούτοις εἶναι χρεία νὰ ἐξηγήσωμαι, ὅτι κατὰ τὴν ἐπικρατήσασαν ἐν ὑστέροις ζωηθειαν, ὁ μὲν Πατριάρχης γράφων πρὸς τοὺς Μητροπολίτας καὶ Ἀρχιεπισκόπους, τοὺς λέγει Ἀδελφοὺς καὶ Συλλειτουργοὺς, οὗτοι δὲ γράφοντες πρὸς τὸν Πατριάρχην, δὲν τὸν λέγουσιν Ἀδελφὸν, ἀλλὰ Αὐθεντῶτον ϗ Δεσπότην. ὁμοίως ϗ οἱ Μητροπολῖται γράφοντες πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους, τοὺς γράφουσιν Ἀδελφοὺς ϗ Συλλειτουργοὺς, οἱ δὲ Ἐπίσκοποι δὲν γράφουσιν Ἀδελφοὺς τοὺς Μητροπολίτας, ἀλλὰ Αὐθεντῶτας καὶ Δεσπότας.

ΠΕΡΙ' ΤΟΥ' ΑΓΙΩΤΑ'ΤΟΥ ΚΑΙ' ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ' ΘΡΟ'ΝΟΥ ΤΗ'Σ Α'ΛΕΞΑΝΔΡΕΙ'ΑΣ.

Ὁ ἁγιώτατος Πατριαρχικὸς Ἀποστολικὸς Θρόνος τῆς μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας, κατὰ Θρόνους τοὺς τὸν παρόντα αἰῶνα εἶναι ὑστερημένος ἀπὸ πολλοὺς Μητροπολίτων, ἐπειδὴ καὶ εἰς τοῦτον τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον ἐπερίοσθουσι πολλοὶ αἰώνων πολλῶν, καὶ κατὰ διαφόρους καιροὺς, περισσότερον ὅπου τοὺς ἄλλους Πατριαρχικοὺς Θρόνους, αἱ βαρβαρικαὶ ἔφοδοι, καὶ ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς ἐπηρείας ἔφθασαν εἰς ἔσχατον ἀφανισμὸν ὅλαι αἱ ὑποκείμεναι αὐτῷ Μητροπόλεις ϗ Ἐπισκοπαὶ, ὅθεν οὐδὲν καὶ μόνον ἔχει

Μητροπολίτων τὸν Λιβύης, ὁποῦ δύναται νὰ ζωοτροφῆται ἀπὸ τοὺς διεστηκότας ὀρθοδόξους χριστιανοὺς εἰς τὴν Τρίπολιν τ' Βαρβαρείας, τῆς νῦν λεγομένης Μπαρπαρείας, ἔνθα καὶ Ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Γεωργίου, εἰς τὸ Τανέτον, ἢ Τανέζ, ἔνθα Ἐκκλησία ὁμοίως τοῦ ἁγίου Γεωργίου, καὶ εἰς τὸ Ἄλγκερ, ἢ Ἀλιτζὲρ, ἔνθα καὶ Ἐκκλησία τ' Δεσποίνης ἡμῶν, ἐπειδὴ καὶ αὗται αἱ χῶραι καὶ Ἐπαρχίαι ὑπάκουνται εἰς τοῦ λόγου του, καὶ δύνατον νὰ ἔχῃ εἰς ταύτας καὶ τὴν κατοίκησιν καὶ τὴν αὐταρκειάν του, ὅλην αὐθελήσῃ, δύνατον νὰ χειροτονήσῃ καὶ ἄλλους Μητροπολίτας, τὸν Μέμφεως δηλαδὴ, ἤτις παρὰ ὀνομάζεται Καΐρου, ἢ Ἀλκαΐρ, ἢ Μισὶρ, ἔνθα κατοικοῦσι καὶ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ, καὶ εἶναι δύο Ἐκκλησίαι, μία εἰς τὸ μεγάλον Μισὶρ, ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Νικολάου, καὶ ἄλλη εἰς τὸ παλαιὸν Μισὶρ, ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου. τὸν Πηλουσίου, (Πηλούσιον δέ ἐστι τὸ νῦν Ταμιάθι) ἔνθα καὶ Ἐκκλησία ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου, καὶ τὸν Μετήλιδος (ἤτις ἐστὶ τὸ νῦν Ῥαχὶπ παρὰ Τούρκοις λεγόμενον, παρὰ δὲ Ἰταλοῖς Ῥοσέττο) ἔνθα καὶ Ἐκκλησία ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Νικολάου, καὶ δύνανται εἰς ταύτας τὰς Ἐπαρχίας νὰ κατοικοῦσι Μητροπολῖται, καὶ νὰ ἔχωσι καὶ ἱκανὴν κυβέρνησιν, τόσον ἀπὸ τῶν κατοίκων Ἀράβων χριστιανῶν, ὅσον καὶ ἀπὸ τῶν ξενικῶν, διότι διεύκολυνται πολλὰ περιγματεύεται καὶ Νεῶται, μὲ τὸ νὰ εἶναι καὶ τὸ Ῥαχὶπ, καὶ τὸ Ταμιάθι κοντὰ καὶ τοῦ Νείλου, καὶ τ' Αἰγυπτιακῆς Θαλάσσης, διὰ περιβάζει ὅμως, ὅπου διεύκολυνται ὁ Πατριαρχικὸς Θρόνος, ἤτοι πόλις Ἀλεξάνδρεια δηλαδὴ, ὑστερηθῶσι ἀπὸ ἐγκατοίκους ὀρθοδόξους χριστιανοὺς, ὅθεν μὴ δύναται νὰ κατοικῇ ἐκεῖ, ἐμετάθεσε τὸν Πατριάρχην εἰς τὴν ἐνθεῖσαν Μητρόπολιν Μέμφιν, καὶ ἐκεῖ κατοικεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ μὴ εἶναι ἀρκετὴ καὶ ἡ περίστασις ταύτης τ' Μητροπόλεως εἰς τὸν ἁρμόζουσαν τ' Πατριαρχικῆς ἀξίας κατὰ τὸ δυνατὸν κυβέρνησιν, κρατεῖ εἰς τὸν ἐξουσίαν του καὶ τὰς ἄλλας δύο ταύτας Μητροπόλεις, τὸ Πηλούσιον δηλαδὴ, καὶ τὸν Μετήλιδα, εἰς τὰς ὁποίας Μητροπόλεις καταβαίνει καὶ διατρίβει ὅσον θέλει, καθὼς καὶ εἰς τὸ κῆπον τὸν Ἀλεξάνδρειαν Μοναστήριον τοῦ ἁγίου Σάββα, τὸ ὁποῖον εἶναι σημαῖα εἰς τ' Ἀλεξάνδρειαν. ἔχει δὲ πάντοτε εἰς ταῦτα οἰκονόμους, διοικητὰς, καὶ ὑπηρέτους, οἱ ὁποῖοι διεύκολυνται ἐκεῖ πάντοτε νοὶ, καὶ φροντίζουσι διὰ ὅλας τὰς περιστάσεις καὶ ὑποθέσεις τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου.

Ὁ' Λιβύης, Τ' πέρλιμος καὶ Ἔξαρχος Ἀφρικῆς, ὡς λέγεται νῦν.

Ὁ' Μέμφεως, ἢ Μέμφεως, ἢ Μέμφεως, Τ' πέρπιμος καὶ Ἔξαρχος πάσης Ἀρκαδίας.

Ὁ' Πηλουσίου, Τ' πέρπιμος καὶ Ἔξαρχος Αἰγυπτιωνίκης.

Ὁ' Μετήλιδος, ἢ Μετήλι, Τ' πέρλιμος καὶ Ἔξαρχος Αἰγύπτου.

Οἱ νῦν Ἀλεξανδρεῖς λογιάζουσι, ὡς τὸ Ῥαχὶπ νὰ εἶναι ἡ πάλαι Ὀξύρυγχος, ξεράλλωσιν ὅμως, ἐπειδὴ καὶ αὕτη κεῖται εἰς τ' ἐπαρχίαν τ' Αἰγύπτου τ' λεγομένης Ἀρκαδίας, ὡς φανεροῦται εἰς τὸ ιζ'. βιβλίον τοῦ Στράβωνος, καὶ εἰς τὸ δ'. βιβλίον τοῦ Πτολεμαίου, κεφαλαίῳ ε'. καὶ εἰς τὴν Διατύπωσιν τῶν Ἐπαρχιῶν τ' Αἰγύπτου.

ΠΕΡΙ' ΤΟ'ΤΑΓΙΩΤΑ'ΤΟΥ ΚΑΙ' ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟ'Υ ΘΡΟ'ΝΟΥ τ' Ἀνιοχείας.

Θρόνος τῆς Ἀντιοχείας.

Πρῶτον, περὶ τούτου τοῦ ἁγιωτάτου Πατριαρχικοῦ Θρόνου, εἶναι χρεία νὰ ζημειώσωμεν, ὅτι διὰ τὴν Ἐθνικὴν ὁμότητα, καὶ μεγάλην ἀπώλειαν τῶν κατοικούντων Ἐθνικῶν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν πόλιν, ὁποῦ κατὰ καιρὸν ἁγιώτατος τούτης Πατριαρχῆς δὲν δύναται νὰ κατοικῇ ἐκεῖ, ἀλλ' εἰς τὴν Δαμασκὸν, τὸ νῦν λεγόμενον Σάμη, διότι ἐκεῖ διεύκολυνται καὶ περισσότερον πλῆθος χριστιανῶν, καὶ δύκτιεροι εἶναι, καὶ οἱ Ἐθνικοὶ εἶναι ἡμερώτεροι. ἀπέρχεται ὅμως καὶ εἰς αὐτὴν, καθὼς καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἐπισημοτέρας Ἐπαρχίας τοῦ Θρόνου, καὶ διατρίβει ἡμέρας ἱκανὰς κατὰ τὴν χρείαν καὶ θέλησίν του.

Δεύτερον, εἰ Μητροπόλεις ὁποῦ ζώνουν παρὰ εἰς τοῦτον τὸν Θρόνον δὲν ἔχουν τάξιν ἀρχαιότητος, ὥστε νὰ ἠξεύρῃ ποία εἶναι πρώτη, ποία δευτέρα, ποία τρίτη καὶ καθεξῆς, ἀλλ' εἶναι ζυγχισμέναι.

ὅθεν

ὅθεν ὅταν οἱ τούτων Πρόεδροι διρεθῶσιν ὁμοδ εἰς τινα ζωέλθωσιν, ἢ μὲ τὸν Πατριάρχην, ἢ χωρὶς ἐκείνου, σθλιμμένοι ἀναμεταξύ τους, καὶ οἱ ὑποτελέστεροι καὶ ἀδεσποτώτεροι τούτων, ἔχει καὶ τὴν πρωτοκαθεδρίαν.

Τέταρτον, σημειώμου ἐν ταύτῃ τὴν ἤδη ὑπ' αὐτὸν τὸν Ἀντιοχείας τελοῦσαν Ἐπαρχίας ὡς βεβαίας, ἐπειδὴ ζ καθ' ὃν καιρὸν ἐπορεύόμεθα εἰς τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλήμ, ἔχοντες τὸ κατάλυμμα ἡμῶν παρὰ τῷ μακαριωτάτῳ ἀδελφῷ ἡμῶν ζ συλλειτουργῷ ἁγίῳ Ἀντιοχείας κυρίῳ Κυρίλλῳ ἐν τῇ Δαμασκῷ, ζ ἐρωτήσαντες νὰ μάθωμεν ἀκριβῶς τὰς διοικουμένας νῦν ὑπὸ τὴν αὐτοῦ Μακαριότητα Μητροπόλεις, ἐδήλωσεν ἡμῖν τὰς μετ' ὀλίγον ῥηθησομένας, αἵτινες ἦσαν καὶ σημειωμένα Ῥωμαϊκὰ καὶ Ἀραβικὰ φθὸς τὸ τέλος ἑνὸς Ἀραβικοῦ βιβλίου, τὸ ὁποῖον πάλιν τοῦ αὐτοῦ Μακαριότητος ἦτον, ἀν καλὰ καὶ δὲν ἦτον ὑπὸ τὴν αὐτοῦ ἁγίαν χειρὸς γεγραμμένον.

Τέταρτον, ὑποσκόπως ὁ τῆς Ἀντιοχείας Θρόνος δὲν ἔχει, ἀλλὰ μόνον Μητροπολίτας, κάθε ὅμως Μητροπολίτης ἔχει ὑπὸ τὴν διοίκησιν τὴν πολλὰς ἄλλας Μητροπόλεις ζ Ἐπισκοπὰς ὑπὸ τὰς παλαιὰς, εἰς μίαν Ἐπαρχίαν ὑποκειμένας.

Πέμπτον, ἀν καλὰ ζ ἡ Δαμασκὸς νὰ εἶναι Θρόνος Μητροπολιτικὸς, δὲν φορεβιβάζεται ὅμως, μὲ τὸ νὰ ἔχῃ ὡς εἴπαμεν τὴν Διαμονὴν τοῦ ἐκεῖ ὁ Πατριάρχης.

Ἕκτον, ὑπ εἰς τὴν Ἀραβικὴν ζωὴν θιαν αὐτοὶ οἱ Τίτλοι δὲν λέγονται, ἤτοι τὸ Ἐξάρχου, ἀλλ' ἁπλῶς οἱ Ἀρχιερεῖς γράφονται ἀναμεταξύ τους, ἀδελφοί.

Ἕβδομον, εἰς ὅλον τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Ἀντιοχείας, οἱ χριστιανοὶ μετέρχονται τὴν Ἀραβικὴν Διάλεκτον, ὁπου Ἐκκλησιαστικοὶ, ὅπου ζ λαϊκοὶ, ἔξω μόνον εἰς τινα μέρη μετέρχονται τὴν χαμικὴν, δηλαδὴ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν τὴν κατὰ Ἰσσὸν, ὑποτελοῦσαν ὑπὸ τὴν Μητρόπολιν τῆς Ἀδάνης, ἥτις κατὰ μὲν τοὺς Ἐθνικοὺς λέγεται Σκυτερώνα, κατὰ δὲ τοὺς Ἰταλοὺς Ἀλεξανδρέττα, κειμένη εἰς τὴν Κιλικίαν, ἢ κατ' ἄλλους εἰς τὴν Συρίαν, ὡς ὕστερον μεθόριον τούτων τῶν δύο Ἐπαρχιῶν, καὶ εἰς ὀλίγα χωρία τεριγύρω εἰς τὰ μέρη τῆς ῥηθείσης Ἀδάνης, ζ αὐτοὶ ξένοι ὄντες τῆς Κύπρου, καὶ εἰς τὸ Ἰζρεὶλι, καὶ ὅσοι ἄλλοι πραγματευταὶ διέρχονται εἰς διαφόρους τόπους πρὸς καιρὸν, χάριν τῆς πραγματείας αὐτῶν.

Ὄγδοον, ἡ Φοινίκη διαιρεῖται εἰς δύο, καὶ ὀνομάζεται ἡ μὲν μία Διαφόρως, ἢ ἁπλῶς δηλαδὴ Φοινίκη, ἢ Φοινίκη παραλία, ἡ Φοινίκη πρώτη, ἡ δὲ ἑτέρα Φοινίκη Λιβανησία.

Ἔνατον, κατὰ μὲν τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Διατύπωσιν τῶν Ἐπαρχιῶν, ζ τὴν ἀρχαίαν τῶν Αὐτοκρατόρων διανέμησιν, ἡ Δαμασκὸς λέγεται εἰς τὴν Φοινίκην τὴν Λιβανησίας, κατὰ δὲ τινας Γεωγράφους καὶ Ἱστορικοὺς, εἰς τὴν Κοίλην Συρίαν, ὅθεν ἡ λέγεται ζ αὐτὸς ὁ Δαμασκοῦ Τερπνιος καὶ Ἔξαρχος Φοινίκης παραλίας, ἢ Κοίλης Συρίας.

Αἱ ὑπὸ τὸν Ἀντιοχείας Μητροπόλεις.

Ὁ Βερρόιας τῆς Συρίας (τὸ νῦν κατὰ τὴν γνώμην τῶν πολλῶν Χαλέπ λεγόμενον) Τερπνιος καὶ Ἔξαρχος πρώτης Συρίας, ζ τὸν τόπον ἐπέχων Ἱεραπόλεως Εὐφρατησίας. Ἰστέον ὅτι Βέρροια Ἀντιοχείας γράφεται καὶ δι' ἑνὸς ρ, καὶ Διὰ δύο, πλὴν ὅμως τὴν μὲν Βέρροιαν τῆς Μακεδονίας γράφουσι Διὰ Μητροπόλεως δύο ρρ, ταύτην δὲ πρὸς ἀποδιαστολὴν ἐκείνης δι' ἑνός.

Ὁ Ἐπιφανείας, Τερπνιος ζ Ἔξαρχος δευτέρας Συρίας, ζ τὸν τόπον ἐπέχων τοῦ Ἀπαμείας. Ἰστέον ὅτι τὰ γεωγραφικὰ λεξικὰ τῶν Λατίνων ὀνομάζουσι ταύτην τὴν πόλιν Χαμᾶ, δὲν εἶναι ὅμως τοῦτο ἀληθὲς, ὡς ἀκριβῶς ἐξετάσθημεν καθ' ὃν καιρὸν ἐπορεύόμεθα εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν Ἱερουσαλήμ, ἀλλ' εἶναι ἡ Ἐπιφάνεια, ἡ δὲ Ἀπάμεια λέγεται τανῦν τῇ ἐγχωρίῳ Ἀραβικῇ Διαλέκτῳ Μεδίαν. Τοῦτο δὲ ἔγνωμεν ζ ἐξ ἄλλων πολλῶν σημείων, μάλιστα δὲ φανερὰ ὅτι τοῦ Στράβωνος, βιβλ'. ις'. ὅστις τοιαῦτα περὶ τῆς Ἀπαμείας ἱστορεῖ, ὅρωνται δὲ τείχη μέγιστά τε καὶ ὑψηλὰ, ἐν τῇ ὑπωρείᾳ δὲ ταύτης ἐξέρχονται ὕδατα αὐτοφυῆ, κάλλιστά τε, ζ καθαρὰ, καὶ πάμπολλα, ἔχοντα ζ ἰχθῦς. τρέφεται δὲ αὐτῇ ζ πεδίον μέγα τε καὶ δύδαιμον, ζ τὰ ἑξῆς (ὡς εἰς τὸ ὁδοι-

τὸ ὁδοιπορικὸν τ Ἱερυσαλὴμ πλατυτέρως ἐσημειώσαμθ) τὰ ὁποῖα αὐτὰ ὅλα θεωρῶνται ἄχρι τῆς ζήμερον εἰς τὸ Μεδίαν, ζ ὄχι εἰς τὸ Χαμᾶ, τὸ ὁποῖον ὑδένα ὁκ ἔχαντων τούτων κέκτηται.

Ο Λαοδικείας, Τ πέρτιμ. ϗ Ε ξαρχ. Θεοδωρέτ.

Ο Σελβκείας, Τ πέρτιμ. ζ Ε ξαρχος πρώτης Συρίας. λέγεται δὲ νῦν ἡ Σελβύκεια Μαλύλα.

Ο Α μίδης, Τ πέρτιμ. ϗ Ε ξαρχ. πάσης Μεσοποταμίας ϗ τεταρτης Α ρμενίας, ζ τὸν τόπον ἐπέχων τοῦ Ε δέσσης.

Ο Τύρου ϗ Σιδῶν, Τ πέρτιμ. ζ Ε ξαρχ. Φοινίκης παραλίας. ἰστέον ὅτι νῦν, ἡ μὲν Τύρος Α ραβικὰ λέγεται Σὺρ, ἡ δὲ Σιδὼν, Σαΐδα.

Ο Γεμπόλεως, Τ πέρτιμ. ϗ Ε ξαρχ. Φοινίκης παραλίας, ἡ πρώτης. λέγεται δὲ Α ραβιστὶ ἡ Τεμπολις, Σαμ Τραπλυσή, ἢ Ταραμπωλὺς.

Ο Βόστρας, (ὁ Χαβρανίου νῦν λεγόμθ) Τ πέρλιμ. ζ Ε ξαρχ. Πετραίας Α ραβίας.

Ο Ε μέσσης, Τ πέρτιμ. ϗ Ε ξαρχ. Φοινίκης Λιβανησίας. λέγει δὲ Ζανῶ ἡ Ε μεσα, Χαμὺθ.

Ο Βηρυτοῦ, Τ πέρτιμ. ζ Ε ξαρχ. Φοινίκης παραλίας.

Ο Α δάνης (τὸ νῦν λεγόμθον Παϊάσ) Τ πέρτιμ. ϗ Ε ξαρχ. πρώτης ζ δευτέρας Κιλικίας, ϗ τὸν τόπον ἐπέχων Σελβκείας τ Ἰσαυρίας.

Ο Η λιυπόλεως, Τ πέρτιμ. ϗ Ε ξαρχ. Φοινίκης Λιβανησίας, λέγεται δὲ Ζανῶ ἢ Η λιύπολις, Μπάαλπεκ.

Ο Α ρκης, Τ πέρτιμ. ϗ Ε ξαρχ. τοῦ ὄρους Λιβάνου, ϗ τὸν τόπον ἐπέχων τοῦ Α κης, Α κης δὲ, ἢ νῦν λεγομθη Πτολεμαΐς.

Ο Παλμύρας, Τ πέρτιμ. ϗ Ε ξαρχ. Φοινίκης Λιβανησίας, ἡ αὐτὴ ζ Α δριανόπολις μετωνομάθη, ἀνακτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορ. Α δριανοῦ, ὡς ὁ Στέφαν. ἐν τῷ περὶ πόλεων λέγει, ὅθεν ϗ εἰς ἴνα Τακτικὰ αὖτι Παλμύρας, Α δριανοπόλεως λέγεται.

Ο Σαϊδαναγίας, Τ πέρτιμ. τοῦτον εἰς τὰ παλαιὰ δυὸ ἤυρομθ, αὖ καλὰ ϗ νὰ περιέχεται καὶ τοῦτο εἰς τὴν Φοινίκην τῆς Λιβανησίας. ἐνταῦθα εἶναι ϗ ἐπώνυμον ταύτη Μοναστήριον Σαϊδαναγία λεγόμθον, ἐπ' ὀνόματι πρώτου Τ περαγίας Θεοτόκου, κείμθον ὅπι λόφου τινὸς, ϗ κατοικούμθον ὑπὸ Μοναζόντων Α ραβιόντων, κλίμακι ὡς ἄδεται τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ, ὅθεν ζ Δι' τοῦτο, ϗ μάλιστα Δι' τὰ γινόμθα εἰς αὐτὸ ἀδιάκοπα θαύματα ϗ ἰάματα, εἶναι ἐξάκουστον ϗ ζεβάσμιον εἰς ἅπασαν τὴν Α ραβίαν, καὶ πλησιέστ ϗ Διάφορα ἀναθήματα, ἔνθα καὶ ἡμεῖς ἐπαναστρέφοντες ἀπὸ τ ἁγίας πόλεως Ἱερυσαλὴμ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἀσθενήσαντες καθ' ὁδὸν ὑπὸ λοιμικῆς νόσου, ἐξενυχθημθ εἰς αὐτὸ ἡμέρας δεκαεπτὰ, ϗ τότε ἀφιερώσαμθ τῇ Δεσποίνῃ ἡμῶν θ Ε γκόλπιον χρυσοῦν μὲ λίθων ϗ μαργάρων, ζ ἀπὸ πόλεως ἐπέμψαμθ θ Κανδήλιον χρυσοῦν.

Ο Θεοδοσιυπόλεως (τὸ νῦν Ε ζρουμι) Τ πέρλιμ. ϗ Ε ξαρχ. πάσης μεγάλης Α ρμενίας.

Ο Α κίσκας, Τ πέρτιμ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΓΙΩΤΑΤΟΥ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ τῶν Ιεροσολύμων.

Θρόν. Πατριαρχικὸς τῶν Ἱεροσολύμων.

Ο ἁγιώτατος Α ποστολικὸς Πατριαρχικὸς Θρόνος τ Ἱεροσολύμων ἔχει ταύτας τὰς Ε παρχίας κατὰ τὴν γενομένην Διατύπωσιν, ἐν αἷς ἡμεῖς ζωοδικῶς ἐξεθέμεθα ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει Ἱερυσαλὴμ, κατὰ τὸ αψθ'. ἔτος, μηνὶ Αὐγούστ, ἀπίνες ϗ κατὰ ρύθμισαν ἐν τῷ ἱερῷ Πατριαρχικῷ Κώδικι.

Μητροπολίται τοῦ Θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων.

Αἱ ὑπὸ τὸν Ἱεροσολύμων Μητροπόλεις.

Ο Καισαρείας τ Παλαισίνης, ὅς ποτε λέγεται Τ πέρλιμ. ϗ Ε ξαρχ. πρώτης Παλαισίνης.

Ο Σκυθοπόλεως, Τ πέρτιμ. ζ Ε ξαρχ. δευτέρας Παλαισίνης.

Ο Πέτρας, Τ πέρτιμ. ζ Ε ξαρχ. τρίτης Παλαισίνης, ϗ δευτέρας Α ραβίας.

Ο Πτολεμαΐδος, Τ πέρτιμ. ϗ Ε ξαρχ. Φοινίκης.

Ο Βηθλεέμ.

Ο᾽ Βηθλεέμ, Τ᾽ πέρπιμος καὶ Ε᾽ξαρχος πάσης Ἰουδαίας.
Ο᾽ Ναζαρὲτ, Τ᾽ πέρλιμος & Ε᾽ξαρχος πάσης Γαλιλαίας.

Ἀρχιεπίσκοποι τοῦ Θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων. Αἱ ὑπὸ τὸν Ἱεροσολύμων Ἀρχιεπισκοπαί.

Ο᾽ Λύδδης, ὅτις λέγεται καὶ Τ᾽ πέρλιμος, & Πανιερώτατος.
ἐ Ο᾽ Γάζης, λέγεται καὶ ὅτι Τ᾽ πέρπιμος, καὶ Πανιερώτατος.
Ο᾽ Σινάϊα, καὶ αὐτὸς Τ᾽ πέρπιμος, καὶ Πανιερώτατος.
Ο᾽ Ἰόππης.
Ο᾽ Νεαπόλεως.
Ο᾽ Σεβαστείας.
ί Ο᾽ Θαβωρίου ὄρους.

Ο᾽ δὲ Φιλαδελφείας ἐστὶν Ε᾽πίσκοπος ὑπὸ τὴν Μητρόπολιν Πέτρας ἀναφερόμενος.

Περὶ τοῦ ὅτι ὁ Τ᾽ πέρπιμος θεσμόν ἐστιν, μόνοις πὶ τῶν ὑπὸ τὸν Ἱεροσολύμων Ἀρχιεπισκόπων κατὰ φιλοτιμίαν δέδοται.

Ἰστέον, ὅτι εἰς τὸν ἁγιώτατον Πατριαρχικὸν Θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως πινὲς ἐκ τῶν Ἀρχιεπισκό- Τ᾽ πέρπιμοι
ιέ πων λέγονται Πανιερώτατοι, ὡς εἶναι δῆλον εἰς τὴν τάξιν τῆς Διατυπώσεως ἐκείνου τοῦ Θρόνου, & Ἀρχιεπίσκο-
τοῦτο ἔχουσι κατὰ φιλοτιμίαν Πατριαρχικὴν, ἐδεὶς ὅμως τούτων λέγεται καὶ Τ᾽ πέρπιμος, διὸ καὶ τοῦτο ποι ὄντες.
δίδοται εἰς μόνους τοὺς Μητροπολίτας, εἰς τὸν Πατριαρχικὸν ὅμως Θρόνον τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐξ ἀρχαίας
παραδόσεως (πάλιν & τοῦτο φιλοτιμία Πατριαρχικὴ) λέγονται καὶ Τ᾽ πέρπιμοι, διότι εὕρηται εἰς
παλαιὰ Σιγγιλιώδη γράμματα, καὶ Διατυπώσεις, ὅτι ὁ Σινάϊα εἶναι τρίτος τῶν Τ᾽ πέρπιμων
κ' Ἀρχιεπισκόπων.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΑ᾽ ΓΙΩΤΑ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΟΥ ΘΡΟΝΟΥ ΤΗΣ ΜΟΣΧΟΒΙΑΣ,
πότε, καὶ ὑπὸ τίνος Βασιλέως τῆς Μοσχοβίας, & Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολικῆς
Ἐκκλησίας εἰς Πατριαρχεῖον ἐπρώθη.

κέ Κατὰ τὸ ἑπτακισχιλιοστὸν ἐνεννηκοστὸν ἕκτον ἔτος ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἀπὸ δὲ Χριστοῦ, κατὰ τὸν Θρόνον τοῦ
χιλιοστὸν πεντακοσιοστὸν ὀγδοηκοστὸν ὄγδοον, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Μοσχοβίαν ὁ Παναγιώτατος Πα- Μοσχοβίας.
τριάρχης Κωνσταντινουπόλεως κὺρ Ἱερεμίας, ἔχων σὺν αὐτῷ καὶ τὸν Μητροπολίτην Μονεμβασίας
κὺρ Ἱερόθεον, καὶ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ε᾽λασσῶνος κὺρ Ἀρσένιον, ὑπὲρ τῆς Βασιλείας τοῦ Εὐσεβε-
στάτου, Φιλογρίστου, καὶ Θεοσέπτου μεγάλου Βασιλέως Μοσχοβίας, & Αὐτοκράτορος πάσης Ῥωσίας
λ' Θεοδώρου Ἰωαννοβίτζ, & τῆς Θεοσέπτου αὐτοῦ Βασιλίσσης Εἰρήνης, καὶ σωτηρίου γεννήσεως Χριστοῦ, & ἱερᾶς
Μυσταγωγίας τελεσθείσης ἐν τῷ πανσέπτῳ & περικαλλεῖ Ναῷ τῆς παναγιωτάτης Θεοτόκου, τῷ ὄντι
πολιτικῶν τῶν Βασιλείων, παρὰ τοῦ Πατριάρχου κὺρ Ἱερεμίου, συλλειτουργούντων αὐτῷ τῶν τε Ἀρ-
χιερέων, Ἀρχιμανδριτῶν, & Ἡγουμένων τῆς μεγάλης Ῥωσίας, παρόντος & τοῦ εὐσεβεστάτου Βασιλέως
μετὰ πάσης τῆς ἐνδόξου Συγκλήτου αὐτοῦ, ψήφῳ & δοκιμασίᾳ τούτων πάντων, ἡμῶν βασιλεύοντος
λέ Μοσχοβίας εἰς Πατριαρχεῖον ἐπρώθη, ὁδὲ τότε ταύτης Μητροπολίτης κὺρ Ἰωάβ, ὃς καὶ ὕστερον Ἀρ-
χιεπίσκοπος Ῥοστοβίου χρηματίσας, Πατριάρχης πρῶτος εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον ἐπεβιβάσθη,
ἐν ἔτει, τῆς ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἑπτακισχιλιοστῷ ἐνεννηκοστῷ ἕβδομῳ, ἀπὸ δὲ Χριστοῦ, χιλιοστῷ
πεντακοσιοστῷ ὀγδοηκοστῷ ἑνάτῳ, κατὰ τὸν Ἰανουαρίου εἰκοστὸν ἕκτον.

μ' Ἐπανασρέψαντος δὲ τοῦ ῥηθέντος Πατριάρχου κὺρ Ἱερεμίου εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐν ἔτει
ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἑπτακισχιλιοστῷ ἑκατοστῷ πεμπτῳ, ἀπὸ δὲ Χριστοῦ, χιλιοστῷ πεντακοσιοστῷ
ἐνενηκοστῷ τρίτῳ, ἐν Φεβρουαρίῳ μηνὶ, ἁγία & ἱερὰ μεγάλη Σύνοδος συνεκροτήθη ἐπ᾽ ὀνόματι
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ πανσέπτῳ Ναῷ τῆς Διαστάσεως ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου
Μαρίας τῆς Παμμακαρίστου, τῆς καὶ Παραμυθίας ἐπονομαζομένης. Συνεκαθημένων δὲ τῶν ἁγιω-
τάτων Πατριαρχῶν, τοῦ Κωνσταντινουπόλεως φημὶ κὺρ Ἱερεμίου, τοῦ Ἀλεξανδρείας κὺρ Μελετίου,

καὶ τὸν τόπον ἐπέχοντος τοῦ Ἀνδιοχείας κὺρ Ἰωακείμ, καὶ τοῦ Ἱεροσολύμων κὺρ Σωφρονίου, ἐνδημοῦντος δὲ τοῦ ἐνδοξοτάτου κὺρ Γρηγορίου Ἀθανασίου τοῦ παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου Θεοσέπτου Βασιλέως πεμφθέντος πρέσβεως εἰς τὸν τότε μέγιστον καὶ κεφαλαιότατον Σουλτάνον, καὶ δι' ἄλλας πολιτικὰς ὑποθέσεις, μάλιστα δὲ ὅπως φροντίσῃ, ἵνα καὶ ἀπὸ τῆς κοινῆς καὶ Συνοδικῆς Ἐκκλησιαστικῆς ψήφου λάβωσι κῦρος τὰ πεπραγμένα ἐν τῇ Μοσχοβίᾳ περὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ ἐκείνου Θρόνου, παρδρευθέντων καὶ τῶν Πανιερωτάτων Ἀρχιερέων ἐκ πάσης τῆς Ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡσὰν τῆς ἄλλας ἃς ἐπανορθώσατο ὑποθέσεσι, ζωοδικῶς κοινῇ ψήφῳ ἐψήφισε καὶ ἔκρινε δίκαιον εἶναι, τιμᾷ χάριτι θείᾳ καὶ φιλανθρωπίᾳ Θεοῦ Βασιλείᾳ καὶ Συγκλήτῳ τιμηθεῖσαν ὀρθοδοξοτάτῃ πόλιν τῆς Μοσχοβίας, καὶ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς μεγαλύνεσθαι πράγμασι, κατὰ τὸν εἰκοστὸν ὄγδοον Κανόνα τῆς ἐν Χαλκηδόνι τεταρτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου. καὶ οὐ μόνον διὰ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλας δικαίους αἰτίας, ὡς ἡ Συνοδικὴ πρᾶξις δηλοποιεῖ. ἐψηφίσατο λοιπὸν, ὥστε τιμᾷ ἁγιωτάτῃ Ἐκκλησίαν τῆς βασιλευούσης πόλεως μεγάλης Μοσχοβίας εἶναι καὶ λέγεσθαι Πατριαρχεῖον, καὶ πᾶσαν τὴν Ῥωσίαν, καὶ τὰ ὑπερβόρεια μέρη ὑποτάσεσθαι τῷ τούτης Πατριαρχικῷ Θρόνῳ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς. τὸν δὲ μακαριώτατον τούτης Ἀρχιεπίσκοπον ἔχειν τιμᾷ τάξιν αὐτοῦ μετὰ τοὺς Ἱεροσολύμων σὺν τε τοῖς ἱεροῖς δικαίοις, καὶ ταῖς ζωοδόσεσιν, ὑπερέχειν τε πάντων τῶν Μητροπολιτῶν, Ἀρχιεπισκόπων, καὶ Ἐπισκόπων ἐν ὅλῃ τῇ καθολικῇ καὶ ὀρθοδόξῳ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, τῆς τε Παροικίας ἐκείνης Μοσχοβίας, καὶ πάσης Ῥωσίας, καὶ τῶν ὑπερβορείων μερῶν κεφαλὴν εἶναι καὶ ὑπογινώσκεσθαι, κατὰ τὸν τελευταῖον τέταρτον τῶν ἁγίων καὶ πανσεβάσμων Ἀποστόλων Κανόνα. ἀδελφόν τε εἶναι καὶ λέγεσθαι τῶν ὀρθοδόξων Πατριαρχῶν μετὰ τῆς Πατριαρχικῆς ἐξωνυμίας, ὁμοταγῆ τε καὶ ζυνθρονον καὶ ἴσον τῇ ἀξίᾳ, ὑπογεγράφεσθαί τε καὶ ὑπογράφεσθαι, κατὰ τὴν ζωηθείαν τῶν ὀρθοδόξων Πατριαρχῶν, Πατριάρχην Μοσχοβίας, καὶ πάσης Ῥωσίας, καὶ πάντων τῶν ὑπερβορείων μερῶν. ἐν δὲ τῇ χειροτονίᾳ αὐτοῦ, φυλάττεσθαι τὴν τάξιν τῆς Ἐκκλησίας, παρὰ τοῦ Πρωτοθρόνου δηλαδὴ τῶν Ἀρχιερέων ἐκφωνεῖσθαι τὸν δεσπότην. Τούτων οὖν γεγομένων, ἐγγράφως ἡ ἱερὰ αὕτη Σύνοδος ἐδηλοποίησε τὰ πεπραγμένα τῷ Εὐσεβεστάτῳ Βασιλεῖ διὰ τοῦ σταλέντος αὐτοῦ Πρέσβεως, ἐδήσαι καὶ τοῦ τότε μεγίστου καὶ κεφαλαιοτάτου Σουλτάνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΕΓΕΘΟΥΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ τῆς Μοσχικῆς Βασιλείας.

Μέγεθος καὶ ὅρια Μοσχοβίας.

Διὰ νὰ καταλάβωμεν, ὅτι τοῦτο τὸ ἀξιώτατον Πατριαρχεῖον τῆς Μοσχοβίας ἔχει δύναμιν νὰ καθίσῃ καὶ ἄλλας πολλὰς καὶ ἀξιοπρεπεῖς Μητροπόλεις, Ἀρχιεπισκοπὰς, καὶ Ἐπισκοπὰς εἰς τὰς ὑπομονὰς τῶν πόλεων, ἐν αἷς διοικοῦνται καὶ πολιτικοὶ Ἡγεμόνες, καὶ Ἄρχοντες, παρὰ ὅσαι τυγχάνουσι κατὰ τὸ παρὸν, χρεία εἶναι νὰ φανερώσωμεν πρῶτον τὸ μέγεθος τούτης τῆς Μοσχοβίας καὶ τὰ ὅρια.

Ἡ μεγάλη τσιγαρουΐ Βασιλεία τῶν ὀρθοδόξων Μοσχόβων, ἀπὸ μὲν τὴν Ἀνατολὴν ἔχει ὁμόρους τὴν Βασιλείαν τῶν Σίνων, ἤτοι Χίνων διὰ τῆς Σιμπελακῆς Βασιλείας, ἥτις σχεδὸν ἐπεκτείνεται μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν θρυλλουμένων τειχῶν τῶν Σίνων. ἀπὸ τῶν Σίνων ὅμως ἔχει ὁμόρους, πρῶτον μὲν τοὺς Σκύθας, λεγομένους Μογγάλους (οἵτινες δοκοῦσιν εἶναι ὁ Μαγὼγ) Ἔθνη ὑπάρχοντας Σκυθικόν τε καὶ Νομαδικὸν, οἰκοῦντας ἐν Χιωναῖς. μετὰ τούτους δὲ πάλιν, ἔστιν ἕτερον Ἔθνος Σκυθικόν. Καλμουκοι λεγόμενον, Χιωΐται ὄντες καὶ αὐτοὶ καὶ Ἀπολίδες, Ἀχαιοὶ πεδίον οἰκοῦντες καὶ ποταμούς, καὶ οἱ τούτων Ἄρχοντες ὀνομάζονται Χαΐνδες, καὶ Ταϊσπάδες. ταῦτα δὲ τὰ τέλη μέν, ποτὲ μὲν φιλικῶς διάκεινται τοῖς Μόσχοις, ποτὲ δὲ καὶ ἐχθρωδῶς. ἐπεκτείνονται δὲ τὰ δύο ταῦτα μοναδικὰ Ἔθνη ἄχρι τῶν ὁρίων τῆς Μαυριτανίας, τουρκιστὶ Γιασμπὲκ ὀνομαζομένης, ἧς διάφοροι Χαΐνδες καὶ αὐτοὶ ἄρχουσιν. Ἀπὸ δὲ Μεσημβρίας, ἔχει τοὺς ῥηθέντας Γιασμπέκηδες, οἵτινες οἰκοῦσι καὶ πόλεις καὶ χώρας, μέχρι τῆς Τζκανίας ἐπεκτεινόμενοι, ἔνθα καὶ ζωμορροοῦσι τοῖς τοῦ Δαΐκη ποταμοῦ καζάκοις.

μετὰ

Μετὰ τύτυς δέ ἐςιν ἡ βασιλεία τῶν περσῶν, ωδὶ πὼ Κασπίαν θάλασσαν ἕως τῶν ἰβηρικῶν ὀρέων ἐπεκτεινομένη, ἥτις ὁμορεῖται ἑαυτῇ ἔχει πρῶτον μὲν Καζάκυς, εἶτα μετὰ τύτυς, κὴ πὼ βασίλειον τ Α᾽στραχανίας πόλιν, κειμένω παρὰ τὰς ἐκβολὰς τ Ρ᾽ᾶ ποταμ, βόλγα νῦν καλυμένυ, μετὰ δὲ τὺς Πέρσας ὑμακρὰν Τυγχάνει τὸ τ Κερκασίας, ἡ Κζερκάσκογε φρύριον, πλησίον ὢν τῶν ἐκβολῶν ε τ Ταναΐδος ποταμ, μητρόπολις τυγχάνον τ κ τὸ ἐρεῖθρον κ τὰς ὄχθας τ αὐτ ποταμ μεγάλης ἐφελκιὰς τῶν Καζάκων κειμένης, ἔνθα ἡ τῶν Μοσχόβων ἀπικεφάτεια ὁμορός ἐςι τῇ ὀθωμανικῇ βασιλεία κατὰ τὸ Α᾽ζόφ φρύριον ωὸὶ τὰς ἐκβολὰς τ Ταναΐδος ποταμ κ πὼ μαιώτιδα λίμνην (ὅπερ ὁμωνύμως τῷ ποταμῷ, ταναΐς λέγεται παρὰ τοῖς παλαιοῖς γεωγράφοις) μετὰ πὼ Κερκασίαν δὲ, κὴ τὺς ὀθωμανύς, ὑμακρὰν κεῖται ἡ ταυρικὴ χερσόνησ, ὅσω αὖ ὁμορόι εἰσὶ τοῖς ταυρικοῖς σκύ- ϛ θαις οἱ μόχλοι διὰ μακρῶν ἐρήμων πεδιάδων ἀρχομένων ἐξ αὐτ τ ταναΐδ ποταμ κατὰ τὸ μέσον τ Α᾽ζόφ, κὴ Κερκασίας φρυρίων, κὴ ἐκτεινομένων ἄχρι αὐτ τ βορυσθένυς ἀναμεταξὺ τῶν πόλεων Ο᾽ρέλλ κ Σαμάρας, κατὰ τὰς γενομένας συνθήκας κ τὸν μερισμὸν τῶν συόρων ἀναμεταξὺ τῶν τε ὀθωμανῶν, κ Μοσχόβων ἐνέτει ἀπὸ χριστ ᾳψιδ'. μηνὶ Ἰουλίῳ. κἀκεῖθεν δὲ ἀπὸ δύσεως ὅμορον ἔχει αὐτὸν τὸν βορυσθένην ποταμὸν, κὴ πὼ ἐντὸς θεν Οὐκρανίαν, μετὰ δὲ ε ταύτην, πὼ τῶν λέγομ Βασιλείαν, ἄχρι τῶν ἐκβολῶν τ Δνείπρ, ἡ Δόωα ποταμ, ᾧ κ ῥοῦ- βων. τὸ πάλαι λεγομένυ (κατὰ τὸν πολεμαῖον βιβλίῳ τρίτῳ τῶν γεωγραφικῶν, κεφαλαίῳ πέμπτῳ, πίνακι ὀγδόῳ) ωρὸς πὼ Βαλτικὴν Θάλασσαν εἰς βάλλοντος. πέραν δὲ ταύτης τ λεγομ Βασιλείας, διήκει ἄχρι τ ἐπαρχίας Φινλίας, ἡ Φινωνίας, καθ' ἣν ὁμορεῖ τῇ Σβαικικῇ βασιλείᾳ. ωρὸς ἄρκτον δὲ μετὰ τύτυς, ἄρχεται ὁ Βόρειος Ὠκεανὸς, δ' ᾧ, κ τ τῶν νηῶν ἐμπορείας τ διὰ τ ζ Νορβεγίας, ὁμορεῖ κ τῇ τ Δανίας ἑξῆς. Ἐφεξῆς οὖν ἄρχεται ὁ ὑπερβόρειος κ κρόνιος Ὠκεανὸς, ὃς κ ἐπεκτείνεται κ μέχρι τῶν ἐκβολῶν τ Θρυλλυμβύν ἐκείνυ Α᾽μὺρ ποταμ, κὴ ἕως ὠκεανοῦ, ταύτην εὐρωπὴν ἔχάτην ᾧ πλησίον τῶν Σίνων. ὁ δὲ ὑπερβόρειος ὢν ὠκεανὸς ἀπὸ πάντες χεδὸν ᾧ βορρᾶ ὅρος ἐςὶ τ Μοσχικῆς βασιλείας. πέραν δὲ τύτυ ᾧ ὑπερβορείυ ὠκεανοῦ, γῆ ἄγνωςός ἐςιν, εἰ ὅλως ἐςίν. ὑδεὶς γὰρ δύναται πλεῦσαι ἐπέκεινα τύτυ, διὰ τὸν πολὺ κρύσταλλον. Ἐν τοιαύτῃ οὖν διεξαγωγῇ κ πολυανθρώπῳ βασιλείᾳ, τίνι ἂν ἔνεστι ζωρᾶν, ὅτι πρόχειρον ἅμα κὴ ἐπωφελὲς ἰδεῖν πολλὺς θρόνυς ἐκκλησιῶν καθαιρεθῆναι; ἀλλ' ὅλως ὑ πλείονες εἰσὶ κατάγε τὸ νῦν τῶν ἐν ταύτῃ καθαγεγραμμένων.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΩΝ ΘΡΟΝΩΝ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ

Μοσχοβίας, Μητροπολιτῶν φησι, Ἀρχιεπισκόπων καὶ Ἐπισκόπων.

Θρόνοι Μητροπολιτῶν.

Θρόνοι Μητροπολιτῶν.

Ὁ Κιοβίας καὶ Ἁλικίας.
Ὁ τῆς μεγάλης Νοβογορδίας καὶ λοιπῶν,
ἤτοι καὶ ἑτέρων μεγάλων Ἐπαρχιῶν.
Ὁ Καζανίας καὶ Σβιασκίας.
Ὁ Ἀστραχανίας καὶ Τερσκίας.
Ὁ Σιμπερίας καὶ Τομπολσκίας.
Ὁ Ῥοστοβίας καὶ Γιαροσλαβσκίας.
Ὁ Φκοβσκίας καὶ Σβορσκίας.
Ὁ Σμολενσκίας καὶ Δραγομωβσκίας.
Ὁ Σαρσκίας καὶ Ποδονσκίας.
Ὁ Νιζεγορδίας καὶ Ἁλαταρσκίας.
Ὁ Ῥεζανίας καὶ Μυρομσκίας.
Ὁ Μπλογορδίας καὶ Ὠμπογασκίας.
Ὁ Συσδαλίας καὶ Γιυργιβσκίας.

Κιέβσκαγο καὶ Γαλιτζκαγο.
Νόβογοροδσκαγο καὶ Βελίκιη λούκιη.
Καζάνσκαγο καὶ Σβιάσκαγο.
Ἀστραχάνσκαγο καὶ Τέρσκαγο.
Σιβίρσκαγο καὶ Τοβόλσκαγο.
Ροστόβσκαγο καὶ Ἰαροσλάβσκαγο.
Πσκόβσκαγο καὶ Ζβόρσκαγο.
Σμολένσκαγο καὶ Δραγοβύσκαγο.
Σάρσκαγο καὶ Ποδόνσκαγο.
Νίζεγοροδσκαγο καὶ Ἀλατέσκαγο.
Ρεζάσκαγο καὶ Μυρόμσκαγο.
Βλογοροδσκαγο καὶ Ὄκοπσκαγο.
Συζδάλσκαγο καὶ Γιυρέβσκαγο.

Θρόνοι Ἀρχιεπισκόπων.

Θρόνοι Ἀρχιεπισκόπων.

Τζερνιγόβσκαγο καὶ Νόγοροδσκαγο.
Κολόγοδσκαγο καὶ Βλοεζέρσκαγο.
Τβέρσκαγο καὶ Κασίνσκαγο.
Κολόμεσκαγο καὶ κοσίρσκαγο.
Κίτσκαγο καὶ Πέμσκαγο.
Χολμόγοδσκαγο καὶ Βάσκαγο.
Σεστίσκαγο καὶ Τοτέσκαγο.

Ὁ Τζερνιγοβίας καὶ Νοβογορδίας.
Ὁ Βολογορδίας καὶ Μπελοεζερίας.
Ὁ Τβερδσκίας καὶ Κασινίας.
Ὁ Κολομενίας καὶ Κοπρσκίας.
Ὁ Βιατσκίας καὶ Περμσκίας.
Ὁ Χολμογορίας καὶ Βαζσκίας.
Ὁ Οὐσυζσκίας καὶ Τοτεμσκίας.

Θρόνοι Ἐπισκόπων.

Θρόνοι Ἐπισκόπων.

Τοικόβσκαγο.
Κορονέσκαγο.
Περεσλάβσκαγο. ὃς πως ὑπόκειται τῷ Μητροπολίτῃ Κιεβίας. ὑπὸ

Ὁ Τοϊμποβσκίας.
Ὁ Βορονεζσκίας.
Ὁ Περεγιασλαβίας,
κειμένη ἐπὶ τῷ Κιεβίας καὶ οἱ ἐν τῇ πολωνίᾳ διεσκόμβοι Ἐπίσκοποι ὀρθόδοξοι.
Ὁ Λουκωσίου καὶ Ὀσρογίου.
Ὁ Λεοπόλεως, ἁλικίας καὶ καμινοτζίας τῆς ποδωλίας.
Ὁ Πρεσμισλάου καὶ σαμβωρίου.
Ὁ Μσησλαβίας, ὀρσίας, καὶ Μωγιλοβίας.

Ἰστέον, ὅτι μόνος ὁ Μητροπολίτης Κιεβίας λέγεται Ὑπερτιμος καὶ Ἐξαρχος ἡπάσης Ῥωσίας ἀπλῶς, ἡ πάσης μικρᾶς Ῥωσίας, ἐπειδὴ τῶν ἄλλων ὑδείς, καὶ τὸ ὑπερατῆσαι ἀρχαῖον ἐν αὐτοῖς ἔθος.

Ἐπὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Τζερνιγοβίας λέγεται καὶ Νοβογορδίας, καὶ Σεβερείας, ἡ Σιβηρείας.

Περὶ

ΠΕΡΙ΄ ΤΩ῝Ν ΠΡΟΝΟΜΙ΄ΩΝΤΩ῝Ν ΚΑΤ᾽Α
τὴν Μοσχοβίαν Ἀρχιμανδριτῶν.

Ι᾽Στέον ὅτι, ὅσοι εἰσὶν Ἀρχιμανδρῖται ἐν τούτῳ τῷ Πατριαρχικῷ Θρόνῳ, φέρουσι τὰ δευτερεῖα Ἀρχιμανδριτῶν Ἀρχιερέων, καὶ ἰσοδυναμοῦσι πρόπονοῦνται, ὡς αὐτοὶ λέγουσι Χωρεπισκόποις. Ζεμνύνονται δὲ καὶ τῶν ἀθενόμια.
ἔ ὅτι μόνον Βακτηρίαν Ἀρχιερατικὴν, ἀλλὰ ϛ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν Μανδύας φοροῦσι μετὰ σωμάτων, καὶ Δικηρίῳ σφραγίζουσι, καὶ τ᾽ποδιακόνους χειροθετοῦσι. κατὰ δὲ τ᾽ Χερουβικὸν ὕμνον ἐν τοῖς τοῦ ἁγίου Βήμασι ἱσταμένοι, δέχονται τὰ Ἅγια ὀπτῶν χειρῶν τῶν Ἱερέων, ὥσπερ οἱ Ἀρχιερεῖς, καὶ μεταδιδόασι τῶν ἀχράντων Μυστηρίων τοῖς ζυλειτουργοῦσιν αὐτοῖς Ἱερεῦσι, καὶ φέρουσι Μίτραν ὑπὲ τ᾽ κεφαλῆς αὐτῶν ὥσπερ ϛ οἱ Ἀρχιερεῖς, ὑπὲρ ὕμνον ἐν ταῖς λαύραις αὐτῶν ἔξεσιν αὐτοῖς φορεῖν, ἀλλὰ
ί καὶ ἐν ταῖς κοιναῖς ἱεροσφαγίαις, καὶ καθεδρώνας ἱερουργοῦσι, καὶ μετὰ τῶν Ἀρχιερέων, ἢ καὶ αὐτοῦ τοῦ Πατριάρχου, οἷς καὶ ζυναμφιεύνωνται.

Δεῖ δὲ εἰδέναι ὅτι, εἰ καὶ αἱ Μίτραι τῶν Ἀρχιερέων ϛ Ἀρχιμανδριτῶν εἰσὶν ὅμοιαι, διαφέρουσιν ὅμως τῆς Πατριαρχικῆς ὕμνον καὶ τὸ σχῆμα, ἀλλὰ ϛ καὶ τὸ μὴ ὑφεσαίνειν αὐτὰς καὶ κορυφοῦν Σταυρόν.

Ἀπαρίθμησις τῶν κατὰ τὴν Μοσχοβίαν ὀπτιμοτέρων Ἀρχιμανδριτῶν.

ἐ	Ὁ τοῦ Κιεβοπετζερσκίου.	Κϊεβοпечéрскаго.
	Ὁ τ᾽ ἁγίας Τριάδος τοῦ Σεργιεβσκίας.	Троéцкосергϊéвскаго.
	Ὁ τοῦ Βλαδεμιρίου τῶν ἁγιοθηλίων τ᾽ Θεοτόκου.	Извладимϊра Рождéство Бгорóдицкаго.
	Ὁ τοῦ Τζυδόβου.	Чудóвскаго.
	Ὁ τοῦ Νοβοσπάσκου.	Новоспáскаго.
κ᾽	Ὁ ἐκ τῆς Νοβαγοράδας (νέας πόλεως) τοῦ Ἰβεργδικίας.	Изновагрáда юрéвскаго.
	Ὁ τοῦ Σιμωνόβου.	Симонóвскаго.
	Ὁ τοῦ Τ᾽πάτσκου.	Ипáтскаго.
	Ὁ τοῦ Ἀνδρονίκου.	Андронϊéвскаго.
	Ὁ τοῦ Πετρίνου.	Петрóвскаго.
κέ	Ὁ τῶν Θεοφανείων.	Богоявлéнскаго.
	Ὁ τοῦ ἁγίου Σάββα.	Саввúнскаго.
	Ὁ τ᾽ Ἀναστάσεως.	Воскресéнскаго.
	Ὁ τοῦ Ταναϊκοῦ.	Дóнскаго.
	Ὁ τοῦ Ζναμένσκου.	Знамéнскаго.
λ᾽	Ὁ τ᾽ Τζερνιγοβίας.	Чернúговскаго Троéцкаго.
	Ὁ τοῦ Ἐλέτζκι.	Елéцкаго.
	Ὁ τ᾽ Σεβερίας, ἢ Σηβερίας ἐν τῷ Νοβογοροδίῳ.	Новгорóдскаго Сивéрскаго.
	Ὁ τοῦ Κρυπίτζκι.	Крупúцкаго.

ΠΕΡΙ΄ ΤΩ῝Ν ΚΡΙΤΗΡΙ΄Ω Ν
λέ τοῦ Πατριάρχου τ᾽ Μοσχοβίας.

Ἔχει ὁ Πατριαρχικὸς ϛ Θρόνος τ᾽ Μοσχοβίας καὶ Ἐκκλησιαστικὰ Κριτήρια, οὗτα διεξάγει ϛ διδάσκει πᾶσα Πνευματικὴ ϛ Ἐκκλησιαστικὴ κατάστασις, ἅτινά εἰσι τὸν ἀριθμὸν τέσσαρα. Κριτήρια τοῦ Πατριάρχου Μοσχοβίας.

μ᾽ Πρῶτον, τὸ λεγόμενον **Ροζρᾶ Δυχόβνοϊ**, ῥόζρᾶδ Δυχόβνοϊ, ἤτοι Τακτικὸν Πνευματικόν. καθίστανται δὲ ἐν τούτῳ Κριτὴ Μοναχοί τε καὶ κοσμικοί. ὡσαύτως ὅμως τούτων ὁ παρὰ τοῦ Βασιλέως πεμπόμενος κοσμικὸς Ἄρχων. ἀπάγονται δὲ ὑπὸ τοῦτο τὸ Κριτήριον πᾶσαι ὡς εἴρηται αἱ Πνευ-

αἱ Πυδμαπκαὶ ἀγωγαί. ὡθσέπ δὲ ἥνίκα αὖ τις κοσμικὸς ἔχοι κατά τιν᾽ Μοναχοῦ ἀγωγὴν, ὁ τοιοῦτ᾽ ὐδωπέπαι εἰσελθεῖν ἐν Βασιλικῷ τινι Κελτηρίῳ, ἀλλ᾽ ἐν τούτῳ μόνον τῷ Πυδμαπκῷ. Δεύτερον, τὸ **Δβόρτσοβὸ**, Δβορτζόβοϊ, ἤτοι τὸ τ αὐλῆς, ὅθεν ἀνάγονται παῖδα τὰ ὑποκείμενα χωρία ἢ εἰσοδήματα τῷ Πατελαρχικῷ Θρόνῳ. εἰσὶ δὲ δπτάται ἐν τούτῳ κοσμικοὶ Διάκονοι. Τρίτον, τὸ **Καζεῖνοὶ**, Καζεννοί, ὅθεν ὁ Πατελαρχικὸς Θησαυρὸς (ἰωάγε) ἢ Διαμερίζεται. τούτου ὁ πρῶτος Θησαυροφύλαξ ὑπάρχει Μοναχός. ε

Τέταρτον, τὸ **Τημόνικα Πολάτα**, Τιμόνικα Πολάτα, ὅθεν οἱ κοσμικοὶ Ἱερεῖς ἢ Διάκονοι κείνου.

Οὗτοι ἐξημαλίσαν Πατελάρχαι ἐν τῇ Μοχοβίᾳ μέχει τοῦδε.

Πρῶτος, ὁ Ἰὼβ, περὶ οὗ ἀνωτέρω εἴρηται. ί

Δεύτερος, Ἐρμογένης.

Τρίτος, Φιλάρετος.

Τέταρτος, Ἰωάσαφ.

Πέμπτος, Ἰωσὴφ.

Ἕκτος, Νίκων.

Ἕβδομος, Ἰωάσαφ. ιέ

Ὄγδοος, Πιτυραῶν.

Ἔνατον, Ἰωακείμ.

Δέκατος, Ἀδριανός.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΦΦΙΚΙΩΝ ΚΑΙ ΑΡΧΕΙΩΝ κ΄

ἤτοι Δικαστηρίων τῆς Μοχικῆς Βασιλείας.

Εἰ καὶ ἔξω τῆς παρούσης ὑποθέσεώς ἐστι Διαλαμβάνειν ἤδη γε ἡμᾶς περὶ τῶν Βασιλικῶν Ὀφφικίων καὶ Ἀρχείων, ἀλλ᾽ οὖν ὅ δὲ ἀνδὲς αὖ εἴη εἰπεῖν τι κεφαλαιωδῶς, πρῶτον μὲν περὶ τῶν Ὀφφικίων, ἀρχομένους ἀπὸ τῶν ἐλαχίστων καὶ λήγοντας ἐπὶ τὰ μείζονα, εἶτα δὲ ἢ περὶ τῶν Ἀρχείων, ἅπερ Περικάζια **Πρικαζῆ**, παρὰ τῶν Μόχων λέγονται, δι᾽ ὧν πᾶσα ἡ τῆς αὐτῆς Βασιλείας διοίκησίς τε καὶ σύστασις, ἢ ὡθσέπ τὸ μέγεθος σαφέστερον γνωσθήσεται. κέ

Περὶ τῶν Ὀφφικίων τῆς Μοχικῆς Βασιλείας.

Ὀφφί. τῆς Μοχικῆς Βασιλείας.

Πρῶτον μὲν ὧν ἢ ἐλάχιστον τῆς Βασιλείας Τάγμα ἢ Ὀφφικιόν ἐστιν, οἱ λεγόμενοι **Ζιλιζῆ**, Ζιλτζοί, ἤτοι αὐτόχθονες. μετὰ τούτους δέ εἰσι **Δβορᾶνε**, Δβορᾶνε, ἤτοι οἱ τῆς αὐλῆς. καὶ ἀναλογεῖ τοῦτο τὸ Τάγμα τῇ Λεχικῇ **Σλιάχτα**, Σλιάχτα, ἤτοι δηλοῖ Τάγμα ἐν δόγλων ἢ ἀσαχήδων. μετὰ τούτους δέ εἰσιν οἱ λεγόμενοι **Στραπτῖῆ**, Στελάωτζοι, οἵτινες ὑπηρετοῦσι τῷ Βασιλεῖ ἐν παρασκάπτει καὶ τοῖς ὡθσόδοις. μετὰ δὲ τούτους, εἰσὶν οἱ Στόλνιτζοι, οἱ ὑπηρετοῦντες δηλαδὴ τῇ Βασιλικῇ τραπέζῃ. μετὰ δὲ τούτους, ἄρχονται οἱ τῆς βυλῆς. ἢ πρῶτον μὲν εἰσὶν οἱ καλούμενοι Δοῦμνοι Διάκοι, δηλαδὴ Βυλευτικὴ Γραμματεῖς. ἀναλογοῦσι δὲ ὅτι τῷ Ρεΐζ Κιαΐτσῃ. ἐν ἅπασι γὰρ τοῖς Ἀρχείοις, ὅτι ἅπαντα τὰ Βασιλικὰ ὅπως δήποτε ὡθσκάγματα οἰκεία χειρὶ ἀσφαλίζονται. ἀνώτεροι δὲ τούτων εἰσὶν **Δοῦμνε Δτορᾶνε**, οἱ Δοῦμνοι Δβορανοί. ἢ μετὰ τούτους εἰσὶν **Ωκολνίτζῖῆ**, οἱ Ὠκολνίτζοι. ὅτι δὲ ἐπέχουσι τόπον κελτῶν Διαφόρων Αὐθεντιῶν. ἀνώτεροι δὲ τούτων εἰσὶν οἱ Ἄρχοντες **Κομάρε**, Μπογιάροι, οἵτινες διαιροῦνται εἰς δύο κάστας. καὶ πρῶτον μὲν εἰσιν οἱ ἁπλῶς λεγόμενοι Μπογιάροι, οἵτινες ὑπερέχουσι πάντων τῶν ἐγθεύντων Ὀφφικίων ἢ ἐν βυλῇ ἢ δημοσίᾳ, πλὴν γε τιμιώτεροι ἢ τούτων εἰσὶν οἱ λεγόμενοι Μπογιάροι Κόμνιτοι, δηλαδὴ Ἄρχοντες τοῦ Κοιτῶνος, οἵτινες ἀκροῶνται ἢ ἐξ ὑπερορίας βυλευταὶ εἰσιν. εἰσέρχονται δὲ ὅτι τὸν κοιτῶνος, ὅθεν αἱ μυστικαὶ βυλαὶ περαίνονται, ὅθεν οἱ λοιποὶ ἀποῤῥήθεντες λ΄ μ΄

θέντες δύνανται εἰσέρχεσθαι. Εἰ δὲ ἕτεροι παρεισεμίμβολοι τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, οἵτινες εἰ καὶ τίμιοι, εἰς τὸν βασιλικὸν μόνον γε σὺν ἐξουσίαν αὐτῆς εἰσιέναι, καὶ ταῦτα περὶ τῶν Ὀφφικίων.

Περὶ τῶν Ἀρχείων, ἤτοι Δικαστηρίων τῆς Μοσχικῆς Βασιλείας.

Θεμέλιον δὲ πάσης τῆς Βασιλείας ταύτης ὑπάρχει τὰ Ἀρχεῖα, ὑφ' ὧν ἅπασα ἡ Βασιλεία συμπερέχεται καὶ διοικεῖται. Καὶ πρῶτον μὲν Ἀρχεῖον ἐστὶ τιμιώτερον τὸ λεγόμενον **Ποσέλικὸ Πρικάζι**, Ποσέλσκοϊ Πρικάζι, ἤτοι τὸ τῶν Πρέσβεων φαίνεται, ὅθεν καὶ κυρίως ὀνομάζεται, ἔνθα τῶν Βασιλέων αἱ πρεσβεῖαι (ὡς κάτωθεν γνωσθήσεται) καὶ Πρέσβεις, καὶ ἀκούονται, καὶ πρὸς τὸν Βασιλέα ἀνάγονται, καὶ ἀναφέρονται, ὅσα καὶ περὶ εἰρήνης καὶ πολέμου βουλεύονται, καὶ ἀποκείνονται, καὶ ἁπαξαπλῶς φαίνεται οἱ ἀπὸ διαφόρων Βασιλέων καὶ Ἐθνῶν ἐρχόμενοι, καὶ ἐξετάζονται καὶ ἀκούονται, καὶ παρὰ τοῦ Ἀρχηγοῦ τούτου τοῦ Ἀρχείου πρὸς ἀποκρίσεις λαμβάνουσι, καὶ πρὸς εἴσοδον, καὶ πρὸς ἔξοδον. Μετὰ τοῦτο δὲ τοῦ Ἀρχείου κυκλοῦται καὶ τὸ τῆς μικρᾶς Ῥωσίας Ἀρχεῖον, ὅπερ ἐστὶν Οὐκραΐνης Χάτμαν, καὶ πᾶσα ἡ Οὐκραΐνα διέπεται. Ἔπειτα καὶ τὸ μέγα Νοβογορόδον, καὶ ἡ Πισκοβία, καὶ ὅσα τούτοις ζωτείνουσι, καὶ πόλεις, καὶ Βοεβόδαι, καὶ αἱ εἴσοδοι καὶ αἱ ἔξοδοι αὐτῶν. Ἔπειτα καὶ τὸ τῆς Βλαδημιρίας πόλεως Ἀρχεῖον μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν πόλεων καὶ εἰσοδημάτων. Ἔπειτα καὶ τὸ τῆς Γαλίτζκας καὶ τὸ τοῦ Οὔστιγας πόλεως μετὰ καὶ τῶν περὶ αὐτὰ πόλεων καὶ εἰσοδημάτων.

Δεύτερον δὲ καὶ πλησίον τούτου ἐστὶ τὸ λεγόμενον **Ῥοζρὰ Πρικάζι**, Ῥοζριαδ, ἤτοι Τακτικόν. Φαίνεται γὰρ τὰ ἀνωθεν Ὀφφίκια καὶ Τάγματα, οἵτε Στραπιῶται Τιμαριῶται Γωβεῖς, ἥτε φυλαρχικὴ τοῦ πολέμου, καὶ τὰ τῷ πολέμῳ ἀναγκαῖα τε καὶ χρειώδη, τῇ διὰ θαλάσσης καὶ ξηρᾶς, ἐν τούτῳ τῷ Ἀρχείῳ φυλαρχικὰ καὶ δογματίζονται.

Τρίτον τῇ τάξει ἐστὶ τὸ λεγόμενον **Πομέτνὸ Πρικάζι**, Πομέτνοϊ Πρικάζι, ὅπερ ἐστὶν Ἀρχεῖον φαίνεται τῶν κτημάτων τῆς Βασιλείας καὶ Τιμαρίων, ὅσα πλείονες ἢ χίλιοι Νοτάριοι γράφουσιν. Οὐδεὶς γὰρ ἐξ ἀδείας ἔχει πωλῆσαί τι κτῆμα, ἢ ἀγοράσαι ἄνευ τοῦ εἰδήσεως τοῦ Ἀρχείου τούτου.

Τέταρτόν ἐστι τὸ τῶν Στρελέτζηδων Πρικάζι **Στρελέκὸν Πρικάζι**, Δηλαδὴ τῶν Γενιτζάρων, ἐν ᾧ ἅπασα ὁπλικὴ Στρατὸς διοικεῖται καὶ ἀναγράφεται, καὶ πρὸς πόλεμον ἀποστέλλεται.

Πέμπτον ἐστὶ **Πυσκάρσκὸν Πρικάζι**, Τὸ Πυσκαρσκοϊ Πρικάζι, ὑφ' ὃ περιέχεται φαίνεται τῶν πυροβόλων ἁρμάτων ἡ φυλακή, ἐν ᾧ καὶ ὁπλικὸς Στρατὸς τῶν Σολδάτων, καὶ οἱ ἔριστοι Στραπιῶται οἱ Ῥαιτάρηδες.

Ἕκτον ἐστὶ **Καζάνσκὸν Δβόρετς**, τὸ Καζανσκοϊ Δβορέτζ, ἤτοι τὸ τῆς αὐλῆς τοῦ Καζανίου, ἐν ᾧ διοικοῦνται αἱ δύο μεγάλαι Βασίλειαι τοῦ Καζανίου καὶ Ἀστραχανίου, δηλαδὴ φαίνεται τὰ ἀναγόμενα πρὸς αὐτὰ τὰ Βασίλεια, καὶ Στραλιῶται, καὶ πολεμικαὶ φυλαρχικαὶ ἐν τούτῳ τῷ Ἀρχείῳ ἀνάγονται.

Ἕβδομον τυγχάνει **Σιβήρσκὸν Πρικάζι**, τὸ Σιμπίρσκι Πρικάζι, ἤτοι τὸ τῆς Σιμπιρσκῆς Βασιλείας, ἐν ᾧ ἅπαν τὸ κείνου τὸ Βασίλειον διοικεῖται, καὶ αἱ πόλεις, καὶ ἡ ἄγρα τῶν πολικῶν μυῶν, ἤτοι Σαμυρίων, καὶ οἱ Στραπιῶται, καὶ τὰ τούτοις ἀνήκοντα, ἀλλὰ καὶ οἱ Σίναι, καὶ οἱ Μογγάλοι, καὶ Καλμύκοι δι' αὐτοῦ καὶ πρεσβεύουσι, καὶ ἀποκρίσεις λαμβάνουσι, καὶ ὅσα ἄλλα Ἔθνη ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις.

Ὄγδοόν ἐστι **Κόσὴοὴ Δβορέ**, τὸ Μπολσόϊ Δβορέτζ, ἤτοι τὸ τῆς Βασιλείας μεγάλης αὐλῆς, ἐν ᾧ φαίνεται τὰ τῆς Βασιλείας κτήματα. Καὶ ὅσα πρὸς τὸ ροῦν, καὶ ὅσα πρὸς πόντον τῆς Βασιλικῆς αὐλῆς, καὶ τῆς Βασιλικῆς τραπέζης φυλαρχικὰ καὶ διοικοῦνται.

Ἔνατον, **Κόσὴάιὴ Καζνὰ**, τὸ Μπολσάϊα Καζνά, δηλαδὴ τὸ τοῦ μεγάλου θησαυροῦ, ἔνθα φαίνεται τὰ εἰσοδήματα τῆς Βασιλείας καὶ αἱ ἔξοδοι ἀναφέρονται.

Δέκατον,

Δέκατον, **Μοναστηρικὸν Πρικάζι**, τὸ Μοναστήρσκοϊ Πελκάζι, ὅπου πάντα τὰ ζεβάσμια μοναστήρια ἁπάσης τῆς Βασιλείας διοικοῦνται ἐν πάσαις ταῖς αὐτῶν ὑποθέσεσιν.

Ἑνδέκατον ἐστι, **Πενάτηνοϊ Πρικάζι**, ἤτοι τὸ τῆς Βασιλικῆς Χρεωφύλακος, ὅπου πάντων τῶν Ἀρχείων τὰ Βασιλικὰ Χρεωφίζονται γράμματα.

Δωδέκατον, **Χολοπέϊ Πρικάζι**, τὸ Χολόπεϊ Πελκάζ, ἤτοι τὸ τῶν δούλων καὶ ἀνδραπόδων, ὅπου πάντες οἱ ὁπωσδήποτε δοῦλοι Ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων ἀναγράφονται.

Δέκατον τρίτον, **Ζεμσκοϊ Πρικάζι**, τὸ Ζέμσκοϊ Πελκάζ, ἤτοι τὸ τῆς γῆς Ἀρχεῖον. ἐν τούτῳ ᾗ πᾶσαι αἱ οἰκίαι τῆς Βασιλευούσης Μοσχοβίας, καὶ οἱ τόποι, καὶ αἱ γέφυραι ἐξετάζονται.

Δέκατον τέταρτον. **Ζίσκνοϊ Πρικάζι**, ἤτοι τὸ τῆς ἐξετάσεως, ὅπου πάντες οἱ λησταὶ, καὶ κλέπται, καὶ φονεῖς, καὶ ἕτεροι κακοῦργοι παιδείας, δεινοῖς βασάνοις ἐξετάζονται, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια.

Δέκατον πέμπτον, **Σούδνοϊ Μοσκόβσκοϊ Πρικάζι**. τὸ Σούδνοϊ Μοσκόβσκοϊ Πελκάζι, ἤτοι τὸ Κριτήριον τῶν Μοσχόβων, ὅπου θεωροῦνται αἱ διάφοροι ἀγωγαὶ καὶ κρίσεις τῶν Μοσχόβων.

Δέκατον ἕκτον **Σούδνοϊ Βολοδιμέρσκοϊ Πρικάζι**, τὸ Σούδνοϊ Βολοδιμέρσκοϊ, ἤτοι τὸ Κριτήριον τῆς Βλαδημιρίας (ἥτις πρὸ τῆς Μοσχοβίας ἦν βασιλεύουσα) ἐν ᾧ αἱ κρίσεις τῆς πόλεως ἐκείνης, καὶ πολλῶν ἄλλων, ναὶ μὴν καὶ διαφόρων ταγμάτων διακρίνονται.

Δέκατον ἕβδομον, **Καμένοϊ Πρικάζ**, τὸ Καμένοϊ Πελκάζ. ἤτοι λίθινον Ἀρχεῖον. ἔνθα τὰ λίθινα κτίρια, καὶ αἱ οἰκοδομαὶ, καὶ τὰ τούτοις ἐπόμενα διακρίνονται.

Δέκατον ὄγδοον, **Ζολοταΐα ἢ Σερεβρενάϊα Πολάτα**, τὸ Ζολοταΐα καὶ Σερεμπρενάϊα Πολάτα, ἤτοι τὸ χρυσοῦ καὶ ἀργυροῦ Παλάτιον, ὅπου πάντα τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ σκεύη τῆς Βασιλείας γίνονται καὶ διέπονται, καὶ πάντες οἱ μηχανουργοὶ αὐτῶν κυριεύονται.

Δέκατον ἔνατον, **Ωρυζεϊναϊα Πολάτα**, τὸ Ὀρυζεϊναϊα Πολάτα, ἤτοι τὸ τῶν Ἁρμάτων Παλάτιον, ἔνθα πάντα τὰ Βασιλικὰ καὶ Στρατιωτικὰ Ἅρματα πεζῶν τε καὶ ἐφίππων σώζονται. ταῦτα μόνοι τὰ δύο Ἀρχεῖα ὡς ἔπρεπε τὸ πλεῖστον ὑφ' ἑνὸς Ἄρχοντος κυριεύονται καὶ διέπονται.

Εἰκοστὸν, **Μαϊστέρσκαια Πολάτα**, τὸ Μαϊστέρσκαϊα Πολάτα, ἔνθα πάντα τὰ Βασιλικὰ ἱμάτια καὶ Διαδήματα, καὶ ἁπλῶς πάντα τὰ τῶν Βασιλέων καὶ Βασιλισσῶν ἐνδύματα σκευοφυλακεύονται καὶ φυλάττονται.

ΠΕΡΙ' Τ Ω̃Ν Α'Τ ΓΟΚΕΦΑ'ΛΩΝΑ'ΡΧΙΕΠΙΣΚΟ'ΠΩΝ Η̃ΤΟΙ Τ Ω̃Ν
μὴ ὑϖοτελούτων ὑϖὸ Α'ϖοστολικὸν Θρόνον, τυτέστιν ὑϖὸ
Πατριαρχῶν, ὥσπερ οἱ Μητροπολῖται.

ε' Π.ύντε Αὐτοκέφαλοι Α'ρχιεπίσκοποι δύρισκονται κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα ἐν τῇ ἁγίᾳ Ἀνατολικῇ Ἐ'κκλησίᾳ, Οἵ τ Α'χρίδ. τ Κύπρυ. τ κάτω Ι'βηρίας, τ ἄνω Ι'βηρίας, καὶ τοῦ Πεκίυ.

Περὶ τ Α'ρχιεπισκόπων Α'χρίδ., τ καὶ πρώτης Ἰυστινιανῆς λεγομένης καὶ ϖροτέρας Βυλγαρίας.

ί Δ.ιὰ τὴν ἀρχαίαν ϑέσιν ταύτης τ πόλεως Α'χρίδ. ϖολλὰ διάφορα λέγονται, ὧν τῶν ὁποίων Α'ρχιεπισκόϖων ἄλλο δὲν ζυμπεραίνεται, ϖαρὰ μόνον ὅτι ἀγνοεῖται. Οἵ μὲν γὰρ Νικηφόρος τὸν ϖάϖιαν ἐν τῇ νέᾳ τῶν Α'χρίδ. Η'πείρῳ ϖαρὰ τὴν Λυχνίαν, ἢ Λυχνίδα Λίμνην. βιβλίῳ δεκάτῳ ἕκτῳ, κεφαλαίῳ τεσσαρακοστῷ ἑβδόμῳ, καὶ βιβλίῳ δεκάτῳ ἑβδόμῳ, κεφαλαίῳ ὀγδόῳ. Οἱ δὲ Ζωναρᾶς εἰς τὸν ζωὴν τοῦ Βασιλείου Πορφυρογεννήτου ϖάϖιαν αὐτὴν ἐν τῇ Δαρδανίᾳ, τὴν ὁποίαν καὶ Βασιλείαν τ Α'ρχηγῶν Βυλγάρων ὀνομάζει. ἄλλοι λέγουσι νὰ εἶναι αὐτὴ ἡ ϖόλις Λυχνίδος, ἢ ϗ Μητρόϖολις τῶν Δαοσαρητίων, κειμένη ϖερὶ τὴν ϱηθεῖσαν Λίμνην Λυχνίαν. Οἵ δὲ Προκόϖιος εἰς τὸ τέταρτον βιβλίον τῶν κτισμάτων τοῦ Ἰυστινιανοῦ, κεφαλαίῳ ϖρώτῳ, λέγει, ὅτι ζιμᾶ εἰς τὸν Καίσαρον Βεδεριανὰ εἶναι χωρίον λεγόμενον Ταυρήσιον, καὶ ὡσαύτως ὀνεῖνο ἦτον ὁ Ἰυστινιανὸς, ἐγγὺς δὲ ὀνείνυ ἔκτισε ϖόλιν, καὶ τὴν ὠνόμασε ϖρώτην Ἰυστινιανήν. ἡμεῖς ὅμως ἀρίνοντες τὰ ϖαλαιὰ καὶ ἀμφίβολα, (διότι μήϖε ϖερὶ τούτων εἶναι ὁ σκοϖὸς ἡμῶν) λέγομεν τὰ φανερά. Αὐτὴ ἡ Α'χρὶς εἶναι ϖόλις τ Μακεδονίας, εἰς λόφον ἰνὰ κειμένη, ϖλησίον λίμνης, Α'χρίδ. ϗ αὐτῆς λεγομένης. ὡς δὲ Πατρὶς τοῦ Ἰυστινιανοῦ, τὴν ὁποίαν καὶ μὲ ὑψηλὰ τείχη τὴν ἐϖεβελτίωσεν ὁ αὐτὸς Ἰυστινιανὸς, καὶ μὲ ϖύργους τὴν ἐδωάμωσε, καὶ ϖρώτην Ἰυστινιανὴν τὴν ὠνόμασε, ϖερὶς ἀϖὸ ϖαλαιοτέρων ϖόλεων ὁϖοῦ ἔκτισε, καὶ εἰς Α'ρχιεπισκοϖὴν αὐτοκέφαλον τὴν ἔϖλασεν, ἡ ὁποία τὴν ζήμερον οἰκεῖται ὑϖό τε Χριστιανῶν, ϗ Ε'θνικῶν, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ὁ Α'ρχιεπίσκοπος ταύτης ἔχει τὴν καθέδραν αὐτοῦ.

Μητροπολῖται ὑϖοκείμενοι ταύτῃ τῇ Α'χρίδ. Α'ρχιεπισκόϖῃ.

Οἱ ὑϖὸ τὸν Α'χρίδ. Μητροπολῖται.

Οἵ Καστορίας.
Οἵ Πελαγονίας (ἢ νῦν Μπιτάλια λέγεται) καὶ Περλεπέως.
Οἵ Ε'δέσσης, ἢ τανῦν Βοδενὰ, ἢ Βοδανὰ λέγεται.
λ' Οἵ Κορυτζᾶς καὶ Σελασφόρου.
Οἵ τῶν Βελεγραδῶν ϗ Κανίνης.
Οἵ Τιβεριουπόλεως, ἢ νῦν Στρώμνιτζα ἢ Στρώμνιτζα λέγεται.
Οἵ τοῦ Γρεβενῶν, ἢ Γραιβενοῦ.

Αἱ Ε'πισκοπαί.

Οἱ ὑϖὸ τὸν Α'χρίδ. Ε'πίσκοποι.

λε' Οἵ Σισανίου.
Οἵ τῶν Μογλενῶν ἢ Μογκλενῶν.
Οἵ τῶν Μολεχῶν, ἢ Μολιχοῦ, αἵτινες καλαὶ ϗ αἱ δύο αὗται Ε'πισκοπαὶ, ὑφ' ἕνα τελοῦσιν Ε'πίσκοπον, ὅθεν καὶ γράφεται ὁ Ε'πίσκοπος αὐτῶν, Μογλενῶν ϗ Μολεχῶν.
Οἵ τῶν Πρεσπῶν, ἢ Πρεσπῶν.
μ' Οἵ τῶν Δεβρῶν.
Οἵ τῶν Κιτζάβων. ὡσαύτως καὶ αὗται ὑφ' ἕνα τελοῦσιν Ε'πίσκοπον, ὅθεν λέγεται ὁ τούτων Ε'πίσκοπος, ὁ τῶν Πρεσπῶν, καὶ Δεβρῶν.
Οἵ τῆς Κόρας καὶ Μόκρας.

Α͂πόδειξις ἐκ τῶν Γεωγραφικῶν Ἶστορικῶν βιβλίων, καὶ ἄλλων πολλῶν, ὅτι τ̀ Βλαχίας καὶ Μπογδανίας οἱ Μητροπολῖται οὐδέποτε τῆ Α͂χρίδος Αρχιεπισκόπω ἦσαν ὑποκείμενοι.

Βλαχία καὶ Μπογδανία οὐκ ἦν ποτε ὑπὸ τὴν Α͂χρίδος.

Τριπάτας ὁ μέγας Ιουστινιανὸς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ὡς εἴρηται εἰς Αρχιεπισκοπὴν, ἔδωκε νὰ ἔχῃ ὑπὸ τὴν οἰκείαν διοικοδοσίαν τὰς Ε͂πισκόπους τῶν Ε͂παρχιῶν, Δακίας Μεδιτερρανείας, Δακίας Ριπαρίας, Τριβαλλείας, Δαρδανίας, Μυσίας τ̀ ἀνωτέρας, καὶ Παννονίας, ὡς κεῖται εἰς τ̀ ρλά. ε΄ Νεαρὰν τοῦ αὐτοῦ Ιουστινιανοῦ, ἀν καλὰ καὶ ὁ Ματθαῖος Βλάσταρις εἰς τὸ Νομικὸν αὐτοῦ ζυντάγμα ἐν τῷ πέμπτῳ στοιχείῳ, κεφαλαίῳ δεκάτῳ, εἰς τ́πον Τριβαλλίας ἔχει Πραιβαλίας, καὶ τοῦτο εἶναι τ̀ ἀληθὲς, οἱ γὰρ Τριβαλλοὶ κατὰ μὴν τὸν Στράβωνα βιβλίῳ ἑβδόμῳ Γεωγραφικῶν αὐτοῦ, εἶναι Ε͂θνος Θρακικὸν, καὶ δὲ τὸν Πτολεμαῖον ἐν τῷ τρίτῳ βιβλίῳ τ̀ γεωγραφικῶν αὐτοῦ κεφαλαίῳ δεκάτῳ, εἶναι μέρος τ̀ κάτω Μυσίας, ἡ δὲ Θράκη καὶ Μυσία ποτὲ δὲν ἐδόθησαν ὑπὸ τ̀ διοίκησιν ταύτης τ̀ Αρχιεπισκοπῆς, ἀλλὰ μόνον ἡ ἄνω Μυσία, εἶτα ἀπὸ τ̀ ῥηθεῖσα Βλάσαιν ἐλλείψει ἡ Παννονία, ἴσως κατὰ παραβολήν. ι΄

Εἰς ἄλλας ἐπιθέσεις, καὶ μάλιστα λαϊνικὰς, εὕρηται ὕστω, Δακίας Μεδιτερρανέας, Δακίας Ριπαρίας, Μυσίας δευτέρας, Δαρδανίας καὶ Πραιβαλίας, δευτέρας Μακεδονίας, καὶ μέρος τ̀ δευτέρας Παννονίας, αἱ ὁποῖαι αὗται Ε͂παρχίαι εἶναι γνῶσαι καὶ ἀναμφίβολοι σημᾶ εἰς τὰς Γεωγράφους, ἔξω μόνον ἡ Δακία ὅπου φαίνεται συγχισμένη, ὅθεν διὰ νὰ γνωσθῇ, καὶ νὰ καθαρισθῇ, εἶναι χρεία νὰ τὴν ἐπιγράψωμεν.

Δακίας ἐπιγραφή.

Δακίας ἐπιγραφή.

Ὴ Δακία λοιπὸν κατὰ πρῶτον διαιρεῖται εἰς δύο, εἰς τὴν παλαιὰν δηλαδὴ, καὶ τὴν νέαν, καὶ ἡ νέα αὕτη εἰς τὴν Μεδιτερρανέαν, καὶ τὴν Ριπαρίαν. Ὴ πρώτη λέγεται ἁπλοῦτος Δακία, ἡ δευτέρα μετὰ τὴν θέσιν τοῦ Μεδιτερρανέα καὶ Ριπαρία. Ὴ παλαιὰ κατὰ τὸν Πτολεμαῖον ἐν τῷ κ΄ εἰρημένῳ τρίτῳ βιβλίῳ τ̀ Γεωγραφικῶν αὐτοῦ, κεφαλαίῳ ὀγδόῳ, περιορίζεται ἀπὸ μὴν Α͂ρκτον, μὲ ἕνα μέρος τ̀ ἐν Εὐρώπῃ Σαρματίας, δηλαδὴ ἀπὸ τὸ Καρπάθιον ὄρος μέχρι τοῦ Τύρα ποταμοῦ, νοτὶ δὲ Νιέστερ ῥ΄ύπκα καὶ λέχικα λεγομένου, Τύρκικα δὲ Τύρλα Συΐ, ἀπὸ δὲ Δύσεως, μὲ τὰς Ι΄άζυγας μετανάστας, οἵπνες ἐκατοίκουν πρὸς τὸ μέρος τῆς νοτὶ λεγομένης ἄνω Οὐγγρίας, κατὰ τὸν Τίβυσκον ποταμὸν, ἀπὸ δὲ Μεσημβρίας, μὲ ἕνα μέρος τὸν Δανούβιν ποταμοῦ, δηλαδὴ ἀπὸ τῆς ἐκπροσωπῆς αὐτοῦ μέχρι τ̀ Α͂ξιοπόλεως, ἀπὸ δὲ Ανατολῶν, μὲ τὸν ἴδιον Δανούβιον ποταμὸν, μέχρι τ̀ ὑπερορῆς τ̀ κατὰ τὴν Δινογέτειαν πόλιν, καὶ ἔτι μὲ τὸν Ι΄έρασσον ποταμὸν, τὸν νοτὶ Προύθ λεγόμενον, ὅστις ἀπὸ τὴν Δινογέτειαν ἐρεφόμενος πρὸς Α͂ρκτους καὶ Ανατολὰς, φέρεται μέχρι τ̀ εἰρημένης τοῦ Τύρα ποταμοῦ ὑπερορῆς, ὅθεν τὸ παλαιὸν ἰδιαίτερα μόνη ἡ Δακία πέραν τοῦ Δανούβιν ποταμοῦ, τὴν ὁποίαν ὑπέταξεν ὁ Α͂υτοκράτωρ Τραϊανὸς εἰς τὴν Ρωμαϊκὴν Ε͂πικράτειαν, καὶ τὴν ἔφερεν εἰς σχῆμα Ε͂παρχίας, καὶ αὕτη λέγεται ἁπλῶς καὶ ἰδίως Δακία παλαιὰ, ἥτις περιέχει τὴν νοτὶ Τρανσυλβανίαν, τὴν Βλαχίαν καὶ τὴν Μπογδανίαν. Ὺστερον ὅμως ὁ Α͂υτοκράτωρ Α͂υρηλιανὸς κάμνοντας ἀποίκους ἐκ ταύτης, ὡς εἰς τὸ λεξικὸν αὐτοῦ τὸ Γεωγραφικὸν λέγει ὁ Μιχαὴλ Α͂ντώνιος βασιλεὺς Πορφύρας ἐν τῇ λέξει Δακία, τοὺς ἐκατοίκισεν ἐντεῦθεν τοῦ Δανούβιν, ἀναμεταξὺ εἰς τὰς δύο Μυσίας, ἄλλους μὲν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ αὐτοῦ Δανούβιν, καὶ ἄλλους ἐν αὐτῇ τῇ Μεσογαίᾳ, εἰς δύο δηλαδὴ Ε͂παρχίας, καὶ τὴν μὲν παραποταμίαν ὠνόμασε Δακίαν Ριπαρίαν, διότι ῥίπα κατὰ λαΐνους ἑρμηνεύεται ὄχθη, τὴν δὲ Μεσογαίαν, Μεδιτερρανέαν, ἤτοι μεσόγειον κατὰ λαΐνους. Οπ δὲ ἀληθὲς εἶναι τὸ λεγόμενον, ὡς ἔξω ἀπὸ τὴν παλαιὰν Δακίαν ἐκάθη καὶ ἄλλη νέα καὶ μεταγενεστέρα Δακία, εἶναι φανερὸν, Πρῶτον, ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν Ε͂παρχιῶν, καὶ τῶν πόλεων τῶν διοικουμένων ὑπὸ τῶν Βασιλέων τῶν Ρωμαίων, τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅπου διέλιπεται Γραικολατίνα πρὸς τὰ τέλη τ̀ ἱερᾶς Γεωγραφίας τοῦ Πάτερ Καρόλου, τοῦ ἀπὸ τοῦ ἁγίου Παύλου Α͂ββᾶ τοῦ Φυλίου, ἐν ᾧ καταγράφονται Ε͂παρχίαι μὲν, ἑβδομήκοντα τέσσαρες, πόλεις δὲ, ἐννεακόσιαι τριάκοντα πέντε, ἀναμεταξὺ εἰς τὰς ὁποίας, δεκάτη τετάρτη Ε͂παρχία μεταξύ ἐστὶν ἡ Δακία Μεδιτερρανέα, ἤτοι μεσόγειος, ὑπὸ Κονσουλάριον τελοῦσα, τ̀ ὁποίας Μητρόπολιν

λέγει

λέγει τὴν Σαρδικὴν, ☩ δεκάτη πέμπτη Ἐπαρχία ἡ Δακία Ῥωσσικὴ ὑπὸ Κονσουλάριον ☩ αὕτη τελεῖται, τῆς ὁποίας Μητρόπολιν λέγει, τὴν Ῥαζαρίαν, καὶ τεταρτὴν πόλιν τ αὐτῆς Ἐπαρχίας λέγει, τὴν Κάστρα Μαρτίρ, ὅπ δὲ αἱ πόλεις κεῖνται ἐντοῦθεν τοῦ Δανουβίου ποταμοῦ, ἐν τῇ νέᾳ δηλαδὴ Δακίᾳ, ☩ ὄχι ἐν τῇ παλαιᾷ, εἶναι φανερὸν ἐκ τῶν Γεωγραφικῶν Πινάκων τῶν Λεξι-
ε κῶν, καὶ τῶν Ἱστορικῶν, ὅθεν ὁ Θεοδώρητος ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ αὐτοῦ Ἱστορίᾳ, βιβλίῳ δευτέρῳ, κεφαλαίῳ τεταρτῳ λέγει, ὁ Κωνσάντιος ὡσαύτως ἐτάξεν εἰς τὴν Σαρδικὴν τὰς τ Δύσεως ζωσθεμένην Ἐπισκόπους. Ἰλυρικὴ δὲ αὕτη ἡ πόλις, (πλατυτέρως ☩ γλυκυτέρον λαμβανομένου ἐνταῦθα τοῦ ὀνόματος Ἰλυρικὴ) ☩ τοῦ Δακῶν Ἔθνους Μητρόπολις. καὶ ὁ Σωζόμενος, βιβλίῳ ἑνάτῳ, κεφαλαίῳ πέμπτῳ, λέγει τὴν Κάστρα Μάρτυρ, πόλιν τ Μυσίας. παράδηλον δὲ ὅπ τὴν ἐντοῦθεν
ι τοῦ Δανουβίου νέαν Δακίαν ἐννοεῖ, ☩ ὑ τ παλαιάν, ἡ ὁποία αὐτὴ δὴν ἐσωκλείσθη εἰς τὰς Ἐπαρχίας τ Ἰλλυρικοῦ. αὖ καλὰ ☩ ὁ Πτολεμαῖος ταύτην τ Σαρδικὴν ἀριθμεῖ εἰς τὸ τέταρτον βιβλίον τῶν Γεωγραφικῶν αὐτοῦ, κεφαλαίῳ ἑνδεκάτῳ, ἀναμεταξὺ εἰς τὰς πόλεις τ Θράκης, ὡς μέρος ὖσα ἡ νέα Δακία καὶ τ Θράκης. δεύτερον, τὸ αὐτὸ τοῦτο βεβαιοῦται καὶ ἐκ τ καθολικωτέρας διαιρέσεως τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους εἰς τὸ Ἀνατολικὸν καὶ τὸ Δυτικὸν, ἔνθα ὑπὸ τὸν Βικάριον τοῦ Πραιφέκτου τ
ιέ Ἀνατολῆς, ἐδόθη ἡ διοίκησις τ Ἀνατολικῆς Δακίας, τ Μεδιτερρανέας δηλαδὴ, τ ὁποίας Μητρόπολιν λέγει τ Νέσσον, ἢ Ναΐσσον, καὶ τ Ῥωσσιάς, τ ὁποίας Μητρόπολιν λέγει τ Οἴσκον. κεῖται δὲ ἡ μὲν Νέσσος, ἐν τῇ Δαρδανίᾳ, ἡ δὲ Οἴσκος, ἐν τῇ κάτω Μυσίᾳ παρὰ τὰς Τριβαλλούς, πολεμαῖος, βιβλίῳ τρίτῳ, κεφαλαίῳ δεκάτῳ. Τοῦτο δήλον γεγονὸς, ὅπ δηλαδὴ εἶναι δύο Δακίαι, παλαιὰ ☩ νέα, ὁ Ἰουστινιανὸς δὴν ἔδωκεν εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τ πρώτης Ἰουστινιανῆς
κ' τὴν ἰδίως λεγομένην παλαιὰν Δακίαν, τὴν πέραν τοῦ Δανουβίου κειμένην, κατὰ τὴν ἀνωτέραν ὠνομασμένην γεωγραφίαν, ἀλλὰ τὴν ἐντοῦθεν τοῦ Δανουβίου νέαν, ὡς ῥητῶς ἡ Νεαρὰ αὐτὸ λέγει, Δακίαν Μεδιτερρανέαν, καὶ Δακίαν Ῥωσσιάνην, μὲ τὰ ὁποῖα ὀνόματα, ποτὲ εἰς τοὺς παλαιοὺς Γεωγράφους δὴν ὠνομάσθη ἡ παλαιὰ Δακία. ἔχει δὲ καὶ τὸ εὔλογον ὁ λόγος, πρῶτον μὲν, ὅπ ὅσας ἄλλας Ἐπαρχίας ἔδωκεν εἰς τὴν διοίκησιν ταύτης τ Ἀρχιεπισκοπῆς, ὅλας εἶναι ἐντοῦθεν τοῦ Δανουβίου, ὅθεν
κέ ἀκολουθεῖ, ὅπ καὶ Δακίαν αὖταν νὰ εἶναι ἐντοῦθεν. δεύτερον δὲ, ὅπ δὴν εἶναι μήτε Γεωγραφικὴν, μήτε ὅπ σημονικὴν νὰ συγχίζῃ τινὰς, καὶ νὰ ὑπερπηδᾷ τὴν θέσιν τῶν Ἐπαρχιῶν, ὅθεν ἐπειδὴ καὶ ἡ πρώτη Ἰουστινιανὴ κεῖται ὑπὸ τὴν Μακεδονίαν, ἀκόλουθον ἦτον νὰ ἄρχισῃ τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν Ἐπαρχιῶν, πρῶτον ἀπὸ τῶν πλησιεστέρων εἰς τὴν Μακεδονίαν, ☩ τὴν Ἀχρίδα, καὶ τῶν ἐντοῦθεν τοῦ ποταμοῦ Δανουβίου, ὡς εἶναι ἡ Δαρδανία, ἡ Τριβαλλία, ἡ Μυσία, ἡ Πραιβαλία, ἡ Παννονία,
λ' καὶ ὕστερον νὰ εἰπῇ καὶ περὶ τῶν πόρρω Ἐπαρχιῶν, καὶ πέραν τοῦ Δανουβίου κειμένων, καὶ ὄχι τὴν ἀνάπαλιν, νὰ ἄρχισῃ ἐκ τῶν πορρωτέρω, ☩ νὰ ἐπανασρέψῃ εἰς τὰς πλησιεστέρας. ἔπειτα μήτε ἡ παλαιὰ Δακία δὴν εὑρίσκεται τελείως κειμένη εἰς τὰς Ἐπαρχίας, τὰς ὑποκειμένας εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ὑπεροχὴν. ἐκ τούτων ὑπογίνεται δῆλον, ὅπ αἱ Μητροπόλεις τῆς τε Βλαχίας καὶ τ Μπογδανίας, ποτὲ δὴν ἦσαν ὑποκείμεναι τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀχρίδος, ὡς τινες ἀνεξετάστως λέγουσι,
λέ παραλογιζόμενοι τῷ ὀνόματι τ Δακίας, διότι ἡ Βλαχία, καὶ Μπογδανία εἶναι Ἐπαρχίαι τῆς παλαιᾶς Δακίας, καὶ ὄχι τ νέας.

Πολλοὶ τῶν μεταγενεστέρων Γεωγράφων, καὶ μάλιστα Λατίνων, ὡς καὶ ὁ Κλυβέριος βιβλίῳ τεταρτῳ, κεφαλαίῳ δεκάτῳ ὀγδόῳ, δὴν ὁμιλοῦσι διὰ τὴν νέαν Δακίαν, ἀλλὰ μόνον διὰ τὴν παλαιὰν, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ μόνον θέλουσι νὰ εἶναι καὶ αἰωνίως ἐρημωμένοι δύο Ἐπαρχίαι τ νέας Δακίας, διὰ τὴν
μ' τὴν διαιροῦσιν εἰς τρεῖς Ἐπαρχίας, δηλαδὴ εἰς τὴν Ῥωσσιάνην, εἰς τὴν Μεδιτερρανέαν, καὶ εἰς τὴν Ἀλπεσρικιάνην, ἢ Ἀλπεσρίαν, παρὰ τῶν Ἄλπεων. καὶ Μεδιτερρανέαν λέγουσι, τὴν Τρανσυλβανίαν, Ῥωσσιάνην δὲ, τὴν καὶ Παννοδακίαν καλουμένην, τὸ βουκολικὸν μέρος, ἀπὸ μὲν Ἄρκτου, ὑπὸ τοῦ Μαρισίου, ἢ Μαρίσου ποταμοῦ, Μάρος Οὐγγαρικῶς νῦν λεγόμενος (ὅτος δοκεῖ εἶναι ὁ παρὰ τῷ Πτολεμαίῳ Ῥάβων καλούμενος ἐν τῇ γεωγραφῇ τ Δακίας) ἀπὸ δὲ Δύσεως, ὑπὸ τοῦ

Τιβίσκου

Τιβίσκα ποταμῦ, ἀπὸ Μεσημβρείας, ὑπὸ τοῦ Δανυβίου, ἀπὸ δὲ Δύσεως, ὑπὸ τοῦ Α᾽λύτα, νῦν δὲ Ο᾽λτου λεγομένου, εἰς τὴν ὁποίαν ταύτην Δακίαν οἰκεῖται ἡ πόλις Τιμισφάρλον. Α᾽λπεζελσίαν δὲ, τὴν νῦν λεγομένην Βλαχίαν, ἀρχομένου ἀπὸ Δισμοῦ αὖθις παρ᾽ αὐτὸ τοῦ Α᾽λύτα ποταμοῦ, καὶ τὴν Μπογδανίαν. ἀλλὰ ἡ κατὰ ταύτην τὴν μεσημβρεσέραν διαίρεσιν, πάλιν ἡ Βλαχομπογδανία δὲν ἐδόθη εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ Α᾽χρίδος, ἐπειδὴ ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς μόνον τὰς δύο Δακίας λέγει εἰς τὴν Νεαρὰν αὐτοῦ, ἤγουν τὴν Μεδιτερρανέαν, καὶ τὴν Ρίπαριαν, ἀμὴ ὄχι καὶ τ᾽ Α᾽λπεζελσίαν. Τοῦτο βεβαιοῦται καὶ ἀπὸ τ᾽ ἱστορίας καὶ αὐτῆς τ᾽ πράξεως, διότι πρῶτον, ὁ Συγκρότημα εἰς τὸ τρίτον κεφάλαιον τοῦ δευτέρου τμήματος τῶν Πρακτικῶν τ᾽ Φλωρεντινῆς ξεσφραγισμένης Συνόδου ἱστορεῖ, ὅτι ἀπὸ Μανουὴλ τοῦ Παλαιολόγου, καὶ τῶν Πατριαρχῶν Εὐθυμίου καὶ Ἰωσὴφ, ἐπέμφθη ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως Μητροπολίτης εἰς τὴν Βλαχομπογδανίαν, δεύτερον δὲ, ὅτι καὶ εἰς τὴν ἐρημένην Φλωρεντινὴν Σύνοδον, ἦταν Μητροπολίτης Μολδοβλαχίας Δαμιανός τις, ἐπέχων ὄχι τόπον Α᾽χρίδος, ἀλλὰ τοῦ Σεβαστείας, ἤτις εἶναι Θρόνος ὑποκείμενος τῷ Κωνσταντινουπόλεως. ἀλλὰ καὶ εἴδηνα Τακτικὰ χειρόγραφα ἀριθμοῦνται δύο Μητροπόλεις τῆς Βλαχομπογδανίας ὑποκείμεναι τῷ Κωνσταντινουπόλεως. Α᾽λλὰ ταῦτα μὲν ἄφες ἀπόδειξιν, ὅτι δηλαδὴ τ᾽ Βλαχίας καὶ Μπογδανίας αἱ Μητροπόλεις δὲν ἦσαν ποτὲ ὑποκείμεναι τῷ Α᾽χρίδος, ἱκανὰ, ἡμεῖς δὲ πάλιν ἂς ἀρχίσωμεν, ὅθεν ἀφήσαμεν τὸν λόγον μας, ἵνα ἡ τέλος δηλωθῶμεν αὐτῷ.

ΠΕΡΙ᾽ ΤΗ᾽Σ Α᾽ΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ᾽Σ ΚΥ᾽ΠΡΟΥ.

Ἀρχιεπισκοπὴ Κύπρου.

Η᾽ Ἀρχιεπισκοπὴ Κύπρου, δὲν λέγεται δευτέρα Ἰουστινιανῆ, καθὼς τινες δὲν σφαλῶς λέγουσιν, ἀλλὰ νέα. διότι ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ἀνακαινίσας τὴν Σαλαμῖνα τὴν ἡ Κωνσταντίαν λεγομένην, Μητρόπολιν ὕστερον τὴν πάλαι τ᾽ Νήσου Κύπρου, νέαν Ἰουστινιανὴν ταύτην ἐκάλεσε καὶ οὐχὶ δευτέραν (ἐπειδὴ δευτέραν ὠνόμασε πόλιν τινὰ Οὐλπιανὴν λεγομένην ἐν τῇ Δαρδανίᾳ κειμένην, ὡς καὶ ταύτην ἀνακαινίσας.) ὅθεν καὶ ὁ ταύτης Πρόεδρος λέγεται Ἀρχιεπισκόπου νέας Ἰουστινιανῆς. καὶ ὡς καλὰ ὁ Κυροπαλάτης ἐν τῷ περὶ τῶν Ο᾽φφικίων εἰς τὸ εἰκοστὸν κεφάλαιον, περὶ προβλήσεως Πατριαρχῶν καὶ χειροτονίας τοῦ αὐτοῦ λέγει, τὸν μὲν Α᾽χρίδος πρώτης Ἰουστινιανῆς, τὸν δὲ Κύπρου δευτέρας, τὸν δὲ Καρχηδόνος τρίτης, ἴσως ὅμως τοῦτο τὸ λέγει περὶ τ᾽ τάξεως ἡ τιμῆς τῶν αὐτῶν, διότι κατὰ ἄλλην σύνοιαν, ἤγουν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ἡ Καρχηδὼν ὄχι μόνον δὲν εἶναι τρίτη, ἀλλὰ πρωτεύει καὶ τ᾽ Α᾽χρίδος αὐτῆς. καὶ τοῦτο γίνεται δῆλον ἐκ τ᾽ ἰδίας ρλά. Νεαρᾶς τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ὅπου ὡς εἴρηται ἀνωτέρω, τιμήσας τὴν πατρίδα αὐτοῦ εἰς αὐτονομίαν, λέγει, ἐν ταῖς ὑποκειμέναις αὐτῷ Ἐπαρχίαις τὸν τόπον ἐπέχειν τοῦ Α᾽ποστολικοῦ Θρόνου Ρώμης, ἡ τὸν ὅμοιον τόπον τὸ ἧκον τ᾽ Ἀρχιερωσύνης, ὅπερ τῷ Ἐπισκόπῳ Ἰουστινιανῆς Καρχηδόνος τ᾽ Α᾽φρικῆς διοικήσεως δεδώκαμεν, φυλάττεσθαι κελεύομεν. καὶ ἐπειδὴ διὰ τούτων δείκνυται ὅτι ἡ αὐτονομία τοῦ Α᾽χρίδος ἔχει παράδειγμα τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Καρχηδόνος, θέτες ἄρα τοῦτο ἐκείνου. δεύτερος δὲ ὁ τ᾽ Κύπρου, διότι τοῦτον ἐτίμησεν Αὐτοκέφαλον ἡ τρίτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ὡς ὁ ὅρος αὐτῆς Κανὼν διασαφεῖ, καὶ ὁ τελευταῖος σῶμα τ᾽ ἐν Τρούλλῳ ἕκτης, ἥτις ἔδωκεν αὐτῷ τὸ ἔχειν ἡ τὸ ἧκον τ᾽ Κωνσταντινουπόλεως. τρίτος, ὁ τ᾽ Α᾽χρίδος, διότι ὁ τιμήσας αὐτὴν Αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς τ᾽ πέμπτης Συνόδου, δηλαδὴ πολλῷ χρόνῳ μεταγενέστερος τ᾽ τρίτης. τέταρτος, ὁ τῆς κάτω Ἰβηρίας, ὡς ὢν θεὸ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου. πέμπτος, ὁ τ᾽ ἄνω Ἰβηρίας, ὡς ἡνωμένος ὑπὸ Μονομάχου. ἕκτος, ὁ τοῦ Πεκίου, ὡς ἡνωμένος ὑπὸ τῶν ἐν Νικαίᾳ Βασιλέων. ἀλλὰ περὶ τούτων ὅμως πλατύτερον καὶ σαφέστερον ἐν τῷ εἰκοστῷ πρώτῳ κεφαλαίῳ τοῦ πέμπτου βιβλίου περὶ τ᾽ ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων, τοῦ περὶ ἡμῶν ἀοιδίμου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κυροῦ Δοσιθέου.

Περὶ τ᾽ καθέδρας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τ᾽ Κύπρου καὶ τ᾽ αὐτῷ ὑποκειμένων Θρόνων.

Ο᾽ Ἀρχιεπισκόπος ταύτης ἔχει τ᾽ καθέδραν αὐτοῦ ἐν τῇ Λαμπούσῃ, ὡς κυρία πόλις οὖσα νῦν ὅλης τ᾽ Νήσου. τελουσι δὲ ὑπ᾽ αὐτὸν Μητροπολίτας τρεῖς.

Ο᾽ Πάφου.

Ο Πάφω.

Ο Λεμεσσοῦ, ἢ Λεμεσοῦ, ὅσις καὶ ϖεϑέδρα Κυρείων καὶ Κιτίων.

Ο Κυρηνίας, ὅσπις καὶ ϖεϑέδρα Σόλων.

ΠΕΡΙΤΗΣΚΑΤΩΚΑΙΑΝΩΙΒΗΡΙΑΣ,

καὶ τῶν Εʼϖαρχιῶν αὐτῶν καὶ Ηʿγεμόνων τῶν ὑϖοκειμένων, τῶν μὲν τοῖς Οʼϑωμανοῖς, τῶν δὲ τῷ Περσάρχῃ.

Ιʼβερίαι εἶναι δύο, ἡ μία ἐν τῇ Εὐρώϖῃ, ἥτις καὶ Ιʼασανία λέγεται, ἡ δὲ ἄλλη ἐν τῇ Αʼσίᾳ, τὴν Ιʼβηρίαν δύο ὁποίαν ϖεριγράφει ὁ Πτολεμαῖος βιβλίῳ ϖέμϖτῳ τῆς γεωγραφικῆς αὐτοῦ ὑφηγήσεως, κεφαλαίῳ Εὐρώϖης καὶ δεκάτῳ, καὶ ὁ Στράβων βιβλίῳ ἑνδεκάτῳ τῶν γεωγραφικῶν αὐτοῦ ϖερὶ ταύτης οὐχὶ μόνον γεωγραφικῶς, ἀλλὰ καὶ ἱστορικῶς πλατύτερον διαλαμβάνει, ἀλλὰ καὶ ὁ Περιηγητὴς Διονύσιος τοιαῦτα λέγων. Ιʼβηρία Αʼσίας.

Τῷ ϑπαναετάην ἑωθινὸν Εʼϑνος Ιʼβήρων,
Οἵ ποτε Πυρῆνεύϑησιν ἐϖ Αʼνταλίῃ ἀφίκοντο,
Αʼνδράσιν Τρκανίοισιν ἐπαχϑέα δῆριν ἔχοντες.

Περὶ ἧς ἐνταῦϑα ἡμῖν ὁ λόγος, ϖλὴν οὐχὶ κατὰ τὴν ϖαλαιὰν αὐτῆς ϖεριγραφὴν ἰδίως λεγομένην Ιʼβηρίαν, ἀλλὰ κατὰ τὴν νέαν, διότι αἱ διάφοροι μεταβολαὶ τῶν ϖολιτειῶν, καὶ αἱ τῶν ϖεμϖτηρὺς δικαιοκρασίαι τῶν Εʼϑνῶν, ἄλλοτε ἄλλων ὑϖερεχόντων, μετήλλαξαν οὐχὶ μόνον τοὺς ὅρους τῶν Εʼϖαρχιῶν, ἐϖειδὴ καὶ ἄλλως ζυγχέονται, ἄλλως διίστανται, καὶ ἄλλοτε ἄλλον τρόϖον τέτμηνται διαιροῦσιν, ἢ κατὰ τὰς ϖεμϖτηρὺς ϖολιτοδόμους, ἢ κατὰ τὴν ἀρέσκειαν αὐτῶν, ἀλλὰ ϖροσέτι καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν τῶν Εʼϖαρχιῶν μετέβαλον, ὁμοίως καὶ αὐτὰς τὰς Διαλέκτους τῶν Εʼϑνῶν, διὰ τὴν ὁποίαν αἰτίαν συμβαίνει καὶ ἡ δυσκολία τῆς Διακρίσεως αὐτῶν, ὡς καὶ ὁ Στράβων λέγει βιβλίῳ δωδεκάτῳ ϖερὶ τῶν Βιθυνῶν, Μυσῶν, Φρυγῶν, καὶ ἄλλων Εʼϑνῶν, τὸ ὁποῖον γίνεται γνωστὸν εἰς τοὺς ἐσκεμμένους μεταχειριζομένους τὰς ϖαλαιὰς καὶ νέας Γεωγραφίας καὶ Ιʼστορίας. ὅϑεν οἱ νῦν γεωγραφοῦντες ϖρέϖει νὰ εἶναι ϖροσεκτικοὶ εἰς τὰς μεταχειρίσεις καὶ ἤδη γενομένους μερισμοὺς τῶν Εʼϖαρχιῶν, ϖερὶ δὲ τῆς ἀρχαιολογίας μετρίως ϖροσέχειν.

Λοιπὸν τὸ ὄνομα τῆς Ιʼβηρίας ἐνταῦϑα λαμβάνεται ϖλατύτερον, καϑʼ ὅσον ϖερίεχει καὶ τὴν Κολχίδα, ἥτις ὁποία Ιʼβηρία ϖαρ' ἡμῖν λέγεται Γιωργτζία, ϖαρὰ δὲ τοῖς νεωτέροις Λατίνοις καὶ Ιʼταλοῖς, Γεωργία, (αὐ καλὰ καὶ αὐτὴ ἡ Γεωργία νὰ ἐπεκτείνῃ καὶ εἰς ἄλλας Εʼϖαρχίας ϖαρὰ τὴν Ιʼβηρίαν) ϖαρὰ δὲ τοῖς Οʼϑωμανοῖς, Γιωργγιστάν. ἡ ὁποία διαιρεῖται εἰς δύο, τὴν ἄνω δηλαδὴ καὶ τὴν κάτω. καὶ ἡ μὲν κάτω Ιʼβηρία κεῖται, ϖοῦ τὸ ϖαλαιὸν ἦν Κολχὶς, ἡ δὲ ἄνω εἶναι ἡ ἀρχαία Ιʼβηρία. ὑϖάρχει δὲ ζωόρον ταύτης τὸ ἄνω καὶ κάτω Ιʼβηρίας ὁ Αʼγκὼν, ἤτοι τὸ ϖεϑαπέτηον ὄρος ὁπὸ τὸν Καυκάσιον ὄρον ϖρὸς Μεσημβρίαν εἰς τὰ ὄρη τὰ Μοσχικὰ, καλούμενα τῇ ἐγχωρίῳ Διαλέκτῳ Κυλπαγῆς.

Περὶ τῶν Εʼϖαρχιῶν, ἤτοι Ηʿγεμονιῶν καὶ Ηʿγεμόνων ϖάσης τῆς Ιʼβηρίας.

Εʼχει ὅλη ἡ Ιʼβηρία Εʼϖαρχίας, ἤτοι Ηʿγεμονίας καὶ Ηʿγεμόνας ϖέντε ὀρθοδόξους, τρεῖς εἰς τὸ κάτω καὶ Δυτικὸν, δηλαδὴ τὴν Κολχίδα, καὶ δύο εἰς τὴν ἄνω καὶ Αʼνατολικὴν, δηλαδὴ τὴν ἰδίως λεγομένην Ιʼβηρίαν. τὸ κάτω Ιʼβηρίας ϖρώτη Εʼϖαρχία εἶναι ἡ Ιʼμερετία, ἤτοι τὸ Ιʼμερέτιον. εἶναι δὲ τὸ Αʼνατολικώτερον μέρος τῆς Κολχίδος ϖεριεχόμενον ὑϖό τε ὄρων καὶ μεσογείων, ἀναμεταξὺ εἰς τὴν Μεγρελίαν καὶ Γουριάν, ἧς Μητρόϖολις ἡγεμονικὴ τὸ Κουτάϊσι. δευτέρα ἡ Μεγρελία, ἥτις καὶ Ωʼδίσι λέγεται, κειμένη ϖρὸς τὸ δεξικώτερον μέρος τῆς Κολχίδος, καὶ ϖεικλυζομένη ϖαρὰ τοῦ Εὐξείνου ϖόντου ϖρὸς Δυσμάς. τρίτη ἡ Γουριά, κειμένη καὶ αὐτὴ κατὰ τὸ μεσημβρινὸν μέρος τῆς Κολχίδος, ϖρὸς τὸν Φάσιν ϖοταμὸν, καὶ ϖεριεχομένη ϖαρὰ τοῦ Εὐξείνου ϖρὸς Δυσμάς. αἱ ὁποῖαι αὗται τρεῖς Ηʿγεμονίαι ὑϖάκουσι τοῖς Οʼϑωμανοῖς.

Ιʼστέον, ὅτι ἡ Μεγρελία ϖολλάκις λαμβάνεται ϖλατύτερον, καὶ ϖερίεχει καὶ τὴν Γουριὰν εἰς ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ ὄνομα.

Ἡ ἄνω Ἰβηρία, ἥτις ὀνομάζεται ἐνιοῦ ἰδίως Ἰβηρία, καὶ Καρτουελία παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις, ἔχει δύο Ἐπαρχίας, τὸ Καρτελί, ἥς ἡγεμονικὴ πόλις τὸ Τιφλίζι, καὶ τὸ Καχέτι, ἥς Μητρόπολις τὸ Τὸπ Καραγάτζι, καὶ αὗται ὑποκεινται τῷ Περσάρχῃ.

Περὶ τῆς τάξεως καὶ τοῦ Τίτλου τῶν Βασιλέων τῆς Ἰβηρίας.

Τάξις καὶ Τίτλοι τῶν Βασιλέων Ἰβηρίας.

Εἰς τὴν τάξιν πρῶτος εἶναι ὁ Βασιλεὺς τοῦ Ἰμερετίου, δεύτερος ὁ τοῦ Καρτελί, τρίτος ὁ τοῦ Καχέτι, καὶ αὗται εἰσὶν αἱ κυρίως Ἡγεμονίαι, αἱ δὲ λοιπαὶ δύο, ἡ Μεγρελία δηλαδὴ καὶ ἡ Γουριὰ δὲν ἦτον ἐξ ἀρχῆς Ἡγεμονίαι, ἀλλὰ μόνον τόποι Ἀρχοντικοί, δηλαδὴ ὁ μὲν Μεγρελίας, πρωτοστάθαρος, ὁ δὲ τῆς Γουριᾶς, μέγας Ἰστοπόμος, ἤτοι Κόμις τοῦ Ἰμερετίου, εἰς ὃν καὶ ὑποτάσσονται, παρ' ὅμως ἔλαβαν καὶ αὗται σχῆμα Αὐθεντίας.

Ὁ Ἡγεμὼν τοῦ Ἰμερετίου οὕτω γράφεται ἐν τοῖς Χρυσοβούλοις αὐτοῦ, Βασιλεὺς τῶν Βασιλευόντων, καὶ Δαβὶδ καὶ Σολομῶντος υἱός, Βασιλεὺς Ἰμερετίου, Ὠσσέτου, καὶ Γουριᾶς. ὑποκειται δέ, ὡς ἔφημεν αὐτῷ καὶ τὸ Ὠσσέτι καὶ ἡ Γουριά.

Ὁ δὲ τοῦ Καρτελί, οὕτω, Βασιλεὺς τῶν Βασιλευόντων, Δαβὶδ καὶ Σολομῶντος υἱός, Βασιλεὺς τοῦ Τιφλιζίου, καὶ παντὸς Καρτελίου.

Ὁ δὲ τοῦ Καχετίου, ὡσαύτως Βασιλεὺς τῶν Βασιλευόντων, Δαβὶδ καὶ Σολομῶντος υἱός, Βασιλεὺς καὶ παντὸς Καχετίου. λέγονται δὲ Βασιλεῖς Βασιλευόντων, διότι ἔχουσιν ὑποτασσομένους Τοπαρχας, οἵτινες λέγονται Ἐριστάβυδες, ὅπερ δηλοῖ κεφαλαὶ λαοῦ, οἷον Βασιλίσκοι τινὲς ὄντες. ὡσὰν ὅμως πρῶτος τούτων πάντων εἶναι ὁ Ἡγεμὼν τοῦ Ἰμερετίου, εἶναι φανερὸν καὶ ἐκ τούτου, διότι ὁ μὲν Ἡγεμὼν τοῦ Ἰμερετίου λέγεται παρ' αὐτῶν, Βασιλεὺς τῶν Βασιλέων πάσης Ἰβηρίας. ὅθεν καὶ οἱ μέγιστοι καὶ περιφανέστατοι Σουλτάνοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοῦτον μὲν γράφουσι Μελίκη, ὅπερ ἐστὶ Βασιλέα, τοὺς δὲ λοιποὺς Αὐθέντας. ἀλλὰ καὶ ὁ Περσάρχης τοὺς μὲν τῇ ἀξίᾳ τοῦ Χάν, τοὺς δὲ, Ἡγεμόνας μόνον ἐν τῇ ὑποτέλλειαν αὐτοῖς ὀνομάζει. λέγουσι δὲ οἱ τοιοῦτοι Ἡγεμόνες, τῇ ἰδίᾳ Διαλέκτῳ Μέπες, τὸ ὁποῖον σημαίνει ἢ Βασιλεὺς, ἢ Ἄρχων.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΩΝ ΤΗΣ ΚΑΤΩ καὶ ἄνω Ἰβηρίας, καὶ τῶν Προνομίων αὐτῶν. κέ

Ἀρχιεπίσκοποι τῶν Ἰβηρικῶν.

Ἔξω ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς ῥηθέντας ἐστὶ Ἄρχοντας, ἔχει καὶ Ἐκκλησιαστικοὺς δύο, δηλαδὴ Αὐτοκεφάλους Ἀρχιεπισκόπους, τοὺς ὁποίους ἡ ζωηθεία τοὺς λέγει Καθολικοὺς, ἐκ τοῦ Ἀρχιεπισκόπους, καὶ οὕτω καὶ αὐτοὶ μόνοι ὑφ' ἑαυτῶν καὶ ὀνομάζονται, καὶ γράφονται, οἵτινες καὶ Μακαριώτατοι φημίζονται, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ Ἀρχιεπίσκοποι. ἀπὸ τοὺς ὁποίους δὲ τούτους ὁ μὲν ἕνας, τῆς κάτω δηλαδὴ Ἰβηρίας, λέγεται Μακαριώτατος Καθολικὸς Ἰμερετίου, Ὠσσέτου, Γουριᾶς, καὶ πάσης κάτω Ἰβηρίας, ἢ ἁπλῶς Μακαριώτατος Καθολικὸς πάσης Ἰβηρίας, ὡς μείζων ὢν τοῦ Καθολικοῦ τῆς ἄνω Ἰβηρίας. ὁ δὲ ἄλλος, δηλαδὴ τῆς ἄνω Ἰβηρίας. λ

Μακαριώτατος Καθολικὸς Καρτελίου, Καχετίου, Ἀλβανίας, καὶ πάσης ἄνω Ἰβηρίας.

Ἀπόδειξις ἐξικανῶν μαρτυρίων, ὅτι ἡ κάτω Ἰβηρία ὑποκειται τῷ λε

τῆς Κωνσταντινουπόλεως Θρόνῳ.

Ἡ κάτω Ἰβηρία ἦτον ὑποκειμένη τῷ Θρόνῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς ὁποίας Μητροπολίτης ἦτον ὁ τοῦ Φάσι. τοῦτο εἶναι φανερὸν εἰς πολλὰ ἐκθέσιν τῆς τάξεως τῶν Μητροπολιτῶν τοῦ αὐτοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου, ἔνθα ἀριθμεῖται εἰκοστὴ ἑβδόμη Ἐπαρχία Λαζικῆς. ὅτι δὲ Λαζικὴ ἐλέγετο ἡ Κολχὶς, τὸ μαρτυρεῖ ὁ Προκόπιος Βιβλίῳ πρώτῳ τῶν Περσικῶν, καὶ ἄλλοι Ἱστορικοὶ, καὶ τὰ Γεωγραφικὰ Λατινικὰ Λεξικὰ (οὐ καλὰ καὶ νὰ ἐξαφανίσουσι ὕστερον τοῦτο τὸ ὄνομα) καὶ ἡ Ἐπαρχία τῆς Λαζικῆς ἔχει ἀπὸ τοὺς ὅρους τὸ Κολχίδα, ἀπὸ Δισμὰς μὲν, ἄχρι τοῦ Σεβαστουπόλεως, νοτίως Σύρμυα λεγομένης, ἥτις κεῖται εἰς τὸ παραθαλάσσιον τοῦ Εὐξείνου πόντου, μεταξὺ τῶν ποταμῶν τοῦ τε Φάσι καὶ τοῦ Ἀψόρου. ἀπὸ Μεσημβρίαν δὲ, ἀπὸ αὐτῆς τοῦ Σεβαστουπόλεως ἕως εἰς τὸν μ'

Φάσιν

Φάσαν ποταμὸν καὶ τὰ Μοσχικὰ ὄρη, (δηλαδὴ ἐπέκεινα τ Τραπεζοῦντος πρὸς βορρᾶν) ταύτης λοιπὸν τ Λαζικῆς Ἐπαρχίας φανερῶται Μητρόπολις καὶ Μητροπολίτης ὁ τοῦ Φάσηδ, ἔχων Ἐπισκόπους τὸν Ῥοδοπόλεως, τὸν Ἀβισηνῶν, ἢ Σαϊνῶν, τὸν Πετρῶν, καὶ τῶν Τζυγανέων, ἢ Ζυγαιῶν. εἶναι δὲ ἡμῶν Ῥοδόπολις, ἐπαύω τοῦ Κυβατησῦ πρὸς τὸ μέρος τ ἄνω Ἰβηρίας, ἡ Πέτρα δὲ, εἰς ε τὴν Γυαλίαν παρὰ τὸν λιμένα Ἰβηρικὰ λεγόμενον Μπατῶνι, ἀναμεταξὺ τῶν ποταμῶν Φάσηδ, καὶ Βόα, (ὅστις παρὰ μὲν τῷ Πτολεμαίῳ ἐν τῇ Κολχίδι, λέγεται Χάρις δ, παρὰ δὲ τῷ Στεφάβωνι, Βιβλίῳ ἑνδεκάτῳ, Χάρις, ὡς ὀνομάζεται ὁ αὐτὸς Ϛ Βόας πλησίον τῶν πηγῶν αὐτοῦ) τὴν ὁμοίαν, καθὼς Ϛ τὴν ῥηθεῖσαν Σεβαστόπολιν ἔκτισεν ὁ Ἰουστινιανὸς, διὰ τὴν ὑπερκρατήσασαν ἔρημα αὐτοῦ τε καὶ τῶν Περσῶν ὑπὲρ τ Λαζικῆς. ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ Λαζονικὰ Γεωγραφικὰ διέρχεται Πέ- ι τρα, πόλις τ Λαζικῆς ἐν τῇ Κοχλίδι.

Αὕτη ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ ὑπὸ ποίας Συνόδου, καὶ εἰς τίνος Αὐτοκράτορος καιρὸν ἐγένετο, δὲν ἠδυρόμην κατὰ ἀκρίβειαν, διέρχομαι ὅμως εἰς τὴν εἰκοστὴν ἕκτην τοῦ Ἰουνίου Μηνὸς ἐν τῷ Σωαξαρεσῇ, ὅπου Ἰωάννης Ἐπίσκοπος Γοτθίας ἐχειροτονήθη παρὰ τοῦ Καθολικοῦ τ Ἰβηρίας, ἐπειδὴ Ϛ εἰς τὰ Ῥωμαϊκὰ μέρη ὑπεφάτει ἡ αἵρεσις τῶν Εἰκονομάχων, ὥστε φαίνεται ὡς μετὰ τὸν Ηράκλειον καὶ ιέ τοῦ Ἰσαύρου γέγονεν ἡ κάτω Ἰβηρία Ἀρχιεπισκοπή.

Περὶ τοῦ ὅτι ἡ ἄνω Ἰβηρία ὑπέκειτο τῷ τ Ἀνθοχείας Θρόνῳ.

Ἡ ἄνω Ἰβηρία ἦτον ὑποκειμένη τῷ Θρόνῳ Ἀνθοχείας, ἐλθέτω δὲ Ἀρχιεπισκοπὴ Αὐτοκέφα- Ἡ ἄνω Ἰβη-
λη, ὅτε Κωνσταντῖνος βασιλέως τοῦ Μονομάχου, καὶ Πέτρος Πατριάρχης Ἀνθοχείας, διὰ τὴν εἰς ἰδίαν ὑπὸ
ὁμοίαν ὕστερον γεγράφει ὁ Βαλσαμὼν κανόνι δευτέρῳ τ ἐν Κωνσταντινουπόλει δευτέρας Οἰκουμενικῆς Συ- τὸν Ἀνθο-
κ νόδου, τὸν δὲ Ἰβηρίας ἐτίμησε διάγνωσις τ ἐν Ἀνθοχείᾳ Συνόδου, λέγεται γὰρ ὅτι ὅτε τῶν ἡμερῶν χείας.
τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου Θεουπόλεως μεγάλης Ἀνθοχείας κυροῦ Πέτρου, γέγονεν οἰκονομία συνοδικὴ, ἐλευθέραν εἶναι καὶ Αὐτοκέφαλον τὴν Ἐκκλησίαν τ Ἰβηρίας, ὑποκειμένην ὅτε τῷ Πατριάρχῃ Ἀνθοχείας.

Ἔχει δὲ Ἐπαρχίας τὸ Καρτελι, ὅπερ καὶ κυρίως Ἰβηρία λέγεται, τὸ Καχέτ, καὶ τὴν Ἀλβανίαν ὡς προσεχῶς ἀνωτέρω εἴπαμεν.

Περὶ τ Καθέδρας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τ κάτω Ἰβηρίας.

Ἡ καθέδρα τ Ἀρχιεπισκοπῆς τ κάτω Ἰβηρίας λέγεται Μιτζβίντα, ὀνομαζομένη Θρόνος τοῦ Καθέδρα τῆ
ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου, καὶ τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τ Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου. ὑπόκεινται τὴ κάτω Ι-
δὲ αὐτῇ Θρόνοι εἰς δύο Ἐπαρχίας. βηρίας καὶ οἱ
λ' Θρόνοι ὑποκείμενοι τῇ Ἀρχιεπισκόπῳ τ κάτω Ἰβηρίας. ὑπ' αὐτὸν
Εἰς μὲν τὴν Ἐπαρχίαν Ἰμερετίας. Θρόνοι.

Ὁ Μητροπολίτης Γυνατέλ.
Ἀρχιεπίσκοποι δύο.
Καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Κυβατέλ.

Εἰς δὲ τὰς Ἐπαρχίας Ὠπσὸν καὶ Γυαλίας.

λέ
Ὁ Ἐπίσκοπος Τζαπσέλ.
Ὁ Ἐπίσκοπος Πεπέλ.
Καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Σκωλωτέλ.

Περὶ τ Καθέδρας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τ ἄνω Ἰβηρίας.

μ' Ἡ καθέδρα ταύτης εἶναι ἡ Σχέτα, σύνηθες μίγνυται ὅτε Κύρος καὶ Ἀραγος, οἱ ποταμοὶ, ἀ- Καθέδρα τῆ
πέχουσα σχεδὸν τρία μίλια τοῦ Τιφλίζιν, ἥτις καὶ τῶν δώδεκα Ἀποστόλων ὀνομάζεται, ὑπό- τ ἄνω Ἰβη-
κεινται δὲ καὶ ἐν ταύτῃ Θρόνοι εἰς δύο Ἐπαρχίας. ρίας Ϛ οἱ ὑπ'
Θρόνοι ὑποκείμενοι τῇ Ἀρχιεπισκόπῳ τ ἄνω Ἰβηρίας αὐτὴν Θρόνοι.
Εἰς μὲν τὴν Ἐπαρχίαν τ Καρτελίας.

Ὁ Μη-

Ο Μητροπολίτης Τισαλέλ.
Ο Ἐπίσκοπος Μαγγέλ.
Ο Ἐπίσκοπος Πωνέλ.
Ο Ἐπίσκοπος Τυρναυέλ.
Ο Ἐπίσκοπος Τζιλκνέλ. ιε'
Ο Ἐπίσκοπος Σαμπανέλ.
Ο Ἐπίσκοπος Προέλ.
Ο Ἐπίσκοπος Οὐρσυνέλ.
Ο Ἐπίσκοπος Νικηζέλ.

Εἰς δὲ τὴν Ἐπαρχίαν τ Καχετίας. ις'

Ο Μητροπολίτης Ἀλεβερδέλ. ἔνθα κ τὸ ταφεῖον τῶν Ἡγεμόνων τῆς Καχετίας.
Ο Μητροπολίτης Ποτυβέλ.
Ο Ἐπίσκοπος Νινοτζμινδέλ.
Ο Σαμτέπελ.
Ο Χαρτζασινέλ. ιζ'

Σημειώσαι, ὅτι οἱ τοῦτοι ἔχουσιν ὑποκειμένους Ἀρχιεπισκόπους, διότι αὐτοὶ δὲν ὀνομάζονται, ὡς εἰώθαμεν Ἀρχιεπίσκοποι, ἀλλὰ Καθολικοί.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ τῆς Πεκίου. κ'

Πεκίου Ἀρχιεπισκοπή.

Αὕτη ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ ἐθρόνισε μὲν τὴ Βασιλείας Θεοδώρου τῆς Λασκάρεως, κ Ἀρσενίου Πατριάρχου, καὶ τῆς Στεφανίου Ζωσανίου Σερβίας, ὡς λέγεται βιβλίῳ ὀγδόῳ, κεφαλαίῳ δεκάτῳ τρίτῳ, περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων, ἔνθα ζητεῖται κ τοῦτο, ὅτι τὸ ἀδάμαντον, ὡς ἡ Ἐκκλησία τῆς Πεκίου νὰ ἀφαιρεθῇ παρὰ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, διὰ εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ καινῶς λέγεται, ὅτι μὲ τὸ νὰ ἦτον μέρος τῆς διοικήσεως τῆς Ἀχρίδος, καὶ μὲ τὸ νὰ ἀφαιρεθῇ δικαίως κε παρὰ τῶν Σέρβων, ἔπρεπε νὰ ἀφαιρεθῇ παρὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ὅτι ἐπειδὴ καὶ τὸν Τύραννον Βυλκασῖνον ἔκαμε Βασιλέα ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Πεκίου, ἔγραψαν οἱ Πατριάρχαι τῆς Ἀνατολῆς κ ἀφόρισαν, κ ἀπεδημάτισαν τὸν Ἀρχιεπίσκοπον, κ ὅλους τοὺς Σέρβους, ἀν καλὰ ὕστερον ἐμονδίκασε ὁ Λάζαρος Κένζης, χειροτονικώτατος ὢν, ἔγραψε κ ἐδέηθη κ τῆς Ἐκκλησίας, κ τοῦ Αὐτοκράτορος τῶν Ῥωμαίων, κ τὰς ἐσυγχώρησαν. Λέγεται δὲ Πεκίου, κ ὄχι Ἰπεκίου, ὡς τινες λ' ἠμαρτημένως γράφουσι, διότι ἡ πόλις, ἐξ ἧς ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ τὸ ὄνομα ἔλαβε, Πέκι, ἢ Πὲκ, κ ὀνομάζεται κ γράφεται κατὰ τοὺς Σέρβους, ἀλλ' ὄχι Ἰπὲκ, ἀν καλὰ κ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ὕστερον Πεκίου, διὰ ἔχει τὴν καθέδραν αὐτοῦ εἰς τὴν ῥηθεῖσαν πόλιν Πὲκ, διὰ τὴν Ἐθνικὴν διαφοράν, ἀλλ' ἔξωθεν ταύτης μακρὰν ὡς ἕνα μίλιον, εἰς ἕνα Μοναστήριον ἐπ' ὀνόματι τιμώμενον τοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἀναλήψεως. λε'

Λέγονται καὶ αὐτοὶ Μακαριώτατοι Ἀρχιεπίσκοποι Πεκίου, κ πάσης Σερβίας, ἀν καλὰ μὴ ἔχωσι μόνον εἰς τοῦτο, σθενόμενοι καὶ ἄλλα εἰς τὰς λεγομένας φήμας αὐτῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίας, ἤτοι Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Σερβίας, Δαλματίας, Ἰλλυρικῆς, Πόντου Δυπηνοῦ, καὶ πέραν Δανούβεως, ὧν τὸ ἀξίωμα ὑπὸ ἕτερον, εἰμὴ μόνον ἁπλῶς Μητροπολιτικὸν αὐτόνομον, ἐν τῇ ἰδίαις καὶ μόναις Παροικίαις αὐτῶν ἐνεργούμενον κ θεσπιζόμενον. τοιοῦτα δὲ καὶ τὰ τῶν αὐτονόμων μ' Ἀρχιεπισκόπων.

Ο ποῖοι ὑπὸ τὸν Πεκίου Θρόνοι δυσὶν ἤδη ὑποκεινται Βασιλείαις.

Ὑποκεινται ταύτῃ τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ πᾶσαι αἱ κάτωθεν σημειούμεναι Ἐπαρχίαι, αἵτινες τὸ μὲν τὸ ἤδη τὸ θ γεγονότος Ὀθωμανικοῦ κ Γερμανικοῦ πολέμου, διετέλουν πᾶσαι εἰς τὸ Ὀθωμανικὸν

μανικὴν ὑπερφάτειαν, μεῖ δὲ τὴν ἡμουμένου ζωφόρου ἐν τῇ Καρλοβίτζᾳ μεταξὺ τούτων τῶν δύο Βασιλειῶν, διηρέθησαν εἰς δύο, καὶ ἄλλαι μὲν ὑποκεινται ὡς καὶ πρότερον ὑπὸ τὸ Ὀθωμανικὸν κράτος, ἄλλαι δὲ ὑπὸ τὸ Γερμανικόν.

Σημείωσαι δὲ, ὅτι αἱ καλαὶ καὶ εἰς τὸ δέκατον τέταρτον κεφάλαιον τοῦ ῥηθέντος ἀνωτέρω ὀγδόου βι-
ε βλίου, περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων, ἀλλεπαλλήλως ἀναφέρεται ἡ ἔκθεσις αὐτῶν τῶν Θρόνων, σχεδὸν κατὰ τὴν ὀνομασίαν, καὶ κατὰ τὸν ἀριθμὸν, καὶ κατὰ τὴν τάξιν, ἣν ἡμεῖς ἐνταῦθα ἐσημειώσαμεθα, πλὴν ὀλιγωτέρου περὶ τούτων ἐξετάσαντες τόν τε ναὸν Πρόεδρον ταύτης τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Πεκίου κὺρ Μωϋσῆν, καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν, κὺρ Ἀθανάσιον, καὶ κὺρ Καλλίνικον, καὶ ὡς εἶπον ἡμῖν, καὶ ζώσῃ φωνῇ, καὶ ἐγγράφως ὑπέδειξαν, ὅτω καὶ ἐξεθέμεθα ταῦτα.

ι Αἱ ὑποκείμεναι τῇ Ἀρχιεπισκόπῳ Πεκίου Ἐπαρχίαι,
αἱ ὑπὸ τὸ Ὀθωμανικὸν κράτος ἤδη τελοῦσαι.

Θρόνοι αἱ ὑπὸ τὸν Πεκίου.

Ὁ Μητροπολίτης Σκοπίων.
Ὁ Μητροπολίτης Πελαγονίας.
Ὁ Μητροπολίτης Ἐρσεκίου.
ιε Ὁ Μητροπολίτης Σταρεβλάχης, ἢ Ῥάσκας.
Ὁ Μητροπολίτης Μπόσνας Σαραγίου.
Ὁ Μητροπολίτης Μπελιγραδίου.
Ὁ Μητροπολίτης Τιμισβαρίου.
Ὁ Μητροπολίτης Βαλιόβου.
κ' Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Σαμοκοβίου.
Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κεσσανλίου.
Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Νύσσης.
Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Σεμπενίου.
Ὁ Ἐπίσκοπος Τζερνίνας.

κε Αἱ ὑποκείμεναι τῇ Ἀρχιεπισκόπῳ Πεκίου Ἐπαρχίαι, αἱ
ὑπὸ τὴν Γερμανικὴν ὑπερφάτειαν ἤδη τελοῦσαι.

Ὁ Μητροπολίτης Μπουτσουμίου.
Ὁ Μητροπολίτης Καρλοβίτζας καὶ Στρεμνίου.
Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μπάτζινας.
λ' Ὁ Ἐπίσκοπος Ἐνόβου καὶ Ἰονοπόλεως.
Ὁ Ἐπίσκοπος Γιγύλης καὶ Λιπόβου.
Ὁ Ἐπίσκοπος Ποζιέγας.

Προσέτι σημείωσαι, ὅτι πολλάκις παρὰ τούτοις μεταλλάττονται, ἀναβιβάζονται, καὶ καταβιβάζονται οἱ Θρόνοι, καὶ πολλάκις αἱ δύο Ἐπαρχίαι συνοῦνται εἰς μίαν, ἤτοι συμπελοῦσιν εἰς ἕνα Ἀρ-
λε χιερέα, ὡς ὁ καιρὸς δηλαδὴ καὶ ἡ χρεία ἀπαιτεῖ, ὅθεν μήτε ἡ ἔκθεσις τούτων δύναται παρὰ πᾶσιν ἡ αὐτή. Καὶ ταῦτα μὲν ὅσα τοῦ παρόντος Συνταγματίου δέδεικται περὶ τε τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὀφφικίων, καὶ τῶν ἁγιωτάτων Πατριαρχικῶν Θρόνων, καὶ Αὐτοκεφάλων Ἀρχιεπισκόπων· καὶ τῶν ὑποκειμένων αὐτοῖς Μητροπόλεων, Ἀρχιεπισκοπῶν καὶ Ἐπισκοπῶν.

Τέλος. Θεῷ δὲ δόξα τῷ τελειοῦντι.

Ἐνταῦθα σημειοῦται ὀρθῶς, ὅτι ἐν τῇ παρούσῃ τῶν Ὀφικίων βίβλῳ λέξεις κατὰ γραφὴν καὶ πεπτωκυίαν ἐτυπώθησαν ἀδιόρθωτοι, ἕνεκα τοῦ ἀναγινώσκοντος τὴν βίβλον εἰς ἣν ἄρεσιν τούτων ὑπὸ τῶν ἑκατέρωθεν ἰσοπαχθέντων σελίδων τε καὶ σειρῶν.

Σελὶς. β'. σειρὰ. ιβ'. κλπ. ελικοειδεῖ.
Σελὶς. β'. σειρὰ. ιγ'. λείπει τὸ, Δράκοντος ἐν τῇ Ὑπογραφῇ.
Σελ'. δ'. σειρ'. κέ. ἑβδόμη
Σελ'. δ'. σειρ'. λζ'. ἐνάτη

Οὕτω δὲ διῄρησεν τὸν Δι᾽ δύο νν'. δι᾽ οὓς νῦν γεγράφεται.

Σελ'. ή. σειρ'. ιζ'. πρόπον
Σελ'. θ'. σειρ. κγ'. ὁπτῖ
Σελ'. ί. σειρ. ί. πεπαφῆσθαι
Σελ'. ιά. σειρ'. ιγ'. ἀρχιερεῖς
Σελ'. ιβ'. σειρ. ζ. μικρᾶς
Σελ'. ιγ. σειρ. ζ. ὄντ. ἑκάστω
Σελ'. ιδ. σειρ. ζ'. ὁπτῖοι
Σελ'. ιέ. σειρ. δ'. Σταυροφόροι
Σελ'. ιζ'. σειρ. ζ'. ἐπεκράτησεν
Σελ'. ιζ'. σειρ. ί. ἢ

Σημειοῦται δὲ αὖθις τῆς ιζ'. σελίδ. ἔδει τεθεῖναι, πρὸ τοῦ Ἀρχιδράκοντος

Σελ'. κ'. σειρ. ιγ'. ὅσον
Σελ'. λ'. σειρ. μά. δικτεῖνος
Σελ'. λβ'. σειρ. κδ'. λοιπὰ
Σελ'. λγ'. σειρ. λά. ποιεῖν

Σημειοῦται, ὅτι τὸ εἰς τὸ πλάγιον μέρ. τῆς κγ'. σειρᾶς τῆς νζ'. σελίδ. τεθὲν σημείωμα. ἔδει τεθεῖναι εἰς τὸ πλάγιον μέρ. τῆς λ'. σειρᾶς τ᾽ αὐτῆς σελίδ.

Σελ'. ϖβ'. σειρ. ιή. λοιπὸν
Σελ'. ϖβ'. σειρ. κέ. Τίβισιν
Σελ'. ϖθ'. σειρ. λζ'. Θρόνων.

Τοῦ τακεινοῦ Γαβριὴλ Μητροπολίτου Φιλαδελφείας, τοῦ ἐκ Μονεμβασίας τοῦ Σεβήρου Συναγμάτιον περὶ τῶν ἁγίων Μυστηρίων.

Μεγάλαι εἰσὶν αἱ ἐνέργειαι καὶ Δωρεαὶ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Πατρὸς, ἃς ἐξέχεε πλουσίως ὅπ-
ε τὴν τῶν ἀνθρώπων φύσιν, καὶ περὶ τῆς παραβάσεως ἐκείνης, καὶ μετὰ τοῦτο αὐτῆς ἀθλίαν πίω-
σιν. καὶ γὰρ ὑπελιμπε Διάτε κτισμάτων, καὶ Διὰ θαυμάτων, Διά τε Προφητῶν καὶ Νόμων, γραφῆ τε
καὶ φυσικῇ ταύτην εἰς τὴν τελείαν αὐτοῦ εἰσάγων ἀγαθότητα, ἥτις ἐστὶ τὸ γινώσκειν αὐτόν. Οὐ γὰρ ἀμάρ- Πράξεις.
τυρόν φησιν ὁ ἱερὸς Λουκᾶς ἀφῆκεν ἑαυτὸν, ἀγαθοποιῶν, οὐρανόθεν ἡμῖν διδοὺς ὑετοὺς καὶ καιροὺς καρ- κεφ. ιδ'.
ποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς, καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν. Ὅταν δὲ Διὰ τῶν εἰρημένων φθά-
ι τὴν αὐτοῦ γνῶσιν τοὺς ἀνθρώπους ἐλθεῖν ἐφάνη οὐ βουλόμενος, ἀλλὰ τῇ κλίσει μᾶλλον λαγδάνειν,
ἢ αὐτοῦ φθαρεισμένους, ἀσθενεῖ ἐλέει κινηθείς, (οὐ γὰρ ἔφερεν ὁρᾶν τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ
τοῦ Διαβόλου τυραννούμενον) ἐξαπέστειλε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικὸς γενόμενον ὑπὸ Νόμον,
ὡς δοῦλον μορφὴν λαβόν, Διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος ἐρρύσατο αὐτοὺς, καὶ Ποιμένων ἱεραρχικὴν & Βασι-
λικὴν ἐγκατασήσας, καὶ Ποιμένα αὐτῆς γεγονώς. τὴν αἰώνιον αὐτοὺς ἐδίδαξε ζωὴν, ἥτις ἐστὶ τὸ γι- Ἰωάννης.
ε νώσκειν τὸν Πατέρα τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, & ὃν ἀπέστειλεν Ἰησοῦν Χριστόν. φθορὰς δὲ, & ἀνδρια- κεφ. ιζ'.
ντικὰ ὅπλα, τὰ ἁγιά φημι Μυστήρια, φθορᾶς φθορᾶς φυλακὴν αὐτῶν, καὶ φθορᾶς τῶν ἐχθρῶν ἄμυναν,
εἴς τε ὑγείαν καὶ ζωοτροφίαν, ἔτι δὲ & εἰς ἄφεσιν τοῦ προπατορικοῦ ἐκείνου ἁμαρτήματος ἐγκατα-
σήσας, καὶ βαπτίσματος χειροτονήσας, & ἐξουσίαν τοῦ βαπτίζειν, τοῦ διδάσκειν, τοῦ λύειν τὰς ἁμαρτίας,
καὶ δεσμεῖν αὐτοῖς δεδωρημένος, εἰς οὐρανοὺς ἔθεν & κατῆλθεν ἀνελθών, ὃν δεξιῶν τοῦ ἀμοιρίου αὐτοῦ
κ' Πατρὸς ἐκάθισε, μηδαμοῦ τοῦ ποιμνίου ἀπολαθόμενος. Διαβεβαιοῦται γὰρ Διὰ τοῦ προφήτου Ἡσαΐου Ἡσαΐας.
λέγων, μὴ ἐπιλήσεται ἡ γυνὴ τοῦ παιδίου αὐτῆς, ἢ τοῦ μὴ ἐλεῆσαι τὰ ἔκγονα τῆς κοιλίας αὐτῆς; κεφ. μθ'.
εἰ δὲ & ταῦτα ἐπιλάθοιτο γυνὴ, ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἐπιλήσομαί σου, λέγει Κύριος παντοκράτωρ. Καὶ ὁ
Εὐαγγελιστὴς, μεθ' ὑμῶν εἰμι ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Τούτων γοῦν οὕτως ἐχόντων περὶ τῆς
πραγματείας τῶν Μυστηρίων τῶν εἰρημένων, ἔδοξεν ἡμῖν, ἀφορμὰς ὑπὸ πολλῶν ταύτας λαβεῖν πραγ-
κέ ματευσαμένοις εἰληφέναι, βραχύ τι συναγμάτιον συνθεῖναι, ὃ φθορᾶς ἄλλο τι ἀφορᾷ σιν, ἀλλ' ἢ μόνον
φθορᾶς τὸ διηγεῖσθαι τὰ τῶν κρειττόνων, ἢ περ ἡμεῖς ταῦτα ἐπεσκεμμένοις φθύμοις, καὶ τούτοις λαβεῖν πα-
ραχρῆν, ὅπως δεξιὰν ἱκανωτάτην τῇ γνώσει ἡμῶν σὺν θῷ Διακειμένῳ, Διὰ τὴν τυραννίδος κα-
τάκτησιν ὀρέξωσι, καὶ εἰς πλάτος τοῦ φθρᾶς τούτων ἐπεκτείνωσι πραγματείαν, ἀναγκαίαν οὖσαν καὶ
ὠφέλιμον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. ἔθεν & φθορᾶς τοῦ εἰς τὰ τῶν Μυστηρίων εἰσδῦναί τε καὶ ἐγ-
λ' χείρησιν, ταῦτά μοι χρήσιμον κατασκευασθῆναι ἔδοξε.

Προλεγόμενα εἰς τὰ ἑπόμενα Μυστήρια τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, εἰς ἐννέα κεφάλαια διηρημένα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῆς τῶν Μυστηρίων διαιρέσεως.

λέ Τὰ Μυστήρια τριχῇ διαιρεῖσθαι πέφυκεν, εἴς τε τὰ τῶν Ἐθνῶν δηλαδὴ, καὶ εἰς τὰ τῆς παλαιᾶς
Διαθήκης, & εἰς τὰ τῆς χάριτος. καὶ τῆς ἀληθείας. & περὶ μὲν τῶν Μυστηρίων τῶν Ἐθνῶν,
οὐδεὶς ἡμῖν λόγος. οὔτε γὰρ ἦσαν ἀληθῆ, οὔτε μὴν λυσιτελεῖ τοῖς ἐνεργοῦσιν. ἀλλ' οὔτε περὶ τῶν
Μωσαϊκῶν ἡμῖν ὁ λόγος, ἅπερ εἰ & παρὰ τοῦ Θεοῦ νενομοθέτητο, ἀλλ' οὐ μακαρίως ἐποίουν τοὺς
μ' αὐτοῖς χρωμένους, καὶ γὰρ ἡ Περιτομὴ οὐδὲν φθορᾶς τὴν τῆς ψυχῆς ἐλευθερίαν ἐλυσιτέλει, κατὰ τὸν Θεῖον
Χρυσόστομον. ὃς ἐν τῇ λθ'. Ὁμιλίᾳ τῆς Γενέσεως ταῦτά φησιν, νυνὶ δὲ Διὰ τοῦ τοῦ Θεοῦ χάριν.
πάντων φθορᾶς τῆς ἀληθείας τοῦ φωτὸς χειραγωγηθέντων, ποῖον τὸ Περιτομῆς ὄφελος; μὴ γὰρ φθορᾶς
τὴν τῆς ψυχῆς ἐλευθερίαν Τί συμβάλλεται ἡ τῆς σαρκὸς κάθεσις; σὺν ἤκουσαν σαφῶς τοῦ Θεοῦ
λέγοντος, καὶ ἔσται ἐν σημείῳ Διαθήκης, μονονουχὶ δεικνύντος, ὅτι Διὰ τὴν πολλὴν αὐτῶν ἀγνωμο-

σύνην

σώμω τοῦ ζημείω ἐδείθησαν. Ϛ παρακαπών φησι, Ϛ ἵνα μάθητε ἀκριβῶς ἀγαπητοί, ὅτι ὕδωρ τοῦτο πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς ἀρετὴν λυσιτελεῖ, ἐξ αὐτῶν τῶν νομίμων ζωοδεῖν δυνατόν. Ϛ ἔτι, ὅπερ ἐκεῖ ἐργάζεται ἡ Περιστερὰ εἰς τὸν τῆς ζαρκὸς ἀπόθεσιν, τοῦτο ἐνταῦθα τὸ βάπτισμα, εἰς τὸν τῶν ἁμαρτιῶν ἀπόθεσιν, ἔστι δὲ ἡμῖν ὁ λόγος περὶ τῶν Μυστηρίων τὸ χάριτος, ἀληθῶν ὄντων Ϛ ἁγίων καὶ τελείων, Ϛ δύναμιν ἐχόντων μακαρίως ἀποκαθίσαι τοὺς αὐτῶν πίστως μετέχοντας. ε

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Περὶ τοῦ πόθεν Μυστήριον.

Πόθεν Μυστήριον; Μυστήριον γὰρ λέγεται, παρὰ τὸ μύειν καὶ κλείειν τὸ στόμα τοὺς μεμυημένους. ὥστε μηδενὶ κοινωνεῖν τῶν ἀμυήτων αὐτό. ὅθεν Ϛ ὁ Σωτὴρ μὴ ῥίπτειν τὰ ἅγια τοῖς κυσὶν ἐντέλλεται, μὴ δὲ τοὺς μαργαρίτας ἔμπροσθεν τῶν χοίρων. ἐξ οὗ καὶ ἡ Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τῆς Ἀνατολῆς τὰς ἀφορμὰς λαβοῦσα, τοὺς ἀμυήτους τῶν Κατηχουμένων, πρὸ τοῦ τὸν χερουβικὸν ὕμνον ᾄσασθαι ᾄδεσθαι, προελθεῖν διακελεύεται, ὅσοι Κατηχούμενοι διὰ τοῦ Ἱεροδιακόνου ἐντέλλονται, προέλθετε, ὅσοι Κατηχούμενοι, μή τις τῶν Κατηχουμένων, μενέτω δηλαδὴ, ἀλλ' ὅσοι πιστοὶ, Ϛ τὰ λοιπά. ι

Καὶ ἄλλως.

Μυστήριον λέγεται, παρὰ τὸ μυεῖσθαι τὸ διδάσκομαι, Ϛ μανθάνω τὰ ἱερά. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σωτὴρ τοῖς αὐτοῦ προελθεῖν τῶν μαθητῶν, καὶ διατὶ ἐν παραβολαῖς λαλεῖ προνοούμενος αὐτῶν, τὸ ὑμῖν ἔφησεν ἐδόθη γνῶναι τὰ Μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν Οὐρανῶν. Ματθ. κεφ'. ιγ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Περὶ τοῦ ποσαχῶς λέγεται τὸ Μυστήριον.

Ποσαχῶς Μυστήριον. Τὸ μυστήριον λέγεται πολλαχῶς. καὶ πρῶτον λέγεται Μυστήριον, ἡ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν σάρκωσις καὶ Οἰκονομία. διό φησιν ὁ Παῦλος ἐν κεφαλαίῳ πρώτῳ τῆς πρὸς Κολοσσαεῖς ἐπιστολῆς. Κολοσσ. κεφ'. ά. Τὸ Μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων, καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, νυνὶ δὲ φανερωθὲν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ ὁ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης ἐν τῇ τρίτῃ αὐτοῦ ἐπιστολῇ πρὸς Γάϊον, οὕτω φησὶ, καὶ τοῦτο φῶς Ἰησοῦ κέκρυπται, καὶ ἀσήμῳ λόγῳ, ὅτε νῦν τὸ κατ' αὐτὸν ἐξήκται Μυστήριον, ἀλλὰ καὶ λεγόμενον ἄρρητον μένει, Ϛ νοούμενον ἄγνωστον. Ἔτι λέγεται Μυστήριον, καὶ ἡ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου διδασκαλία, δι' ἧς τὰ Ἔθνη πιστεύσαντες εἰς ὑπερβάλλουσαν ἀνῆλθον δόξαν. ὅθεν Ϛ Παῦλος φησὶν ἐν τῷ τρίτῳ κεφαλαίῳ τῆς πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῆς, κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνωρίσθη μοι τὸ Μυστήριον. ποῖον; τὸ τὰ Ἔθνη φησὶν ὁ θεῖος Χρυσόστομος ἐν τῇ ἐξηγήσει τοῦ αὐτοῦ ῥητοῦ, εἰς μείζονα τῶν Ἰουδαίων εὐγένειαν ἀναγαγεῖν. Ἔτι λέγεται Μυστήριον τὸ τῆς πίστεως, ὡς ὁ αὐτὸς Παῦλος ἐν τῷ τρίτῳ κεφαλαίῳ τῆς πρὸς Τιμόθεον πρώτης ἐπιστολῆς φησί. Ἔτι λέγεται Μυστήριον, τὸ τῆς εὐσεβείας, ὡς ὁ αὐτὸς φησι Παῦλος. Ἔτι λέγεται Μυστήριον, ἡ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἀνάστασις, καὶ ἡ εἰς Οὐρανοὺς Ἀνάληψις. Ἔτι λέγεται Μυστήριον Ϛ ἡ ἐξανάστασις τῆς ἀνθρωπίνης ὅλης φύσεως, καὶ ἡ δευτέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν παρουσία. τοσούτων γὰρ ὄντων τῶν ζημαινομένων τοῦ Μυστηρίου, περὶ ἑνὸς τούτων ἐστὶν ἡμῖν ἡδὴ ὁ λόγος, ἀλλ' ἢ μόνον περὶ ἐκείνων, οἷς ἡ ἁγία καὶ καθολικὴ κέκρηται Ἐκκλησία, δι' ὧν ἁγιαζόμεθα, καὶ δικαιούμεθα, καὶ ὑφηγούμεθα. κε

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ τοῦ τί ἐστι Μυστήριον.

Τί Μυστήριον. Μυστήριόν ἐστι πρᾶγμά τι ἱερὸν τῇ αἰσθήσει ὑποπῖπτον, ἔχον ἐνεστῶσαν δύναμιν θείαν ἐγκεκαλυμμένην, δι' ἧς τὴν σωτηρίαν, Ϛ τὰ πρὸς σωτηρίαν τοῖς ἀνθρώποις παρέχει. εἶπον Μυστήριον, ὅτι τοῖς μεμυημένοις Ϛ πιστοῖς μόνοις προσήκει ταῦτα ἐκφαίνειν, καὶ ἀποκαλύπτειν. μὴ ῥίπτετε τὰ ἅγιά φησιν ὁ Κύριος τοῖς κυσὶ, μὴ δὲ τοὺς μαργαρίτας ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, ὡς εἴρηται. εἶπον πρᾶγμά τι Ϛ τῇ αἰσθήσει ὑποπῖπτον, ἵνα μὴ παρομοίωσιν ὅτι ἔστι τι ἀνύπαρκτον, Ϛ ἐκ τοῦ ἡμετέρου νοὸς πεπλασμένον. εἶπον ἱερὸν, πρὸς διαστολὴν τῶν μὴ ὄντων ἱερῶν κυρίως καὶ ἀληθῶς. εἶπον ἔχει δύναμιν θείαν ἐγκεκαλυμμένην, ἵνα δείξω ὅτι παρὰ Θεοῦ διὰ τοῦ ἱερουργοῦντος κάτεισιν ἡ δύναμις μ' μα'

ἡ δυναμις ἡ ἐν αὐτῳ ὑσα ⸫ ἐνεργῶσα, καὶ ὐχὶ παρά τινος ἀνθρώπου. εἰ πονηρὰς σωτηρίας, ἢ τὰ περὶς σωτηρίαν. ἵνα τὰ μὲν τῶν μυστηρίων ἀναγκαῖα εἶναι ἁπλῶς περὶς τὴν ἡμῶν σωτηρίαν, τὰ δὲ χρήσιμα καὶ κατά τι περὶς αὐτὴν ἐμφανίσῃ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΤΟΝ.

Περὶ τῆς τῶν Μυστηρίων ποσότητος.

ε' Ἐστὶ δὲ τὰ τῆς Ἐκκλησίας Μυστήρια, Ἡ γλυκεῖα τὸ ἅγιον Βάπτισμα, Τὸ ἅγιον Μύρον, Ἡ τῶν Μυστηρίων Ἡ ἁγία Λειτουργία, Ἡ τάξις τῆς Ἱερωσύνης, Ἡ Μετάνοια, Ὁ νόμιμος Γάμος, ρίων ποσότης.

Καὶ τὸ Εὐχέλαιον.

Καὶ πόσα εἰσὶν ἐπτά; ὅλα ἑπτά εἰσι καὶ αἱ ἀρεταὶ, τρεῖς δηλαδὴ θεολογικαὶ, καὶ τέσσαρες ἠθικαὶ καὶ ἠθικαί. καὶ θεολογικαί εἰσιν, Ἡ Πίστις, Ἡ Ἐλπὶς, Καὶ ἡ Ἀγάπη. Πίστις. Ἑβραί.

Καὶ ἡ μὲν Πίστις, ἥτις ἐστὶ πραγμάτων ἐλπιζομένων ὑπόστασις, τελειοῦται διὰ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος. κεφ'. ιά.

φησὶ γὰρ ὁ ἅγιος Βασίλειος ἐν τῷ δεκάτῳ κεφαλαίῳ τῶν περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, Βασίλ.

Ὅτι ἡ Πίστις τελειοῦται διὰ τοῦ Βαπτίσματος.

Τὸ δὲ Βάπτισμα τελειοῦται διὰ τῆς πίστεως.

ιέ Ἑπομένως ὁ μακάριος Παῦλος ἐν τῇ ἑνδεκάτῃ τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς φησιν, ὅτι χωρὶς πίστεως Ἑβραί. ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι. κεφ'. ιά.

Ἡ δὲ Ἐλπὶς, ἥτις ἐστὶν ὑποστάσεως πράγματος σωτηρία, ἢ προσδοκία ἀγαθῶν, διὰ τῆς μετανοίας Ἐλπὶς. προσβεβαιοῦται. φησὶ γὰρ ὁ Κύριος, ὅτι τὸν ἐρχόμενον πρός με, οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω. Καὶ ὁμοίως ὁ Παῦλος πρὸς Ῥωμαίους, ἡ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει. χρηστὸς γάρ φησιν ἐστὶν ἡ ἐλπὶς τῆς Ῥωμ. ψυχῆς ἡμῶν. ὅθεν ὀφείλω ἀνθρωπον ἐλπίζειν, ἢ ἐφ' ἄλλο τι τῶν κατὰ τὸν βίον μεταιωριζόμενον. κεφ'. έ. ὄλβον ὑπὸ δυναστείαν, ἢ χρήματα, ἢ τι τῶν παρὰ τοῖς πολλοῖς νομιζομένων εἶναι λαμπρῶν, ὑδωὰ Βασίλ. ἤδη. ἐπαινῶν Κύριε ὁ Θεός μου, ὅτι σοὶ ἤλπισα. ιέ.

Τοιγαροῦν ἐστὶν ἡ Ἀγάπη, ἥτις ἐστὶν ὁ Θεὸς κατὰ τὸν τῆς βροντῆς υἱόν. καὶ ὁ μένων ἐν αὐτῇ ἐν τῷ Θεῷ μένει, Ἰωάν. ὅτις καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ. Καὶ ἄλλως. ά. κεφ'. δ'.

κέ Ἀγάπη ἐστὶν ἡ τῶν ἀνθρώπων πρὸς ἀλλήλους ζυμψυχία. ἢ ἀγάπη ἐστὶν ἄπαυστος πρόθεσις ὑπὲρ Ἀγάπη. τῆς φιλίας τοῦ φιλουμένου, καὶ τὸ προτιμᾶν ἑαυτοῦ ἀεὶ ὄντα καὶ παρόντα τὸν ἠγαπημένον. ἢ ἀγάπη ἐστὶν ἕξις ὁρμὴ τῆς ψυχῆς, δι' ἧς ποθεῖται ὁ Θεὸς ἕνεκεν αὐτοῦ, καὶ ὁ πλησίον ἕνεκα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ Νόμος καὶ οἱ Προφῆται κρέμανται.

Τῶν δὲ ἠθικῶν καὶ ἠθικῶν ἀρετῶν, ἡμῖν Φρόνησίς ἐστιν ὡς εἴρηται, ἥτις ἐστὶ κατὰ μὲν τὸν Φιλόσοφον, Φρόνησις. ἀρετὴ τοῦ λογιστικοῦ, κατὰ δὲ τὸν Θεῖον Μάξιμον, ἕξις ὑπομνηστικὴ, ἀπλανὴς ὡς πρὸς τὰ ὄντων ἀλλε- λ' γομένη γνῶσιν, αὐτὴ τῇ Ἱερωσύνῃ ζυναρμοσέον, ὅτι τοὺς Ἱερεῖς φρονίμους δεῖ εἶναι ὡσεὶ Ὄφεις, καὶ ἀκεραίους ὡσεὶ Περιστερὰς κατὰ τὸ γεγραμμένον.

Ἡ δὲ Δικαιοσύνη, ἥτις ἐστὶν ἀρετὴ ψυχῆς διανεμητικὴ τοῦ κατ' ἀξίαν, ἡ δὲ διανεμητικὴ τοῦ ἴσου Δικαιοσύνη. καὶ τῶν ὅλων ψυχικῶν δυνάμεων περὶ Θεοῦ ἰσονομίας φυλακτική, αὐτὴ τῷ ἁγίῳ παρεικά- ζεται Μύρῳ. καὶ ὡς καθάπερ τὸ Μύρον ὑμόνουν καθ' αὑτό ἐστιν ὀδωδὲς, ἀλλὰ καὶ τοῖς μετέχουσι τὴν λε αὐτοῦ μεταδίδωσιν ὀδωδίαν, οὕτω καὶ ὁ τὴν δικαιοσύνην ἐνεργῶν ὑμόνουν τοῖς ἀξίοις χορηγεῖν ὀφείλει τὸ δίκαιον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἑαυτῷ ζυνήδεται, δικαιοσύνην ἑαυτὸν εἰδὼς πεπραχότα, καὶ τὴν ζυνείδησιν ἀεὶ κατακεκτῆσθαι μὴ ἔγκοπτα.

Ἔστι τελευταία ἡ Σωφροσύνη, ἥτις ἐστὶν ἀρετὴ τοῦ ἐπιθυμητικοῦ, καθ' ἣν ἀνύρεκτοι γίνονται περὶ τὰς Σωφροσύνη. χορταλούσεις τῶν φαύλων ἡδονῶν, αὐτὴ διὰ τοῦ Μυστηρίου τοῦ Γάμου θεραπεύεται. Διὰ γὰρ τὰς πορ- Κορ. ά. μ' νείας φησὶν ὁ μακάριος Παῦλος, ἕκαστος τὴν ἰδίαν γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα. κεφ'. ζ'.

Ἔστι τεταρτη ἡ Ἀνδρία, ἥτις ἐστὶν ἀρετὴ τοῦ θυμοειδοῦς, ἣ ἕξις ἀναιρετικὴ δειλίας καὶ θρασύτης. Ἀνδρία. ταύτην οὖν τις χορτάζει, διὰ τοῦ ἁγίου Εὐχελαίου ἀναλαμβάνει, ὅτι τῇ μὲν σώματι τὴν ῥῶσιν καὶ ἰσχὺν χορηγεῖ, τῇ δὲ ψυχῇ τὴν ἄφεσιν ἀναμφιβόλως παρέχει τῶν ἁμαρτιῶν, παρ' ὧν πλαδαρεῖται, καὶ τὰ

καὶ τὰ ἔχοντα θανατῶσαι. μάρτυς ἡ τούτων ἀψευδὴς, ὁ ὑπὸ τοῦ Κυρίου χειροτονηθεὶς τῆς ἁγίας Σιὼν Ἐπίσκοπος Ἰάκωβος, φησὶ γάρ, ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν, ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ, καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, κἂν ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκὼς, ἀφεθήσεται αὐτῷ.

Καὶ ἄλλως. ε'

Ἑπτά εἰσι τὰ τῆς Ἐκκλησίας Μυστήρια, ἅτινα ἑπτά εἰσι καὶ τὰ χαρίσματα τοῦ ἁγίου Πνεύματος, οἷόν ἐστιν, Ὁ Φόβος, Ἡ Εὐσέβεια, Ἡ Σοφία, Ἡ Ἰσχύς, Ἡ Βουλὴ, Ἡ Σωφία, Ἡ Γνῶσις. Ἑπτὰ χαρίσματα τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἡ αὐτὴ κεφ. ιά'.

Ταῦτα τὰ ἑπτὰ χαρίσματα, γυναικῶς κατὰ τῶν ἑπτὰ χωρῶσι θανασίμων ἁμαρτημάτων, καὶ ἄκρως ἀφανίζουσιν αὐτά. ς'

Καὶ ὁμοῦ Φόβος, χωρεῖ κατὰ τὴν Ὑπερηφανίας, ἡ δὲ Εὐσέβεια, κατὰ τοῦ Θυμοῦ, ἡ δὲ Σοφία, κατὰ τῆς Ἀκηδίας, ἡ δὲ Δύναμις, κατὰ τῆς Βασκανίας, ἡ δὲ Βουλὴ, κατὰ τῆς Φιλοδοξίας, ἡ δὲ Σωφία, κατὰ τῆς Λαιμαργίας, ἡ δὲ Γνῶσις, κατὰ τῆς Λαγνείας.

Καὶ ἄλλως.

Παροιμ. κεφ. θ'. Ἑπτά εἰσι τὰ τῆς Ἐκκλησίας Μυστήρια, ὅπ ταῦτα εἰσὶν οἱ ἑπτὰ στύλοι, ἐφ' οἷς τὸν Ἐκκλησίαν ὑπεστήρισεν ἡ τῶν ὅλων Σοφία, Χριστός. ζ'

Καὶ ἄλλως.

Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, κεφ. ς'. Ἀποκάλ. κεφ. έ. Ἑπτά εἰσι τὰ τῆς Ἐκκλησίας Μυστήρια, ὅπ ἑπτὰ ἦσαν αἱ σάλπιγγες, αἵ τὰ τῆς Ἱερειχὼ τεῖχη καταπορθήσασαι, ταῦτα γὰρ σημαίνει προδιετύπωσαν. Ὡς γὰρ καθάπερ σημαίνουσι τῶν Ἱερέων σαλπίζοντες τὰ σημεῖα τοῦ τείχους κατέρριπτον, οὕτω δὲ τὰ Μυστήρια ἐνεργούμενα, τὰ ἑπτὰ τοῦ Θηρὸς κέρατα, τὰ ὑπὸ τοῦ θεσπεσίου Ἰωάννου ὁραθέντα, τουτέστι τὰς ἑπτὰ δυνάμεις τῶν θανασίμων τῆς ἁμαρτίας παθῶν καταθραύουσι. καὶ πάλιν, καθάπερ αἱ σάλπιγγες τὰ τείχη κατηδάφισαν, καὶ οἱ περὶ τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ σαυίδας τοὺς σημεῖ ἀνεῖλον, τῷ δὲ Ῥαὰβ τῷ πόρνῃ, καὶ τοὺς αὐτῆς συγγενεῖς ἀνελώτους εἶασαν, οὕτω δὲ τὰ ἑπτὰ Μυστήρια τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας, τὰ τείχη τῆς Ἱερειχὼ, ἤγουν τὰ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἁμαρτήματα καθαδαφίζουσι καὶ ἀφανίζουσι, τῷ δὲ ψυχῷ δὲ τοὺς συγγενεῖς αὐτῆς, τουτέστι τὰς αὐτῆς δυνάμεις, ἅμα τοῖς σώμασι καὶ ταῖς αἰσθήσεσιν, ὑδοὺ δεινὸν ποιοῦσι, μᾶλλον δὲ διατηροῦσι διασώζουσι. η'

Καὶ ἄλλως.

Ζαχαρ. κεφ. δ'. Ἑπτά εἰσι τὰ τῆς Ἐκκλησίας Μυστήρια, ὅπ ταῦτα προδιετύπωσαν οἱ ἑπτὰ λύχνοι οὓς εἶδεν ὁ Προφήτης ὑπὸ τὴν λυχνίαν, ἧς ἑκατέρωθεν τῶν μερῶν φυτὸν ὑπῆρχεν Ἐλαίας. Ὡς ἡμῖν λυχνία τὴν ἁγίαν ἐδήλου Ἐκκλησίαν, Οἱ δὲ ἑπτὰ λύχνοι, τὰ ἑπτὰ Μυστήρια αὐτῆς, Οἱ δὲ κλάδοι τῆς Ἐλαίας, τὸ ἱλαρόν τε καὶ τὸ μακρόθυμον τῆς Ἐκκλησίας, τὸ προτρέπον τοὺς ἁμαρτωλοὺς ὑποσημαίνουσι. ἱλαρῷ γὰρ προσώπῳ δέχεται αὐτοὺς, καὶ ἱλαροὺς ποιεῖ διὰ τῆς Μετανοίας, καὶ τῶν θείων Μυστηρίων. θ'

Καὶ ἄλλως.

Ἀποκάλ. κεφ. ά. Ἑπτά εἰσι τὰ τῆς Ἐκκλησίας Μυστήρια, ὅπ ταῦτα προδιετύπωσαν οἱ ἑπτὰ Ἀστέρες, οὓς εἶδεν Ἰωάννης ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ὡς τῇ δεξιᾷ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ τηρούμενα, καὶ διασωζόμενα. καὶ γὰρ καθάπερ οἱ Ἀστέρες ἐν τῇ νυκτὶ ἐνεργοῦσιν, ἀπατείλαντος δὲ τοῦ Ἡλίου, οὐδὲν λυσιτελοῦσι τοῖς ἀνθρώποις, οὕτω δὲ τὰ ἅγια Μυστήρια ἐνεργοῦσι δὲ ὠφελοῦσιν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι (νὺξ γάρ ἐστιν ὁ νῦν αἰὼν, διὸ δὲ ὁ Κύριος μακαρίζει τὸν γρηγοροῦντα δοῦλον ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ) ἐν δὲ τῷ μέλλοντι αἰῶνι, ὅταν ὁ Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης ἀναλάμψῃ Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, οὐκ ἐνεργητά εἰσι, καὶ τοῖς τότε σὺν ὀνίνησι, καὶ ἄλλως οὐ εἴποι τις, θεωρητικώτερον ἐρεύνησας, ὅπ τὰ Μυστήρια παρεικάζεται τοῖς Ἄστροις καὶ τῷ τῶν νῦν συγγένειαν καὶ ἀναλογίαν. Ὡς γὰρ καθάπερ τὰ Ἄστρα εἰσὶ στερεὰ ἐν τῷ Στερεώματι, οὕτω δὲ τὰ Μυστήρια στερεὰ καὶ ἀμετακίνητά εἰσιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. καὶ καθάπερ ἐκεῖνα καθαρίζουσι τὸν Ἀέρα, οὕτω καὶ τὰ Μυστήρια καθαρίζουσι τὸν ὀφθαλμὸν τῆς ψυχῆς, ὅς ἐστιν ὁ Νοῦς. καὶ πάλιν, καθάπερ ἐκεῖνα τὸ ἔμφυτον ἡμῶν θερμὸν διασώζουσιν, οὕτω δὲ τὰ Μυστήρια διατηροῦσι τὸν

πρὸς τὸν Κύριον ἡμῶν θερμὴν ἀγάπην, καὶ πάλιν, καθάπερ ἐκεῖνα κινεῖται ὀξέως, οὕτω δὲ τὰ Μυ-
στήρια ἀνυπερθέτως κινοῦνται καὶ δωροῦνται τοῖς αὐτὰ πιστῶς τε καὶ ἀλαβῶς ἀπαιτοῦσι. καὶ πάλιν,
καθάπερ ἐκεῖνα εἰς πλῆθος ἄπειρον, καὶ ἔργα ποιοῦσι τοῖς ὑπὸ τὴν Σελήνην ταχέως ἄπειρα, οὕτω
καὶ τὰ ἅγια τῆς Ἐκκλησίας Μυστήρια πολλὰς, καὶ ταχέως ἀπείρους τὰς δωρεὰς δὲ ἐργασίας καὶ
ε χάριτας τοῖς πιστοῖς καὶ ὀρθοδόξοις παρέχουσι. καὶ πάλιν, καθάπερ ἐκεῖνα μικρὰ δοκοῦσιν εἶναι τοῖς
ὁρῶσι τῷ εἶναι αὐτοὺς πόρρω καὶ ἐπέκεινα αὐτῶν, οὕτω δὲ τὰ Μυστήρια δύτελῆ δὲ ἀνόητα τοῖς ἀμυήτοις, καὶ
τοῖς πόρρω τοῦ θείου Χρίσματος ἀληθῶς μαίνεσθαι δοκεῖ. καὶ πάλιν, καθάπερ ἐκεῖνα δύτακτως παρὰ
τοῦ Δημιουργοῦ ἐν τῷ Οὐρανῷ ἐτέθησαν, οὕτω δὲ τὰ Μυστήρια παρὰ τοῦ Κυρίου δύτακτος, καὶ διὰ
τῶν αὐτοῦ ἁγίων δὲ πανσόφων Μαθητῶν τῇ Ἐκκλησίᾳ παρεδόθησαν. καὶ ἦν δύκαίρως δύτελεῖται,
ι καὶ τρόπον ἔχει δύσημονικὸν, δὲ ὕλην ἔχει δύπτηδείαν, δὲ εἶδος εἰδοποιοῦν, δὲ ὑπηρέτην τεθηκότα
καὶ νόμιμον, δὲ τὰ ἄλλα πάντα ὅσα αὐτοῖς ἁρμόττει, δυαρμόστως ἔχει δὲ ὑπερφυῶς.

Καὶ ἄλλως.

Τύποι ὑπῆρχον τῶν ἐπὶ Μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας, τὰ ἐπὶ λύματι τοῦ Νεεμὰν τοῦ Σύρου ἐν Βασιλειῶν, δ'. κεφ'. ε'.
τῷ Ἰορδάνῃ. καὶ ἦν καθάπερ ἐκεῖνα μὴ τὸ βαπτισθῆναι ἐπάκις ἡ χαρὰ ἐπέστρεψεν ὡς παιδα-
ια ρίου μικροῦ, καὶ ἐκαθαρίσθη ὅλως, οὕτω δὲ ἡμεῖς διὰ τῶν ἐπὶ τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας Μυστηρίων
δύπιστρεφόμεθα ἀφ' ὧν ἐπλανήθημεν, καὶ ἀναλαμβάνομεν ἅπερ ἀπωλέσαμεν, καὶ καθαιρόμεθα. δὲ
ἦν μὴ τὴν ἔκπτωσιν ἀπωλέσαμεν Τὸ κάλλος τὸ θεοῦφαντον, Τὴν τῦγείαν τὴν διωνεκῆ,
Τὴν Ἀφθαρσίαν, Τὴν Ἰσχύν, Τὴν καθαρὰν συνείδησιν, Τὴν Ἐλευθερίαν, Τὴν
Εὐλάβειαν, Καὶ τὴν θερμότητα τοῦ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης.

κ' Ταῦτα πάντα ἀναλαμβάνειν ἠξίωσεν αὐτὸς ἡμᾶς ὁ φιλανθρωπότατος Θεὸς ἡμῶν, διὰ τῶν ἐπὶ τῆς
Ἐκκλησίας Μυστηρίων. ἀπεκδυόμεθα γὰρ τὴν ἀρχαιότητα, ἤγουν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον ἐν τῇ ἀ-
πεκδύσει τοῦ σώματος ἡμῶν, καὶ ἀναλαμβάνομεν αὐτὸς τὸν Θεοῦφαντον ἐκεῖνον στολὴν διὰ τοῦ
ἁγίου Βαπτίσματος. Χριόμεθα τὴν νόσον, καὶ ἀναλαμβάνομεν τὴν ὑγείαν. Ὑγιαίνομεν γὰρ ἐν Τίτ. κεφ'. β'.
τῇ πίστει φησὶν ὁ μακάριος Παῦλος. Χριόμεθα τὴν ἀκαθαρσίαν, καὶ ἀναλαμβάνομεν τὴν Κορ. α'.
κ' ἁγνείαν. Ἁγιάζομαι φησὶν ὁ αὐτὸς Παῦλος ὑμᾶς εἰς αὐδρα, παρθένον ἁγνὴν παραστῆσαι Χριστῷ. κεφ'. ιά.
ὁμοίως ἀναλαμβάνομεν τὴν ἰσχύν, καὶ χριόμεθα τὴν γυμνότητα. λήψεσθε γάρ φησιν ὁ Κύριος Πράξεις.
δύναμιν ἐξ ὕψους. ἀναλαμβάνομεν τὴν ἐλευθερίαν, ὅτε ἦμεν δοῦλοι ἐσμὲν τῆς ἁμαρτίας. κεφ'. ά.
ἀναλαμβάνομεν τὴν εὐλάβειαν, καὶ χριόμεθα τὴν ἀνάστασιν. Ἔχομεν φησὶν ὁ Ἀπόστολος χά- Ἑβραί. κεφ'.
ριν, δι' ἧς λατρεύομεν τῷ Θεῷ εὐαρέστως μετ' αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας. ἀναλαμβάνομεν τὴν πρὸς Θεὸν ιβ'.
λ' ἀγάπην, καὶ τὸ μῖσος κατὰ τοῦ Διαβόλου διεγείρομεν. Ἐκκέχυται γὰρ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ Ῥωμ. κεφ'.
ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν. Καὶ ἄλλως. έ.

Ἐπιὰ εἰσὶ τὰ ἐν τῇ ἁγίᾳ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ Μυστήρια, ὅπερ ἐπιὰ εἰσὶν Εἴδη τῶν εἰς τὴν Πνευμα-
τικὴν ἄμπελον θελόντων ἐργάζεσθαι, τυτέστι
Τὸ τῶν εἰσερχομένων, Τὸ τῶν πολεμούντων, Τὸ τῶν νεπιόντων, Τὸ τ' ἀνισαμένων,
Τὸ τ' ἀποδημούντων, Τὸ τ' ὑπηρετούντων, Καὶ τὸ τ' βυλομένων αὔξειν τὴν ἄμπελον.
λέ Καὶ τὸ μὲν τ' εἰσερχομένων ἐστὶν, τὸ ζωὴν τ' πιστῶν, τῶν διὰ τ' σωτηρίου πύλης τοῦ θείου Βαπτίσματος Τὸ τῶν εἰσερ-
εἰσερχομένων, σωτὴρ γάρ ἐστι διὰ τὴν ἐπαγγελίαν, ὃ δὴ ἀποταξάμενοι τῷ Σατανᾷ, καὶ ζωοποιηθέντες χομένων.
τῷ Χριστῷ, διὰ πολλῶν θλίψεων εἰς τὴν βασιλείαν ὀφείλει εἰσελθεῖν, διὸ καὶ ὁ Κύριος εἶπεν,
ὅτι θλῖψιν ἕξετε ἐν τῷ κόσμῳ, δὲ ὅτι, ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου.
μ' Τὸ δὲ τῶν πολεμούντων, οἱ αὐτοί εἰσιν, οὓς δεῖ ὑ πιστὸς αἷμα καὶ σάρκα μόνον ἀνθίστασθαι, ἀλλὰ καὶ Τὸ τῶν πολε-
πιστὸς τὰς Ἀρχὰς καὶ Ἐξουσίας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, τυτέστι πιστὸς τοὺς Αἱρετικοὺς καὶ Ἀσεβεῖς μούντων.
καθ' ὅσον ἰσχύσιν, ὅθεν καὶ τῷ θείῳ Μύρῳ χρίοντας μὴ τὴν τοῦ θείου Βαπτίσματος τελετὴν
σύν τε τῷ μετώπῳ δὲ τοῖς λοιποῖς μέρεσιν, ὡς ἡ ἁγία τῆς Ἐκκλησίας παράδοσις δύηκριβωτεῖ, καὶ Βα-
σιλέως οὐρανίου διὰ τοῦ σφραγισθῆναι σημεῖον ἀναδείκνυσθαι εἶναι Στρατιώτην.

Τὸ δὲ

Τὸ τῶν νηπίων ἐστὶν, οἱ νηπιαθηνῶντες ὡς καλοὶ Στρατιῶται Ἰησοῦ Χριστοῦ, οἵτινες ἐργάζονται ἐν τῷ ἀμπελῶνι δι' ἐναρέτου ζωῆς καὶ πολιτείας, καὶ ὑπομένουσι πᾶσαν θλῖψιν καὶ στενοχωρίαν διὰ τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν, ὡς ὁ Κύριος διὰ τῆς ἁγίας αὐτοῦ Σαρκὸς καὶ τοῦ πανυπερτίμου αὐτοῦ Αἵματος ἀνακυφίζει τοὺς πόνους, καὶ θεραπεύει ὑπερφυῶς. καὶ ὥσπερ οἱ νηπιάζοντες τῇ τοῦ μόχθου βίᾳ χαίνουσι μένουσι, τῶν ζωτικῶν πνευμάτων τοῦ ζώματος αὐτῶν ἐξερχομένων, καὶ δέονται τροφῆς εἰς ἀναπλήρωσιν ἐκείνων, ὅτω καὶ οἱ πνευματικῶς ἀγωνιζόμενοι, τῷ θείῳ Ἄρτῳ ῥωννύμενοι, καὶ τῷ τιμίῳ Αἵματι ποτιζόμενοι, ἀναζωπυροῦνται τῶν καμάτων, καὶ ὑπλανθανόμενοι τοῦ μόχθου θαυμασίως καὶ νεανικῶς, αὖθις πρὸς τοὺς πνευματικοὺς ἀγῶνας ἀνδρείως εἰσέρχονται. Τὸ τῶν νηπιαζόντων.

Τὸ δὲ τῶν ἀνισταμένων ἐστὶν, οἱ ὄντες μὲν ἐν τῷ ἀμπελῶνι καὶ νηπιάζοντες, φθόνῳ δὲ τοῦ διαβόλου, καὶ τῇ τῆς σαρκὸς ἀσθενείᾳ πίπτοντες οἰκτρῶς, ποικίλως τῆς ἁμαρτίας καταπικραινούσης αὐτούς, ὡς ἡ ἁγία Μετάνοια προσελθοῦσα ἀνίστησι, καὶ θαῤῥαλέους ποιοῦσα, πρὸς τοὺς τῆς ἀρετῆς κοπετοὺς αὖθις διεγείρει λαμπρῶς. Τὸ τῶν ἀνισταμένων.

Τὸ δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐστὶν, οἱ ἀπὸ τῶν προκαίρων τούτων πρὸς τὰ αἰώνια διαβαίνοντες ὀρθόδοξοι, ὡς διὰ τῶν προσευχῶν τοῦ Εὐχελαίου ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία ἐκδιδάζει καὶ καθοπλίζει σεσαρκωμένως, ὥστε τοὺς ἄνω χώρους ῥᾳδίως διϊέναι. Τὸ τῶν ἀποδημούντων.

Τὸ δὲ τῶν ὑπηρετῶν ἐστὶ, τὸ τῆς Ἱερωσύνης ἅγιον Τάγμα, οἷς ἐνεπιστεύθη ἡ Θεόπνευστος Γραφὴ πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγχον, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν. αὕτη ἐστὶν ἡ ἐργασία ζωὴ τοῖς ἄλλοις τοῖς παρὰ τοῦ Κυρίου δεδωρημένοις, ἤγουν τοῦ διδάσκειν, τοῦ βαπτίζειν, καὶ τοῦ τὰς ἁμαρτίας λύειν καὶ δεσμεῖν. ταῦτα παίζα παρὰ τῶν Θεοκηρύκων Ἀποστόλων ἀλληλοδιδόχως ἐπὶ τοὺς ἀπὸ τῆς Οἰκουμένης ὀρθοδόξους Ἐπιστεύσεως διαβαίνει. αὕτη ἐστὶν ἡ ἐργασία τῆς πνευματικῆς ἀμπέλου, ἣν ἡμᾶς ἐθέτησε διά τε λόγου καὶ ἔργων ἀγαθῶν, καὶ ἠθῶν, καὶ ζωῆς παραδειγματικῆς καλλιεργεῖν, καὶ τηρεῖν ὡς οἷόν τε, ἡμᾶς ἠξίωσεν ὁ Κύριος ἐσὲ τὸ ἅλας τῆς γῆς, καὶ τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Τὸ τῶν ὑπηρετούντων.

Τὸ δὲ τῶν τὴν ἄμπελον αὔξειν πειρωμένων ἐστὶν, οἱ νομίμως γυναικὶ ὁμιλοῦντες, ὡς θεραπεύει τὸ Μυστήριον τοῦ Γάμου, κρεῖσσον γαμεῖν φησὶν ὁ μακάριος Παῦλος, ἢ πυροῦσθαι. Τὸ τῶν τὴν ἄμπελον αὔξειν πειρωμένων.

Καὶ ἄλλως.

Ἑπτά εἰσι τὰ τῆς ἐκκλησίας Μυστήρια, ὅτι ἑπτὰ δωρεὰς λήψεσθε παράκλητον τὰς ταῦτα λαμβάνοντας μὴ τὴν ἐντεῦθεν ἀπαλλαγήν, ὧν αἱ μὲν δωρεαὶ ἔσονται τῆς ψυχῆς, αἱ δὲ τέσσαρες, τοῦ ζώματος. Κορίνθ. α'. κεφ. ιγ'.

Καὶ τῆς μὲν Ψυχῆς ἐστὶν, ἡ πληρωσις τοῦ λογικοῦ πάσης γνώσεως καὶ ἐπιστήμης, ἥτις γνωσθήσεται, ὅταν ἔλθῃ τὸ τέλειον, τότε γὰρ φησὶν ὁ Παῦλος τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται, καὶ καταξιωθῇ τοῦ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον ὁρᾶν τὸν Κύριον. ἔσται τότε πέρησις γνώσεως τῇ ψυχῇ, ἀλλ' ἔξις αἰωνία πασῶν τῶν ἐπιστημῶν.

Ἔστι τοῦ Θυμικοῦ, ἡ ἡσυχία, ἡ πραότης, ἡ ἐρημία, καὶ ἡ αἰωνία εἰρήνη. ἔσται γὰρ πέρησις ἐρημίας ἔσεται τῇ ψυχῇ, ἀλλ' ἔξις αἰωνίου εἰρήνης καὶ ἀγάπης ἀσυγκρίτου.

Ἔστι καὶ τοῦ Ἐπιθυμητικοῦ, πλησμονὴ θεία, καὶ ὄρεξις πνευματικὴ ἐπουράνιος. χορτασθήσομαί φησιν ὁ Προφήτης ἐν τῷ ὀφθῆναί μοι τὴν δόξαν σου. καὶ αὗται μέν εἰσιν αἱ τῆς ψυχῆς δωρεαί.

Τοῦ δὲ Σώματός εἰσιν, ἡ ἀθανασία, ἡ νεκρότης, ἡ λεπτότης, ἤγουν ἡ ἀῤῥαιότης, καὶ ἡ δόξα ἡ ὑπὲρ τὸν Ἥλιον λάμψουσι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Περὶ τῆς Διαφορᾶς τῶν Μυστηρίων.

Τῶν Μυστηρίων τὰ μὲν εἰσιν ἀναγκαῖα, τὰ δὲ χρήσιμα. καὶ τὰ μὲν ἀναγκαῖά εἰσι, τὸ Θεῖον Βάπτισμα, ἡ Θεία Κοινωνία, ἡ τάξις τῆς Ἱερωσύνης, καὶ ἡ ἁγία Μετάνοια. τὰ δὲ χρήσιμά εἰσι, τὸ ἅγιον Μύρον, τὸ Εὐχέλαιον, καὶ ὁ σύνομος Γάμος. Τῶν Μυστηρίων διαφορά.

Καὶ τὸ μὲν Βάπτισμα ἐστὶν ἀναγκαῖον ἁπλῶς καὶ κυρίως, ὅπ φησὶν ὁ Κύριος, Ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν. Ἰωάν. κεφ. γ'.

Ἡ δὲ Θεία Κοινωνία ἐστὶν ἀναγκαία, ὅπ φησὶν ὁ Κύριος, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν Σάρκα τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου,

ανθρώπω, καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ Αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. ὁ τρώγων μου τὴν Σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ Αἷμα, ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

Ἔστι καὶ ἡ Ἱερωσύνη ἀναγκαία, ὅτι ἄνευ ταύτης τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀδύνατον τελεῖσθαι Μυστήρια. καὶ γὰρ πόλεις καὶ κώμαι ἄνευ ἀρχῆς δύνανται διοικεῖσθαι, Ἱερωσύνης δὲ χωρὶς, ἀδύνατον. ἔστι γὰρ ἡ Ἱερωσύνη ἐν τῷ κόσμῳ, οἷόν ἐστιν ἡ ψυχὴ ἐν τῷ σώματι, καὶ Ἥλιος ἐν τοῖς ὑπὸ τὴν Σελήνην γενητοῖς καὶ φθαρτοῖς.

Ἡ Μετάνοια ἐστὶν ἀναγκαία μετὰ τὸ Βάπτισμα τοῖς ἁμαρτάνουσι, διότι φησὶν ὁ Κύριος, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν. καὶ ἀλλαχοῦ, μεγάλη χαρὰ γίνεται ἐν Οὐρανῷ ὅταν ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοήσῃ. καὶ ὁ Θεὸς Ἰάκωβος ἐξομολογεῖσθε φησὶν ἀλλήλοις τὰ ἁμαρτήματα, καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε. Ματ. κεφ'. ιή.

Ἔστι καὶ ὁ Γάμος ἀναγκαῖον κατά τι, οὐ μὴν ἁπλῶς, πρὸς παιδοποιΐαν καὶ διατήρησιν τοῦ εἴδους παρὰ τοῦ Δημιουργοῦ δέδοται καὶ συνεχωρήθη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Περὶ τοῦ πόσα καὶ ποῖα τῶν Μυστηρίων παρέγουσι ζωοποιΐαν τοῖς ταῦτα λαμβάνουσιν ἀνεξάλειπτον.

Τὰ Μυστήρια τὰ παρέχοντα τοῖς αὐτὰ λαμβάνουσι χαρακτῆρας ἀνεξαλείπτους, ἐστὶ τὸ Θεῖον δηλαδὴ Βάπτισμα, καὶ ἡ Ἱερωσύνη. ἕτεροι δὲ καὶ τὸ Θεῖον Μύρον δυσεβῶς καὶ ὀρθῶς λέγουσιν εἶναι. τύπων γὰρ αἱ σφραγῖδες οὐκ ὑποβάλλονται, ὅτε μὲν ἐξαλείφονται. εἰ δὲ καί τις ἐξ ἀνθρώπων γένοιτο, καὶ αὖθις ἁλίσαιτο, οὐκ ἂν ἐδεήθη ἀναβαπτισμοῦ, ὅτε μὲν ἀναχειροτονήσεως, ἀνεξαλείπτων μυστηρίων τῶν ἐπ' αὐτῇ χαραχθέντων τῶν Μυστηρίων τούτων, ὡς εἴρηται. Πόσων μυστηρίων ἡ σφραγὶς ἀνεξάλειπτος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

Περὶ τοῦ τίς ἐστιν ὁ τὰ Μυστήρια διαταξάμενος.

Ὁ τὰ Μυστήρια διαταξάμενος καὶ νομοθετήσας, αὐτός ἐστιν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. αὐτὸς γὰρ πρῶτος ἐβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάννου ἐν τῷ Ἰορδάνῃ, οὐχ ὡς χρῄζων καθάρσεως, οὐ γὰρ ὑπὸ τῆς προπατορικῆς ἐνεπλάκη ἁμαρτήματος, ἁμαρτίαν γὰρ οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα ἡμᾶς ἀποπλύνῃ, καὶ καθαρίσῃ πάντας, καὶ ἁγιάσῃ καὶ τῷ τῶν ὑδάτων φύσιν, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ πάντα ἡγίασε τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ. αὐτὸς ὁ Λυτρωτὴς ἡμῶν τοὺς ἁγίους αὐτοῦ Μαθητὰς ἐξαποστείλας βαπτίζειν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος πάντα τὰ Ἔθνη, τὸ Μυστήριον τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος ἐνομοθέτησεν. Τίς ὁ τὰ μυστήρια διαταξάμενος.

Αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν ὑπὸ Πατρὸς χρισθεὶς τῷ θεουργικῷ ἐλαίῳ, καὶ τὸ εἰρημένον ὑπὸ τοῦ ψαλμῳδοῦ, διὰ τοῦτο ὁ Θεός ἔχρισέ σε ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου. καὶ οἱ Μαθηταὶ αὐτοῦ ὑπ' αὐτοῦ διδαχθέντες, ἐλαίῳ ἤλειφον τοὺς νοσοῦντας, καθὼς ὁ ἱερὸς Μάρκος φησί. τοῦτο τὸ χρίσματος Μυστήριον διεσήμαινεν, ἔλεγε καὶ τὸ τῆς πάρνης ὀστέον μύρον τοῦτο παρεδήλου. Φαλμὸς μδ'.

Τῷ δὲ Ἱερωσύνῃ, καὶ τῇ Θείᾳ Λειτουργίᾳ, αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν ὑπενομοθέτησε. καὶ γὰρ Ἱερεὺς εἶναι ὑπὸ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. σὺ γάρ φησιν Ἱερεὺς εἶ κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. Φαλ. ρθ'.

Καὶ ὁ μακάριος Παῦλος πρὸς Ἑβραίους φησὶν, ὁ Χριστὸς παραγενόμενος Ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς, οὐ χειροποιήτου, τουτέστιν οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμενος. αὐτὸς ὁ Σωτὴρ καὶ τὴν θείαν πρῶτος ἐπετέλεσεν Ἱερουργίαν, νίκην τὸν ἄρτον διεμέρισε, καὶ τὸ ποτήριον, καὶ τοῖς ἱεροῖς αὐτοῦ Μαθηταῖς εἶπε, λάβετε φάγετε τοῦτό μου ἐστὶ τὸ Σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον. καὶ πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες. τοῦτό ἐστι τὸ Αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς Διαθήκης, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Ἑβραί. κεφ'. θ'.

Ἐκ τῶν εἰρημένων γοῦν δῆλον, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ Θεὸς καὶ Θῦτης καὶ Θῦμα γέγονε, καὶ Ἱερεὺς καὶ Ἱερεῖον, ἑαυτὸν θύσας τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, ᾧ καὶ τὸ ἴδιον αἷμα λύτρον ὑπὲρ τοῦ κόσμου σωτηρίας ἀπέδειξε.

Γεν. κεφ. ά. Τὸν δὲ Γάμιον Γάμον ἐνέδειξεν ὅτι θέλημα αὐτοῦ εἶναι γίνεσθαι. αὐτὸς γὰρ ὁ ἐξ ἀρχῆς τὸν ἄνθρω-
Ἰωάν. κεφ. πον καὶ τὴν γυναῖκα βοηθὸν αὐτῷ ἔπλασεν. Διὸ καὶ εἰς τὸν ἐν Κανᾷ τῆ Γαλιλαίας παραγενόμενο-
β'. Γάμον, τοῦτον ἐλόγησε, δείξας τὴν σύνοδον συζυγίαν αὐτοῦ εἶναι θέλησιν καὶ βουλὴν, διὸ καὶ
Ματ. κεφ. δόγμα ἐνέθηκε τῶν τὰς νομίμους γυναῖκας μοιχᾶσθαι παραιτουμένων λέγων, ὃς ὁ Θεὸς ἔζευξεν,
ιθ'. ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω, ὡς τούτου μόνου τὴν αἰτίαν ἐξαιρούμενος τοῦ διαζεύγνυσθαι ποιεῖν, καὶ ἐπι-
Ματ. κεφ. σκοπον πέμπειν τῇ γυναικί. πᾶς γὰρ φησὶν ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ παρεκτὸς λόγου πορνείας,
ε'. ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι. ἄρα ὁ λύων ἐπὶ πορνείᾳ τούτῳ, ἀπολῦσαι δύναται ἀπροκλήτως.
Τὸν δὲ Μετάνοιαν ὁ αὐτὸς Σωτὴρ ἡμῶν διὰ τῶν αὐτοῦ θείων Προφητῶν, καὶ ἁγίων καὶ ἱερῶν Εὐαγ-
Μαλαχίας γελιστῶν ἐνετείλατο. Ἀποστέλλω πρός με φησὶ διὰ τοῦ Προφήτου Μαλαχίου, καὶ ἀποστέλλομαι πρὸς
κεφ. γ'. ὑμᾶς. καὶ διὰ τοῦ ἱερᾶ Εὐαγγελίου, μεγάλη χαρὰ γίνεται ἐν Οὐρανῷ, ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι.
Τὸ δὲ Εὐχέλαιον, διὰ τοῦ θείου Ἰακώβου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ Κυρίου χειροτονηθέντος πρώτου Ἱε-
ράρχου τῶν Ἱεροσολύμων ποιεῖσθαι ἐνομοθέτησε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'ΝΑΤΟΝ.

Περὶ τῆς τάξεως τῶν Μυστηρίων.

Ἡ τῶν Μυστηρίων τάξις. Πρῶτον ἔχει τάξιν τὸ θεῖον Βάπτισμα, ὅτι αὐτὸ ἐστιν οἱονεὶ πύλη πασῶν τῶν ἄλλων Μυστηρίων, καὶ εἰ
μὴ αὐτοῦ μὴ ὄντος, τὰ ἄλλα χειραγωγὸν ἀποτελεῖν οὐ δύναται. Δεύτερον, τὸ ἅγιον Μύρον,
Τρίτον, ἡ Ἱερωσύνη. Τέταρτον, ἡ θεία Κοινωνία. Πέμπτον, ἡ Ἐξομολόγησις.
Ἕκτον, ὁ Γάμιος Γάμος. Ἕβδομον, τὸ Εὐχέλαιον.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΠΤΙΣΜΑΤΟΣ κ'

Καὶ τῶν ζητουμένων περὶ αὐτοῦ, εἰς δυοκαίδεκα κεφάλαια διηρημένων.

Κεφάλαιον, ά.

Περὶ τοῦ πόθεν Βάπτισμα.

Πόθεν βάπτισμα. Βάπτισμα λέγεται ἀπὸ τοῦ βάπτω τὸ πλύσιμα. καὶ ὡς καθάπερ εἴ τις ἐρυθρωθὲν φέρων σῶμα
βαπτίσει αὐτὸ ἐν ὕδατι, τὸν μὲν ῥύπον πάντως ἀποβάλλει τοῦ σώματος, τὸ δὲ σῶμα καθαρίζει κέ,
τῆς ἀκαθαρσίας, οὕτω καὶ ὁ βαπτιζόμενος ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ ὀρθοδόξῳ πίστει τῶν χριστιανῶν, ἀποβάλλει
μὲν διὰ παντὸς τὸν ῥύπον τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος τὸ πλύσιμα, τουτέστι τὸ παλαιοπαθὲς ἁμάρτημα ἐν
τῇ καταδύσει τοῦ ὕδατος, καὶ ἀποκαθαρθεὶς καὶ λελουσμένος, χιτῶνα θεοῦφαντον ἀμφιέννυται, τὴν
Ἰωάν. κεφ. χάριν φημὶ τὴν θείαν, καὶ τὴν ζωὴν, (ἐγὼ ἦλθον φησὶν ὁ Κύριος, ἵνα ζωὴν ἔχωσιν) ἣν ἀπώλεσε διὰ
ι'. τῆς παραβάσεως. Καὶ ἄλλως. λ'
Ἐν τῷ περὶ τοῦ ἁγίου Βα- Βάπτισμα λέγεται παρὰ τὸ βάλλω τὸ πτῶσιν. καὶ ἔστιν ἄλλο παγιωθὲν καινὸν ἐπάγει τὴν
πτίσματος. παγίδι τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπὸ τοῦ θανάτου ὡς τὸ θεῖον Βάπτισμα, ὃ καταπλυσμός ἐστι τῆς ἁμαρτίας,
λόγῳ. κατὰ τὸν παλαιὸν ἐν θεολογίᾳ Γρηγόριον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕ'ΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τῶν ζημιωμένων τοῦ Βαπτίσματος. λέ

Τὰ ζημιωτικὰ τοῦ Βαπτίσματος. Βάπτω λέγεται τὸ βρέχω, Βάπτω, τὸ χρωματίζω. Βάπτω τὸ πλύνω.
Βάπτω τὸ κοινῶς βυτῶ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙ'ΤΟΝ.

Περὶ τοῦ ποσαχῶς τὸ Βάπτισμα.

Ποσαχῶς τὸ Βάπτισμα. Κατὰ μὲν τὸν θεολόγον Γρηγόριον, ἐν τῷ εἰς τὰ Ἐπαφάνια λόγῳ, τετραχῶς ἐστιν, μ'
Ἤγουν τὸ τοῦ Μωϋσέως, Τὸ τοῦ Ἰωάννου, Τὸ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν,
Τὸ τοῦ Μαρτυρίου, Καὶ τὸ διὰ δακρύων.
Καὶ τὸ μὲν Μωϋσέως, ὁ μακάριος Παῦλος. πάντες γὰρ φησὶν ὑπὸ τὴν Νεφέλην ἦσαν, καὶ
πάντες εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ Νεφέλῃ.

Τὸ δὲ

Τὸ δὲ τοῦ Ἰωάννου, οἱ Εὐαγγελισταὶ μαρτυροῦσιν. ἐξεπορεύετο φησὶν ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος πρὸς Ματ. κεφ'.
αὐτὸν Ἱεροσόλυμα, καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία, καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορ- γ'.
δάνῃ ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. τὸ δὲ τοῦ Σωτῆρος, ὁμοίως οἱ Εὐαγγελισταὶ
πάντες κηρύττουσι. πορευθέντες οὖν φησι μαθητεύσατε πάντα τὰ Ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ Ματ. κεφ'.
ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα κή.
ἐνετειλάμην ὑμῖν.

Τὸ δὲ τοῦ μαρτυρεῖν, ὁ θεῖος Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστὴς ἐν τῷ ζ'. κεφαλαίῳ τῆς Ἀποκαλύψεώς φησιν, Ἀποκάλ.
εἶδον ὑπὸ πάντος Ἔθνους καὶ Φυλῶν πεπεβλημένους στολὰς λευκὰς, οἵτινες ἔφερον καὶ φοίνικας κεφ'. ζ.
ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν.

Τὸ δὲ διὰ δακρύων, ὁ Κύριος διὰ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου παρεκάλει. δεῦτε λέγων πάντες Ματ. κεφ'.
οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς, καὶ μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ πα- ια'. καὶ ε'.
ρακληθήσονται. καὶ ὁ θεσπέσιος Δαβὶδ, τῶν δακρύων μου μὴ παρασιωπήσῃς, καὶ τῷ κλίνῃ μου Ψαλ. λή.
λούσω καθ' ἑκάστην νύκτα δάκρυσι φησὶ, καὶ τὸ πόμα μου μετὰ κλαυθμοῦ ἐκίρνων. Δαμασκ.

Ὁ δὲ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς, καὶ ἕτερα βαπτίσματα τρία παρεισέφηκε τούτοις. Τὸ τοῦ βιβ. δ'.
Κατακλυσμοῦ δηλαδὴ, Τὸ τοῦ Νόμου. Καὶ τὸ τῆς μελλούσης κρίσεως, ὃ ζωτήριον, Γέν. κεφ'. ς'.
ἀλλὰ σωτήριον. λυκ. κεφ'.
ις'.

Τοσούτων γοῦν ὄντων τῶν βαπτισμάτων, ὁ λόγος ἡμῖν ἐστι, περὶ τοῦ ζωτηριώδους βαπτίσματος τοῦ Διονυσίου ἐκ-
Κυρίου, ὅπερ ἐκ τῶν τοῦ ἱεροῦ Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου, καὶ τῶν αὐτοῦ ἐξηγητῶν, μαχίμως καὶ ἀλ- κλησιαστικῆς
λήλοις ὁρίζοντες, λέγομεν. ἱεραρχίας.

κ' ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ τοῦ τί ἐστι Βάπτισμα.

Βάπτισμά ἐστιν ἀρχὴ καὶ ὁδοποίησις τῆς πρὸς τὸν Θεὸν οἰκειώσεως, καὶ τῆς ἐπουρανίου κληρονομίας. Τί βάπτισμα
ἐὰν ἄρα μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

Καὶ ἄλλως

κέ Βάπτισμά ἐστι φώτισμα, λαμπρότης ψυχῶν, βίου μεταβολὴ, βοήθεια τῆς ἀληθείας τῆς ἡμετέρας. Γρηγορίου Θε-
ολόγου ἐν τῷ
Καὶ ἄλλως ἐκ τῶν τοῦ εἰρημένου. περὶ Βαπτίσ-
ματος.

Τὸ φώτισμα σαρκός ἐστιν ἀπόθεσις, πνεύματος ἀναλύθησις, λόγου κοινωνία, πλάσματος
ἐπανόρθωσις, κατακλυσμὸς ἁμαρτίας, φωτὸς μετουσία, σκότους κατάλυσις.
Φώτισμά ἐστιν ὄχημα πρὸς Θεὸν, ζωοκδημία Χριστοῦ, ἔρεισμα πίστεως, νοῦ τελείωσις, κλεῖς
λ' Οὐρανῶν βασιλείας, ζωῆς ἄμειψις, δουλείας ἀναίρεσις, δεσμῶν ἔκλυσις, ζωοτόκου μεταποίησις.
Φώτισμά ἐστι Θεοῦ δῶρον τὸ κάλλιστον, καὶ μεγαλοπρεπέστατον. Καὶ ἄλλως.

Βάπτισμά ἐστιν, ὁμοίωμα τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ θανάτου, τὸ ταφῆς καὶ τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως. Βασιλ. ἐν
εἶπεν ὁ ἅγιος πατὴρ ἡμῶν ὅτι ὁμοίωμα τοῦ σταυροῦ, κατὰ τὸ, οἱ δὲ τὴν τοῦ Χριστοῦ σάρκα τῷ πρὸς Βα-
ἐσταύρωσαν ζωὴν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. εἶπε τοῦ θανάτου, καὶ τὸ, ἐκεῖ ἐπὶ ζωὴ ἐγὼ, ζῇ δὲ πτίζεται Γα-
λε ἐν ἐμοὶ Χριστός. εἶπε τῆς ταφῆς, καὶ τὸ, συνετάφημεν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος. εἶπε τῆς ἀναστά- λάτ.
σεως, καὶ τὸ, συνηγέρθημεν αὐτῷ διὰ τῆς ἀναστάσεως. κεφ'. ε.

Ὁ δὲ θεῖος Ἀμβρόσιος ἐν τῷ περὶ Μυστηρίων φησὶν, ὅτι τὸ βάπτισμα ἐστὶ διάβασις ἐκ τῶν φαύλων Ἀμβρόσιος.
πρὸς τὰ ἐπουράνια, διὰ τοῦ ὕδατος τοῦ βαπτίσματος.

Ὁ δὲ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἐν βιβλίῳ τετάρτῳ ἐν τῷ περὶ βαπτίσματος φησὶν, ὅτι τὸ βάπτι- Δαμασκ.
μ' σμα ἐστὶ λήψεως ἀρχὴ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἀρχὴ ἑτέρου βίου, καὶ σφραγὶς τῆς παλιγγενεσίας, βιβ. δ'.
καὶ φυλακτήριον καὶ φωτισμὸς ἡμῶν. Καὶ ἄλλως.

Βάπτισμά ἐστι Μυστήριον, δύναμιν ἔχον ἐν ὕδατι πολλῷ, καὶ δωρεὰν μεγίστην, ἁμαρτίας κα- Χρυσό. ἐκ τοῦ
θαίρον διὰ τῆς ὑπακοῆς τῆς ἁγίας Τριάδος, καὶ αὖθις νεκρῷ ζῶντα ποιῶν τὸν λαμβανόμενον. ς'. κεφ'. τοῦ
κατὰ Ἰωάν.

Κεφά-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΤΟΝ.

Περὶ τῶν πολυωνύμων τοῦ βαπτίσματος.

Πολυωνυμία τοῦ βαπτίσματος.

Τὸ βάπτισμα καλεῖται Δῶρον, Χάρισμα, Χρίσμα, Φώτισμα, Ἀφθαρσίας Ἔνδυμα, Λουτρὸν παλιγγενεσίας, Καὶ Σφραγὶς, Καὶ Καθαρτήριον.

Δῶρον μὲν καλεῖται, ὅτι δωρεὰ δίδοται τοῖς αὐτὸ, φησὶ γοῦν ὁ Προφήτης Ἡσαΐας. ὅτοι μὴ ἔχοντες ἀργύριον, βαδίσαντες ἀγοράσατε. Καλεῖται Χάρισμα, ὡς ἀφεσις τῶν ὀφειλομένων. Βάπτισμα, ὡς ζωοποιούμενοι τῷ ὕδατι τὰ ἁμαρτίας. Χρίσμα, ὅτι ἐστὶν ἱερὸν, καὶ βασιλικὸν, Φώτισμα, ὡς λαμπρότητος. Ἔνδυμα, ὡς ἀσχήμονος κάλυμμα. Λουτρὸν δὲ, ὡς ἔκπλυσις. Σφραγὶς, ὡς τήρησις, καὶ τὸ δεσποτείας τοῦ Κυρίου σημεῖον. Καθαρτήριον, ὡς τὸ ἀμυκτίας ἡμᾶς καθαῖρον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Πόσα ἐτύπωσεν τὸ βάπτισμα.

Περὶ τοῦ πόσα καὶ ποῖα προδιετύπωσε τὸ Μυστήριον τοῦ βαπτίσματος.

Κολοσσ. κεφ. β'.

Καὶ πρώτην ἰδοὺ ἡ Περιτομὴ, καθὰ ὁ Παῦλος βοᾷ. αὐτὸς ἐν ᾧ φησιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας, ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ, ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῶν ἁμαρτιῶν τῆς σαρκὸς, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ. καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος, ἡ χεὶρ ἐπάγει καθὼς ἐκεῖ τὴν περιτομὴν ταύτην, ἀλλὰ τὸ ἔνδυμα. ἡμέρας, ἀλλ' ὅλον ἄνθρωπον περιτέμνει. σῶμα καὶ τοῦτο, σῶμα κἀκεῖνο, ἀλλὰ τὸ μὲν, σαρκικῶς, τὸ δὲ, πνευματικῶς περιτέμνεται. ἀλλ' οὐχ ὡς Ἰουδαῖοι, οἳ τὴν σάρκα, ἀλλὰ ἁμαρτήματα ἀπεξεδύσασθε.

Ἀθανάσιος. Καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος ἐν τῷ περὶ Περιτομῆς λόγῳ. τύπος ἦν ἡ Περιτομὴ φησὶ τοῦ βαπτίσματος. ἐπὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἐν βιβλίῳ τεταρτῳ φησὶν, ὅτι ἡ Περιτομὴ τύπος ἦν τοῦ βαπτίσματος. κ'

Χρυσόστομος. Ἔτι καὶ ἡ Προβατικὴ Κολυμβήθρα τύπος ἦν τοῦ βαπτίσματος, καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος. φησὶ γοῦν ἐν τῇ λς'. ὁμιλίᾳ τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου. τίς ὁ θεραπείας τρόπος; ὕδωρ; ποῖον ἡμῖν Μυστήριον αἰνίττεται; οὐκ ἄπαλῶς δὲ εἶπε ταῦτα ἀναγέγραπται, ἀλλὰ τὰ μέλλοντα ἡμῖν ὡς ἐν εἰκόνι τύπῳ προγράφει. καὶ αὖθις, τί οὖν ἐστὶν ὃ προγράφει; ἔμελλε βάπτισμα δίδοσθαι, πολλὴν δυνάμιν ἔχον καὶ δωρεὰν μεγίστην, βάπτισμα πάσας ἁμαρτίας καθαῖρον, καὶ αὐτὰ νεκρὰ κε ζῶντα ἐμποιοῦν.

Ἔξοδ. κεφ. ιδ'. Κοσμ. ά. κεφ'. ί.

Ἔτι τύπος ἦν τοῦ Βαπτίσματος ἡ Ἐρυθρὰ Θάλασσα, δι' ἧς διελθόντες οἱ Ἰσραηλῖται, τὸν θανάτου καὶ τῆς δουλείας τοῦ Φαραὼ ἐλυτρώθησαν. πάντες φησὶν ὑπὸ τὴν Νεφέλην ἦσαν, καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον, καὶ πάντες εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ Νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ. ἔτι ψάλλει καὶ ἡ Ἐκκλησία, Θάλασσα μὲν τύπος ἦν ὕδατος, ἡ δὲ Νεφέλη τοῦ Πνεύματος. λ'

Ἔτι τύπος ἦν καὶ Σύμβολον τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος, ἡ τῶν ποδῶν τῶν Μαθητῶν παρὰ τοῦ Κυρίου νίψις. κατὰ τὸν θεῖον Δαμασκηνὸν, ἐν κεφαλαίῳ ἐνενηκοστῷ τοῦ τετάρτου βιβλίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Περὶ τοῦ πότε ἤρξατο τὸ Βάπτισμα ἐνεργεῖσθαι.

Πότε τὸ ἐνεργὲς ἔσχε τὸ Βάπτισμα.

Ἵνα τὰ πολλὰ ἀφέντες καὶ τὰς τῶν πολλῶν ἐννοίας παρωσώμεθα, λέγομεν, ὅτι ὅτε οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι τὸν τοῦ παναγίου Πνεύματος ἐνεδύθησαν δύναμιν κατὰ τὸ γεγραμμένον, καὶ ἡ τοῦ παναγίου Πνεύματος κάθοδος ἐν εἴδει πυρὸς διῃρημένας κεφαλὰς αὐτῶν κατῆλθε, τότε ἐβάπτιζον. φησὶ γοῦν ὁ θεῖος Λουκᾶς ἐν ταῖς Πράξεσιν, ἐν κεφαλαίῳ β'. ἡνίκα ὁ Πέτρος ὁ κορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων ζῶν τοῖς ἕνδεκα σαθεὶς ἐδημηγόρησε τοῖς ἐκεῖ, ὅτι ἀκούσαντες κατενύγησαν τῇ καρδίᾳ, εἶπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς Ἀποστόλους, Τί ποιήσωμεν ἄνδρες ἀδελφοί; Πέτρος δὲ ἔφη πρὸς αὐτοὺς, μετανοήσατε, καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, φησὶν, οἱ μὲν οὖν ἀσμένως ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ, ἐβαπτίσθησαν, καὶ προσετέθησαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλιαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

Περὶ τοῦ ὅπου ἐστὶ πόσα εἰσὶ τὰ τοῦ ἁγίου βαπίσματος ἀναγκαῖα.

Καὶ πρῶτον μέν ἐστι τὸ Ποιητικὸν αἴτιον, Δεύτερον, τὸ Ὑλικὸν, Τρίτον, τὸ Εἰδικὸν. Τέταρτον, τὸ Τελικόν. Τί τὸ ποιητικὸν τοῦ βαπίσματος.

ε' Περὶ τοῦ Ποιητικοῦ αἰτίου τοῦ ἁγίου βαπίσματος.

Καὶ Ποιητικὸν μέν αἴτιόν ἐστι προηγουμένως καὶ κυρίως καὶ προκαταρκτικῶς ὁ Θεός. φησὶ γοῦν ὁ Χρυσόστομος ἐν τῇ λς'. ὁμιλίᾳ τοῦ κατὰ Ἰωάννην, ὡς εἴρηται ἡμῖν, ὅτι οὐκ Ἄγγελός ἐστιν ὁ παρέχων τὸ ὕδωρ, ἀλλ' ὁ τῶν Ἀγγέλων Δεσπότης, ὃν τὸν αὐτὸν ἐργαζόμεθα. Δεύτερον δὲ αἴτιον, ὁ καὶ ὀργανικὸν καὶ λειτουργικὸν λέγεται, ἐστὶν ὁ ἱερεύς. Χρυσόστομος.

ι' Περὶ τοῦ Ὑλικοῦ αἰτίου τοῦ ἁγίου βαπίσματος.

Τὸ δὲ Ὑλικὸν αἴτιον, ἐστὶ τὸ ὕδωρ τὸ φυσικὸν καὶ στοιχειῶδες. ὃ γὰρ ἔξεστιν ἐν ἄλλῳ βαπίζειν ὕδατι, τοῦτο ὁμοίως ἐστὶ τὸ ἐπὶ τῶν ῥοδῶν, ἢ βοτανῶν ἄλλων ἐκπιεζόμενον. καὶ γὰρ ὁ Κύριος ἐν τῷ φυσικῷ ὕδατι βαπισθεὶς, τῷ Ὑλικῷ ταύτῳ ἡμῖν παρέσχηται, φησὶ δὲ καὶ ὁ Προφήτης, ῥανεῖ γὰρ ὕδωρ ὑμᾶς καθαρὸν, ἤγουν φυσικὸν καὶ στοιχειῶδες. Τὸ ὑλικὸν τοῦ βαπίσματος.

λε' Καὶ διατί ὕδωρ, καὶ οὐκ ἄλλό τι τῶν Στοιχείων εἰς τὸ τοῦ ἁγίου βαπίσματος τελετὴν εἰσήχθη; Διατὶ ἐν ὕδατι λέγομεν, ὅτι τὸ ὕδωρ ἐστὶν ἄμεικτον, καθάπερ καί τις τῶν ἔξω φησίν. ἔστιν ἀναγκαῖον πρὸς τὸ ζῆν, καὶ βαπτιζόμεθα; χρήσιμον πρὸς τὴν τῶν ἀνθρώπων κάθαρσιν. Ἐπὶ ὁ Θεὸς ἐκ τῶν ὑδάτων τὴν τῶν πάντων φύσιν ἐξήγαγε, ὡς καὶ ἡμεῖς πρόσω που ὁμοιώμεθα. καὶ γὰρ καθάπερ ἐκεῖνα ἐκ τῶν ὑδάτων τὸ εἶναι ἔσχε, καὶ πρὸς τὰ ἄνω βαδίζειν παρὰ τὴν φύσεως ἔλαβεν ἰσχύν, οὕτω καὶ ἡμεῖς τὸ εἶναι τὴν ἀναγεννήσεως ἐκ τοῦ ἁγίου ὕδατος τοῦ βαπίσματος λαμβάνομεν, καὶ ὡσεὶ πέρυσι γρυσᾶς, τήν τε καθαρότητά φημι καὶ τὴν θείαν χάριν ἔχοντες, εἰς ὕψος, ὅθα τὸ πολίτευμα ἡμῶν ὑπάρχει ἀναγόμεθα. κ' Ἐπὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἐπεφέρετό φησιν ἡ θεία γραφὴ ἐπάνω τοῦ ὕδατος. πῶς οὖν ἔνεκεν; Χρυσ. κεφ. ἀ κινεῖται ὁ Θεῖος Βαπτιστὴς, λέγων, ζωογονεῖν αὐτὸ καὶ ζωοθάλπειν. θέλει ἐκεῖνο τὸ ὕδωρ τοῦτο βαπτίζ. ἀνάνηψιν. καὶ ὄρεξιν καλῶς, καὶ σπόρου πιστῶς. ἐκεῖ ὕδωρ, ἐνταῦθα ὕδωρ. ἐκεῖ Πνεῦμα Θεοῦ, καὶ κα' ἐνταῦθα Πνεῦμα Θεοῦ. ἐκεῖνο ἐζωογόνει, καὶ τοῦτο ὁμοίως. ἐκεῖνο γεννητικὸν, καὶ τοῦτο γεννητικὸν καὶ καθαρτικόν. Διὰ τοῦτο ὕδωρ καὶ οὐκ ἄλλό τι εἰς τὸ τοῦ ἁγίου βαπίσματος τελετὴν παρὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐνομοθετήθη δικαίως.

Ἐπὶ καθάπερ τὸ ὕδωρ τοῦ Κατακλυσμοῦ τὸν ὑπὸ τοῦ Νῶε τῆς ζωῆς ἐξέρησε, καὶ τῷ θανάτῳ αὐτὸν παρέδωκεν, οὕτω καὶτὸ ὕδωρ τοῦ βαπίσματος τἀναντίον ποιεῖ, ἀποσμῆχον τὸν βαπτιζόμενον τῶν κα' ῥύπων, σῴζει μὲν αὐτὸν τοῦ θανάτου, παρέχει δὲ αὐτῷ ζωὴν αἰώνιον. ὁ δὲ ἱερὸς Διονύσιος ἐν τῇ θεωρίᾳ τῇ περὶ τοῦ βαπίσματος φησὶ, καὶ μοι σωστέον ἐννοεῖν τὰ ἱερά, μεθ' ὅσης οἰκειότητος ἔχει τὰ ζύμβολα. καὶ γὰρ ἐπειδὴ θανάτου ἐστὶν ἐφ' ἡμῖν, ὑπ' ὑπάρξεως κατὰ τὸ δόξαν ἑτέρους, ἀλλ' ἡ τῶν ἰδιωμάτων ἀφαίρεσις, εἰς τὸ ἡμῖν ἀφανὲς ἄγαγε τὴν ψυχὴν μὲν, ὡς ἐν στέρησει ζωῆς ἀειδῆ γινομένην, τὸ δὲ σῶμα, ὡς ἐν γῇ καλυπτόμενον, καθ' ἑτέραν πρὸς τῶν σωμάτων κβ' ἀλλοίωσιν ἐκ τοῦ κατ' ἄνθρωπον ἰδέας ἀφανιζόμενον, οἰκείως ἡ δι' ὕδατος ὅλικὴ κάλυψις εἰς τὴν τοῦ θανάτου καὶ τοῦ τάφου ἀειδῆ εἰκόνα παρείληπται. Τί ἐστι θανάτος.

Ἐπὶ φησὶν ὁ μέγας Γρηγόριος ὁ Νύσσης ἐν τῷ περὶ βαπίσματος λόγῳ, πολλὴν πρὸς ἄλληλα ἡ Γρηγόριος Νύσσης. συγγένειαν ἔχει γῆ τε καὶ ὕδωρ, μόνα τῶν στοιχείων βαρύτερα ὄντα καὶ κατωφερῆ, καὶ ἐν ἀλλήλοις μένοντα, καὶ δι' ἀλλήλων κρυόμενα. ἐπεὶ οὖν τοῦ καθηγεμόνος τῆς ζωῆς ἡμῶν ὁ θάνατος ὑπόγειος κβ' καὶ κατὰ τὴν κοινὴν γέγονε φύσιν, ἡ θανάτου μίμησις ἡ παρ' ἡμῶν γινομένη ἐν τῷ γάτνι βαπτυσθῆναι στοιχείῳ. καὶ ὡς ἐκεῖνος ὁ ἀνθρώπων ἀναλαβὼν τὴν νεκρότητα, μὴ τὴν ὑπόγειον θέσιν τελευτῆς ὑπὸ τὴν ζωὴν πάλιν ἀνέδραμεν, οὕτω πᾶς ὁ ζωοποιούμενος κατὰ τὴν τοῦ σώματος φύσιν ἐκείνῳ, ποιεῖ τὸ κοινὸν κατόρθωμα βλέπων, τὸ κατὰ τὴν ζωὴν λέγω πέρας, ἀπὸ γῆς τὸ ὕδωρ ὑπερχέόμενος, καὶ ὑποδὺς τὸ στοιχεῖον, ἐν τρισὶ περιόδοις τὴν τριήμερον τοῦ ἀναστάσεως χάριν ἀπεμιμήσατο.

Περὶ τοῦ εἴδους αὐτῶν τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος.

Τί τὸ εἶδος τοῦ Βαπτίσματος.

Τὸ εἶδος τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος ἐστὶν, ἡ τῆς ἁγίας Τριάδος ἐπίκλησις, καὶ τῶν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐντολῶν. πορευθέντες γὰρ ἐνετείλατο τοῖς ἱεροῖς Μαθηταῖς καὶ Ἀποστόλοις, μαθητεύσατε πάντα τὰ Ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. τοῦτό ἐστι τὸ εἶδος τὸ εἰδοποιοῦν, καὶ τὸ τέλειον παρέχον τῷ ὀρθοδόξῳ χριστιανῷ. ι'

Καὶ πάλιν τὸ εἶδος ἐστὶν ἡ ἐπίκλησις τῆς ἁγίας Τριάδος;

Διὸ φησὶν ὁ Δαμασκηνὸς ἐν τῷ περὶ τοῦ θείου Βαπτίσματος, αὐτὰ τὰ βαπτίσματα χρήζει τῆς ἁγίας Τριάδος εἰς τὸ αὐτῶν ζύσασθαι καὶ ἁγιάσαι. Καὶ ἄλλως.

Βασίλ. Δαλὶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Ἐπειδὴ ὅλη ἡ ἁγία Τριὰς εἰς τὸ τοῦ Ἀδὰμ σωτηρίαν καὶ ζωὴν ζωοποιήσαι. καὶ ὁ μὲν Πατὴρ ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον, ὁ δὲ Υἱὸς ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐζωοποίησε. καὶ ἐγένετο φησὶν ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. οὕτω καὶ εἰς τὸν τοῦ νέου Ἀδὰμ ἔδει γίνεσθαι τὸν τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ ζωοποιήσαι. καὶ γὰρ ὁ Ἄγγελος ἔφησε τῇ Παρθένῳ, Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ, καὶ δύναμις καὶ τοῦ ἁγίου ἐπισκιάσει σοι. αὕτη τοίνυν ἡ ἁγία Τριὰς ἐν ἑνὶ ἑκάστῳ ἡμῶν ζωοργεῖ εἰς τὸν ἡμῶν ἀναγέννησιν. καὶ γὰρ Βαπτιζόμενοι εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, τέκνα Θεοῦ ἀπογραφόμεθα, τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. αὐτὸν τὸν χειρὸν ἐνεδυσάμεθα, Πνεῦμα ἅγιον, ἄνωθεν ἐγγενήσαμενοι. ιε'

Καὶ ἄλλως.

Τρία ἦσαν ἅπερ ἥμαρτον ἐν τῷ πρώτῳ ἀνθρώπῳ, ὁ Νοῦς, ἡ Ψυχὴ, καὶ ἡ Σαρξ. καὶ ὁ μὲν Νοῦς σκοτισθεὶς, καὶ τοῖς τοῦ γνωστικοῦ ἐρήμασι καθυπαχθεὶς, κακῶς ἐννοήσας, ἁμαρτάνει τῇ ἐντολῇ. ἡ δὲ Ψυχὴ, ὅτι ἐμπαθῶς ὀρεχθεῖσα τοῦ καρποῦ, ἔκλινεν εἰς τὸ τοῦ Σαρκὸς ὀρέξιν. ἡ δὲ Σαρξ, ὅτι ἐγεύσατο τοῦ καρποῦ, καὶ ἤσθετο τῆς ἡδύτητος, καὶ φθαρτὴ ἀντὶ ἀφθάρτου γέγονε, καὶ δυσωδίας εἰσεπράξατο ποικίλας. ὅθεν ἡ ἁγία Τριὰς ἐπιδημοῦσα τῷ βαπτιζομένῳ, τὸν μὲν Νοῦν τῇ τοῦ Φωτὸς Ἰωάνν. κεφ'. τοῦ ἀληθινοῦ δωρεᾷ φωτίζει γνῶσιν, δι' ἧς τὸν αἰώνιον γνωρίζει ζωήν. αὕτη γάρ ἐστι φησὶν ὁ Εὐαγγελιστὴς ιζ'. Ἰωάννης ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ὄντα ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. τῇ δὲ Ψυχῇ δωρεᾶται τὴν κάθαρσιν καὶ τὴν ἰσχὺν, δι' ταύτην ἐνδυναμοῦσα, κατὰ τῶν Σαρκὸς Ρωμαί. χωρεῖν καθωπλίζει, καὶ πόνοιαν αὐτῇ μὴ ποιεῖν, καὶ τὸ, τῶν Σαρκὸς ὑμῶν πόνοιαν μὴ ποιεῖτε εἰς τὰς κε' κεφ'. ιγ'. Σαρκικὰς ἐπιθυμίας. τῇ δὲ Σαρκὶ δωρεᾶται τὴν δυσωδίαν, ὅπως τῷ κρείττονι ὑποτάσσηται. πρὸς δὲ, καὶ τὴν φθορὰν ἐπιβάλλειν ποιεῖ ἐν τῷ ὕδατι, καὶ ἐπιτήδειον αὐτὴν κατεργάζεται, ὅπως μετάσχῃ τῆς αὐτῆς ἀνάστασιν, τὴν ἀφθαρσίαν, τὴν καθαρότητα, τὴν λευκότητα, καὶ τὴν δόξαν ὑποληψῆται τῶν δικαίων.

Ἀποστολικὰ.

Ἀποστολικὰ.

Ἀλλ' ἴσως ἄν τις ἐπὶ τοῦτο ἐπορήσατο τοῦ Βαπτίσματος, λέγων, τίνος ἕνεκεν οἱ Ἀπόστολοι ἐβάπτιζον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ οὐχὶ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καθὼς ἐν κεφαλαίῳ δευτέρῳ τῶν πράξεων ἱστορεῖται; λ'

Ὅτι φησὶν ὁ μέγας Βασίλειος, ἐν κεφαλαίῳ ιβ'. τῷ περὶ ἁγίου Πνεύματος, τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ προσηγορία, τοῦ σωτῆρος ἐστιν ὁμολογία.

Δηλοῖ γάρ φησιν ὁ ἅγιος, τόν τε χρίσαντα Θεὸν, καὶ τὸν χρισθέντα Υἱὸν, καὶ τὸ χρῖσμα, τὸ Πνεῦμα λα' τὸ ἅγιον. ταυτὶ δὲ οὐχ οὕτως ἔχει, ἀλλ' ἔστιν ἀναγκαῖον ἐκφώνως καὶ αὐδήτως τὸ εἶδος ἐπάδεσθαι, ἤγουν τὸ, βαπτίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Ὅτι ἕκαστος τῶν χριστιανῶν ἀπόντος ἱερέως δι' ἀνάγκην μεγάλην βαπτίζει.

Παῖς πιστὸς ἐξ ἀνάγκης βαπτίζει.

Ἰστέον δὲ, ὅτι μὴ παρόντος ἱερέως, ἀνάγκης κατεπειγούσης, δύναται καὶ ἱεροδιάκονος βαπτίζειν, καὶ λαϊκὸς χριστιανὸς ἄντε γυνὴ ἢ ἀνὴρ, λαμβάνων ὕδωρ, καὶ βαπτίζων τὸ νήπιον, καὶ λέγων, μὴ βαπτίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ δεῖνα, ἢ βαπτίζεται ἡ δούλη τοῦ Θεοῦ δεῖνα, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. περὶ τούτων ἀνάγνωθι Κανόνα τοῦ ἁγίου Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως, ὅστις φησὶν, ὅτι καὶ περίσσασιν οἱ Μοναχοὶ λίθοι, ὡσαύτως καὶ Διάκονοι δύνανται βαπτίζειν.

Ε᾽π φησὶν ὁ Αὐγουστῖνος περὶ Φυρσιώτων, ὅτι χρείας κατεπειγούσης, εἰώθασιν οἱ λαϊκοὶ παρέχειν τοῖς βαπτιζομένοις τὸ βάπτισμα. καὶ αὖθις ὁ αὐτός φησιν, ὅτι χρὴ τὰ ἀβάπτιστα νήπια, ἐὰν δύρεθῇ τις εἰς τόπον, ἔνθα μὴ ὑπάρχει ἱερεύς, βαπτίζεσθαι. εἰ βαπτίσει δὲ ὁ ἴδιος πατὴρ, ἢ οἰοσδήποτε ἄνθρωπος, ὀρθῶς τὰ τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας φρονῶν, οὐκ ἔστιν ἁμαρτία.

Περὶ τοῦ τελικοῦ αἰτίου τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος.

Τὸ τελικὸν αἴτιόν ἐστι, τὸ ὑποκαθίσαν τὸν βαπτιζόμενον μακάριον, ἅγιον, τέλειον, ζῶντα, ὑοθετοῦν τοῦ Θεοῦ καὶ οἰκεῖον. φησὶ γοῦν ὁ μακάριος Παῦλος ἐν τῇ ε'. κεφαλαίῳ τῆς πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῆς, ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν. συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ Πατρὸς, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν, εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα, τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ.

Τί τὸ τέλος τοῦ βαπτίσματος. Ρωμαί. κεφ'. ς'.

Ε᾽φεσ. κεφ'. ά.

Ε᾽π ὁ αὐτὸς ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Ε᾽φεσίους, παθοείσας ἡμᾶς εἰς ὑοθεσίαν. Ε᾽π Γρηγόριος ὁ Νύσσης ἐν τῷ περὶ Βαπτίσματος φησι, πίστις καὶ ὕδωρ, εἶτα φησὶ τὸ ἐκ τούτων ἀναφυόμενον ἀγαθὸν ὅσον καὶ οἷον, ὡς παρὰ αὐτοῦ τοῦ θείου ἔσχε τὴν οἰκειότητα. ἀλλ᾽ εἰσὶ τινες, καθάπερ ὁ Μπελαρμῖνος ἐν τῷ περὶ τοῦ Βαπτίσματος, καὶ ὁ τὴν Καντελάμπτον ποιήσας ἐν τῷ περὶ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος ἄρθρῳ ὀγδόῳ, οἳ οὐκ ὀρθῶς τὰ τῆς ἀνατολικῆς ἁγίας Ἐκκλησίας μυηθέντες, ἔλεγχοι ὁ διδάσκαλος ὁ Δυρκάνδος ἐν τῷ τεταρτῳ τῶν Ἀποφάσεων, ζητήματι δευτέρῳ, λέγουσιν ἡμᾶς τοὺς Γραικοὺς, ὅτι οὐ λέγομεν βαπτίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ὁ δοῦλος τοῦ Χριστοῦ. τοῦτο οὐκ ἄν τις ποτὲ τῆς ἀληθείας ἀποστραφείη δυνήσεται. καὶ ἐπειδὴ τὰ τῆς Ἐκκλησίας βιβλία, Εὐχολόγιά τε φημὶ, καὶ ἡ τοῦ Βαπτίσματος τελετὴ, μάρτυρες τούτου ἀψευδεῖς, δεικνύοντες ἡμᾶς ἀνωτέρους εἶναι παντὸς ψόγου. εἰσέλθετε τοίνυν ἀδελφικῶς εἰσέλθετε, καὶ ὡς τὸ Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος ἐντελεῖ ἡ ἀνατολικὴ Ἐκκλησία κατασκέψασθε, καὶ ἀκριβῶς πάντα τὰ ἐκεῖ τελούμενα ἐρευνήσατε, ὡς ὀρθῶς τε καὶ ὀρθοδόξως γίνεται, καθὼς καὶ ὅτων θεολόγων ἄρχων Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱεραρχίᾳ περὶ τούτου ἐφιλοσόφησεν. αἱ γὰρ δι᾽ αἰσθήσεως πεῖραι πάντων τῶν ἀποδείξεων βεβαιότεραί εἰσι. πρὸ δὲ πάντων τὸ βαπτίζεται ῥῆμα καὶ ἐνεργητικῶς δυοῖν ἕνεκα, πρῶτον, ὅτι καὶ τῷ θείῳ καὶ ἱερῷ Εὐαγγελίῳ ἄμφω τὰ ῥήματα, τό, τε βαπτίζω φημὶ, καὶ τὸ βαπτίζεται δύναται, καὶ γὰρ τὸ βαπτίζω ἱερὸς Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος ἐν κεφαλαίῳ κή. φησὶ, πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ Ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ πάλιν ἱερὸς Μάρκος τὸ παθητικῶς σημαινόμενον μαρτυρεῖ, λέγει γὰρ ἐν κεφαλαίῳ ις'. ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται. τούτων γὰρ οὕτω ἐχόντων, καὶ ἐνεργητικῶς καὶ παθητικῶς ὑπεφωνήθη τὸ ῥῆμα, ὐδενὶ ἦν ὅμολογούμενον τὸ μὴ χαίρειν κατέργεσθαι ὑπὸ τὸν βαπτιζόμενον. δεύτερον, τοῦτο ὑπεφωνήθη, ἵνα σωφρονεῖν ὑπὸ πάντα μεμαθηκότες. βαπτίζεται γάρ φαμεν δοῦλος τοῦ Θεοῦ, ὡς ζωυπακούεται τὸ ὑπ᾽ ἐμοῦ, ἢ δι᾽ ἐμοῦ. ὅπ δὲ τοῦτο παρὰ τοῦ ἱεροπρόλυτου καὶ διδασκάλου ἐδιδάχθημεν, τοῦ τὴν οἰκουμένην χρυσώσαντος Χρυσοστόμου, ἐν τῇ ἐξηγήσει τοῦ ια'. κεφαλαίου τῶν Πράξεων λέγοντος, δείκνυται, ἐν ᾧ φησιν ὁ θεῖος Λουκᾶς, Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ἐν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε (ἰδοὺ τὸ παθητικῶς σεσημασμένον) ἐν Πνεύματι ἁγίῳ. λέγει τοίνυν ὁ εἰρηνικὸς διδάσκαλος, δείκνυσιν αὐτοὺς ἤδη μείζους λοιπὸν γεγενημένους Ἰωάννου, εἶχε γὰρ μὲν Πνεύματι ἔμελλον καὶ αὐτοὶ βαπτίζειν. ὁ δὲ οὐκ εἶπεν, ὑμᾶς δὲ ἐγὼ βαπτίζω ἐν Πνεύματι ἁγίῳ, ἀλλὰ βαπτισθήσεσθε, διδάσκων ἡμᾶς παρενοφρονεῖν. Ε᾽π δὲ ὁ Κύριος οὐκ εἶπε τῷ Παραλυτικῷ, ἐγὼ ἀφίημί σοι τὰς ἁμαρτίας σου, ἀλλὰ τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. τοίνυν παύσατε ἀδελφοὶ πάντες, μὴ ὕβρεως ἐχθρωδῶς καὶ τῶν Γραικῶν τὴν γλῶτταν καὶ τὴν χεῖρα κινεῖτε, ἵνα μὴ παρὰ Θεοῦ δίκας ὑπόσχητε, ὡς μισάδελφοι, καὶ τοῖς ἐκεῖσε παραπεμφθῆτε δικασταῖς.

Κεφά-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'ΝΑΤΟΝ.

Περὶ τοῦ ἐν ποίῳ καιρῷ δεῖ βαπτίζειν.

Πότε δεῖ βαπτίζειν.

Λέγομεν, ὅτι ἀνάγκης κατεπειγούσης, καὶ πᾶσαν ἡμέραν καὶ ὥραν καὶ στιγμήν. ἀνάγκης δὲ μὴ οὔσης, φησὶν ὁ μὲ, κανὼν τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου, ὅπου ὑδεῖ μὴ δύο ἑβδομάδας τῆς τεσσαρακοστῆς δέχεσθαι εἰς τὸ φώτισμα. τοῦτο δὲ νῦν ὡς ὅπου τὸ πλεῖστον ὑπηρέτησε, τῆς Ἐκκλησίας ἴσως τοῦτο τότε ποιούσης, διὰ τὸ τῆς ἁγίου Σαββάτου, ἐγγὺς ὄντι τῆς ἁγίας ἀναστάσεως τοὺς κατηχουμένους βαπτίζεσθαι κατὰ τὴν παλαιὰν συνήθειαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕ'ΚΑΤΟΝ.

Περὶ τοῦ ἐν ποίῳ τόπῳ δεῖ βαπτίζειν.

Ποῦ δεῖ βαπτίζειν.

Προηγουμένως μὲν ἐν πρώτοις ἐν ταῖς ἁγίαις Ἐκκλησίαις, καθὰ καὶ ὁ ὅν θ'. Κανὼν τῆς ἐν τῷ Τρούλλῳ ἁγίας συνόδου φησίν. ἀνάγκης δὲ κατεπειγούσης, καὶ ἐν Εὐκτηρίῳ οἴκῳ, εἴδον οἰκίας τυγχάνοντα. Εἰ καὶ ἐν οἴκῳ ἀπλῷ δύναταί τις βαπτίζειν, δείκνυται καὶ ἐν ταῖς τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Πράξεσιν, ἐν κεφ'. ἡ. τὸν Φίλιππον τὸν Ἀπόστολον βαπτίσαι τὸν Εὐνοῦχον καθ' ὁδόν. Δοκεῖ δὲ τοῖς εἰρημένοις συμφωνεῖν καὶ ὁ μζ'. κανὼν τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου, φησὶ γὰρ, εἰ δέ τις νοσήσας, καὶ ἐν ᾧ κινδύνῳ γενόμενος τοῦ θείου ἀξιωθείη Βαπτίσματος, εἶτα τὰ τῆς εὐσεβείας κατηχηθείς, ἐξέφυγε τὴν νόσον, μανθανέτω τῆς πίστεως τὸ Μυστήριον. τίνων ὁ νοσῶν, οὐχὶ ἐν Ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' ἐν οἴκῳ νοσεῖ, ἆρα γ' ἐν οἴκῳ ἔξεστι βαπτίζειν χρείας κατεπειγούσης ἀποθεμένους, ὡς εἴρηται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'ΝΔΕΚΑΤΟΝ.

Περὶ τοῦ ποίους ὑδεῖ βαπτίζειν, καὶ ποίους ἀναβαπτίζειν τῶν Αἱρετικῶν καὶ τῶν ὑπ' ἄλλων συμβεβηκότων τι παθόντων.

Ποίους ὑδεῖ βαπτίζειν καὶ ποίους δεῖ.

Οὐ δεῖ βαπτίζειν τοὺς δαιμονῶντας, εἰ καὶ κατηχούμενοι τυγχάνουσιν. φησὶ γὰρ ὁ δεύτερος κανὼν τοῦ ἁγίου Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας, ὅπου χρὴ καὶ τοὺς ἀκαθάρτου δαίμονος καθαρθῆναι ὁ δαιμονῶν ὑβαπτιζέσθω.

Ὁ δὲ τέταρτος αὐτοῦ κανών φησιν, ἐὰν μὴ ὑπὸ δαίμονος ὁ κατηχούμενος ἐνοχλῆται, ἀλλ' ὑπὸ νόσου τῶν φρενῶν ἐξεκρύβη, ἀναμφιβόλως βαπτισθήσεται.

Ὁ δὲ μή. κανὼν τῆς ἐν Καρθαγένῃ φησὶ, τοὺς ἀδυνατοῦντας, οἵτινες ὑπὲρ ἑαυτῶν ἀποκρίνεσθαι δύνανται, τότε βαπτίζεσθαι, ὅτε τῇ αὐτῶν προαιρέσει τὰ περὶ αὐτῶν μαρτυρίαν κινδύνῳ ἰδίῳ ἔσωσιν. Εἶτα φησὶν ὁ ζ'. κανὼν τῆς δευτέρας Συνόδου, τοὺς προσιεμένους τὴν ὀρθοδοξίαν, καὶ τῇ μερίδι τῶν Ζωοποιῶν ὑπὸ αἱρετικῶν δεχόμεθα, κατὰ τὴν ὑποτεταγμένην ἀκολουθίαν. Εὐνομιανοὺς μὲν τοὺς εἰς μίαν κατάδυσιν βαπτιζομένους, καὶ Μοντανιστὰς τοὺς ἐνταῦθα λεγομένους Φρύγας, καὶ Σαβελλιανοὺς τοὺς ὑποστολὰς διδάσκοντας, καὶ ἕτερά τινα χαλεπὰ ποιοῦντας, καὶ τὰς ἄλλας πάσας αἱρέσεις, (ἐπειδὴ πολλοί εἰσιν ἐνταῦθα, μάλιστα οἱ ἀπὸ τῆς Γαλατῶν χώρας ὁρμώμενοι) πάντας τοὺς ὑπ' αὐτῶν φέλοντας προσίεσθαι τῇ ὀρθοδοξίᾳ, ὡς Ἕλληνας δεχόμεθα, καὶ πρώτην ἡμέραν ποιοῦμεν αὐτοὺς χριστιανοὺς, τὸν δὲ δεύτερον κατηχουμένους, εἶτα τῇ τετάρτῃ ἐξορκίζομεν αὐτοὺς μὲ τὸ ἐμφυσᾶν τρίτον εἰς τὸ πρόσωπον καὶ εἰς τὰ ὦτα, καὶ οὕτω κατηχοῦμεν αὐτοὺς, καὶ ποιοῦμεν χρονίζειν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἀκροᾶσθαι τῶν γραφῶν, καὶ τότε αὐτοὺς βαπτίζομεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΩΔΕΚΑΤΟΝ.

Περὶ τῶν ἀμφιβαλλομένων Νηπίων εἰ ἐβαπτίσθησαν.

Εἰ ἀμφίβολος ἢ Νηπίων βάπτισις τί βαοι μαρτύρες ποιητέον.

Φησὶν ὁ ὀγδοηκοστὸς τέταρτος Κανὼν τῆς ἁγίας καὶ Οἰκουμενικῆς ἕκτης Συνόδου, τοῖς κανονικοῖς τῶν πατέρων θεσμοῖς κατακολουθοῦντες, ὁρίζομεν καὶ περὶ τῶν Νηπίων, ὁπόσοις μὴ δείκνυται βέβαιοι μάρτυρες, οἱ ταῦτα ἀναμφιβόλως βαπτισθῆναι εἶναι λέγοντες, καὶ ὑδὲ ταῦτα διὰ τὴν κεῖραν περὶ τὸ παραδοθέντος αὐτοῖς μυσταγωγίας ἀποκεῖνεσθαι ὀφειλούσης, χωρίς τινος προσκόμματος ὀφείλειν ταῦτα βαπτίζεσθαι, μήποτε ὁ τριοδικὸς διασυρμὸς ἀποστερήσῃ αὐτὰ τῆς τοιαύτης τοῦ ἁγιασμοῦ καθαρότητος.

Περὶ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΤΗΤΟΣ

Καὶ τ ζητημάτων ωεῖ αὐτ εἰς δέκα κεφάλαια διηρημένων.

Κεφάλαιον, πρῶτον.

Περὶ τ τί ἐστι Μύρον.

ε' Τί ἐστι Μύρον; Μύρον ἐστὶ χάρισμα εὐσεβείας, ᾗ ἀγάπης, ᾗ χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως, ᾗ ζωοποιοῦ καὶ τ ἄλλων τῶν ἀγαθῶν χορηγόν, διὰ ἐλαίου παρὰ τ νομίμου Ἀρχιερέως κατεσκευασμένον εἰς τ τ βαπτιζομένων ὠφέλειαν.

Ἄλλως κατὰ τὸν ἱερὸν Διονύσιον τὸν Ἀρεοπαγίτην.

Μύρον ἐστὶ τελεστικὴ χρίσις, εὐώδη ποιοῦσα τὸν τετελεσμένον, ᾗ τῷ θεαρχικῷ Πνεύματι εὐθέα αὐτὸν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ι' Περὶ τ πόθεν Μύρον.

Πόθεν Μύρον; Ἀπὸ τ μύρου τ ῥέοντος, ἤγουν τ ἐκπιεζομένου καὶ ἀποτιθεμένου. Πόθεν Μύρον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τ ποσαχῶς τὸ Μύρον.

ιε' Τὸ Μύρον λέγεται τριχῶς, λέγεται Μύρον Ἀρχιερατικὸν, λέγεται Μύρον Διατελεστικὸν, λέγεται δὲ Μύρον τ Φωτίσματος. Ποσαχῶς τὸ Μύρον.

Λέγεται Μύρον Ἀρχιερατικὸν, διὰ ᾧ οἱ πάλαι Ἀρχιερεῖς ᾗ Βασιλεῖς ᾗ οἱ Προφῆται ἐχρίοντο.

Λέγεται Μύρον Διατελεστικὸν, παρὰ τὸ τελεῖσθαι καὶ ἡδιον γίνεσθαι.

Λέγεται Μύρον τ Φωτίσματος, ἤγουν τ ἁγίου Βαπτίσματος, περὶ οὗ ἡμῖν ὁ λόγος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ιδ' Περὶ τῶν Σημαινομένων τ Χρίσματος.

Τὰ Σημαινόμενα τ Χρίσματος εἰσὶ ταῦτα, τὸ καλεῖσθαι δηλαδὴ Μύρον, Σφραγῖδα, Χρίσμα. Καλεῖται μύρον, ὅτι εὐωδίαν Χριστοῦ ποιεῖ τὸν βαπτιζόμενον. Χριστοῦ γὰρ εὐωδία ἐσμὲν φησὶν ὁ μακάριος Παῦλος ἐν τῷ δευτέρῳ κεφαλαίῳ τ δευτέρας πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολῆς. Σημαντικὰ τ Μύρου.

ιε' Καλεῖται Σφραγὶς, ὅτι Σφραγίς ἐστι τ τ ἁγίου Πνεύματος δωρεᾶς. ὅτε γὰρ χρίεται τὸν βαπτιζόμενον, τὸ Σφραγὶς δωρεᾶς μελῳδήσαν ἐπάδουσιν οἱ χρίοντες ἐπὶ τὸ μέτωπον, ᾗ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ᾗ τὰ ῥῖνα, καὶ τὰ ὦτα, ᾗ τὸ στόμα, χεῖρας τε ᾗ πόδας, καὶ τ ἄλλα μέρη κατὰ τὴν τάξιν τ Χρίσματος, πλὴν τ μή. καινὸν τ ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδῳ, ᾗ τὸν ζ'. τ δευτέρας. τοῦτον τ Σφραγῖδα εἶναι. ἰδοὺ ἑώρακεν ὁ τ Βροντῆς υἱὸς ἐπὶ τ μετώπων τῶν δούλων τ Θεοῦ Σφραγιζομένων ἐν κεφαλαίῳ λ' ἑβδόμῳ τ Ἀποκαλύψεως.

Καλεῖται Χρίσμα, ὅτι καινοὺς ποιεῖ τοὺς χριομένους τοῦ ἀληθινοῦ ᾗ αὐλοῦ χρίσματος, ὅπερ ἐστὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, διὰ οὗ καὶ ὁ ἀληθινὸς Μεσσίας ἐχρίσθη Χριστὸς κατὰ τὸ προφητικὸν λόγιον. Διὰ τοῦτο φησὶν ὁ Ψαλμῳδὸς, ἔχρισέ σε ὁ Θεὸς ὁ Θεός σου ἔλαιον ἀγαλλιάσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

λε' Περὶ τ τίς ἡ τ Μύρου ὕλη.

Ἡ ὕλη τ Μύρου ἡ πόρρω, εἶναί φαμεν τὸν ἄνθρωπον τὸν χριόμενον, ἡ δὲ ἐγγὺς, τὸ Ἔλαιον μετὰ τ ὕλης τ Μύρου. Ζωαγωγῆς δώρων ὕλων, ποιότητας ἐχόντων εὐόσμους κατὰ τὸν θεῖον Διονύσιον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Περὶ τ τί τὸ εἶδος τ Μύρου.

μ' Τὸ Εἶδος τ Μύρου ἐστὶν ἡ τ ῥημάτων δυνάμις τ ἀρχιερέως, ἐφ' αὐτὸ λεγομένη ᾗ εἰδοποιοῦσα αὐτό. Εἶδος τ Μύρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Περὶ τ τίσιν ἐδόθη κυρίως χρῖσαι.

Εἰ καὶ μὴ τοῦτο παρὰ τοῖς κανόσι τῶν Συνόδων ἐδιωρίσθη εὐρεῖν ὡρισμένως, ὅμως δοκεῖ μοι εἰκὸς τοῖς ἀρχιερεῦσι δεδόσθαι ἀνεπηρεάστως τοῦτο, οἷς καὶ μόνοις ἔξεστι καταισχύζειν αὐτὸ, ᾗ τὸν Τίνες χρίουσι

τὸν ἕκτον κανόνα τ ἐν Καρθαγίνῃ ἁγίας Συνόδου. ἡ δὲ ἀναγκαία Ἐκκλησία ἐμόνον τοῖς Ἀρχιερεῦσιν, ἀλλὰ δι' αὐτῶν καὶ τοῖς Ἱερεῦσι συγκατανεύει χρῆναι ἀφεκρεμαλίσεως μετὰ τὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος δύο τελετάς. τοῦτο οἶμαι συγκεχώρηκεν. ἵνα μή πως τ βαπτιζόντων ἀπολειφθῇ τ τριακτὴς χάριτος ὑστερούμενος, ἑκατέρωθεν δὲ ἀωρεὶ, οἷα φιλεῖ γίνεσθαι ἐξ ἀνθρώπων γινόμενος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

Περὶ τοῦ ποίας δεῖ χρίειν, καὶ ποίας οὐ δεῖ.

Ποίας οὐ χρίει ἢ χρίειν δεῖ μύρῳ.

Χρίειν μὲν δεῖ ἅπαντας ἀναμφιβόλως τοὺς σὺν τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι τ καθολικῆς καὶ ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας σωτηρίως προερχομένους, κατὰ τ μή. κανόνα τ ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου. λέγει γὰρ ὁ αὐτὸς τοὺς φωτιζομένους μετὰ τὸ βάπτισμα χρίεσθαι χρίσματι ἐπουρανίῳ, καὶ μετόχους εἶναι τ βασιλείας τοῦ Χριστοῦ. Ἔτι φησὶν ὁ ἱερὸς κανὼν τ ἁγίας καὶ δευτέρας Συνόδου ὁ ζ'. ὅτι τοὺς Ἀρειανοὺς καὶ Μακεδονιανοὺς καὶ Σαββατιανοὺς καὶ Ναυατιανοὺς τοὺς λεγομένους ἑαυτοὺς καθαροὺς, καὶ ἀκρίτους καὶ τοὺς τεσσαρεσκαιδεκατίτας, ἤτοι τετραδίτας, καὶ Ἀπολιναριστὰς δεχόμεθα διδόντας λιβέλλους, καὶ ἀναθεματίζοντας πᾶσαν αἵρεσιν μὴ φρονοῦσαν ὡς φρονεῖ ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, καὶ σφραγιζομένους, ἤτοι χριομένους πρῶτον τῷ ἁγίῳ Μύρῳ τό τε μέτωπον καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν ῥῖνα καὶ τὸ στόμα καὶ τὰ ὦτα, καὶ σφραγίζοντες αὐτοὺς λέγομεν, Σφραγὶς δωρεᾶς Πνεύματος ἁγίου.

Διατὶ μύρῳ χριόμεθα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΑΤΟΝ.

Περὶ τοῦ τίνος ἕνεκεν χριόμεθα.

Ἰωβ. κεφ. ζ.

Ἐπειδὴ ὁ βίος ἡμῶν ἐπὶ πειρατηρίου καὶ τὸν μακάριον Ἰὼβ, δέον ἡμᾶς ἀγωνίζεσθαι. καὶ ὁ Ἀγὼν, οὐ καθ' ἑτέρου τινός ἐστιν, ἀλλ' ἢ καθ' ὧν ὁ μακάριος φησὶ Παῦλος, καὶ τῶν Ἀρχῶν δηλαδὴ καὶ τῶν Ἐξουσιῶν, καὶ τῶν Κοσμοκρατόρων τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, διὸ λυσιτελές ἐστι χρίεσθαι τ θείῳ Μύρῳ τοῖς παλαίουσι καὶ ἀγωνιζομένοις κατὰ τῶν Δαιμόνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ.

Περὶ τοῦ τί παρέχει τὸ θεῖον μύρον τοῖς χριομένοις.

Τί τὸ μύρον τοῖς χριομένοις παρέχει.

Τέσσαρά πως παρέχει τὸ ἅγιον Μύρον, ἤγουν τὸ χρίσμα τῷ χριομένῳ μετὰ τὸ θεῖον βάπτισμα. Πρῶτον ὁπλοποιεῖ αὐτὸν διὰ τοῦ ζωμείου τοῦ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, καὶ θαρρεῖν ποιεῖ κατὰ τῶν πονηρῶν πνευμάτων. Δεύτερον ποιεῖ αὐτὸν διαφέρειν τῶν ἄλλων τῶν μὴ ταύτῃ ἐχόντων τὴν σφραγῖδα, δι' ἧς βασιλέως μεγάλου Στρατιώτης εἶναι δηλοῦται. Τρίτον πρεπόντως τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἐνοικεῖ γὰρ αὐτῇ ἀοράτως ἡ θεία χάρις διὰ τοῦ χρίσματος κόσμον ὑπέρτατον, οἷον Ἰεζεκιήλ. ὁ Δαβὶδ δι' ἐλαίου, ἱλαρύνει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπαγγέλεται. Τέταρτον τηρεῖ αὐτὸν ἄτρωτον, κεφ. θ'. κατὰ τὸν προφήτην Ἰεζεκιήλ. λέγει γὰρ ὁ προφήτης, ὅτι εἶπεν ὁ Κύριος τῷ ἀνδρὶ τῷ ἐνδεδυμένῳ λ τὸν ποδήρη, διέλθετε μέσην Ἱερουσαλὴμ, καὶ δὸς σημεῖον ἐπὶ τὰ μέτωπα τῶν ἀνδρῶν τῶν κλαιόντων καὶ τῶν καταδυναζόντων, καὶ τῶν καταδυναστευομένων ὑπὸ πάσης τῆς ἀνομίας τῆς γινομένης ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ τούτοις εἶπεν, ἤγουν τοῖς ἐρημίοις ἐν τῷ αὐτῷ κεφαλαίῳ ἐξ ἀνδράσιν, ὧν ἐν τῇ χειρὶ ἑκάστου πέλυξ. πορεύεσθε εἰς τὴν πόλιν ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ κόπτετε, καὶ μὴ φείδεσθε τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμῶν, καὶ μὴ ἐλεήσητε. πρεσβύτερον καὶ νεανίσκον καὶ παρθένον καὶ νήπια καὶ γυναῖκας ἀποκτείνατε εἰς ἐξάλειψιν, λε ὅπου δὲ φανῆτε ἐφ' ὑμᾶς τὸ σημεῖον, μὴ ἐγγίσητε.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ.

Τῆς θείας λειτουργίας, καὶ τῶν ζητουμένων περὶ αὐτῆς, εἰς ἑνδεκα κεφάλαια διηρημένων. μ'

Κεφάλαιον, α'.

Περὶ τοῦ πόθεν λειτουργία.

Πόθεν λειτουργία.

Λειτουργία λέγεται παρὰ τὸ λῆδος ὁδημόσιον καὶ τὸ ἔργον, τουτέστι δημόσια πρᾶξις. πᾶς γὰρ ἱερεὺς καὶ πᾶσα λειτουργία ὑπὲρ φαντὸς τοῦ πιστοῦ λαοῦ γίνεται, καὶ τῷ Θεῷ ὑπὲρ φαντὸς τοῦ

ζῆν-

ζώντων καὶ ἐν χειρῷ κεκοιμημένων προσφέρεται. Ταύτην τὴν θυσίαν ὁ πρῶτος καὶ ἄκρος καὶ μόνος ἀρχιερεὺς ὑπὲρ πάσης τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἑαυτὸν τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ προσήγαγεν, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Καὶ ἄλλως.

Λέγεται λειτουργία, καὶ ἀπὸ τοῦ λιτανείας ἢ προσευχῆς ἔργον εἶναι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τῶν ζημιωνομένων τῆς θείας λειτουργίας.

Λέγεται λειτουργία. Διακονία, Τάξις, Τέχνη, Ἱερουργία. Σημαντικὰ λειτουργίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τῶν πολυωνύμων τῆς θείας λειτουργίας.

ι' Λέγεται Θυσία ἀναίμακτος. Λέγεται Προσφορὰ καὶ λατρεία λογική. Λέγεται Εὐχαριστία. Λέγεται Τίμιον Δῶρον. Λέγεται Ἱκεσία. Λέγεται κοινωνία. Πολυώνυμα λειτουργίας.

Λέγεται λειτουργία, παρειληφυῖα τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ πρώτου τῶν λειτουργιῶν ὑπὲρ ἡμῶν τελέσαντος Θεανθρώπου Ἰησοῦ. φησὶ γὰρ ὁ μακάριος Παῦλος, τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τῶν ἁγίων λειτουργὸς, καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ Κύριος καὶ οὐκ ἄνθρωπος. Ἑβραί. κεφ. η.

ια' Λέγεται Θυσία ἀναίμακτος, διὰ τὴν διαφορὰν τῶν δι' αἱμάτων προσφερομένων θυσιῶν. καὶ τοῦτο παρὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν παρείληφε τὸ ὄνομα, ὃς ἐγένετο ὑπὲρ ἡμῶν θυσία. παρέδωκε φησὶν ὁ Παῦλος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ Θεῷ εἰς ὀσμὴν εὐωδίας. Ἐφεσ. κεφ'. ε.

ιβ' Λέγεται προσφορὰ μὲν καὶ λατρεία, ὡς ἐξ ἡμῶν προσφερομένη τῇ ἁγίᾳ καὶ ἀδιαιρέτῳ τριάδι. λογικὴ δὲ, διὰ τὸ διαφόρων τῶν ποτὲ θυσιῶν δι' ἀλόγων ζώων προσφερομένων. φησὶ γὰρ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος καὶ ὁ Οἰκουμένης Διδάσκαλος ἐν τῇ αὐτοῦ λειτουργίᾳ, Ἔτι προσφέρομέν σοι τὴν λογικὴν ταύτην λατρείαν. ὁμοίως καὶ ὁ φωστὴρ τῆς οἰκλησίας Βασίλειος, παρακαλεῖ ἡμᾶς προσπορεύεσθαι τῷ ἁγίῳ σου θυσιαστηρίῳ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐλέους σου. εἶτα, ὡς προσδέχῃ ἐκ τῶν ἁγίων σου ἀποστόλων τὴν ἀληθινὴν ταύτην λατρείαν, οὕτω καὶ ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν προσδέξαι τὰ δῶρα ταῦτα.

ιγ' Λέγεται Εὐχαριστία ἀπὸ τοῦ δοῦναι καὶ τοῦ χάριν καὶ τοῦ ἄρειν, ἤγουν ἢ κατ' ἐξοχὴν ἄρεις χάριν ἢ ὑπὲρ πάντας πόνους ἡμῶν. ὃ γὰρ ἄληθες φῶς, ἢ κλίμαξ κατῆλθεν ποτὲ τοσαύτης χάριτος, ἢ τὸ σὰρκα ἐδέσθαι καὶ πιεῖν τὸ αἷμα δηλαδὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ἢ μόνον ἢ τῶν ἀνθρώπων. ὁ γὰρ ἄρτος ὁ ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ προσφερόμενος καὶ ὁ οἶνος εἰς σάρκα καὶ αἷμα μεταποιεῖσθαι καὶ μεταποιεῖται ἀναμφιβόλως πιστεύομεν, καὶ πάντως ὁμολογοῦμεν εἶναι ἀληθινὸν σῶμα Χριστοῦ ἐμψυχωθὲν καὶ τελειωθὲν τὸ ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ, ὑπὸ τῶν κυριακῶν ῥημάτων καὶ τῆς ἐντεύξεως μεταποιούμενον καὶ μεταποιοῦντος.

ιδ' Λέγεται εὐχαριστία, ὅτι ἡμεῖς διὰ ὧν ἐλάβομεν εὐεργεσιῶν εὐχαριστοῦμεν τῷ λυτρωτῇ ἡμῶν. διὸ καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος φησὶν ἐν τῇ αὐτοῦ λειτουργίᾳ, εὐχαριστοῦμέν σοι καὶ ὑπὲρ τῆς λειτουργίας ταύτης, ἣν ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν δέξασθαι κατηξίωσας. καὶ πάλιν, εὐχαριστοῦμέν σοι Δέσποτα Φιλανθρωπε Εὐεργέτα τῶν ψυχῶν ἡμῶν, ὅτι ἐν τῇ παρούσῃ ἡμέρᾳ κατηξίωσας ἡμᾶς τῶν ἐπουρανίων σου, καὶ ἀθανάτων μυστηρίων. Ἔτι ὁ ἅγιος Ἰάκωβος ὁ πρῶτος ἱεράρχης ἐν τῇ αὐτοῦ λειτουργίᾳ φησὶν, εὐχαριστοῦμέν σοι Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅτι ἔδωκας ἡμῖν παῤῥησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων σου. λέγεται Δῶρον, πρῶτον μὲν ὅτι, ὡς ὁ δωρούμενος ἐλευθέρως καὶ ἑκουσίως δωρεῖται ὁ δωρεῖται, οὕτω καὶ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἑκουσίως καὶ ἐλευθέρως τὴν ἁγίαν αὐτοῦ σάρκα μόνος. αὐτὸς δῶρον προσήνεγκε τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ αὐτοῦ. φησὶ δὲ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἐν τῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ λειτουργίᾳ, ὡς προσδέξῃ ἐκ τῶν ἁγίων σου ἀποστόλων τὴν ἀληθινὴν ταύτην λατρείαν, οὕτω καὶ ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν προσδέξαι τὰ δῶρα ταῦτα ἐν τῇ χρηστότητί σου Κύριε.

ιε' Δεύτερον δὲ τὸ δῶρον δεῖ εἶναι τίμιον, ὡραῖον, καὶ πλούσιον. οὕτω καὶ ἡ ἁγία τοῦ Κυρίου σαρξ καὶ τὸ αἷμα. οὕτως ἦν ἐν τῷ σταυρῷ, ὥσπερ καὶ ἡ σημερινὴ ἀνὰ τὴν οἰκουμένην ἐπιτελουμένη λειτουργία.

καὶ μυ-

καὶ μεταβαλλομένη καὶ μετουσιομένη. Διὰ τὸ ἀῤῥήτου δυνάμεως τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου καὶ τῶν κυριακῶν ῥημάτων, δῶρον ἐστὶν ὑπέρτιμον, ὡραῖον, καὶ πλούσιον. Ἔστι μὲν τίμιον καὶ ὑπέρτιμον, ὅτι ἐν αὐτῇ πᾶσαι αἱ ἀρεταὶ δι' ὧν ἡ τιμὴ, οὐκ αὐτὰς ἔχουσα τὰς ἀρετὰς μετοχικῶς καθάπερ οἱ ἅγιοι, ἀλλ' οἰκείας καὶ σύνδουλος, ἐν αὐτῇ γάρ φησιν ὁ Παῦλος οἰκητήριον ἐστὶ τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς. Ὡραῖον, ὅτι ἐν ὥρᾳ καλῇ παρὰ πάντας βροτούς. Πλούσιον, ὅτι οὐδέποτε κενοῦται, καὶ ὅτι τοὺς αὐτοῦ μετέχοντας πλουσίους ποιεῖ καὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας κληρονόμους. ε

Ἔτι λέγεται δῶρον, ὅτι πᾶσι ἁπλῶς τοῖς πιστοῖς θεοπεμπτος ὑπὸ τῶν Ἱερέων δωρεῖται. ὅθεν καὶ ὁ θεοφόρος Ἡσαΐας τοῦτο θεοφορτίων ἔλεγεν, ὅτι μὴ ἔχοντες ὀργύριον, βαδίσαντες ἀγοράσατε, καὶ φάγεσθε καὶ πίεσθε ἄνευ ὀργυρίου καὶ τιμῆς οἶνον καὶ σῖτον.

Λέγεται ἱκεσία, ὡς ἀῤ' ἡμῶν ὑπὲρ τῶν ζώντων ὀρθοδόξων καὶ τῶν ἐν Χριστῷ κεκοιμημένων αἰτουμένη. ὅθεν καὶ ὁ Χρυσόστομος ἐν τῇ λυχνῇ τῇ μυστικῇ φησι, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν πολλὴ ἐστὶ σήμερον ταύτην ἱκεσίαν θεόσδεκτον παρὰ τῶν σῶν δούλων. καὶ πάλιν, ποίησον ἡμᾶς ἀξίους γενέσθαι τοῦ θεοφέρειν σοι δεήσεις καὶ ἱκεσίας καὶ θυσίας ἀναιμάκτους ὑπὲρ παντὸς τοῦ λαοῦ σου. ι

Δαμασκ. βιβλί. δ'. κεφ. ιή. Λέγεται κοινωνία, καὶ ἔστιν ἀληθῶς κατὰ τὸν θεῖον Δαμασκηνὸν, διὰ τὸ κοινωνεῖν ἡμᾶς δι' αὐτῆς τοῦ Χριστοῦ, καὶ μετέχειν αὐτοῦ τῆς σαρκός τε καὶ τῆς θεότητος, κοινωνεῖν δὲ καὶ ἑνοῦσθαι ἀλλήλοις δι' αὐτῆς. ἐπεὶ γὰρ ἓξ ἑνὸς ἄρτου μεταλαμβάνομεν οἱ πάντες, εἰς σῶμα Χριστοῦ καὶ εἷς αἷμα καὶ ἀλλήλων μέλη γινόμεθα, ξυσσωμοι Χριστοῦ χρηματίζοντες. Φησὶ καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος, ὥστε γένεσθαι τοὺς μεταλαμβάνοντας εἰς νῆψιν ψυχῆς, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, εἰς κοινωνίαν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. ιε

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ τοῦ τί ἐστι λειτουργία. κ'

Τί λειτουργία. Λειτουργία ἐστὶ μυστήριον λήψεως τοῦ μεταποιηθέντος ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου εἰς τιμὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Σάρκα καὶ τὸ Αἷμα, ἅπερ ἐναργῶς παρεστῶσι τιμῇ τοῦ Ταφίου καὶ τιμῇ τοῦ Κυρίου Ἀναστάσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Περὶ τῆς ὕλης τῆς θείας λειτουργίας.

Τῆς λειτουργίας. Ἡ μὲν ὕλη τῆς θείας λειτουργίας ἐστὶν, ὁ Ἄρτος καὶ ὁ Οἶνος ζιὼ τοῦ ὕδατος. ὑφ' ἧς ἄλλης ὁπωσοῦν ὕλης, ἢ καρποῦ τοῦ τυχόντος, ἢ ζικέρων, ἀλλ' ἐκ τοῦ κυρίως ζίτου καὶ οἴνου τοῦ ἀληθινοῦ τὴν θείαν μυσταγωγίαν ἐπιτελεῖν ἡμῖν ὁ Κύριος καὶ οἱ αὐτοῦ θεῖοι ἀπόστολοι παρέδωκαν. καὶ φεύγεις ἵνα μὴ λάθῃς ζαυτὸν, καὶ σὺ οἶνον καθαρὸν φυσικὸν, ἢ ἐπιτροπίαν οἶνον καὶ ἄλλως διεφθαρμένον. ἁμαρτήσεις γὰρ φυσικῶς ἑαυτὸν τῶν θανασίμων. κ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Περὶ τοῦ εἴδους τῆς θείας λειτουργίας. λ'

Εἶδος τῆς λειτουργίας. Τὸ δὲ εἶδος, φυσικῶς μὲν τὰ κυριακὰ λόγια, τὸ, λάβετε φάγετε δηλαδὴ, τοῦτό ἐστι τὸ ζῶμά μου, καὶ τὸ, πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες, τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς Διαθήκης, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, ζωοποίημα ἔχον καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Ἱερέως ἐφεξῆς λεγόμενα ῥήματα, καθάπερ ἐν τῇ θείᾳ φέρεται λειτουργίᾳ. ἀλλ' εἰσί τινες, οἵπερ ὑπὸ χαιρεκάκων πνευμάτων φυσικωθέντες, φασὶν, ὅτι οἱ χριστοὶ ἐν τῷ ἁγίῳ Ποτηρίῳ ἐπὶ τοῦ ὕδατος ποιοῦσι κεφαλὴν, καθὼς ἡ ἁγία ἐστὶ τῆς Ἐκκλησίας παράδοσις, ὧν ἡ πεῖρα (καὶ ἡμεῖς μὲν πεπειράμεθα καὶ σκοπεῖτωσαν τὰ τῆς λειτουργίας) ἐλέγχειν αὐτῶν ἀπίκρυς δύναται τὴν κακόνοιαν. λ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Περὶ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου τῆς θείας λειτουργίας. μ'

Τὸ ποιητικὸν τῆς λειτουργίας. Τὸ μὲν ποιητικὸν αἴτιον τὸ πρῶτον, ἐστὶν ὁ Θεὸς, τὸ δὲ θεσπεσθὲν, οἱ Ἱερεῖς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

Περὶ τοῦ τελικοῦ αἰτίου τῆς θείας λειτουργίας.

Τὸ τελικὸν τῆς λειτουργίας. Τὸ δὲ τελικὸν, τὸ ποιῆσαι καὶ μεταβαλεῖν τοῦτο τοῦ ἄρτου ὑπὸν καὶ τοῦ οἴνου εἰς Σάρκα καὶ Αἷμα Χριστοῦ,

δι' ὧν ἁγιάζονται καὶ ζωοποιοῦνται οἱ τούτων πιστοὶ μεταλαμβάνοντες. εἰς ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, εἰς κοινωνίαν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, εἰς βασιλείας οὐρανῶν πλήρωμα, εἰς παῤῥησίαν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ γένεται ἡ μετάληψις τῶν θείων Μυστηρίων. Ἰστέον δὲ, ὅτι τέλειοι μὲν θεωροῦνται ἐν τῇ γεγεννημένῳ βρέφει φασὶν οἱ ἔξω Σοφοὶ, Τὸ πρεφόμορον, Ὃ πρέφει, Καὶ τὸ πρέφον. Τὸ πρέφον ἐστὶν ἡ θρεπτικὴ ψυχὴ, Τὸ πρεφόμορον, τὸ ἔμψυχον σῶμα, Ὃ δὲ πρέφει, ἡ τροφή. Οὕτω δὲ ἐν τῇ δευτέρᾳ γεννήσει τῇ Πνευματικῇ, ἐστὶ τὸ πρεφόμορον, ἤγουν ὁ βαπτισθεὶς δὲ ἀναγεννηθεὶς ἄνθρωπος. Ὃ πρέφει, τὰ ἄῤῥαντα Μυστήρια. Τὸ πρέφον, ἡ θεία χάρις ἡ ταῦτα μεταποιοῦσα εἰς σάρκα καὶ αἷμα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'ΝΑΤΟΝ.

Περὶ τῆς ἐν ποίᾳ ὥρᾳ τῆς θείαν λειτουργίαν εἴωθε ποιεῖν ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία.

Τὴν ὥραν τῆς θείας λειτουργίας ἐντελῆ μέρεσι τῆς ἡμέρας παρελάβομεν ἀπτελεῖν. καὶ ἐν μὲν λειτουργίας τῇ ἁγίᾳ Ἑορτῇ τοῦ Πάσχα ἀφ' οὗ τὸν Ἥλιον ἀνατεῖλαι τῆς θείας ἀρχόμεθα λειτουργίας. καιροὶ τρεῖς. Τῇ δὲ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ μετὰ τὴν Μεσημβρίαν ταύτην ἀπτελοῦμεν. ὁμοίως κἀν ταῖς Παρεμοναῖς. Ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις ἡμέραις τὴν τρίτην ὥραν τὴν ἁγίαν λειτουργίαν ἀφ- σφέρομεν τῷ Θεῷ. Καὶ ἡ μὲν τῆς ἁγίας Λαμπρᾶς τοῦ Πάσχα ἀφ' οὗ τὸν Ἥλιον λειτουργία, τὴν ἐν τοῦ Τάφου παράδηλοι τοῦ Κυρίου Ἀνάστασιν. αἱ τῶν Μυροφόροι Ὄρθρου βαθέος. ἦλθον φησὶν ὅτι ἐκ τοῦ λυκαυγὲς ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπουσι τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου, καὶ εἰσελθοῦσαι, οὐχ εὗρον τὸ Σῶμα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Ἡ δὲ τῆς ἁγίας Τεσσαρακοστῆς μὴ τὴν Μεσημβρίαν ἱερουργία, τὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν δηλοῖ θυσίαν. ἐν ἐκείνῃ γὰρ τῇ ὥρᾳ ἀναπαύεται ἐν τῷ Σταυρῷ, καὶ μετ' ἐκείνου κλίνας τὴν κεφαλὴν, παρέδωκε τὸ Πνεῦμα, ἵνα λειτουργὸς αὐτὸς ἑαυτοῦ γένηται, ἵνα τῆς ὅλης φύσεως ἡμῶν θύσας ἑαυτὸν. Ἡ δὲ γνομένη τῇ τρίτῃ ὥρᾳ ἡμέραι θεία Μυσταγωγία, τὴν τοῦ ἁγίου Πνεύματος κάθοδον βεβαιοῖ, ἐν ᾗ καταλθὸν τοὺς θείους Ἀποστόλους δυνάμει ἐνέδυσε, καὶ τὴν θείαν Μυσταγωγίαν ποιεῖν ἀνεκλύτως παρεθάῤῥυνεν. ὅθεν καὶ οἱ ἱερουργοὶ τὸ, Κύριε ὁ τὸ πανάγιόν σου Πνεῦμα ἐν τῇ τρίτῃ ὥρᾳ τοῖς Ἀποστόλοις σου καταπέμψας, καὶ τὰ λοιπὰ ἐπάδουσι. Τύποι λειτουργίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕ'ΚΑΤΟΝ.

Περὶ τοῦ πόσα καὶ ποῖα ὑπῆρχον τὰ σεβασμιώτατα τῆς θείας ταύτης καὶ ἱερᾶς Μυσταγωγίας.

Πρῶτον μὲν ἦν τὸ Μάννα. Δεύτερον ὁ Ἀμνὸς ὁ ἐν τῷ Νομικῷ Πάσχα ἐθνικῶς. Τρίτον ὁ Ἐξοδ. κεφ'. Ἄνθραξ, ὃν εἶδεν ὁ Ἡσαΐας. Καὶ τὸ μὲν Μάννα ἦν κυκλοειδὲς, λαβεῖν, Καὶ Ἡ δύ. ις'. καὶ β'. Καὶ ὁ μὲν κύκλος τὴν Θειότητα, τὴν ἐν τῷ μεταποιηθέντι ἄρτῳ καὶ οἴνῳ τεθειτέσαι. τὴν μήτε ἀρχὴν μήτε τέλος ἔχουσαν. Τὸ δὲ λευκὸν, τὸ καθαρὸν καὶ ἄμωμον τῆς μακαρίας τοῦ Ἰησοῦ ψυχῆς. ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. Τὸ δὲ Ἡ δύ, τὴν ἁγίαν Ἡσαΐ. κεφ'. αὐτοῦ καὶ γλυκυτάτην Σάρκα, τὴν ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον τὸν τούτων πιστοὺς ἐθίοντας καθηδύνουσαν. νγ'. Ταύτην τὴν ἁγίαν Τράπεζαν τεθείκασιν ὁ Ἄνθραξ, ὃν εἶδεν Ἡσαΐας. ἀπεστάλη πρός με φησὶν ἓν Ἡσαΐ. κεφ'. τῶν Σεραφὶμ, καὶ ἐν τῇ χειρὶ εἶχεν Ἄνθρακα, ὃν τῇ λαβίδι ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ Θυσιαστηρίου, καὶ ε'. ἥψατο τοῦ στόματός μου, καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἥψατο τοῦτο τῶν χειλέων σου, καὶ ἀφελεῖ τὰς ἀνομίας σου, καὶ τὰς ἁμαρτίας σου περικαθαριεῖ. Τοίνυν καθὼς ὁ Ἄνθραξ ζύγκειται ἐκ δύο ὑπῶν, ἔκ τε Θειότητος ἀρίστου, ὕδατος καὶ ἄρτου μεταποιηθείς, εἰς ἓν εἰς ἐκ δύο ὑπῶν ζυγκείμενος, τῆς τε Θειότητος φημὶ, καὶ τοῦ Σίτου τοῦ μεταποιηθέντος εἰς Σάρκα Χριστοῦ. Καὶ αὖθις, καθάπερ ἐν ἐκείνῳ τῷ Ἀνθρακι τέλος ἵνα θεωρεῖται, τό, πεζύλον φημὶ, τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ θερμὸν, οὕτω δὲ ἐν τῷ μεταποιηθέντι ἄρτῳ τέλος ἵνα θεωρεῖται, ὁ ἄρτος φημὶ, ἤγουν ἡ Σαρὶξ τοῦ Χριστοῦ, ἡ μακαρία καὶ ὑπερφυὴς αὐτοῦ ψυχὴ, καὶ ἡ Θειότης. καὶ αὖθις, καθάπερ ὁ Ἄνθραξ κάμινος, καθαίρει, λαμπρύνει, οὕτω καὶ ἁγιασθεὶς ἄρτος ὁ εἰς Σάρκα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν μεταβληθεὶς καὶ τὰς ἀναξίως αὐτοῦ μεταλαμβάνοντας, εἰς κρῖμα ἢ ἐκείνοις γίνεται κατὰ τὸν μακάριον Παῦλον. καὶ Ἰωαν. βαπτ. ά. θαίρει δὲ καὶ ἀποκρίνει τὰς ἁμαρτίας τῶν πιστῶς αὐτοῦ μεταλαχόντων. (τὸ δὲ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ φησὶν κεφ'. ά. ὁ Ἰωάννης,

ὁ Ἰωάννης, καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας) λαμπρύνει καὶ καταυγάζει τὸν νοῦν τῶν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ψυχῆς τοῦτον εἰσοικιζόντων. αὐτὸς γάρ ἐστι τὸ φῶς τὸ φωτίζον πᾶσα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΔΕΚΑΤΟΝ.

Περὶ τίνων ἡ λειτουργία. λγκ. κεφ'. κβ'.

Περὶ τοῦ τίνος χάριν ἡ λειτουργία ἐπιτελεῖται. ε

Πρῶτον μὲν εἰς δόξαν καὶ αἶνον τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν, καὶ εἰς μνήμην τοῦ θανάτου & τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ κατὰ τὸ γεγραμμένον, τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.

Δεύτερον, ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν δυσεβῶς κεκοιμημένων ὀρθοδόξων χριστιανῶν, ὅπερ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ οἱ μακάριοι Πατέρες παρὰ τῶν ἁγίων καὶ θεοφθόγγων Ἀποστόλων παρειλήφασι, ὡς ὁ Διονυσιακὴ Ἱεραρχία. σίος φησὶν ὁ Ἀρεοπαγίτης, καὶ ὁ Βασίλειος & Χρυσόστομος ἐν ταῖς αὐτῶν ἁγίαις λειτουργίαις. ι

Τρίτον, ὑπὲρ τῶν ζώντων ὀρθοδόξων χριστιανῶν, Ἀρχιερέων φημὶ καὶ Βασιλέων καὶ παντὸς τοῦ χριστωνύμου λαοῦ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΤΑΞΕΩΣ ΤΗΣ ΙΕΡΩΣΤΥΝΗΣ,

καὶ τῶν ζητουμένων περὶ αὐτῆς εἰς ἑπτὰ κεφάλαια διηρημένων. ιέ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τοῦ τίνος ἐστὶν Ἱερωσύνη.

Τί Ἱερωσύνη. Ἱερωσύνη ἐστὶ τάξις θεία Μυστηρίου ἁγίου, δύναμιν ἔχουσα Πνευματικὴν, ὑπὲρ ἀνθρωπίνων ἐνεργουμένη, ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων ζωοποιείας & βοηθείας παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ παραδεδομένη. κ'

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τοῦ πόθεν Ἱερωσύνη.

Πόθεν Ἱερωσύνη. Ἱερωσύνη λέγεται, παρὰ τὸ ἵημι τὸ πέμπω. οἱ γὰρ Ἱερεῖς τὰς θυσίας ἀναπέμπουσι τῷ Θεῷ. ἢ παρὰ τὸ ἱερεύω τὸ θύω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ. κέ

Περὶ τῆς τάξιν ποσότητος τῆς Ἱερωσύνης.

Τάξεις Ἱερωσύνης. Ἐπτά εἰσιν αἱ τάξεις τῆς Ἱερωσύνης, Πρώτων ἡ τῶν Πυλωρῶν καὶ Ἀναγνώστων, Δεύτερον Ἡ τῶν Ἐξορκιστῶν, Τρίτον Ἡ τοῦ Ἀναγνώστου, Τέταρτον Ἡ τῶν Ὑποδιακόνων, Πέμπτον Ἡ τῶν Ἱεροδιακόνων, Ἕκτον Ἡ τῶν Ἱερέων, Ἕβδομον Ἡ τῶν Ἀρχιερέων καὶ Ἐπισκόπων. λ'

Τοσοῦτον τὸν ἀριθμὸν ὡς ἀρχαῖον ὄντα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὁ ἅγιος μάρτυς Ἰγνάτιος δείκνυσι, ἐν τοῖς αὐτοῦ Ἐπιστολαῖς, κἀν τῇ πρὸς Ἀντίοχον ταῦτά φησιν, ἀσπάζομαι ἱερὰς Διακόνους, Ὑποδιακόνους, Ἀναγνώστας, Ψάλτας, Πυλωρὺς, Ἐξορκιστὰς, καὶ τοὺς λοιπούς.

Ἔτι ὁ δέκατος κανὼν τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου φησὶ, μὴ ἐξεῖναι τῷ Χωρεπισκόπῳ χειροτονεῖν Διάκονον ἢ Πρεσβύτερον, ἀλλὰ μόνον Ἀναγνώστας καθιστᾶν, Ὑποδιακόνους, καὶ Ἐξορκιστάς. λε

Ἔτι μνημονεύει καὶ ἑνίων τῆς εἰρημένης τάξεως ἡ τελευτὴ διάταξις τῶν Νεαρῶν τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ, ἡνίκα περὶ τοῦ Κλήρου ποσότητος τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας ὑπετάττετο ὁποία καὶ πόσοι εἶναι ὀφείλει. διό φησι, θεσπίζομεν μὴ περαιτέρω μὲν ἑξήκοντα πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἁγιωτάτων Ἐκκλησιῶν εἶναι, Διακόνους δὲ ἄρρενας ἑκατὸν, τεσσαράκοντα δὲ θηλείας, καὶ Ὑποδιακόνους ἐνενήκοντα, Ἀναγνώστας δὲ ἑκατὸν δέκα, καὶ Ψάλτας εἰκοσιπέντε, καὶ ἑκατὸν πρὸς τούτοις τῶν καλουμένων Πυλωρῶν. Ἕως καὶ ὅδε. Κανὼν τῆς ἐν Τρούλλῳ Συνόδου Οἰκουμενικῆς φησὶν. Εἴπερ Ἐπίσκοπος, ἢ Πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος, ἢ Ὑποδιάκονος, ἢ Ἀναγνώστης, ἢ Ψάλτης, ἢ Θυρωρὸς, γυναικὶ ἀριεμένῃ τῷ Θεῷ μιχθείη, καὶ τὰ λοιπά. μ

Κεφά-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ τῆς ὕλης τοῦ ἱεραπκοῦ Τάγματος.

Καὶ ἡ μὲν ὕλη τοῦ ἱεραπκοῦ Τάγματος ἐστὶν ὁ ἅγιος Ἄρτος, καὶ ἡ τῶν ἱερῶν σκευῶν ποσότης, καὶ τὰ λοιπὰ ἑκάστου Τάγματος, ὡς ἔθος. Τ῀ ὕλη τάγματος ἱεραπκοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Περὶ τῆς ὕλης τ῀ ἱερωσύνης.

Τὸ δὲ ὑποκείμενον, ἤτοι ἡ ὕλη τ῀ ἱερωσύνης ἐστὶν, οἱ ταύτῃ λαμβάνοντες κανονικῶς, ἤτοι αὐτοὶ οἱ χειροτονούμενοι, καθὸ ὑποκεινται τῇ ὑπηθέσει τῶν χειρῶν τοῦ Ἀρχιερέως. ὅθεν ἡ χειροτονία ὠνόμασαι ἀπὸ τοῦ τὼ χεῖρα ἐκτείνειν τὸν Ἀρχιερέα ὑπὲ τ῀ κεφαλῆς τοῦ χειροτονουμένου. Τ῀ ὕλη ἱερωσύνης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Περὶ τοῦ εἴδους τ῀ ἱερωσύνης.

Τὸ μυστήριον τ῀ ἱερωσύνης τελειοῦται καὶ ἐιδοποιεῖται τοῖς ῥήμασι τούτοις, Ἡ θεία χάρις, ἡ πάντοτε ἐπιδημοῦσα τοῖς ἀσθενῆ θεραπεύουσα, καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα, προχειρίζεται δεῖνα τὸν εὐλαβέστατον τ῀ ποδιάκονον εἰς Διάκονον, ὡσαύτως καὶ τὸν Διάκονον εἰς Πρεσβύτερον, καὶ τὰ ἑξῆς. Εἶδος ἱερωσύνης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Περὶ τοῦ ὁποῖόν ἐστι τὸ ἔργον καὶ ἡ πρᾶξις ἑνὸς ἑκάστου Τάγματος.

Τοῦ μὲν Ἐπισκόπου τὸ ἔργον ἐστὶ, τὸ διδάσκειν, τὸ βαπτίζειν, τὸ λύειν καὶ δεσμεῖν τὰς τῶν ἀνθρώπων ἁμαρτίας, καὶ τὸ χειροτονεῖν τοὺς λοιποὺς τ῀ Ἐκκλησίας ἅπαντας Βαθμούς. Ἔργον ἑκάστου τάγματος ἱερωσύνης.

Ταῦτα γὰρ ἀμέσως ὁ Κύριος τοῖς ἁγίοις Ἀποστόλοις παρέσχεν, δι' ὧν οἱ ἀνὰ πᾶσαν τ῀ Οἰκουμένην χειροτονηθέντες Ἐπίσκοποι τ῀ χάριν καὶ τ῀ ἐξουσίαν ταύτην ἔλαβον, ὡς ὁ ἅγιος Κλήμης τ῀ Ῥ῀ώμης Ἐπίσκοπος παρὰ τοῦ κορυφαίου τ῀ Ἀποστόλων Πέτρου ἐχειροτονήθη, καὶ ὁ ἅγιος Τίτος τ῀ Κρήτης παρὰ τοῦ ἁγίου Παύλου, ἀπαρὰ τῶν λοιπῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἄλλοι ἐν ἄλλαις ἐχειροτονήθησαν Ἐπίσκοποι.

Ὅπερ μὲν ὁ Κύριος ταῦτα τοῖς Ἀποστόλοις ἐνεχείρισεν, ἄκουσον τοῦ ἱεροῦ Ματθαίου λέγοντος, Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ Ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν. Ματ. κεφ. κή.

Καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης, ἐνεφύσησε, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, λάβετε Πνεῦμα ἅγιον. ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς, ἄν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται. Τοῖς δὲ ἱερεῦσιν ἐδόθη ἐξουσία ὑπὸ τῶν αὐτοὺς χειροτονησάντων τὸ ἱερουργεῖν τὰ ἄχραντα Μυστήρια, καὶ τὸ μεταδιδόναι αὐτὰ τοῖς πιστοῖς, καθὰς ἡ τάξις καὶ ἡ ἀκολουθία ἁπαιτεῖ τ῀ ἁγίας Ἐκκλησίας. Τοῖς δὲ Διακόνοις, ἡ τοῦ ἱερᾶ Εὐαγγελίου ἐπεδόθη ἀνάγνωσις ἐπ' Ἄμβωνος. Τοῖς δὲ Τ῀ποδιακόνοις, ἡ τῶν ἁγίων σκευῶν, καὶ τ῀ ἱερᾶς στολῆς περιπαρασκευή τε καὶ περιθετέπισις, καὶ ἡ τήρησις τούτων καὶ ἡ ὑπηρέλεια. Τοῖς δὲ Ἀναγνώσαις, ἡ τοῦ Ἀποστόλου ἀνάγνωσις ἐπεδόθη. Τοῖς δὲ Ἐξορκισταῖς, ἡ τοῦ ἐξορκίζειν ἐξουσία ἐδωρήθη κατὰ τῶν πονηρῶν πνευμάτων. Τοῖς δὲ Πυλωροῖς, ἡ τῶν ἱερῶν τοῦ Ναοῦ πυλῶν εἴσοδος ἐνεχειρίσθη, ὅι τὰς μὲν ἀφωρισμένας καὶ αἱρετικὰς τῶν ἁγίων πυλῶν ἐξωθοῦσι, τὰς δὲ ὀρθοδόξους καὶ εὐλογημένους εἰσδέχονται, καθάπερ οἱ περὶ τὸν Χρυσόστομον καὶ Ἀμβρόσιον ἐποίησαν, ὧν ὁ μὲν, τὸν Αὐτοκράτορα Θεοδόσιον, ὁ δὲ, τὸν Αὐγοῦσαν Εὐδοξίαν τ῀ Ἐκκλησίας ἐξέωσεν, καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὸν Ναὸν ὅλως οὐκατέδυσαν.

Πλὴν ἰστέον, ὅτι ὁ μὲν Ἐπίσκοπος, τόπον ἔχει τοῦ τῶν ὅλων Θεοῦ. ὁ δὲ ἱερεὺς, τοῦ Χριστοῦ, οἱ δὲ λοιποὶ, τῶν ἁγίων Ἀγγέλων. Ἰ῀γνάτ῀ ἐν τῇ πρὸς Τραλλησίους ἐπιστολῇ.

Καὶ ἄλλως.

Τὸ τοῦ Ἐπισκόπου ὄνομα ἑλληνὸν ὀνομάζεται, κατηγορεῖται γὰρ καὶ Πατριάρχου, καὶ Μητροπολίτου, καὶ κατὰ Ἐπισκόπου, ὡς ἔξεστι μαθεῖν ἐν τοῖς Πράκτικοῖς τῶν ἁγίων καὶ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, πρώτης τε φημὶ καὶ δευτέρας καὶ τῶν λοιπῶν. Ἰστέον δὲ, ὅτι ὁ Πατριάρχης λέγεται Πατριάρχης, ὡς ἀρχὴ τῶν ὑπ' αὐτὸν Πατέρων, ἤγουν Μητροπολιτῶν, Ἐπισκόπων, Ἡγουμένων, καὶ τῶν λοιπῶν. Οἱ δὲ Μητροπολῖται λέγονται Ἀρχιεπίσκοποι, λέγονται Μητροπολῖται, ὡς μητέρες

μητέρες τῶν πόλεων, ἃς πρέπειν ὁρίλυπ καὶ πνευματικῶς καὶ πολιτικῶς. πνευματικῶς μὲν, διὰ τῶν διδαχῶν, καὶ τῆς ζωῆς, καὶ τῶν ἁγίων ἠθῶν αὐτῶν. πολιτικῶς δὲ, διὰ τῶν εἰσοδημάτων, καὶ φόρων τῆς Ἐπαρχίας, κατὰ τὸν λή. καὶ μά. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανόνα. λέγυσπ, γὰρ ἐκεῖ οἱ Ἅγιοι, παύτων τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ὁ Ἐπίσκοπος ἐχέτω τὴν φροντίδα, καὶ διοικείτω αὐτὰ ὡς Θεοῦ ἀφορῶντος. λέγονται καὶ Ἀρχιεπίσκοποι, ὅπ εἰσὶν ἀρχὴ τῶν ὑπὸ τὴν αὐτῶν Ἐπαρχίαν Ἐπισκόπων, διὸ τὸ κύρος, καὶ τὴν χειροτονίαν παρέχυσπ, κατὰ τὸν κέ. κανόνα τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδυ. οἱ δ' Ἐπίσκοποι λέγονται Ἀρχιερεῖς, καὶ ἀρχαὶ τῶν Ἱερέων, διὰ καὶ χειροτονῆσπ ἀκωλύτως. εἰ δὲ καίτινες Ἐπίσκοποι, αἵτινες ἐλυμήναντο παρὰ τῶν πάλαι Βασιλέων τὸ καλεῖσθαι Ἀρχιεπίσκοποι, εἰ καὶ ὑπ' αὐτὰς Ἐπίσκοπὰς ἄλλας οὐκ ἔχυσπ τὸ ἀρχιεπισκοπεύειν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ

Τῆς Μετανοίας, καὶ τῶν περὶ αὐτῆς ζητυμένων, εἰς ἑνδεκα κεφάλαια διηρημένων.

Κεφάλαιον πρῶτον. ιέ

Τὶ μετανοία. Δαμασκ. βί. β'. κεφ. μζ'.

Περὶ τοῦ τί ἐστι Μετανοία.

Μετανοία ἐστὶ κατὰ τὸν Θεῖον Δαμασκηνὸν, ἐκ τοῦ παρὰ φύσιν εἰς τὸ κατὰ φύσιν, καὶ ἐκ τοῦ διαβολικῆς πρὸς Θεὸν ἐπανοδος. διὰ ἀσκήσεως καὶ πόνων. Καὶ ἄλλως. Μετάνοια ἐστὶν ὑπεροφὴ ἐκύσιος. ὅπ τῶν παισμάτων ὅπι τὸ ἐναντίον ἀγαθόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ. κ'

Μετανοίας ζημιωπικά. Ματ. κεφ. γ'. καὶ κά.

Περὶ τῶν ζημιωμένων τῆς μετανοίας.

Τὰ ζημιώμενα τῆς μετανοίας εἰσὶ ταῦτα, Μετάνοια. Μεταμέλεια, Μετάγνωσις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Ποσαχῶς μετάνοια. Δαβίδ. ν'.

Περὶ τοῦ ποσαχῶς ἡ Μετάνοια.

Ἡ μετάνοια ἐστὶ διχῶς, Ἐνδὸν Μετάνοια Ἔνδον, Καὶ ἔξω. Καὶ ἡμὲν ἔνδον διὰ ζωτερβῆς καρδίας γίνεται (ὡς ὁ Δαβὶδ φησι, καρδίαν ζωτετερμημένον ὁ Θεὸς οὐκ ἐξυδενώσει) καὶ τοῦ ἐκ βάθυς ἀνασταγμοῦ, ὡς τὸ, ἐκ βαθέων ἐκέκραξά σοι, Κύριε εἰσάκυσον τῆς φωνῆς μυ. οἱ γὰρ ἀνασταγμοὶ τῶν πονήτων οὐκ ἀπολλύνται εἰς τέλος. Ἡ δὲ ἔξω, διὰ δακρύων, διὰ γονυκλισίας, διὰ τοῦ σήθυς κρύπτεως, ὡς ἡ τοῦ πάλαι Τελώνυ, γίνεται. κέ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ. λ'

Μετανοίας μέρη. Σωτερία.

Περὶ τῶν μερῶν τῆς Μετανοίας.

Τὰ μέρη τῆς Μετανοίας εἰσὶ τρία, ἤγουν Ἡ ζωτερβὴ τῆς καρδίας, Ἡ τοῦ σώματος Ἐξομολόγησις, Καὶ ἡ Ἱκανοποίησις. Καὶ ἡμὲν Σωτερία ἐστὶ καρδίας ἐστὶ, θλῖψις ἐγκαρδίος μεταμελείας ἕνεκα τῶν παθητέρων ἁμαρτιῶν καὶ τῆς τοῦ νόμυ τοῦ Θεοῦ παραβάσεως. αὕτη παθητική ἐστι παρὰ τῷ Θεῷ, καὶ οὐκ ἐξυδενεῖται παρ' αὐτοῦ κατὰ τὸ εἰρημένον. λέ

Ἐξομολόγησις. Δαβὶδ. λά. Σολομῶν. κεφ. κς'. Σειρὰχ. κεφ. μά. Ἡσαΐ. μγ'.

Ἡ δὲ Ἐξομολόγησις ἐστὶν, ἐξαγόρδυσις ἐκύσιος. αὐδὲ αἰδῦς, διὰ τῶν χειλέων γινομένη, τῶν παθητέρων ἐνεργηθεισῶν αἰσχρυχιῶν ἕνεκα, καὶ κατήγορος ἐκύσιος παρεσάτη τῶν τῆς καρδίας κρυφίων ὅπ τοῦ ἔχοντος νόμιμον καὶ κανονικὴν ἐξυσίαν. Εἶπον ἐξαγόρδυσιν, ὅτι φησὶν ὁ Προφήτης, ἐγὼ εἶπα ἐξαγορδύσω κατ' ἐμοῦ τὴν ἀνομίαν μυ τῷ μ. Κυρίῳ, καὶ σὺ ἀφῆκας τὴν ἀσέβειαν τῆς καρδίας μυ. Εἶπον ἐκύσιον, ὅπ σαφῆ τὸ βίαιον σὺν ἔστιν ἀρετή. Εἶπον αὐδὲ αἰδῦς, ὅπ ἐστὶν αἰσχυνὴ ἐπάγυσα ἁμαρτίαν, καὶ ἐστὶν αἰσχυνὴ δόξα καὶ χάρις κατὰ τὸν Σολομῶντα. καὶ ὁ Σειρὰχ, σὺν ἔστι πᾶσαν αἰσχυνὴν φυλάξασθαι καλόν. Εἶπον διὰ τῶν χειλέων, διότι φησὶν ὁ Προφήτης Ἡσαΐας ἐν κεφαλ. μγ'. λέγε σὺ πρῶτον τὰς ἁμαρτίας

ἁμαρτίας σου ἵνα δικαιωθῇς, ὅπ ἐγώ εἰμι ὁ ἐξαλείφων τὰς ἁμαρτίας σου. καὶ ὁ Κύριος ἐν Εὐαγγελίοις, ὁκ ἐκ τοῦ λόγου σου δικαιωθήσῃ, ἢ ὁκ ἐκ τοῦ λόγου σου καταδικασθήσῃ. Εἶπον κατήγορον, ὅπ φησὶν ὁ θεῖος Χρυσόστομος ἐν τῇ νά. τοῦ κ̀ Ματθαῖον Εὐαγγελίου ὁμιλία, εἰ θέλεις κατηγορῆσαι, κατηγόρησόν σου. Εἶπον τῶν τ̀ καρδίας κρυφίων, ὅπ φησὶν ὁ Προφήτης, ὁκ ἐκ τῶν κρυφίων μου καθάρισόν με. Εἶπον ὅπ τοῦ ἔχοντος νόμιμον ἢ κανονικὴν ἐξουσίαν, ὅλοι πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον, καὶ πολλοὶ πλανῶντες ἢ πλανώμενοι κ̀ τὸν μακάριον Παῦλον, ὅθεν ἐστὶν ἀναγκαῖον ἐρευνᾶν τὰς καλουμένας πνευματικὰς, εἰ ἐξουσίαν ἔχουσι ἢ ἐν ταῖς πεντηκοστάρια, κατὰ τὴν ζωὴν τ̀ ἁγίας Ἐκκλησίας, κ̀ τὸν ἕκτον κανόνα τ̀ ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου, καὶ τὸν ἕβδομον αὐτῆς, ἐν οἷς φασιν οἱ ἐκεῖ τότε ἅγιοι Πατέρες, μὴ ἐξεῖναι Πρεσβυτέρῳ καταλαλῆσαι πινὰ, ἤγουν ζυγχωρῆσαι ἀνδρὶ ἀδείας Ἐπισκόπου.

Γ'ρεον δὲ, ὅπ οἱ τὴν Ἀρχιερατικὴν κ̀ Ἱερατικὴν ἐνδεδυμένοι νομίμως ἐξουσίαν, καλοῦνται θεοὶ. Ἄρχοντες, Ἄγγελοι, Θεοὶ, Ἐπίσκοποι.

Λέγονται Ἄρχοντες, κατὰ τὸν Προφήτην Δαβίδ. καταστήσεις γάρ φησιν αὐτοὺς Ἄρχοντας ὅπ πᾶσαν τὴν γῆν. Δαβίδ. μδ'. Καὶ ὁ μακάριος Παῦλος. ὡς μηδὲν ἔχοντες ἢ τὰ πάντα κατέχοντες. Καλοῦνται Κορ. β'. ιε Ἄγγελοι, ὅλι φησὶν ὁ Προφήτης Μαλαχίας ἐν κεφαλαίῳ δευτέρῳ, χείλη Ἱερέως φυλάξουσι γνῶσιν, καὶ νόμον ἐκζητήσουσιν ἐκ στόματος αὐτοῦ, ὅπ Ἄγγελος Κυρίου παντοκράτορός ἐστι. κεφ'. ε'. Καλοῦνται Θεοὶ, ὅπ φησὶν ὁ μακάριος Μωϋσῆς ἐν κεφαλαίῳ β'. τῆς Ἐξόδου, Θεοὺς οὐ κακολογήσεις, καὶ Ἄρχοντας τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς. Θεοὺς τοὺς Ἱερεῖς ἐννοεῖ, κατὰ τὴν τ̀ ἁγίων ἐξήγησιν. Εἰσὶν Ἐπίσκοποι, ὅλι τηρητὰς καὶ φύλακας ἐγκατέστησεν αὐτοὺς ὁ Κύριος τῷ λογικῷ κ' αὐτοῦ ποιμνίῳ. Διό φησι διὰ τοῦ Προφήτου Ἰεζεκιήλ, υἱὲ ἀνθρώπου ζωτὸν δέδωκά σε τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ, Ἰεζεκιήλ. καὶ τῷ οἴκῳ Ἰούδα. Ἐὰν μὴ σημάνῃς τῇ σάλπιγγι, ἢ ὁ λαὸς μὴ φυλάξηται, καὶ ἐλθοῦσα ἡ ῥομφαία κεφ'. λγ'. λάβῃ ἐξ αὐτῶν ψυχὴ, τὸ αἷμα αὐτῆς ὁκ ἐκ τῶν χειρῶν σου ζητήσω. Ὅλι ὁ μακάριος Λουκᾶς φησὶν ἐν κεφαλαίῳ κ'. τοῦ Πράξεων, σὺν ἅπασι μεγάλη σάλπιγξ τ̀ Οἰκουμένης ἐδημηγόρει, Παῦλος ὁ θεσπέσιος. Προσέχετε σαυτοῖς καὶ πάντι τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον κε ἔθετο Ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος. Ἐκ τῶν ῥητῶν γοῦν τ̀ Νέας Διαθήκης, τέσσαρά πινα δεδοκῆσθαι ἀμέσως τοῖς ἱεροῖς Ἀποστόλοις παρὰ τοῦ Κυρίου δοκεῖ, ἢ δι' αὐτῶν ἀλληλοδιαδόχως τοῖς κατὰ τὴν Οἰκουμένην Ἐπισκόποις.

Πρῶτον, τὸ Βαπτίζειν, Δεύτερον, τὸ διδάσκειν, Τρίτον, τὸ λύειν ἢ δεσμεῖν τὰς ἁμαρτίας, Τέταρτον, τὸ ποιμαίνειν τὸ ποίμνιον αὐτοῦ.

λ' Καὶ τὸ μὲν Βαπτίζειν, κ̀ τὸ διδάσκειν, ὁ Εὐαγγελιστὴς μαρτυρεῖ Ματθαῖος ἐν κεφαλαίῳ. κή. Ματ. κή. Πορευθέντες μὲν φησι μαθητεύσατε πάντα τὰ Ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς ἢ τοῦ Υἱοῦ κ̀ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, Διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν. ἢ πάλιν ὁ αὐτὸς ἐν κεφαλαίῳ ιή. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν λύσητε ὅπ τ̀ γῆς, ἔσαι λελυμένα ἐν Ματ. ιή. τῷ οὐρανῷ. καὶ ὁ Ἰωάννης ἐν κεφαλαίῳ κ'. ἐνεφύσησε, κ̀ λέγει αὐτοῖς, λάβετε Πνεῦμα ἅγιον, Ἰωάνν. κ'. λε ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς, ἄν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται.

Τὸ δὲ ποιμαίνειν, ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ἐν ταῖς Πράξεσιν ἐμφανῶς τοῦτο μαρτυρεῖ, ὡς εἴρηται. Πράξ. κ'.

Τὸ δὲ τέλειον μέρος τ̀ Μετανοίας ἐστὶν ἡ Ἱ κανοποίησις, ἥτις ἐστὶν ἐμπερφακτος πλήρωσις ἢ τελείωσις τοῦ κανόνος, ὃν ὅσοι ἔχουσι τὴν ἐξουσίαν Πνευματικὴν ἔδωκε τοῖς ἁμαρτήσασι μετὰ τὸν αὐτὸν Ἱ κανοποίησις. ἁμαρτιῶν, κατὰ τὴν τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας παράδοσιν, καὶ τὸν τῶν ἱερῶν Κανόνων Πνευματικὸν μ' ποιμένα. ταύτην μόνον οἱ τ̀ καθολικῆς Ἐκκλησίας Θεοκήρυκες ἢ Πνευματοκήρυκες ἐδίδαξαν, ἀλλὰ καὶ ἡ θεία γραφὴ ἐναργῶς κηρύττει. καὶ γὰρ ἡ ἀδελφὴ Μωϋσέως, ἡ κατ' αὐτὸν τὴν γλῶτταν Ἀριθμοί. κινήσασα, εἰ μὴ ἑπτὰ ἡμέρας ἔξω τ̀ Παρεμβολῆς ἀφορισμῷ καθυπεβάλετο, οὐκ ἂν τ̀ λέπρας κεφ'. ιβ'. ἀπηλλάττετο. ἢ ὁ ἐν Κορίνθῳ πόρνος, εἰ μὴ τῷ Σατανᾷ παρεδίδοτο, οὐκ ἂν τὸ πνεῦμα αὐτοῦ Κορ. ά. ἐσώθη. διὸ κ̀ αἱ ἅγιαι Σύνοδοι, ἢ οἱ Θεοφόροι Πατέρες κατὰ μέρος, Ἀθανάσιός τε φημὶ, Πέ- κεφ'. έ.

τ̃ Ἀλεξανδρείας, καὶ Διονύσιος, Γρηγόριος ὁ θαυματουργὸς, Βασίλειός τε καὶ Χρυσόστομος, Γρηγόριός τε καὶ Κύριλλος, καὶ Ἰωάννης ὁ Νηστευτὴς, κατὰ τὸ τῶν ἁμαρτημάτων ποσότητά τε καὶ ποιότητα, τὸ Ἱκανοποίησιν τοῖς ἁμαρτωλοῖς ἀκριβῶς ὁρίζοντες, ἐπάγουσιν, οἷς ὁμὴ πειθεὶς, ἀνάγκη τοῖς ἐκεῖ δικαστηρίοις παρασθήσεσθαι, καὶ λόγον δώσει ὧν ἔπραξεν ἀνοσιουργημάτων, ὡς τὸν θεσμὸν τ̃ ἁγίας Ἐκκλησίας ἀθετήσας. ε

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΤΟΝ.

Τίς ὁ τ̃ μετάνοιαν διδάξ. Ἰωήλ. β'.

Περὶ τοῦ τίς ἐστιν ὁ τὸν Μετάνοιαν διδάξας.

Ὁ τὸν Μετάνοιαν διδάξας αὐτός ἐστιν ὁ Οἰκτίρμων καὶ Ἐλεήμων Θεός. αὐτὸς διὰ τοῦ Προφήτου Ἰωὴλ φησὶν ἐν κεφαλαίῳ β'. Διαρράφητε καὶ μὴ ἐξ ὅλης τ̃ καρδίας ὑμῶν. ι

Μαλαχ. γ'. Ἔτι διὰ τοῦ Προφήτου Μαλαχίου. Ἐπιστρέψατε πρός με, καὶ ἐπιστραφήσομαι πρὸς ὑμᾶς, λέγει Κύ-

Ἱερεμ. ιή. ριος Παντοκράτωρ. Ἔτι δὲ διὰ τοῦ Ἱερεμίου. Ἀποστραφήτω δὴ ἕκαστος καὶ ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς

Δαβίδ. ζ'. πονηρᾶς, καὶ καλλίονα ποιήσατε τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν. Ἔτι διὰ τοῦ Δαβίδ. Ἐὰν μὴ ἐπι-

Ἰεζεκιὴλ, στραφῆτε, τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ σιλβώσει. Ἔτι ὁ Ἰεζεκιὴλ ὁ Προφήτης ἐν κεφαλαίῳ λγ'. φησὶ,

κεφ'. λγ'. ζῶ ἐγὼ, λέγει Ἀδωναὶ Κύριος, ἢ βούλομαι τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν. Ἀποστροφὴ ἀποστρέψατε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ὑμῶν τῆς πονηρᾶς, καὶ ἵνα τί ἀποθνήσκετε οἶκος ιέ

Ματ. γ'. Ἰσραήλ; Ἔτι φησὶν ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος ἐν κεφαλαίῳ γ'. Ὅτι ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς ἐκήρυττε λέγων, μετανοεῖτε, ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. καὶ ὁ αὐτὸς Σωτὴρ, μετὰ τὸ πειρασθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Διαβόλου, ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς φησὶν ὁ Εὐαγγελιστὴς κηρύσσειν, καὶ λέγειν, μετανοεῖτε. ἤγ-

Ματ. ιά. γικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ἔτι ὁ αὐτὸς Σωτὴρ, δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. Διὸ καὶ ὁ Χρυσόστομος ἐν τῇ ἐξηγήσει τοῦ αὐτοῦ ῥητοῦ φησὶ, κ

Χρυσόσ. Δεῦτε, οὐχ ὁδὸν, ἀλλὰ πάντες οἱ ἐν φρονήμασι, οἱ ἐν λύπαις, οἱ ἐν ἁμαρτίαις. Δεῦτε, οὐχ ἵν' ἀναπαύσω δίθυρα, ἀλλ' ἵνα λύσω τὰ ἁμαρτήματα. Δεῦτε σὺ κἀγὼ δέομαι ὑμῶν τῆς δόξης, ἀλλ' ἐγὼ δέομαι ὑμῶν τ̃ σωτηρίας, ἐγὼ γὰρ ἀναπαύσω ὑμᾶς. σὺ εἶπε σώσω μόνον, ἀλλὰ καὶ

Λουκᾶς. ὅλον πολὺ πλέον ἰῶμαι, ἐν ἀδείᾳ καταστήσω πάσῃ. Ἔτι ὁ θεῖος Λουκᾶς ἐν τοῖς Πράξεσι φησὶν. Ὅτι

κεφ'. ιά. ὁ Θεὸς ἔδωκε τὴν Μετάνοιαν εἰς ζωήν. κέ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Ἀναγκαία ἡ μετάνοια. Λουκᾶς. ιγ'.

Περὶ τοῦ Ὅτι ἐστὶν ἀναγκαία τοῖς μετανοοῦσιν ἡ Μετάνοια.

Ὅτι μὴ ἐστὶν ἀναγκαία ἡ Μετάνοια τοῖς ἁμαρτωλοῖς, ἐκ τῶν ἐναντίων δῆλον. φησὶ γὰρ ὁ Κύριος ἐν κεφαλαίῳ ιγ'. τοῦ ἁγίου Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, παρῆσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων, ὧν τὸ αἷμα Πιλάτος ἔμιξε μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. καὶ λ'

ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι τοιαῦτα πεπόνθασιν; οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες

Λουκᾶς. ιά. ὡσαύτως ἀπολεῖσθε. Ὁμοίως εἶρηκε καὶ περὶ τῶν δέκα καὶ ὀκτὼ, ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν

Μαρ. ιά. τῷ Σιλωάμ. Ἔτι καὶ ἡ τ̃ ζυκῆς παραβολὴ ἐπὶ αὐτὸν ἐπανάγεται τὴν σύνοιαν.

Ματ. κά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ. λέ

Περὶ τοῦ Τίς ὕλη τ̃ Μετανοίας.

Ὕλη μετανοίας. Ἡ μὲν ὕλη τ̃ Μετανοίας ἡ πορρωτάτη κατὰ τὸν τῶν πολλῶν σύνοιαν, ἐστὶ τὰ ἁμαρτήματα. ἡ δὲ πόρρω, ἐστὶν ὁ μετανοῶν ἁμαρτωλός. ἡ δ' ἐγγὺς, ἡ τ̃ ἐξομολογήσεως, καὶ ἡ ζωτερψις τῆς καρδίας, καὶ ἡ ἱκανοποίησις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ. μ'

Περὶ τοῦ Τί τὸ εἶδος τ̃ Μετανοίας.

Εἶδος μετανοίας. Τὸ εἶδος τ̃ Μετανοίας ἐστὶν, ἡ παρὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν δωρηθεῖσα ἐξουσία τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ Μαθηταῖς καὶ Ἀποστόλοις μόνοις, ἵνα καὶ ἐγχειρίσαντες τοῖς ἀπὸ τῆς Οἰκουμένης Ἐπισκόποις, ἀλληλοδιαδόχως ἐνεργεῖσθαι ἐθέσπισαν. φησὶ γὰρ ὁ Κύριος ὡς καὶ ἐν τοῖς ὄπισθεν εἴρηται ἡμῖν, ὅσα ἂν

δήσητε

δήσητε ὅπι τ γῆς, ἔσαι δεδεμμία ἐν τῷ ὐρανῷ, ϗ ὅσα αν̀ λύσητε ὅπι τ γῆς, ἔσαι λελυμμία ἐν τῷ Ματ. ιή.
ὐρανῷ. ὁμοίως ϗὶ ὁ ὅπισήθι Ιωάννης, αν̀ τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίονται αὐτοῖς, αν̀ τινων Ιωάν. κεφ'.
κρατῆτε, κεκρατῆνται. διὸ ϗὶ οἱ τ ἁγίας ἐξομολογήσεως σύνομοι ὑπουργοὶ, τῷ θεῷ αὐτὸς ἐρ- κ'.
χομμένῳ ἁμαρτήσαντι λέγυσιν, Η χάρις τ παναγίυ Πνεύματος. Διὰ τῆς ἐμῆς ταπεινότητος
ἐ ἔχει σε συγκεχωρημμένον ϗὶ λελυμμένον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΑΤΟΝ.

Περὶ τ ὅπου ϗ ὅπόσοι εἰσὶν οἱ καρποὶ τ Μετανοίας. Καρποὶ μετα-

Οἱ καρποὶ τ Μετανοίας εἰσὶν ὗτοι. Πρῶτον, ἡ ἀποχὴ ϗὶ ἡ κώλυσις τ ἁμαρτίας, νοίας.
Δεύτερον, ἡ αἴοιξις τ Παραδείσυ, κατὰ τὸ, ἀμὴν λέγω σοι, Σήμερον μετ ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Πα- Λυκ. κγ'.
ί ραδείσῳ. Τρίτον, ἡ ὑπερροφὴ τ ψυχῆς εἰς τὴν πρώτεραν αὐτῆς φυσικὴν κατάστασιν ϗ ἀνά-
παυσιν, κατὰ τὸ, ὑπέστρεψον ψυχή μυ εἰς τὴν ἀνάπαυσίν συ. Τέταρτον, ἡ ἀπόδοσις τῆς ἡ- Δαβίδ. ριδ'.
μίας, ἣν Διὰ τ ἁμαρτίας ἀπολόμλυ, καθάπερ ὑπὸ τ υἱοῦ τ Α σώτυ γέγονε. φησὶ γὰρ ὁ Εὐαγγελι-
ϛὴς Λυκᾶς, ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην, ϗ ἐνδύσατε αὐτόν. Πέμπτον, ἡ εὐφροσύνη ϗ Λυκ. ιέ.
ἀγαλλίασις τ ψυχῆς. διὸ φησὶν ὁ Προφήτης, Α γαλλιάσεται ἡ ψυχή μυ ὑπὸ τ Κυρίυ, ἐνέδυσε
ιέ γάρ με ἱμάτιον ϛωτηρίυ, ϗ τὰ λοιπά. Ἕκτον, ἡ ζωὴ τ νεκρωθείσης ψυχῆς ὑπὸ τ ἁμαρ- Λυκ. ιέ.
τίας, κατὰ τὸ, ὗτος ὁ υἱός μυ νεκρὸς ἦν ϗ ἀνέζησεν. Ἕβδομον, ἡ ἀνάληψις τῆς χάριτος,
ἦν ἀπώλεσεν ἡ ψυχὴ Διὰ τῆς ἁμαρτίας.

Ω πόσα ἀγαθὰ, ὦ πόσης Πνευματικῆς καρπὸς ἐργάσατο ϗ ἐργάζεται ἡμῖν τοῖς ἁμαρτωλοῖς ἡ
ἁγία ϗ θεία Μετάνοια. Τίς ἐστιν ὁ τὸν Λῃστὴν εἰσάξας εἰς τὸν Παράδεισον, ὐχὶ ἡ ἁγία Μετάνοια;
κ' Τίς τῷ Δαβὶδ τὴν ἄφεσιν ἐδωρήσατο, ὐχὶ ἡ Μετάνοια; Τίς τῇ Μανασσῇ τὴν συγχώρησιν
ἐδωρήσατο, ὐχὶ ἡ Μετάνοια; Τίς τῷ Πέτρῳ τὴν ἄφεσιν ἐδωρήσατο, ϗὶ πρωτοκορυφαῖον τῶν
Α ποστόλων ἐποίησεν, ὐχὶ ἡ Μετάνοια; Τίς τὸν Α σωτον υἱὸν εἰς τὴν πατρικὴν αὐθις εἰσήγα-
γεν οἰκίαν, ϗ τὸ μόσχυ τὸ στδυ γθύσασθαι πεποίηκεν, ὐχὶ ἡ Μετάνοια; Τίς τὸν Νι-
νδίτας τὸν ἐπαγγελλόμλυον ὄλεθρον φυγεῖν ἐποίησεν, ὐχὶ ἡ Μετάνοια; Ω ἁγία Μετάνοια, ἣ Διὰ
κέ μὴ τ Ἐξαγορδύσεως τῶν ἁμαρτιῶν ἄξιον ποιεῖς τὸ σῶμα, καθαρίζυσα τοῦτο ἀπὸ τῶν αἰσχρυρ-
γιῶν, τοῦ ὑμνεῖν ϗ ψάλλειν τὸν Θεὸν δυσαρέστως. Διὰ δὲ τ Σωτερίψεως τ καρδίας οἰκειο-
ποιεῖς τῷ Θεῷ τὸν τὰς ἁγίας αὐτοῦ ἐντολὰς παραβάντα. Διὰ δὲ τ Ἱανοποιήσεως τ Γενέσης
πάντως τὸν ἄνθρωπον ἐξαίρεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ.

λ' Περὶ τ ὅπόσοι ϗ ὁποῖοι εἰσὶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ οἱ τόποι, ἐν οἷς οἱ μετα-
νοήσαντες τὰς σφῶν ἔκλαυσον ϗ κλαίυσιν ἁμαρτίας. Τόποι μετα-

Ἐστι μὲν ἡ σθπκλαυσις, Η ἀκρόασις, Η ὑπόπτωσις, Η ζύστασις, ϗ Η μέθεξις, νούντων.
Καὶ ὁμὲν τ σθπκλαύσεως τόπος ἐστὶν, ὁ ἔξω τ θύρας τ δυκτηρίυ, ἐν ᾧ οἱ σθπκλαίοντες ἵστανται, Προσκλαύ-
ϗ τὴν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν συγχώρησιν αὐτῶν παρὰ τῶν εἰσερχομένων ϗ ἐξερχομένων πιστῶν. σεως.
λέ Ο δὲ τ ἀκροάσεως πόσος ἐστὶν, ὁ σύνδυος τ θύρας τ Ναοῦ, ἤγυν ἐν τῷ Νάρθηκι, ἐν ᾧ οἱ ἀκροώ- Α κροάσεως.
μενοι ἵστανται, ϗ τῶν ὕμνων ϗ τ τῶν θείων γραφῶν ἀναγνώσεως ϗ διδασκαλίας ἐπακροώνται.
Ο δὲ τ ὑποπτώσεως τόπος ἐστὶν, ὁ σύνδυος τοῦ Ναοῦ, κατόπιν τοῦ Α μβωνος, ἐν ᾧ ἵστανται οἱ ὑπο- Τ ποπτώσεως.
πίπτοντες, οἵπινες μετὰ τῶν κατηχυμλύων ἐξέρχονται τοῦ Ναοῦ, ἡνίκα τὸ, Ὅσοι κατηχύμενοι
σθέλητε ὑπὸ τοῦ Διακόνυ ἐκφωνηθῇ.
μ' Ο δὲ τ ζυστάσεως τόπος ἐστὶν, ἐν ᾧ οἱ μετανοήσαντες, ϗ τὸν ἱκανὸν κανόνα ἐνδειξάμλυοι ζυίσανται, Συστάσεως.
ϗὶ ζυνδύζονται τοῖς πιστοῖς.
Ο δὲ τ μεθέξεως τόπος ἐστὶν, ἐν ᾧ ἵστανται οἱ καρποὺς ἀξίυς τ Μετανοίας ποιήσαντες, ϗ ζιὼ τοῖς λοι- Μεθέξεως.
ποῖς ἀξίοις τ θείας μεταλαμβάνυσι Κοινωνίας. ϗ ὗτος μὲν ἐστὶν ὁ τόπος ὡς εἴρηται τῶν μετανούντων. Ι κανοποίησις
Ι τέον δὲ, ὅτι ϗὶ ἡ ἱκανοποίησις γίνεται Διὰ σώματος. Διὰ σώματος. ϗὶ Διὰ πράγματος. Τετραχῶς.

Διὰ

Στόμαχ. Διὰ στόματος μὲν, ὅταν τις διὰ τῆς παθοδυχῆς τῆς νοερᾶς καὶ ὑμνων καὶ ψαλμωδίας ἐξιλεοῦται τὸ
Δαβίδ. ρκθ'. θεῖον, καθάπερ ὁ μέγας ἐκεῖνος ἐποίει Δαβίδ. ἐκ βαθέων ἐκέκραξά σοι φησί. καὶ αὖθις, Ἐλέη-
κη', ν'. σόν με ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου.
κη', ρμ'. καὶ πάλιν, Κύριε ἐκέκραξα πρὸς σε, εἰσάκουσόν μου.
Σώματι. Διὰ σώματος δὲ, ὅταν διὰ νηστείας καὶ γονυκλισίας, δι' ἀγρυπνίας τε καὶ τῆς παννύχου στάσεως ἐκλι- ε
Δαβίδ. ρή. παρεῖ τις τὸ Θεῖον, καθάπερ ὁ αὐτὸς ἐποίει Προφήτης. Διό φησι, τὰ γόνατά μου ἠθένησαν ἀπὸ
κη', ρά. νηστείας, καὶ ἡ σάρξ μου ἠλλοιώθη δι' ἔλαιον. καὶ, σποδὸν ὡσεὶ ἄρτον ἔφαγον, καὶ τὸ πόμα μου μετὰ
κλαυθμοῦ ἐκίρνων.
Τὰς δὲ γονυκλισίας, καὶ τὰς ἀγρυπνίας, καὶ τὰς παννύχους στάσεις, καὶ τὰς ἄλλας τοῦ σώματος κακώ-
σεις, οἱ τῶν Αἰγύπτων καὶ Ὀσίων βίοι παρίστησι, καὶ ἡ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῆς Κλίμακος ἐναργῶς διδά- ι
σκει ἡμᾶς Βίβλος.
Πράγματι. Διὰ δὲ πράγματος, ὅταν τις διὰ τῆς δυποιΐας καὶ τῆς ἐλεημοσύνης καὶ τῶν οἰκτιρμῶν τῶν πενήτων τὸ
Θεῖον ἐξιλεοῦται, καὶ καθαίρῃ τὰς αὐτοῦ ἁμαρτίας, καθάπερ ὁ Προφήτης Δανιὴλ τὸν Βαλτάσαρ
Δανιήλ. δ'. ἐδίδαξε ποιῆσαι. τὰς ἁμαρτίας σου ἔφησεν ἐν ἐλεημοσύναις λύτρωσαι, καὶ τὰς ἀνομίας σου, ἐν οἰκτιρ-
Σιράχ. κθ'. μοῖς πενήτων. καὶ ὁ Σιράχ, ζύγκλεισον ἐλεημοσύνην ἐν ταμείοις σου, καὶ αὕτη ἐξελεῖται σε ιε
Τωβίτ. ιβ'. ἐκ πάσης κακώσεως. Καὶ ὁ Τωβὶτ, ἡ ἐλεημοσύνη ἐκ θανάτου ῥύεται, καὶ αὕτη ἀποκαθαίρει
πᾶσαν ἁμαρτίαν.

Καὶ αὕτη μὲν ἡ διὰ τῶν τριῶν τῶν ἐρημικῶν εἰδῶν Ἱκανοποίησις, Ἡ πρὸς τὸν Θεόν φημι,
Καὶ πρὸς ἑαυτὸν, Καὶ πρὸς τὸν πλησίον, ἐξαλείφειν ἁμαρτίας δύναται.
Καὶ τὴν μὲν πρὸς τὸν Θεὸν, διὰ τῆς παθοδυχῆς δέον ποιεῖν, δι' ἧς λαλοδμεν ὡς ἀληθῶς τῷ κ'
Θεῷ, καὶ τοῖς Ἀγγέλοις ζυναπόμεθα, καὶ τὴν πρὸς τὰ ἄλογα κοινωνίαν πολὺ φαινόμεθα διαφεύ-
γοντες, καὶ τὸν θεῖον Χρυσόστομον Ἐν τῷ περὶ παθοδυχῆς πρώτῳ λόγῳ. Τὴν δὲ πρὸς ἑαυτὸν,
διὰ τῆς νηστείας, καὶ τῶν ἄλλων σκληραγωγιῶν ἀποτελεῖν. Τὴν δὲ πρὸς τὸν πλησίον, διὰ τῆς
ἐλεημοσύνης καὶ τῆς δυποιΐας ἱλαρῶς δεικνύειν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΔΕΚΑΤΟΝ. κέ

Περὶ τοῦ πόσα καὶ ὁποῖα δεῖ τὸν Πνδυματικὸν παθηγυμένους ἐρωτᾶν τοὺς πρὸς
αὐτὸν προσερχομένους, καὶ μετανοοῦντας ἐφ' οἷς ἥμαρτον.

Πνδυματικοῦ παθύσις. Καὶ πρῶτον μὲν δεῖ ἐπερωτᾶν τὸν προσερχόμενον, εἰ μὲν ἥμαρτε περὶ τὰς δέκα ἐντολὰς, αἵτινες
Ἔξοδ. κ'. εἰσὶν αὗται. Πρώτη, προσκυνεῖν καὶ λατρεύειν τὸν μόνον ἕνα Θεόν. οὐκ ἔσονταί σοι Θεοὶ
ἐντολαὶ, ι'. ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ φησὶν ὁ Θεός. Δευτέρα, οὐ λήψῃ τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ. λ'
Τρίτη, μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν Σαββάτων ἁγιάζειν αὐτήν. Τετάρτη, τίμα τὸν Πατέ-
ρα σου καὶ τὴν Μητέρα σου, ἵνα σοὶ γένηται, καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένῃ ἐπὶ τῆς γῆς τῆς ἀγαθῆς,
ἧς ὁ Κύριος ὁ Θεός σου δίδωσί σοι. Πέμπτη, οὐ φονεύσεις, Ἕκτη, οὐ μοιχεύσεις,
Ἑβδόμη, οὐ κλέψεις, Ὀγδόη, οὐ ψευδομαρτυρήσεις, Ἐνάτη, οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν
γυναῖκα τοῦ πλησίον σου. Δεκάτη, οὐδὲ τὴν οἰκίαν, ἢ τὸν ἀγρὸν, ἢ τὸ παιδίσκην, ἢ τὸ ὑποζύγιον αὐτοῦ. λέ
Ἁμαρτήματα θανάσιμα. Εἶτα, εἰ μὲν ἔπραξέ τι τῶν θανασίμων ἁμαρτημάτων, ἅπερ εἰσὶ ταῦτα.
ά. Ἡ ὑπερηφανία. β'. Ἡ φιλοδοξία, γ'. Ἡ ἀσωτία, ἡ λαγνεία, δ'. Ὁ θυμὸς,
έ. Ἡ λαιμαργία, ς'. Ὁ φθόνος, ζ'. Ἡ ἀκηδία.
Κλάδοι ὑπερηφανίας. Καὶ τῆς μὲν ὑπερηφανίας, τῆς ἀρχαίας φημὶ κακῆς ῥίζης οἱ κλάδοι εἰσὶν οὗτοι, Ἡ φιλονεικία,
Ἡ κολακεία, Ἡ ἀλαζονεία, Ἡ ὕβρις, Ἡ λοιδορία, Ἡ καταγέλασις, μ'
Ἡ μεγαλαυχία, Ἡ ἀνυποταξία, καὶ αἱ λοιπαί.
Κλάδοι φιλοδοξίας. Τῆς δὲ φιλοδοξίας, οἱ κλάδοι εἰσὶν οὗτοι. Ἡ πλεονεξία, Ἡ αἰσχροκερδία, Ἡ κλοπὴ,
Ἡ ἁρπαγὴ, Ἡ δπορκία, Ἡ στρωνία, Καὶ τὰ τοιαῦτα,
Κλάδοι ἀσωτίας. Τῆς δὲ ἀσωτίας οἱ κλάδοι εἰσὶν οὗτοι. Ἡ μοιχεία, Ἡ πορνεία, Ὁ μολυσμὸς,

ἤγουν ἡ

ἤγων ἡ μαλακία, Ἡ ἀναίδεια. Τὰ ἐμπαθῆ φιλήματα, Αἱ ἐμπαθεῖς τῶν ὀφθαλμῶν ὁράσεις, Καὶ ἡ ἄλογος ἡδυσυνοιλία.

Τῆ δὲ θυμῆ οἱ κλάδοι εἰσὶν ὅτι. Βλασφημία, Βοαὶ, Τὸ βρεμ, Λοιδορίαι, Κλάδοι θυμοῦ.
Ἀπογνώσεις, Μάχαι, Ἔριδες, Φιλονεικίαι, Φόνοι, Καταραὶ,
Μνησικακίαι, Μῖσος, Φθόνοι, Καὶ τὰ λοιπά.

Τῆς δὲ λαιμαργίας οἱ κλάδοι εἰσὶν ὅτι. Ἡ γαστριμαργία, Ἡ καρυκία, Ἡ κραιπάλη, Κλάδοι λαιμαργίας.
Νόσοι, Καρηβαρίαι, Ποδαλγία, Ἐρεθισμοὶ πρὸς πορνείας, Ἡ σύρωσις τοῦ
σαρκὸς τοῦ δυσνικήτου, Καὶ ὡς καθὼς ὁ Ἐσωφόρος διὰ τῆς ὑπερφανίας Ἄρχων δαιμόνων
καὶ τοῦ σκότους ἐστὶν, οὕτω καὶ ὁ λαίμαργος Ἄρχων παθῶν ἐστιν, ἐστὶ γαστὴρ πάσης ἀκαθαρσίας.

Τοῦ δὲ φθόνου οἱ κλάδοι εἰσὶν ὅτι. Ἡ καταλαλιὰ, Ἡ φήμη ἡ κακὴ, Ὁ ψόγος, Κλάδοι φθόνου.
Ἡ πρόθεσις, Καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κακοῦ.

Τῆς δὲ ἀκηδίας οἱ κλάδοι, εἰσὶν ὅτι. Τὸ μὴ προθύμως ποιεῖν τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, Τὸ μὴ Κλάδοι ἀκηδίας.
σπουδαίως εἰσέρχεσθαι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, Τὸ μὴ ταχέως ἐγείρεσθαι εἰς τὴν προσευχὴν,
Τὸ μὴ ὑπομονητικῶς ἀκροᾶσθαι τῆς θείας λειτουργίας καὶ τῶν διδαγμῶν καὶ τῶν ἄλλων τῆς ἁγίας
Ἐκκλησίας τελετῶν,

Τέλος δεῖ ἐπερωτᾶν, εἰ μὴ ἀμφιβάλλει περὶ τὰ ιβ'. ἄρθρα τῆς Πίστεως, ἅπερ εἰσὶ ταῦτα. Ἄρθρα τῆς
Πρῶτον, Πιστεύω εἰς ἕνα Θεὸν, Πατέρα Παντοκράτορα, Ποιητὴν Οὐρανοῦ καὶ Γῆς, ὁρατῶν Συμβόλου
τε πάντων καὶ ἀοράτων. τῆς ἡμῶν
Δεύτερον, Καὶ εἰς ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν Μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεν- πίστεως.
νηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων. Φῶς ἐκ φωτὸς, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, γενηθέντα, ιβ'.
ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο.
Τέταρτον, Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν Οὐρανῶν,
καὶ σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος ἁγίου, καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου, καὶ ἐνανθρωπήσαντα.
Πέμπτον, Σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, καὶ παθόντα, καὶ ταφέντα.
Ἕκτον, Καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς Γραφάς.
Ἕβδομον, Καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς Οὐρανοὺς, καὶ καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρός.
Ὄγδοον, Καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης, κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, οὗ τῆς Βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος.
Ἔνατον, Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ Κύριον, τὸ Ζωοποιὸν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον,
Τὸ συν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν Προφητῶν.
Δέκατον, Εἰς μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν, καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν.
Ἑνδέκατον, Ὁμολογῶ ἓν βάπτισμα, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.
Δωδέκατον, Προσδοκῶ Ἀνάστασιν νεκρῶν.
Καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἀμήν.

Ἕτι ἐπερωτᾶν αὐτὸν, εἰ μὴ ἀμφιβάλλει περὶ τὰ ἑπτὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας τὰ ἱερεμένα.
Εἶτα ἐπερωτᾶν, εἰ μὴ ὑστερῆται τῶν καρπῶν καὶ ἔργων τῆς ἐλεημοσύνης, ἅπερ εἰσὶ ταῦτα. Καρποὶ ἐλε-
Τὸ διδόναι φαγεῖν τῷ πεινῶντι, κατὰ τὸ εἰρημένον, ἐπείνασα καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν. Τὸ διδόναι ημοσύνης.
πιεῖν τοῖς διψῶσι, κατὰ τὸ, ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με. Τὸ ὑποδέχεσθαι τοὺς ξένους, κατὰ τὸ,
ξένος ἤμην καὶ συνηγάγετέ με. Τὸ ἐνδύειν τοὺς γυμνοὺς, κατὰ τὸ, γυμνὸς ἤμην καὶ περιεβάλετέ με. Τὸ ἐπισκέπτεσθαι τοὺς ἀσθενεῖς, κατὰ τὸ, ἀσθενὴς ἤμην, καὶ ἐπεσκέψασθέ με.
Τὸ εἰς φυλακὴν ἀπιέναι, κατὰ τὸ, ἐν φυλακῇ ἤμην καὶ ἤλθετε πρός με. Πρὸς τούτοις ἔστι,
καὶ τὸ συναναλυθεῖν πρὸς τὸ θάπτειν τοὺς νεκρούς.
Εἶτα καὶ ἄλλα ἀνδραγαθικὰ ἔργα, ὡς τὸ παρηγορεῖν τοὺς τεθλιμμένους. Συμβουλεύειν τὰ σωτηριώδη. Διδάσκειν. Νουθετεῖν. Συμπαθεῖν. Τὸ πολλὰ δυσχεραίνειν τὰ ὑπὸ Θεοῦ πεμπόμενα λυπηρὰ, ἢ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ἱκετεύειν καὶ παρακαλεῖν τὸν Θεὸν,

μόνον;

μόνον ὑπὲρ ἑαυτῆ, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ παίτων. Ταῦτα παῦτα χρήσιμον ἐρευναῦ καὶ ἀνιχνεύειν ὡς εἰκὸς τὸν Πνομαλικὸν δεῖ.

Ἔτι ἐπερωταῦ, εἰ διατηρεῖ τὸν νοῦν ἄγραυτον, ὥστε τὸ μὴ δέχεσθαι τὰς ὥρμοβολὰς, καὶ ῥαδίως ὥστε τὰς συγκατανεύσεις, καὶ συγκαταθέσεις, καὶ τὰς παρέξεις τὰς σαρκικὰς ἄγειν.

Ἔτι, εἰ ἀσφαλῶς τὰς αἰσθήσεις διαφυλάττει, ὥστε μηδὲν τῶν αὐτῶν ἴδιον ἑκάστη ἐμπαθῶς ἐνεργεῖν. ε

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ.

καὶ τῶν ζητουμένων περὶ αὐτοῦ, εἰς ἐννέα κεφάλαια διηρημένων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Τί γάμος. Περὶ τοῦ τί ἐστι Γάμος. ί

Ὅτι ὁ Ἁρμοσθήλος. Γάμος ἐστὶν ἀνδρός τε καὶ γυναικὸς ξυνάφεια, καὶ συγκλήρωσις πάσης ζωῆς, θείου τε καὶ ἀνθρωπίνου δικαίου κοινωνία. Καὶ ἄλλως.

Γάμος ἐστὶ μυστήριον, δι' οὗ ξυνάπτονται ὅ,τε ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ, καὶ ξυέχεται ἡ συγκλήρωσις τῆς αὐτῶν ζωῆς ἀχώριστος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ. ίέ

Περὶ τοῦ ποσαχῶς λέγεται ὁ Γάμος.

Γάμος ποσαχῶς. Λέγεται Γάμος, λέγεται Γ᾽ωνορεία, Μνησεία, Ἀρρεβών, Σωοικέσιον, Ἕνωσις, Σωάφεια, Ἔννομος ξυζυγία.

Γάμος λέγεται, παρὰ τὸ δαμῶ τὸ δαμάζω. γίνεται δὲ δάμος, καὶ Γάμος, ἤγουν ὁ δαμασικὸς τῶν θηλειῶν. οἱ δὲ, παρὰ τὸ γενναῦ, γάμος. ἢ καὶ παρὰ τὸ δύο ἅμα εἶναι, κατὰ μετάθεσιν τοῦ δ. εἰς γ. κ'

Ἐφεσ. κεφ. ε. Λέγεται δὲ Γ᾽ωνορεία, παρὰ τ᾽ ὑπὸ σωμφέσεως, καὶ τοῦ ἀνδρὸς, οἷον ἡ ὑπὸ ἀνδρὶ ὖσα. ὁ γὰρ ἀνὴρ τῆς γυναικὸς ἐστι κεφαλὴ, κατὰ τὸ γεγραμμένον. Λέγεται Μνησεία, παρὰ τὸ τὴν μνήμην ἐχάναι δεῖν ἐν τῇ μνησθορμῇ. Ὑβρεως γὰρ ἄλλης μνημονεύειν, ἀλλ᾽ ἢ ἐμνησθήθη νομίμως.

Λέγεται Ἀρρεβών, οἱονεὶ ἀρραγῶν τις ὤν. ἀφ᾽ οὗ γὰρ ἐδοθῇ ὁ Ἀρρεβὼν, οὐ μεπαινεῖται εἰς ἄλλον. ἢ παρὰ τὸ ῥαβδὸς, ῥαιβὼν, καὶ κατὰ σωθήκιον τοῦ α στερητικοῦ καὶ ὄπισθολῆ τοῦ ι. Ἀρρεβών, κέ ὁ μὴ ξυγχωρῶν ῥαιβὸν γενέσθαι τὴν πίστιν τῶν ξυαλλαττόντων.

Λέγεται Σωοικέσιον, ἀπὸ τ᾽ ξυὼ σωθήσεως καὶ τοῦ οἶκος. ἤγουν οἱ ξυοικεῖν ὁμοῦ ἀχωρίστως θελήσαντες.

Λέγεται Ἕνωσις, ἀπὸ τοῦ συνδρισμητικοῦ ὀνόματος, καὶ τοῦ ὧπιν ὑποταικτικοῦ τρίτου σωσώσου τοῦ

Ματ. ιθ'. ὑπαρκτικοῦ ῥήματος. ἤγουν οἱ σὺν ὧπι σωθαιρεθέντες. ἔσονται γάρ φησιν οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.

Λέγεται Σωάφεια, ἀπὸ τ᾽ ξυὼ σωθήσεως, καὶ τ᾽ ἁρῆς. ὃ γὰρ ἑξεῖῶ ἑκατέρῳ μέρει τὴν ξυάφειαν λ'

Κορινθ. α. κεφ'. ς'. καὶ ζ'. ἑτέρῳ ἀλλοτρίῳ παρέχειν μέρει. ἕκαστος γὰρ φησὶν ὁ θεῖος Παῦλος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα. Λέγεται δὲ Ἔννομος Συζυγία, σωθὸς διαφορὰν τῶν μὴ νομίμως καὶ διαγγελικῶς ξυγνοημένων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τ᾽ διαιρέσεως τ᾽ Μνησείας καὶ τοῦ Γάμου. λέ

Διαίρεσις μνησείας. Διαιρεῖται μὲν ἡ Μνησεία εἰς ὁ Γάμος τρίχα. εἰς Οἰκονομικὴν καὶ ὅλως Σαρκικὴν καὶ δὲ σωθὸς πληθυσμὸν τέκνων. Εἰς Σαρκικὴν καὶ πληθυσμὸν τέκνων. Εἰς Πνομαπικὴν καὶ πληθυσμὸν τέκνων.

Οἰκονομικὴ. Βασίλ. Χρυσοστόμ. Ἰωσὴφ μὲν τ᾽ Ἀειπαρθένου θεοτόκου. φησὶ γὰρ ὁ μέγας Βασίλειος, καὶ Παρθένος ἐστὶ μεμνησθαι μὲν ἀνδρὸς. εἶτα, ὁμοῦ δὲ ἵνα καὶ μάρτυς οἰκεῖος ἦ τῆς καθαρότητος. Μαρίας ὁ Ἰωσὴφ, καὶ μὴ ἔκδοτος εἴη τοῖς ξυηφαίταις, ὡς τὴν παρθενίαν βεβηλώσασα. Μνησθεὶς εἶχε τοῦ βίου φύλακα, ἀδεᾶ τ᾽ παρθενίας ὂν τ᾽ Μνησείας παραβλαβείσης. Ἔτι δὲ εἴρηται τῶν παλαιῶν τινι καὶ ἑτέρος λόγος, ὅτι ὑπὲρ τοῦ λαθεῖν τὸν Ἄρχοντα τοῦ αἰῶνος τοῦτο τὴν παρθενίαν τ᾽ Μαρίας,

ἢ τοῦ

„ ἡ τοῦ Ἰωσὴφ ἐπενοήθη Μνησεία. οἱονεὶ ἡ μετεωρισμὸς τοῦ πονηροῦ, τὸ σχῆμα τῆς Μνησείας περὶ τῆς
„ Παρθένου ἐπενοήθη, πάλαι ἀπὸ τῶν προφητῶν τὰς παρθένους, ἀφ' ὧν ἤκουσε τοῦ Προφήτου λέγοντος.
„ Ἰδοὺ ἡ Παρθένος ἐν γαστρὶ λήψεται, καὶ τέξεται υἱόν. ἀπεβουκολήθη οὖν διὰ τῆς Μνησείας ὁ διά-
„ βολος τῆς παρθενίας.

ἐ Ὁ δὲ Θεοφύλακτος βουλομένως ζημιοῦσθαι τούτῳ φησὶ, τίνος ἕνεκεν οὖν ζημιοῦται ὁ Θεὸς μνη- Θεοφύλακτος. Ματ.
σθῆναι ταύτην; ἵνα φησὶν ἔχῃ τὸν κηδεμόνα ἐν ταῖς ζυμφοραῖς. ὅτε γὰρ ἦν ἐν τῇ εἰς Αἴγυπτον κεφ'. ά.
φυγῇ ἐπεμελήθη αὐτῆς, καὶ διέσωσεν αὐτήν. ἅμα δὲ ἵνα λάθῃ τὸν Διάβολον, διατοῦτο ἐμνηστεύθη.
Ὁ γὰρ Διάβολος ἀκούσας, ὅτι ἡ Παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει, ἐπετήρει τὰς παρθένους. ἵνα τοίνυν
ἀπατηθῇ ὁ ἀπατεών, μνηστεύεται τὴν Παρθένον ὁ Ἰωσὴφ, καὶ σχῆμα γίνεται ζυζυγίας, πρᾶγμα
ί δὲ ἄτοπον. Καὶ αὕτη μὲν ἐστὶν ἡ Μνησεία ἡ Οἰκονομικὴ καὶ ὑπὲρ ὅλως ζαρκικὴ καὶ ὅτε πρὸς πληθυσμὸν τέκνων.

Ἡ δὲ Σαρκικὴ καὶ πρὸς πληθυσμὸν τέκνων, ἣν ἡ τοῦ Ἀβραὰμ καὶ τῆς Ἄδας, ἥτις διήκει καὶ μέχρι τῆς Σαρκικὴ.
ζήμερον, καὶ διελεύσεται μέχρι τῆς ζωτελείας τοῦ αἰῶνος. Φησὶ γὰρ ὁ θεῖος Χρυσόστομος
„ ἐν ὁμιλίᾳ ιέ. τῆς Ἐξαημέρου, ἧς ἡ ἀρχὴ, Πολλὰς ὑμῖν ἔχω χάριτας. Οὅτι μετὰ τὴν παρά- Χρυσός.
„ βασιν τὰ τῆς ζωοποιίας γέγονεν, ἐκεῖ μέχρις ἐκείνου καθάπερ Ἄγγελοι διηκόνει ἐν τῷ Παραδείσῳ,
ιέ οὐχὶ διὰ θηλυμίας φλεγόμενοι. Εἶτα κἀν τῇ ὁμιλίᾳ τῇ ιή. φησὶν, ὅτι μετὰ τὴν ἔκπτωσιν
„ τὴν ἐκ τοῦ Παραδείσου, τότε ἡ ζωοποιὰ ἀρχὴν λαμβάνουσα ἄρχεται. πρὸ γὰρ τοῦ παραβῆναι τὴν
„ ἐντολὴν τὴν Δεσποτικὴν τὸν ἄνθρωπον ἀγγελικῶς βιοῦντα ὕδωρ τοιοῦτον ὑπῆρχεν αὐτῷ.

Ὁ δὲ Γρηγόριος ὁ μέγας τῆς Νυσσαέων Ἐκκλησίας ταῦτα φησὶν ἐν τῷ περὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου κατα- Γρηγόριος
κ' σκευῆς, ἔνθα πινὲς ἀπορήσαντες ἔλεγον, εἰ μετὰ τὴν ἁμαρτίαν ἡ παιδοποιία, πῶς ἂν ἐγίσιοντο οἱ Νύσσης.
ψυχαὶ, εἰ ἀναμάρτητοι διέμειναν οἱ ἐξ ἀρχῆς ἄνθρωποι; ὃς ὁ Πατὴρ ἀμείβεται λέγων. Οὅπ
„ καθάπερ οἱ Ἄγγελοι. εἰ δὲς συνχωρεῖ τὴν τις ἀπιζητῶν τὴν τῆς γενέσεως τῶν ἀνθρώπων πρόπον εἰ μὴ
„ προεδέήθη τῆς διὰ τῆς Γάμου ζωεργείας ὁ ἄνθρωπος, ἀντερωτήσωμεν καὶ ἡμεῖς τὴν τῆς Ἀγγελικῆς ὑπο-
„ στάσεως πρόπον, πῶς ἐν ἀσωμάτοις μυελοῖσιν ἐκεῖνοι, καὶ μία ὕπαρξιν, καὶ ἐν πολλοῖς ἀριθμούμενοι;

Ἡ δὲ Πνευματικὴ καὶ πρὸς πληθυσμὸν τέκνων, ἐστὶν ἡ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὴν Ἐκκλησίας. Νυμφίος γὰρ τῆς Πνευματικὴ.
κέ Ἐκκλησίας ὁ Χριστός. ἁρμοσάμενος γὰρ ὑμᾶς φησιν ὁ μακάριος Παῦλος ἑνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἁγνὴν παραστῆσαι τῷ Χριστῷ. ἐν ᾧ ῥητῷ φησὶν ὁ θεῖος Χρυσόστομος, ὅτι τύπος ἦν τὰ ὅπλα τοῦ Ἀβραὰμ Κορινθ. β'. κεφ'. ιά.
ταύτης τῆς μνησείας. καὶ γὰρ ἐκεῖνος τὸν παῖδα τὸν πιστὸν ἔπεμψε μνηστευσάμενον κόρην Ἐθνικήν.
καὶ ἐνταῦθα ἔπεμψεν ὁ Θεὸς τοὺς οἰκείους τοὺς ἑαυτοῦ μνηστευσομένους τῷ παιδὶ τὴν Ἐκκλησίαν,
Αὕτη ἡ Μνησεία διὰ τοῦ θείου Βαπίσματος, καὶ τῆς ἄνωθεν γεννήσεως τέκνα γινομένη εἰς πληθυσμὸν
λ' ἄνωθεν. διὸ καὶ ὁ Προφήτης ταῦτα προβλέπων ἔλεγεν, Οὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον, ἢ Ἡσαΐ. νδ'.
τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Τὶς ὁ τὸν Γάμον θείς.

Περὶ τοῦ Τίς τὸν Γάμον ἐνομοθέτησεν.

Ἰωάν. β'.
Ἔδειξε τοῦτον ἐναργῶς ὁ Κύριος ἐν Καινῇ τῆς Γαλιλαίας, ὅπ θέλημα ἐκείνου ἦν ἡ σύνομος
λέ Συζυγία καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς παιδοποιία. καὶ γὰρ πρεπωδῶς ὁ Θεὸς φησὶν ὁ θεῖος Δαμασκηνὸς ἐν βι- Δαμασκ.
βλίῳ τεταρτῳ, κεφαλαίῳ ρά. ἐν τῷ περὶ παρθενίας, τῇ προνοίᾳ αὐτοῦ, ὁ πάντα εἰδὼς βι. δ'. ρά.
πρὸν γένεσεως αὐτῶν, ὡς μέλλουσιν ἐν παραβάσει γίνεσθαι καὶ θανάτῳ κατακρίνεσθαι, προλαβὼν
ἐποίησε τὸ ἄῤῥεν καὶ τὸ θῆλυ, καὶ αὐξάνεσθαι καὶ πληθύνεσθαι προέταξεν. Εἶτα δέ φησιν, ἕνεκα
τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν Πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν Μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυ-
μ' ναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Τὶ τὸ τῆς Γάμου

Περὶ τοῦ διὰ Τί τέλος ὁ Γάμος ἐπενοήθη.

Πρῶτον, πρὸς παιδοποιίαν καὶ τήρησιν τοῦ εἴδους. διὰ γὰρ τὸ μὴ ἐκτελεῖσθαι καὶ ἀναλοῦσθαι τὸ γένος τέλος.
ὑπὸ τοῦ θανάτου, ὁ Γάμος ἐπινενόηται φησὶν ὁ Δαμασκηνὸς, ὡς ἂν διὰ τῆς παιδοποιίας τὸ ῥεῦ βι. δ'. ρά.

τῶν

των ανθρώπων διατάζηται. διὸ εἶπεν ὁ Θεὸς, αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν. καὶ σὺν τούτοις ἕτερον εἶπεν, ὃ οὐδενὶ τῶν ἄλλων εἴρηται ζώων (τὸ κατακυριεύσατε αὐτῆς) ἀλλὰ μόνῳ τῷ ἀνθρώπῳ, ὅτι μόνος ὁ ἄνθρωπος κατ' εἰκόνα ἐστὶ τοῦ Θεοῦ καθ' ὁμοίωσιν.

Κοιν. ἀ. κεφ'. ζ'. Δεύτερον, τοῦτο θεραπείαν καὶ κατάπαυσιν τῆς τυραννικῆς ἡδονῆς. Διὰ γὰρ τοῦτο ἕκαστος φησὶν ὁ μακάριος Παῦλος, τὴν ἑαυτοῦ ἐχέτω γυναῖκα, καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα, ὡς εἴρηται. ε'

Πενταχῶς ἡ μυησεία. Ἰστέον δὲ, ὅτι κατὰ τὸν ἄριστον Διδάσκαλον πενταχῶς ἐστιν ἡ Μυησεία. Ἀλληγορικῶς, Τροπολογικῶς, Ἀναγωγικῶς, Ἡ ἐν κρυπτῷ μυστηρίῳ, Καὶ ἡ ἐν φανερῷ.

Ἀλληγορικῶς. Καὶ κατὰ ἀλληγορίαν μὲν, ἡνίκα ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ σαρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν. ταύτης τῆς Μυησείας ἡ ἀρχὴ ὑπῆρχεν ἐν τῷ Ἀδάμ, Ἡ ὑποτέλεσις, ἐν τοῖς Προπάτορσι, Ἡ συνέχεια, ἐν τοῖς Προφήταις, Ἡ βεβαίωσις, ἐν τῇ ἐναρκεῖ Οἰκονομίᾳ, Ἡ ὕψωσις, ἐν τῷ γάμῳ τῷ ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, Ἡ τελείωσις, ἐν τῷ Σταυρῷ. ι'

Τροπολογικῶς. Ἡ δὲ κατὰ τροπολογίαν, ἤγουν κατὰ ἠθοποιΐαν, ἐστὶν ἡ σύνωσις τοῦ Νοὸς μετὰ τῆς Σοφίας, ὡς ὁ Σολομὼν

Σοφί. Σολο. κεφ'. ἡ'. ἐν κεφ. ἡ. τῆς Σοφίας, ταύτην φησὶν ἐρίλησα, καὶ ἐζήτησα ἐκ νεότητός μου, καὶ ἐζήτησα νύμφην ἀγαγέσθαι ἐμαυτῷ, καὶ ἐραστὴς ἐγενόμην τοῦ κάλλους αὐτῆς. καὶ πάλιν, ἔκρινα τοίνυν τοῦτον ἀγαγέσθαι ὡς συμβίωσιν. ιε'

Ἀναγωγικῶς. Ἡ δὲ κατὰ ἀναγωγὴν καὶ θεωρίαν, ἐστὶν ἡ ψυχὴ μία τοῦ Θεοῦ, ἣν εἰς αἰῶνα κληρονομήσωμεν τὴν ἡτοιμασμένην ἡμῖν βασιλείαν, καὶ ἐσόμεθα σὺν Χριστῷ. λέγει γὰρ ὁ Ἅγιος Ἰωάννης, ἐν κεφ. ιθ'. τῆς Ἀποκαλύψεως, χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιώμεθα, καὶ δῶμεν τὴν δόξαν αὐτῷ, ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ Ἀρνίου.

Κρυφίως. Ἡ δὲ κρυφὴ Μυησεία, ἣν μὴ ὅτι πᾶσα πολλῶν ἢ ὀλίγων γινομένη ἀνδρῶν, ἀλλὰ κρυφίως, ἤτις ἐκωλύθη ὡς ἀπατεών, καὶ ὡς φέναξ παρὰ τῶν ἱερῶν Νόμων. φησὶ γὰρ ὁ Ἑρμόδωρος ἐν βιβλίῳ κ' τεταρτῳ, πίτλῳ τεταρτῳ. μηδεὶς μυστικῶς σεφανούσθω, ἀλλὰ παρόντων πλειόνων. ὁ γὰρ τοῦτο καθυπολαμβάνων ἐργάσασθαι, σωφρονιζέσθω ὑμωρόφυλος, δηλονότι καὶ τοῦ Ἱερέως ὡς τοῖς ἀπιστεπέσιν ἑαυτὸν ἐμβάλλοντος τὰς ἀξίας δίκας εἰσπραττομένου, κατὰ τὴν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Κανόνων διάταξιν. κ'

Φανερῶς. Μυησεία δὲ ἡ φανερὰ καὶ ὑπὸ πολλῶν γινομένη, ἐστὶν ἡ τοῦ νυμφίου Μυησεία. ἥτις βεβαιοῦται μὲν διὰ τῆς θείας ἀλλήλων τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς ζυγαινέσεως νομίμου, καὶ τῶν ῥημάτων, τοῦ θέλω σε κα' δηλονότι. καὶ γὰρ οὐ τὴν ζυγακαζόμενα ἀλλήλους τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα τὸν γάμον ζωοῖσιν, ἀλλ' ἡ νόμιμος αὐτῶν ζυγαίνεσις, ὡς εἴρηται. εὐλογεῖται δὲ καὶ πρᾶται διὰ τῆς τοῦ Ἱερέως παρουσίας καὶ εὐλογίας ὡς Μυσήριον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Περὶ τοῦ πόσα δεῖ ἔχειν τὸν νόμιμον Γάμον. λ'

Γάμου ἀναγκαῖα. ε'. Πρῶτον, δεῖ ἔχειν σκοπὸν θεοηγουμένως πρὸς τὸ παιδοποιῆσαι καὶ πληρῶσαι τὴν ἐντολὴν τοῦ αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε κελεύσαντος Θεοῦ, ὑμεῖς δὲ καὶ γάμον λαγνείας ἢ ἐνυβρίσεως καὶ ἀκρατοῦς μίξεως.

Τελείως ἢ ἕνωσις. Δεύτερον, ἔχειν σκοπὸν ἑνωθῆναι ὄχι σαρκικῶς μόνον, ἀλλὰ καὶ ψυχικῶς τῇ αὐτοῦ γυναικί. Ἰστέον δὲ, ὅτι ἡ σύνωσις τελείως ἐννοεῖται. ἔστι μὲν σύνωσις σαρκὸς καὶ ὀψυχῆς, ὡς τῶν πόρνων καὶ τῶν ἀσελγῶν. ἔστιν ἕνωσις ψυχῆς μόνης πρὸς ψυχὴν καὶ ὄχι πρὸς σάρκα, ὡς ἡ τοῦ δικαίου Ἰωσὴφ μετὰ τὴν Ἀειπαρθένου. Καὶ ἔστι σύνωσις σαρκὸς καὶ ψυχῆς, ὡς τοῦ νομίμου Γάμου. καὶ γὰρ ἀμφοτέρους δεῖ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸν γάμον φυλάττειν ἀμόλυντον. λε'

Τέλειον, δέον ἔχειν τοὺς μέλλοντας γήμασθαι τὴν ἡλικίαν νόμιμον, ἤγουν τὸν μὲν ἄνδρα τελεῖν ὑπὲρ τὰ δεκατέσσαρα ἔτη, τὴν δὲ γυναῖκα ὑπὲρ τὰ δεκατέλα.

Πέμπτον, δέον εἶναι τὸν Γάμον γινιζόμενον διὰ τοῦ Ἱερέως καὶ τῶν ὑπ' ἐκείνου ἀναγινωσκομένων μ' Εὐχῶν καὶ Εὐλογήσεων.

Τὰ ἔργοντα τὸ γαμεῖν καὶ ποῶντα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Περὶ τοῦ πόσα καὶ ὁποῖά εἰσι τὰ τὸν Γάμον κωλύοντα γίνεσθαι, καὶ ποῖά εἰσι τὰ τοῦτον διασπῶντα.

Τὰ κω-

Τὰ κωλύοντα τὸ Σωοικέσιον ξ γήγνεσθαι εἰσὶ ταῦτα. Πρῶτον, Ἡ ζυγγήνεια ἡ ἐξ αἵματος. Δεύτερον, Ἡ ἐξ ἀγχιστείας. Τέταρτον, Ἡ ἐκ τ ὑποστάσεως. ἀνάγνωθι τὰ περὶ τούτων ἐν τῷ βιβλίῳ τῷ τεταρτῷ τοῦ Ἀρμμοσούλε, τίτλῳ ἕκτῳ, καὶ τοῦ Ματθαίου τοῦ Βλαστάρεως περὶ τῶν βαθμῶν τοῦ γάμου, καὶ μαθήσῃ τὰ περὶ τούτων διεξοδικώτερον. Πέμπτον, Ἐὰν εἰδῇ ὅρκῳ ὑποτεχέσῃ τὸ Ἀγγλικὸν τῶν Μοναχῶν ἐνδύσασθαι σχῆμα. τοῦτο τῇ κείσει μοι δοκεῖ ἐκ τῇ ἀκριβεῖ δοκιμῇ τῶν Ἀρχιερέων ὑποκεῖσθαι. Ἕκτον, Εἰ διανόᾳ, ἢ τὸ πρὸ διανόᾳ ἔλαβε τάξιν. Ἕβδομον, Καὶ εἰμὴ αἱρετικὸς, ἢ ἀσεβὴς ἐστιν ὁ μέλλων γαμεῖν. Τὰ περὶ τούτου τοῦ τέλους τ ἕκτης Σινόδου καλῶς ζαφῶς θεασάμενος.

ί Ὅσοι δὲ αἵτιοι καὶ ὁδοῖοι εἰσὶν, οἳ τὸν ἄνδρα ἐκ τ αὐτῆς ζωοῦνται, καὶ τὴν γυναῖκα ἐκ τ ἀνδρὸς αὐτῆς διαστῶσι, καὶ διαζύγιον ποιῆσιν, ἐν τῷ τεταρτῷ βιβλίῳ ἐκ τ Ἀρμμοσούλε, ἐν τῷ δωδεκάτῳ τίτλῳ δύρησεις ἀκριβῶς. Ἐπὶ ἐν τῷ ἐνάτῳ κανόνι τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου Πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου. ἃς ἡμεῖς ἐνταῦθα ὑποτερώσαμεν τῇ ζωτομίᾳ χρησάμενοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

Περὶ τοῦ τίς ἡ ὕλη τοῦ γάμου.

ία Ἡ μὲν ὕλη τοῦ Σωοικεσίου καὶ τοῦ γάμου κατὰ τὰς ἀρέσεις τῶν Διδασκάλων ἐστὶν, ἡ τοῦ ἀνδρὸς καὶ γάμου ὕλη. τῆς γυναικὸς ἀλλήλας κατάνυξις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΑΤΟΝ.

Περὶ τοῦ τί τὸ εἶδος τοῦ γάμου.

Τὸ δὲ Εἶδος, ἡ ὁμολογία τῶν ῥημάτων αὐτῶν, ὅπου τῶν ὀνείρων καθαρευόντων. ἤγουν θέλεις με; Γάμου εἶδος.
ιβ' θέλω σε.

***

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΙ ΕΣΤΙ ΤΟ ΕΥΧΕΛΑΙΟΝ.

Εἰσφέρειν χάριν, ὅτι ἀφίησιν ἁμαρτίας, καὶ τὸ εἶναι ὑπὸ τοῦ Κυρίου νενομοθετημένον, εἰ μὴ ὁ Κύριος τοῖς Ἀποστόλοις τοῦτο μὴ ποιεῖν ἐνετείλατο, ὃν ἂν ἤλειφον τοὺς ἀῤῥώστους ἐλαίῳ, ὡς εἴρηται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΤΟΝ.

Περὶ τοῦ Τί τὸ εἶδος τοῦ Εὐχελαίου.

Εἶδος εὐχελαίου.

Τὸ Εἶδος ἐστὶ, τὰ ὑπὸ τοὺς νοσοῦντας ῥήματα, τὰ παρὰ τῶν Ἱερέων ἐπαδόμενα, δυνάμιν ἔχοντα ἐκ τοῦ ἀφιέναι τὰς ἁμαρτίας, καὶ τοὺς νόσους θεραπεύειν τῶν πίστει τοῦτο λαμβανόντων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Περὶ τοῦ χρήσιμον καὶ τοῦ τέλους τοῦ Εὐχελαίου.

Εὐχελαίου χρήσιμον καὶ τέλος.

Τὸ μὲν χρήσιμον αὐτοῦ καὶ τὸ τέλος ἐστὶν, Ὅπου ἀφίησιν ἁμαρτίας, Παρέχει πλουσίαν τοῖς νοσοῦσι. Καὶ πῶς τοῦτο, ἂν τῷ ὧδε ἀπέλθῃ ὁ χειμάζων, πρὸς τὰς ἐκεῖθεν μονὰς ἑαδίως ἀνέρχεσθαι αὐτὸν παρασκευάζει, τῶν ἀεργῶν ἀκαθάρτων πνευμάτων προσεγγίσαι ἢ κωλυόντων αὐτῷ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Περὶ τοῦ Τίς ἐστιν ὁ ἐνεργῶν καὶ ὑπηρετῶν τὸ τοῦ Εὐχελαίου Μυστήριον.

Τίς ὁ τὸ εὐχέλαιον ἐνεργῶν.

Οὐδεὶς ἄλλος δύναται τοῦτο ἐνεργῆσαι, ἀλλ' ἢ μόνον οἱ Ἱερεῖς. προσκαλεσάσθω φησὶν, ὡς εἴρηται ὁ θεῖος Ἰάκωβος, τοὺς Πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας. ιε

Περὶ τοῦ Τίνος χάριν ὁ Θεὸς τὰ Μυστήρια τὰ Θεῖα τῇ Ἐκκλησίᾳ παρέδωκεν.

Τίνος χάριν τῇ ἐκκλησίᾳ τὰ μυστήρια παρεδόθησαν.

Ὁ Θεὸς ἐστὶ τὸ ἄκρον ἀγαθὸν, ἐν ᾧ ὕπερ φθόνος ἐστὶν, ὕπερ ἀδυναμία. Διὸ καὶ τοῖς ὑπ' αὐτοῦ ἀφθόνως καὶ δυνατῶς τὸ αὐτὸ ἀγαθότητα μεταδίδωσι καὶ ἀμείωτος ὢν μᾶλλον δὲ τοῖς λογικοῖς ὡς συνεσέροις καὶ κρείττοσι κοινωνεῖ, ὅθεν καὶ τὴν γνῶσιν ἐδωρήσατο. καὶ ὅπου μὲν γνώσεως γίνεται ὅρασις τοῦ ἐγνωσμένου, καὶ ὅπου μὲν ὅρασις γίνεται ἡ τέρψις, καὶ ὅπου τέρψεως ἡ ἀπόλαυσις. τῶν δὲ λογικῶν τὰ μὲν εἰσὶν ἄυλα, ὡς οἱ Ἄγγελοι. τὰ δὲ ζωθετα, ὡς οἱ ἄνθρωποι. καὶ τῶν μὲν Ἀγγέλων τὸ τῇ ὑπερφανίᾳ ὑπεῖξαν μέρος, τὴν τιμὴν καὶ τῆς μακαριότητος ἐξέπεσε τῆς ἀῤῥήτου. τὸ δὲ τῶν ἀνθρώπων ἅπαν γένος τῷ Διαβολικῷ ἐντολῷ παρελθὼν, δικαίως πεσὸν κατωλίσθησεν, ὅτ' ἄνθρωπον ὅτ Ἄγγελον ἔχον τὸν βοηθήσοντα. ὅθεν τὸ ἄκρον ἀγαθὸν φύσει ἅπαν λαγχνον ὂν, ἠυδόκησε τὸ ζωθετον καὶ ὑλικὸν ἅπαλοιῶ γενέσθαι, καὶ τὸν χῶρον ἀναπληρῶσαι τῶν ἀποστατῶν Ἀγγέλων. τὸ δὲ μέσον τοῦτο τῷ ἀξίαν ποιεῖν, τὸ ὑπὸ τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν νενομοθετημένα εἰσὶν ἅγια Μυστήρια. ὃς ὁμοῦ καθὼς ἡ ἁγία καθολικὴ Ἐκκλησία διδάσκει χρώμενος, ἀεὶ ὠκτον τὸ δοῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρός μου ἀκοῦσαι μακαρίας φωνῆς. Ταῦτά μοι γένοιτο ἀδελφοὶ ζωτεθῆναι ζωοπλικῶς ὡς εἴρηται, περὶ τῶν ἁγίων Μυστηρίων πραγματείας. ὧς ἀξιῶ ὑπομελεῖσθαι τοῦ βραχέος τούτου ἐγχειριδίου, καὶ ζωεχῶς διέρχεσθαι καὶ ἀναγινώσκειν, ἵνα πῶ τοῦτο ἔξιν ἔχοντες, ὑμόνον τοῖς πιστοῖς ἀνταποκείνησθε, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀμυήτους διδάσκειν δυνῆσθε ῥαδίως.

λε

Τέλος καὶ τῷ Θεῷ δόξα.

Τὸ παρὸν Συνταγμάτιον τοῦ Φιλαδελφείας Γαβριὴλ, ἐτυπώθη πρῶτον ἐν Βενετίαις ὑπὲ ἔτους ἀπὸ Θεογονίας χιλιοστοῦ ἑξακοσιοστοῦ. δεύτερον δὲ, διὰ τὸ ζητηθῆναι τοῦ τοῦ χρόνου μίκει, καὶ εἰς ἀυτοκρεῖαν ῥηδὸν μέλλον καταντῆσαι, σωμηθεὶς τῇ πρὸς τὸ Ἱερατικὸν Τάγμα τοῦ μακαριωτάτου Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων κυρίου κυρίου Χρυσανθου, ἀνεκαινίσθη τῷ τύπῳ μετὰ πινυδυμαρεστέρας τάξεως, καὶ ὑπὸ διορθώσεως, καὶ πινων ἐλλειπόντων ἀναπληρώσεως ἐν τῇ ἁγίᾳ τοῦ Τεργίβυσον τοῦ Οὐγγροβλαχίας ἁγιωτάτῃ Μητροπόλει, κατὰ τὸ χιλιοστὸν ἑπτακοσιοστὸν τεσσαρακοστὸν πέμπτον ἀπὸ τοῦ ἐνσάρκου Οἰκονομίας ἔτους, καὶ Μαΐου α'. ἥλιον.

Ἰωάννου Μαρτωλοῦ περὶ τῶν ἑπτὰ μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας ἐξηγητικὴ θεωρία καὶ διαφάνεια, μετά τινος μύστιγος ὑπαλλαγῆς τοῦ ὕφους τοῦ ῥηθέντος συγγραφέως, καὶ ὑπὸ διορθώσεως καὶ διαιρέσεως μετὰ ὑπογραφῶν, διὰ τὸ ἀκατάληπτον.

α' Τὰ ἑπτὰ τῆς ἱερᾶς καὶ θείας Ἐκκλησίας Μυστήρια, καὶ τάξιν ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν εἰσὶ ταῦτα. ἀ. Βάπτισμα. β'. Χρῖσμα. γ'. Μετάληψις τῶν ἁγιασμάτων τοῦ ζωοποιοῦ Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ. δ'. Ἱερωσύνη. ε'. Γάμος. ς'. Μετάνοια. καὶ ζ'. Εὐχέλαιον.

Περὶ τῶν ἀναγκαίων πᾶσι καὶ κοινοτάτων τελῶν πρώτων Μυστηρίων.

β' Τούτων τὰ μὲν πρῶτα τρία, ἤγουν τὸ ἅγιον Βάπτισμα, τὸ ἱερὸν Χρῖσμα, καὶ ἡ τῶν Μυστηρίων Μετάληψις κοινότατα πᾶσιν ἡμῖν ἐστι, καὶ σαφῶς χριστιανῷ πάσης ἀνάγκης ὀφειλόμενα. Διὰ μὲν γὰρ τοῦ Βαπτίσματος, ἀποδίδεται πᾶς ὁ τελούμενος τὸν τοῦ κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ ζωτεύσαντα τῇ παρακοῇ, καὶ ἀχρειώσαντα τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης, συμμορφούμενος τῷ Χριστῷ, καὶ συμφυτευόμενος αὐτῷ, καὶ συμπολιτευόμενος (τοῦτο γὰρ δηλοῖ καὶ ἡ τριπλὴ κατάδυσις καὶ ἀνάβασις,) καὶ ὅλον ὅλως ἀναπλαττόμενος ἐνδύεται Χριστόν. Διὰ δὲ τοῦ χρίσματος τοῦ θείου Μύρου, μέτοχος γίνεται τῆς ἀγαθοποιοῦ χορηγίας καὶ ἐνεργείας, καὶ τῆς ἁγιαστικῆς χάριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ σφραγίζεται Θεῷ, καὶ σημειοῦται βασιλικῇ σφραγῖδι, εἰς τὸ δύνασθαι σῴζεσθαι πᾶσαν κακίαν ἀπωθούμενος, ὡς ἔχει καὶ αὐτὰ τὰ περὶ τοῦ Ἱερέως τοῦ τελουμένου λόγια. Σφραγὶς δωρεᾶς Πνεύματος ἁγίου. Διὰ δὲ τῆς τῶν ἀῤῥήτων Μυστηρίων Μεταγ' λήψεως, ἀῤῥήτως ἔνεστι χάρις, καὶ συνεσπείρεται κατὰ μέθεξιν Χριστῷ τῷ Θεῷ, καὶ καθάπαξ τελειοῦται, ὅλως ὑπὲρ φύσιν Θεὸς θέσει, καὶ υἱὸς τῷ ψίσει τοῦ μόνου φύσει Θεοῦ κατὰ χάριν γενόμενος. Καὶ κοινότατα μὲν ἤδη ταῦτα πᾶσι χριστιανοῖς, καὶ τοῖς ἐν Χριστῷ ἀναγεννωμένοις καὶ τελειουμένοις νηπίοις καὶ βρέφεσιν, εἶτα θανάτῳ τὸ ζῆν συμπεραίνουσι.

Περὶ τῶν ἀπλῶς πᾶσι κοινῶν δύο τελουμένων Μυστηρίων.

δ' Κοιναὶ δὲ πᾶσιν τοῖς τελεωτέροις τὴν ἡλικίαν ἡ Μετάνοια καὶ τὸ Εὐχέλαιον. δι' ὧν ὑγιαίνει πᾶσαν τὴν πεπληθυσμένην ἡμῖν κακίαν περὶ πάσαν ἡμῶν τὴν ζωὴν, καὶ τὸν τῶν ἁμαρτιῶν ἀπαντα ῥύπον ἀποπλυνόμεθα καὶ καθαιρόμεθα, καὶ καθαροὶ πάλιν τῷ καθαρῷ Θεῷ πεφύκαμεν. Διαπαντὸς δὲ τελοῦνται τὰ δύο ταῦτα Μυστήρια, καὶ πᾶσι τοῖς ἐχούσης ἀνάγκης ἡμῖν ὀφειλόμενα, ἐγκαινισμὸς οἷον εἰπεῖν καὶ ἀνάμνησις ὄντα τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου θείου Βαπτίσματος. καὶ πολλάκις ἡμῖν ταῦτα τελεῖσθαι διὰ τὸ ε' τοῦ θανάτου ἄδηλον καὶ ὡς τὰ πολλὰ ἀφνίδιον καὶ ἀπροσδόκητον συγκεχώρηται.

Ὁ δὲ λόγος, ὅτι καὶ ταῦτα κοινὰ τοῖς τελεωτέροις Μυστηρίοις συγκατελέγησαν, καὶ ἀναγκαίως πᾶσι χριστιανοῖς ὀφείλονται, ἔστιν οὕτω.

Ἐπεὶ ἦν ἀμήχανον ἄνθρωπον ὄντα πινά, καὶ ἀνθρωπίνοις πάθεσιν ὑποκείμενον μὴ ἁμαρτῆσαι, πίπτειν καὶ πάλιν ἐγείρεσθαι πεφυκότος τοῦ ἀνθρώπου, καὶ οὕτω καλῶς τοῖς Πατράσι πεσὼν ἔγειρε ε' σπουδαγορεύομεν, ὑδεὶς γάρ φησι καθαρὸς ἀπὸ ῥύπου, οὐδ' ἂν μία ἡμέρα ἡ ζωὴ αὐτοῦ. τοῦτο δὲ καὶ αὐτὸς ἔοικε μαρτυρεῖν ὁ Θεὸς ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ, ἐγκεῖσθαι μὲν τὴν διαίσιαν τοῦ ἀνθρώπου ὑπομελῶς ὑπὸ τὸ πονηρὸν συνεστότητος, μηδένα δὲ εἶναι καθαρὸν ἀπὸ ῥύπου, μὴ δὲ ἀγνὴν ἔχειν τὴν καρδίαν ἀποφαινόμενος. ἐπεὶ οὖν τὸ μὴ ἁμαρτάνειν ὃ σώσων ἄνθρωπον, ἀδύνατον, ἀδόκησεν ὁ Θεὸς, ὁ μέγας καὶ θαυμαστὸς Οἰκονόμος, καὶ Σοφὸς Ἰατρὸς τῷ καλῷ τούτῳ φαρμάκῳ, καὶ ζωτηζ' ροδεῖ πόμασι τὴν Μετάνοιαν, ἅπασαν πληγὴν κακίας, καὶ μώλωπας ἁμαρτίας, καὶ χολαίραν ἀχρότητος ἀποβαλλομένους, νέους αὖθις καὶ λαμπροὺς καὶ καθαροὺς αὐτοῦ γίνεσθαι, μηδὲν ὑπιφερομένους τὴν παλαιᾶς λύμης, καὶ ὀλιγὸν λείψανον. ὃ γὰρ φησι θέλω τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ὑπὲρ ῥέψαι καὶ ζῆν αὐτὸν, καὶ πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. Κοιναὶ μὲν δὴ ταῦτα τὰ τῶν εἰρημένων Ἱερῶν μυστηρίων πάντε.

Κοινὰ-

Τὰ κοινότατα τῶν μυστηρίων πᾶσι, τρία.

Τὰ ἀπλῶς πᾶσι κοινὰ τῶν μυστηρίων, δύο.

Κοινόπαλα δὲ μόνα τὰ πρῶτα τρία, ὅπ δυναρόν ἐσι τὸν χρισιανισμὸν εἰδοποιεῖσθαί τε & χαρακτηρίζεσθαι, & ἱκανῶς ἀσαρλίζεσθαι ἐν μόνοις τούτοις ἀμέλει τοῖς τρισὶ, & μὴ πάντη ἀναγκαίως πεσδεῖσθαι & τῶν ἑξῆς. φημὶ δὲ μυσηρίου τ μετανοίας & τ Εὐχελαίου. δῆλον δὲ ὅπ τῶν βρεφῶν, καὶ ὅλως τῶν τ πρώτης ἢ κ τ δευτέρας ἡλικίας ἀχρεῖον. ταῦτα γὰρ τ βίου μεθισάμενα μετὰ τὸ ἅγιον Βάπτισμα, διὰ τὸ μὴ κ πεθαίρεσιν ἁμαρτάνειν, ἀλλ' ἢ μόνῃ προπατορικῇ ἁμαρτίᾳ, ἢ κ τοῖς ἐξ ἀγνοίας ῥύπους ἐνέχεσθαι, μὴ ἐξ ἀνάγκης δεῖσθαι μετανοίας κ ἁγίου Ἐλαίου χρίσεως ἡγούμεθα, ὧν ὁ ἐν τελείῳ φρονήματι κ τῇ τοῦ λοιπαῖς ὥραις καὶ ἡλικίαις πεπβαὰς ἄνθρωπος, πάσης ἀνάγκαις ἀπαραιτήτως δεῖται. ὥστε ἐπόμβρον ἂν εἴη, & τῇ τοῦ χρισοῦ Ἐκκλησίᾳ ζωὴ τε, καὶ τοῦτο μᾶλλον ἅπασι χρισιανοῖς, κ αὐτοῖς γε τοῖς βρέφεσι κ νηπίοις, ἐν χρισῷ ἀναγεννωμένοις, κ τελειωμένοις, μόνα τὰ πρῶτα τρία τῶν ἱερῶν Μυσηρίων τ Ἐκκλησίας, καλεῖν τε & ὀρθῶς ἡγεῖσθαι. ί

Κοινὰ δὲ ἁπλῶς τὰ ἑπτὰ, ἀναγκαίως πεθειγμένων τῶν δύο ἑκάτων τοῖς τελείοις τὰς ζωματικὰς ἡλικίας, ἀπὸ τῶν μυρικῶν μέχρις ἑκάτης γήρως, ἧπερ εἴρηται. εἰ μή τῳ φίλον καὶ ταῦτα περιεργότερον τὸν λόγον ἐξετάζοντι, ἐφ' ἑνὸς μόνου πεθεώσεως τῶν ἀπ' αἰῶνος ἀνθρώπων, ἀνδρῶν τε ὁμοίως κ γυναικῶν, & ἰδίως ἀπὸ τ ἐνσαρκου τοῦ Θεοῦ λόγου Οἰκονομίας κ ἐς δεῦρο, (ἐντεῦθεν γὰρ ἡ τῶν Μυσηρίων ἀνάδειξις) καὶ πάντων ἡγεῖσθαι τὸν λόγον ζαλεύεσθαι, & μὴ πάντη ἐ ἀναγκαίως τῶν τελευταίων δύο Μυσηρίων πεποιεῖσθαι ὑπὸ τ Παναχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, τ τ' περιλογισμῆς Ἀειπαρθένου Μαρίας, διὰ τὸ ἀπ' ἀρχῆς διατελεῖν αὐτῆς ἀνεπίληπτον & ἀναμάρτητον, κ τὸ τ ἡγιασμῆς αὐτῆς γνώμης πάντη φιλάγαθον, καὶ ὑπερφυῆς μισόκακον. ἐφ' ἧς ἐνοικήσαι ὑπέρδοξος αὐτὴ τὸν ἀβίαιον Θεὸν ἐβιάσατο, & ζωῆκα ἔμψυχον ἐξ ἁγνῶν αὐτῆς αἱμάτων ἀναλαβεῖν, κ τὸ ἀπόῤῥητον τ Οἰκονομίας Μυσήριον διαπράξασθαι. Καὶ καινὰ μὲν ὡς διακρίνῃ ταῦτα. κ'

Περὶ τῶν ἰδίων Μυσηρίων.

Ι'διαμυσήρια δύο.

Τὰ δὲ λοιπὰ τῶν Μυσηρίων, τὸ τέταρτον & τὸ πέμπτον, ἥ Ἱερωσύνη δηλαδὴ κ ὁ τίμιος Γάμος, ἔσι τε κ καλεῖται ἴδια, κ πεθσώποις πσὶν ἐν κλήρῳ πεθσηνόμενα, ἢ πολιτείας ἀκεραίας δοκιμασθεῖσιν, ὡς ὅπ τ Ἱερωσύνης, ἢ γνώμης οἰκείας πεθς τὰ λοιπὰ τῶν Μυσηρίων ὁρμωμένους, ὡς ὅπ τοῦ Γάμου. τῶν πρώτων γὰρ ἐκείνων τριῶν πεθϋπακουμένων, & τῶν δύο ἑκάτων ζωνουμένων ὁπδήποτε, κέ δυναρὸν γίνεσθαι τὸν χρισιανὸν μὴ τὸ Βάπτισμα, κ τὸ Χρίσμα, κ τὸν Μετάληψιν, ἱερωμένου, ὑμνοῦ ἐξ ἀνάγκης κ ἐν Γάμῳ τιμίῳ. & τὸ ἀνάπαλιν, ἐν Γάμῳ μὲν, ὑμνοῦ δὲ & ἐν Ἱερωσύνῃ. ἐνδέχεται δὲ κ ἄμφω, & ἐν Γάμῳ & ἐν Ἱερωσύνῃ, κατὰ τὸν ἐξ ἀρχῆς ὀρθὸν κ ἀπήμονα τ ἁγίας Ἐκκλησίας διάκρισιν, & ζυγκατάβασιν, ἀλλὰ μὴ τὸν Γάμον ἐν Ἱερωσύνῃ, ὑμνοῦ δὲ τὸ ἀνάπαλιν, μὴ τὸν Ἱερωσύνῃ ἐν Γάμῳ κ μὴ ἀποκινηθῆναι ταύτης τὸν γεγαμηκότα. ὅθεν μὴ τ πεθηκούσης τάξεως ἐνδέχεται τὸν χρισιανὸν κ ἐν τοῖς ἑπτὰ Μυσηρίοις πεθβῆναι, οἷον μὴ τὰ τρία πρῶτα καινόπαλα, τὸν τίμιον Γάμον καταδεξάμενον ἱερωθῆναι, κ πεθς τῷ τέλει, ἢ καὶ πρὸ μεταξὺ διὰ τ Μετανοίας ὀκλυθέντα κ φωτισθέντα, καὶ πᾶσαν ἀγνὴν ἁμαρτίας ἀποδυσάμενον, τῷ Εὐχελαίῳ καθαρθῆναι. λ'

Περὶ ὧν τὰ μὴ ἢ τῶν Α'γιασμάτων μετάληψις πεθηγεῖται τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος καὶ τοῦ θείου Μύρου, μείζων τῆς ἀξιώματι τούτων ὕσα. λέ

Οὐ τῇ τάξει γ'. τῇ ἀξίᾳ ά.

Ἡ τῶν Α'γιασμάτων Μετάληψις, τελεώτερόν τι κ μεῖζον πάντων τῶν Μυσηρίων. & τί γὰρ, ἢ τὸ αὐτό ἐσι τὸ Κυριακὸν Σῶμα & Αἷμα, ὃ ὑ ἁγιαζόμενοι θεοπιούμεθα. ἀλλ' ὅμως δεῖ πεθηγεῖσθαι τοῦ τ ἁγίου Βαπτίσματος & ἁγίου Μύρου τελεσθῆναι, κ ἄμφω ταῦτα πρῶτα & ἔσι, κ καλεῖται, ὑ τῷ ἀξιώματι & τῇ ποιότητι, ἀλλὰ τῇ τάξει μόνῃ, & τῇ ἡμῶν παραδοχῇ κ μυήσει, κ τῇ δι' αὐτῶν οἰκειώσει τε & ἑνώσει. ἄλλως γὰρ πάντη ἀμήχανον. μ'

Περὶ τοῦ κύντρου τῶν ἱερῶν Μυσηρίων.

Κύντρον μυσηρίων.

Τούτων τῶν ἱερῶν ἑπτὰ Μυσηρίων, μέσον ὥσπερ τις Κορυφαῖος κ Χορηγὸς, κ Ἀρχηγὸς, & Βασιλὶς, ἡ αὐτὴ κ πρώτη κ μέση & τελουτάτη ἡ τελεσιουργὸς πάντων Ἱερωσύνη καθέσηκε. Κύντρου λόγον ὡς ἐν κύκλῳ πεθιγράφῃ πεθς τὰ λοιπὰ τῶν Μυσηρίων ἐπέχουσα, εἰς ὃ τὰ πανταχόθεν ἄκρα ζυνέλκει, κ ὕθεν

καὶ ὅθεν ἄρχεται, ἧς αὖδ ὕδὺ τῶν Μυσηρίων ὅλοτελεῖται (παρεκτὸς τοῦ θείου Βαπτίσματος. τοῦτο γὰρ, χρείας ἕ ἀναγκης καλύσης, ἅπαντος Ἱερέως ἕ παρὰ κοσμικῶ γίνεται, ἀνδρὸς δηλαδὴ ἢ γυναικὸς) τῇ μὲν δεξιᾷ χειρὶ ὡς ἐν χορῷ σχήματι, τὰ πρῶτα τέλη τῶν Μυσηρίων κατέχουσα, καὶ διὰ τ μεταλήψεως τῶν ἁγιασμάτων, καὶ τοῦ θείου μύρου, εἰς τὸ ἱερὸν βάπτισμα φερόμενα, εἶτ ἂν ἔρχομένη, τῇ δὲ ἑτέρᾳ χειρὶ, τὰ λοιπὰ τέλη τῶν Μυσηρίων περιλαμβάνουσα, καὶ διὰ τοῦ πρίν καὶ ἀμιαντου Γάμου εἰς τὴν Μετάνοιαν ἕ τὸ Εὐχέλαιον καταντῶσα.

ε

Περὶ ᾧ πόσα τῶν ἱερῶν ἑπτὰ Μυσηρίων μὴ πανήσαι μὴδὲ φθαρησόμενοι ἡμῖν ὑπήνεται, καὶ πόσα μετὰ τ ἄνωθεν χάριτος ὑπόδεῖται καὶ τ ἡμετέρας συνεργείας.

ι Τούτων τῶν ἱερῶν ἑπτὰ Μυσηρίων τὰ φθαρτὰ πρῶτα τέλη, Θεοῦ δῶρον, καὶ χάρις ἐστὶ, καὶ θεόθεν ἡμῖν τελουμένοις ὑπήνεται, μηδὲν αὖθ τοῦ θέλειν μόνου πανήσαι, ἕ φθαρησόμενοις. τὰ δὲ λοιπὰ, καὶ τ ἀνθρωπίνης συνεργείας μετὰ τ ἄνωθεν χάριτος ὑπόδεῖται. Οἷον ἡ Ἱερωσύνη, ἕ τ ἡμετέρας φθοκαθάρσεως δεῖται. καὶ ὁ Γάμος μὴ πρὸ τοῦ τελετοῦ, καὶ τ ἀνθρωπίνης συνεργείας πρὸς ἀναρπισμὸν δεῖται, καὶ τ κ' φύσιν συναφείας ἀνδρός τε ἕ γυναικὸς, ἣν κοίτην ἁμίαντον ὀνομαζομένην ἀκούομεν, εἴπερ ὄν ποτε παιδοποιΐα χάριν, ἕ ὁ τοῦ Γάμου ἐνοποιὸς τύπος ᾧ πρόσωπα χωρεῖ. ἡ μὲν γὰρ Τελετὴ, ἕ ἡ τ Εὐχῆς ὅν τοῦ Ἱερέως δύναμις, τὸ ἐξ ἀρχῆς ὅν τῆς παραβάσεως αἶσχος σημαίνει, ἕ τὸ ἄμιαντον ἐμποιεῖ τῇ κοίτῃ, τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν εἰπόντα Σοφὸν πεφυκότος μάλιστα, τὸ διὰ κακῶν ὑπονοηθέντων πρός τινων, ἀγαθόν τι καὶ χρησὸν τελεσποτελεῖν, ἕ ὠφελίμως τοῖς δοκοῦσι φαύλοις χρῆσθαι, σοφίας ὂν δύναμιν, ἕ τοῖς κακοῖς ἐν δέοντι χρήσασθαι. ὅθεν καταλείπεται μὲν γονέων σοργὴ, φθοκαλοῦνται δὲ ἄμφω, καὶ εἰς σάρκα μίαν οἱ δύο εἰσί. πρὸς δὲ τεκνοποιΐαν ὅμως ἕ διαδοχὴν τοῦ γένους, ἕ ζύσιν, ἕ τὸ τοῦ ὁμοίου χρονικόν, ἕ ὅλως πρὸς ἀναρπισμὸν ἕ τελείωσιν τ πάλαι θείας ἐκείνης φωνῆς ἕ δυνάμεως, Αὐξάνεσθε, καὶ πληθύνεσθε, ἕ πληρώσατε τὴν γῆν, ἕ κατακυριεύσατε αὐτῆς, δεῖ ἕ τ κ' φύσιν ἅς εἴρηται ζωικῆς συναφείας ἕ μίξεως, ἅς ἂν ὕστος ὁ Γάμος ἔχοι τὸ ἐνεργὸν, ἕ τὸ πρὸς ὃ τελούμενον καὶ συγκεχώρηται τὸ καταργές. πάλιν ἡ Μετάνοια πρὸ τ χρίσεως ᾧ ἁγίου Ἐλαίου, (ὃ ἁγιάζει μὲν δι Εὐχῆς Ἱερέων τῇ ἄνωθεν χάριτι, ἕ τῷ τελουμένῳ χρίεται) δεῖται ἀπαραιτήτως τ ἡμετέρας κατανύξεως, καὶ θερμῶν δακρύων, ἕ τ παντελοῦς ἐκνηψεως ἕ μίσους, καὶ μεταμελείας τῶν πρότερον ζαλιμάτων, ὑπὲρ τὸ παραπέμψαι ἡμᾶς εἰς τὸν παντελῆ κάθαρσιν καὶ ἁγιασμὸν ἡμῖν ἐμποιοῦσαν τοῦ ἁγίου Ἐλαίου χρίσιν, πρόσφυσιν ἤδη τότε, ἢ ἅμα τότε συμπαραληφθήσης καὶ τ καθαρσίου ἐξαγορεύσεως τῶν ἁμαρτημάτων, ἢ τὸν ἀσέβειαν τ καρδίας ἀφίησιν. εἶπε γὰρ φησιν ἐξαγορεύσω κατ ἐμοῦ τὸν ἀνομίαν μου τῷ Κυρίῳ, ἕ σὺ ἀφῆκας τὴν ἀσέβειαν τ καρδίας μου. δῆλον δὲ ὑπὸ τοῦ θείου Δαβὶδ, καὶ Πέτρου τοῦ κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων, τοῦ μὲν, μοιχεία ἕ φόνου τοῖς αἰσχίστοις πάθεσι, τοῦ δὲ, ἀρνήσει τοῦ Θεοῦ λόγου περιπεσόντος. ἀλλ' ἡ Μετάνοια τύπους καλῶς ἐπανορθώσασα, τοῦ μὲν, τὸ σωφρονικὸν αὖθις χάρισμα, τῷ δὲ, τὸ Ἀποστολικὸν ἀξίωμα συντηρήσασα. Ταῦτα θεωρεῖται ὑπὸ τῶν ἓξ Μυσηρίων τ πρώτης ἕ τελουτάτης τριάδος.

κ' κα' κβ' κγ' κδ' κε' κς' κζ'

Ἐπὶ δὲ τοῦ μέσου τ θείας Ἱερωσύνης, ὑπάρχης χρεία ἕ ἀμφοτέρων, τῆς τε φθοπαρασκευῆς ἡμῶν καὶ φθοκαθάρσεως, (εἴγε καὶ τοῖς ἀρχαίοις ἀνάγκη, ἕ ἡμῖν πρὸ ἐκείνων ὁμολόγηται, μὴδεὶν τῷ μὴ καθαρῷ καθαρὸν ἐφάπτεσθαι) καὶ ζωὴ ἅμα χρεία, καὶ τ ζωῆθεν ἐξ Ἀρχιερέως Ἱεροτελεσίας, ἕ Εὐχῆς καὶ Χειροθεσίας, ἢ τὸν ἀρχὴν ἔχει ἀπὸ τῶν μακαρίων τοῦ Χριστοῦ Μαθητῶν. ἐγένετο γὰρ φησι διὰ τ ὑπαθέσεως τῶν χειρῶν τῶν Ἀποστόλων, καὶ μεταδίδοτο τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῖς ἐκλελεγμένοις εἰς τοῦτο.

λε μ'

Περὶ τοῦ πόσα τῶν ἱερῶν ἑπτὰ Μυσηρίων ἐκτελεῖν εἴθισαι ὁ τῶν Πρεσβυτέρων βαθμός.

Πόσων πρεσβύτεροι τελεσταί.

Οθεν αὐτὴ μὲν ἡ ἁπλῆ Ἱερωσύνη ἢ ὁ τῶν Πρεσβυτέρων βαθμὸς, κατὰ πᾶσι μὲν τὰ τῶν Μυσηρίων

Τὰ ὑπονηλίημῖν ὑπηνόμενα ἕ μὴ πρόνω.

ρίων ἐξ τελεῖν ἔθισαι, παρεγχωροῦσας τοῖς Πρεσβυτέροις καὶ τὴν τοῦ ἁγίου Μύρου τελετήν. κ᾽ δὲ πάνας τὰ ὡσύτε μόνον ζυγκεχώρηται, τὸ Βάπτισμα, τὴν Μετάληψιν, τὸν τίμιον Γάμον, τὴν ὑπὲρ Μετανοίας ⸌ τῆς ἐξαγορεύσεως ἄφεσιν, κ᾽ τὸ Εὐχέλαιον, αὐτὴ δὲ ἑαυτὴν, ὑβαμῶς. (ὑ γὰρ δύναται Πρεσβύτερος Ἱερεὺς χειροτονῆσαι Πρεσβύτερον, ὥσπερ Ἐπίσκοπος, ὥσπερ οὖν οὐδεὶς ὑπερέχων βαθμὸς τὸν Ἐπίσκοπον) ἀλλὰ ταύτην ἅπασαν τὴν Ἱερωσύνην ζρεφηίζει ⸌ τελειοῖ μόνη ἡ Ἀρχιερωσύνη, εἴτε ἐν ἐλάττονι τ᾽ Ἱερᾶς Ἐκκλησίας, εἴτε ἐν μείζονι κ᾽ τελεωτέρῳ βαθμῷ ⸌ ὑπερέχοντι, ἀπὸ τοῦ Ἀναγνώστου ⸌ τ᾽ ποδιακόνου ⸌ Πρεσβυτέρου μέχρι τοῦ Ἐπισκόπου, καθὼς εἴρηται. ε'

Περὶ τῶν ἀποθαιρέτων καὶ κατὰ ἀφαίρεσιν ὑπηνομένων ἡμῖν Ἱερῶν ἐπὶ τὰ Μυστήρια.

Τὰ κ᾽ ἀποθαίρεσιν, ⸌ μή. Τούτων τῶν Ἱερῶν ἐπὶ τὰ Μυστήρια, τὰ μὲν, ὑπηγόνηται διὰ τὸ τοῦ τέλους ἄδηλον, μὴ ἀποθαιρεμένων μηδὲ ζητουμένων ἡμῶν, ἀλλ᾽ ἔλι νηπίων, ⸌ ἀγνώστων ὄντων, καὶ μή πω τὸ χάρισμα καὶ τὸ δῶρον καὶ τὴν ἀνεργεσίαν ἀϊδανομένων, οἷον τὸ Βάπτισμα, τὸ Χρίσμα, κ᾽ τὴν τῶν Ἁγιασμάτων Μετάληψιν, τὰ καινόβατα. τὰ δ᾽ ἑξῆς τέσσαρα, καὶ μάλα ἀποθαιρουμένων τῶν ἀποδεχομένων, καὶ ἀξίων καθεσηκότων, κ᾽ ποθούντων φυσικῶς, καὶ αἰτουμένων ὑπομελῶς, κ᾽ ἀποστρεχόντων θερμῶς. ἀνὰ δὲ γνησίας ⸌ τελειοτάτης περὶ ἕκαστον τούτων ἀποθυμίας, ⸌ ἀβιάστου γνώμης, ὑδεὶς νοῦν ἔχων καὶ τὸ εἰκὸς ἐκπληρῶν, ἑδεὶ τούτων ὑδενί ποτε ῥᾳδίως πεῖσθήσεται. οἷον τὸν μὴ ἀποθαιρούμενον, ἢ μὴ δυνάμενον ἱεροθῦσαι; τὶς ἂν ἱερώσῃ; ⸌ τὸν μὴ βουλόμενον νομίμως γυναικὶ ζυναφθῆναι, τὶς ἂν γαμικὴν ἱεροτελεσίαν Νύμφῃ τινὶ ζυνάψῃ; καὶ τὸν μὴ γνησίως ὑπὸ τῶν ἀποθλαβοῦσιν ἁμαρτήμασι συνθλιβόμενον, μὴ δὲ ἐξαγορεύσει καθαρᾷ, κ᾽ κατανύξεως ζωτελεῖ, ⸌ μετανοίᾳ θερμῇ, καὶ τῆς κακίας μίσει, καὶ τὴν πρὸς Θεὸν ὁλόψυχον ὑπεροφλὴν ἐνδεικνύμενον, τὶς ἂν ποτε ἀποδεξάμενος, ἢ ἀποχειρίσας ἱερὸν Ἔλαιον ζρεφηίδι, ζυγχωρήσειε ἀξιωθῆναι τοῦτον τελμήσαι; ὅθεν δὴ ταῦτα λοιπὸν ὡς εἴρηται, μὴ τ᾽ ἄνωθεν ζυμμαχίας, ⸌ χάριτος, κ᾽ δυνάμεως, κ᾽ τ᾽ ἡμετέρας ὁρμῆς, καὶ θελήσεως, κ᾽ ἀποδῆς, ⸌ ὅλως ἀνευρεῖν ἀβιάστου γνώμης, κ᾽ ἀποθαιρέσεως δεῖται, κ᾽ χωρὶς ταύτης, ὑδὲν τῶν τεσσάρων τούτων ὅλογος ἂν πνι γένοιτο. ιε'

Περὶ τοῦ πόσα τῶν Ἱερῶν ἐπὶ τὰ Μυστήρια ἐστὶν ὑπὲρ φύσιν, ⸌ πόσα κατὰ φύσιν, καὶ πόσα ἐν τῇ φύσει. κε'

Τὰ ὑπὲρ φύσιν κ᾽ φύσιν κ᾽ ἐν τῇ φύσει. Ἔστι τῶν Ἱερῶν ἐπὶ τὰ Μυστήρια, τὰ μὲν, ὑπὲρ φύσιν, τὰ δὲ, κατὰ φύσιν, τὰ δὲ, ἐν τῇ φύσει. οἷον, ὑπὲρ φύσιν μὲν, κ᾽ πίστει μόνῃ τῆς καρδίας ἡμῶν πληροφορούμενα κ᾽ γνωριζόμενα, ὁ διὰ τοῦ θείου Βαπτίσματος ἀνακαινισμὸς, κ᾽ ἡ τοῦ Ἱεροῦ Μύρου ζρεφηὶς, κ᾽ ὁ τῶν Ἁγιασμάτων φωτισμὸς, καὶ ἡ τ᾽ Ἱερωσύνης ἰσχύς. ὡσὰν, ἢ τινος φυσικῆς ἀνηλυθίας, ἢ λόγου, ἢ πρόσω τινὸς κ᾽ φύσιν, ὕδατι βεφαγῆ, κ᾽ φωναῖς Ἱερέως, πᾶσαν μὲν κακίαν, ⸌ τὸν τούτης δύρεπὲ ἐνθάπεσθαι ⸌ δόπλυνθαι, τὸν δὲ βαπτιζόμενον, ὅλον ἀναμορφοῦσθαι ⸌ ἀναπλάττεσθαι, κ᾽ χρισὸν ἐνδύεσθαι. ἢ πῦρ, καὶ πνοὰς ἀϊδιότητος φύσεως, ὀλίγου Μύρου χρίσμασι, κ᾽ μικρᾷ ὁμοίως τοῦ Ἱερέως ὑποκλίσει, θεοσικεῖσθαι Θεῷ τῷ Παντανάκτι, κ᾽ τοῖς Βασιλικοῖς Στεφανίταις ζυγκαταλέγεσθαι, ⸌ ὕτω πάντα τὰ μέλη τοῦ ἐφάπτεσθαι τῇ πανοσπλία τ᾽ Πίστεως, κ᾽ πανταχόθεν ἐξασφαλίζεσθαι, ὡς ἀγείρωνον καὶ φοβερὸν εἶναι λοιπὸν τοῖς ἐχθροῖς, κ᾽ ἀποθήσαυρον. ταῦτα γὰρ ἡ τοῦ θείου Μύρου ζρεφηὶς δύναται. Πάλιν ὑπὸ τ᾽ Μεταλήψεως τῶν θείων κ᾽ ζωοποιῶν Ἁγιασμάτων, ὑπὲρ φύσιν ἄρα πάντως, κ᾽ λογον, ⸌ νοῦ, ἄρτῳ μικρῷ, ⸌ οἴνου ὀλίγου καταπόσει, μεταβαλλομένων πανδυνάμῳ χάριτι Πνεύματος ἁγίου διὰ ζωῆς Ἱερέως εἰς Σῶμα καὶ Αἷμα Χριστοῦ, ὅλον ὅλῳ τῷ Χριστῷ τὸν ἄνθρωπον τὸν γε μὴ ἀναξίως μετέχοντα ζωοποιῆσαι, κ᾽ κατὰ χάριν καὶ μέθεξιν θεοποιῆσαι. ις'

Ὁμοίως δὲ καὶ ὑπὸ τ᾽ Ἱερωσύνης, ὑπερφυές, καὶ ἄῤῥητον, χῆς ⸌ πτώου ὄντα πνὰ τῶν πολλῶν, καὶ σὰν τῶν τυχόντων ἰδιωτῶν, ἄρτι ζήμερον Πνεύματος ἁγίου δυνάμει, κ᾽ Ἀρχιερέως φωνῇ, καὶ δεξιᾶς ὑπῆξεν, τοσούτῳ ἀλλοίωσιν κρείττονα ὑπέγεσθαι, κ᾽ τιοῦτον ὑποκαθίσασθαι, ὥστε τὰ θεῖα Μυστήρια τ᾽ Ἱερᾶς Ἐκκλησίας τελεῖν δύνασθαι, ⸌ μεσίτην Θεοῦ κ᾽ ἀνθρώπων γίνεσθαι, ⸌ ἑαυτόν τε ιζ'

ἑαυτόν τε καὶ τοὺς ἄλλους ἀγιάζειν. Μέχρι τούτων τὰ καθάπαξ ὑπὲρ φύσιν.

Ὁ δὲ τίμιος Γάμος, ἔχει μὲν τι καὶ θεῖος ὑπερφυὲς ὡς ἐπὶ τὰ λοιπά, τὴν ἄνωθεν χάριν καὶ δύναμιν, ἀφ' ἧς τὸ τίμιον καὶ ἁγιαστικὸν τῇ κτίσει συγγίνεται, καὶ τὸ τελεσθὲν ἀσεμνως ἐξ ὀργῆς ἀπὸ τ παραβάσεως, εἰς εὐσχημοσύνην καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμετέρᾳ ζωοδόσει πληροφορούμενον, μεταβάλλεται. κατὰ φύσιν δὲ ὅμως τὸ τέλος ἐστὶ ὁ ἐνεργείᾳ Γάμος, καθὼς εἴρηται.

Τὰ δὲ λοιπὰ δύο τῶν Μυστηρίων, ἡ Μετάνοια καὶ τὸ Εὐχέλαιον, ἐν τῇ φύσει. διὸ ἐστὶν μετά τι πάθημα, ἢ ὅλως ἁμαρτήμα μὴ μεταμελούμενον, μηδὲ ἀληθῆ Μετανοίας ἀψευδῶς ἐπανορθούμενον, παρὰ φύσιν τοῦτον κεῖσθαι εἶναι, καὶ δικαίως ἀποφαινόμεθα.

Περὶ τοῦ ποῖα τῶν ἱερῶν ἑπτὰ Μυστηρίων μοναδικῶς ἐστὶ μονοτρόπως ἡμῖν ἐπιτελεῖται, καὶ ποῖα πολυτρόπως. ἐστὶ αὖθις τὰ πολυτρόπως τελουμένων ἕκαστον ἵνα αἰτίαν πολυτρόπως ἡμῖν ἐπιτελεῖται.

ι' Ἐκ τῶν ἱερῶν ἑπτὰ Μυστηρίων, τὸ μὲν μόνον τὸ πρῶτον, λέγω δὴ τὸ θεῖον Βάπτισμα, οὐκ ὡς ἁπλῶς μόνον, καὶ μοναδικῶς ἡμῖν καὶ μονοτρόπως ἐπιτελούμενόν ἐστι, τὰ δ' ἄλλα ἐστὶ πολυτρόπως ἐν- Τὰ μοναδικῶς καὶ πολυτρόπως ἐπιτελούμενα. τι κατὰ καιροὺς ἐπιτηδεύματα βλέπομεν, ἢ ἐξ ἀνάγκης καὶ τάξει τινὶ, ἢ τῷ δικαίῳ καὶ πρέποντι, ἢ ναγκῶς μὴ τῷ ια' βαθμῶν ὑπαλλαγῇ, ἢ ζημίᾳ θανάτου, τυχὸν δὲ ἐστὶ ἀθετήσασί τινι, ἢ ἀθετικῆς βουλήσει θερμῇ. αἰτίας.

Οἷον ἐξ ἀνάγκης ἢ τάξει τινὶ, ὡς ἐπὶ τοῦ θείου Μύρου. τοῖς γὰρ ἢ μοχθηρίᾳ γνώμης ἐστὶ ῥᾳθυμίας, ἢ βίᾳ ἀθέων τῶν τ Πίστεως ἄρνησιν ὑποπεσοῦσιν, ἐπιχέοντες αὖθις Μύρον ἅγιον, καὶ τὴν ἱερὰν ἐγκαινίζοντες τούτοις ζωφαγῖδα, τὴν ἀποβληθεῖσαν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐπανακαλούμεθα, καὶ αὖθις οἰκειοῦμεν Θεῷ, ἐστὶ ζωοποιοῦμεν ὡς τὸ πρότερον. Ταὐτὸν δὲ τοῦτο ποιοῦμεν καὶ τοῖς ἐξ αἱρέσεως ια' οἰκοσιν ὑποῤῥέφουσι, καὶ τῇ καθολικῇ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ προσερχομένοις.

Τάξει δέ τινι, ὡς ἐν τῇ τελετῇ τ Βασιλικῆς Στεφηφορίας. Ἢ σύ τοι ἐστὶ Ἱεραρχικῆς Προεδρίας ἄνωθεν εἰώθε γίνεσθαι. Καὶ τούτοις γὰρ προκεχειρισμένοις καίτοι ὡς ἔθος πᾶσι μὴ τὸ Βάπτισμα, ὅμως αὖθις θείῳ Μύρῳ ζωφαγὶς τὸ πάλαι προσιέναι, καὶ ὤν.

Τῷ δὲ δικαίῳ ἐστὶ πρέπον, ὡς ἐπὶ τ τῶν Ἁγιασμάτων μεταλήψεως, ὅπου καλὸν ἐστὶ δίκαιον καὶ προσῆκον, πολλάκις τὸν χειροτονούμενον ἁγιάζεσθαι, καὶ μᾶλλον δεῖν προσέχειν ἐπὶ τοῦτο καὶ ποθεῖν, ἢ τὸ ἀναπνεῖν. Διατοῦτο ἐστὶ ζωοχῶς ἐνδέδοται, καὶ καθ' ἡμέραν εἰ δυνατὸν τοῖς ἀξίοις ἐπιτελεῖσθαι συγκεχώρηται, ἱερεῦσί τε ὁμοίως καὶ ἰδιώταις, ἀνδράσι καὶ γυναιξὶ, νηπίοις ἐστὶ γέρουσι, καὶ πάσῃ ηλικιακῶν ἁπλῶς εἰπεῖν ἡλικία καὶ τάξει.

ιβ' Ἐπὶ βαθμῶν ὑπαλλαγῇ, ὡς ἐπὶ τ θείας Ἱερωσύνης. τῷ αὐτῷ γὰρ ἐστὶ ἑνὶ προσώπῳ, Ἱερωσύνης ὑπαλλαγὴ πολλάκις ἐπιτελεῖται, εἰ ἐστὶ μὴ πολυτρόπως ὁ αὐτὸς βαθμὸς ἑνί τινι ἐστὶ τῷ αὐτῷ, οἷον Διακόνῳ μὲν, ἢ Πρεσβύτερος ὁ αὐτὸς πολλάκις χειροτονηθῆναι οὐκ ἐνδέχεται, ἅπαξ γὰρ ἐν ἑκάστῳ τετελείωται. ἀπὸ δὲ τοῦ ἐλάττονος πολυτρόπως χειροτεθέντος, προβαίνει ἐν τῇ Ἱερωσύνῃ προὸς τὸ τελεώτερον, οἷον ἀπὸ Ἀναγνώστου εἰς Ὑποδιάκονον, ἀπὸ τούτου εἰς Διάκονον, ἀπὸ Διακόνου εἰς Πρεσβύτερον, καὶ ἀπὸ τούτου εἰς Ἐπίσκοπον, ἐστὶ μὴ τοῦτον λοιπὸν τὸν λόγον, πολλάκις ἐν τῇ αὐτῇ τελεῖται προσώπῳ τὸ τ Ἱερωσύνης χάρισμα καὶ Μυστήριον. ἡ γὰρ χάρις ἐξ Ἀρχιερέως δὶς ὑπαλλαγὴ ἐστὶ μετάθεσις, (καὶ τοῦτο γὰρ ἐνδέδοται) ἔκ ἔστι βαθμῶν τ Ἱερωσύνης ἀλλοίωσις, οὐδ' ὑπὸ τι μεῖζον καὶ τελεώτερον προσωπὸ καὶ ἀνάβασις, ἀλλ' Ἐπαρχίας ἢ Πόλεως λαμπροτέρας, ἐξ ἐλάττονος ἐπὶ πολλῶν ὠφέλειαν, προβιβασμὸς ἐστὶ ἐξάπλωσις.

ιγ' Ἐπὶ ζημίᾳ θανάτου, ἢ ἀθετήσασί τινι, ὡς ἐπὶ τοῦ ἡμίσεως Γάμου, μέχρι τοῦ τέλους τῷ πρέποντι χρόνῳ καὶ τρόπῳ συγχωρουμένου.

ιδ' Ἐπὶ προσαιρέσεως βουλήσει θερμῇ, ὡς ἐπὶ τ Μετανοίας καὶ τοῦ Εὐχελαίου, ἃ ἐστὶν ἡ ἐπὶ Μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως συγχώρησις. καὶ ταῦτα γὰρ πολυτρόπως ἡμῖν ἐπιτελεῖσθαι πέφυκε, τῶν κακῶν ἐξαλειφομένων καθάπαξ, κἂν πολλάκις ἡ πίωσις γένηται, ἀλλὰ καὶ τοσαύτη πάλιν ἡ ἐπανόρθωσις.

Περὶ τοῦ

Περὶ τοῦ πόσα τῶν ἱερῶν ἑπτὰ μυστηρίων ἀνδράσι τε καὶ γυναιξὶν ὑπιτελεῖται, καὶ πόσα μόνον ἀνδράσιν.

Τὰ ἀνδράσι μόνοις διδόμενα.

Ἐπὶ τῶν ἱερῶν ἑπτὰ μυστηρίων τὰ μὲν ἓξ, καὶ ἀνδράσι καὶ γυναιξὶ τελεῖται καὶ δίδοται, μόνη δὲ ἡ ἱερωσύνη μόνοις τοῖς ἀνδράσιν, ἀξίοις μαρτυρημένοις. καθάπαξ καὶ οὐ κεκώλυται ἐκ τῶν γυναικῶν ἡ ἱερωσύνη, καὶ οὐδέποτε καθηκὸς μυστηριώδης ἐδίδοτο γυναιξίν, τοῦτ' ἐστὶ δηλαδὴ καὶ Διακόνου, ἀλλὰ μόνον Διακονίαι σύνδουλοι τῆς Ἐκκλησίας, καὶ αὐτοὶ τοῦ ἱεροῦ βήματος, καὶ διακόνισσαι ἐλέγοντο, ὡς ἐν διαφόροις βιβλίοις ἀνέγνωμεν.

Περὶ τοῦ πόσα τῶν ἱερῶν ἑπτὰ μυστηρίων τὸ ἀόριστον ἐν τοῖς καιροῖς ἔχει, καὶ πόσα τὸ ὡρισμένον.

Τὰ τὸ ἀόριστον ἔχοντα.

Ἐπὶ τῶν ἱερῶν ἑπτὰ μυστηρίων, τὰ μὲν, κατὰ πάντα καιρὸν, καὶ πᾶσαν ἡλικίαν ἡμῖν ὑπιτελεῖται. τὰ δὲ, καὶ χρόνου, καὶ καιροῦ τεθέντος, καὶ τάξεως, καὶ ὕλης ὑποδεῖται.

Οἷον τὸ βάπτισμα, καὶ ἡ τοῦ θείου μύρου χρῖσις, καὶ ἡ μετάληψις, τὰ πρῶτα καὶ γενόμενα, τὸ ἀόριστον ἐν τοῖς καιροῖς ἔχει, καὶ πάντα ἐν τοῖς καιροῖς ἡμῖν καὶ ἡμέραν καὶ νύκτα, ὡς ἀπαραίτητα καὶ ἀναγκαιότατα πάντων ὑπιτελούμενα. καὶ οὐδὴ τοῖς νοσοῦσι καὶ κινδυνεύουσιν, ἢ καὶ τοῖς βρέφεσι, καὶ μετὰ τὸ φαγεῖν καὶ ἀριστῆσαι, ἢ δειπνῆσαι, καὶ ὅλως εἰπεῖν, ἐν ὅλῳ πάντι νυχθημέρῳ ἢ τῶν ἀναισθήτων μετάληψις συγχωρεῖται. τὰ δ' ἑφεξῆς τέτταρα ὁμοίως τὸ ἀόριστον ἐν τοῖς καιροῖς ἔχει, καὶ τοῖς τεθεσπίσμασιν καὶ τοῖς πράγμασιν,

Τὰ τὸ ὡρισμένον ἔχοντα.

Οἷον ὑπὸ τὴν ἱερωσύνην, δεῖ τὸν ἱερωθῆναι βουλόμενον, τεθῆναι τῇ ἐκεμνῇ πολιτείᾳ, καὶ χρόνον ὡρισμένον ἔχειν, εἰκοσὸν μὲν καὶ πέμπτον τὸν Διάκονον, τεσσαρακοστὸν δὲ τὸν Πρεσβύτερον. καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἐν ἑαυτῷ τε καιρὸν ἔχει τοιόνδε, καὶ ὥραν δὲ τῆς χειροτονίας, τὴν ἱερὰν Μυσταγωγίαν. ἐν Ἑσπερινοῖς μὲν ὕμνοις, ἢ Ἑωθινοῖς δοξολογίαις, ἀδιάφορον.

Ὁμοίως ὑπὸ τοῦ πρώτου Γάμου, τεθῆναι τῷ τεταγμένῳ νομίμῳ χρόνῳ, τεσσαρεσκαιδεκάτῳ μὲν ἔτει πεπληρωμένῳ εἰς τὸν ἄνδρα, δωδεκάτῳ δὲ ὑπὸ τὴν γυναῖκα, καὶ μηδαμῶς μηδενὶ λόγῳ πρότερον. δεῖ τεθῆναι καὶ καιροῦ τοῦ τεταγμένου. ἔξεστι γὰρ καὶ πάσας τὰς ἄλλας ἡμέρας καὶ νύκτας, καὶ κατὰ πᾶσαν ἁπλῶς ὥραν τοῦ ἔτους ὑπιτελεῖσθαι, ἐν μόναις ὅμως ταῖς ὅλαις ἡμέραις τῶν ἁγίων νηστειῶν τῆς κε΄ Τεσσαρακοστῆς, καὶ μέχρι τοῦ Λαμπροῦ, ὅτι ἔξεστι κατ' οὐδένα τρόπον Ἱερολογίαν Γάμου τολμᾶσθαι ἵνα, ὅτι Μυστείαν ὑπιτελέσῃ. καὶ τὸν δεύτερον δὲ, καὶ τὸν τρίτον Γάμον τὸν νόμιμον, ἐν καιρῷ καὶ τρόπῳ τοῦ τεθέντος.

Ἔτι καὶ ὑπὸ τὴν Μετανοίας, ἅπαξ μὲν ἴσως καιρὸς καὶ τρόπος ὑπέθετο, ὡς ὑπὸ τοῦ βαπτίσματος, ἀλλὰ χρεῶν ὅμως τὸν ἄξιον καιρὸν ἑαυτῷ τε καὶ τῷ Πνευματικῷ Ἰατρῷ αἱρεῖσθαι ὑπηρεῖν, καθ' ὃν αὖ εἰπεῖν τε καὶ ἀκοῦσαι, ῥᾴδιον ἐγχωρεῖν, καὶ μηδὲν τεθησόμενον ὑπηχεῖν.

Καὶ ἑπομένως ἐν τῇ Εὐχελαίῳ καὶ τῇ Μετανοίᾳ πολύθρυλλος χρεία καὶ κατανύξεως, καὶ τῶν λογισμῶν ἐξαγορεύσεως, ὧν ἡμῖν ὑποπέσῃ καιρὸν, δηλαδὴ πρωϊνὸν, δαψιλῆ ὁρμηθὸς τῶν νυκτῶν Καθημερινῶν, ἔχοιμι ὑπεύθυνότερον, καὶ μᾶλλον ἁρμόζοντα, ὡς ἂν μετ' αὐτοῦ πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς γῆς ἐκκτείνειν ἰσχύοιμι, καὶ ἐξολοθρεύειν ἐκ πόλεως Κυρίου πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν.

Περὶ τοῦ πόσα τῶν ἱερῶν ἑπτὰ μυστηρίων πᾶσι χριστιανοῖς ἐν ταὐτῷ καὶ ἐν μιᾷ ὥρᾳ ὑπιτελεῖται.

Τὰ ἐν ταὐτῷ πᾶσι κατὰ τάξιν ὑπιτελούμενα.

Ἐπὶ τῶν ἱερῶν ἑπτὰ μυστηρίων, ἐν ταὐτῷ καὶ ὥρᾳ μιᾷ, τρία τὰ πρῶτα γενόμενα πᾶσι χριστιανοῖς, ὡς ἀναγκαιότατα ζωὴ ἅμα καὶ τάξιν ὑπιτελεῖται. ἐνδέχεται γὰρ μὴ τὸ βάπτισμα, εἴτε νήπιον, εἴτε μείζονος ἡλικίας μετέχον, καὶ ἱερῷ μύρῳ ζωηθὲν οὐθὲν ἅμα τότε χρισθῆναι, καὶ μεταλῆψαι τῶν μὴ ἁγιασθέντων ἁγιασθῆναι, ἢ μὴν ζωὴ ἅμα ποτὲ τὰ λοιπά.

Περὶ τοῦ πόσα τῶν ἱερῶν ἑπτὰ μυστηρίων τὸ ἀνάλογον τεθὲν τὰ λοιπὰ ἔχει, καὶ πόσα οὐδενὶ τούτων ἀναλογεῖ.

Τὰ ἀλλήλοις ἀναλογοῦντα καὶ μή.

Ἐπὶ τῶν ἱερῶν ἑπτὰ μυστηρίων, τὸ πρῶτον καὶ τὰ δύο ἔχασι, τὸ βάπτισμα, καὶ ἡ Μετάνοια καὶ τὸ

Εὐχέ-

Εὐχέλαιον ζυμφωνεῖ, καὶ τῷ αὐτῷ ὑποθέσιν, καὶ σκοπὸν ὅμοιον, καὶ ταὐτὸ τὸ τέλος ἔχει, τὴν τῶν
προθεγκότων κακῶν ἄφεσιν, καὶ σωντελῆ τῶν πταισμάτων ἐξάλειψιν, εἰ καὶ τῇ ὕλῃ ἀνομοίαν, καὶ
καιρὸν δὲ τὸν αὐτὸν ἔχει. τὸ μὲν γὰρ ἐν ὕδατι, ἡ δὲ Μετάνοια καὶ τὸ Εὐχέλαιον, ἡ μὲν, ἐν τοῖς ἁμαρ-
τήμασι, τῷ μετανοοῦντι ἁμαρτωλῷ τῇ ἐξομολογήσει καὶ καρδίας ζωτελεβῇ καὶ ἱκανοποιήσει,
ἐ τὸ δὲ, ἐν ἐλαίῳ. πάλιν, ἐὰν εἴποι τις, τὸ μὲν κατ' ἀρχὰς καὶ πρὸ σωντων των Μυστηρίων, τὰ δὲ ἐν
ὅλῳ σχεδὸν τῷ βίῳ, καὶ μὴ σωντα, ἢ τὰ πλείω τῶν Μυστηρίων.

Ὁμοίως δὲ καὶ τὸ δεύτερον τῷ τρίτῳ ζωπάπεται καὶ ζυμφωνεῖ, καὶ τέλος ἔχει, καὶ σκοπὸν τὸν αὐτὸν,
τὸ Μύρον δηλαδὴ τῇ τῶν Ἁγιασμάτων Μεταλήψει. καθαρῶν γὰρ ἡμῶν καὶ καθαρῶν γεγονότων,
ἁπτίνεται, καὶ ἀξίων καθεστηκότων, ἁπτελεῖται, καὶ δι' ἀμφοῖν θεοποιούμεθα τῷ Θεῷ, καὶ ζωο-
ἰ ποιούμεθα, εἰ καὶ τῷ μὲν ἡ ὕλη τὸ ἔλαιον, τὸ βάλσαμον καὶ τὰ λοιπὰ ἐστί, τῷ δ' ὁ μυστικὸς ἄρτος καὶ οἶνος,
εἰς Σάρκα καὶ Αἷμα Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ τοῦ ζῶντος Θεοῦ, ἀῤῥήτως καὶ ὑπερφυῶς μεταβαλλόμενος.
καιρὸν δ' ὅμως ἄμφω πολλάκις ἔγγιστα καὶ τὸν αὐτὸν ἔχει, εἰ καὶ πρώτως ἀνάγκη τῷ τοῦ Μύρου χρίσαι
ἐν τοῖς νηπίοις ἁπτελεῖσθαι, καὶ ὕστερος δεύτερος ἐπανελθεῖν ἐξεῖναι τῷ τῶν Ἁγιασμάτων Μεταλήψιν.

Τὸ δὲ πέμπτον τῶν ἱερῶν Μυστηρίων ὕδωρ τῶν λοιπῶν ἓξ μυστηρίων ἑαυτῷ ἀναλογοῦν ἔχει, ὥσπερ
ἑ ὕδωρ δὲ τὸ μεταξὺ τούτων, ἡ μυστηριώδης δηλαδὴ Ἱερωσύνη, τὸ τελεσιουργὸν τῶν Μυστηρίων, ὕδωρ δ' ἕτερον
λοιπὸν ἔχει πρὸς ὃ τὸ ἀνάλογον καὶ ζύμφωνον ἕξει, ὕδωρ δ' ὅμοιόν τι καὶ ἴσον, δέχεσθαί γε πρὸς τελείωσιν
ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς ἄλλοις.

Περὶ τῶν ἓξ περιεσπικῶν τῶν ἱερῶν ἑπτὰ Μυστηρίων.

Ἔτι εἰ δεῖ καὶ τάδε προθεῖναι, καὶ ἐπεξεργασικώτερον θεωρῆσαι, ἕκαστον τῶν ἱερῶν Μυστηρίων, καὶ Περιεσπικὰ
κ' προθεσπον ἔχει, καὶ τὸ ποιοῦν καὶ τὸ δεχόμενον, καὶ τὸ προηγούμενον ἔχει, ἤτοι τὸ πρᾶγμα, ὃ ὁ δεχόμενος ἑκάστῳ τῶν
δέχεται, καὶ χρόνον, καθ' ὃν δέχεται, καὶ τρόπον, δι' οὗ δέχεται, ἢ τῇ ὕλῃ, καὶ αἰτίαν, δι' ἣν δέχεται, ἑπτὰ μυστηρί-
καὶ τόπον, ἐν ᾧ δέχεται. ἃ δὴ καὶ ἓξ προεσπικὰ οἱ προεἰρημένοι φασὶ θεῖοι. ων, ς'.

Καὶ τὸ μὲν ἐνεργοῦν πάντα τὰ Μυστήρια προθεσπιεῖν, ἓν δὴ πάντων ἐστὶ καὶ τὸ αὐτὸ, τὸ τοῦ Ἱερέως. Τὸ πάντα τὰ
βτ. γὰρ τοῖς δεχομένοις, καὶ τὸ Βάπτισμα (κατὰ τάξιν καὶ μὴ παρύσης ἀνάγκης, ὡς εἴρηται) μυστήρια ἐνερ-
κέ καὶ τὸ Χρῖσμα, καὶ τὴν τῶν Ἁγιασμάτων Μετάληψιν, καὶ τὴν Ἱερωσύνην, καὶ τὸν Τίμιον Γάμον, καὶ τὴν γῶν προέσω-
Μετάνοιαν, καὶ τὸ Εὐχέλαιον ἁπτελεῖ. τὰ δ' ἄλλα πάντα Διαφόρως καὶ παρηλλαγμένως ἑφ' ἑκάστῳ πον.
θεωροῦνται.

Οἷον ἁπτὶ τοῦ Βαπτίσματος, τὰ δεχόμενα προθεσπα, καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες. τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁμοπ- Περιεσπικὰ
μοίως καὶ ἰσοδυνάμως πάντας καθυργεῖσθαι καὶ ἀναπλάττεσθαι. καὶ χρόνος, ἐν πάσῃ ἡλικίᾳ, καὶ τῷ ἀ. τῶν
λ' νέους, καὶ μέσους, καὶ γέροντας, κατὰ πάντα καιρὸν τοῦ Ἔτους ἀοξίστως, καὶ τοῦ νυχθημέρου. τρόπος, μυστηρίων.
δι' ὕδατος καὶ Πνεύματος, καὶ τελείας καταδύσεως, ζωμυστικαῖς Ἱερέως φωναῖς. αἰτία, διὰ τὴν
ζωτελεβεῖσαν εἰκόνα, δεομένην ἀνακαινισμοῦ τε καὶ ἀναπλάσεως, καὶ τὴν προσελθεῖσαν ἡμῖν κα-
κίαν, εἴτε διὰ τ' προπατρικῆς μόνης ἁμαρτίας, ὡς ἐν τοῖς νηπίοις· εἴτε διὰ τ' κατὰ προαίρεσιν
ἐνεργουμένης, ὡς ἐν τοῖς τελεωτέροις, καθάρσεως χρῄζουσαν. τρόπος δὲ προηγουμένως μὲν, ἱερὸς Ση-
λέ νὸς καὶ Περίβολος, ἐν δὲ τοῖς κατὰ περίστασιν, καὶ πᾶς οἶκος καὶ τρόπος ὁ τυχών. ἔδειξε τοῦτο, πά- Πράξεις,
λαι μὲν, Φίλιππος ὁ Ἀπόστολος ἁπτὶ τοῦ τ Βασιλίσσης Κανδάκης Εὐνούχου, τοῦ Αἰθίοπος, ἰδοὺ κεφ'. ή.
ὕδωρ εἰπόντα, τί κωλύει με βαπτισθῆναι; νῦν δὲ, οἱ ἁπτὶ τῶν χρόνων τούτων ἱεροτελεσταὶ, τὰ δεσποινύ- Περιεσπικὰ
νητα βρέφη κινδυνεύοντα, διὰ τὴν ἀνάγκην, ἐν τοῖς οἴκοις ἔσιν ὅτε βαπτίζοντες. τῶ β'. καὶ γ' τῶ
μ' Ὁμοίως ἁπτὶ τοῦ θείου Μύρου καὶ τ τῶν Ἁγιασμάτων Μεταλήψεως, τὰ δεχόμενα προθεσπα ἁπτισης, μυστηρίων.
καὶ ἐν ἀνδράσι καὶ γυναιξί. καὶ χρόνος, ἐν πάσῃ ἡλικίᾳ, καὶ μιᾷ καὶ πάντι καιρῷ. καὶ αἰτία δὲ
καὶ τρόπος, σχεδὸν ἤδη ταῦτα. ἔχει δέ τι καὶ παρηλλαγμένον καὶ διάφορον τὸν τρόπον τοῦ φωτισμοῦ καὶ
τῆς ζωτελείας, ἢ τῇ ὕλῃ, τὸ μὲν, ὅτι Μύρου πολυειδοῦς ἁπτίχρισις, καὶ σὺν ὕλῃ μέλεσι, καὶ μὴ κατὰ
πάντος τοῦ ζώματος, ὡς τὸ Βάπτισμα, καὶ ἄλλῃ Μυστικῇ φωνῇ, καὶ μὴ σὺν μόνον καὶ μοναδικῶς, ἀλ-
λὰ καὶ δὶς ἁπτὶ πᾶσι τὸ αὐτὸ, τάχα δὲ καὶ πολυπάκις ἐν τοῖς προεσπικοῖς. ἡ δὲ τῶν Ἁγιασμάτων Με-
τάληψις,

πάλψις, ὅπ δὶ ἄρτ⸗ & οἴνε Σώματ⸗ Χριστ⸗ μετοχὴ, & διὰ τ⸗ σώματ⸗ & τ⸗ φαρύγγ⸗ ἐν τῷ στομάχῳ καὶ τῇ καρδίᾳ δίκαιν τροφῆς ἐμβαλλόμενα, καθ' ὅπ ἀναγκαίως ἡμῖν ταῦτα πολλάκις τ⸗ Ἐτ⸗ς μεταλαμβάνονται.

Περὶ τῶν ἁγίων μυστηρίων.

Ἐπὶ δὲ τ⸗ τετάρτ⸗ τῶν Μυστηρίων τ⸗ Ἱερωσύνης, ἄνδρες καὶ γυναῖκες τὰ δεχόμενα τρόσωπα, καὶ τὸ νενόμενον, ἀλλοίωσις ἄῤῥητ⸗, καὶ μεταβολὴ, ὅπ τ⸗ ἄνωθεν χάριτ⸗ διὰ τ⸗ Ἀρχιερατικῆς φωνῆς τελουμένη, δυναμένη τ⸗ ἄλλα τῶν Μυστηρίων τὰ ἐξ ὑπερτελεῖν, ἐνδεῖται τ⸗ Ἐπισκόπ⸗ ἀξιώματ⸗, & αὐτὴ ἑαυτήν. χρόν⸗, ὁ τεταγμένος ἐν τῇ τελείᾳ ἡλικίᾳ, ἀναλόγως ἑκάστῳ τάγματ⸗ κατὰ τὰς ἱερὰς Κανόνας, καὶ μάλιστα ὁ τ⸗ Μυσταγωγίας ἐν τῇ τελετῇ καιρός. καὶ τρόπ⸗, ἡ τ⸗ Πνεύματ⸗ χάρις ζωὴ τῇ φωνῇ τ⸗ χειροθετουμένων, καὶ τοῖς ἱεροῖς ἀμφίοις. καὶ αἰτία, ἵνα μήτε δι' αἰῶν⸗ ἐν τῇ τῶν Διαφόρων τεθεώτων ὑποδοχῇ, (δι' ὧν ἁγιαζόμεθα) ἡ τ⸗ ἱερωσύνης χάρις & δύναμις, καὶ τρόπ⸗. Ναὸς ἅγι⸗, καὶ ὐδεὶς ἕτερ⸗ ὐδέποτε.

Περὶ τῶν μυστηρίων.

Ἔτι δὲ τ⸗ τρίτ⸗ Γάμ⸗, τ⸗ πέμπτ⸗ τῶν Μυστηρίων, Νυμφίος μὲν ἅμα & Νύμφη, τὰ δεχόμενα τρόσωπα, καὶ τὸ νενόμενον, ἄκρα ζωάφεια, & ἑνότης εἰς ζάρκα μίαν, ἀφ' ἧς ἡ τεκνοποίια, καὶ ἡ τ⸗ γένους διαδοχὴ & ζύσις. καὶ χρόν⸗, καθ' ὃν χρεών. & μὲν δὴ καὶ καιρὸς ὁ τεθεσπισμένος καὶ νόμιμος. & τρόπ⸗, ἡ τ⸗ γαμικῆς ἱερουργίας Εὐχὴ, ζωὴ τοῖς Στεφάνοις, & τῷ φιλήματι, καὶ τῷ κοινῷ ποτηρίῳ, καὶ τοῖς λοιποῖς. καὶ αἰτία, ἵνα ἡ ἐξ ὀργῆς ἐκ τ⸗ παραβάσεως ἐγκρυπτομένη τῇ φύσει ἐμπαθὴς διάθεσις διὰ τ⸗ εὐλογίας ἀμαυρωθεῖσα, τρὸς τὸ τίμιον & ἀμίαντον κατασῇ. καὶ τόπος, κρεῖττον μὲν ἄρα & ζεμνότερον ἐν τοῖς θείοις Ναοῖς, συγκεχωρημένον δὲ ὅμως καὶ ζωὴν & τοῖς οἰκήμασι.

Περὶ τῶν μυστηρίων.

Προσέτι τελουμένων, & ὅπ τ⸗ Μετανοίας καὶ τ⸗ Εὐχελαίν, τ⸗ ἕκτ⸗ καὶ ἑβδόμ⸗ τῶν Μυστηρίων, ὁμοίως καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες τὰ δεχόμενα τρόσωπα, καὶ τὸ νενόμενον ἑκατέρω τρᾶγμα, καὶ τέλ⸗, ἡ διὰ τ⸗ Μετανοίας & καθαρᾶς ἐξομολογήσεως ἐν κατανύξει καρδίας καὶ ἐπαγγελίᾳ τ⸗ λοιπῆς τ⸗ κακῶν, τελεία πάντων ἁμαρτημάτων ἄφεσις & ζυγχώρησις. χρόν⸗ δὲ καθ' ὃν χρεών, ζύμπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βί⸗, μὴ τὴν ἁμαρτίαν, μέχρις ἐσχάτης ἀναπνοῆς, δέον μὲν ὂν διὰ τὸ μὴ τὸ σωτηριμελήσαι, διὰ δὲ τὴν ἀνθρωπίνην ὡς τὰ πολλὰ λήθην, καὶ ἄγνοιαν, καὶ ἀμέλειαν, καὶ ὅλως διὰ ὅσα πάθη ἀνθρώπινα, καὶ μέχρι τελευταίας ὥρας ἑκάτερον ἐνδεδομένον. τρόπος, διὰ Εὐχῆς ζυγχωρητικῆς καὶ ὑποχρίσεως Ἐλαίν, ἁγιαζομένων διὰ Εὐχῆς καὶ εὐλογίας τ⸗ ἄνωθεν χάριτ⸗, ζώζοντ⸗ εἰκόνα καὶ τύπον & ἀνάμνησιν, τ⸗ ἑνὸς μόνου ἁγίου Βαπίσματ⸗, καὶ τ⸗ ζρεσμῳδ⸗ τ⸗ θείας Μύρου, καὶ τ⸗ δι' ὑπων τρὸς Θεὸν οἰκειώσεως. αἰτία δὲ, ἵνα μὴ τῆς ἁμαρτίας μολυνθέντ⸗ τ⸗ ἐν ἡμῖν ἁγίου Βαπίσματ⸗, & τ⸗ τοσαύτης δυσεργείας, ὅπ τ⸗ ἡμετέρας ἀτροθυμίας ἀχρειωθείσης, ψυχικῶς κινδυνεύωμεν, καὶ ἀπολώμεθα, καὶ τῇ αἰωνίῳ κολάσει παραπεμπώμεθα, ἀλλὰ καὶ πάλιν τροτέραν χάριν & δύναμιν ἐπανακαλούμενοι ζωζώμεθα. τόπ⸗ δὲ κἀν τούτοις, Ναὸς ἱερὸς, ἢ καὶ ζύμπας οἷονεὶ ἑκάστου χειρισανοῦ, καὶ τόπ⸗ τίμιος, ἐν τοῖς τροσευκτηρίοις τε καὶ κατασκήνωσι.

Περὶ τ⸗ τόσα τῶν ἱερῶν ἐπὶ τὰ Μυστήρια τελετῇ μιᾷ τολλοὺς ἐν ταὐτῷ τελεῖσθαι, καὶ τόσα εἶναι μόνον ἢ δύο.

Τὰ τολλοὺς μιᾷ τελετῇ, καὶ τὰ εἶναι ἢδύο τελεῖσθαι.

Ἔτι δὲ τῶν ἱερῶν ἐπὶ τὰ Μυστήρια, τολλοὺς ἐν ταὐτῷ ζωὴ ἅμα βαπισθῆναι ἐνὶ ἁγιασθέντι ὕδατι, καὶ Μύρῳ ἑνὶ τεθυρεσθῆναι, καὶ Ποτηρίῳ ἑνὶ ἁγιασθῆναι, καὶ ὑφ' ἑνὸς Ἱερέως, ἐνδέχε⸗. ζυχνοὺς δὲ Ἱερεῖς καὶ Ἐπισκόπους ζωὴ ἅμα χειροτονηθῆναι, ἢ τολλοὺς Νυμφίους καὶ Νύμφας ὑφ' ἑνὸς Ἱερέως ἀκολουθίᾳ μιᾷ γαμικῶς ζωαφθῆναι, οὐκ ἐνδέχεται. ζυχνοὺς ὅμως καὶ διαφόρους μετανοήσαντας, ὑφ' ἑνὸς ἁγίου Ἐλαίου τεθυρεσμένους ἁγιασθῆναι, ναὶ μὴν ἐνδέχεται, τάλαι δὲ κατά τινας μὲν οὐκ ἦν τῶν ἐνδεχομένων, τωλεῖν ἀνδρογύνου μόνου, διὰ τὸ εἶναι δυνάμει τοὺς δύο καθεσηκέναι. Ἀναγκαίως γεμὴν, & Γ' τοδιάκονον, καὶ Διάκονον, ὡς ἀτελέστερα μέρη τῶν τ⸗ Ἱερωσύνης, ἐνδέχε⸗ εἰς μίαν χειροτονηθῆναι Μυσταγωγίαν, ἤμην & Πρεσβύτερον ἐν ταὐτῷ ζωὴ τούτοις, ἢ δὲ δύο ἢ τολλοὺς Πρεσβυτέρους, ἢ Ἐπισκόπους, ἐν Ἱερουργίᾳ μιᾷ τεθυβιβασθῆναι. Διάκονον μὲντοι καὶ Πρεσβύτερον. ἄλλο δηλονότι

δηλονότι καὶ ἄλλο πρόσωπον, εἰς μίαν ἐνδέχεται λειτουργίαν χειροτονηθῆναι, καὶ πολλὰς ἀναγνώσεις ἐν ταύτῃ χειρισθῆναι.

Περὶ τοῦ πόσα τῶν ἱερῶν ἐπὶ Μυστηρίων ἅπαξ ἡμῖν ἐπιτελεῖται, καὶ πόσα πλεονάκις, πόσα τε ἐγγίνεται ἡμῖν αἱρουμένοις, μὴ αἱρουμένοις γεμοῦ, ἐδέποτε.

ε' Ἐπὶ δὲ τῶν ἱερῶν Μυστηρίων, ἐν τοῖς δυσὶ, τῷ πρώτῳ καὶ τῷ τρίτῳ, ὥσπερ τὸ Βάπτισμα, οὗ μόνον ἐπὶ παῖδι, καὶ μόνως ἐπιτελούμενον, καὶ ἐδέποτε ἐπ' ἐδενὶ αὐτὸ πλεονάκις ἐνδεχόμενον, ἐπὶ τῶν Ἁγιασμάτων Μεταλήψεως τὸ ἀνάπαλιν (εἰ καὶ μὴ τὸ βάπτισμα πλείων καὶ τελεώτερος ἡ θεωρέσει ἢ τῷ χριστιανικῷ πολιτεύματι, καὶ μηνὸς μηδὲν ἁρπαγείη τοῦ βίου) πλεονάκις καὶ μυριάκις, καὶ ἀπειρίακις ἀπείρως εἰ δοίη τε, μετέχειν τῶν Ἁγιασμάτων ἀναγκαίως ἔχει, ζωογόνοις μὲν τοῖς ἱερωμένοις ἐν ταῖς θείαις Μυσταγωγίαις, πολλάκις δὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ, τοῖς μὴ ἀναξίως ἔχουσι τῶν λαϊκῶν. τὰ δὲ ἑξῆς μετὰ τὴν Μετάληψιν δύο, πάντως μὲν αἱρουμένοις ἐγγίνεται, ἐνίοις δ' ὅμως ἐδέποτε. ἡ μὲν ζεμνὴ Ἱερωσύνη, ὀλίγοις τοῖς αἱρουμένοις, διὰ τὸ ὑψηλὸν καὶ μέγιστον, καὶ θείων πραγμάτων ἀκεραίως ἐπιδεῖσθαι. ὁ δὲ Γάμος, πολλοῖς, διὰ τὸ φυσικώτερον καὶ πρὸς τοῖς πλείοσι βιάσασθαι νεότητος. τὰ δ' ἔσχατα αὖθις τῶν Μυστηρίων, ἡ Μετάνοια ζωὴ τοῦ Εὐχελαίου, καὶ ἡ τούτων ἐπομβρία ζυγχώρησις, καὶ ἡ τῶν ἁμαρτημάτων πάντελὴς ἄφεσις, ἀναγκαίως ἐπανελθοῦσι τοῖς ἐντὸς βίῳ, περὶ νοσοῦντός γε τοῦ ἀνθρωπίνου βίου πεπτωκόσιν ὡς εἴρηται πάντοτε ἀρρωστήμασι, καὶ ζυχναῖς ἀποτυχίαις τοῦ πτέποντος.

Πεπὶ τοῦ εἰ ὅλη τῶν ἱερῶν ἐπιτέλεσι Μυστηρίων καὶ ἡ ἅπασα τῆς ἱερᾶς Μυσταγωγίας ἀκολουθία.

ς' Ἐπὶ δὲ τῶν θείων Μυστηρίων, εἴτις ἀπορεῖ, τὶ μὴ πᾶσα ἡ τῆς ἱερᾶς Μυσταγωγίας ἀκολουθία, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ τελούμενα, ἔν τε τῶν ἱερῶν ἐπὶ Μυστηρίων ἐστί τε καὶ ζυγκαταριθμεῖται; φαμὲν, μάλα τῶν ἱερῶν ὅλη πέφυκε Μυστηρίων, καὶ τῇ Μεταλήψει τῶν Ἁγιασμάτων ἅπασα ζυνοικεῖται, εἴπερ τὸ τέλος αὐτῆς καὶ ὁ σκοπὸς, καὶ τὸ ἔργον, ἡ τῶν ζωοποιῶν ἐστι καὶ φερωνύμων Μυστηρίων καὶ Ἁγιασμάτων μετάληψις. ὅθεν καὶ πεφύτευται σύνδουλος τοῖς ἱερωμένοις, εἴτα καὶ τοῖς ἔξω τοῦ λαοῦ παρεκδυασμένοις διαδίδου. Περιέχεται τοίνυν ἡ ἱερὰ λειτουργία τῷ τρίτῳ τῶν Μυστηρίων τῇ τῶν Ἁγιασμάτων Μεταλήψει, καὶ Μυσταγωγίας ἐστὶν ὅτε χωρὶς, ὅπερ καὶ ἄμφω τέλος σὺν, καὶ τὸν ὅμοιον ἔχει σκοπὸν, καθὼς εἴρηται.

Ειμυστήριον ἅπασα λειτουργία.

Περὶ τοῦ εἰ Μυστήριόν τι ἐστὶν, ἡ ἡ Καθιέρωσις ἢ Ἐγκαινισμὸς θείου Ναοῦ, κατά τινι τῶν ἐπὶ Μυστηρίων ἀνάγεται;

ζ' Ἐπὶ, εἴτις ἐν πᾶσι τούτοις ἀπορεῖ, εἰ Μυστήριόν τι ἐστὶν, ἢ κατά τι τῶν Μυστηρίων ἡ Καθιέρωσις, ἢ Ἐγκαινισμὸς θείου Ναοῦ ἀναχθείη, φαμὲν, ὡς κατὰ πολὺ τοῦ Μύρου τελεσθὲν δι' ὅλου καὶ ἓξ ἑκάστου ἔοικεν ἀνάγεσθαι, εἴπερ καὶ αὕτη ἡ μυστικὴ τράπεζα ἓξ Ναοῦ, Μύρῳ θείῳ πάσας ἀνάγκαις ἀποχρίεται, καὶ θύραι ἓξ Ἱερέως, καὶ σύλαι, καὶ πλάκα, ὡς κεφαλὴ, καὶ σῆθι, καὶ χεῖρες καὶ πόδες ἓξ χειρισμοῦ, καὶ τἄλλα δὴ τῶν μελῶν, ἢ νόμος ἅπερ τοῦτο καὶ ζωὴς.

Καθιέρωσις καὶ Ἐγκαινισμὸς ἐστὶ Μυστήριον.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΘΙΜΩΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ, ὄντων τοῦ ἀριθμοῦ τεσσάρων.

Τα τέτταρα ἔθιμα τῆς ἐκκλησίας.

η' Ἐπὶ, εἴπερ ἐπιπορῶν ἐρωτῶν, καὶ περὶ τινων ἐθίμων τῆς Ἐκκλησίας, περὶ τε τοῦ θείου μεγάλου Μύρου, μετὰ τοῦ καθαπαξοῦ τελετῆς, ἐν ταῖς καθολικαῖς πρώταις τῶν Ἐκκλησιῶν τελουμένης, καὶ περὶ ἓξ ἁγιασμοῦ ἓξ μεγάλου καλουμένου τῶν ἁγίων Θεοφανείων, καὶ περὶ ἓξ μικροῦ, καὶ περὶ τῆς μετὰ φαγεῖν ὑψωμένης Παναγίας, ἤδη καὶ περὶ τούτων φαμὲν, ἵνα τέλειος ἡμῖν ὁ λόγος καθ' ὅσον δοίη τε γένοιτο.

Περὶ τῆς τελετῆς τοῦ θείου Μύρου.

θ' Ὅπερ, ἡ μὲν τοῦ Μύρου τελετὴ, ζωὰ πᾶσα καὶ ζυμφωνεῖ τῇ Μυσταγωγίᾳ τῶν ἱερῶν Ἁγιασμάτων, καὶ κατὰ τὸ τέλειον τῶν Μυστηρίων τῇ Μεταλήψει ζυνέρχεται. ὅθεν καὶ ἐν μόνῃ τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Πέμπτῃ τελεῖσθαι τῇ Ἐκκλησίᾳ ἔθισεν, ὅπερ καὶ ἡ ἐξ ἀρχῆς παράδοσις τοῦ Μυστηρίου τε μεταλήψεως, ἥνικα

Ἡ μύρου τελετή.

ἡνίκα ζ ἡ τοῖς χρήζουσιν ἁγιασθῆναι δι' ἔτους φυλακοποιῶν παρακαθῆκεν τῶν Μυστηρίων ἐπιτελεῖται. Δηλοῖ δὲ ἡ τοῦ Μύρου τελετὴ τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τὴν ὑποδοῦσαν οἷον ἐπφοιτήσασαν, ζ ἐγχριομένοις τοῖς ἱεροῖς Α'ποστόλοις ἐν τῇ Πεντηκοστῇ μετὰ τὴν ζωτήριον Ἀνάστασιν, ἐπίσης πᾶσι χριστιανοῖς ἐκ τοῦ τότε ζ ἐς ἀεὶ ἐπιδαψιλευομένην μετὰ τὸ ἅγιον Βάπτισμα.

Περὶ τοῦ Α'γιασμοῦ τῶν Θεοφανείων. ε

Α'γιασμὸς Θεοφανείων.

Ο' δὲ τῶν Θεοφανείων Α'γιασμός, ὑπὸ τὴν πρώτην τῶν Μυστηρίων τοῦ Βαπτίσματος, δηλῶν αὐτὸ τὸ ἐν Ἰορδάνῃ ὑπὸ Ἰωάννου πάλαι γενὸς ζωτήριον Βάπτισμα, ὃ χριστὸς αὐτὸς ἐβαπτίσατο, ἀφ' οὗ καὶ τὸ καθ' ἡμᾶς τὴν ἀρχὴν εἴληφε, μικρὸν ἀλλάττον ὅσον τὸ εἰκὸς ἐκείνου τοῦ Δεσποτικοῦ. ὅθεν ἐκεῖνο μὲν οὐ τὰς ἄλλας ἱερὰς φωνὰς, τὸ Δεσποτικὸν Τροπάριον ἄδεται, Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου σου Κύριε. ἐνταῦθα δὲ, τὸ, Βαπτίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, ζ τοῦ Υἱοῦ, ζ τοῦ ι ἁγίου Πνεύματος. καὶ ὅτ' ἐν ᾧ τὸ ζωτήριον πέλαται σκεῦος φιάλης, καὶ τὸ καθ' ἡμᾶς ἐν αὐτῷ Βάπτισμα τελεῖται τότε.

Περὶ τοῦ μικροῦ Α'γιασμοῦ.

Α'γιασμὸς μικρός.

Ο' δὲ μικρὸς καλούμενος Α'γιασμός, τὴν χάριν τῆς Γ'περφυίας Θεοτόκου δηλοῖ, ἣν ὅπερ τοῦ ταύτης ὀνόματος τελεῖται. πολύ τι ζυμβαλλομένου τοῖς δεομένοις, καὶ μέγα τι δυναμένου ἐν τῷ κόσμῳ ιε τὴν χάριν καὶ σωτηρίαν αὐτῆς, μετ' ἀγίας Τριάδος τοῦ ἑνὸς Θεοῦ ἡμῶν χάριν καὶ σωτηρίαν καὶ δύναμιν. ὅθεν τῷ τιμίῳ Σταυρῷ τοῦ Ι'ερέως τὸ ὕδωρ σφραγίζοντος, τῆς Παναγίας Δεσποίνης ἡμῶν δεόμεθα, λέγοντες, Τῶν σῶν δωρεῶν ἀξίους ἡμᾶς ποίησον Θεοτόκε Παρθένε.

Περὶ τῆς λεγομένης Παναγίας τελετῆς.

Τελετὴ Παναγίας.

Ο' μοίως καὶ ἡ τῆς λεγομένης Παναγίας τελετὴ, ἣν κατὰ τὴν τοῦ Χρίσεως ὥραν ἀνασάντες, ζ δυσχερανθέντες ποιοῦμεν, ὑπὸ τὴν μετάληψιν τῶν ζυοποιῶν Α'γιασμάτων, τὸ τέλεον τῶν Μυστηρίων ὑπάγοντα, εἰ ζ μὴ ὡς ἐκεῖνα, μηδὲ τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν. Τελοῦμεν δὲ αὐτὴν, τόνδε τὸν τρόπον. Ἐπειδὴ ἐν τῇ ἡμερῷ ταύτῃ, δηλαδὴ τοῦ ἀρίσεως πρότερον ἐτελεῖτο τοῖς ἱεροῖς Α'ποστόλοις ἡ μυστικὴ Λειτουργία τοῦ Δεσποτικοῦ ζώματός τε ζ αἵματος, ὕστερα περὶ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν τὴν ἀρχὴν εἰληφότος. μετὰ γὰρ τὸ δεῖπνον ἐκεῖνο τὰ θεῖα Μυστήρια παρεδίδου. τῶν Εὐκτηρίων δὲ ἀνεγνωρισμένων κέ ἤδη κατὰ πᾶσαν τὴν Οἰκουμένην, ζ τῶν πίστεων Ἐκκλησίας ἐν βεβαίᾳ ζωοποιοῦσης, ἔδει δήπου καὶ τοῦτο ζημιότερόν τε ζ ἀκριβέστερον ἐπιτελεῖσθαι. τότε μὲν αὐτοῖς ἐξείλετο μάλα πρεπόντως, τὸν Εὐκτηρίων αὐτὸ τὸ ἐνδόξατον, ζ ἄδυτον, ζ ἀθέατον τοῖς πολλοῖς, ἅγιον τῶν ἁγίων, ζ ὢν ζ καλούμενον, ὡς ἦν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις μετὰ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ, τύπος ἄρα τούτων ὑπάρχουσα εἰκών. χρόνος δὲ, ὁπόθεν τοῦ ἀρίσεως, προφῆς ἀγάδισων ὄντων τῶν τελουμένων. δυσχεραίνετε ἐπ' αὐτοῖς, ζ ἄσματα λέ ἱερὰ, τὸν ἴδιον ἕκαστον ἀποσώζοντα λόγον. Ἐκείνων τοίνυν ὕστερα μεταπεθέντων, τῆς τε Θεομήτορος Δεσποίνης ἡμῶν μεταστάσης ἤδη ζ αὐτῆς πρὸς τὸν Υἱὸν, ζ Δεσπότου, ἔδοξε τοῖς ἱεροῖς Α'ποστόλοις, εἰς τὸν ἐκείνων τόπον, ἄρτον ἐξαιρεῖσθαι τῇ τοῦ Θεοῦ Μητρὶ, ζ εἰς ἀνάμνησιν αὐτῆς, ὥσπερ ἐκεῖνα τὸν τοῦ Δεσπότου, τοῦτον ἀναπτεθεῖναί τε ζ μεταλαμβάνειν. τέμνεται δὴ ἐν τετραγώνῳ σχήματι, σφραγιδοειδῶς κεντρυθμούμενος, ζ ἐξαιρεθεὶς, ἀνυψοῦται παρὰ τοῦ εἰς τοῦτο τεταγμένου, βοῶντος λαμπρᾷ λέ τῇ φωνῇ, Μέγα τὸ ὄνομα, ζ ἡμεῖς ὑποφωνοῦμεν αὐτῷ, Τῆς ἁγίας Τριάδος. αὖθις ἐκεῖνος, Παναγία Θεοτόκε βοήθει ἡμῖν. ζ ἡμεῖς, Αὐτῆς πρεσβείαις ὁ Θεὸς ἐλέησον ἡμᾶς.

Καὶ ταύτῃ δὲ ἐναλλάττομεν τὴν ἀκολουθίαν, κατὰ τὴν λαμπρὰν ἡμέραν τῆς Κυριακῆς Ἀναστάσεως. ὁπόταν γὰρ τὸ ὑψούμενον ἄρτος, ὅτε τὰ τοῦ Θεοτόκου σεσωσμένα ἔχει (μόνα γὰρ ἄδεται τὴν νικοῦσα τὰ τοῦ Δεσπότου) ὅτε μὴν μεταλαμβάνεται τοῖς ἠρισμένοις, διὰ τὸ εἰκόνα ζάζειν αὐτοῦ τοῦ μὲ Κυρίου. ὅθεν ζ φυλάττομεν πᾶσαν τὴν ἑβδομάδα, καὶ ἀνυψοῦμεν καθ' ἑκάστην, διὰ τὸ ὡς. μίαν ἡμᾶς τὰς ἡμέρας ταύτας ἀθεῖναι, τῇ τελουμένῃ, σεσωτ προφῆς μεταδίδοται σεβασμίως.

Ι Ω Β Α Μ Α Ρ Τ Ω Λ Ο Υ Τ

Περὶ τῆς ἁγίας καὶ Ἀγγελικῆς Σχήματος τῶν Μοναχῶν ἐξηγητικὴ θεωρία.

Τὸ τῶν Μοναχῶν ἅγιον καὶ Ἀγγελικὸν σχῆμα, ἔστι τε καλεῖται ἴδιον, ὡς ἡ ἱερωσύνη καὶ ὁ γάμος, σεσωσμένοις πᾶσιν ἐν κυρίῳ σεσημασμένον, γνώμῃ οἰκείᾳ σεσὶ αὐτὸ ὁρμωμένοις, τὸν δ' αἰῶνα μένον τοῦτο, ἐνδέχεται τὸν γάμον καταδεξάμενον ἱερωθῆναι, εἶτα θανάτῳ διασπασθέντα τῆς ὁμοζύγου, ἢ οἰκείᾳ σεσαιρέσει ἀσπασηπάμενον, κατὰ Μοναχὸν γενέσθαι. καὶ πάλιν ἐνδέχεσθαι ἐν ἄλλοις σεσωσμένοις τὸν γάμον, καὶ ἐν ἄλλοις τὸ σχῆμα τῶν Μοναχῶν, ὁμοίως τὸ ἀνάπαλιν, μὴ τὸ Ἀγγελικὸν Σχῆμα, ὅπερ ἐστὶν ἀποχῆς γάμου καὶ Παρθενίας σεσημασμένος ἐπάγγελμα, ἐνδέχεσθαι ποτὲ γάμου γαμεῖν. ὅθεν δικαίως ὁ πλημμεληθεὶς ποτὲ τοιοῦτος ἀπὸ γάμου, ἢ τοι μὴ πάλιν ἔκπωσιν καὶ ἀποστασίαν τῆς ἁγίας Σχήματος διὰ τῶν ἱερῶν Κανόνων διασπᾶται, καὶ ἀφορίζεται. καὶ ὁ παράνομος Ἱεροτελεστὴς, καὶ ὁ ἐνδοὺς Ἀρχιερεὺς, καθαιρέσει τελεία καταδικάζεται, εἰ καὶ νεῦ ὡς μὴ ὤφελε δυσεβῶς καὶ παρανόμως ἐτόλμησε τοῦτο τελέσαι. ὥσπερ γὰρ ἀπὸ τῶν θείων Μυστηρίων, τελειότερόν τι καὶ μεῖζον πάντων ἢ τῶν Ἀγιασμάτων Μετάληψις, οὕτως ὑπερκείμενον καὶ πολλῷ σεσέχον τοῦ γάμου τὸ Ἀγγελικὸν Σχῆμα.

Σχῆμα ἅγιον, ὃ καὶ ἴδιον.

Περὶ τοῦ εἰ μὴ ἡ ἱερὰ Παρθενία μετὰ τοῦ Ἀγγελικοῦ Σχήματος σὺν τοῖς ἱεροῖς ἐπὶ τὰ καταλέγεται Μυστηρίων.

Εἰ δέ τις ἐν τούτοις διαπορεῖ, εἰ μὴ ἡ ἱερὰ Παρθενία μὴ τοῦ Ἀγγελικοῦ Σχήματος σὺν τοῖς ἱεροῖς ἐπὶ τὰ καταλέγεται Μυστηρίων; καὶ ταῦτα τοῦ γάμου φθορᾶς καὶ ὕλης, καὶ πάσης σαρκὸς γνωριζομένου, καὶ πολλῷ τοῦ πάντη ξένου καὶ θεοειδοῦς τῆς Παρθενίας ἐλλείποντος, ἑνὸς τῶν ἐπὶ τὰ περιόντος, καὶ συγκαταλεγομένου, φαμὲν, ὅτι καὶ αὕτη ἡ Παρθενία δηλαδὴ μὴ τοῦ ἁγίου Σχήματος καὶ μάλα τοῖς ἱεροῖς Μυστηρίοις συγκαταριθμεῖται. τὸ γὰρ ἅγιον Σχῆμα τὸ ἔκτον τῶν ἱερῶν ἐπὶ τὰ Μυστήριον ὑπαγόμενον, τοῦτο μάλιστα τὸ χαρακτηριστικὸν ἔχει, καὶ ἴδιον ἰδιάτατον, μόνῳ καὶ πάντι, καὶ ἀεὶ σεσῶν, τὴν ἱερὰν Παρθενίαν, ὅθεν καὶ Ἀγγελικὸν ὀνομάζεται, διὰ τὸ μὴ σαρκὸς εἰς τὴν Ἀγγελικὴν ἀφθορίαν, καὶ καθαρότητα, καὶ ἀπάθειαν ἀναφέρειν τὰς εἴτε ἀπὸ ξενιτείας καὶ ἀποταγῆς ἀρξαμένας, κατὰ τὴν τοῦ Θεοφόρου πατρὸς Ἰωάννου Κλίμακα, εἴτε ἐγκρατείας, κατὰ τὸν μέγαν Ἀπόστολον, καὶ διὰ τῶν μεταξὺ φθάσαντας, καὶ καταντήσαντας, πάσας ψυχὰς καὶ φρονίμως παρθενικῶς καὶ φρονίμως εἰς τὴν ἀγάπην, ἥτις ἐστὶν ὁ Θεός. καὶ τὸ ἐπάγγελμα καὶ τὸ ἔργον τοῦ Μοναχοῦ, καὶ ὁ ζῆλος, καὶ ὁ ἔρως, καὶ τέλος, ἀεὶ σαρεπόμενον, καὶ ζωνύμενον, ἡ Παρθενία καὶ ἀφθορία, καὶ ὁ τοῦ σαρκὸς ἁγιασμὸς, ὑψήκισε, καὶ ἡ ἁγνεία πέφυκεν, ἧς ἀπάντησις, καλὸν ἦν τῷ Μοναχῷ ἐκείνῳ, εἰ μηδὲ τὸ Σχῆμα περιεβέβλητο. ὥσπερ πάντι ἀνθρώπῳ χριστιανῷ, μολύναντι τὸ ἅγιον βάπτισμα, καὶ μὴ διὰ μετανοίας ἀποπλυθέντι καὶ καθαρθέντι, εἰ μηδὲ ἐβαπτίζετο, ὡς ἐφ' ᾧ εἴρηται, καλὸν ἦν τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, εἰ μηδὲ ἐγένετο. κατὰ τοῦτον λοιπὸν τὸν λόγον ἡ Παρθενία τῷ τῶν Μοναχῶν ἁγίῳ καὶ Ἀγγελικῷ Σχήματι πάσαις ἀνάγκαις συναπομένη, τῷ τὸ ἔκτον τῶν ἐπὶ τὰ Μυστηρίων ὡς εἴρηται ὑπαγομένῳ, ἐν τοῖς ἐπὶ τὰ Μυστηρίοις λεληθότως τῆς ἱερᾶς Ἐκκλησίας συγκαταλέγεται.

Παρθενία καὶ σχῆμα ἅγιον ὑπὸ τὸ ς'. τῶν μυστηρίων.

Περὶ τοῦ ὅτι ὁ γνησίως τῷ ἁγίῳ Σχήματι μὴ τὸν Γάμον σεσελθὼν, ἐν τῷ χορῷ τῶν Παρθένων συγκαταλέγεται.

Ὅ μετὰ γάμον Ὀσιομάρτυς καὶ Θεοφόρος πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Κολοβὸς, ἐν τῷ χορῷ τῶν Ὁσίων Πατέρων ἡμῶν ἐν τῇ τελεωτάτῃ ἡλικίᾳ σεσελόμενος, καὶ ἀγωνισάμενος μέχρι θανάτου τὰ καὶ σαρκὸς τὰ τοῦ σαρθενίου συγκαταλέγεται.

Ἰστέον δὲ, ὅτι καὶ μὴ τὸν Γάμον, εἴτις γνησίως σεσέλθοι τῷ ἁγίῳ Σχήματι, ἢ θανάτῳ τῆς ὁμοζύγου, ἢ καὶ ζώσης ἐκ κοινῆς συμφωνίας ἀποχέραγείη, καὶ διατέλοις ἑαυτὸν φυλάξαι ἀσυδάσῃ, Θεοῦ συμμαχούμενος, ἐν πάσῃ ἀφθορίᾳ καὶ ζεμνότητι, κατὰ τὸν μεγάλιον τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν, ἐν τῷ χορῷ τῶν Παρθένων συγκαταλέγεται, τὸ κρεῖττον καὶ τελειότερον ἐν τῇ τελεωτάτῃ ἡλικίᾳ σεσελόμενος, καὶ ἀγωνοθετούμενος μέχρι θανάτου τὰ Καίσαρος Καίσαρι, γνησίως δὲ ἐν κυρίῳ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ, πῶς ἤδη τότε καὶ φρονίμως οἰκονόμησε ἑαυτὸν γεγονὼς, ἐν μὲν κυρίῳ ζάλης καὶ τερπικυμίας εἰς ἄδιον λιμένα τὸν χειμῶνα διενεγκὼν, καὶ μηδενὸς κίνδυνον ὑποστὰς, ἐν Ἅιδου δὲ καὶ δυσφόροις

Ὅ μετὰ γάμον Ὀσιομάρτυς καὶ Θεοφόρος πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Κολοβὸς, ἐν τῷ χορῷ τῶν Ὁσίων Πατέρων συγκαταλέγεται.

φόροις τοῖς ἀνθίμασι θαρρήσας τῷ τῆς ψυχῆς ὀλκάδα, τὴν ἐξῆς ἀμιάρως διανύσαι τοῦ βίου.

Περὶ τοῦ ὅτι τὸ ἄγιον Σχῆμα, μετὰ τὸ ἀνωθεν χάριτος, καὶ τὸ ἀνθρωπίνης ζωηρεγείας ἐστὶ ἀπαρτισμὸν ὑπιδεῖται.

Ὅτι τὸ σχῆμα τὴν ἡμετέραν ζωηρεγείαν δείκνυσι.

Πρὸς τούτοις, μετὰ τῶν ἱερῶν τελετῶν, καὶ τῶν ἀφανῶς ὑπηχουμένων τῇ τελουμένῳ χάριτι ἐνδυόμενον, τὸ ἄγιον Σχῆμα δείκνυσι πάντα πρόσωπα καὶ τὴν ἡμετέραν ἀπαθῆ, καὶ ἀγγέλων ἀνθρωπίνων, καὶ ἐ
ἱδρώτων ἐνόντων, ἐν ἐγκρατείᾳ ἐνασκηθῆ, καὶ τῇ κατὰ χεῖρα ὑψοποιῷ ταπεινώσει, ζωνουμένων πάντες καθὼς ἀπείρηται, τοῦ τῆς Παρθενίας ζήμιος ἐνεκεν καὶ θεοειδοῦς, καὶ τοῦ τῆς ζωρᾶς ἁγιασμοῦ, ἣν χωρὶς φησὶν, οὐδεὶς τὸν Κύριον ὄψεται, εἴπερ μέλλοιμεν ἐμπλησθῆναι τῶν νοερῶν καρπῶν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ διὰ τῶν ὀκτὼ τοῦ ἑνὸς τῆς θείας ἀγάπης καταρυφῶν, ἐν αἷς ἐν τῷδε τῷ βίῳ, καὶ μὴ τοῦτον τῷ αἰωνίῳ, τὰς ἀπαρχὰς τῆς μελλούσης μακαριότητος ἐντεῦθεν ἀπολαμβανομένους. ἑ

Περὶ τοῦ ὅτι ἀπαιρουμένων τῶν δεχομένων, τὸ ἄγιον Σχῆμα ὑπηγόρευται.

Ὅτι τὸ σχῆμα κατὰ ἀπαίρεσιν.

Εἶτε, ἀπαιρουμένων τῶν δεχομένων, καὶ ποθούντων φυσικῶς, καὶ αἰτουμένων ὑπομελῶς, καὶ ἀπαιρεχόντων θερμῶς, τὸ ἄγιον ὑπηγόρευται Σχῆμα, ἀνδὶ δὲ γνησίας καὶ τελειοτάτης πρὸς αὐτὸ ἀπαιρεθυμίας, καὶ ἀβιάστου γνώμης, ὑδενὶ νοῒ ἔχον καὶ τὸ εἰκὸς ἐκπληροῦν, ὑδενί ποτε τοῦτο ῥᾳδίως παραδώσειν. οἷον τὸν μὴ καταδεχόμενον τὸν χρηστὸν τοῦ Κυρίου ζυγὸν, καὶ τὸ ἐλαφρὸν φορτίον, μηδὲ τὰ τοῦ ἁγίου τούτου Σχήματος ἐπαγγελόμενον, πῶς ἂν ποτε κατὰ Μοναχὸν ἀπεκεῖρα τοῦτον τελέσῃ; ὅθεν δὴ τοῦτο λοιπὸν ὡς εἴρηται, μετὰ τῆς ἀνωθεν ζυμμαχίας καὶ χάριτος, καὶ δυνάμεως, καὶ τῆς ἡμετέρας ὁρμῆς καὶ θελήσεως, καὶ ἀσπουδῆς, καὶ ὅλως εἰπεῖν ἀβιάστου γνώμης καὶ ἀπαιρέσεως δεῖται, καὶ χωρεῖ ταύτης, ἕως ἂν πρὸς τοῦτο ἀλόγως ἤθοιτο. ι

Περὶ τοῦ ὅτι τὸ ἄγιον Σχῆμα ἐν τῇ φύσει ἐστὶ, καὶ γνώμης οἰκείας ὁρμῇ ἡμῖν ὑπογίνεται, καὶ τελειοῦται καὶ ἐνδύνει, καὶ ἐν χρόνῳ ἀφανίζω. ια

Ὅτι τὸ σχῆμα ἐν τῇ φύσει, καὶ ἐν χρόνῳ ἀφανίζω.

Εἶτε τὸ ἄγιον Σχῆμα τῶν Μοναχῶν, ἐν τῇ φύσει ἔοικεν εἶναι, καὶ γνώμης οἰκείας ὁρμῇ ἡμῖν ὑπογίνεσθαι, τελειοῦταί τε ἀπαίρεσιν, καὶ ἐν χρόνῳ ἀφανίζω. Ἐν τῇ φύσει, ὅτι ἀγαθῶν ὑπιτηδευμάτων ἐπαγγελματίαν, ἃ τῆς φύσεως ἴδια καὶ ἐν αὐτῇ. διὸ καὶ τὸ μετάνοια, ἢ ὅλως ἁμαρτήματα μὴ μεταμελόμενον Μοναχὸν, μηδὲ διὰ μετανοίας ἀψευδοῦς ἐπανορθούμενον, παρὰ φύσιν τοῦτον κεκτῆσθαι εἶναι, καὶ δικαίως ἀποφαινόμεθα. Γνώμης οἰκείας ὁρμῇ, ὅτι ἀνδὶ θελήσεως καὶ τελειοτάτης περὶ αὐτὸ ἀπαιρεθυμίας, ὑδενὶ ὑδενὶ τοῦτο ῥᾳδίως παραδώσειν, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται. Τελειοῦται ἀπαίρεσιν, ὅτι ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος ὑπιτελεώτερον ἀπαίρει, ἀπὸ Μικροσχήμου καὶ ῥασοφόρου καλυμμένου, εἰς τὸ τῆς κυρίως ἄγιον Σχῆμα, καὶ ἀπὸ τούτου πάλιν εἰς τὸ Ἀγγελικὸν μέγα καλούμενον Σχῆμα, τὸ τελειότερον. Ἐν χρόνῳ ἀφανίζω, ὅτι δεῖ καὶ χρόνον ὑπὸ τοῦτο ὑπομεῖναι. Βρέφος γὰρ ὂν παῖδα, καὶ μέτοχον δὲ Μυστηρίου, εἰς τὸ εἰκὸς τηρῶν καὶ ἄσχημον καὶ Μοναχὸς ἀπεκείρατο. κ κα κβ

Περὶ τοῦ ὅτι τὰ ἱερῶν ἑπτὰ Μυστηρίων ἀναλογεῖ τὸ ἄγιον Σχῆμα τῶν Μοναχῶν.

Ὅτι τὸ σχῆμα ἀναλογεῖ τοῖς ἑπτὰ τῶν μυστηρίων.

Συμφωνεῖ δὲ καὶ ἀναλογεῖ τοῖς περὶπυ τῶν Ἱερῶν ἑπτὰ Μυστηρίων. εἰ καὶ πάντη διεσπάσθαι δοκεῖ, καὶ δίχα ἐναντιοῦσθαι ἀπὸ ἀλλήλοις κυρίως, καὶ τρόπῳ, καὶ πράγματι, ἀλλὰ τρόπον ἄλλον ζυμφωνεῖ καὶ ἀναλογεῖ, καὶ πρὸς τὸ τέλος τῶν τῶν ὑποδεχομένων ἀσφάλειαν καὶ ζωτηρίαν ἀφορᾷ. Ὡς γὰρ ἐν τοῖς Γάμοις ζωαφείας ἕνεκα Νυμφίου καὶ Νύμφης, οὕτως ἐν τῷ Σχήματι, παρθενίας πόθος καὶ βίου καὶ πολιτείας ἀγγελικῆς. Καὶ ὡς ἐκεῖ λιμοῦ καὶ ἀσφάλεια, καὶ λογισμῶν ἐμπαθῶν, καὶ ἀλλοτρίοις προσώποις ἀπαγὴ τῶν μὴ πάντη βασκημάτων δίκην ζῆν αἱρουμένων, ἄκρατον δὲ ὕδατον οἰκείων ἀγγείων, καὶ φρεάτων ἰδίων πανταχῆ, οὕτως ἐν τούτῳ, χρηστὸς ζυγὸς, καὶ φορτίον ἐλαφρὸν, καὶ πρὸς τὴν ἀμεριμνίαν, ἀφθορίας καὶ ἀγνείας ἀπάθεια. Καὶ ὡς ἐκεῖθεν ἐν τῇ τελετῇ Στέφανοι, καὶ λαμπάδες, καὶ δακτύλιοι, καὶ χειρῶν ἁρμογὴ, καὶ ἀσπασμὸς, καὶ κοινὸν ποτήριον, οὕτως ἐνταῦθα πρωτοκεφαλαία ζωτηρίου, καὶ ἀφθαρσίας ἔνδυμα, φωτὸς καὶ σταυροῦ χάρις, καὶ δύναμις, καὶ χρηστοῦ διὰ τοῦ Εὐαγγελίου πρωτόλοκοι, καὶ ἀσπασμὸς, καὶ μυστικὴ ζωάφεια, καὶ ἀβροσίας ἱερὰ τροφὴ, καὶ ζωτηρίου ποτήριον. Καὶ ὡς ἐκεῖ τέλος ἀνέγκλητον, τὸ ὁμοίως χωνευτὸν, καὶ ἡ τοῦ λ μ

χώνης

γὴν ὡς διδοχὴ κ᾽ ζύγκρισις, ὕστως ἐνταῦθα τὸ πληρωθῆναι τ῎ ἄνω νόμου, κ᾽ αὐτικαταστῆναι τοῖς ὀπισθίοις Α᾽ὐλοις ὁ ἀορίστως τὸ ὑλικὸν ὁ ὁρώμενον, τέλος ἄρρητον, καὶ καλὸν κάλλιστον.

Περὶ τῶν ἐξ ἀθρισμένων τοῦ ἁγίου καὶ Α᾽γγελικοῦ Σχήματος.

ε῾ Ε῎π εἰδεῖ καὶ τάδε προθῆναι, καὶ ἐπεξεργασικώτερον θεωρῆσαι, τὸ τῶν Μοναχῶν ἅγιον καὶ Α᾽γγελικὸν Σχῆμα, καὶ πρόσωπον ἔχει, τὸ ποιοῦν, καὶ τὸ δεχόμενον, καὶ τὸ προσχεῖν ἔχει, ἤτοι τὸ πρὸς ὃ γίνεται πρᾶγμα, ὃ δὲ δεχόμενον δέχεται. καὶ χρόνον καθ᾽ ὃν δέχεται. καὶ τρόπον, δι᾽ ὃ δέχεται, καὶ αἰτίαν, δι᾽ ὃ δέχεται. καὶ τόπον, ἐν ᾧ δέχεται. καὶ τὸ μὲν ἐνεργοῦν αὐτὸ πρόσωπον, τὸ τοῦ Ι῾ερέως ἐστίν. ὕστερον γὰρ τοῖς αὐτὸ δεχομένοις ὅπτελεῖ. τὰ δὲ δεχόμενα πρόσωπα, καὶ ἄνδρες ὁμοίως ὁ γυναῖκες. τὸ δὲ γινόμενον πρᾶγμα, νόμιμος παντελὴς ἀναχώρησις, καὶ σωματικῶν ἀναγκῶν ἀπόθεσις, ὁ ζωϊκοῦ φρονήματος νέκρωσις, καὶ τ῀ ἐνχρίστῳ κεκρυμμένης ζωῆς φανέρωσις. ζητοῦσι γὰρ, ὅτι τὸ ἔξω νόμιμα ψυχῆς σωματικῶς, ἀλλὰ τ῀ πρὸς τὸ ζῶμα συμπαθείας τὴν ψυχὴν ἀπορρῆξαι. χρόνος δὲ, σύμπας ὁ βίος τοῖς ἁγιασμένοις, πλὴν τῶν νηπίων, ὡς ἀγνώτων, ὁ ἀνεπαισθήτων τοῦ ἐπαγγέλματος. καὶ τρόπος, ἡ Εὐχὴ, κ᾽ ἡ χειροθεσία, καὶ ὁ Σταυρὸς, ὁ τὰ τοῦ Σχήματος περιβόλαια, καὶ ὅσα ζητήσεις. αἰτία δὲ, ἵνα μὴ μέρος τοῦ πλείονος μέρους, κ᾽ τὸ ζῆσαν ὁ νόμος ἔχῃ, μηδὲ τὸ τ῀ Παρθενίας ζεμνὸν, ὁ τὸ τ῀ Α᾽γγελικῆς ὁ θεοειδοῦς πολιτείας ἅγιον, καθάπαξ ἄμοιρον ἢ τ῀ ἐν ὕλῃ λογικῆς φύσεως, ἀλλὰ δι᾽ αὐτῆς ὑπερφυῶς ἀναπληρωθῇ καὶ τὸ κακῶς παρὰ φύσιν σκεπτὸν τοῦ Θεοῦ Τάγμα Α᾽ὔλον, τρόπος δὲ, Σηκὸς ἱερὸς, ἢ ὁ ζύμπας οἶκος ὁ τρόπος Θεοῦ διαστοτείας ἐν τοῖς περιστατικοῖς τε καὶ κατεσκέυασι.

Περὶ τοῦ ὅπου δεῖ πολλοὺς Μοναχοὺς συνταυτὸ γίνεσθαι, κ᾽ ὅπου τὸ ἅγιον Σχῆμα ὀλίγοις ἀριθμοῖς ἐγγίνεται.

ε῾ Ε῎π κ᾽ τόδε Ι῾σέον, ὅπου πολλοὺς Μοναχοὺς, ἢ Μοναχοὺς ὑφ᾽ ἑνὸς Πνδυμαλικοῦ πατρὸς ἐν Μυσταγωγίᾳ μιᾷ τελεσθῆναι, οὐκ ἐνδέχεται, καθ᾽ ἕνα δὲ, ἡμίαν, ἐνδέχεται τῷ ἁγίῳ καὶ Α᾽γγελικῷ τελεσθῆναι Σχήματι, ὅπου μὲν ἀριθμοῖς ἐγγίνεται, ἐνίοις δ᾽ ὅμως ἐδέποτε, ὀλίγοις γε μὴν διὰ τὸ πρακτὸν κ᾽ ὑπόπτον. Οὗπερ ἐγίνοντο τῷ ἐν ταὐτῷ μοναχοὶ πολλοί.

κε῾ Ε῎νιοι καὶ πλείω τούτων, ἴσως δὲ ὁ κρείττω ζυὼ Θεῷ τοῖς ἀριθμοῖς τούτοις πρόσθῆναι, ἀλλὰ τὸ γε νῦν ἔχον, ὅσον ὑπὸ τοῦ παρόντος ἡμῖν καιροῦ, ὁ τόπος, κ᾽ τὸ πρόσω, ὁ τῶν ἐνοχλούντων λογισμῶν, ἀρκεῖ τῆς χρησαίας ὑμῶν κ᾽ φιλομαθέσιν ἀκροαῖς ἀδελφοὶ Φωκαεῖς, τὰ εἰρημένα. ἀμοιβὴν δὲ ἐξαιτοῦμαι θερμῶς παρ᾽ ὑμῶν, καὶ τῶν δι᾽ ὑμῶν ἐντυγχανομένων τῷ πονήματι τούτῳ πάντων πιστῶν, ὑπερβύσσεσθαί μου τ῀ ὕβρεως γνήσιος πρὸς τὸν Θεὸν, παρ᾽ ὃ τοῖς ἀξίοις χορηγεῖται καὶ λόγος ἅπας ὀρθὸς, καὶ ὑπακοὴ τοῦ λόγου χρηστὴ, καὶ πρᾶξις ἐπαινετὴ, ὁ πᾶν δώρημα τέλειον.

λ῾

λε῾

μ῾.

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ ΤΟΥ ΣΧΟΛΑΡΙΟΥ,
τοῦ χρηματίσαντος πρώτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τὴν ἅλωσιν, ὁμιλία
περὶ τοῦ μυστηρίου Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ῥηθεῖσα
κατὰ τὴν Παρασκευὴν τοῦ Λαζάρου τῇ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ,
ἐν τῷ δυσυχεῖ Παλατίῳ πρὸ τῆς ἁλώσεως.

Ἐπειδὴ τῇ Δι' ὧν τῶν ἱερῶν τούτων ἡμερῶν ἐγκρατείᾳ, καὶ τοῖς ἡμετέροις λόγοις περὶ αὐτῆς, πρὸς τὴν ἱερὰν παρεσκευάσθητε Τράπεζαν ὡς παρόντες, ζωοφανομένου Θεοῦ, καὶ τὴν τῆς Εὐχαριστίας Μυστήριον μὴ ἕκτην ἡμέραν ἀπὸ τῆς παρούσης μέλλετε δέχεσθαι, καὶ τοῦ Σώματός τε καὶ Αἵματος κοινωνεῖν τοῦ ἡμετέρου Δεσπότου, δεῖν ἡγησάμην καὶ περὶ τοῦ Μυστηρίου τούτου τὸν ὑμέτερον λογισμόν, εἰς ὅσον αὐ ὁ Κύριος δοίη παραμυθήσασθαι, ἀνενδοιάστως μὲν αὐτοῦ πεισόντα, καὶ μετὰ πίστεως ἄκρας, τοῦ δὲ μεγέθους τοῦ πράγματος ὑπολειπόμενον. Ποικίλης δὲ καὶ πολυσχιδοῦς οὔσης τῆς περὶ τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ θεωρίας, τὰ μὲν, ὡς φυσικοῦ, τὰ δὲ, ὡς ἐνδόξου, τὰ δὲ, ὡς δεδοξασμένου, τὰ δὲ, ὡς μυστικοῦ, καὶ λόγους ἑκάστης ὑποδεχομένης, τοῦ διαφόρου τῆς ὑποθέσεως πτέροντας, τὰ μὲν ἄλλα πανταχοῦ παραλείψω, διΐθις δὲ περὶ τοῦ μυστικοῦ τὸν λόγον πάντα ποιήσομαι. Τελωνῆς δὲ καὶ περὶ τούτου τῆς θεωρίας οὔσης, τὰ μὲν, περὶ τὴν ὕπαρξιν τοῦ Μυστηρίου, τὰ δὲ, περὶ τὴν ἀξίαν τούτου μετάληψιν, τὰ δὲ, περὶ τὴν μετὰ ὑποκρισίας αὐτοῦ φυλακήν, περὶ τῆς ὑπάρξεως δὲ Μυστηρίου πρόκειται διαλέξομαι σήμερον, τήν τε ἀλήθειαν ὑμῖν ἐκφέρων, καὶ παραδείγμασιν αὐτὴν φανεροῦν, ἐξ ὧν αἱ τῶν ἀπίστων ἀντιθέσεις ἐλέγχονται, εἴπερ γάρ τι τῶν Χριστοῦ θαυμάτων καὶ τοῦτο τοῖς ἀπίστοις θαυμαστὸν γένοιτο, ὅσῳ θαυμαστότερον τῶν ἄλλων ἐστὶ, τοσούτῳ πλέον διαπιστοῦμενον, ὥστε καὶ τοῖς πρώτοις ἀκουσταῖς, κληρονόμοις τοῦ λόγου ἔδοξεν εἶναι, καὶ σκανδάλου γέγονε πρόφασις. Εἶχε μὲν δὴ πάντα τῷ ἡμετέρῳ Δεσπότῃ καλῶς, καὶ τὴν ὁδὸν διεξιέναι τὸν Προδρόμου καὶ πάντα λόγον νικώσης Οἰκονομίας, διδάσκων τε καὶ θαυματουργῶν, καὶ σπείρων μὲν τὰ τῆς ἀληθείας σπέρματα, ὅσα τε ἐν δόγμασι, καὶ ὅσα ἐν ἤθεσι, καὶ τὴν Οὐρανίων δὲ καὶ θείαν νομοθεσίαν ὑποδεικνύς, λόγῳ τε τοῖς τότε δυναμένοις πρόσεχειν, δι' ὧν ἔμελλε, καὶ χρόνου προβαίνοντος, καὶ παντοῖον τὸν Οἰκουμένης τὰς οἰκείας νόμους ἐπρύσειν, καὶ ἰδίων ὑποδείξεσιν ἔργων, θαύμασι δὲ τὸν τῆς ἀληθείας λόγον βεβαιῶν, πρὸς πάντας δὲ τὰς ἀκούοντας, ὧν ἔσχατον καὶ μέγιστον ἦν, ἡ τοῦ Λαζάρου πρὸς τὴν ζωὴν ταύτην ἐπανόδος, λοιπὰ δὲ ἦν, ἐκείνων ἁπάντων ἐξειργασμένων, ἡ κατ' αὐτοῦ μανία τῶν Ἰουδαίων, καὶ ὁ Σταυρὸς, καὶ τὸ δι' αὐτοῦ πάθημα. ταῦτα δὲ πρόδηλα, καὶ μέλλοντα ἀνέχεσθαι, καὶ προλέγων, καὶ πρὸς τὴν τούτων ἔκβασιν ἑαυτὸν παρασκευάζων τὰ πράγματα, τῶν δικαίως ἀεὶ νομιζομένων αἰτίων, διοίσας τε καὶ τιμῆς ἔργων αὐτοῦ καὶ λόγων, μᾶλλον δὲ φθόνου ἐν τοῖς τῶν Ἀποστολικῶν ψυχαῖς, ἐπέστησε δὲ ὕστατον τὸν Σταυρὸν καὶ τὸν Θάνατον, ὡς κεφάλαια τῆς Οἰκονομίας ὄντα, καὶ τὴν κοινὴν ἡμῶν ἁμαρτίας καὶ ποινὴν ὑπ' αὐτῇ λυτήρια, ἵνα ἀφῇκεν λύσων φιλανθρώπως τε ὑμᾶς καὶ δικαίως. τὰ γὰρ πρόθεν ἅπαντα τῆς ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι τῶν πιστῶν πολιτείας, παιδαγωγίαι τινὲς ἦσαν, καὶ νόμοι, τὸν ἀνθρώπινον βίον εὐθμίζειν δυνάμενοι. Οὕτω τοίνυν ἔχων, ζωοειδῶς ἑαυτῷ τοὺς Μαθητὰς κατελείψοντι, μυστικόν τινα τρόπον, ἐκείνοις τε δίδωσιν ἑαυτὸν, καὶ ἡμῖν δι' ἐκείνων. μὴ δὴ νομίσητέ φησιν, ὅτι καὶ ζωματικῶς ἐμοῦ ποτὲ χωρισθήσεσθε, ἢ τῶν τῆς ζωῆς ῥημάτων ἐκείνων ἀποστερηθήσεσθε, οἷς ὑμᾶς παρὼν ἔτρεφον, ἀλλὰ τὸ ἐμὸν Σῶμα καινόν τινα τρόπον ζωοποιὸν ἤδη παρέχω, καὶ τὸ Αἷμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τοῦ παντὸς κόσμου, μέλλω μετ' ὀλίγον ἐκχεῖσθαι, καὶ τὸν τύπον ὑμῖν δίδωμι τῆς τοιαύτης θαυματουργίας, καὶ τὴν τοῦ ποιεῖν ἐντίθημι δύναμιν. ἡ γὰρ τῶν ἐμῶν λόγων ῥᾳδιουργία τὸ μὲ πάντα ἄρτον, καὶ πάντα οἶνον, πρὸς τὸ ἐμὸν Αἷμα καὶ Σῶμα μεταβαλεῖ, ἐπειδὰν ἐμοῦ μνησθῆναι θελήσητε, καὶ ὡς ζωόντα, καὶ ἐνόντα, καὶ ῥώννυντα πρὸς πᾶν ἀγαθὸν ἔχειν. Τίς γὰρ ἂν ἠμέλει τοῦ βρωθῆναι καὶ ποθῆναι πλείων ζωοφόρα; ἔτως ἂν τὸ ἐμὸν Σῶμα τρώγοντες, καὶ τὸ Αἷμα πίνοντες, ὡς τρώγεσθαι ταῦτα καὶ πίνεσθαι δεῖ, ζωὴν αἰώνιον ἕξετε, συμμορφούμενοι μὲν ἐμοὶ, καὶ ὅλον ἐκείνῳ κατελείψοντι

Ἰωάννης, κεφ'. ς'. ἐδαφίῳ ξ'.

τελούμενοι σύσσωμοι, ἀγαθοὶ δὲ φησὶ τῷ ζωῇ ἐκείνῳ ὁδοιπόροι γινόμενοι κατ' ἐμὲ, ἐπειδὴ κ αὐτὸς
ὁδοιπορῶ. ὑπὲρ ὑμῶν ἐλπίζω, ὁδός τε ὢν κ τέλος τὸ ἔσχατον. ὃ δὲ ἔσται τί δέος πλάνῃ παθεῖν
τοὺς τοιούτους σαρκὸς καὶ αἵματος τοιοῦτα μετέχειν ἀξιοῦντας. ὃ δεῖς γὰρ ἂν ὁδοιπορῶν κινδυνεύ-
σειεν, ἐμοὶ ζῶν, ἐμοὶ γρόμμος ὁδηγῶ. ὁ δὲ καινωνῶν ὅτως, οὐκ ἔξωθεν ἔχει καθοδηγοῦντα,
ε ἀλλ' ἔνδοθεν τὸ δέον ὑποπτέμπον. ζωπαναπεφηνόσεται γάρ μοι, κ αὐτός τε ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ Ιωάννης.
ἐν αὐτῷ. ὃ δὲ φορτικὸν εἶναι δεῖ καὶ σκληρὸν τὸν τ μεταλήψεως λόγον ὑμῖν. ὃ γὰρ ὑπεναρκήσετε κεφ. ς'.
σαρκα τρώγοντες ἀνθρωπίνην, κ αἷμα πίνοντες, ὑπὸ ταύτῃ τῇ διαθέσει, ὑφ' ἣ νῦν ὑφεστήκασι κ
εἰσὶν ἐν ἐμοὶ, ἀλλ' ὡς ἐν ἄρτῳ κ οἴνῳ ἐδίειν κ πίνειν μέλλετε, κ ἡ τοῦ ἄρτου κ οἴνου φαινομένη ἀλή-
θεια, τὴν ἀληθειαν ἀφανῶς τοῦ Σώματος κ Αἵματος περιέχει, τ μὲν ὑπάρξει μεταβληθείσης, ὡς
ἰ ἂν ἐν ὑμῖν τὸ Μυστήριον ἐνεργῇ, τ δὲ ἔξωθεν διαθέσεως τ αὐτῆς ζωζομένης. ἵνα μηδεὶς ὑμᾶς
ὀλιγωρος καταχὼν, ἀπαγάγῃ τ μεταλήψεως. ταῦτα τοίνυν ὕτω ποιοῦντες, ὑ φιλίας ἕνεκα μόνον,
ἀλλὰ καὶ ὠφελείας, κ λόγου κ βίου μνημονεύοντες τῶν ἐμῶν, ἐν τῇ Πνευματικῇ ζωῇ φθονήψετε
δήπου, κ τ μελλούσης ἐκείνης ἐγκαίρως ἀξιωθήσεσθε, φησὶν ὑμᾶς δρκοῦντος κατήρτια.
Οὗτος. ὁ δὲ Μυστηρίου σκοπὸς ὡς παρόντες, ὡς ἐν ὀλίγοις περὶ τοῦ μείζου κ θειοτάτου διαλαβεῖν.
ιέ καὶ νῦν τὸ Μυστήριον τοῖς μετέχουσι φθονεῖν τ κατὰ χριστὸν ζωῆς ἐργάζεται, ὅπερ ζωπαικῶς δρᾷ
τὸ φανόμενον αὐτοῦ, τοῦτο μυστικῶς τε κ ἀοράτως σῦδον αὐτοῦ. πέφυκε γὰρ κ ἀνακτᾶσθαι τ ἡμετέραν
ψυχὴν τὸ τοῦ χριστοῦ Σῶμα, καθάπερ ὁ ἄρτος τῷ σώματι τοῦτο ἐργάζεται. καὶ καθάπερ ἀνα-
γεννώμεθα βαπτιζόμενοι, κ τὸ εἶναι τ χάριτος τοῦ εἶναι τ ἁμαρτίας ἀπολαμβάνομεν, χριόμενοι
δὲ τῷ Μύρῳ, ἐν τῷ τ ἀναζωπυρήσεως βεβαιούμεθα δώρῳ, κ φησὶ τοὺς Πνευματικοὺς ἀγῶνας ἐνι-
κ' σχυόμεθα ζημειούμενοι, ὃς ἀνάγκη πάντα τὸν Πνευματικῶς ζῆν ἐθέλοντα ὑπερέχειν, ὕτω δὴ κ πρε-
φόμεθα δυναμωθέντες, καὶ τῷ ἐν χάριτι λαμβανομένῳ διαμονὴν καὶ ὑπόδοσιν τῷ Μυστηρίῳ τ
μεταλήψεως. ὥσπερ γὰρ ἡ φυσικὴ τοῦ ζώματος θέρμη, ἀναλάσεσιν ἂν τῷ ἐμφυτον ὑγρότητα τύτου,
μὴ τῆς ἔξωθεν τροφῆς φθάσης βοηθούσης. κ διαπνοὴ τῇ τροφῇ κ τῷ πόματι φυλάττεται
μὴ τὰ ζωισθέντα τῷ φύσιν σῦδον καλῶς, ἀναπληροῦται δὲ τὰ φθαρέντα τῇ θέρμῃ κ ἀνασάζεται, κ
κέ ἀδυνατόν ἐστιν ἄλλως τῷ ἀνθρωπίνῳ ζωῷ ὑδ' ἑφ' ὁσονοῦν διαρκέσαι, ὕτως ἡ θέρμη τ πονηρίας σῦδο-
θεν τῷ ψυχῷ καταχρώσα, τῷ τῷ πότητα τ διαβολείας ξηράνειν, ἐπόησεν ἂν αὐτῷ πάντα-
πασιν ἐκλιπεῖν, εἰ μὴ τῷ Πνευματικῷ τούτῳ ἡ ψυχὴ τροφῷ φθαλάμβανεν, ἀπκαθισταμένου
τῇ φθαρτικῇ δυνάμει τ πονηρίας, κ ζωισθέσαν ἐν ἡμῖν τὰ Πνευματικὰ τοῦ Θεοῦ δῶρα κ αὔξη-
σαν. τὸ δὲ τοῦ χριστοῦ Σῶμα, τῷ μὲν λόγῳ τοῦ ζώματος τρέφον, τῷ δὲ τ καθαρότητος λόγῳ
λ' τῇ φθὸς τῷ θείαν φύσιν ἑνώσει καθαίρον κ ἁγιάζον, δρκοῦντος ἡμῖν τῷ Πνευματικῷ παρέχεται
θρέψιν. τρεφόμενοι δὲ ὕτω καλῶς, φθὸς τῷ Πνευματικῷ καθαρότητα καὶ ὑγίειαν ἐπανα-
γόμεθα, ἧς ἡμᾶς ἡ τῶν κεκωλυμένων βρῶσις ἐξέπεσε τότε. ἔδει γὰρ ἡμᾶς ζωμαϊκῇ τινι βρώσει
τῷ ἀκεραιότητα καὶ τὴν ὑγίειαν ἐκείνου καταβαλόντας, ζωματικῇ τινι πάλιν τροφῇ φθὸς ἐκεί-
νου ἐπανελθεῖν. καὶ τὰ μὲν ὅμοια τοῖς ὁμοίοις θεραπεύθῆναι καλῶς, τοῖς δὲ ἐναντίοις τὰ
λέ ἐναντία, οἷον βρώσεως μὲν ἄμφω ζωματικαὶ, ἥ τε διαφθείρασα τῷ δρχοντι, ἥ τε ζώζουσα νῦν,
καὶ ὑγίεια καὶ Πνευματικὴ ζωὴ, τό τε ζωζόμενον, τό τε φθειρόμενον. ἀλλ' ἐκείνη μὲν ἀπέτρε-
ψεν ὁ Θεὸς, ταύτῃ δὲ νῦν ἐπιτρέπει καὶ χορηγεῖ. κἀκείνῃ μὲν ὁ πονηρὸς εἰσηγεῖτο δαίμων,
ταύτης δὲ ὁ τοῦ Θεοῦ τὸς ὐζύμβολος μόνον, ἀλλὰ καὶ διάκονος γίνεται. κἀκείνη μὲν ἡρπά-
ζετο, φθὸς τοῦτο δὲ καὶ παρακαλούμεθα φανερῶς. κἀκείνη μὲν ὑφήρθρε τ παραβάσεως ὁ ἰὸς,
μ' ταύτῃ δὲ ὑποκρύπτεται θησαυρὸς ἀγαθῶν ἀναλήθμπτος. τὸ γὰρ ἱερώτατον τοῦ χριστοῦ Σῶμα
„ καλῶς ἐθιζόμενον, ὡς φησιν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, πολεμοῦσι μὲν, ἔστιν ὅτε, κ ἀποδημοῦσι δὲ,
„ ἐπαινοῦσι. τὰς αἰσθήσεις ἐνισχύει, τὰς ἐῤῥωμένας διαφθείρει, τὰς νόσους ἰᾶται, τὴν ὑγίειαν διαφυ-
„ λάττει, διὰ τοῦτο γινόμεθα πραότεροι φθὸς διόρθωσιν, φθὸς τὰς πόνους μακροθυμότεροι, θερμό-
„ τεροι φθὸς ἀγάπην, φθὸς γνῶσιν ἀγχινούστεροι, φθυμότεροι φθὸς ἐπιεικείαν, ὀξύτεροι φθὸς τὴν

τῶν

Δαβίδ. ψαλ. ξή.

τῶν χαρισμάτων ἐνέργειαν. ὧν ταὐτὰ παντὰ τοῖς ἀκαλῶς μεταλαμβάνουσιν ἔπεται. γίνεται ἡ τράπεζα κατ' αὐτῶν, εἰς βόθρον, εἰς ἀνταπόδομα, εἰς σκάνδαλον, καὶ ἄλλα τοῖς τοιούτοις συμβαίνειν περὶ τὴν ἱερᾶς ταύτης τραπέζης ἀφροντιδῶν ὁ Δαβὶδ λέγει θεῖ. ὡς μυστηρίων παντῶν μυστηρίων Ἱερώτατον, καὶ αὐτὸ τὸ βαπτίσματος ὑπερβαίνοντος. διὰ ἐκεῖνο μὲν ἦν ἡμῖν ὁ δεσπότης κατὰ δύναμιν μόνων, διὰ δὲ τοῦτο κατ' ὀλίγον ἡμῖν κοινωνεῖ. ὡ θαύματος θαῦμα παντὸς ὑπερβαίνοντος. ὡ μετανοίας πολὺ τὸ παράδοξον ἐχούσης, καὶ χαρᾶς τῆς πίστει πεφωτισμένοις. ὑδὲ μὲν ἐστὶ χαλεπὸν, ὑδ' ἀπίθανον, τὸ τοὺς πρώτους παντῶν αἰτίαν ποιεῖσθαι παρὰ τοὺς ἐγκαθεσθέντας ὑπ' αὐτοῦ τοῖς πράγμασι τάξιν, ἐπειδὰν βουληθῇ, ὃ δὴ θαυματουργίαν εἶναί φαμεν, ὅταν γε καὶ τῇ φύσει συμβαίνει, καὶ οἰκειοῦσθαι τοιοῦτον ποιεῖν, ἢ πάσχειν ὁπωσοῦν ποτε. πᾶσα γὰρ μεταβολὴ φυσικὴ, εἴτε γένησις ἢ, εἴτε αὔξησις, εἴτε ἀλλοίωσις, ἢ κατὰ φύσιν ἐστὶν, ἢ παρὰ φύσιν, ὡς τῷ Φιλοσόφῳ δοκεῖ, ὡς ἔχει τὰ κατὰ καιρὸν ἀδρυνόμενα, ἢ ἀώρως, καὶ ὡς ἐν ταῖς κειμένοις ἡμέραις ὑγιαζόμενα τῶν νοσημάτων, ἢ καὶ μεθ' ὑπερβολῆς καὶ μὴ ταῦτα, ὧν τὰ μὲν κατὰ φύσιν γινόμενα, ὑδὲν ἐν ἡμῖν θαῦμα κινεῖ, τὰ δὲ παρὰ τὴν φύσιν μόνα θαυμάζεται. Πολλῶν δὲ θεύθεν γινομένων, καὶ γεγενημένων θαυμάτων, τοῦτο μέγιστον ἀτεχνῶς. τοῦτο γὰρ τὸ μυστήριον μεταβολήν τινα περιέχον ὑπὲρ ὑπὲρ, ἐν ἀκαρεῖ γινομένην, τῶν συμβεβηκότων ἀμεταβλήτων μενόντων, πάσης μεταβολῆς φυσικῆς τε καὶ παρὰ φύσιν ἐξῄρηται. ἀλλὰ νῦν τὰς φυσικὰς ἀφέντες μεταβολὰς, ἃς αἱ παρὰ φύσιν παρεμπεσοῦσαι, ἀπιθάνους ἐν τῇ φύσει γινόμενας, τὰς θείας ὑπερφυοῦς θαυματουργίας.

Ματ. η'. Βαπλειῶν ά. κεφ'. ιβ'. καὶ γ'. ιή. Ἰωάν. ια'. Λυκ. ζ'.

Ἀπαλλάττει μὲν οὖν ὁ Θεὸς πυρετοὺς, καὶ νοσημάτων ἄλλων, χωρὶς ἰατρείας, ὥσπερ τὴν Πέτρου πενθερὰν, καὶ τὸν Ἑκατοντάρχου παῖδα, καὶ πολλοὺς ἄλλους ἰάσατο. καὶ πυκνοῖ τὸν Ἄρειον εἰς τέτον, μεμιᾶς ὑπερπηδήσας φυσικῆς αἰτίας τοὺς Οὐμβρους, ὡς διὰ τοῦ Σαμουὴλ, καὶ τοῦ Ἡλιοῦ πεποίηκε θάτερον, ἀλλ' ἐν τοῖς τοιούτοις πᾶσι, τὴν τάξιν μόνον, καὶ τὸν τρόπον τῆς φύσεως μεθαρμοττει, ποιεῖ δὲ θαῦμα καθ' ἑκάστην γινόμενον δυνάμενον. εἰ καὶ μὴ ταύτῃ τῇ ὁδῷ. Πάλιν νεκροὺς ἀνίστησιν, ὥσπερ τὸν Λάζαρον, καὶ ὀφθαλμοὺς ἀνοίγνυσι τυφλῶν, ἀλλ' ἐν τοῖς τοιούτοις, ἐμβάλλει μὲν τὴν τῆς φύσεως τάξιν, ἀλλ' ὑχ ὅσην θεὸς τὰ γινόμενα, ὅσην θεὸς τὸ ἐνῶ ταῦτα γίνεται, θεὸς τὸ ὑποκείμενον δηλαδή. ποιεῖ γὰρ καὶ αὐτὴ ἡ φύσις ζωὴν, ἀλλ' ὐκ ἐν τῷ νεκρῷ, καὶ δίδωσιν ὄψιν, ἀλλ' ὐ τῷ καθάπαξ πεπηρωμένου τοὺς ὀφθαλμούς. Πάλιν ἔγειρε Ἡλιον διὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, καὶ τὸ ἀνθρώπινον σῶμα δοξάζει δι' ἑαυτοῦ, καὶ σῶμα διὰ σώματος δίκαιον ποιεῖ, ἃ δὴ τὴν μείζονα ἐν τοῖς τοῦ Θεοῦ θαυμασίοις τάξιν ἐπέχουσιν, ὡς ὐδένα πρόσω τὸ φύσεως δυνάμενα γίνεσθαι. ἀλλὰ καὶ τούτων ὑπέρκειται τὸ θεοκίνητον θαῦμα. Ἔστη γὰρ μόνον ἐκεῖ τὸν Ἡλιον, ἀλλ' ὑχ ἅμα καὶ κινεῖσθαι τὸν αὐτὸν ποιεῖ, ὑδ' ἅμα εἶναί τε καὶ μὴ εἶναι. Ἐνταῦθα δὲ ποιεῖ μὲν Σῶμα τὸν ἄρτον, ἀλλὰ καὶ τὸ Σῶμα, χωρὶς τῶν αὐτῷ πεπόντων συμβεβηκότων, καὶ τὰ τοῦ ἄρτου συμβεβηκότα, χωρὶς τ αὐτοῖς πρεπούσης ὑπάς διαφυλάττει, καὶ ὑπὲρ ἄλλοις συμβεβηκόσι συμπεφυκῖαν ζωὰ ποιεῖ μὴ συμβεβηκότων ἄλλῃ θεσπικόντων ὑπό. ὡ μεγίστου θαύματος, καὶ παντὸς λόγου νικῶντος, αὖθις ἐρῶ. Ἀλλ' ἔχω τούτῳ τῷ θαύματι παραβαλεῖν ἕτερον, ὃν τὴν ἀνθρωπείαν φύσιν ὁ Θεὸς τῷ θείῳ συνῆψε θεσώσῳ, ὑχ ὥσπερ τῇ ψυχῇ τὸ σῶμα συνάπτει, ἑκατέρου τῷ ἰδίῳ μόνον ὀνόματος καλυμμένου, ὥτε γὰρ ἡ ψυχὴ σῶμα, ὥτε τὸ σῶμα ψυχὴ λέγεται. ἀλλ' ὥτως σὺν θεσωπικῶς, ὥστε τὸν Θεὸν ἄνθρωπον εἶναι, καὶ Θεὸν ὑπάρχειν τὸν ἄνθρωπον. ἀλλὰ καὶ τούτου θαυμαστότερόν ἐστι τὸ μυστήριον. ἐκεῖ μὲν γὰρ ὑδετέρα θεὸς τὴν ἑτέραν μεταβέβληται φύσιν, ἀλλ' ἐν τῷ τοῦ Χριστοῦ θεσώσῳ, καὶ ἡ Θεότης καὶ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἀσυγχύτως ἐστὶν. ἐνταῦθα δὲ τὸ κτίσμα θεὸς τὸν Κτίσην μεταποιεῖται διὰ μέσου τοῦ σώματος, καὶ ἡ θεοῦφεσκυῖα τοῦ ἄρτου ὑπὸ, Σῶμα Θεοῦ γίνεται, τοῦ μὲ Χριστοῦ γινόμενον Σῶμα. μεῖζον μὲν δὴ παντῶν τῶν θείων θαυμάτων ὡς ἀληθῶς διὰ ταῦτα, ἡ τοῦ ἄρτου θεὸς τὸ Σῶμα τὸ δεσποτικὸν μετάθεσις, ἀλλ' ὐκ ἀδυνάτου τῇ θεὸς τὴν θείαν ὑπερβλέπουσι δύναμιν. ὥτε γὰρ δεῖ τὸν Θεὸν ἡγεῖσθαι, μὴ δύνασθαι παρὰ τὴν φυσικὴν τῶν ὄντων τάξιν ποιεῖν, ᾗ καὶ ἡ φύσις καὶ ἡ τάξις ὑπόκειται, καὶ πολλῷ μᾶλλον, ὅσον καὶ τὴν φύσιν αὐτὴν ἔστιν ἰδεῖν τ

ἑαυτῆς

ἑαυτῆς ὄρων ἐξισαυξόμενον ποτὲ, ὅτε τὰ μὲν, ὡς θεόγεμφα τῶν θαυμάτων δεῖ τῇ Θεῷ συγχωρεῖν, θεὸς δὲ τὰ μείζω καὶ δυσχερέστερα, καθαδικάζειν ἀδυναμίαν τοῦ δύνασθαι ἄπειρον ἔχοντα, καὶ ζύσιχρον τῇ θελήσει. εἰ γὰρ τὴν τάξιν ὑπερβαίνει τῆς φύσεως ὡς ὑπερκειμένη πάντων αἰτία, ἐν τῇ τῶν ὑποκειμένων διαφορᾷ, τί μὴ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ πράγματι ταύτην βουληθεὶς ὑπερβήσεται; εἰ δὲ μὴ δηλοῖ τῇ τάξει τῆς φύσεως, δημιουργὸς αὐτῆς ὤν, τί μὴ καὶ τὴν φύσιν αὐτὴν μεταποιήσειν, ὡς αὐτὸς βουληθείη; ὥσπερ γὰρ κτίσῃ τινὶ δυνάμει, καὶ τὰ τῶν θαυμάτων ἔχατα τῇ τάξει καθάπαξ ἀνεπιχείρητα, οὕτω τῇ ἀθανασίᾳ τεθείκει τὰ ἄπειρα δυνάμεως, ἐπειδὰν βουληθῇ, μείζονα ἀεὶ μείζονα θαύματα ἐπινοεῖν καὶ ποιεῖν, καὶ πρὸς ὑδεμίαν ὑπερβολὴν ἴσασθαι. τί δ' ἂν εἴη καὶ χαλεπὸν τῷ τόδε τὸ πᾶν ὑποσημήνῳ, καὶ μεμιγμένα τινὰ διαθεῖναι φύσιν ὡς βούλεται; διατόνου μὲν ὁ Θεὸς πυρετὸν ἰατρεία καὶ ὁδῷ φύσεως, δι' αὐτὸ δὴ καὶ τέχνη καὶ φύσις αὐτὸν, πάσης αὐτῶν τὰ παραπλησίας ἐκεῖθεν ἡκούσης. λύει δέ ποτε πυρετὸν, ὅτε τῇ ὁδῷ τὰ φύσεως, ὅτε τῇ τέχνῃ χρώμενος. τῇ αὐτῇ δὲ δυνάμει καὶ ζωὴν ἐμποιεῖ τῷ νεκρῷ, ὧν ἡ φύσις τῷ ζῶντι δίδωσι μόνῳ. ἐπέκεινα δὲ τὸ φύσει βαρὺ καὶ γεώδες ζῶμα, τοῦ φυσικοῦ βάρους, καὶ τὰ θνητότητος ἀπαλλάττων, εἰσοικίζει τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, εἰς μετεωρίζει πρὸς τὸν οὐράνιον χῶρον, καὶ ζωματότητα, καὶ πνευματότητα ζυνίσησιν ἐν τῷ αὐτῷ πράγματι, ὡς εἶναι μὲν τὸ αὐτὸ, ζῶμα ἀληθῶς ἀνθρώπου, εἶναι μὲν τι ζῶμα πνευματικὸν, καὶ οἷον ἂν διὰ τῶν στεγανῶν διελθεῖν, ἐνδιδόντων τῇ θείᾳ δυνάμει, καθάπερ οἶνα τὰ ἀπλᾶ ζωμάτων διέρχεται στεγανῶν, βίας χειρῶν ἀνθρωπίνων πολὺ πρεσβεύουσης. Περὶ μὲν δὴ τὰ θείων θαυμάτων χρεὼν τοσοῦτον εἰπεῖν, ὅσον εἰς τὰ πεπεισμένοις ἡμῖν ἁρμόδιον χρεία, τοῖς δὲ πεπεισμένοις μόνοις ἐφιέντες νῦν Μυσηλίῳ, πάλιν ἀναλαμβάνοντες λέγομεν, ὅτι τῇ μὲν θείᾳ δυνάμει ἄπλως, ἁπλῶς ἀδύνατον πολὺ, καὶ πρὸς ἑκάστῳ δὲ τῶν ἄπειρων, οἵτινες πρὸς τὴν ἀπιστίαν ἀνάγοντες τὸν Μυσηλίου, ῥᾴδιον ἀντιμηχανᾶσθαι τὸν ἀνθρώπινον λόγον, καίτοι γε Μυσηλίου καθάπαξ πίστιν μόνην λαμβάνεσθαι ὀφείλοντα καὶ κατέχεσθαι. Αὐτίκα τὸ μὲν ἐκ μεταβολῆς ἀκαιρεῖσθαι, τῇ ἀπειρίᾳ τῆς θείας δυνάμεως θεραπεύεται. ἡ γὰρ ἄπειρος δύναμις, ἐν ἀκαρεῖ χρόνῳ δυνατὸν τὰ μέγιστα τῶν ζωμάτων κινεῖν, ὡς τῷ Φιλοσόφῳ δοκεῖ. ὥστε καὶ μεταβάλλειν ἐν ἀκαρεῖ χρόνου ἡ πάντα παρέχουσα δύναμις, οὐκ ἂν ἀγνοίη. τῷ δὲ τὴν τῶν ὑπῶν ἐκπεπτωμένῳ μεταβολὴν, πολλὰς μὲν ἡ θεία γραφὴ, πολλὰς δὲ ἡ φύσις αὐτὴ δίδωσιν ὁμοιότητας. Εἴ τι μὲν γὰρ ὑδάτων φύσις, οἷς ἐμβαλλόμενον ξύλον, οὐκ εἰς μακρὰν εἰς λίθου φύσιν μεταποιεῖται. ἐν δὲ τῇ κοιλίᾳ τοῦ στομάχου τοῦ ζώου καθ' ἑκάστην ἡμέραν τὸ τῆς τροφῆς καθαρδὸν μὴ τὴν πέψιν τὴν ἀλλοίωσιν, ἀναδιδόμενον ἥπατι καὶ φλεψὶ δι' αὐτοῦ, τεθρύπται τῇ ὑπὸ τοῦ πεφυκότος γίνεται. πῶς οὖν ἐγὼ τὰ ταῦτα δοκεῖ θαυμάσιά τοῖς ἀπίστοις; ἀλλὰ τὸν μὲν ἄρτον σάρκα γινόμενον ἐν αὐτοῖς ὑπάρχειν, κατὰ δὲ τοῦ Μυσηλίου μόνον τὴν ἀπιστίαν ἐγείρουσιν. εἰ δὲ τὸ πανσόφως ἔλεγον ὁ σκωπτόμενος, Εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι ἄρτοι γένωνται, εἰ Θεὸς εἶ, ὡς εἰδὼς δηλονότι τὴν θείαν δύναμιν ἐξαρκοῦσαν ἐν ἀκαρεῖ τοῦτο ποιεῖν, εἰ θέλησαι, πῶς ὁ λέγων μὴ δύνασθαι τὸν Θεὸν τὸν ἄρτον εἰς ἀνθρωπίνην σάρκα μεταβαλεῖν, ὃ καὶ ἡ φύσις ἐνωρισμένῳ χρόνῳ μέρει ποιεῖ, ὑψοῦσθαι χεῖρον ἢ πιέσαι ἔοικε; ὅς ἐστι τοῦ ψεύδους πατήρ. Ἡ τοῦτο νῦν ἐργαζομένη τὸ θαῦμα δύναμις, τὴν γυναῖκα ποτὲ ἐκ λωτὸς εἰς ἅλας ῥήλιον αὔρης μεταβαλοῦσα, τοὺς μὴ φθονοῦντας τῇ Θεῷ πείθειν πεπεικότα, ζωφρονίζει. ἡ αὐτὴ τὸν Μωσέως ῥάβδον εἰς ὄφιν, καὶ ἐξ ὄφεως αὖθις εἰς ῥάβδον μετέβαλε. τὸ ὕδωρ ἡ αὐτὴ πεποίηκεν οἶνον ὕστερον ἐν Κανᾷ. αὕτη τὸν ζάρκα τοῦ ζώου καρπὸν ποιεῖ διὰ χρόνου, καὶ τῇ σαρκὶ τὸν καρπὸν αὖθις πεποίηκεν ἐκ μεταβολῆς. ἀλλ' ἐπειδὰν δόξῃ τὴν τῆς ὑπάρξεως μεταβολὴν ἐν τούτῳ τῷ Μυσηλίου μὴ εἶναι καθάπαξ ἀνύσδεκτον, ἀπὸ τῆς ποσότητος αὖθις ἐπιχειρῆσαι. Τὸ μὲν τοῦ ἄρτου ὑπάρξεως εἰς τὴν τοῦ ζώματος μεταβαλλομένης, τὰ συμβεβηκότα τῷ ἄρτῳ μένειν τοῦ ὑποκειμένου χωρὶς, ὑπὲρ φύσιν ὄν, ὅμως οὐχ ὑπερβαίνει τὴν δύπορίαν τοῦ νοῦ. μὴ ἐνυπαρχεῖν μὲν γὰρ ὑποκειμένῳ τὰ συμβεβηκότα, ἀδύνατον, τοῦτο γὰρ ὅρου τοῦ λόγου τῶν συμβεβηκότων ἐστὶν, ἐπινοεῖν δέ πως αὐτὸν ὅμως δυνάμεθα, καὶ τοῦ ὑποκειμένου τὰ συμβεβηκὸς ἀφαιρεῖν, τῇ δυνάμει τοῦ ΝΟΥ, ᾧ πρόσωπον καὶ τὸν τοῦ καθόλου λόγον ἀθροίζο-

Ἰωάννης. κεφ'. κ'.

Μάβαις ποταμὸς Παμφυλίας.

Ματ. δ'.

Γεν. ιθ'.

Ἐξοδ. ζ'.

Ἰωάννης. κεφ'. β'.

ἀθροίζομεν ἐκ τῶν μερικῶν ἀφαιροῦντες. τὸ δὲ τῇ δυνάμει τοῦ Νοῦ γινόμενον τοῦ ἡμετέρου, ἤγουν τὸ αὖ κ τῇ δυνάμει τοῦ μεγίστου κ πέντε Νῶν, ἅμα τε νοοῦντος αὐτὸ, καὶ ἐν τῷ πράγματι οὕτω δημιουργοῦντος. Ἀλλ' ἕτερον εἶναί φασιν ἐν τῷ Μυσηλίῳ τούτῳ, ὑμόνουν τὴν φύσιν, ἀλλὰ ἐπὶ τοιαύτῃ τῷ Νῶν δυνάμιν ὑπερβαῖνον, ὅπ ἐν μικρᾷ τῷ φαινομένῳ ποσότητι, ὅλος ὐκ εἶναι πιθανόν. Ἀλλ' ὑδὲ τοῦτο παραμυθίας ἐστέρηται τὸ θαυμάσιον, ὑ γάρ ἐστιν ἐν τῇ ἱερᾷ ταύτῃ Θυσίᾳ τὸ τῷ Χριστοῦ Σῶμα φυσικῶς, ἀλλὰ μυστικοδῶς μόνον, κ διατοῦτ' οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῇ καθάπερ ἐγκεκρυμμένον ἐν πινι τόπῳ, ὑδ' ὑπὸ ταῖς ἰδίαις τῆς τοῦ ἀληθινοῦ ζώματος διαστάσεσιν, ἀλλ' ὑπὸ τὰς τοῦ ἄρτου διαστάσεσι μόναις. ὅθεν ἐπειπερ ἡ Οὐσία καθ' αὑτὴν, ἐ καθ' ἑαυτὴν Οὐσία ὑ κατέχει τόπον, ὑδὲ ζητεῖ, εἰμὴ καθ' ὅσον ἐστὶν ὑπὸ τὰς διαστάσεσι τοῦ σώματος, ἐπόμενόν ἐστιν ἐνταῦθα ἐν τούτῳ τῷ Μυσηλίῳ τὸ τοῦ Χριστοῦ Σῶμα, μὴ ζητεῖν, μηδὲ κατέχειν πλείονα τόπον, ἢ ὅσον ζητοῦσι καὶ κατέχουσιν αἱ διαστάσεις τοῦ ἄρτου, ὑφ' ἃς ἡ τοῦ ζώματος Οὐσία καλύπτεται. διαπιστεῖν δὲ περὶ τούτου ὑχρὴ, πολλῶν ἄλλων ἐν τῇ φύσει πραγμάτων τὸν αὐτὸν σχεδὸν τρόπον ἀποβαλλομένων. Ἡ μὲν ἀνθρωπίνη ψυχὴ ὅλη ἐστὶν ἐν ὅλῳ τῷ ζώματι, ἐ ὅλη ἐν ἑκάστῳ τῶν μορίων τοῦ ζώματος, καὶ τῷ αὐτῷ εἴτε τῷ μορίῳ, ἐ τῷ λοιπῷ ζώματι φύσιν ἔχει, ἐ οὕτως ἔχει μεγέθους αὐτῇ νοητέον, ὡς ἐν τῷ τοῦ γίγαντος ζώματι (εἴγε δεῖ τι ψυχῆς μέγεθος διανοεῖν) καὶ διὰ τὸν τοῦ ζώματος αὔξησίν τε ἐ μείωσιν, ἢ μέλως τινὸς ἐκπεπλῆ, ὅτ' αὔξησιν, ὅτε μείωσιν, ὅτε τομήν τινα καὶ ἡ ψυχὴ ζωυφίσταται, καίτοι τοῦτ' ἀληθέστατον ὄν, κ πᾶσι μὲν Ἑλλήνων Σοφοῖς, πᾶσι δὲ τοῖς ἱεροῖς Διδασκάλοις οὕτω φρονούμενον, καθαρῶς ὅμως ὐχ ὑποπίπτει τῷ Νῷ, καθάπερ τῶν ἄλλων νοητῶν τὰ φανερά τε κ σαφέστερα. Πῶς δὲ ἐ Πύργου μέγεθος, ἢ Ὄρους τῇ ὄψει μεγαλύνου, ἐλαχίστῳ τοῦ ὀφθαλμοῦ τηλικούτου μεγέθους εἴδωλον ἐμφέροντες. ἔστι δὴ ὡς ἐν τῇ ψυχῇ νοητῶς τὸ εἴδωλον τοῦ Πύργου, καὶ ὑλικῶς ἐν αὐτῷ, οὕτω πνευματικῶς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ, καὶ τούτῳ τῷ πνευματικῷ εἴδει, διὰ τὸ ἔξω μεγέθους ποιούμεθα ζύγκρισιν. Τίς λόγος ἀποδίδοσθαι τοῦ τοιούτου δυσπαθοῦς; καίπερ ὄντος ἀληθεστάτου. Οὕτω δὲ κ ἐν Καππαδοκίᾳ βραχεῖ, μεγίστων πραγμάτων καθορώντες εἰκόνας, ὑδὲ τούτου σχεδὸν τὸν λόγον ὑπέχειν δυνάμεθα. Πρὸς τούτοις, ἀδύνατον εἶναί φασιν οἱ τῷ Μυσηλίῳ διαπιστοῦντες, τὸ τοῦ Χριστοῦ μυστικὸν Σῶμα τεμνόμενον ἀκέραιον διαμένειν, ἐ τὰ τμήματα ἕκαστον αὐτὸ ὅλον εἶναι τὸ τοῦ Χριστοῦ Σῶμα ἐ τέλειον. Ἀλλ' ἡ πίστις ἡμῶν ἐ τοῦτο κρίνει, θαῦμα μὲν ὁμοίως τοῖς ἄλλοις παραδόξοις τοῦ Μυσηλίου, πολλοῖς δὲ ὁμοιότητι ζωηρευόμενον. καὶ σαφέστατα τῶν τοῦ λόγου τοῦ Μυσηλίου. ἡ μὲν διαίρεσις ἐκείνη ἐ ἡ τομὴ, ὑ τοῦ Σώματος ἅπεται τοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ἐν τοῖς τῆς ποσότητος διαστάσεσι γίνεται μόναις, ὑφ' ἃς μετὰ τὴν μεταβολὴν ἐκείνην, τὸ τοῦ Χριστοῦ Σῶμα καλύπτεται, ὥσπερ κ τοῦ Καππάδοκος κλαδίσκου, ὅτε τὸ εἶδος κλᾶται τοῦ ζώματος, τὸ ἐν αὐτῷ καθορώμενον, ἐ ἐν ἑκάστῳ τμήματι τὸ αὐτὸ καταδύεται εἶδος. καὶ τῶν ἐντόμων ζώων διαιρουμένων, ὅλη ἡ αἰσθητικὴ ψυχὴ, ψυχὴ παραμένει τοῖς τμήμασιν, ὡς τῷ Φιλοσόφῳ δοκεῖ. ἐ ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ ἔστιν ὅλη ἐν ἑκάστῳ μορίῳ τοῦ ζώματος, ὑδενὶ δὲ μορίῳ τεμνομένῳ ζωαποτέμνεται. κ αὖ, ἐν ἑκάστῳ μέρει τ αἰσθητῆς ζαρκὸς ἡ τ ζαρκὸς ὕπαρξις ζώζεται. κ παῦ τοῦ ἄρτου μέρος, ἄρτός ἐστιν. Οὕτω δὴ κ ἕκαστον μέρος τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, ὅλον ἐστὶ τὸ τοῦ Χριστοῦ Σῶμα, τὸ ἐν τῇς ὁμοιότητι ταύτῃς ἐνδεὲς τ θείας ἀναπληρώσεως ἐν τῷ Μυσηλίῳ δωρέμενος, λέγω δὲ αὖ ἡ τοσοῦτον τὸ μέρος, ὥστε ἐν αὐτῷ δύνασθαι αὖ τὸν τοῦ ἄρτου ζώζεσθαι λόγον, εἰ μὴ πρὸς τὴν Οὐσίαν τ ζαρκὸς μετεβάλλετο. εἰ δὲ εἰς παῦ λεπτὰ διαιροῖτο, κ ὁ τοῦ Σώματος ὑ ζώζεται λόγος, ὥσπερ αὖ ἀπολώλει κ ὁ τοῦ ἄρτου. Ἔστι δὲ τὸ τοῦ Χριστοῦ Σῶμα, κ ἐν τῷ Οὐρανῷ, καὶ ἐν τῇ Γῇ, ἐν παντὶ Θυσιαστηρίῳ εὖ κ ταὐτὸν ἀριθμῷ, ἐ πολλῶν ἐν τούτῳ τῷ Μυσηλίῳ μὴ γινομένων θαυμάτων, ὡς εἴρηται, τοῦτο πάσης ἐκπληξεώς ἐστιν ἐπέκεινα, κ πλείσης γήμει τῆς ἀποφάσεως. Διαφόροις μὲν γὰρ ἀποβλέψεσιν, ἐγχωρεῖ τὸ αὐτὸ πολλαχοῦ εἶναι, οἷον τὴν ψυχὴν ἡμῶν, κ μὲν τ φύσεως εἶναι, ἐν ἑκάστῳ τυγχάνειν τοῦ σώματος, ἐν ᾧ ἐ σωματικῶς ἔσωμα, ἅτε τοῦ σώματος εἶδος ὂσαν ἐ ἐντελέχειαν. κατὰ δὲ τὸ εἶναι τοῦ ἔρωτος ἐ τ διαθέσεως, ἐκεῖ εἶναι, ὅ τὸν ἔρωτα ἔχει,

ἔχει, καθὼς εἴρηται, ὅσα ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἐστιν ἡ καρδία ὑμῶν. καὶ πάλιν, τὸ πολίτευμα Ματ. ε'.
ἡμῶν ἐν οὐρανοῖς ἐστιν, ὁ θεῖος εἶπεν Ἀπόστολος. εἰ τοίνυν καὶ τὸ τοῦ Χριστοῦ σῶμα, τοῦτον ἐλέ- Φιλιππ.
γετο τὸν τρόπον ἐν διαφόροις διείρκεσθαι τόποις, οὐδὲν ἂν ἴσως χαλεπὸν νοηθῆναι. νῦν δὲ τὸ αὐτὸ τῷ κεφ. γ'.
ἀριθμῷ σῶμα, κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ εἶναι, ἐν διαφόροις ὑπάρχειν τόποις διαδόμην, ὃ παντάπασι μὴν
ε ἀδυνάτως ἔχειν δοκεῖ τῷ νόμῳ τῆς φύσεως, πιστεύομεν δὲ ὅτως ἔχειν ἀναμφισβητήτως, τοῖς τῆ Θεοπνεύ-
στοις λόγοις ἑπόμενοι, καὶ παραδείγμασι δὲ καὶ λόγοις τὴν τοῦ Νοῦ δυσκολίαν παραμυθούμεθα.
Ἆρα μὴν ἡ σῶμα τυγχάνον σὺν ἄλλοις τόποις, αὐτό τε ὅλον ὅλῳ συμμετρεῖται τῷ τόπῳ, καὶ τὰ μέρη
τούτου τοῖς τοῦ τόπου μέρεσιν ἀποδίδοται, καὶ μεταβύσης τῆς ἰδίας ποσότητος, ἔστιν ἐν τῷ τόπῳ, τὸ δὲ
ἐν τόπῳ εἶναι, τῇ ποσότητι κυρίως προσήκει, ἑπομένως δὲ καὶ τῇ οὐσίᾳ, ἧς ἡ τοιαύτη ποσότης ἐστί.
ι καὶ ἀντοῦθεν συμβαίνει τὸ σῶμα ἐκεῖ μόνον εἶναι, ὅσα ἡ ποσότης αὐτοῦ καὶ αἱ διαστάσεις δύνανται.
ἀδυνάτον δὲ τὰ αὐτὰ ποσότητα πλείοσι συμμετρεῖσθαι τόποις ὁμοῦ. Ἐπὶ δὲ τοῦ σώματος τοῦ
Χριστοῦ, οὐχ ὅτως ἔχει. ἔστι γὰρ ἐν τόπῳ, μεταβύσης τε καὶ μείζονος ἐνυπαρχούσης τῷ ἄρτῳ ποσό-
τητος, εἰ δὲ καὶ ἡ ἰδία ποσότης τοῦ παναγίου σώματος ἀχωρίστως αὐτῷ συνέστιν, ἀλλ' ἑπομένως,
καὶ τῇ οὐσίας μεταβύσης, ἧπερ ἂν δι' ἰδίας ποσότητος ὑφεστᾶναι δύναται. Ἐπεὶ τοίνυν οὐδὲν
ια κωλύει πολλὰς εἶναι ποσότητας ἄρτων ἐν πολλοῖς θυσιαστηρίοις, ἐντοῦθεν συμβαίνει καὶ τὸ τοῦ
Χριστοῦ σῶμα τὸ αὐτὸ ἀριθμῷ, ἐν πλείοσιν ὑπάρχειν ποσότησιν οἰκείαις, τούτων μεταβασῶν
ἐν πολλοῖς διείρκεσθαι τόποις. Τούτοις δὲ τοῖς παραδείγμασι δυνατὸν ἐστι χρήσασθαι, τῇ τε ἡμετέρᾳ
ψυχῇ, ἧπερ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ποσότητα καθ' ἑαυτὴν, ἣ συμμετρεῖτο ἂν τῷ περιέχοντι σώματι, ὅλη
καὶ ἐν ὅλῳ καὶ ἐν ἑκάστῳ μορίῳ τοῦ σώματος πάρεστι. καὶ ἔτι τῷ λόγῳ, ὃς ὁ αὐτὸς καὶ εἷς ἀριθμῷ.
ιβ καὶ ἐνδιάθετος εἶναι δύναται, καὶ λεγόμενος, καὶ ἀκουόμενος, καὶ γραφόμενος. καὶ ὁ λεγόμενος δὲ
εἷς καὶ ὁ αὐτὸς, ἀπαθῶς περιλαμβάνεται πλείοσι. Πρὸς τούτοις τῷ τοῦ ἡλίου φωτὶ, οὔτε τῷ ἔξω τῆς
οἰκίας διαφανεῖ, καὶ σύνδον αὐτῆς. καὶ ἐν τῇ ὕελῳ δὲ ὄντι, δι' ἧς διϊόν, τὸ σύνδον τῆς οἰκίας διαφανὲς
καταλάμπει, τῷ αὐτῷ δὲ ὅμως τυγχάνοντι, καὶ μεθ' ἑαυτοῦ, μήτε τοῦ ἡλίου χωριζομένῳ. ἀλλὰ
μὴν καὶ τὸ εἶδος ἐν πᾶσιν ἐστὶ τοῖς ἰδίοις ἀέρμοις, ὅσα περ ἂν εἴη ταῦτα, σὺν ὰριθμῷ. καὶ πολλοῖς
ιγ τούτοις παραδείγμασι, τὴν ἀποφαν τοῦ Νοῦ παραμυθήσασθαι δυνάμεθα. ἀλλ' ἄρκει μοι πίστεως
ἀφορμὰς παρασχεῖν τοῦτο φρονεῖν, καὶ ταύτῃ μόνῃ βεβαιωθῆναι, τἄλλα ὡς ἐν παρέργῳ σκοπεῖν. ὑπερφυὲς
γὰρ ὄντι τῷ Μυστηρίῳ, καὶ τερατώδει, πᾶν νικῶντι τέρας ἐστὶν, εἰς ἂν ἀποδοθείη λόγος ἀνθρώποις;
ἢ τίς ἂν οἰκείως ἐκ τῶν φυσικῶν ἐφαρμοσθείη παράδειγμα; Ἀλλ' ὑδυνάμεθα φησὶ πείθεσθαι. τὰ
μὲν γὰρ παραδείγματα καὶ οἱ λόγοι τὴν πίστιν παρεσκεύασαν, ἐγὼ δὲ ἀποδείξεως δέομαι, πιστεύειν
ιδ δὲ γε ὑδύνατον. Ἀλλὰ δύνῃ, ἐὰν ἐθέλῃς πιστεύειν. πίστις γάρ ἐστιν ἑκόντος ψυχῆς συγκατάθεσις.
ἐὰν δὲ μὴ θέλῃς, ἄλλος ἂν εἴη λόγος. ἐὰν μὴ θέλῃς, ὑδ' ὅλως ἐκ τῆς γίνεται σίδηρος πιστεύσεις τῷ
λέγοντι, ἴσως πόρρω τοιαύτης ἐργασίας τυγχάνων, καὶ σὺν εἰδὼς, ὑδ' ὅλως ἔκπυρος τεφρώδης ὕλης
ἡ ὕελος, διὰ τὸ μὴ παρεληλυθέναι ποτὲ γνωμόνιος, μηδὲ σωματικῶς αἰσθέσθαι ταῦτα ἰδίᾳ, καὶ ὅπερ τ'
ἄλλων ὁμοίως. Ἐγὼ δὲ δείξω σοι, ὅτι πολλὰ πιστεύεις, ἃ βλέπειν ὑδύνῃ. πιστεύεις ἐκ τῶν
ιε τεσσάρων στοιχείων εἶναι τὸ σῶμα τὸ σὸν, ἀλλ' ὑ βλέπεις αὐτὸ συμπεφυρμένον ἐξ αὐτῶν. πιστεύεις τὸν
σὸν πρόπαππον, καὶ ὅτι παππον τοιόνδε γεγονέναι, ἀλλ' ὐκ οἶδες αὐτόν. πιστεύεις τὸν Ὠκεανὸν περι-
κλύζειν τὴν γῆν. πιστεύεις τῷ λέγοντι τὸν Ἥλιον ἐκλείψειν ὅλον, ἢ τὸν ἥμισυ μὴ τοσαύτας ἡμέρας
καὶ ὥρας, ἀλλ' ὐκ οἶδες αὐτὰ, ἢ ὑ πεπόρισαι. εἰ δὲ τοῖς ταῦτα ἰσχυρῶς ἀποδίδως τὴν πίστιν,
πόσῳ θεὸς ἀξιοπιστότερος ἀνθρώπων τῶν ταῦτα διηγουμένων, λέγων, ὅτι τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου, καὶ Ματ. κς'.
ιϛ τοῦτο τὸ Αἷμά μου. Ἀλλὰ περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ εἰπόντος ἀμφιβάλλω φησὶ καὶ τὸ ἐκείνου Ἐβραίοις
Θεότητος. Ἀλλ' ἐκτετύφλωται ὄντως ἄνθρωπε, περὶ τῶν θεοπτίλων ἀμφιγνοῶν. ιε'. Ἰωή.
Ἡλίου λαμπρότερον μαρτυρεῖ τὴν ἀλήθειαν τοῦ εἰπόντος καὶ τὴν Θειότητα αἱ περὶ αὐτοῦ Προφη-
τεῖαι τῶν ἱερῶν Προφητῶν, τῶν Χρησμῶν, τῶν Σιβύλλων, πάντων Σοφῶν, πάντων Μαντέων,
σαφήνεια τὴν μεγίστην ἐκείνην. καὶ ζωτικωτάτην κηνοτομίαν ὅτι βελτιώσει τὴν φύσεως πόρρωθεν

θεραγ-

θεθαγγέλλυσιν, οἰκονομικαμβύω τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἀπροφάσιστος ἡ τῆς ἀπίστου κατακρίσεως. τὰ θεῖα τοίνυν ἀμβώματα τῆς γνώσεως αὐτοῦ, καὶ τῆς ἀναδείξεως θαύματα, ὁ ὑπὲρ ἄνθρωπον αὐτοῦ βίος, ἡ ὑψηλοτάτη καὶ ὑγιὴς καὶ θεία ὄντως νομοθεσία, αἱ θεόρρητοι αὐτοῦ, εἰς ἔργον συνενεγκάμεναι πᾶσιν, αἱ ὑπερφυεῖς ἐκεῖναι θαυματουργίαι, ὁ ἐκούσιος θάνατος, τὰ ἐπ' αὐτῷ θαύματα, ἅ μετὰ τοῦτον λαμπρότατα πᾶσιν, τὸ τῶν Μαθητῶν ἀμετάπτωτον, μεγαλωθὲν, εἰς τὸ αὐτῶν πίστεως ἰσχύν, καὶ πολλὴ τῆς περὶ τὸν Χριστὸν ζωογνωσμένης αὐτοῖς ἀληθείας ἀπόδειξις, μείζον δὲ, εἰς τὸ ἐκείνου χάριτος ἰσχύν, ὑπαρόντος ζωοποιῶς ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἀοράτως ἐκ τῶν Οὐρανῶν αὐτοῖς ἐνιδρύοντος. οἱ τῶν Ἁγίων πολλῶν ἀγῶνες ὑπὲρ αὐτοῦ, ὁ βίος αὐτῶν, ὑδὲν ἀπάδον ἔχων τῶν καλῶν δογμάτων καὶ παραδειγμάτων τοῦ Διδασκάλου, οἱ κίνδυνοι τούτων ὑπὲρ τῆς ἀληθείας, καὶ τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου, μετὰ τοσούτου ζήλου, τὰ θαύματα, ἃ δι' αὐτῶν ἐνηργοῦντο, καὶ οἷς ἐφυλάττοντο, τὰ τῶν Μαρτύρων αἵματα καὶ τὰ θαύματα, ἡ λαμπρὰ πανήγυρις τῶν τῆς γῆς κλιμάτων, ἀπὸ τῆς πλάνης πρὸς τὴν ἀλήθειαν περὶ Θεοῦ πίστιν ὑπὸ τῆς ροπῆς, ἡ τῆς πολυχρονίου δεισιδαιμονίας κατάλυσις, τοσοῦτοι Τυράννων καὶ Δυνάστων θρασυνόμων ἐχθροὶ καὶ ὑπερδίκων, ἡ τῆς ἱερᾶς Ἐκκλησίας μεταπτῶτα κατάστασις, πανταχοῦ ζημιῶν καὶ ἡμιῶν καὶ Πνευματικοῦ πλήρους ῥημάτων, καὶ πρὸς εἰκόνα τῆς ἐν Οὐρανοῖς διατάξεως ἐξειργασμένη. καὶ τί ἂν τις καταλέγοι τὰς ἐναργεστάτας περὶ τῆς Θεότητος ἀποδείξεις, ἀναίρων ὅσας τῷ πλήθει, καὶ τῇ δυνάμει μείζους; Οὗτον τὰς μὲν περὶ τούτου τοῦ Μυστηρίου, καὶ τῶν ἄλλων σὺν αὐτῷ θείων καὶ ἱερῶν Μυστηρίων, καὶ ὅλως τῆς πίστεως ἀμφιβολίας, τοῖς ἀπίστοις καὶ αἱρετικοῖς καταλιπόντες, μᾶλλον δὲ καὶ τούτους ἐξώμεθα τῇ τῆς ἀληθείας αὐγῇ καταλαμφθῆναι. ἡμεῖς δὲ τῷ καλῷ λιμένι θεσπιζομένοι, τῇ Ζωῇ, τῷ Φωτὶ, τῇ Ἀληθείᾳ, τῇ πρὸς τὴν σωτηρίαν Ὁδῷ, τῷ ἡμετέρῳ λέγω Δεσπότῃ, καὶ ὑπὲρ ἁπάντων, οἷς ἡμᾶς εὐηργέτησε, χάριν ὁμολογοῦντες, ἀποδώμεν αὐτῷ κατὰ νοῦν, καὶ τῆς Πνευματικῆς ταύτης τροφῆς τὴν εὐχαριστίαν, δι' ἧς τὴν ἐν ἡμῖν τῆς χάριτος θέρμην μείωσαν μὲν, αὔξει μὴ πλείστης τῆς θεωρίας, ἀπὸ δὲ τῆς πονηρίας ἐκλείψασαν, ἀναζωπυρεῖ, καὶ ἀμβλυνομένην, διεγείρει καὶ ῥώννυσι, καὶ βεβαίως καὶ ἀναμφισβητήτως πιστοῦται, ὅτι περὶ τούτου τοῦ Μυστηρίου ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία διδάσκει, ἡμήτερ ἡμῶν, τυγχάνουσα ἐν τῷ μυστικῷ τούτῳ Σώματι, αὐτὸν εἶναι τὸν Χριστὸν, ὑπὸ τοῖς ζυμβεβηκόσι τοῦ ἄρτου ζυγκαλυπτόμενον, καὶ ὁλόκληρον εἶναι αὐτὸν ἐκεῖνον, τὸν ἐκ τῆς μακαρίας Παρθένου γεγεννημένον, τὸν ὑπὲ Σταυροῦ ποτε, τὸν ἐν Οὐρανῷ νῦν, καὶ τούτῳ πρέφεσθαι ἀσυδάζοντα διηνεκῶς, τῷ ὡς ἀληθῶς ἐραστῷ ἄρτῳ, ὃν τὸ Μάννα καλῶς θεοτύπωσε, καὶ πρέφεσθαι, ὡς αὖ θρέψειεν, ἀλλ' ὑγιῶς αὖ καύσειε. ὡδε γάρ ἐστιν ὡς ἀληθῶς ἐμπεσὼν τοῖς ἀναξίως μετέχουσι, καὶ τροφὴ κατακρίσεως μᾶλλον ἢ δικαιώσεως τὸν θεῖον Ἄρτον.

Εἰς τὸν Ἰούδαν, μετὰ τὸν βρῶσιν ἐκείνου εἰσῆλθεν ὁ Σατανᾶς. καὶ Ὀζίας θυσίαν θεοσεγκὼν, ὧν οὐκ ἐξῆν, ἐλεπρώθη. καὶ Ὀζᾶν ἐπατάξη παρὰ Θεοῦ, ἐπεὶ τετόλμηκεν ἁναξίως ἅψασθαι τοῦ Κιβωτοῦ. καὶ τὸ ξύλον, ὃ φαγὼν ὁ πρῶτος ἄνθρωπος τέθνηκε, ζωῆς ὢν, ἁλλὰ μὴ τοῦ ἀνυποτάκτου, ἄπον θνητὰ τῷ μετειληφότι γενέσθαι. ἡ τοῦ Γαληνοῦ ἱερὰ, ὠφελεῖν μὲν, διδομένη χρηστῶς, νεκρῶν δὲ ἀνιστελεῖ, τὸν δὲ μὴ χρήζοντα τῆς ἐξ αὐτῆς ὠφελείας, καὶ βλάψειν ἄν.

Περὶ μὲν οὖν τοῦ ἱερωτάτου Μυστηρίου, τοσαῦτα γε νῦν ἔχον λεκτέον, παραμυθούμεθα δὲ καὶ ἡμεῖς τῷ κατὰ τὸν Λάζαρον θαύματι, ἀθεατὴ μόνον τοῦ γνωσθέντος, ἀλλὰ καὶ τῆς ἰσχύος τοῦ θαυματουργοῦντος ἐπόπται, καὶ τῆς ἐγκεκρυμμένης σοφίας τοῦ θαύματος. ὀψόμεθα γὰρ τὸν ἡμέτερον Ἰησοῦν καὶ Δεσπότην μνήματι φίλου παραγινόμενον, τεταρταῖον ἤδη ἡμέραν ἄγοντος ἐν αὐτῷ καὶ ὀδωδότος ἤδη, τὴν Μαρίαν καλυμμένου ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς πρὸς τὴν ὑπάντησιν τοῦ Δεσπότου, καὶ ὑπαντῶσαν καὶ κλαίουσαν φορτικῶς, καὶ τοῖς ποσὶν αὐτοῦ προκαλινδουμένην, τὸν Ἰησοῦν δακρύοντα μετρίως καὶ ἐμβριμώμενον, ἢ τῇ ταλαιπωρίᾳ τῆς φύσεως μὴ ἀνθρωπίνως συμπεπονθότα, ἢ ὡς Νομοθέτην ἡμῶν μέτρα διδόντα τοῖς κεκμηκόσι δακρύων, καὶ μετ' ὀλίγον ἀνιστῶντα τὸν Λάζαρον. δυχῇ, καὶ φωνῇ καλύσῃ μετ' ἐξουσίας, τὸ μὲν, ἵνα δείξῃ τὸ χρήσιμον τῆς δυχῆς, τὸ δὲ, ἵνα τῆς Θεότητος ἐκφήνῃ τὴν δύναμιν. ὀψόμεθα τὸν Λάζαρον πρὸς τὴν φωνὴν ἀνιστάμενον, δεδεμένον κειρίαις, καὶ τὴν ὄψιν κεκαλυμμένον, καὶ ὀδωδότα, καὶ λοιπὸν τοῖς

Ἔξοδος. ις'. Κορινθ. α'. κεφ. ιά'. Ἰωάννου. ιγ'. Παραλειπ. κς'. Βασιλειῶν. β'. κεφ. ς'.

ζωπυρακεκ-

συναναπαυομένοις τῷ Ἰησοῦ σωτηρίαν, τοὺς ἰουδαίους παραπομένους ὑπὸ τοῦ θαύματος, καὶ πλησμονὴν ἡγουμένους τοῦτο κομιεῖσθαι, ἤδη τῆς ἀπορρήτου λαμπηδόνος θεὸς ὤν, τῷ μεγαλείῳ τοῦ θαύματος, καὶ δέον πιστεύειν, ἀνελεῖν ἐπειγόντων τὸν τῆς ζωῆς χορηγόν, καὶ τῶν ἄλλων ἀνασκόπως, ἁμοιβὴν αὐτῷ τὸν ἑαυτοῦ δοῦναι θάνατον, καὶ τοῦτο μὴ δυνάμενοι πρᾶξαι ἄνωθεν διαβολῆς, ὑποψίαν τυ-
ε ραννίδος ὑποβάλλουσι τῷ λαῷ, καὶ τὸν τῶν ῥωμαίων ἐπισείουσι φόβον, καὶ τὴν τῆς πόλεως ἀνασκάπτουσιν, ἵνα τοῦ δήμου ψῆφον ἐντεῦθεν κλέψαι βουλόμενοι, ὀψόμεθα τὸν Ἰησοῦν ἡμῶν, κατεπείγοντα μὲν οὕτω τὸ μελετώμενον πάθος, ὑπὸ λαμπροτάτης ἀποδύεσθαι τὸ θεότητος, ἀναχωρεῖν τε δὲ πάλιν αὖθις, μὴ φθάσαι τὸ πάθος τὴν βασιλικὴν ἐκείνην πομπὴν, καὶ τὴν μετὰ τῶν βαΐων ὑπαάντησιν, καὶ τὰς τῶν παίδων φωνάς, ἅπερ ἔμελλε βοᾶσθαι εἰσιόντι τὴν πόλιν, τῶν προφητῶν
ι καὶ ταῦτα προαναφωνούντων, μὴ κωλυθῆναι τὸ δεῖπνον ἐκεῖνο τὸ ἱερὸν, περὶ οὗπερ ἡμεῖς τὸν λόγον ἐποιησάμεθα, τὸ θαυμαστὸς ἐκεῖνος Νικήτης, ὁ τῆς ταπεινώσεως καὶ τῆς ἀγάπης διδάσκαλος, καὶ ἡ τελευταία πρὸς τοὺς μαθητὰς συμβουλὴ, τὸ ὅσα πρὸ τοῦ θανάτου τελεῖσθαι ἐβούλετο, μεγάλῳ αὐτὸ τῇ δόξῃ, μᾶλλον δὲ τῇ ἡμετέρᾳ δόξῃ τὸ σωτηρίᾳ βεβαίοσαν φέροντα. Ἵνα μὴ τίνων ἅπαντα ταῦτα διανοηθῇ, τῇ πιθανοτέρᾳ τοῦ κέρδους παῤῥησίᾳ πρὸς ὀξυτέραν ἀπελπισίαν ἐρεθιζόντος τοῦ πονηροῦ
ια ζωπυρεῖν, τὸ φορτικώτερον αὐτῷ τῶν τελευταίων ὑπὲρ φέροντος, οὐκ ἔτι παῤῥησίᾳ πρὸς πατρῶα τοῦτον ὀψόμεθα, ἀλλ' ἐγγὺς τὸ ἐρήμου μὴ τῶν μαθητῶν διατείβοντα. Τίς ὦ παρόντες χορηγώσεται τὸ ζωτηρίας, τηλικοῦτον ἔχων δεσπότην; τίς νεκρὸς ὢν, ὑγιὴς ἢ τοῦ ἰαείρου θυγάτηρ, ἢ ὡς ὁ τὸ κήρας ὑὸς ἆρα τοῦ θανάτου γλυκάμενοι, ἀλλὰ τεταρταῖος, τουτέστι χρόνιος, καὶ τοῖς τέτ-
ταρσι τοῦ χρόνου κομιοῖς ζυμπαρατεινόμενος ἔχων τὴν νέκρωσιν καὶ τὴν πονηρίαν, καὶ δεδεμένος μὲν
ιβ πολλοῖς ἁμαρτήμασι χεῖρας καὶ πόδας, τὰς τῶν ἀγαθῶν πρακτικὰς δυνάμεις, δηλονότι κεκωλυμένος ὑπὸ τῶν πονηρῶν ἐνεργειῶν τε καὶ ἕξεων, τὴν δὲ νοερὰν ψυχὴν πεπεδημένος, ἀγνοίᾳ τοῦ δέοντος ἐκκαπνῷ, καὶ τὴν τῆς πονηρίας δυσωδίαν ὀκνοῦντος καὶ τρίζοντος ὢν, ἀπελπίσει τὴν ζωτηρίαν, ταῦτα πάντα ὁρῶν; ἢ ἦρ τὰς ζωματικὰς λύει νόσους ὁ δεσπότης ἡμῶν, ἀλλὰ τὰς ἁμαρτίας ἀφίησι πολλῷ πρόχειρότερον, ὡς τὴν ψυχικὴν ἀνεῖλε νόσον τοῦ παραλύτου, πρὸ τῆς θεραπείας τοῦ ζώματος. πρότερον δρᾶσαν, Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι, εἶτα, Ἆρον τὸν κράβ- Μάρκου.
βατόν σου, καὶ ὕπαγε. Τῇ πρακτικῇ τίνων δρετῇ τὴν θεωρίαν ἀναλεσώμεθα, ἀποδύσαντες, κεφ'. β'.
ὡς ἐκεῖ τὴν Μαρίαν ἡ Μάρθα, καὶ ὑπαντήσωμεν τῷ ἡμετέρῳ δεσπότῃ, ὑπὸ φιλανθρωπίας καὶ αὐ- Εὐαφίῳ,
τῷ μείζονος πρὸς τὴν ἡμῶν ἀνάσκαψιν ἀποδύντι. αὖ μόνον ἑτοιμασθῶμεν, καὶ προφθάσωμεν αὐτὸ ε. καὶ ἑ.
τὸ πρόσωπον ἐν ἐξομολογήσει καὶ κλαυθμῷ, τὸν τοῦ δεσπότου καὶ ἰατροῦ ὀκτὼ ὑπαπασώμεθα.
λ' κἂν οὕτω ποιήσωμεν, αὐτὸς τὸν ἡμέτερον ἀνάστησει Λάζαρον, τουτέστι τὸν νεκρὸν καὶ δυσωδίας χοπωνέοντα νοῦν, καὶ σὺν τῶν ζωανακειμένων αὐτῷ ποιήσει, καὶ ζωοδοτουμένων, μᾶλλον δὲ καὶ τοῦ Σώματος αὐτῷ μεταδώσει τοῦ ἱεροῦ καὶ τοῦ Αἵματος, καὶ πρὸς τὴν πνευματικὴν ὑπολύσαι ποιήσει ζωὴν, ἐμόνον τῆς ἐνοχῆς τῶν ἁμαρτιῶν χορηγίων, ἀλλὰ καὶ χάριν χάριτι προστιθείς.

Δόξα τῷ ἐλέει αὐτοῦ εἰς τοὺς αἰῶνας, Ἀμήν.

λε

μ'

ρμδ'.

Σφαλμάτων διόρθωσις τῶν ἀπὸ τῆς βίβλου τοῦ Γαβριὴλ φιλαδελφείας ἢ τῶν λοιπῶν μέχρι τέλους. τέθειται ὅμως δι' αὐτὴν λέξις, ἢ ἐσφαλμένη φέρει ἢ μή. πρὸ τῆς δὲ διορθώσεως γραμμὴ ἢ ἐσφαλμένη.

Σελὶς,	ρά.	ζμερὸ,	κθ'.	ποεῖ, ποιεῖ,
Σελὶς,	ρς'.	ζμερὸ,	ια'.	τέσαρσιπαιδεκαλίπας, τεσσαρεσκαιδεκαλίπας,
Σελὶς,	ρι'.	ζμερὸ,	ις'.	πεώτην, πρώτην
Σελὶς,	ρκθ'.	ζμερὸ,	κή.	πεᾶμα, πρᾶγμα.
Σελὶς,	ρλγ'.	ζμερὸ,	ιγ'.	δυσπεβὴς, δυσεβὴς

Ἐν Ἀθήναις 22ᾳ Αὐγούστου 1910
Πρέσμις ad Aurum 1910

Ὁ ἁπλοῦστατος τῇ κατὰ τέχνην ἐντυπώσεως
τοῦ παρόντος βιβλίου
Γεώργιος Ρ. Ἀδοβίτζης.

Ἀθήναις 22 Αὐγούστου 1910